

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Phranakhon Rajabhat Research Journal (Humanities and Social Sciences)

ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564

Vol.16 No.2 July - December 2021

ISSN : 2286-7171 (Print) ISSN : 2672-9024 (Online)

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์ของการจัดพิมพ์วารสาร

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จัดทำเป็นวารสารราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ) มกราคม - มิถุนายน และกรกฎาคม - ธันวาคม โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในด้านสังคมศาสตร์ วรรณกรรม ภาษาศาสตร์ บริหารธุรกิจและการบัญชี ศิลปกรรม

2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข่าวสาร สารสำคัญ ประสบการณ์ด้านการวิจัยแก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป ที่สนใจ

นโยบายการจัดพิมพ์ของวารสาร

1. บทความที่นำเสนอเพื่อขอตีพิมพ์ ต้องเป็นบทความวิชาการ บทความวิจัย บทความปริทรรศน์ หรือบทวิจารณ์หนังสือ ซึ่งอาจเขียนได้ทั้งภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ

2. บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องเรียนตามรูปแบบของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และต้องผ่านกระบวนการพิจารณาถ้อยแถลงโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ บทความที่ตีพิมพ์ จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยรับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนหรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากวารสารอื่น ๆ

3. บทความที่ตีพิมพ์/เผยแพร่ทุกบทความต้องผ่านการพิจารณาเห็นที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่าสองท่านต่อหนึ่งบทความซึ่งทั้งผู้ประเมินบทความและผู้แต่ง จะไม่ทราบชื่อบทความ (Peer Reviewed) ซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review) โดยบทความที่ลงตีพิมพ์ได้นั้นจะต้องผ่านความเห็นชอบจากผู้ประเมินบทความทั้งสองท่าน หรือสองในสามท่าน

คณะที่ปรึกษา

ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร

รองศาสตราจารย์คมเพชร ฆัตตะกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.เป็รื่อง กิจรัตน์ภร

รองศาสตราจารย์ ดร.จิตราภา กุณพลบุตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันตกุล อินทรผดุง

นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภ รัฐฉัตรานนท์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.พิมลพรรณ เรพเพอร์

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตรະจຸຣີ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธাত্রี ใต้ฟ้าพูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวินิต อรรถภูมิกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.वलัษณ์กมล จ่างกมล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรธนิษฐ์ ศิริโหวาร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรทอง จุลิรัชนีกร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรารัฐ ณ พัทลุง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพัทธ์ ใจเยือกเย็น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัญณภัทร นิธิศรวรภากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษศรณ์ นุชประสพ
ดร.ชนตติ์ ทินนาม
ดร.ปิยลักษณ์ อัครรัตน์
อาจารย์กัลยา นาคลังกา
Dr.I Nyoman Sudiarta, SE., M.Par
Anupama Dhavale

Ass. Prof. Dr. Harald Kraus
Dr. Meena Madhavan
Professor Dr. Paul Kei Matsuda

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
Faculty of Tourism, Udayana University, Bal (Indonesia)
Department of English, Government First Grade College,
Karnataka University Dharwad, Karnataka (India)
Thammasat University Asst. Prof. Dr. Harald Kraus
Chiang Mai University
Arizona State University

ผู้ประสานงานและเผยแพร่

นางเดือนเพ็ญ สุขทอง
นางสาวมัทนา เกตุโพธิ์ทอง
นางสาวศุภราพร เกตุกลม
นางสาวทัศนีย์ ปิ่นทอง
นายรัชตะ อนวัชกุล
นายจักรพันธ์ ก้อนมณี
นางสาวฐนวลวรรณ หินกล้า

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์/โทรสาร 0 - 2544 - 8629, 0-2544-8532-34
E-mail: editor_jhss@pnru.ac.th และ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/login

กำหนดออก

2 ฉบับ ต่อ ปี (มกราคม - มิถุนายน และ กรกฎาคม - ธันวาคม)

การเผยแพร่

ผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่ https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/issue/archive

พิมพ์ที่

หจก. ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์ 44/132 ถ.กำนันมนัส ช.กำนันมนัส 36 บางขุนเทียน จอมทอง กรุงเทพฯ 10150
โทรศัพท์ : 0 - 2802 - 0377, 0 - 2802 - 0379, 08 - 1566 - 2540

บทบรรณาธิการ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2564 ได้รวบรวมบทความเพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและการวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

เนื้อหาสาระในวารสารฉบับนี้มีบทความจำนวน 20 เรื่อง ทุกเรื่องมีความน่าสนใจและเป็นประโยชน์กับผู้อ่านหลากหลายสาขา นอกจากนั้นทุกบทความยังได้ผ่านการกลั่นกรองอย่างเข้มข้นจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายใน และภายนอกมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ทางวิชาการสำหรับนักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ และ นักศึกษาต่อไป

การจัดทำวารสารฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความร่วมมืออย่างดียิ่งจาก ผู้เขียนบทความ ผู้ทรงคุณวุฒิ กองบรรณาธิการ ตลอดจนบุคคลท่านอื่น ๆ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง

บรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิตา เยี่ยมขันติถาวร

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์

รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล

รองศาสตราจารย์ ดร.วันทนา เนาว์วัน

รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิปภา ทิพย์ประภา

รองศาสตราจารย์ ดร.ทิวต์ถ์ มณีโชติ

รองศาสตราจารย์ ดร.จิรศักดิ์ รอดจันทร์

รองศาสตราจารย์ วิภาวี ฝ่ายเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ ควรสมาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิณัฐ พงษ์นิล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา พรรณราย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สีบวงศ์ กาพวงค์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กษศรณ นุชประสพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งเกียรติ สิริวงษ์สุวรรณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะขันหมาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไททัศน์ มาลา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ ะพีแสง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรพล สิมมา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สถาบันปัญญาภิวัฒน์

นักวิชาการอิสระ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยมหิดล

มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

มหาวิทยาลัยนเรศวร

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ (Readers)

ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์พา ทัดภูธร

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชียง เกาซิด

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ เวศพันธ์

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร สมสุข

มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดำรง สัตยวากย์สกุล

มหาวิทยาลัยนานาชาติเอเชีย-แปซิฟิก

ดร.ฉัตรชัย กองกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ดร.สรัญญา เนตรธานนท์

มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ

ดร.กิตติวรรณ สีนธนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

ดร.สุริยะ หาญพิชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ดร.สกลกานต์ อินทร์ไทร

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ดร.พหลวัฑฒ์ อินทรบุญสม

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

Dr.Rajitha Menon

Assumption University of Thailand

Dr.Janet Casta

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ.....	A
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)	B
สารบัญ.....	D

บทความวิจัย

การติดตามประเมินผลและการผลักดันการใช้ประโยชน์โครงการวิจัย ด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการปี 2561.....	1
<i>จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์ จุฑาทิพย์ พหลภาคย์ กัลยา นาคลังกา และ สุรพล พหลภาคย์</i>	
กลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศ ในอนุภูมิภาคน้ำโขงตอนบน.....	19
<i>สมพงษ์ เตชะเมืองมูล นาวิน พรหมใจสา กฤตเมธ บุญนุ่น และ พิรภานุวัฒน์ ชื่นวงศ์</i>	
EARLY WARNING OF PROBLEMATIC FIRMS LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND: AN INVESTIGATION OF FINANCIAL RATIOS	34
<i>Pornthip Manodamrongsat, Supa Tongkong and Wachira Boonyanet</i>	
การสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด- 19 จังหวัดนครนายก	52
<i>ภาณุพงศ์ สามารถ</i>	
โพรเซ่น 2 : การเดินทางของวีรบุรุษจากเทพปกรณัมสู่ภาพยนตร์กับมุมมองทางคติชนวิทยา	72
<i>สุกัญญาโสภี ใจกล้า</i>	
การปรับตัวของประชาชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนนทบุรี.....	87
<i>โสธมา เครือเมฆ อะเคื้อ กุลประสูติติติก และ รุจิราภา งามสระคู</i>	
การพัฒนาระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.....	104
<i>ขจรศักดิ์ พงษ์ธานี</i>	
การประเมินและคัดเลือกผู้ส่งมอบวัตถุพิบโดยการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น: กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ไข่อุปทานขนมไทย จังหวัดนครนายก	120
<i>จิรวดี อินทกาญจน์</i>	

สารบัญ

หน้า

ENHANCING ENGLISH GRAMMATICAL COMPETENCE AND WRITTEN PERFORMANCE FOR FIRST YEAR NON-ENGLISH MAJOR UNDERGRADUATES THROUGH A SELF-INSTRUCTIONAL PACKAGE COUPLED WITH PROCESS-BASED WRITING	130
--	-----

Mongkol Charoento

ภาพสะท้อนบริบทสังคมจากคำร้องในเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน.....	148
<i>ภัสชา น้อยสอาด และ นพรัตน์ มัดสมบุรณ์</i>	

AMBIVALENCE IN RECOGNIZING RELIGIOUS DIVERSITY: ANALYSIS OF LAWS, POLICIES, AND THE IMPLEMENTATION OF RELIGIOUS EDUCATION IN THAILAND	163
---	-----

Fasiri Ahn

แนวคิดเบื้องต้น และอธิบายบทบาทประพันธ์อีสานพิวชั้น เพลง “Phuthai 5”	184
<i>วิเชษฐ์ สุดไธ</i>	

การศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาเชิงอัตชีวประวัติของชายรักชาย กรณีศึกษาชายผู้ใช้กิจกรรมทางเพศ และสารเสพติดในการสร้างมิตรภาพและเครือข่าย	195
<i>เบญจรงค์ ธีระผลิกะ</i>	

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้โดยสารและการเคลื่อนไหว ของอากาศยาน ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่	214
<i>พลอยวรินทร์ แสงสมบัติ วัลภา จันดาแก้ว และ ปารย์กัญจน์ วิจิตรสงวน</i>	

การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร	233
<i>อวินดา สงศิริ</i>	

บทความวิชาการ

บทบาทของประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่น จากอาชญากรรมในสังคม	251
<i>อรุณ ขยันหา</i>	

สารบัญ

หน้า

ข้อสังเกตบางประการในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกัน การทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557	264
พิชญ์สินี ศรีสวัสดิ์	
การใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึก: แนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	278
สุนนา ไสตถิผลอนันต์	
ปัจจัยการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในยุคโควิด-19	294
สิริรักษ์ ัญญะไพศาล ไกรวุฒิ ตั้งสัตยาชีพ และ สิริภา ัญญะไพศาล	
ความรับผิดชอบทางอาญาจากการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง	312
มาโนช สุขสังข์	

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณานำลงพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	333
รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	335
ขั้นตอนการพิจารณาบทความ	
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	341
รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร	
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	342
PUBLISHING'S GUIDELINES	348
จริยธรรมในการตีพิมพ์	353

Research Article

การติดตามประเมินผลและการผลักดันการใช้ประโยชน์ โครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561

MONITORING, EVALUATING AND FURTHERING THE COMMERCIAL USAGE OF TOURISM AND HOSPITALITY INDUSTRY RESEARCH PROJECTS IN 2018

จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์^{1*} จุฑาทิพย์ พหลภาคย์² กัลยา นาคลังกา³ และ สุรพล พหลภาคย์⁴

^{1*}หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

³หลักสูตรเศรษฐศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

⁴สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ คณะเกษตรและชีวภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Jakkrapan Kittinorarat^{1*}, Jutathip Paholpak², Kanlaya Naklungka³ and Surapol Paholpak⁴

^{1*}Master of Business Administration Program, Faculty of Management Science,

Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

²Marketing Program, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

³Economics Program, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

⁴Agriculture Program, Faculty of Agriculture and Life Sciences,

Chandrakasem Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: dr.jackky@hotmail.com

Received: 2021-05-11

Revised: 2021-06-05

Accepted: 2021-06-07

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.) ให้ทำหน้าที่วิเคราะห์ ติดตาม ประเมินผล และผลักดันการใช้ประโยชน์จากผลผลิตงานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561 จำนวน 39 แผนงาน ซึ่งพบว่า แผนงานวิจัยส่วนใหญ่มีผลผลิตงานวิจัยสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่รัฐบาล รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดไว้ โดยมีแผนงานวิจัยที่มีความโดดเด่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.1 และ มีความโดดเด่นมาก ร้อยละ 17.9 แผนงานวิจัยส่วนใหญ่ได้ผลการประเมินในระดับดี และมีผลการดำเนินการวิจัยเป็นไปตามแผนดำเนินงานและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อีกทั้ง แผนงานวิจัยบางส่วนยังเป็นตัวแบบของการผลักดันให้เกิดการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์อีกด้วย การวิจัย

ครั้งนี้จึงทำให้ได้ข้อเสนอแนะในการจัดการกระบวนการให้ทุนการวิจัย รวมถึงการนำเสนอตัวแบบในการผลักดันงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์อันจะเป็นประโยชน์แก่คณะวิจัยอื่น ๆ ในการพัฒนางานวิจัยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของประเทศและเกิดกระบวนการผลักดันผลผลิตงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ เพื่อสร้างคุณค่าจากงานวิจัยในทางเศรษฐกิจ และสังคมของพื้นที่การศึกษาได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การติดตาม ประเมินผล การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ

ABSTRACT

This research project was supported by Thailand Science Research and Innovation (TSRI) to analyze, monitor, evaluate, and drive the utilization of the research output of 39 tourism and service industry research projects in the year 2018. It was found that most of the research programs had research output in line with the tourism development strategy and the national development strategy set by the government, and related agencies. The most prominent research program was 5.1% and the most prominent was 17.9%. Most of the research programs were evaluated at a good level and the research results were carried out in accordance with the action plans and objectives set. In addition, some of the research programs were models for advocating for commercial use. This research, therefore, provided recommendations for managing the fundraising process as well as presenting a model for driving research into useful applications for other research teams in research development following the various strategies of the country and the process of driving research output to commercial use in order to truly create value from research in the economy and society of the study area.

Keywords: Monitoring, Evaluating, Furthering the Commercial Usage, Tourism and Hospitality Industry Research Projects

บทนำ

การท่องเที่ยวถือเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมองค์การการท่องเที่ยวโลกได้พยากรณ์ว่าในปี 2563 น่าจะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นจำนวนถึง

1,600 ล้านคน จากการประมาณการอัตราการเติบโตของการท่องเที่ยวในประเทศกำลังพัฒนา คาดว่า มีอัตราเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 4 ต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศอุตสาหกรรมมีอัตราเพิ่มขึ้น

ประมาณร้อยละ 2.5 ต่อปี นักท่องเที่ยวที่มีการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศมากที่สุด ได้แก่ นักท่องเที่ยวจากเยอรมนี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส ส่วนประเทศใหม่ ๆ ที่จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศในระดับสูง ได้แก่ ประเทศจีนและรัสเซีย และในปี 2563 คาดว่าประเทศจีนจะมีความสามารถท่องเที่ยวได้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งแทนประเทศฝรั่งเศสอีกด้วย ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวระยะไกลในสัดส่วนเพิ่มขึ้น คือ ประมาณร้อยละ 24 ซึ่งนักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญและสนใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ วัฒนธรรม ชุมชน รวมทั้งการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพเพิ่มมากขึ้น การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องเน้นให้ความสำคัญกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะด้านมากขึ้น (Chueybumrung, 2009)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่หลักในการสนับสนุนงบประมาณการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้และแก้ปัญหา ตระหนักดีถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตอันใกล้ ซึ่งที่ผ่านมา สกสว. ได้จัดสรรงบประมาณให้นักวิจัยศึกษาค้นคว้าและหาคำตอบด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ตั้งแต่ปี 2555 และสนับสนุนต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยศึกษาทั้งการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การเตรียมความพร้อมในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการพัฒนาทุนมนุษย์ สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว

วัฒนธรรม และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความปลอดภัยในการท่องเที่ยวและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

การสนับสนุนงบประมาณการวิจัยให้เกิดสัมฤทธิ์ผล ควรประกอบด้วยกลไก 3 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาโจทย์วิจัยที่สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้หรือผู้นำผลผลิตงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการประสพหรือสามารถนำผลผลิตงานวิจัยไปใช้พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง 2) การติดตามและประเมินผลการดำเนินการวิจัยเพื่อให้ นักวิจัยที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนสามารถดำเนินการวิจัยได้บรรลุเป้าหมายตามกำหนดและได้ผลผลิตตามที่คาดหวัง และ 3) การผลักดันผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการวิจัยของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ในปี 2561 ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สกสว. จึงได้อนุมัติโครงการวิจัยและทุนสนับสนุนการวิจัยให้กับคณะวิจัยเพื่อดำเนินการติดตามประเมินผลและผลักดันการใช้ประโยชน์โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561 โดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 3 ส่วน ส่วนที่ 1 แผนงานดำเนินการวิเคราะห์โครงการวิจัยที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนปี 2561 ในเชิงพื้นที่เชิงผลผลิตเชิงยุทธศาสตร์ และกรอบการวิจัย

เพื่อการจัดสรรงบประมาณการวิจัยในปีต่อไป ส่วนที่ 2 โครงการย่อยที่ 1 ติดตามและประเมินผล โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2561 เพื่อการติดตามและประเมินผล อีกทั้งให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานวิจัยให้สัมฤทธิ์ผล ตลอดจนการพัฒนากระบวนการสนับสนุนทุนวิจัยของ สำนักงานประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย (สปว.สกว.) รวมถึงสามารถช่วยผลักดัน งานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ได้รวดเร็วและทันต่อ สถานการณ์ ส่วนที่ 3 โครงการย่อยที่ 2 ผลักดัน โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2561 สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ โดยผลักดัน ผลผลิตโครงการวิจัยที่ได้ เส้นทางท่องเที่ยว แหล่ง ท่องเที่ยว หรือผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวใหม่ รวมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่มีศักยภาพ สามารถนำไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ทั้งนี้ มุ่งหวังให้ผลผลิตแผนงานและโครงการย่อย เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสนับสนุน งบประมาณการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการในอนาคต และมุ่งหวังให้ได้ผลผลิต งานวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ตามกำหนดทุกแผนงาน รวมทั้งผลผลิตวิจัย สามารถ นำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม สร้างรายได้ เพื่อพัฒนาให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์โครงการวิจัยอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับงบประมาณ สนับสนุนปี 2561

2. เพื่อติดตามและประเมินผลโครงการ วิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561

3. เพื่อผลักดันผลผลิตการวิจัยโครงการ วิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ปี 2561

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. การนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูล จากการติดตามและประเมินผลไปใช้ประโยชน์ ในการกำหนดโจทย์วิจัย การจัดสรรงบประมาณ และ เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทุนวิจัย เพื่อใช้ ในการปฏิรูปการบริหารจัดการทุนวิจัยท่องเที่ยว

2. หน่วยงานด้านการท่องเที่ยว ได้นำ งานวิจัยโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการ ไปใช้การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

3. ผลงานวิจัยสามารถช่วยภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม-สถานประกอบการในการเพิ่ม ขีดความสามารถเชิงการแข่งขัน ด้านการส่งเสริม การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นชุดโครงการ ประกอบด้วย แผนงานวิจัยที่ครอบคลุม 2 โครงการ ย่อยได้แก่โครงการย่อย 1 การติดตามและประเมิน ผลโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ บริการปี 2561 และโครงการย่อย 2 การผลักดัน การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์โครงการวิจัยอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการปี 2561 โดยมีขอบเขต การวิจัยในภาพรวม ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาครอบคลุมการ วิเคราะห์ และวิเคราะห์โครงการวิจัยอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยวและบริการ ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สกสว. ปี 2561 โดยจำแนกการวิเคราะห์ เชิงพื้นที่ เชิงผลผลิต และเชิงยุทธศาสตร์ของประเทศที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากร ประกอบด้วย โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สกสว. ปี 2561 จำนวน 39 แผนงาน

3. ขอบเขตด้านเวลาระยะการทำวิจัย จำนวน 12 เดือน ระหว่าง 1 มิถุนายน 2561 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม 2562

บททวนแนวคิด

ในส่วนของการติดตามและประเมินผลนั้น ทาง สกสว. ได้สนับสนุนงบประมาณให้คณะทำงาน เพื่อทำการติดตามและประเมินผลโครงการวิจัย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2555 ซึ่งพบว่า 1) นักวิจัยบางส่วนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการบูรณาการศาสตร์ทางการท่องเที่ยวกับศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง 2) ผลผลิตงานวิจัยในบางโครงการนั้น สามารถที่จะผลักดันสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ (Songsunthonwong, Phinyoanuntaphong, Phattaradirok and Bunyarod, 2014) ดังนั้นในปี 2556 สำนักประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ สกสว. ร่วมกับคณะติดตาม และประเมินผล จึงปรับระบบการบริหารจัดการ ติดตามและประเมินผล 3 ประการ ดังนี้ 1) การ เสริมสร้างคุณภาพ และประสิทธิภาพนักวิจัย โดยสำนักประสานงานโครงการวิจัยอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวและบริการ ร่วมกับสถาบันวิจัย เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการด้านการจัดการการ

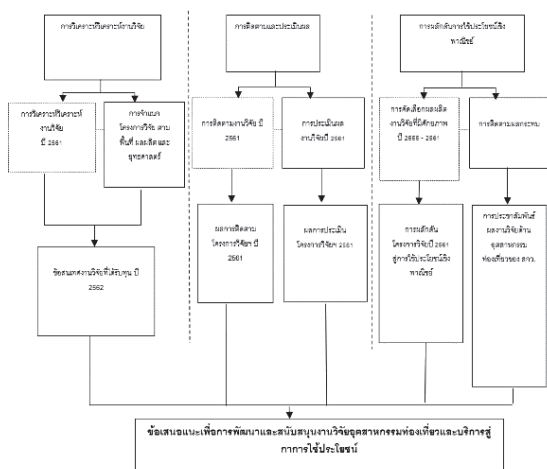
ท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร จัดการฝึกอบรม นักวิจัยเพื่อเสริมสร้างคุณภาพ และประสิทธิภาพ นักวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ บริการ ผลการฝึกอบรมพบว่าผู้เข้ารับการอบรม สามารถเพิ่มความรู้ความเข้าใจ และพัฒนา ทักษะการวิจัยทางการท่องเที่ยวได้ในระดับมาก (Phinyoanunthapong and Phattasadirok, 2014) 2) คณะติดตามและประเมินผลปรับระบบ การติดตามและประเมินผล แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ติดตามและประเมินผลจากการประชุม นำเสนอผลงาน เมื่อโครงการวิจัยดำเนินแล้วเสร็จ 2 เดือน 6 เดือน และ 12 เดือน โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประเมินผลจากรายงานความก้าวหน้า และจากการ นำเสนอ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ และแก้ไขปัญหา ขั้นตอนที่ 2 ติดตามงานวิจัยภาคสนาม โดยผู้ทรง คุณวุฒิ ผู้ประสานงานสำนักประสานงานโครงการ วิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ คณะ ติดตาม และนักวิจัย สัมมนาแบบมีส่วนร่วมกับ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย พร้อมทั้งศึกษา งานในพื้นที่วิจัย

ผลการติดตามพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิสามารถ ตรวจสอบการวิจัยให้คำแนะนำ และแก้ไขปัญหา ให้ให้นักวิจัยได้ตรงประเด็น สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ วิจัย และการดำเนินงานวิจัย อีกทั้งได้ประเด็นวิจัย ที่ชัดเจนที่สามารถตอบสนองความต้องการของ ผู้ใช้ในท้องถิ่น กล่าวได้ว่าเป็นระบบการติดตาม และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ นักวิจัยสามารถ ดำเนินการวิจัยได้สัมฤทธิ์ผล อย่างไรก็ตาม การติดตาม ภาคสนามต้องใช้เวลา และงบประมาณ จำนวนมากในการดำเนินการ และ 3) การเผยแพร่ และผลักดันผลงานวิจัยอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

และบริการปี 2556 สู่การกำหนดนโยบาย และการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์โดยได้ผลักดันโครงการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ได้ 3 โครงการ โดยภาคเอกชนนำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนมุสลิมทุ่งห้วยเพ็ง เกาะลันตา จังหวัดกระบี่ และเส้นทางท่องเที่ยวเมืองเก่าสงขลา สตูล ปัตตานี แสดงและจำหน่ายในงาน ITB Berlin 2014 ในขณะที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้มีการนำเส้นทางท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชนชาวดอย 3 ชนเผ่า ใน 3 ตำบล ของอำเภอกัลยาณิวัฒนา จังหวัดเชียงใหม่ ไปจัดการแสดงในรูปแบบนิทรรศการในงานดังกล่าวด้วย (Phinyoanunthapong and Phattasadirok., 2014)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยมุ่งผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สรุปเป็นกรอบแนวคิดและขั้นตอนในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวทางการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ครอบคลุมตามกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1) การวิเคราะห์โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ประชากร คือ โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุน สกสว. ปี 2561 จำนวน 39 แผนงาน

2) การติดตามและประเมินผลโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561 กำหนดเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด ประกอบด้วย

(1) ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย และหัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ได้รับทุนสนับสนุน ปี 2561 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย

(2) ผู้ทรงคุณวุฒิที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) แต่งตั้งให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการประเมินแผนงานวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนปี 2561

3) การผลักดันผลการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ

(1) งานวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561

(2) การคัดเลือกผลการวิจัยเพื่อเชื่อมโยงสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์โดยคัดเลือกจากแผนงานวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบวิเคราะห์เชิงปริมาณสำหรับการวิเคราะห์ และวิเคราะห์โครงการวิจัย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561 ซึ่งเป็นการวิจัยที่ใช้กระบวนการวิเคราะห์เอกสาร เพื่อนำมาบันทึกลงบนแบบบันทึกข้อมูลเชิงปริมาณ ที่มีลักษณะเป็นไฟล์คอมพิวเตอร์ของโปรแกรมสำเร็จรูปที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ร่วมกับคู่มือ ลงรหัสในการบันทึกข้อมูล และทำการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงพื้นที่ เชิงผลผลิต และเชิงยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (ปี พ.ศ. 2560-2564) 2) ยุทธศาสตร์ การท่องเที่ยวไทย (พ.ศ. 2558-2560) 3) ยุทธศาสตร์ ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) และแบบ ติดตามและประเมินผลปี 2561

3. การดำเนินการวิจัย

ในส่วนของการดำเนินการวิจัยของ แผนงานฯ จะแบ่งการศึกษาเป็น 3 ส่วน คือ

1) การดำเนินการวิเคราะห์และจำแนก โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สกสว. ปี 2561

2) การดำเนินการการติดตามและ ประเมินผลโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการปี 2561

3) การประเมินผลโครงการวิจัย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2560-2561 ร่วมกับ โครงการย่อยที่ 2 เพื่อคัดเลือก โครงการวิจัยที่มีความโดดเด่นอันจะใช้เป็นต้นแบบ ของโครงการวิจัยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและ

บริการ ที่สามารถผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์ใน เชิงพาณิชย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ และร้อยละของผลผลิต จากงานวิจัยจำแนกตามพื้นที่ ผลผลิต และยุทธศาสตร์ ของประเทศที่เกี่ยวกับการวิจัยและการท่องเที่ยว รวมถึงการการใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อประเมินผลโครงการวิจัย

2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยการ วิเคราะห์วัตถุประสงค์การวิจัย ผลผลิตและผลลัพธ์ จากการวิจัย รวมทั้งความเป็นไปได้ในการผลักดัน ผลผลิตงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลกระทบของ ผลผลิตจากงานวิจัย

ผลการดำเนินการวิจัยของแผนงาน การติดตามประเมินผลและการผลักดันการใช้ ประโยชน์โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการปี 2561 จำแนกตามวัตถุประสงค์ การวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์โครงการวิจัย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับ งบประมาณสนับสนุนปี 2561 โครงการวิจัย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับ งบประมาณสนับสนุนจาก สกสว. ปี 2561 มีจำนวน ทั้งสิ้น 39 แผนงาน 90 โครงการย่อย โดยมีผล การวิเคราะห์ข้อมูลสำคัญของโครงการวิจัยฯ ปี 2561 สรุปผลการวิเคราะห์ไว้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการจำแนกโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก สกสว. ปี 2561 เชิงงบประมาณ พื้นที่ ผลผลิต และยุทธศาสตร์

ประเด็น	สัดส่วนมากที่สุด	สัดส่วนน้อยที่สุด
จำนวนเงินทุนสนับสนุนการวิจัย	2,000,001 – 2,500,000 บาท (23.05 %)	1,000,001 – 1,500,000 บาท (3.0%)
พื้นที่การศึกษา	ภาคเหนือ และ ภาคใต้ (30.77 %)	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กับ พื้นที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศ (10.26 %)
รูปแบบการท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวชุมชน (26.47 %)	การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ และจิตอาสา, การท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ การท่องเที่ยวสุขภาพ, การแต่งงาน และฮันนีมูน, การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (2.94 %)
ผลผลิต	แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว (60.00 %)	หลักสูตรในการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว (7.00 %)
องค์ความรู้	การใช้เทคโนโลยีและสื่อสนับสนุน การท่องเที่ยว และ การสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการท่องเที่ยว (25.00 %)	การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (5.00 %)
นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัย ของชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2560 - 2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 1 (26 แผนงาน)	ยุทธศาสตร์ที่ 5 (1 แผนงาน)
ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ.2558 – 2560	ยุทธศาสตร์ที่ 3 (24 แผนงาน)	ยุทธศาสตร์ที่ 1 (6 แผนงาน)
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2560 – 2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 1, 4 (10 แผนงาน)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 (6 แผนงาน)
แผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยว แห่งชาติ ปี พ.ศ.2560 - 2564	ยุทธศาสตร์ที่ 4 (17 แผนงาน)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 (2 แผนงาน)
ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี	ยุทธศาสตร์ที่ 2 (29 แผนงาน)	ยุทธศาสตร์ที่ 1 (1 แผนงาน)
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 (26 แผนงาน)	ยุทธศาสตร์ที่ 5,6,8,9 (1 แผนงาน)

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี พ.ศ.2561 สามารถสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่โครงการวิจัยโครงการวิจัยฯ ได้รับเงินทุนสนับสนุนการวิจัยอยู่ในช่วง 2,000,001 – 2,500,000 บาท โดยทำการวิจัยบริเวณพื้นที่ภาคเหนือ และ ภาคใต้ ซึ่งเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และ ประวัติศาสตร์ โดยผลผลิตจากการวิจัยส่วนใหญ่ คือ การศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงองค์ความรู้จากการวิจัยนั้นพบว่าโครงการวิจัยส่วนใหญ่ได้สร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและสื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว และ การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการท่องเที่ยว

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561 จำนวน 39 แผนงาน จำแนกตามนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2560-2564) ส่วนใหญ่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 “เร่งส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และสนองตอบต่อประเด็นเร่งด่วนตามยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาประเทศ และภารกิจของหน่วยงาน” ส่วนการจำแนกตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 – 2560 ส่วนใหญ่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 “การพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว” เมื่อจำแนกตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564) ส่วนใหญ่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 “การพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว สินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน” และ ยุทธศาสตร์ที่ 4 “การสร้างควม

สมดุลให้กับการท่องเที่ยวไทย ผ่านการตลาดเฉพาะกลุ่ม การส่งเสริมวิถีไทย และการสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว” ในขณะเดียวกันก็ได้จำแนกตามแผนยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ ปี 2560-2564 ส่วนใหญ่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 4 “การวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเชิงประเด็น และพื้นที่”

นอกจากนั้น คณะวิจัยยังได้จำแนกผลการวิเคราะห์โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561 จำแนกตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พบว่าส่วนใหญ่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว รวมถึงการจำแนกตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) พบว่าสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 “ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน”

2. ผลการติดตามและประเมินผลโครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการปี 2561

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ให้การสนับสนุนทุนวิจัยตามกรอบการวิจัย 6 กรอบ 39 แผนงาน และ 1 โครงการเดี่ยว งบประมาณรวม 123,492,400 บาท มีการดำเนินการตามกรอบวิจัยที่ 2 กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนาฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมากที่สุด โดยมีการจัดสรรงบประมาณให้แผนงานต่าง ๆ ให้กรอบวิจัยที่ 2 มากถึง 20 แผนงาน คิดเป็นงบประมาณทั้งสิ้น

55,785,700 บาท รองลงมา คือ กรอบวิจัยที่ 5 กรอบการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยวเชิงประเด็น ได้รับการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการวิจัย จำนวน 7 แผนงาน จำนวนงบประมาณทั้งสิ้น 21,926,300 บาท โดยจำนวนโครงการวิจัย มีการศึกษาในภาคเหนือและภาคใต้มากที่สุด รองลงมาคือ เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก) โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนน้อยที่สุด

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาถึงผลสัมฤทธิ์จากการสนับสนุนทุนวิจัย พบว่า ก่อให้เกิดผลเชิงบวกในมิติทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ แผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนปี 2561 ก่อให้เกิดผลเชิงบวก ต่อการพัฒนาในมิติทางเศรษฐกิจของชุมชน ท้องถิ่น และประเทศ รวมทั้งผลผลิตงานวิจัยยังสร้างการเปลี่ยนแปลงในมิติทางสังคมวัฒนธรรม ให้ชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาไทย โดยมีผลผลิตงานวิจัยที่โดดเด่น ผลการการประเมินร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ดำเนินการทั้ง 39 แผนงาน และ 1 โครงการเดี่ยว พบ 2 แผนงานมีงานวิจัยโดดเด่นมากที่สุด และ 7 แผนงานมีงานวิจัยโดดเด่นมาก โดยแผนงานวิจัยที่โดดเด่นมากที่สุด คือ แผนงานวิจัย: การพัฒนากระบวนการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตามขีดความสามารถการรองรับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในเขตอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะลันตา ซึ่งมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรชนี เอมพันธุ์ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน และแผนงานวิจัย : การประเมินรายได้รั่วไหลทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความสมดุลด้านการกระจายรายได้ ซึ่งมี

รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ชัยวิษณุชาติ เป็นผู้อำนวยการแผนงาน และมีคณบดีกวิจัยดีเด่นจำนวน 10 คณะ ได้แก่ 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรชนี เอมพันธุ์ และคณะ 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิดา กมลเวชช และคณะ 3) รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ชัยวิษณุชาติ และคณะ 4) รองศาสตราจารย์ ดร.ราณี อธิชัยกุล และคณะ 5) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑาทิพย์ พหลภาคย์ และคณะ 6) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สุดา พุฒจร และคณะ 7) นางสาวกาญจนา สมมิตร และคณะ 8) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกอบศิริ ภักดีพินิจ และคณะ 9) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธรรมศักดิ์ ยี่มิน และคณะ และ 10) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เวสน์ และคณะ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการวิจัยปี 2561 ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการสำรวจข้อมูลนักวิจัยในแต่ละแผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก สกสว. ปี 2561 พบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่เคยได้รับทุนจาก สกสว. ด้านการท่องเที่ยวมาแล้วทั้งในฐานะผู้อำนวยการแผนงาน หัวหน้าโครงการย่อย และนักวิจัยในโครงการ แต่สัดส่วนของผู้ที่เคยมีสถานะหัวหน้าโครงการย่อยจำนวนมากที่สุด โดยผลการวิเคราะห์ยังพบว่า วุฒิการศึกษาและประสบการณ์การวิจัยด้านท่องเที่ยว นักวิจัยส่วนใหญ่มีคุณวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก แต่สัดส่วนของผู้ที่มีวุฒิการศึกษาด้านการท่องเที่ยวมีน้อยกว่าผู้ที่มีคุณวุฒิอื่นที่มีใช้ด้านการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม นักวิจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการทำการวิจัยด้านการท่องเที่ยวมาแล้วมากกว่า 5 ปี

แสดงให้เห็นการบูรณาการศาสตร์ สามารถตอบโจทย์ การพัฒนาประเทศด้านการท่องเที่ยวเชิงองค์รวมได้ เป็นอย่างดี และยังเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการ สนับสนุนงบประมาณการวิจัยของ สกสว. ในการ บูรณาการศาสตร์สาขาเพื่อการพัฒนาาร่วมกันได้ อีกด้วย เมื่อพิจารณาถึงการดำเนินการวิจัย พบว่า ส่วนใหญ่มีพื้นที่วิจัยอยู่ในภาคใต้ของประเทศ รองลงมาคือภาคเหนือตอนบน เลือกการวิจัย เชิงคุณภาพ เลือกแหล่งข้อมูลโดยศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงแล้ว เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์ข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้านคุณภาพด้วยการ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ในด้านการบริหารจัดการโครงการวิจัย ผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้บริหารโครงการวิจัย ทั้งผู้อำนวยการแผนงานและหน้าโครงการย่อย มีการวางแผน โดยการจัดประชุมวางแผนร่วมกัน เพื่อร่วมกันจัดทำโครงการการดำเนินงานวิจัย ที่สอดคล้อง/สอดคล้องกันระหว่างโครงการและ โครงการย่อย และการร่วมประชุมวางแผนป้องกัน หรือแก้ปัญหา กรณีเกิดเหตุการณ์ที่อาจส่งผล กระทบต่อคุณภาพงานวิจัย จากนั้นจึงได้มีการ แบ่งงานให้นักวิจัยทุกคน การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ ให้นักวิจัยทุกคน และมีการชี้แจงรายละเอียด การดำเนินงานวิจัยในระดับมากที่สุด ซึ่งทำให้นักวิจัยในแผนงานวิจัยให้ความร่วมมือในการ ดำเนินงานวิจัยในระดับมากที่สุด โดยพบว่า แผนงานวิจัยที่ได้รับทุน ปี 2561 สามารถสร้าง นักวิจัยรุ่นใหม่ เฉลี่ย 3 คน ต่อโครงการ และ เปิดโอกาสให้นักวิจัยรุ่นใหม่ได้มีโอกาสเข้าร่วมในการ วางแผนการดำเนินการวิจัยกับแผนงานวิจัย อีกด้วย

ในส่วนของการกระบวนการติดตามและ ประเมินผล คณะวิจัย ร่วมกับสำนักงานประสานงาน โครงการวิจัยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.สกสว.) พบว่า โครงการวิจัยทั้งหมดมีผลการประเมินการ นำเสนอรายงานความก้าวหน้า และร่างรายงาน ฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยส่วนใหญ่ได้ผลการประเมิน ในระดับดี ในทุกด้าน ทั้งการนำเสนอ การรับฟัง ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ การปรับปรุงแก้ไข ความก้าวหน้าในการดำเนินการวิจัย และความสำเร็จ ของการดำเนินการวิจัยตามแผนงานและวัตถุประสงค์ ที่ได้กำหนดไว้

3. ผลการดำเนินการเพื่อผลักดันผลผลิต โครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และบริการไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ ปี 2561

จากการดำเนินงานโครงการการผลักดัน ผลผลิตการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ปี 2561 ไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ มีการดำเนินงานสรุปได้ ดังนี้

1) ลงพื้นที่พัฒนาโจทย์วิจัย อุทยาน ธรณีโลก จังหวัดสตูล เพื่อรับฟังข้อมูลจากภาคี ที่เกี่ยวข้องเพื่อการวิจัยและพัฒนาพื้นที่อุทยาน ธรณี จังหวัดสตูล โดย สกสว. ได้เข้ามาส่งเสริม และสนับสนุนการวิจัยและงานวิชาการในประเด็น ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การวิจัยพัฒนาหลักสูตร ด้านศึกษา การวิจัยด้านสังคมและ ชุมชนฐานราก การวิจัยด้านการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน การวิจัย เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การวิจัยเพื่อสร้าง องค์ความรู้พื้นฐานด้านธรณีและซากดึกดำบรรพ์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์ขององค์การ

ยูเนสโกเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาพื้นที่อุทยาน ธรณีโลกจังหวัดสตูลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

2) การลงพื้นที่ติดตามผลงานวิจัย เพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน สำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก โดยคณะวิจัยได้ติดตามผลงานวิจัยเพื่อต่อยอดสู่การใช้ประโยชน์และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานสำคัญในพื้นที่ภาคตะวันออก รวมทั้งประชาสัมพันธ์ผลผลิตการวิจัย ฝ่ายการวิจัย มุ่งเป้า พร้อมรับฟังการนำเสนองานวิจัยมุ่งเป้า กลุ่มชุดการท่องเที่ยว จังหวัดจันทบุรี โครงการ “การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ จังหวัดจันทบุรี” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธงชัย ศรีเบญจโชติ สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

3) การส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างตราสินค้า (Brand) การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยวอันดามัน โดยส่งมอบผลงานวิจัย การสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ซึ่งมีรองศาสตราจารย์ ดร.ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ เป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัยให้กับคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว ประจำเขตการท่องเที่ยวอันดามัน

4) โครงการพัฒนาทักษะมัคคุเทศก์ เพื่อการบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และ บริษัท บัตตี้ส์ แอดเวนเจอร์ส จำกัด ได้นำโปรแกรมท่องเที่ยวดังกล่าวไปนำเสนอและประชาสัมพันธ์ ณ งาน World Travel Market London 2016 (WTM) ณ ประเทศ

สหราชอาณาจักร ซึ่งบริษัท Seable Ltd. อันเป็นบริษัทที่จัดนำเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ผู้พิการทางสายตา และได้ให้ความสนใจต่อเส้นทางการท่องเที่ยวที่มาจากงานวิจัย และได้จัดกิจกรรม WTM Lam trip เส้นทางท่องเที่ยวพื้นที่ภาคเหนือและภาคใต้ของประเทศไทย เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการให้บริการ ในฐานะมัคคุเทศก์ผู้รับรองนักท่องเที่ยว ผู้พิการทางสายตา ที่โดยได้จัด “โครงการพัฒนา ทักษะมัคคุเทศก์เพื่อบริการนักท่องเที่ยวผู้พิการทางสายตา” ขึ้นเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับบุคลากรที่มีหน้าที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยว

5) การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่ อำเภอบาง จังหวัดยะลา ด้วยการทดสอบเส้นทางร่วมกับผู้ประกอบการ บริษัท Andaman Discoveries และบริษัท Alna Holiday Tour พร้อมด้วยคณะนักวิจัย และสื่อมวลชน ซึ่งเป็นผลผลิตจาก แผนงานวิจัย การขับเคลื่อนงานวิจัยการท่องเที่ยว โดยชุมชน 3 จังหวัดชายแดนใต้ : พื้นที่นำร่อง อำเภอบาง จังหวัดยะลา ซึ่งมี ดร.ทวีสินธุ์ ตั้งแข่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย

6) การผลักดันการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ พื้นที่บ้านทรายขาว จังหวัดปัตตานี โดยการทดสอบเส้นทางร่วมกับผู้ประกอบการ บริษัท Andaman Discoveries และ บริษัท Alna Holiday Tour พร้อมด้วยคณะนักวิจัย และสื่อมวลชน อันเป็นผลผลิตจากแผนงาน การตลาดการท่องเที่ยวโดยชุมชนของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส) เชื่อมโยงอาเซียน โดยมี ดร.ปรัชญากรณ์

ไชยคช มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เป็นผู้อำนวยการ
แผนงานวิจัย

7) การผลักดันการใช้ประโยชน์
เชิงพาณิชย์ พื้นที่ เมืองเก่าสงขลา จังหวัดสงขลา
โดยเชิญสื่อมวลชนจากช่องสปริงค์นิวส์ถ่ายทำ
รายการเมืองไทยใหญ่สุดม การทดสอบเส้นทางร่วมกับ
ผู้ประกอบการ บริษัท Andaman Discoveries
และบริษัท Alna Holiday Tour พร้อมด้วยคณะ
นักวิจัย และสื่อมวลชน จากผลผลิตของแผนงาน
วิจัย : การพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตมรดกทาง
วัฒนธรรม พื้นที่เมือง เก่าสงขลา ซึ่งมี ดร.จเร
สุวรรณชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ศรีวิชัย เป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย

8) การผลักดันการใช้ประโยชน์
ปี 2561 ในงาน World Travel Market London
2016 (WTM) ณ ประเทศสหราชอาณาจักร
โดยกำหนดโปรแกรมการท่องเที่ยวจำนวน
2 เส้นทางหลัก คือ เส้นทาง DARK Tourism พื้นที่
อำเภอเบตง จังหวัดยะลา และบ้านทรายขาว
จังหวัดปัตตานี ส่วนอีกเส้นทาง คือ เหนือ กลาง
ใต้ : ภูเขา สถาปัตยกรรม ทะเล

อภิปรายผลกระทบของผลผลิตจากงานวิจัย

จากผลการวิเคราะห์โครงการอุตสาหกรรม
ท่องเที่ยว และบริการ สามารถอภิปรายผลกระทบ
จากผลผลิตของงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก
สกว. ปี 2561ตามมิติต่าง ๆ ดังนี้

1) มิติด้านเศรษฐกิจ

ผลผลิตของแผนงานและโครงการงานวิจัย
ส่งผลให้เกิดแนวทางในการจัดการ/ดำเนินงาน
ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ด้านอาหาร

ทั้งในด้านกลยุทธ์ กลวิธี อาทิ ข้อเสนอในการ
จัดทำเว็บไซต์ แอปพลิเคชัน พิพิธภัณฑ์
อิเล็กทรอนิกส์ และช่องทางประชาสัมพันธ์
เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและสร้างมูลค่า
การท่องเที่ยวให้ยั่งยืนและสามารถแข่งขันได้ต่อไป
นอกจากนั้น ผลผลิตของงานวิจัยได้นำเสนอภาพ
อนาคตของงานการท่องเที่ยวไทย เพื่อประยุกต์ใช้
ในการคาดการณ์หรือการวางแผนในอนาคตได้มี
ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผลผลิตดังกล่าว
เกิดประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในอุตสาหกรรม
การท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการการท่องเที่ยว
โรงแรม ให้มีความสอดคล้องกับฐานทรัพยากร
บริบทของพื้นที่ ความต้องการของผู้บริโภค และ
บูรณาการให้เกิดความเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรม
อื่น ๆ ได้ ผลกระทบจากผลผลิตงานวิจัยในมิติ
เศรษฐกิจ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จักรพันธ์
กิตตินรรัตน์ และฉัตรฉวี คงดี (Kittinorarat and
Kongdee, 2016) ซึ่งพบว่าผลผลิตของงานวิจัย
ที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก วช. ร่วมกับ สกว.
ในปี 2557 ก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ
อย่างมีนัยสำคัญ และหลายโครงการที่มีศักยภาพ
ในการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์
ในเชิงพาณิชย์ได้อีกด้วย และ สอดคล้องกับผลการ
ศึกษา ธวัช สุดสาคร, พัฒน์ พัฒนรังสรรค์ และ
ฉัตรฉวีคงดี (Sudsakorn, Pattanarungsun,
Kittinorarat and Kongdee, 2012) ซึ่งพบว่า
แผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก วช. ร่วมกับ
สกว. ในปี 2555 ก่อให้เกิดผลกระทบทาง
เศรษฐกิจและสังคม/วัฒนธรรมเป็นอันดับแรก
สาเหตุที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจมากที่สุด เนื่องจาก
แผนงานทั้งหมดเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยว

โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยตรง หากพิจารณาในภาพรวม สำหรับประเทศไทย

2) มิติด้านสังคม

ผลผลิตของแผนงานและโครงการวิจัยส่งผลให้เกิดแนวทางการจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ แนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แนวทางการตลาดสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่น (Local experience) แนวทางในการจัดการความปลอดภัยของการท่องเที่ยวทางถนน รวมไปถึงการบริหารจัดการความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว นอกจากนี้ผลผลิตของงานวิจัยยังทำให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเป็นต้นแบบในการสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยชุมชน อาทิ เช่น แนวทางในการจัดทำต้นแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีระบบพิพิธภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์และระบบนำชมพิพิธภัณฑ์ โดยได้นำกิจกรรมที่ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งนอกจากจะสร้างให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวแล้วยังทำให้เกิดความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของคนในแต่ละชุมชนในพื้นที่ และเกิดการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน รวมทั้งเป็นการกระจายรายได้เข้าสู่ชุมชน ทำให้เกิดงานในพื้นที่ ซึ่งนำไปสู่การทำให้เกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นในชุมชน อีกทั้งยังให้มีความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ เช่น การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น จากบรรพบุรุษ การเข้าถึงเทคโนโลยี รวมถึงความรู้ความสามารถในด้านอื่น ๆ อีกด้วย นอกจากนี้ยังทำให้คุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้นดีขึ้น ทั้งในด้าน

การศึกษา และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธวัช สุดสาคร (Sudsakorn, 2015) ซึ่งพบว่า แผนงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก วช. ร่วมกับ สกสว. ในปี 2556 มีการส่งเสริมรูปแบบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการเรียนเชิงวัฒนธรรมของชาติพร้อมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งเป็นผลกระทบเชิงสังคมเช่นกัน

3) มิติด้านวัฒนธรรม

ผลผลิตของแผนงานและโครงการวิจัยส่งผลให้เกิดแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับมุสลิม แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวข้ามแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวสองฝั่งโขง แนวทางการพัฒนาแบรนด์แหล่งท่องเที่ยวของภูมิภาคที่ยั่งยืน แนวทางการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวทางการสร้างเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากทุนชุมชน ซึ่งผลผลิตที่ได้จากการทำวิจัยในครั้งนี้สามารถทำให้ได้เป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ โดยการนำเอาวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่มาสร้างเป็นพื้นที่สำหรับการท่องเที่ยว เพราะยังมีอีกหลายพื้นที่ของประเทศไทยที่มีชนบทรอบล้อม ประเพณี การละเล่น อีกทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุต่าง ๆ รวมถึงวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันออกไป ซึ่งควรได้รับการสืบสานเพื่อให้คงอยู่ต่อไป นอกจากคนในท้องถิ่นเองได้อนุรักษ์และหันมาเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมนั้นและนำไปสร้างเป็นจุดขายที่แข็งแกร่งในแต่ละพื้นที่เพื่อเป็นการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่ง

สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ และ เรณูมาศ มาอุ้น. (Phimonsomphong & Ma-un, 2010) ซึ่งศึกษาพบว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคเหนือของประเทศไทยช่วยสร้างคุณค่าในการอนุรักษ์และการสร้างสรรค์เชิงวัฒนธรรม

4) มิติด้านสิ่งแวดล้อม

ผลผลิตของแผนงานและโครงการวิจัยส่งผลให้เกิดแนวทางการพัฒนาศูนย์การพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาศักยภาพเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าวังน้ำเขียว-ป่าภูเขาลวง แนวทางการพัฒนาประสบการณ์ท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้างสรรค์เป็นต้น ซึ่งผลผลิตที่ได้นี้จะสามารถทำให้เกิดแนวทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังเน้นไปที่การบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนโดยไม่เป็นการทำลายแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยจัดให้มีเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ด้วยตนเองและไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สัตว์ป่า และธรรมชาติ สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ, จุฑาทิพย์ พหลภาคย์, ฉัตรฉวี คงดี และจักรพันธ์ กิตตินรรัตน์. (Benjarongkit, phahonphak, Kongdee and Kithinorarat, 2000) ซึ่งพบว่าผลผลิตของงานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก วช. ร่วมกับ สกสว. ในปี 2560 ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมอย่างมี

นัยสำคัญ โดยหลาย ๆ โครงการที่มี ผลผลิตของแผนงานวิจัยที่ส่งผลให้เกิดแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงการพัฒนาศักยภาพเพื่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา นำมาสู่ข้อเสนอแนะดังนี้

1) หากจำแนกตามผลผลิตที่ได้จากการวิจัยแล้วจะพบว่า ผลผลิตในด้านยุทธศาสตร์/ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย/แนวทางนั้นจะเป็นผลผลิตที่ได้มากที่สุด แต่สำหรับผลผลิตทางด้านคู่มือการท่องเที่ยว/สื่อประชาสัมพันธ์ รวมทั้งผลผลิตทางด้านเว็บไซต์/แอปพลิเคชัน/ระบบสารสนเทศ ยังมีจำนวนอยู่น้อยมาก ดังนั้นควรเพิ่มเติมกรอบหรือประเด็นวิจัยที่สนับสนุนโครงการที่ได้รับผลผลิตดังกล่าวให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น เพราะในปัจจุบันนี้เป็นสังคมแห่งเทคโนโลยี ผู้บริโภคมีการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์รวมทั้งการหาข้อมูลจากทางสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น

2) องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยในการเพิ่มศักยภาพทุนมนุษย์และผู้ประกอบการมีจำนวนมากที่สุด แต่สำหรับองค์ความรู้ทางด้านการปลอดภัยในการเดินทางท่องเที่ยว นั้นมีจำนวนงานวิจัยจำนวนน้อยมาก ซึ่งในบางปีนั้นไม่มีการวิจัยทางด้านนี้เลย ทั้งนี้ความปลอดภัยในการท่องเที่ยวเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

3) การสนับสนุนทุนวิจัยอย่างเป็นระบบ ร่วมกับการพัฒนาศักยภาพนักวิจัยรุ่นใหม่ นั้นช่วยทำให้เกิดความเข้มแข็งในการพัฒนางานวิจัย

และนักวิจัย ซึ่ง สกสว. ควรยึดถือปฏิบัติต่อไป จึงควรสนับสนุนต่อไป และอาจเพิ่มกระบวนการพัฒนา “นักวิจัยข้างเผือก” ที่เป็นนักวิจัยรุ่นใหม่ และเป็นนักวิจัยในพื้นที่ซึ่งยังไม่มี หรือเป็นพื้นที่ซึ่งมีนักวิจัยที่เคยได้รับทุนจาก สกสว. ไม่มากนัก เช่น ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขยายฐาน และเครือข่ายงานวิจัยของ สกสว. และเพิ่มนักวิจัยรุ่นใหม่ อันเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของ สกสว. ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าพื้นที่ภาคอีสาน และ ภาคกลาง มีนักวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกสว. น้อยกว่าภูมิภาคอื่น ๆ จึงควรพัฒนานักวิจัยในพื้นที่ดังกล่าว ในการสนับสนุนทุนวิจัยปีต่อ ๆ ไป

4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิจัย ผลักดันผลผลิตงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์เชิง

พาณิชย์ให้มากขึ้น เนื่องจากยังมีโครงการวิจัยด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกสว. ในปี 2561 และเป็นโครงการวิจัยที่มีศักยภาพในการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ ให้ได้รับการผลักดันไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ให้มากยิ่งขึ้น

5) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มเกณฑ์การจำแนกข้อมูลตามกลุ่มพื้นที่ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวของประเทศ รวมถึงการสังเคราะห์งานวิจัย จำแนกตามแผนยุทธศาสตร์อื่น ๆ ที่กำลังจะประกาศใช้ ตลอดจนการสนับสนุนงานวิจัยที่เน้นเรื่องความเข้มแข็งของชุมชน การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในสัดส่วนที่สมดุล

REFERENCES

- Benjarongkit, Y. Phahonphak, J., Kongdee C. and Kithinorarat, J. (2000). **Monitoring and evaluation and push on utilization of research project of tourism and service industry (2017)**. (research report) Bangkok : The Thailand research fund. (in Thai)
- Board of Directors of The National Tourism Policy. (2017). **The National Tourism Development Plan No.2 2017-2021**. Bangkok Office of The Permanent of Tourism and Sports. (in Thai)
- Chueybumrung T. (2009). **The role of local government organization with sustainable tourism development base on sufficiency economy concept**. (1st print) Bangkok : Cabinet and Royal Gazette Publishing Office. (in Thai)
- Clark, A., & Dawson, R. (2005). **Evaluation research: An introduction to principles, methods, and practices**. Thousand. CA: Sage Publications.
- Department of Tourism. (2014). **Summary of tourism situation in December 2014**. (Online). Available from: <http://www.m-society.go.th>. Cited 30 November 2015.

- Department of Tourism. (2018). **The tourism development strategic plan 2018 – 2021**. Bangkok: VIP COPY PRINT.
- Gartner, W. C. (1996). **Tourism development: principles, processes and policies**. New York, USA: John Wiley & Son.
- Kittinorarat, J. and Kongdee, C. (2016). **Monitoring and evaluation and push on utilization of research project of tourism and service industry 2016 (research report)**. Bangkok : The Thailand Research Fund. (in Thai)
- Ministry of Tourism and Sports. (2015). **Thailand tourism strategy (2015-2017)**. Bangkok : Ministry of Tourism and Sports. (in Thai)
- Office of the National Economics and Social Development Council. (2018). **National strategy (2018-2037)**. Retrieved January 15, 2021 from <http://plan.bru.ac.th> 15 September 2018. (in Thai)
- Office of Permanent Secretary Ministry of Tourism and Sports. (2007). **The second national tourism development plan (2017 - 2021)**. Bangkok: The Ministry of Tourism and Sports
- Phimonsomphong, C. and Ma-un, R. (2010). **Efficacy evaluation on services tourist on cultural attraction of north of thailand**. Journal of Southern Technology, 3 (2), 1-16. (in Thai)
- Phinyoanunthapong, A. and Phattasadirok, H. (2014). **Monitoring and evaluation research project tourism and services industry 2013. (research report)**. Bangkok : The Thailand research fund. (in Thai)
- Songsunthonwong, C., Phinyoanunthapong, A. Phattaradirok H. and Bunyarod, D. (2014). **Research sub-project 1 monitoring and evaluation research project of tourism and services industry (2012) research report**. Bangkok : The Thailand research fund. (in Thai)
- Sudsakorn, T. (2015). **Analysis and synthesis and economics evaluation research, research project of tourism and services industry 2013. (research report)**. Bangkok: Company Training center for economic and social development Limited. (in Thai)
- Sudsakorn, T., Pattanarungsun, P., Kittinorarat, J. and Kongdee, C. (2012). **Analysis and Synthesis of The Research on Project of Tourism and Services Industry 2012 for**

Arrange on Research Strategy 2013- 2016. (research report) Bangkok : The Thailand Research Fund . (in Thai)

The Ministry of Tourism and Sports. (2015). **Thailand tourism strategy (2015-2017)**. Bangkok: The Ministry of Tourism and Sports.

.....

Research Article

กลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศ ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน

SPATIAL STRATEGY FOR FOREST BURNING HANDLING IN SHAN STATE AND ITS EFFECTS ON COUNTRIES IN THE UPPER MEKHONG REGION

สมพงษ์ เตชะเมืองมูล^{1*} นาวิน พรหมใจสา² กฤตเมธ บุญนุ่น³ และ พิรพานูวัฒน์ ชื่นวงศ์⁴

¹หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มภาค สำนักวิชาสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย ประเทศไทย

^{2,3}สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย ประเทศไทย

⁴คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย เชียงราย ประเทศไทย

Sompong Tachamuangmoon^{1*}, Nawin Pomjaissa², Kittimate Boonnun³
and Pirapanuwat Chuenwong⁴

¹Regional Development Strategies, School of Social Sciences, Chiangrai Rajabhat University, Chiangrai, Thailand

^{2,3}School of Social Sciences, Chiangrai Rajabhat University, Chiangrai, Thailand

⁴Faculty of Science and Technolog, Chiangrai Rajabhat University, Chiangrai, Thailand

*E-mail: brookso7878@gmail.com

Received: 2021-04-26

Revised: 2021-06-26

Accepted: 2021-06-29

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เพื่อจัดทำกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน และเพื่อประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน โดยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบประเมินสภาวะแวดล้อม และแบบประเมินความเหมาะสม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำด้านการจัดการไฟป่าของรัฐบาล และ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการไฟป่ากลุ่มไทใหญ่ ที่คุมพื้นที่เขตภูเขาธรรมชาติตอนใต้ จำนวนทั้งสิ้น 25 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนบน ด้านจุดแข็ง ผู้นำเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล ด้านจุดอ่อน ยังขาดเรื่องของการจัดทำฐานข้อมูลไฟป่าเนื่องมาจากการขาดความรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่า ด้านโอกาส สื่อเทคโนโลยีทำให้สื่อสารไปทั่วโลกทำให้เกิดความให้ความสนใจของประเทศเพื่อนบ้านทำให้เกิดการช่วยเหลือในด้านการจัดการไฟป่าอย่างต่อเนื่อง และ ด้านอุปสรรค กรอบนโยบายก็ไม่สนับสนุนการกระจายอำนาจและการเข้าถึงการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่ควร

ในด้านวิสัยทัศน์ “รัฐฉาน ดินแดนสงบ สุขใจ ไร้ไฟป่า ด้วยการจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน” และมีกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการไฟป่าโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพของชนรัฐฉานในการบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน และกลยุทธ์ที่ 4 จัดหา สนับสนุนงบประมาณ กองทุน ในการจัดการป่าเพื่อไม่ให้เกิดไฟป่าอย่างยั่งยืน

ผลการประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนบน ทั้งวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์และแนวทางการพัฒนา มีความเหมาะสมมากที่สุด

คำสำคัญ: กลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ การเผาป่า รัฐฉาน อนุภูมิภาคแม่น้ำโขงตอนบน

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate the problems of forest fire spatial management in Shan State affecting countries in the Upper Mekong Sub-region, to develop forest fire spatial management strategies in Shan State, and to evaluate the appropriateness of forest fire spatial management strategies affecting countries in the Upper Mekong Sub-region. This mixed-method research implemented a workshop, a context evaluation form, and an appropriateness evaluation form. The target group recruited 25 participants, including forest fire management leaders in Shan State and Shan State Army (SSA) officers in charge of the mountain areas of Southern Shan State. The data was analyzed by content analysis, mean and standard deviation.

The circumstances of forest fire spatial management in Shan State affecting countries in the Upper Mekong Sub-region were reported. Strengths: The leader is a visionary. Weaknesses: Lack of a forest fire database due to deficiency of knowledge and tools in defining the forest boundary. Opportunities: Technological advancement enables global communication and attracts attention from neighboring countries, resulting in consistent

assistance in forest fire management. Threats: Policy does not support decentralization and accessibility to management and utilization of natural resources.

The formulated vision was “Shan State: Tranquil, Peaceful, No Wildfire Through Participatory and Sustainable Forest Management”. There were 4 developed strategies. Strategy 1: Develop cooperation and an integrated network with neighboring countries. Strategy 2: Develop a forest fire management system using appropriate information technology. Strategy 3: Develop the potentials of Shan people on sustainable forest management. Strategy 4: Allocate budget support and funds for the sustainability of forest management and forest fire prevention.

The appropriateness evaluation of spatial strategy for forest burning handling in Shan State affecting countries in the Upper Mekong Sub-region in regard to vision, goals, strategies, and development guidelines showed the highest level of appropriateness.

Keywords: Spatial Strategy, Forest Burning, Shan State, Upper Mekhong Region

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาสำคัญในระดับโลก ที่ประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ในโลกควรตระหนักเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งปัญหาดังกล่าวควรได้รับการฟื้นฟูอย่างทันด่วนที่ เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นอย่างมากต่อทุกประเทศในโลก ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดแนวคิดในการอนุรักษ์ธรรมชาติทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ บนโลกนี้โดยใช้วิธีการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุเป็นสำคัญ

สืบเนื่องจากสถานการณ์สภาวะหมอกควันที่ปกคลุมทุกพื้นที่ของภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนนั้นส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศในหลายพื้นที่ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน และพะเยาโดยคุณภาพ

อากาศดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อสภาวะสุขภาพของประชาชน สาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดสภาวะหมอกควันดังกล่าวนี้ ก็คือ ไฟป่า การเผาในที่โล่งมลพิษจากการใช้รถยนต์พาหนะ (Rayanakorn, 2010) และจากภาคอุตสาหกรรม โดย เจียมใจ เครือสุวรรณ และคนอื่น ๆ (Kreasuwun, et al., 2008) พบว่า ปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กร้อยละ 50-70 มีแหล่งแหล่งกำเนิดจากไฟป่าและการเผาพื้นที่การเกษตร และจากเครื่องยนต์ดีเซลปริมาณร้อยละ 10 ส่วนที่เหลือเป็นฝุ่นที่พัดมาจากแหล่งอื่นนอกจากนี้ยัง พบว่า บางพื้นที่ยังได้รับผลกระทบมลพิษทางอากาศจากการเกิดไฟป่าในประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย

ไฟป่าและการเผาในที่โล่งทำให้เกิดสภาวะหมอกควันและฝุ่นละอองแขวนลอยอยู่ในชั้นบรรยากาศ เกิดปริมาณฝุ่นขนาดเล็กที่มี

เส้นผ่านศูนย์กลางไม่เกิน 10 ไมครอน หรือ PM10 (Particular Matter less than 10 microns (micrometers) in diameter: PM10) ซึ่งเป็นอนุภาคฝุ่นขนาดเล็กก่อให้เกิดความรู้สึกระคายเคืองหรือแสบตาและภาวะการหายใจไม่สะดวก นอกจากนี้มลภาวะทางอากาศยังส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ โดยพบว่านักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลงในช่วงที่จังหวัดเชียงใหม่ประสบปัญหาหมอกพิษทางอากาศและวิกฤตการณ์หมอกควัน อันนำมาซึ่งความเสียหายทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก (Jarungrattanapong & Manasboonphempool, 2009)

ทุก ๆ ปีปัญหาหมอกควันจะปกคลุมในจังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายช่วยกันแก้ไขมาอย่างยาวนาน แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยได้สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน ทั้งด้านทัศนวิสัย สุขภาพ และด้านธุรกิจการท่องเที่ยว โดยหมอกควันที่ปกคลุมจังหวัดภาคเหนือตอนบน ซึ่งถือเป็นจังหวัดท่องเที่ยว คือ จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พะเยา ลำปาง แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน และ จังหวัดลำพูน จะเริ่มตั้งแต่ช่วงเข้าสู่ฤดูแล้ง คือปลายเดือน กุมภาพันธ์ เป็นต้นไป บางปีหากมีฝนตกก็จะช่วยยืดระยะเวลาออกไปเป็นช่วงต้นเดือนมีนาคม และไปสิ้นสุดปลายเดือนเมษายน สำหรับในปีนี้สภาพอากาศค่อนข้างจะแห้งแล้ง ปริมาณฝนตกแทบวัดค่าไม่ได้เลย ส่งผลให้สภาพอากาศแห้งแล้งมาก มีไฟป่าเกิดขึ้นเป็นบริเวณกว้างในท้องที่ในเขตจังหวัดภาคเหนือ และประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะรัฐฉานประเทศเมียนมาร์ และประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่งผลให้มีหมอกควันปกคลุมในพื้นที่จังหวัดภาคเหนือตอนบนแทบทุกจังหวัด ประชาชน

เจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ ซึ่งในส่วนของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง มีประชาชนเข้ารักษาพยาบาลตามโรงพยาบาลต่าง ๆ หลายหมื่นคน

จากสถานการณ์การเผาและเกิดผลกระทบอันตามมาซึ่งกลุ่มหมอกควันที่ได้เกิดการปกคลุมทุกพื้นที่ของภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย รวมถึงได้ปกคลุมพื้นที่กลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบนอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนนั้นส่งผลกระทบต่อคุณภาพอากาศในหลายพื้นที่เกิดสภาวะหมอกควันและฝุ่นละอองแขวนลอยอยู่ในชั้นบรรยากาศ ซึ่งปัญหาดังกล่าวล้วนส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อทุกพื้นที่ ในการนี้การอนุรักษ์ธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ บนโลกนี้ถือเป็นสิ่งควรค่าแก่การตระหนักเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาการเผาใน เขตปกครองสภากอบกู้ รัฐฉาน และกองทัพรัฐฉานที่มีผลกระทบต่อในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน อนึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ตรงจุด เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศใน เขตปกครองสภากอบกู้ รัฐฉาน และกองทัพรัฐฉาน นั้นเป็นพื้นที่มีลักษณะภูมิประเทศที่มีความแห้งแล้งที่สูงและเป็นเขตพื้นที่ปลอดฝน ซึ่งเอื้อต่อการเกิดการเผา ได้โดยง่าย อีกทั้งเมื่อเกิดขึ้นแล้วการแก้ไขเบื้องต้นนั้นเป็นไปได้ยากและเกิดการลุกลามเป็นวงกว้างอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลให้เกิดกลุ่มหมอกควันเป็นอันมากประกอบกับเกิดการเคลื่อนที่ของกลุ่มหมอกควันเป็นวงกว้างซึ่งส่งผลกระทบต่อในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบนโดยตรง เนื่องจากกลุ่มพื้นที่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบนและ เขตปกครองสภากอบกู้ รัฐฉาน และ

กองทัพรัฐฉานมีพื้นที่ใกล้เคียงกัน ในศึกษาการเผาในเขตปกครองสภาออบกู้ รัฐฉาน และกองทัพรัฐฉาน ที่มีผลกระทบต่อกันในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน จึงถือเป็นการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ดี โดยเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงเหตุ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของรัฐบาล ประเทศเมียนมา ที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน เพื่อให้ทราบกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่และสามารถนำผลการจัดการดังกล่าวไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และข้อมูลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่รัฐฉานรวมถึงเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน
2. เพื่อจัดทำกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน
3. เพื่อประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษารั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่า จัดทำกลยุทธ์

การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่า และประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน

ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา คือ ผู้นำด้านการจัดการไฟป่าของรัฐบาล เจ้าหน้าที่จัดการไฟป่า และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการไฟป่ากลุ่มไทใหญ่ Shan State Army (SSA) ที่คุมพื้นที่เขตภูเขา รัฐฉานตอนใต้

ขอบเขตด้านสถานที่ศึกษา คือ รัฐฉาน ประเทศเมียนมา

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา รวมเวลา 24 เดือน ระหว่าง มกราคม 2562 – ธันวาคม 2563

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาข้อมูลในพื้นที่รัฐฉาน โดยกลุ่มเป้าหมายที่ทางผู้นำของรัฐฉาน กำหนดให้เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย รวมถึงการเก็บข้อมูลอยู่ในช่วงสถานการณ์โควิด-19 ระบาด และเกิดสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมือง ผู้วิจัยจึงมีข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายประการทั้งในด้านข้อมูล สถิติ การตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย และกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ผู้นำด้านการจัดการไฟป่าของรัฐบาล เจ้าหน้าที่จัดการ

ไฟป่า และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการไฟป่ากลุ่มไทใหญ่ Shan State Army (SSA) ที่คุมพื้นที่เขตภูเขา รัฐฉานตอนใต้ ที่ทางผู้นำรัฐฉานได้มอบหมาย ให้เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย ได้แก่

1. ผู้นำด้านการจัดการไฟป่าของรัฐฉาน ซึ่งเป็นบุคคลที่ผู้นำรัฐฉานมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการจัดการไฟป่าในพื้นที่ จำนวน 5 คน

2. เจ้าหน้าที่จัดการไฟป่า และ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการไฟป่ากลุ่มไทใหญ่ Shan State Army (SSA) ที่คุมพื้นที่เขตภูเขา รัฐฉานตอนใต้ ซึ่งเป็นบุคคลที่ผู้นำรัฐฉานมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัย และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านการจัดการไฟป่าในพื้นที่ และยินยอมให้ข้อมูลรวมถึงสามารถสื่อสารโดยใช้ภาษาไทยได้ จำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยใช้การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ใช้โปรแกรม Zoom เป็นโปรแกรมที่ใช้ในการเรียนการสอนและการประชุมแบบออนไลน์ รองรับ ระบบปฏิบัติการทั้ง Windows, และ Android สามารถประชุมร่วมกันได้จำนวนมาก แล้วมาสรุปประเด็น เพื่อวิเคราะห์ถึงศักยภาพการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน ซึ่งทั้งหมดเป็นการวิเคราะห์ศักยภาพก่อนนำไปประเมินหาค่าเฉลี่ยเพื่อนำไปกำหนด ร่างกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน มีการตรวจสอบเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

2. แบบประเมินสถานะแวดล้อม ผู้วิจัย

นำข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการ SWOT Analysis มาจัดทำเป็นแบบประเมินโดยใช้ Google Form เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ทำการกำหนดค่าคะแนนเพื่อนำไปกำหนดสถานะแวดล้อมของการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง และ จุดอ่อน ปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส และ อุปสรรค มีการตรวจสอบเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

3. แบบประเมินความเหมาะสมกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เมื่อที่ประชุมเชิงปฏิบัติการได้ร่วมกันร่างกลยุทธ์แล้ว จะนำมาสร้างแบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์เพื่อให้ที่ประชุมได้ลงคะแนนในระบบ Google Form มีการตรวจสอบเครื่องมือโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และให้กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้กรอกข้อมูลในระบบออนไลน์และนำมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ

การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการ จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 3 ครั้ง คือ เดือน มีนาคม ธันวาคม 2562 และ พฤศจิกายน 2563 เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ SWOT Analysis และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตัวผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยชาวไทยใหญ่ ผ่านระบบออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้จัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากที่ประชุมเชิงปฏิบัติการผ่านระบบออนไลน์ เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเป็นคำถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์โดยการบรรยายสรุปเป็นประเด็น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินสภาวะแวดล้อม ผู้วิจัยได้จัดทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นแบบตรวจสอบรายการมีมาตราส่วนประมาณ 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์พิจารณาค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.00

หมายถึง มีสภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50

หมายถึง มีสภาพอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50

หมายถึง มีสภาพอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50

หมายถึง มีสภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้จัดทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ทางสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นแบบตรวจสอบรายการมีมาตราส่วนประมาณ 4 ระดับ โดยมีเกณฑ์พิจารณาค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.51 – 4.00

หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.51 – 3.50

หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.51 – 2.50

หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ยค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50

หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษากลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน ตามวัตถุประสงค์สามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน พบว่า

ค่าเฉลี่ยสภาพปัญหา และศักยภาพการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน ด้านจุดแข็ง ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 3.60$) ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ผู้นำเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล มองเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และผลกระทบของการเผาป่าที่จะส่งผลกระทบต่อในพื้นที่และประเทศเพื่อนบ้าน และมีความอิสระในการบริหารจัดการรัฐทำให้รัฐบาลสามารถเชื่อมโยงนโยบายต่าง ๆ กับประเทศเพื่อนบ้านได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา มีกฎ ระเบียบที่เด็ดขาด สำหรับคนที่กระทำผิดหรือคนที่เผาป่าที่มีผลเสียหาย

ต่อคนส่วนใหญ่ ($\bar{X} = 3.84$) และประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและเร็วมากขึ้นทำให้สามารถเข้าไปจัดการไฟฟ้าได้ทันเวลา ($\bar{X} = 3.24$) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยสภาพปัญหา และศักยภาพการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน ด้านจุดอ่อนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.91$) ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง ยังขาดเรื่องของการจัดทำฐานข้อมูลไฟฟ้าเนื่องมาจากการขาดความรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่าและขาดเรื่องของการประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ส่งผลให้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนเพื่อดำเนินการไม่เพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา การได้มาของคณะกรรมการจัดการไฟฟ้า การจัดโครงสร้างคณะทำงาน ไม่ได้มาจากการสมัครใจเข้ามาทำงาน การกำหนดกฎระเบียบและการกำหนดแนวเขตการใช้ประโยชน์ที่ดินยังไม่มี ความชัดเจน ($\bar{X} = 3.96$) และประชาชนยังไม่มี การควบคุมติดตามดูแลอย่างเป็นระบบ เพราะปัญหาสงครามทางการเมืองและการแย่งชิงดินแดน ($\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยสภาพปัญหา และศักยภาพการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน ด้านโอกาสในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.85$) ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง สื่อเทคโนโลยีทำให้สื่อสารไปทั่วโลกทำให้เกิดความให้ความสนใจของประเทศเพื่อนบ้านทำให้เกิดการช่วยเหลือในด้านการจัดการไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.00$)

รองลงมา รัฐบาลมีนโยบายที่เปิดโอกาสให้ประเทศเพื่อบ้านสนับสนุนและสร้างความร่วมมือในการจัดการไฟฟ้าในพื้นที่ของรัฐบาลเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อประเทศเพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 3.88$) และหน่วยงานหรือภาคีที่เกี่ยวข้องของประเทศเพื่อนบ้านได้ให้ความสนใจและสนับสนุน บูรณาการการทำงานรวมทั้งการสนับสนุนงบประมาณ ความรู้ ($\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยสภาพปัญหา และศักยภาพการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐบาลที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน ด้านอุปสรรค ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 3.97$) ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง กรอบนโยบายก็ไม่สนับสนุนการกระจายอำนาจและการเข้าถึงการจัดการและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่ควร ($\bar{X} = 3.80$) รองลงมา เกิดภาวะสงครามทางการเมืองทำให้ผู้คนที่ต้องอพยพย้ายถิ่นต้องทำการแผ้วถางพื้นที่เพื่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ ไม่มีกระบวนการหารือในการแผนงานร่วมกันระหว่างรัฐบาลเมียนมาร์กับผู้นำรัฐบาล การไม่มั่นคงทางการเมืองใช้การเผาป่าเป็นเครื่องมือในการทำสงคราม ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อย การเมืองที่ไม่แน่นอน และกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลกระทบต่อจัดการไฟฟ้า และไม่สามารถควบคุมไฟฟ้าที่เกิดขึ้นตามแนวชายแดนได้เนื่องจากพื้นที่กว้างขวางและบางครั้งเกิดภาวะสงครามทางการเมืองในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.88$) และไม่มีความนโยบายของรัฐบาลสภาพเมียนมาร์ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการจัดการไฟฟ้าอย่างจริงจัง ($\bar{X} = 3.84$) เท่ากัน

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จัดทำกลยุทธ์
การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของภูมิลำเนาที่มีผล
ต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน
การจัดทำ Matrix กำหนดค่าเฉลี่ยสถานะแวดล้อม
ศักยภาพการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของภูมิลำเนา
ที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน
พบว่า อยู่ในสถานการณ์สุ่มจนตรอก

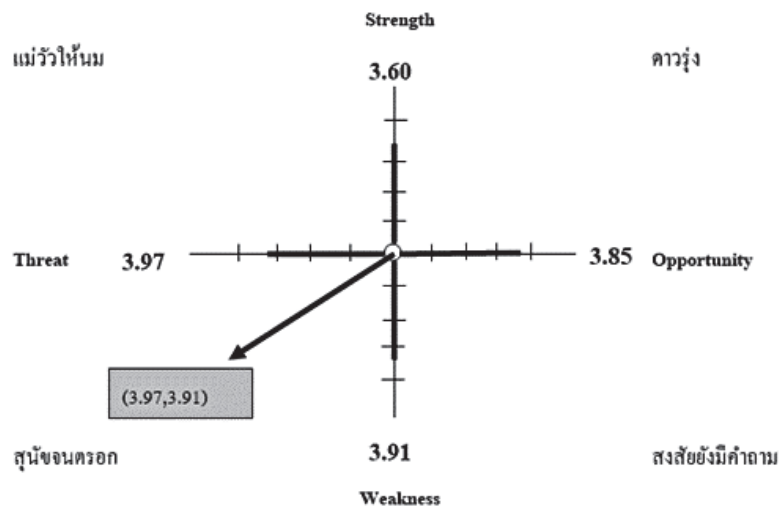
วิสัยทัศน์

ภูมิลำเนา ดินแดนสงบ สุขใจ ไร้ไฟฟ้า
ด้วยการจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

เป้าประสงค์

เป้าประสงค์ระยะสั้น

ภูมิลำเนามีการบูรณาการความร่วมมือกับ
ประเทศเพื่อนบ้านในการป้องกันไฟป่าเพื่อไม่ให้เกิด

ภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยสถานะแวดล้อมศักยภาพการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของภูมิลำเนา
ที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน

ผลกระทบต่อประเทศเพื่อนบ้านในเขตอนุภูมิภาค
ลุ่มน้ำโขงตอนบน

เป้าประสงค์ระยะยาว

รัฐฉานเป็นดินแดนที่อาศัยอยู่แล้วมีความ
สุขใจ ไร้กังวลเรื่องปัญหาไฟฟ้าในระยะ 3-5 ปี
ซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต

ประเด็นกลยุทธ์

การกำหนดทิศทางการจัดการ
เชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศ
ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบนที่ประชุมเชิงปฏิบัติ
การได้ร่วมกันกำหนด ร่าง ประเด็นกลยุทธ์ ได้
4 ประเด็น ดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ
และการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการร่วมกับประเทศ
เพื่อนบ้าน

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการ
ไฟฟ้าโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพของคนรัฐฉาน
ในการบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ 4 จัดหา สนับสนุนงบประมาณ
กองทุน ในการจัดการป่าเพื่อไม่ให้เกิดไฟป่าอย่าง
ยั่งยืน

สรุปตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ประเมิน
ความเหมาะสมของกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่

ปัจจัยภายใน และปัจจัย ภายนอก	จุดแข็ง (S)	จุดอ่อน (W)
โอกาส (O)	SO (รุก)	WO (ปรับตัว)
	พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน	พัฒนาระบบการบริหารจัดการไฟฟ้าโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม
อุปสรรค (T)	ST (รับ)	WT (ถอนตัว)
	พัฒนาศักยภาพของคนรัฐฉานในการบริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน	จัดหา สนับสนุนงบประมาณ กองทุน ในการจัดการป่าเพื่อไม่ให้เกิดไฟป่าอย่างยั่งยืน

ภาพที่ 2 การกำหนดทิศทางการจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉาน
ที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน

ในการเผาป่าของภูมิลำเนาที่มีผลต่อกลุ่มประเทศ
ในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน พบว่า

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของวิสัยทัศน์อยู่ใน
ระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.80$)

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของเป้าประสงค์
อยู่ในระดับ ความเหมาะสมมากที่สุด โดยเป้าประสงค์
ระยะสั้น ($\bar{X} = 3.92$) และระยะยาว ($\bar{X} = 3.88$)

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของกลยุทธ์ที่ 1
พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือและการทำงานร่วมกัน
แบบบูรณาการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 3.88$)

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของกลยุทธ์ที่ 2
พัฒนาระบบการบริหารจัดการไฟป่าโดยใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.96$)

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของกลยุทธ์ที่ 3
พัฒนาศักยภาพของคนภูมิลำเนาในการบริหารจัดการป่า
อย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.84$)

ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของกลยุทธ์ที่ 4
จัดหา สนับสนุนงบประมาณ กองทุน ในการจัดการป่า
เพื่อไม่ให้เกิดไฟป่าอย่างยั่งยืน ($\bar{X} = 3.88$)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการ
เชิงพื้นที่การเผาป่าของภูมิลำเนาที่มีผลต่อกลุ่มประเทศ
ในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน พบว่า ด้านจุดแข็ง
ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย
สูงสุดในเรื่อง ผู้นำเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ก้าวไกล มองเห็น
คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและผลกระทบของการเผาป่า
ที่จะส่งผลกระทบรุนแรงในพื้นที่และประเทศเพื่อนบ้าน
และมีความอิสระในการบริหารจัดการรัฐทำให้รัฐ
สามารถเชื่อมโยงนโยบายต่าง ๆ กับประเทศเพื่อนบ้าน
ด้านจุดอ่อนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย
สูงสุดในเรื่อง ยังขาดเรื่องของการจัดทำฐานข้อมูล

ไฟป่าเนื่องมาจากการขาดความรู้และเครื่องมือที่ใช้
ในการกำหนดขอบเขตพื้นที่ป่า และขาดเรื่องของ
การประสานงานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน
อื่น ๆ ส่งผลให้งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน
เพื่อดำเนินการไม่เพียงพอ ด้านโอกาสในภาพรวมอยู่ใน
ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง สื่อเทคโนโลยี
ทำให้สื่อสารไปทั่วโลกทำให้เกิดความให้ความสนใจ
ของประเทศเพื่อนบ้านทำให้เกิดการช่วยเหลือ
ในด้านการจัดการไฟป่าอย่างต่อเนื่อง ด้านอุปสรรค
ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยสูงสุดในเรื่อง
กรอบนโยบายก็ไม่สนับสนุนการกระจาย
อำนาจและการเข้าถึงการจัดการและการใช้ประโยชน์
จากทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ
ยิ่งศักดิ์ คชโคตร (Kochakote: 2010) ได้ศึกษา
การพัฒนาแบบการป้องกันไฟป่า พบว่า ป่าไม้
เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษยชาติ
และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ เป็นแหล่งของปัจจัยสี่ที่จำเป็น
ต่อการดำรงชีพ คือ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม อาหาร
และยารักษาโรค นอกจากนี้ป่าไม้ยังให้ประโยชน์
ในด้านอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น ให้ร่มเงา การป้องกัน
ไม่ให้หน้าดินถูกกัดเซาะ ทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล
ปรับสภาพภูมิอากาศให้เกิดความสมดุลคือไม่หนาวจัด
มากเกินไปในฤดูหนาว และไม่ร้อนจัดในฤดูร้อน
การจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้จึงมี
ความจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อความคงอยู่ของระบบนิเวศ
ที่พึงประสงค์ วิธีการหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากร
ป่าไม้คือผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ก้าวไกลในการดำเนินการ
รักษา และต้องมีฐานข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อการ
เฝ้าระวัง การป้องกันมิให้เกิดไฟไหม้ป่าเพราะเป็น
ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการทำลายผืนแผ่นดินอย่างเป็น
ลูกโซ่ต่อกัน และสอดคล้องกับธานนท์ โสภิตชา

(Sopitcha, 2010) ที่ได้ศึกษาแนวทางการป้องกัน ไฟป่าบริเวณพื้นที่เสี่ยงในเขตลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง พบว่า ประชาชนเคยได้รับข้อมูลข่าวสาร และความรู้ เกี่ยวกับการป้องกันไฟป่าผ่านทางสื่อวิทยุมากที่สุด โดยนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติสืบต่อกันมา ในชุมชนไปใช้ในการป้องกันไฟป่า ด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการป้องกันไฟป่า พบว่าประชาชน มีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาและสาเหตุการเกิด ไฟป่ามีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย และประชากรมีความต้องการ เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานงานป้องกันไฟป่า ในทุกขั้นตอน และแนวทางการป้องกันไฟป่าที่มี ประสิทธิภาพบริเวณพื้นที่เสี่ยงในเขตลุ่มน้ำโขง ตอนล่าง พบว่า ทุกภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาชน ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่าแบบ บูรณาการอย่างแท้จริงโดยมีการประเมินพื้นที่เสี่ยง ต่อการเกิดไฟป่า ศึกษาบริบทชุมชน ศึกษาสถานการณ์ ไฟป่าของแต่ละพื้นที่ตั้งนั้นแนวทางในการป้องกัน ไฟป่าในแต่ละพื้นที่ย่อมมีความแตกต่างและมีความ หลากหลายขึ้นอยู่กับระบบนิเวศวัฒนธรรม ระบบ นิเวศป่าไม้ และระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมของแต่ละ พื้นที่

2. วิสัยทัศน์ “รัฐฉาน ดินแดนสงบ สุขใจ ไร้ไฟป่า ด้วยการจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วมและ ยั่งยืน” โดยมีเป้าประสงค์ระยะสั้น คือ รัฐฉาน มีการบูรณาการความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ในการป้องกันไฟป่าเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อ ประเทศเพื่อนบ้านในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ตอนบน และเป้าประสงค์ระยะยาว คือ รัฐฉาน เป็นดินแดนที่อาศัยอยู่แล้วมีความสุข ไร้กังวล

เรื่องปัญหาไฟป่าในระยะ 3 – 5 ปี ซึ่งจะก่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต และมีกลยุทธ์ 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการร่วมกับประเทศ เพื่อนบ้าน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาระบบการบริหาร จัดการไฟป่าโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาศักยภาพของคณรัฐฉานในการ บริหารจัดการป่าอย่างยั่งยืน และกลยุทธ์ที่ 4 จัดหา สนับสนุนงบประมาณ กองทุน ในการจัดการป่า เพื่อไม่ให้เกิดไฟป่าอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรินทร์ รัตนวิภา (Rattanawipa, 2004) ที่ได้วิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหา มลพิษทางอากาศของสมาชิกองค์กรชุมชนในเขต เทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม ในการบูรณาการการป้องกันและแก้ไขปัญหา มลพิษทางอากาศที่ควรจะเป็นไปได้ในอนาคตประกอบด้วย 1) การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอันตราย และผลกระทบจากมลพิษทางอากาศให้กับประชาชน ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ 2) การสร้าง จิตสำนึกและความตระหนักในการดูแลรักษา สภาพสิ่งแวดล้อมในด้านมลพิษทางอากาศและ 3) การส่งเสริมให้หน่วยงานท้องถิ่นร่วมกับตัวแทน ชุมชนให้มีการตรวจสอบสภาพอากาศภายใน ชุมชนเป็นประจำทุกปี และให้ประชาชนทุกคน ภายในกลุ่มร่วมกัน สังเกตสภาพอากาศภายใน ชุมชน และสอดคล้องกับรสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ (Wongsankhum, 2007) ได้วิจัยเรื่องการ จัดการมลพิษทางอากาศของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีพฤติกรรมป้องกันเพื่อลดผลกระทบจากปัญหา มลพิษทางอากาศในระดับ มาก ประชาชนที่มี

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ มลพิษทางอากาศ มีความตระหนักต่อปัญหามลพิษทางอากาศและมีประสบการณ์ที่ได้รับจากผลกระทบปัญหามลพิษทางอากาศที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการป้องกัน โดยเห็นว่า สาเหตุของปัญหามาจากการเผาป่า และเผาขยะมูลฝอยร่วมกับสาเหตุอื่น ๆ เช่น การจราจรติดขัดการก่อสร้าง กิจกรรมก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม ร้านอาหารปิ้งย่าง เพราะประชาชนบางกลุ่มเห็นแก่ตัวและไม่ใส่ใจต่อปัญหาและยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินการแก้ไขปัญหาเป็นการดำเนินการโดยภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างยินดีที่จะเข้าร่วมแก้ไขปัญห และสอดคล้องกับ สิริพัฒน์ ลากิจิตร (Larpjit, 2009) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชน ในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าปัจจัยด้านบุคคลเหตุผลปัจจัยสำคัญ ลำดับแรก คือ เป็นหน้าที่ของประชาชน รองลงมาคืออาสาสมัครด้วยใจเพราะอยากช่วยสังคมชุมชน ส่วนกลุ่มข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีเหตุผลเพิ่มคือเพราะมีความรู้ความสามารถจึงอาสาสมัครด้วยใจเข้ามาช่วยเหลือสังคมชุมชน อันดับที่สอง คือ ปัจจัยด้านชุมชน เหตุผลปัจจัยสำคัญอันดับแรก คือ ชุมชนให้การสนับสนุนและเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มข้าราชการการเมืองมีเพิ่มในเรื่องชุมชนเลือกเป็นตัวแทนเข้าไป

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของ กลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่ในการเผาป่าของรัฐบาล ที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบน พบว่า วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์และกลยุทธ์ มีความ

เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับพัชรินทร์ รัตนวิภา (Rattanawipa, 2004) ที่พบว่า 1) การรณรงค์ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอันตรายและผลกระทบจากมลพิษทางอากาศให้กับประชาชนในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ 2) การสร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในด้านมลพิษทางอากาศ และ 3) การส่งเสริมให้หน่วยงานท้องถิ่นร่วมกับตัวแทนชุมชนให้มีการตรวจสอบสภาพอากาศภายในชุมชนเป็นประจำทุกปี เป็นกลยุทธ์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับรสสุคนธ์ วงศ์แสนคำ (Wongsankhum, 2007) ที่พบว่า พฤติกรรมการป้องกันโดยเห็นว่า สาเหตุของปัญหามาจากการเผาป่าและเผาขยะมูลฝอยร่วมกับสาเหตุอื่น ๆ เป็นกลยุทธ์ที่สามารถใช้ได้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายยุทธศาสตร์การพัฒนา

1.1 รัฐบาลควรกำหนดแนวทางและมาตรการประจำปีอย่างมีกระบวนการ โดยการกระจายอำนาจให้การจัดการหมอกควันและไฟป่าโดยยึดชุมชนเป็นศูนย์กลาง

1.2 ควรมีกองทุนการจัดการหมอกควันและไฟป่าแก่ทุกหมู่บ้าน เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมและการบริหารจัดการอย่างยั่งยืน

1.3 การข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับนโยบายไฟป่าและหมอกควันที่จำเป็นส่งถึงให้แก่ประชาชนด้วยภาษาที่เป็นชาติพันธุ์ของแต่ละชนเผ่าเพื่อให้เข้าถึงง่ายแก่การเข้าใจ

1.4 ควรจัดโครงการสร้างกลไกการทำงานในพื้นที่ให้ครอบคลุมในชุมชน ตำบล และระดับจังหวัด

2. ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาพื้นที่

2.1 ควรสนับสนุนการปรับทัศนคติเรื่องหมอกควันไฟฟ้า เอื้อโอกาสให้ทุกภาคส่วนสะท้อนความคิดและความเชื่อเกี่ยวกับไฟฟ้า

2.2 ควรมีการห้ามเผาในช่วงเวลาที่เหมาะสม ตลอดจนการจัดระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ควรมีการออกแบบร่วมกันทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน

2.3 การแก้ไขปัญหาหมอกควันข้ามแดน ควรพูดคุยทำความเข้าใจกับชนกลุ่มน้อย ไม่ใช่กับทางการเมียนมาร์ เช่น กลุ่มกะเหรี่ยงแดง KNPP คุ่มพื้นที่รัฐคะยาตอนบน กลุ่มดาวแดง คุ่มพื้นที่รัฐคะยาตอนล่าง กลุ่มไทใหญ่ SSS คุ่มพื้นที่รัฐฉานตอนใต้ โดยการจัดเวทีพูดคุยกับกลุ่มชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยผ่านทางภาคประชาสังคม

3. ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานในการนำไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในด้านต่อไปนี้

3.1 ด้านการวางแผนในการใช้จ่ายงบประมาณให้เพียงพอกับแผนปฏิบัติงานในแต่ละปี เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และการ

บูรณาการแผนงานของหน่วยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการจัดหาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการนำและสั่งการ การตัดสินใจและการใช้ข้อมูลร่วมกัน

3.3 ด้านการสั่งการควรมีความชัดเจนในการปฏิบัติ และควรมีการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าหน้าที่ให้ทั่วถึง

3.4 ด้านการจัดทำแผนการปฏิบัติงาน มีการตรวจสอบ และควบคุมการดำเนินการ ตลอดจนประเมินผลการทำงาน ด้านการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เพื่อให้การบริหารงานด้านการวางแผนต่าง ๆ ทันทตามกำหนดระยะเวลา และบรรลุเป้าหมายการทำงานขององค์กร

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการนำกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉานที่มีผลต่อกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงตอนบนไปใช้ในการปฏิบัติจริง และประเมินความสำเร็จของกลยุทธ์ว่านำไปใช้ได้จริงในระดับใด

2. ควรศึกษาวิจัยร่วมกันเกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการเชิงพื้นที่การเผาป่าของรัฐฉาน และรัฐใกล้เคียงเพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

REFERENCES

- Jarungrattanapong, R. & Manasboonphempool, A. (2009). **Effects of haze on tourism: the case of Chiang Mai and Phuket**. Chiangmai: Public Policy Studies Institute Foundation. (in Thai)
- Kochakote, Y. (2010). **Development of forest fire prevention models**. Ph.D. Program in Environmental Education. Mahasarakham: Mahasarakham University. (in Thai)
- Kreasuwun, J., Chodamornsuk, C., Wirunvedchayan, O. & Ratjiranukool, P. (2008). **Weather analysis and air pollution warning**. Bangkok: Thailand Science Research and Innovation. (in Thai)
- Larpjit, S. (2009). Factors Affecting Citizen's Decision to Participation in Tambol Administration Organizations in Warinchamrab District, Ubonratchathani Province. **Veridian E-Journal**. 2(1), 137-154. (in Thai)
- Rattanawipa, P. (2004). **The Participation of the communities in protecting and solving problems of air pollution in the Chiang Mai Municipality**. Chiang Mai: Graduate School, Chiang Mai University. (in Thai)
- Rayanakorn, M. (2010). **Haze and Air Pollution in Chiang Mai**. Bangkok: Thai Health Promotion Foundation. (in Thai)
- Sopitcha, T. (2010). **Guidelines for forest fire prevention in vulnerable areas in the Lower Mekong Basin**. Ph.D. Program in Regional Development Strategies. Ubon Ratchathani: Ubon Ratchathani Rajabhat University. (in Thai)
- Wongsankhum, R. (2007). **Air pollution management of stakeholders in Mueang district, Chiang Mai province**. Chiang Mai: Graduate School, Chiang Mai University. (in Thai)
-

EARLY WARNING OF PROBLEMATIC FIRMS LISTED IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND: AN INVESTIGATION OF FINANCIAL RATIOS

Pornthip Manodamrongsat^{1*}, Supa Tongkong² and Wachira Boonyanet³

¹Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi,
Pathum Thani, Thailand.

²Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Thanyaburi,
Pathum Thani, Thailand

³Chulalongkorn Business School, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

*E-mail: pornthip_ma@mail.rmutt.ac.th

Received: 2021-05-12

Revised: 2021-06-26

Accepted: 2021-07-02

ABSTRACT

This paper aims to study early warning signs of financial ratios in problematic companies listed on the Stock Exchange of Thailand. The study samples consisted of 122 companies. The researcher observed 61 companies marked C (Caution) and NC (Non-Compliance) from listed companies on the Stock Exchange of Thailand during 2013-2019, represented by group 1, as problematic companies. In addition, the sample group included 61 unmarked C and NC companies, which were considered to be non-problem companies, represented by group 0. In this study, the researcher used the financial ratios calculated from the financial statements obtained from the SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) database on the website of the Stock Exchange of Thailand. The study found that financial ratios were statistically significant for demonstrating the pre-warning signs of problematic companies. Specifically for three years before the company was marked with C and NC, financial ratios included debt ratio, debt to equity ratio, return on equity and return on assets were found to be the warning signs. Two years before the company was marked with C and NC, the warning signs were given by 6 financial ratios:

current ratio, debt to equity ratio, return on equity, asset turnover ratio, return on assets, and fixed asset turnover ratio. However, one year before the company was marked with C and NC, it was found that the four financial ratios demonstrated as the warning signs were: debt ratio, assets turnover ratio, return on assets, and fixed asset turnover ratio. These factors can explain the change in the dependent variable, namely a problematic company being, 81.1 percent, 83.6 percent, and 86.9 percent respectively.

Keywords: Early Warning Signs, Financial Ratios, Problematic Companies

Introduction

The Stock Exchange of Thailand (SET) is the country's largest funding source. It can raise savings from a wide variety of economics units such as the general public, business units, government agencies, and foreign entities. The companies that want to raise large amounts of capital to expand their business or increase production, therefore, have come to raise funds on the Stock Exchange of Thailand. Those companies will sell their ordinary shares to investors who are interested in investing. Investors will want to get a return on their shareholding, or investors may want a return on the difference in the price of the securities. The returns that investors will receive depend on the performance of the listed companies. Therefore, investors must carefully study the information of the company before deciding to invest, so to reduce the investment risk. If there are any irregularities in the securities, this

information can also be used to make timely decisions about changes in the holdings of the securities. A tool that can signal whether to continue holding the stock or not is essential for investors.

The Stock Exchange of Thailand (SET) has a tool to regulate and allow listed companies to comply with such tools. If the company does not comply, the securities trading will be halted and may lead to further delisting in order to avoid troubled securities trading. For the delisting of the listed securities of the SET, there are rules and conditions regarding the delisting to protect the rights of shareholders. Practiced because the delisting affects the rights and interests of shareholders, and the liquidity of the shareholders' securities. The SET has criteria for consideration, such as financial status and operating results, which are not in line with the SET's regulations. The company had sub-zero equity or significantly reduced

assets. The above criteria is considered from financial factors.

Within the context of predicting problem companies, there are several studies looking at the warning signs of problem companies by collecting statistics. These include Altman (1968), Altman et al. (2014), Bauer & Agarwal (2014), Altman (2016), Liang et al. (2016), Bagher & Milad (2016), Bauweraerts (2016), Laitinen & Suvas (2016), Klepac & Hampel (2017), Manodamrongsat (2019), Manodamrongsat et al. (2020). The results of many of the studies mentioned above can summarize the causes of problem companies in terms of economic, financial, negligent, and fraud factors.

Altman's study (1968) used the statements of financial position and income statements from 1946-1965. He used Discriminant Scores or Z-Scores, to classify variables, so to determine the financial ratios relative to the opportunity for the business bankruptcy. The study found that there are five financial ratios which are important in categorizing the bankrupt manufacturing businesses and the stable financial business. It can be sorted by importance, including return on total assets, sales to total assets, market capitalization of equity to total liabilities, retained earnings

to total assets, and working capital to total assets. The accuracy of the model being built at 95% can be considered highly accurate in forecasting.

Klepac & Hampel (2017) analyzes the role of financial ratios of financially troubled companies. The sample consisted of 250 agricultural companies in the European Union, of which 62 of them defaulted on debt and filed for bankruptcy in 2014. The results of the study showed that return on assets: ROA provided the most accurate picture two years before the first signs that the company had found itself experiencing financial distress. In addition, they also found that ROA was most important in predicting financial defaults in the last year before the company went bankrupt.

It can be said that the company's performance is a key factor in its success or failure and it is also a tool that the Stock Exchange uses to regulate listed companies. This includes analyzing and monitoring the financial status and operating results of listed companies, which are reflected in the form of financial statements and financial ratios.

In this study, the researcher used the financial ratios calculated from the financial statements from the SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool) database

on the website of the Stock Exchange of Thailand. It is public information that everyone has access to information of listed companies. There are eight financial ratios that researchers use in forecasting to determine whether these financial ratios are sufficient to signal investors as a problematic listed company.

Research Objectives

The purpose of this research is to study early warning signs of financial ratio variables on problematic companies in the Stock Exchange of Thailand.

Expected Benefits

The data obtained from the study can identify the value and benefit of accounting information for forecasting economic decisions to users of financial statements.

The stakeholders of listed companies can be used to analyze and assess the company's status of potential future financial problems. They can be used for planning operations or for making economic decisions.

The investors can consider investing in listed companies and using it as a means to monitor the financial health of listed companies. It can avoid any risky

investments or for determining the return on investment.

The regulators of listed companies are able to analyze the risks of the companies on the stock exchange and can analyze the information effectively. This to be used as a guideline for corporate governance and control of the damage caused by financial failures.

Research Scope

The population used in the study were companies listed on the Stock Exchange of Thailand, only those who traded in ordinary shares. The study sample consisted of 122 companies. The researcher led 61 companies marked C and NC from listed companies in the Stock Exchange of Thailand during 2013-2019, represented by group 1, as problematic companies. In addition, the sample group included 61 unmarked C and NC companies, which were considered to be non-problem companies, represented by group 0.

The Stock Exchange of Thailand issues "C" (Caution) marking on the securities of listed companies. It is a warning to investors if listed companies have events that may affect their financial position and business operations. The investors must purchase such securities with a cash balance

only. As for the “NC” (Non-Compliance) mark, it is the securities of listed companies that is subject to possible delisting or in the process of opening a temporary trading.

Literature Review

The determination of the variables used in this study, was derived from the compilation of previous studies. Keasey & Guinness (1990) suggested that a variant of the profitability ratio of the year prior to the date of a financial failure was a key failure indicator. Bunn & Redwood (2003) found that an increase in capital gearing (the debt to assets ratio) has the potential for a company to fail. While the higher liquidity, as measured by the current ratio, reduces the likelihood of a company's failure. In addition, the low profitability coupled with the high debt to assets ratio increases the accuracy of the company's failure prediction. When comparing situations where profitability and debt to asset ratios were considered separately, the correct predictions of the company's failure were reduced.

Kholisoh & Dwiarti (2020) used logistic regression to identify and describe financial indicators and macroeconomic in predicting financial distress. The sample group consisted of 23 property and real estate

companies, of which 5 companies are in a financial crisis and 18 companies are not in a financial crisis. These companies were traded on the Indonesia Stock Exchange in 2014-2018. The independent variables have 4 financial ratios: current ratio, debt to assets ratio, return on equity, and total asset turnover ratio. The results of the study concluded that return on equity is the only independent variable that has a significant negative impact on companies experiencing financial difficulties. While the remaining independent variables do not have a significant effect on the possibility of the company encountering financial difficulties.

Conceptual Framework

The variables used in this study were divided into dependent and independent variables as follows.

1. The dependent variable is problem firms as qualitative data. It represents as “1” for a problematic listed company and is marked C and NC from the Stock Exchange of Thailand. Alternatively, as “0” if it is a listed company without problems and is not marked C and NC from the Stock Exchange of Thailand.

2. The independent variables consisted of 8 quantitative data:

Table 1 The independent variables used in the study

Independent Variable	Acronym	Measurement	Interpretation
current ratio	(CR)	Current assets / Current Liabilities	If the liquidity ratio is high, the company has the ability to pay off its short-term debt, resulting in more stability (Bunn & Redwood, 2003; Zhai et al., 2015).
quick ratio	(QR)	(Current assets – inventory) / Current liabilities	The quick ratio is a ratio that provides a better view of short-term liquidity than current ratio. It shows a firm's ability to pay off short-term debt with current assets that convert to cash quickly. It gives an idea of the true liquidity of the company (Zhai et al., 2015).
debt ratio	(DA)	(Total Debt / Total Assets) x 100	A company with a high debt ratio indicates that the company has a high level of debt compared to the owner's money. In addition to the company will have to pay interest. In the future, if the company has liquidity problems, it is still difficult to

Table 1 (to)

Independent Variable	Acronym	Measurement	Interpretation
			borrow more, thus increasing the bankruptcy risk (Bunn & Redwood, 2003; Alifah, 2014; Zhai et al., 2015; Ashraf et al., 2019; Manodamrongsat, 2019; Manodamrongsat et al., 2020).
debt to equity ratio	(DE)	(Total Debt / Total equity) x 100	The D/E ratio shows the risks of creditors and business owners. If the ratio is high, it means that the company has a risk from borrowing money to use in its business operations. It could affect the stability of the company (Bunn & Redwood, 2003; Zhai et al., 2015).
return on assets ratio	(ROA)	(Net Income / Total Assets) x 100	A high ROA indicates the company uses its assets effectively, resulting in higher business stability (Alifah, 2014; Manodamrongsat, 2019; Manodamrongsat et al., 2020).

Table 1 The independent variables used in the study

Independent Variable	Acronym	Measurement	Interpretation
return on equity ratio	(ROE)	(Net Income / Shareholders' equity) x 100	The ROE ratio reflects the management's ability to generate returns to the shareholders who own the business. The high ROE indicates the company is highly profitable, resulting in a higher stability of the company (Maricica & Georgeta, 2012; Zhai et al., 2015).
assets turnover ratio	(AT)	Sales / Total Assets	It is a ratio that represents the efficiency of the use of all assets of a company to generate income relative to sales. If the asset turnover ratio is low, the company may not fully use its existing assets. If a high asset turnover ratio indicates that the company is efficient in utilizing assets and using the asset effectively (Alifah, 2014; Manodamrongsat, 2019; Manodamrongsat et al., 2020).

Table 1 (to)

Independent Variable	Acronym	Measurement	Interpretation
fixed asset turnover ratio	(FT)	Sale / total fixed asset	It is a ratio that shows the efficiency of the company in using its fixed assets. If the value is low, it is likely that the entity has some fixed assets that do not generate income. The company may consider selling to reduce expenses and then use the money to buy other fixed assets or invest in other parts (Zhai et al., 2015).

Methodology

After all the data has been collected, the researcher will use a statistical package to analyze the data. The samples were divided into 2 groups. The first group were problem firms and were C and NC marked by the Stock Exchange of Thailand. The other group is a collection of non-problem firms and is not marked with C and NC from the Stock Exchange of Thailand. Therefore, the logistic regression analysis techniques were selected.

Research Instrument

This research uses secondary data from the financial statements and financial ratios of listed companies on the Stock Exchange of Thailand. The data were collected for 3 years before the company was posted on the C and NC marks from 22/2/2013 to 9/4/2019. The financial statements and financial ratios are collected from the SETSMART (SET Market Analysis and Reporting Tool), which is a database service of the Stock Exchange of Thailand

online. The researcher collates the data in Microsoft Excel and analyzes the data.

This study collected company data for each unit pair. Then the data was analyzed for the past, divided into 1-year, 2-years, and 3-years before being announced on the C and NC signs. This is to use statistical testing to determine which financial ratio indicators will be effective and accurate in forecasting problematic companies of listed companies.

Results Conclusion and Discussion

1. Results Conclusion

A study of the warning signs of C and NC markings of the Stock Exchange of Thailand from 8 independent variables of financial ratios. The research results are as follows.

1.1 The multicollinearity test is a test of the relationship of each variable. The Pearson product-moment correlation coefficient was used to detect multicollinearity. A simple correlation matrix was used between the 8 independent variables to prevent the variables from being completely correlated with themselves. Kennedy (1998) and Midi et al. (2010) estimated the absolute value of 0.8 or 0.9 of the correlation coefficient. Therefore, the researcher has set the criteria for the

detection of multicollinearity according to the criterion. That is, if the correlation is greater than 0.80 or -0.80, then those variables are completely correlated with themselves.

From examining the multicollinearity problem of all 8 independent variables, it was not found that independent variables were highly correlated. The researcher used a total of 8 independent variables for further analysis.

1.2 The verification of the suitability of the Logistic Response Function based on the Nagelkerke R Square or Pseudo R Square statistic. The resulting value indicates a proportion or percentage that can explain variations in the Logistic Response Function (Ghozali, 2006; Okwoche et al., 2015; Sari & Dwirandra, 2019; Herliansyah et al., 2020; Manodamrongsat, 2019; Manodamrongsat et al., 2020).

3-years before being marked C and NC, this had a Nagelkerke R Square of 0.490. It meant that the variation in which the independent variable can be described is 49.0%, while the remaining 51.0% is the result of variables outside the research model.

2-years before being marked C and NC had a Nagelkerke R Square statistic of 0.636. It represents a predictive model

that was able to explain the variation of the dependent variable as 63.6%

1-year before being marked C and NC, this had a Nagelkerke R Square statistical value of 0.714. It represents a predictive model that was able to explain the variation of the dependent variable equal to 71.4%.

A validation of the suitability of the Logistic Response Function, considering the Model's Chi-square value approaching 0, indicates that the Logistic Response Function equation is appropriate (Manodamrongsat, 2019; Herliansyah et al., 2020; Manodamrongsat et al., 2020).

3-years before being marked C and NC, this had Model's Chi-square of 55.918 and significant of 0.000.

2-years before being marked C and NC, this had Model's Chi-square of 79.002 and significant of 0.000.

1-year before being marked C and NC, this had Model's Chi-square of 93.543 and significant of 0.000.

When considering test statistics Hosmer-Lemeshow, it is significantly greater than the 0.05 level, which indicates that the Logistic Response Function equation is appropriate (Herliansyah et al., 2020; Manodamrongsat et al., 2020).

3-years before being marked C and NC, the statistical test of Hosmer-Lemeshow has a significant value of 0.543. 2-years before being marked C and NC, the statistical test of Hosmer-Lemeshow has a significant value of 0.210.

1-year before being marked C and NC, the statistical test of Hosmer-Lemeshow has a significant value of 0.437.

1.3 The computation of the forecast probability of the model was the percentage correct prediction between the predicted value and the observed value. If the percentage correct prediction is high, the model has good forecasting accuracy.

From table 2, it is found that the Logistic Response Function has the ability to accurately predict the likelihood that the company will encounter problems and be marked with C and NC.

In the third year before companies were C and NC marked, they had the overall correct forecast percentage of 81.1% (99 companies). It shows the ability to predict 83.6% of companies that are not problematic and not marked C and NC (51 companies). It has 78.7% (48 companies) accurate forecasting of problem companies and marked with C and NC.

In the second year before C and NC were marked, it had an overall correct forecast percentage of 83.6% (102 companies). The ability to forecast companies that are not problematic and not marked C and NC are 88.5% accuracy (54 companies). It is capable of accurately forecasting 78.7% (48 companies) of the problem companies and marked C and NC.

In year 1 before the company was marked C and NC, it had an overall correct forecast percentage of 86.9% (106 companies). It has the ability to accurately predict 90.2% (55 companies) of companies that have no problems and are not marked with C and NC. The forecasting ability of problematic companies and marked C and NC is 83.6% correct (51 companies).

Table 2 Testing the Accuracy of Models in Forecasting Problem Firms (The cut value is .500)

Observed	Year before the sign C and NC					
	Predicted of 3-year		Predicted of 2-year		Predicted of 1-year	
	Non-Problem firms	Problem firms	Non-Problem firms	Problem firms	Non-Problem firms	Problem firms
Non-problem firms	51 (83.6%)	10 (16.4%)	54 (88.5%)	7 (11.5%)	55 (90.2%)	6 (9.8%)
Problem firms	13 (21.3%)	48 (78.7%)	13 (21.3%)	48 (78.7%)	10 (16.4%)	51 (83.6%)
Overall	99 (81.1%)		102 (83.6%)		106 (86.9%)	

1.4 Binary Logistic Regression Analysis

The researcher used data from 8 independent variables of the financial ratios of problematic companies and marked C and NC. The data was divided into 3 groups: 3-years before being marked C and NC, 2-years before being marked C and NC, and 1-year before being marked C and NC.

In describing the relationships of variables, it can be determined from the calculated coefficient. The sign can describe the relationship of the variable. If the sign in front of the variable is positive, it means that if the company has increased the value of this variable, the chances of membership of group 1 or the chances of becoming a problematic company and marked C and NC are increased. On the other hand, if the sign in front of a variable is negative, it means that if the company has an increased value of that variable, the chances of being a member of group 0 or the likelihood of being a company that is not problematic and not marked C and NC will increase.

From table 3, the research results showed that 3 years before becoming a problematic company and marked C

and NC, there were 3 financial ratios that positively correlated with the warning signs of problematic firms and marked C and NC; debt ratio (DA), debt to equity ratio (DE), return on equity ratio (ROE). The return on assets ratio (ROA) was negatively correlated with the warning signs of problem companies and marked C and NC.

2 years before companies were C and NC marked, there were 4 financial ratios that were positively correlated with warning signs of a problematic company and marked C and NC; current ratio (CR), debt to equity ratio (DE), return on equity ratio (ROE), and assets turnover ratio (AT). The return on assets ratio (ROA), fixed asset turnover ratio (FT) has a negative correlation with the warning signs of a problematic company and marked C and NC.

1 year before the company was marked C and NC, there were 2 financial ratios that were positively correlated with warning signs of a problematic company and marked C and NC; debt ratio (DA), assets turnover ratio (AT). The return on assets ratio (ROA), fixed asset turnover ratio (FT) has a negative correlation with the warning signs of a problematic company and marked C and NC.

Table 3 Variables in the Equation

	Year before the sign C and NC											
	3-year				2-year				1-year			
	B	Wald	Sig.	Exp(B)	B	Wald	Sig.	Exp(B)	B	Wald	Sig.	Exp(B)
CR	-.281	1.742	.187	.755	.188	4.454	**.035	1.207	.065	.235	.628	1.068
QR	.486	2.889	.089	1.626	-.046	1.106	.293	.955	.669	2.586	.108	1.953
DA	.021	4.482	**.034	1.021	.003	.110	.740	1.003	.023	3.902	**.048	1.023
DE	.005	13.165	**.000	1.005	.005	7.739	**.005	1.005	.001	1.259	.262	1.001
ROA	-.101	19.427	**.000	.904	-.234	30.381	**.000	.792	-.276	31.686	**.000	.759
ROE	.013	4.192	**.041	1.013	.018	10.826	**.001	1.018	.007	1.156	.282	1.007
AT	-.133	.148	.700	.876	1.526	4.914	**.027	4.599	2.831	9.288	**.002	16.964
FT	-.006	.027	.868	.994	-.476	4.427	**.035	.621	-.596	3.923	**.048	.551
Constant	-1.715	6.604	.010	.180	-1.523	6.357	.012	.218	-3.494	18.787	.000	.030

**significant at the 0.05

2. Discussion

The financial statement analysis is a method of evaluating an entity's performance from the financial statements of a business and from those of the same industry. The objective of the financial statement analysis is to find facts about the financial position and operating results of the entity that has operated for each accounting period. The executives, creditors, investors, and related parties can use such factual information in making operational decisions.

The financial ratios are the key to identifying opportunities for a problematic company and are marked C and NC. Before

the company was marked C and NC, it needed to have a high debt ratio compared to total assets and a high debt ratio compared to equity in order to use a portion of the loan, so to improve the liquidity of the company. Therefore, the current ratio was positively correlated with the alarm two years before the company became a problematic company and was marked with C and NC. It implies that a company with a large portion of its capital from leverage will create contingent obligations and risks to future ventures. The chances of a company experiencing a financial failure are high (Bunn & Redwood, 2003; Maricica & Georgeta, 2012; Alifiah, 2014; Ashraf &

Serrasqueiro, 2019; Manodamrongsat et al., 2020).

Before a company became a problematic company and was marked C and NC, it had a low return on asset ratio. Since the company has a loss of operating results, the shareholders' equity, which is the denominator, is reduced. This results in the company having a high return on equity ratio. It implies that for a company with a low return on assets ratio, the likelihood that the company will suffer a financial failure is high (Bunn & Redwood, 2003; Maricica & Georgeta, 2012; Alifiah, 2014; Manodamrongsat et al., 2020).

Before becoming a problematic company and was marked C and NC, the company had a high asset turnover ratio. It demonstrates the efficiency and cost-effectiveness of the company's assets (Alifiah, 2014; Manodamrongsat et al., 2020). When considering the efficiency of a firm's fixed assets, it is low. This indicates that the company has a high level of efficiency in total assets, but the efficiency of fixed assets is low, the likelihood of a financial failure is high. It is possible that the company has some fixed assets that do not generate income.

Zhai et al. (2015) said corporate borrowing could increase the return on

equity. The operations of the company come from massive loans. The company risks bankruptcy, if the company is unable to pay the debt and cannot find a new lender in the future.

It is noteworthy that a lower return on assets ratio (ROA) is a strong indicator of a warning signal in 3-years, 2-years, and 1-year before companies were C and NC marked. It is consistent with the research of Manodamrongsat et al. (2020). Klepac & Hampel (2017) also found that return on assets (ROA) provides the most accurate picture two years before the first sign that the company finds itself as a problematic company. They found that ROA was most important in forecasting financial defaults in the last year before bankruptcy.

Suggestions and Recommendations

This study used only financial ratios to find factors that could indicate the warning signs of a problematic company in 3-years, 2-years, and 1-year before companies were C and NC marked. These factors can explain the change in the dependent variable, namely a problematic company, 81.1 percent; 83.6 percent, and 86.9 percent respectively. This suggests that these factors can only describe a part of a problematic company. There are also other

independent variables that can explain a problematic company, such as the Gross Domestic Product (GDP), the interest rate, and the inflation rate. It can associate macroeconomic factors with micro-financial data. This may lead to more effective information on financial failures.

The researchers did not analyze companies in each industry. If the next research is analyzed by industry with more historical data collected to study trends in data change from year to year. The results of the study may be more accurate.

REFERENCES

- Alifah, M. N. (2014). Prediction of financial distress companies in the trading and services sector In Malaysia using macroeconomic variables. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 129, 90-98.
- Altman, E.I (1968). Financial Ratios, Discriminant Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy. **Journal of Finance**, 23(4), 589-609.
- Altman, E. I., Iwanicz-Drozowska, M., Laitinen, E.K, Suvas, A. (2014). **Distressed Firm and Bankruptcy prediction in an international context: a review and empirical analysis of Altman's Z-Score Model**. Working paper.
- Altman, E. I., Iwanicz-Drozowska, M., Laitinen, E.K, Suvas, A. (2016). Financial Distress Prediction in an International Context: A Review and Empirical Analysis of Altman's Z-Score Model. **Journal of International Financial Management & Accounting**, DOI: 10.1111/jifm.12053.
- Ashraf, S., GS Félix, E., & Serrasqueiro, Z. (2019). Do traditional financial distress prediction models predict the early warning signs of financial distress?. **Journal of Risk and Financial Management**, 12(2), 55.
- Bagher, A.N., and Milad, S. (2016). Designing a Bankruptcy Prediction Model Based on Account, Market and Macroeconomic Variables (Case Study: Cyprus Stock Exchange). **Iranian Journal of Management studies**. 9(1), 125-147.
- Bauer, J., and Agarwal, V. (2014). Are hazard models superior to traditional bankruptcy prediction approaches?.A comprehensive test. **Journal of Banking & Finance**, 40, 432-442.

- Bauweraerts, J. (2016). Predicting Bankruptcy in Private Firms: Towards a Stepwise Regression Procedure. **International Journal of Financial Research**, 7(2). DOI: 10.5430/ijfr.v7n2p147
- Bunn, P., & Redwood, V. (2003). **Company accounts based modelling of business failures and the implications for financial stability**. Bank of England. Working Paper, no.210.
- Ghozali, I. (2006). **Aplikasi analisis multivariate dengan program SPSS**. Badan Penerbit Universitas Diponegoro.
- Herliansyah, Y., Nugroho, L., Ardilla, D., & Putra, Y. M. (2020). **The Determinants of Micro, Small and Medium Entrepreneur (MSME) Become Customer of Islamic Banks (Religion, Religiosity and Location of Islamic Banks)**. In The 1st Annual Conference Economics, Business, and Social Sciences (Vol. 2).
- Laitinen, E.K. & Suvas, A. (2016). Financial distress prediction in an international context: Moderating effects of Hofstede's original cultural dimensions. **Journal of Behavioral and Experimental Finance**, DOI: 10.1016/j.jbef.2015.11.003.
- Liang, D., Lu, C.C, Tsai, C.F, Shih, G.A. (2016). Financial ratios and corporate governance Indicators in bankruptcy prediction: A comprehensive study. **European Journal of Operational Research**, 252(2), 561–572.
- Keasey, K., & McGuinness, P. (1990). The failure of UK industrial firms for the period 1976–1984, logistic analysis and entropy measures. **Journal of Business Finance & Accounting**, 17(1), 119–135.
- Kennedy, P. (1998). **A guide to econometrics**. The United Kingdom: TJ International.
- Kholisoh, S. N., & Dwiarti, E. (2020). The analysis of fundamental variables and macroeconomic variables in predicting financial distress. **Management Analysis Journal**, 9(1), 81-90. doi:10.15294/MAJ.V9I1.36395.
- Klepac, V., & Hampel D. (2017). Predicting financial distress of agriculture companies in EU. **Agricultural Economics – Czech**, 63, 347-355. doi: 10.17221/374/2015-AGRICECON.
- Manodamrongsat, P. (2019). **Early Warning Signs of Problem Firms and Their Turnaround Strategies**. Doctoral Dissertation, Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Faculty of Business Administration. Business Administration.

- Manodamrongsat, P., Tongkong, S., & Boonyanet, W. (2020). Early Warning Signs of Problem Firms. **International Journal of Innovation, Creativity and Change**, 14(3), 127-150.
- Maricica, M., & Georgeta, V. (2012). Business failure risk analysis using financial ratios. **Procedia-Social and Behavioral Sciences**, 62, 728-732.
- Midi, H., Sarkar, S. K., & Rana, S. (2010). Collinearity diagnostics of binary logistic regression model. **Journal of Interdisciplinary Mathematics**, 13(3), 253-267.
- Mselmi, N., Lahiani, A., & Hamza, T. (2017). Financial distress prediction: The case of French small and medium-sized firms. **International Review of Financial Analysis**, 50, 67-80.
- Okwoche, V. A. O., Eziehe, J. C., & Agabi, V. (2015). Determinants of job satisfaction among extension agents in Benue State Agricultural and Rural Development Authority (BNARDA), Benue State, Nigeria. **European Journal of Physical and Agricultural Sciences Vol**, 3(2).
- Sari, I. G. A. D. I., & Dwirandra, A. A. N. B. (2019). The ability of organization commitment and moderate worked motivation by the effect of budget goal clarity in budgetary inaccuracy. **International Research Journal of Management, IT and Social Sciences**, 6(3), 11-17.
- Zhai, S. S., Choi, J. G., & Kwansa, F. (2015). A financial ratio-based predicting model for hotel business failure. **Global Business & Finance Review (GBFR)**, 20(1), 71-86.
-

Research Article

การสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนครนายก

SURVEY OF COMMUNITY ADAPTATION IN NEW NORMAL DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN NAKHON NAYOK

ภาณุพงศ์ สามารณ*

สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Phanupong Samart*

Community Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Rajabhat University

*E-mail: Pharnupong@yahoo.co.th

Received: 2021-06-08

Revised: 2021-07-09

Accepted: 2021-07-10

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 2) ความวิตกกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 3) การพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ 4) ข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครนายก แบบของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการผสมผสานวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติร้อยละ ค่าความถี่ ในส่วนวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) พฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม

และสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้เทคโนโลยี และด้านการศึกษา 2) ความวิตกกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่ามี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา ผู้ศึกษานว้ย/เหนื่อยล้าในการเตรียมความพร้อมหรือควบคุมดูแลสมาชิกในครัวเรือน 3) การพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ พบว่ามี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร ด้านการศึกษาของเด็กนักเรียน/นักศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีหรือนวัตกรรม 4) ข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครนายก ได้แก่ ด้านการวางแผน มีการวางแผนในอนาคต บทบาทและแนวทางการกระตุ้นรูปแบบในการปรับตัวเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง นำเสนอความต้องการให้รัฐบาลดำเนินการเพื่อให้ครอบคลุม ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถปรับตัวได้ และส่งเสริมอาชีพใหม่ ๆ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: โรคโควิด-19 การแพร่ระบาด พฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว การเรียนรู้

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) The people's behavior, adaptation, and learning towards the New Normal lifestyle during the Covid-19 pandemic on the aspects of the economy, health, society and environment, IT usage, and education. 2) People's anxiety during the Covid-19 pandemic 3) Develop the knowledge-creation model for people's adaptation to the New Normal lifestyle, and 4) Present the preventive and integrated measures among Rajabhat Universities and involved local agencies. This research was survey research and by mixed methods, both quantitative and qualitative. For the quantitative data, the sample consisted of 400 samples, selected by a simple random sampling method. The data were collected through questionnaires and assessment forms and was analyzed by a computer software program. Percentage and frequency were used to describe the data. For the qualitative data, 21 key informants were selected and collected through in-depth interviews. The data were analyzed by using content analysis.

The results of this study found that: 1) People's behavior, adaptation, and learning during the Covid-19 pandemic were impacted on the economy, health, society and environment, IT usage, and education. 2) People's anxiety during the Covid-19 pandemic was found in five aspects: the economy, health, society and environment, IT usage, and education. People have developed continuous anxiety and tiredness from caring for their family members. 3) For the development of learning behavior over the New Normal, was

found in six aspects: the economy, mental and physical health, society and environment, continuous following of the news, usage of communicative devices, students' education and innovation. 4) The guidelines for preventive and integrated measures among Rajabhat Universities and involved agencies in Nakhon Nayok were emphasized for future planning, strengthening communities, and the call for the government to assist with occupational training for the local people.

Keywords: Covid-19 Virus, Pandemic, Behavior, Adaptation, Learning

บทนำ

ข้อมูลผู้ติดเชื้อจากโควิด-19 ณ วันที่ 10 กันยายน 2563 มีผู้ติดเชื้อสะสมทั่วโลก จำนวน 28 ล้านคน รักษาหายแล้ว 20 ล้านคน และเสียชีวิต 0.9 ล้านคน ในกรณีของประเทศไทย ผู้ติดเชื้อสะสม 3,454 คน รักษาหาย 3,310 คน เสียชีวิต 58 คน ถูกจัดอันดับโลกที่ 122 (Medical Innovation and Research and Development Operations Center, 2563) และจากรายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสอง ปี 2563 โดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลในมิติคุณภาพของคน การจ้างงานยังคงได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ทำให้การจ้างงานลดลง ในขณะเดียวกันอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในส่วนของเศรษฐกิจในครึ่งปีหลัง ยังไม่มีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อธุรกิจขนาดเล็กรวมทั้งภาคเกษตรอาจจะสูญเสียความสามารถในการดูดซับแรงงานจากนอกภาคเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เชื้อโควิด-19 ด้วย จากสถานการณ์ข้างต้น จะเห็นว่า

ได้ว่ามีผลกระทบต่อภาพรวมต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ถึงแม้จะมีมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดเชื้ออย่างรัดกุมแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอยู่ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ (New normal) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive change) ทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Novak H. et al., 2021) ซึ่งหากประชาชนมีการตั้งรับกับสถานการณ์หรือเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงก็จะสามารถดำรงอยู่ในชีวิตวิถีใหม่ได้

อย่างไรก็ตาม การปรับตัวของภาพรวมของประเทศจะมีข้อมูลจากเมืองหลักที่เป็นตัวแทนของประชากรของประเทศในการให้ข้อมูลการปรับตัวในวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งอาจยังไม่สะท้อนความเป็นจริงของประเทศ การเข้าไปศึกษาการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตวิถีใหม่ในระดับชุมชนท้องถิ่นเท่านั้น จึงจะสามารถสะท้อนการดำรงอยู่ของประชาชนในสถานการณ์ปัจจุบันได้ ซึ่งด้วยบทบาทหน้าที่นอกจากหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ในการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่แล้ว สถาบันการศึกษาในพื้นที่ยังมีความสำคัญในการ

มีส่วนร่วมในการดำเนินงานดังกล่าวในการสร้างความรู้จากสถานการณ์จริงในพื้นที่จริง ทั้งนี้องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) (Boon-long P., 2559) หากสถาบันการศึกษาในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและสำรวจการปรับตัวของชุมชนในวิถีชีวิตใหม่จะเป็นการสร้างการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในพื้นที่ รวมทั้งการทำงานร่วมกับหน่วยงานในภาคส่วนต่าง ๆ บูรณาการจากสถานการณ์ปัญหาหรือเหตุการณ์จริง นำไปสู่การร่วมกันพัฒนาพื้นที่ได้ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีหน้าที่หลักที่สำคัญ คือ การผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ การวิจัยและสร้างนวัตกรรม การบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และด้านอื่น ๆ รวมทั้งเป็น มหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญเชิงพื้นที่ (Area-based) มีบทบาทที่สำคัญในเรื่องของการพัฒนาท้องถิ่น และมีศักยภาพในการดูแลชุมชนทั่วประเทศครอบคลุมทั้ง 77 จังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏจึงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงนโยบายของรัฐบาลมาสู่การพัฒนาท้องถิ่น บนฐานของความรู้และความสามารถ ตลอดจนมีกำลังนักศึกษาที่สามารถสำรวจและเก็บข้อมูลในพื้นที่จริงได้ครอบคลุมทั่วประเทศ ซึ่งทำให้ได้ผลการสำรวจต่าง ๆ ที่รวดเร็ว ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ในอันที่จะนำผลการสำรวจไปใช้วางแผนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และเชื่อมโยงความรู้ในการบริหารจัดการควบคุมโรคระบาดในพื้นที่ ตามประเด็นที่หน่วยงานต่าง ๆ มีความต้องการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงขอเสนอโครงการสำรวจการปรับตัวของ

ชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์ การระบาดของโรคโควิด-19 โดยความร่วมมือของ 38 มหาวิทยาลัยราชภัฏผ่านที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อดำเนินการสำรวจและสร้างสื่อเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการมาตรการเฝ้าระวัง การตระหนักรู้ และการปรับตัวของชุมชนในวิถีใหม่ในช่วงสถานการณ์และหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19

โครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ 2 พื้นที่ ได้แก่ จังหวัดนครนายก และจังหวัดนนทบุรี ซึ่งทั้ง 2 จังหวัด โดยในพื้นที่จังหวัดนครนายก จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของประเทศไทยในระลอกแรก ยังไม่พบว่ามีผู้ติดเชื้อโควิด-19 จนกระทั่งเกิดการระบาดระลอกใหม่รอบที่สอง ในวันที่ 26-27 เดือนธันวาคม 2563 ซึ่งพบผู้ติดเชื้อ 2 ราย เป็นชายในพื้นที่อำเภอเมืองนครนายก เป็นพ่อค้าอาหารทะเลสดและแห้งในตลาดสดเทศบาลเมืองนครนายก และเป็นเด็กหญิง อายุ 1 ปี 10 เดือน ซึ่งเป็นลูกสาวของผู้ติดเชื้อรายแรก ทั้งนี้สถานการณ์ดังกล่าว เทศบาลเมืองนครนายกได้ประกาศเสี่ยงตามสายประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ พร้อมทั้งทำการปิดล้างตลาด ฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อเป็นเวลา 2 วัน จึงทำให้บรรยากาศในพื้นที่เทศบาลเมืองนครนายกค่อนข้างเงียบเหงา เนื่องจากประชาชนยังคงหวาดผวากับประกาศของทางการที่ออกมา นอกจากนี้ยังพบผู้ป่วยเข้าเกณฑ์สอบสวนโรคอีก 2 คน ในพื้นที่อำเภองครักษ์ และอำเภอเมือง จึงต้องเก็บตัวอยู่กับบ้าน

เพื่อป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 และถึงแม้ว่าการแพร่ระบาดในรอบแรกนี้ประชาชนในจังหวัดนครนายกจะมีผู้ที่ติดเชื้อจำนวนน้อยมากก็ตาม แต่ก็ได้ส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อประชาชนในจังหวัด ซึ่งทางจังหวัดก็ได้ออกประกาศเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดให้ประชาชนปฏิบัติอย่างเคร่งครัด (Nakhonnayok Provincial Health Officer, 2564)

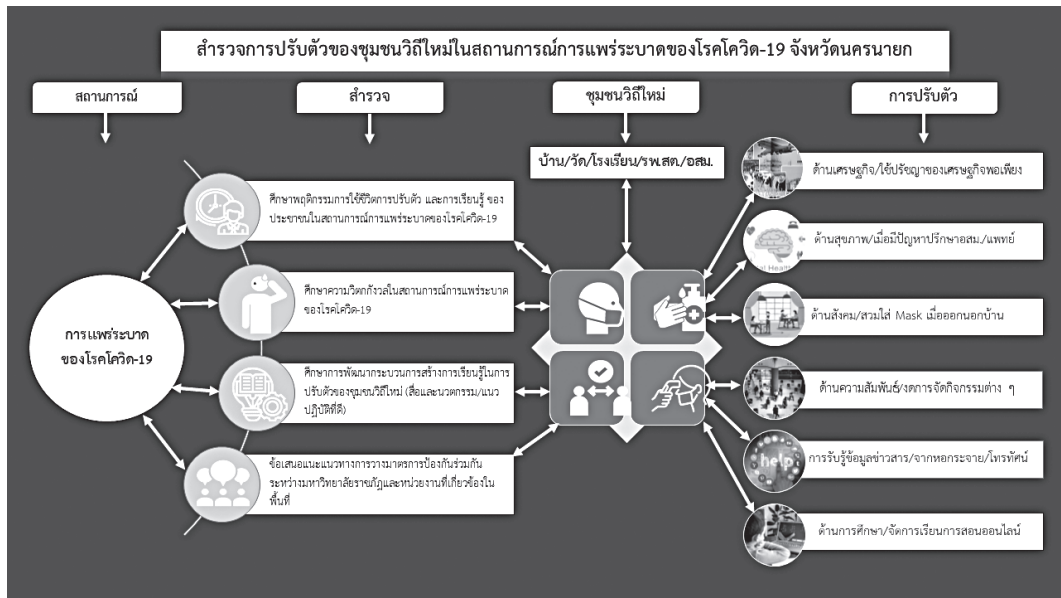
จากที่กล่าวมาโครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ในจังหวัดนครนายก โดยความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครนี้จะก่อให้เกิดกลไกความร่วมมือของเครือข่ายวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครกับพื้นที่รับผิดชอบเพื่อให้เข้าใจต่อผลกระทบและการปรับตัวของชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ รวมทั้งแนวทางการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ที่มีความยั่งยืนสามารถต่อสู้กับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ตลอดจนการเป็นฐานข้อมูล บทเรียน และประสบการณ์

ที่สามารถนำไปปรับใช้กับวิกฤติการณ์อื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชนในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในมิติเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาความวิตกกังวล ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดนครนายก
3. เพื่อศึกษาการพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ ของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดนครนายก
4. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่จังหวัดนครนายก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบของการวิจัย

โครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 แบบของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methodologies) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

โครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างตามระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

2.1 เชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครนายก 3 อำเภอ ได้แก่ 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอบ้านนา 3) อำเภอองครักษ์ จำนวน 11,098 คน 2) กลุ่มตัวอย่าง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

2.2 เชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 21 คน 1) ระดับผู้บริหาร จำนวน 6 คน ได้แก่ (1) รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก 1 คน (2) ประชาสัมพันธ์ประจำจังหวัด จำนวน 1 คน (3) สาธารณสุขอำเภอ จำนวน 3 คน (4) และ นักวิชาการสาธารณสุข (นวก.สธ.) จำนวน 1 คน 2) ระดับผู้ปฏิบัติการ จำนวน 16 คน ได้แก่

(1) ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 4 คน (2) ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน (3) กรรมการประจำหมู่บ้าน จำนวน 2 คน (4) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 9 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด 2) เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

เครื่องมือเชิงปริมาณ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามการปรับตัวของสมาชิกในชุมชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลครัวเรือน จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ผลกระทบที่ครัวเรือนได้รับจากสถานการณ์โรคโควิด-19

2.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ จำนวน 8 ข้อ

2.2 ผลกระทบด้านสุขภาพ จำนวน 2 ข้อ

2.3 ผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

2.3.1 ความสัมพันธ์ของสมาชิกในครัวเรือนกับบุคคลอื่นมีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างไรเมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ จำนวน 7 ข้อ

2.3.2 สมาชิกในครัวเรือนมีผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 หรือไม่ จำนวน 10 ข้อ

2.4 ผลกระทบด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศ

2.4.1 สมาชิกในครัวเรือนเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มากน้อยเพียงใดจากสื่อต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับภาวะปกติ จำนวน 12 ข้อ

2.4.2 สมาชิกในครัวเรือนได้รับผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างไรบ้าง เมื่อเทียบกับภาวะปกติ จำนวน 5 ข้อ

2.5 ผลกระทบด้านการศึกษา

2.5.1 สมาชิกในครัวเรือนของท่านได้รับผลกระทบการจัดการศึกษาเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อย่างไร จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 การปรับตัวของสมาชิกในครัวเรือนจากสถานการณ์โรคโควิด-19

3.1 การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ จำนวน 7 ข้อ

3.2 การปรับตัวด้านสุขภาพ จำนวน 14 ข้อ

3.3 การปรับตัวด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

3.3.1 สมาชิกในครัวเรือนของท่านมีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างไรในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จำนวน 6 ข้อ

3.3.2 ครอบครัวของท่านขอ/สมัครขอความช่วยเหลือจากผลกระทบจากโรคโควิด-19 หรือไม่ และได้รับความช่วยเหลือเพียงใด จำนวน 11 ข้อ

3.4 การปรับตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 5 ข้อ

3.5 ด้านการศึกษา จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 4 สรุปผลกระทบและความสามารถปรับตัวสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

ในภาพรวมครัวเรือนของท่านสมาชิกครัวเรือนได้รับผลกระทบและสามารถปรับตัวในด้านต่าง ๆ

ส่วนที่ 5 แนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ ของครัวเรือน การสร้างความเชื่อมั่นและความต้องการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคโควิด-19 ของครัวเรือน จำนวน 5 ข้อ

ชุดที่ 2 แบบสอบถามความวิตกกังวลของสมาชิกในครัวเรือนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ความวิตกกังวลของท่านและสมาชิกในครัวเรือนต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในปัจจุบัน จำนวน 17 ข้อ

ส่วนที่ 2 การจัดการความวิตกกังวล จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 ผลกระทบเชิงบวกจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จำนวน 15 ข้อ

ข้อเสนอแนะในการลดความวิตกกังวลหรือวางแผนการดำเนินชีวิตต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

เครื่องมือเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์การปรับตัวของสมาชิกในชุมชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ

โรคโควิด-19 สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในโครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 มีประเด็นการสัมภาษณ์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 ผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ต่อชุมชนด้านเศรษฐกิจด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านการใช้พื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ด้านความสัมพันธ์และการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการศึกษาของเด็กนักเรียน/นักศึกษา ผลกระทบเชิงบวก

ส่วนที่ 3 การปรับตัวของคนในชุมชนต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านการใช้พื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ด้านความสัมพันธ์และการทำกิจกรรมร่วมกันของคนในชุมชน ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการศึกษาของเด็กนักเรียน/นักศึกษา

ส่วนที่ 4 แนวปฏิบัติที่ดีหรือนวัตกรรม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและแนวทางการวางมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคโควิด-19

ครัวเรือน ชุมชน หรือหน่วยงานในชุมชน มีแนวปฏิบัติที่ดีหรือนวัตกรรม ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบาดของจากโรคโควิด-19 หรือไม่ อย่างไร

การสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ หรือการสร้าง ความเชื่อมั่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคโควิด-19 การสร้างความรับผิดชอบต่อสังคมในการช่วยกันป้องกันฯ

แนวทางการวางมาตรการป้องกัน
ร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

ส่วนที่ 5 ชุมชนวิถีใหม่และการ
ดำเนินการเพื่อให้ครอบครัว ชุมชนมีความเข้มแข็ง
และสามารถปรับตัวได้

4. ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้
ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล
ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยมี 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สอบถามประชาชนจำนวน
400 ครอบครัว เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิต
การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชน
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
สู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในมิติเศรษฐกิจ
สุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ
และด้านการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดนครนายก

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล
สำคัญ ได้แก่ 1) ระดับผู้บริหาร จำนวน 6 คน
2) ระดับผู้ปฏิบัติการ จำนวน 15 คน เพื่อศึกษา
การปรับตัวของสมาชิกในชุมชนในสถานการณ์
การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 สู่การปรับตัว
ของชุมชนวิถีใหม่ในพื้นที่จังหวัดนครนายก

ขั้นตอนที่ 3 สอบถามประชาชน
จำนวน 400 ครอบครัว เพื่อศึกษาความวิตกกังวล
ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
ในพื้นที่จังหวัดนครนายก

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลจากการสอบถาม
และการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์การพัฒนาระบบการ
สร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่
ในพื้นที่จังหวัดนครนายก

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลจากการสอบถาม
และการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เพื่อเสนอแนะ
ทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่าง
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและหน่วยงานที่
เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครนายก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการ
วิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีดังนี้

5.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผู้วิจัย
นำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล
ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้
ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา
(Descriptive statistic) บรรยายลักษณะทั่วไป
ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)
ค่าความถี่ (Frequency)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และ
ข้อมูลจากคำถามปลายเปิดจากแบบสอบถาม
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ
สัมภาษณ์เชิงลึก นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
แบบพรรณนาวิเคราะห์

6. การตรวจสอบข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูล
แบบสามเส้า โดยทำการตรวจสอบข้อมูลไปพร้อม ๆ กับ
การเก็บข้อมูล ซึ่งเป็นการตรวจสอบข้อมูลทันที
ในภาคสนาม โดยนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบหรือ
หาความสอดคล้อง สัมพันธ์กันด้วยวิธีการตรวจสอบ
แหล่งข้อมูล ได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และ
แหล่งบุคคล ซึ่งเป็นวิธีที่คณะผู้ศึกษาใช้อย่างสม่ำเสมอ

ในระหว่างที่เก็บข้อมูล ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัย ตามลำดับดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปการวิจัยในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. พฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านการใช้เทคโนโลยี และด้านการศึกษา

2. ความวิตกกังวลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา รู้สึกกังวล/เหนื่อยล้าในการเตรียมความพร้อมหรือควบคุมดูแลสมาชิกในครัวเรือน

3. การพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ พบว่า มี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร ด้านการศึกษาของเด็กนักเรียน/นักศึกษา แนวปฏิบัติที่ดีหรือนวัตกรรม

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่จังหวัดนครนายก ได้แก่ ด้านการวางแผน มีการวางแผนในอนาคต บทบาทและแนวทางกระตุ้นรูปแบบในการปรับตัวเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง นำเสนอ

ความต้องการให้รัฐบาลดำเนินการเพื่อให้ครอบครัวชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถปรับตัวได้ และส่งเสริมอาชีพใหม่ ๆ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้อภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว และการเรียนรู้ของประชาชนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

1.1 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ พบว่า รายได้ การใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการอุปโภคบริโภคสินค้าต่าง ๆ ภาระหนี้สินในระบบ ภาระหนี้สินนอกระบบ เงินออม ระยะการระบาดครั้งแรก มีผลกระทบทุกอย่างภาระหนี้สินในระบบมีผลกระทบมากที่สุดร้อยละ 27.50 ส่วนผลกระทบในปัจจุบันเมื่อเทียบกับ ส่วนใหญ่มีผลกระทบเพิ่มขึ้นร้อยละ 25.75 รายได้ลดลง มีผลกระทบเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.75 สอดคล้องกับ Sawatsan S. (Interview, 2564) กล่าวว่า ผลกระทบเชิงลบด้านเศรษฐกิจอาชีพที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับคนหมู่มากจะต้องหยุดงาน ขาดรายได้ อาชีพเกี่ยวกับงานบริการในชุมชนเนื่องจากมีผู้มาใช้บริการน้อยลง และรายได้ลดลง อาชีพรับจ้างทั่วไปรายได้ลดลงในบางอาชีพไม่มีคนจ้าง อาชีพพนักงานโรงงานรายได้ลดลง ไม่มีงานล่วงเวลา และลดวันทำงาน อาชีพร้านเสริมสวย ร้านตัดผม ต้องปิดร้านตามนโยบายของรัฐทำให้ขาดรายได้ ร้อยละ 100 อาชีพแม่ค้า ตลาดสดก็มีคนเดินตลาดน้อยลงทำให้ขายสินค้าไม่ได้ ร้านอาหารริมทางตามแหล่งท่องเที่ยวก็ไม่มีลูกค้าเนื่องจากไม่มีนักท่องเที่ยว ร้านขายของชำ

ก็มีลูกค้าลดลง อาชีพเกษตรกร ขายผลผลิตไม่ได้ และมีราคาถูก

1.2 ผลกระทบในด้านสุขภาพ พบว่าการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีการป้องกันการติดเชื้อและดูแลสุขภาพ ส่วนใหญ่มีผลกระทบเพิ่มขึ้นร้อยละ 84.00 ทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีความเครียด/วิตกกังวลต่อสุขภาพ ส่วนใหญ่มีผลกระทบเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.50 สอดคล้องกับ Maliwun S. (Interview, 2564) กล่าวว่า ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต จิตใจมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 เนื่องจากได้รับข่าวปลอมบ้างทำให้เกิดความไม่มั่นใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้รับ และกลัวจะมีคนนำเชื้อโรคโควิด 19 มาแพร่ระบาดในชุมชน มีสาเหตุความเครียดเพราะหาทางออกไม่ได้ มีความเครียดเกี่ยวกับรายได้และการประกอบอาชีพมากกว่า

1.3 ผลกระทบในทางสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน เช่น งานบุญประเพณี ส่วนใหญ่มีผลกระทบร้อยละ 55.75 การพบปะกับเพื่อนบ้าน/คนในชุมชน ส่วนใหญ่มีผลกระทบร้อยละ 55.00 การทำกิจกรรมสังสรรค์ ส่วนใหญ่มีผลกระทบร้อยละ 60.50 สอดคล้องกับ Eksiri A. (Interview, 2564) กล่าวว่า ด้านการใช้พื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ร่วมกัน พื้นที่สาธารณะ เช่น วัดไม่เปิดให้เข้าใช้ โรงเรียนปิดตลาดก็ปิดถูกจำกัดการใช้งาน ทำให้วิถีชีวิตเปลี่ยนไป การปิดการใช้พื้นที่บางส่วน หรือ งดการลงชุมชน การรวมตัวของคนทั่วไป ในการใช้ชีวิตวิถีใหม่ในการใช้พื้นที่สาธารณะ ซึ่งเป็นไปในทางที่ไม่เหมือนเดิม

1.4 ผลกระทบจากการใช้เทคโนโลยีของสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเทียบกับสภาวะปกติ พบว่า ปัญหาสุขภาพกายจากการใช้อุปกรณ์สื่อสาร มากขึ้นร้อยละ 26.25 เสี่ยงต่อการรับข้อมูลข่าวสารเท็จจากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้นร้อยละ 28.75 ปัญหาสุขภาพจิตจากการวิตกกังวลเมื่อรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้นร้อยละ 29.00 ซึ่งสอดคล้องกับ Jungkarjitr S. (Interview, 2564) กล่าวว่าด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้เทคโนโลยี มีข้อผิดพลาดออกมาเยอะ เพราะมีหลายช่องทางในการสื่อสาร เช่น ยูทูบ เฟสบุ๊ก และไลน์ โดยไม่มีการคัดกรอง มีค่าใช้จ่ายในการใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร ปัญหาสุขภาพกายจากการใช้อุปกรณ์สื่อสาร ตาพร่ามัว ปวดตาคื่น นี้ออก เป็นต้น

1.5 ผลกระทบด้านการศึกษา เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของสมาชิกในครัวเรือนเมื่อเทียบกับสภาวะปกติ พบว่า นักเรียน/นักศึกษาต้องเรียนออนไลน์ มากขึ้นร้อยละ 43.96 การจัดการศึกษาอื่น ๆ มากขึ้นร้อยละ 4.12 ซึ่งสอดคล้องกับ Rajabhatpoll (2563) “โพลล์” เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในประเด็น “การเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19” จากการสำรวจข้อมูลจากนักเรียน/นักศึกษา 77 จังหวัดทั่วประเทศ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับปริญญาตรี พบว่าร้อยละ 78.18 ของสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาใช้โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดทั้ง 28 จังหวัด ร้อยละ 88.06 ได้มีการใช้รูปแบบ

การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เมื่อสอบถามว่า หากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 คลี่คลายลง ร้อยละ 41.03 ต้องการกลับมาเรียนในห้องเรียนเป็นหลักโดย ร้อยละ 59.83 ให้เหตุผลว่าเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ดีกว่าการเรียนการสอนออนไลน์แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีถึงร้อยละ 23.57 ที่ต้องการเรียนแบบออนไลน์เป็นหลักและร้อยละ 34.80 ต้องการเรียนแบบออนไลน์และในห้องเรียนผสมกัน

2. ผลการศึกษาความวิตกกังวล ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

2.1 ผลการศึกษาความวิตกกังวลของ สมาชิกในครัวเรือน พบว่า

ด้านเศรษฐกิจ มีความวิตกกังวลที่จะถูกเลิกจ้าง/ไม่มีงานทำ ส่วนใหญ่กังวลเป็นบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 29.50 วิตกกังวลว่าจะไม่มีรายได้/รายได้ลดลง และอาจมีหนี้สินเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่กังวลเป็นบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 29.75 วิตกกังวลเกี่ยวกับค่าครองชีพที่สูงขึ้น ส่วนใหญ่กังวลบ่อยครั้งมากที่สุดร้อยละ 27.50 สอดคล้องกับ Rajabhatpoll (2563) “โพลล์” เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏได้สำรวจความคิดเห็นจากประชาชนที่อาศัยอยู่พื้นที่ 10 จังหวัด ตัดขาดแดนไทย - เมียนมา เรื่อง “ความมั่นใจต่อมาตรการในการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19” พบว่า ในด้านเศรษฐกิจจะพบว่า คนตกงาน ว่างานร้อยละ 44.06 ระบุว่า ธุรกิจค้าขายหยุดชะงักท่ำที่สุดเมื่อถามถึงความต้องการให้มีมาตรการป้องกันการแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 อย่างเร่งด่วน ถึงร้อยละ 72.60

ด้านสุขภาพ วิตกกังวลว่าจะมีโอกาสติดเชื้อโควิด-19 ส่วนใหญ่กังวลเป็นบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 31.75 และไม่มีเลยร้อยละ 8.00 2) วิตกกังวลเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้นอนไม่หลับ/มีปัญหาด้านการนอน ส่วนใหญ่กังวลเป็นบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 34.25 ซึ่งสอดคล้องกับ Rajabhatpoll (2563) “โพลล์” เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ทำการสำรวจข้อมูลจากประชาชน 77 จังหวัดใน ประเด็น “การด้อยค่าทก ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยกันควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย” พบว่า ประชาชนยังคงมีความกังวลใจร้อยละ 43.77 มีความกังวลใจเท่า ๆ กับการระบาดของโรคโควิด-19 ในรอบแรกที่ผ่านมา และร้อยละ 29.77 กังวลรอบแรกมากกว่าการระบาดของโรคโควิด-19 ในรอบนี้ซึ่งสาเหตุอันดับแรกแรกของความกังวลใจ ร้อยละ 71.46 มาจากการเกรงว่าจะเกิดการระบาดของโรคโควิด-19 อีกครั้ง

ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม วิตกกังวลเมื่อต้องออกไปร่วมทำกิจกรรมในชุมชน เช่น งานศพ งานบวช งานแต่งงาน ส่วนใหญ่กังวลเป็นบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 38.75 และไม่มีเลยร้อยละ 9.25 สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนมีความวิตกกังวลเป็นบางครั้งมากที่สุด แสดงว่าประชาชนมีความรู้เรื่องการป้องกันตนเองมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับ Klomjai T., and other (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเอง จากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ และมีพฤติกรรมในการป้องกันโรค

ในระดับมาก แต่ยังพบรายชื้อที่มีค่าคะแนนน้อย ซึ่งอาจส่งผลให้มีการแพร่กระจายของโรคได้ จึงควรมีการสร้างตระหนักรู้แก่ประชาชนในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของโรค

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ วิตกกังวลเพราะรับทราบข่าวสารเรื่อง โควิด-19 มากเกินไป และข่าวปลอม ส่วนใหญ่กังวลเป็นบางครั้งมากที่สุดร้อยละ 35.00 สอดคล้องกับ Wah A. (2563) ได้ศึกษาโรคโควิด-19 กับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในวันนี้ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังหลงเชื่อข้อมูลและข่าวปลอมที่ได้รับการส่งต่อในโลกหรือสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้น จึงต้องเร่งเสริมสร้างให้ประชาชนรู้เท่าทันข่าวปลอม และสามารถเลือกใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือไปใช้ในการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

2.2 ผลกระทบเชิงบวกต่อสมาชิก
ในครัวเรือนจากสถานการณ์โรคโควิด-19 พบว่า

ด้านเศรษฐกิจ สมาชิกในครัวเรือนมีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ที่มีความหลากหลาย เช่น การบริการรับส่ง – อาหาร การขายสินค้าออนไลน์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.50 เพิ่มช่องทางการสร้างรายได้มากขึ้น เช่น การทำธุรกิจออนไลน์ การตลาดออนไลน์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 63.00 สอดคล้องกับ Sawatsan S. (Interview, 2564) กล่าวว่า ผลกระทบเชิงบวกด้านเศรษฐกิจทำให้บางอาชีพดีขึ้น เช่น ฟู้ด แพนด้า ไลน์แมน มอเตอร์ไซค์ส่งอาหารที่บ้าน

ด้านสุขภาพ การสวมหน้ากากอนามัย ทำให้สมาชิกในครัวเรือนมีโอกาสป่วย

ด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ หรือโรคติดต่อทางเดินหายใจลดลง เช่น ไข้หวัด สมาชิกในครัวเรือนหันมาดูแลสุขภาพตนเองมากขึ้น เช่น ออกกำลังกาย คำนึงถึงความสะดวกสบายของร่างกาย และสถานที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่ร้อยละ 76.50 สอดคล้องกับ Kittivittayakul V. (Interview, 2564) กล่าวว่า ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นผลดีไม่มีอุบัติเหตุช่วงเคอร์ฟิว ทำให้ทุกคนป้องกันตัวเองมากขึ้น มีการป่วยทางระบบทางเดินหายใจลดลงมาก ไข้หวัดต่าง ๆ ก็หายไป การล้างมือโดยเฉพาะเด็กนักเรียนมีระบบและดูแลตัวเองได้ดีมาก ลดโรคทางเดินอาหารและทางเดินหายใจในเด็กทำให้คนป่วยลดน้อยลง

ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อสังคม/รับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น เช่น สอดส่องเพื่อนบ้านหรือคนในหมู่บ้าน ร่วมกันตั้งจุดตรวจโรคโควิด-19 สอดคล้องกับ Sawatsan S. (Interview, 2564) กล่าวว่า ด้านสังคมและลดการมั่วสุมของวัยรุ่น ชุมชนไม่ค่อยมีเรื่องกัน ทำให้ชุมชนมีความสงบ รักษาความปลอดภัยง่ายขึ้น ด้านสิ่งแวดล้อมเสียงดังที่เกิดจากรถยนต์ จักรยานยนต์ลดลง มลภาวะทางเสียงดีขึ้น ฝุ่นควันที่เกิดจากการเผาไหม้จากรถยนต์และโรงงานลดลงทำให้มลภาวะทางอากาศดีขึ้น

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้เรียนรู้การใช้แอปพลิเคชันใหม่ ๆ ที่สามารถเพิ่มความสะดวกในการใช้ชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.00 มีเพื่อนใหม่/กลุ่มสังคมใหม่จากการใช้ระบบออนไลน์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 54.25 กระตือรือร้นในการรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์

ต่อการดำเนินชีวิตในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มากขึ้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.25 สอดคล้อง Maliwun S. (Interview, 2564) กล่าวว่า ปรับตัวด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร เด็ก ๆ วัยเรียนและผู้ปกครอง ได้เรียนรู้การใช้สื่อออนไลน์ และมีเพื่อนใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น

ด้านการศึกษา เด็กนักเรียน/นักศึกษาเรียนรู้การใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือสื่อสารเพื่อการเรียนรู้มากขึ้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.49 สอดคล้องกับ Wongpam S. (Interview, 2564) กล่าวว่า เด็กนักเรียน/นักศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้มากขึ้น เด็ก ๆ วัยเรียนได้เรียนรู้การใช้สื่อออนไลน์ นักเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายมีผลเชิงบวกเนื่องจากมีวันหยุดมากขึ้นทำให้มีเวลาเตรียมตัวในการอ่านหนังสือเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากขึ้นด้วย

3. ผลการศึกษาการพัฒนากระบวนการสร้างการเรียนรู้ในการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่

3.1 การปรับตัวของคนในชุมชน ต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้คนในชุมชนแต่ละกลุ่ม อาทิ เด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน ผู้สูงอายุ มีการจัดการปัญหาและการปรับตัวในด้านต่าง ๆ พบว่า ด้านเศรษฐกิจ 1) วางแผนลดค่าใช้จ่ายลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนหาวิธีการประหยัดลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยปลูกข้าว ทำสวนครัว ปลูกพืชผักสวนครัวกินเอง เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ ทำกับข้าวกินเองมากขึ้นชาวบ้านที่ตกงานกลับมาอยู่บ้านเริ่มวางแผนหันมาประกอบอาชีพเกษตรกรรมและใช้ชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) มีการ

ช่วยเหลือเงินจากภาครัฐ โดยรวมตัวกันสร้างอาชีพใหม่ ทำพวงหรีด ทำไม้กวาด มองหาช่องทางและอาชีพใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Tongpetburapa P. (2559) ได้ศึกษาบุคคลต้นแบบตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในตำบลเกาะช้างได้อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด ผลการศึกษาพบว่า 1) สาเหตุที่ทำให้เป็นบุคคลต้นแบบดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจมีหนี้สิน และดำเนินชีวิตตามพ่อแม่ที่ใช้ชีวิตแบบพอเพียง 2) ลักษณะการพึ่งตนเอง 5 ด้าน ของบุคคลต้นแบบ พบว่า (1) ด้านจิตใจ มีจิตใจเอื้ออาทร รู้จักแบ่งปัน ขยันอดทน (2) ด้านสังคม เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่า (4) ด้านเทคโนโลยีนำเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในชีวิตประจำวัน และใช้ในการประกอบอาชีพ (5) ด้านเศรษฐกิจ เป็นผู้มีอาชีพ มีวิธีการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ที่สมดุล 3) บุคคลต้นแบบส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเพียงบางคนที่สามีและลูกไม่เห็นด้วยในระยะแรก แต่ต่อมาสามารถทำให้สามีและลูกเห็นด้วยและดำเนินตามในภายหลัง

3.2 การปรับตัวด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม พบว่า 1) ปรับตัวตามมาตรการของรัฐ ใส่หน้ากากอนามัยป้องกันตัวเองมากขึ้น ต่างคนต่างดูแลตัวเอง การปฏิบัติตัวสำหรับตนเองมีการล้างมือใช้เจล แอลกอฮอล์ 2) สวมใส่หน้ากากอนามัยและติดตัวเป็นประจำเมื่อจำเป็นต้องออกไปในที่สาธารณะ 3) อสม. รพ.สต. และผู้นำชุมชน

ร่วมมือกับวัด ตั้งจุดคัดกรองและวัดอุณหภูมิในงานบุญ/งานประเพณี 4) โรงพยาบาลจัดการคัดกรองผู้ป่วย และมีการตรวจตามอาการของผู้ป่วยเพื่อไม่ให้เกิดการกระจายเชื้อ ตลาดผู้ค้าขายและผู้ซื้อ สวมใส่หน้ากาก โรงเรียน ปิดเรียน เปลี่ยนวิธีการเรียนออนไลน์ สถานที่จัดงานต่าง ๆ พิธีต่าง ๆ อาจจะต้องจัดหรือจำกัดผู้เข้าร่วมงาน สอดคล้องกับ Tantivechkul S. (2543) กล่าวถึงการพึ่งตนเองทางสังคมว่าควรเสริมสร้างให้แต่ละชุมชนในท้องถิ่นได้ร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน นำความรู้ที่ได้รับมาถ่ายทอดและเผยแพร่ให้ได้รับประโยชน์ซึ่งกันและกันและสอดคล้องกับ Teintong U. (2549) ได้กล่าวว่า การพึ่งตนเองด้านทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึงการส่งเสริมให้นาเอาทรัพยากรในชุมชนท้องถิ่นมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุด บนฐานความรู้ภูมิปัญญาของชุมชนท้องถิ่นนั้น โดยนำมาใช้อย่างจริงจัง เห็นคุณค่าของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม บนฐานความยั่งยืน

3.3 การปรับตัวด้านความสัมพันธ์และการทำกิจกรรมร่วมกัน พบว่า 1) ด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายกท่านใส่ใจกำหนดมาตรการที่เข้มแข็งทำให้ผู้นำชุมชนปฏิบัติตามคำแนะนำของภาครัฐ เช่น หมอ และอสม. งดการไปร่วมกิจกรรมในสถานที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของโควิด 19 เช่น งานบวช งานแต่งงาน ทำบุญบ้านหรือกิจกรรมที่มีคนจำนวนมาก 2) ทุกหมู่บ้านในจังหวัดนครนายกจะไม่ให้มีการจัดกิจกรรมที่มีคนมารวมกันเป็นจำนวนมาก ยกเว้นงานศพแต่ก็ใช้มาตรการกั้นกรอง วัดไข้ เว้นระยะห่าง สอดคล้องกับ Ferguson N. et al.

(2020) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการป้องกันไวรัสโควิด-19 โดยไม่ใช้ยาเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตและการติดเชื้อในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา ก่อนที่จะมีการผลิตวัคซีน พบว่า มาตรการบรรเทาความรุนแรงของโรคสามารถลดอัตราการติดเชื้อและเสียชีวิตของคนไข้ได้ถึงร้อยละ 50 มาตรการเหล่านั้นได้แก่การกักตัวคนไข้หรือผู้ต้องสงสัยว่าติดเชื้อ การกักบริเวณอยู่ภายในบ้านในกรณีที่อาจจะติดเชื้อร่วมกัน การเว้นระยะห่างทางสังคม การมีมาตรการระดับประเทศที่รัฐบาลออกเกณฑ์ให้มีระยะห่างทางสังคม และการบังคับกักตัวผู้ติดเชื้อยังช่วยบรรเทาการติดเชื้อในภาพรวมได้อีกด้วย รัฐบาลควรออกกฎหมายให้ปิดโรงเรียนและมหาวิทยาลัย หากมาตรการดังกล่าวนี้มีการเพิกเฉย ระดับของการติดเชื้อและเสียชีวิตจะเพิ่มทวีขึ้น

3.4 การปรับตัวด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การใช้อุปกรณ์เครื่องมือสื่อสาร และด้านการศึกษาของเด็กนักเรียน/นักศึกษา พบว่า 1) นักเรียนต้องเรียนออนไลน์ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากยูทูป 2) มีการเรียนทางออนไลน์และส่งงานทางเว็บเพจและอื่น ๆ 3) ทำให้นักเรียนนักศึกษาต้องมีระเบียบวินัยกับตนเอง และได้เรียนรู้การแสวงองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง 4) ทำให้ผู้ปกครองใช้เวลาช่วงใดช่วงหนึ่งของการสอนหนังสือลูกหลาน ขณะที่โรงเรียนยังไม่เปิดเรียน นักเรียนมีการศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ทางไกลผ่านดาวเทียม สอดคล้องกับ Rajabhatpoll (2564) “โพลล์” เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ จากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรค โควิด-19 ส่งผลให้สถานศึกษาในหลายจังหวัดได้มีการปรับรูปแบบ

การจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์พบว่า ร้อยละ 78.18 ของสถานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีนำรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์มาใช้โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ควบคุมสูงสุดทั้ง 28 จังหวัด ร้อยละ 88.06 ได้มีการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ด้านโปรแกรมในการเรียนการสอนออนไลน์ที่ถูกระดับการศึกษานิยมใช้มากที่สุดร้อยละ 53.19 คือ Google classroom รองลงมา ร้อยละ 43.47 คือ Zoom โดยมีอุปกรณ์หลักที่ใช้ในการเรียนการทำออนไลน์ ร้อยละ 71.32 คือโทรศัพท์มือถือ (Smart phone) และร้อยละ 30.31 โน้ตบุ๊ก (Notebook)

3.5 เครื่องมือสื่อสารและวิธีที่จะเข้าถึงบุคคล ครั้วเรือน ชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด พบว่า รถแห่ ป้ายประชาสัมพันธ์ แจกแผ่นพับข้อปฏิบัติในการดูแลตนเองและครอบครัวให้ทุกคนรู้เรื่อง เสี่ยงตามสาย และหอกระจายข่าว วิทยุชุมชน โทรทัศน์ สื่อออนไลน์ สอดคล้องกับ Wah A. (2563) ได้ศึกษาโรคโควิด-19 กับการเรียนรู้สู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพในวันนี้ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันการระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอจากหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ สื่อออนไลน์

3.6 แนวปฏิบัติที่ดีหรือนวัตกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคโควิด-19 ครั้วเรือน ชุมชน พบว่า 1) กินร้อน ช้อนใครช้อนมัน หมั่นล้างมือด้วย เว้นระยะห่าง ใช้เจลและแอลกอฮอล์ พยายามไม่ออกจากบ้าน ไม่ไปที่มีคนเยอะ 2) ชุมชนมีแนวทางปฏิบัติและ

เผื่อระวังอยู่เสมอ อสม.ร่วมกับโรงพยาบาลบ้านนา ร่วมกันแจก เจล แอลกอฮอล์ และวิธีการใช้อย่างถูกต้อง และจัดให้มีการตรวจสอบการเผื่อระวัง ผู้เดินทางเข้า-ออก ในพื้นที่เสี่ยง มีการอบรมการทำหน้ากากจากผ้าด้วยตนเองโดยเจ้าหน้าที่จากเทศบาล และอบต. 3) มีเสียงตามสายจากเทศบาลหอกระจายข่าว มีทั้งวัน เช้า เที่ยง เย็น ประชาสัมพันธ์ เอาข้อมูลจากสาธารณสุข หน่วยงานสาธารณสุขเคลื่อนที่ให้ความรู้กับชุมชน มีการบอกปากต่อปากวิทยุชุมชนก็มี สอดคล้องกับ Malathum K. and Malathum P. (2020) ได้ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการระบาดของไวรัสโควิด-19 และพบว่า การเว้นระยะห่างทางกาย การสวมหน้ากากอนามัย การล้างมือ การตรวจหาโรคและการแยกผู้ติดเชื้อจากผู้อื่น แต่เน้น ๆ สามารถชะลอการแพร่ระบาดของโรค ในหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทยด้วย นอกจากนี้ การที่รัฐบาลสั่งห้ามกิจกรรมการรวมกลุ่มของประชาชนและการปิดประเทศเป็นการชั่วคราว ยังส่งผลดีต่อการป้องกันและยับยั้งการติดเชื้อเป็นวงกว้างได้ นอกจากนี้ยังพบว่า ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และการคิดค้นนวัตกรรม อุปกรณ์ทางการแพทย์ใหม่ ๆ ทำให้การทำงานด้านสาธารณสุขของไทยเป็นเชิงรุกมากขึ้น แต่เราควรมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมรับมือกับไวรัสชนิดนี้อย่างต่อเนื่องต่อไปด้วยเพราะการแพร่ระบาดยังคงมีอยู่ในขณะนี้

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

4.1 จังหวัดนครนายกเป็นเขตพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จึงควรมีบทบาทและแนวทางการวางมาตรการป้องกันร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ดังนี้

1) ด้านการวางแผน มีการวางแผนในอนาคต โดยการเลื่อนแผนงานต่าง ๆ ออกไปตามความเหมาะสม 2) ด้านการจัดการองค์กร มีสาธารณสุขจังหวัด ประชาสัมพันธ์จังหวัด สาธารณสุขอำเภอ ตำบล 3) ด้านการจัดทีมงานมีศูนย์โควิด 19 ประจำตำบล/จังหวัด/อบต. ทำประวัติ อสม. ผู้นำชุมชน ทีมงาน อสม. ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย เป็นทีมงานหลัก 4) ด้านการสั่งการมีอบต.และเทศบาลช่วยกระจายข่าว มีการจัด อสม.ช่วยดูแลในชุมชน มีกำนันประจำตำบลสั่งการร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ 5) ด้านการประสานงานมี กำนัน อบต. นายก อบต. ผอ. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วย อสม. ผ่านทางไลน์ 6) ด้านการรายงานมีการรายงานข่าวต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการจัดสรรงบประมาณบางส่วนจาก อบต. 7) ด้านการจัดทำงบประมาณมี อบต. จัดบให้ เช่น ซื้อเจล เครื่องวัดอุณหภูมิ หน้ากาก อื่น ๆ

4.2 จังหวัดนครนายกเป็นเขตพื้นที่บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จึงควรมีบทบาทและแนวทางกระตุ้นรูปแบบในการปรับตัวเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามารถปรับตัวได้ ภายหลังการเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ดังนี้ 1) ประชาชนบางส่วนยังไม่มี การกำหนดวางแผนชุมชนวิถีใหม่ 2) มีการปรับตัว ใช้วิถีชีวิตแบบพอเพียง การใช้จ่ายให้ประหยัด

ทำหน้ากากอนามัยจากผ้าโดยชุมชนหรือครอบครัวใช้กันเอง 3) มีการปรับตัวเกิดการเรียนรู้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ รู้จักป้องกันและดูแลตัวเองมากขึ้น รับผิดชอบต่อสังคม ร่วมมือกันดี ทุกคน รู้หน้าที่ของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาโครงการสำรวจการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนครนายก พบว่า ประชาชนได้รับผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้เทคโนโลยี ด้านการใช้พื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ร่วมกัน ด้านสังคมและสภาพแวดล้อม และด้านการศึกษา เพื่อเป็นแนวในการเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ด้านเศรษฐกิจ ภาครัฐและชุมชนควรมีมาตรการที่เหมาะสมร่วมกันและหาวิธีการเยียวยาและช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนทั้งในระยะสั้นและยาว การส่งเสริมอาชีพให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รัฐบาลควรช่วยเหลือด้านการตลาดแก่เกษตรกร ด้ว ให้รัฐบาลปรับโครงสร้างหนี้สินของประชาชนทุกภาคส่วน และต้องการให้ควบคุมราคาสินค้าบางอย่าง เช่น ลดค่าน้ำ ค่าไฟ ราคาน้ำมันและเชื้อเพลิงอื่น ๆ

1.2 ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ภาครัฐและชุมชนควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ที่สร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนตลอดเวลา

และมีการให้ความรู้ ในการคิด ลดความเครียด การปรับสภาพจิตใจให้รับรู้ สุขภาพ ปัญหา และ เข้าใจปัญหา อยู่กับสิ่งที่เป็นอย่างอยู่ในปัจจุบันได้อย่าง มีความสุขตามสมควร

1.3 ด้านการใช้พื้นที่สาธารณะต่าง ๆ ภาครัฐและชุมชนจำเป็นต้องมีมาตรการร่วมกัน เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีพต่อไปได้โดยไม่ลำบากนัก เช่น การใส่หน้ากากเมื่อออกนอกบ้าน การล้างมือต้องถูสบู่ ผ้าเช็ด ไขมาตรการกั้นกรอง วัดไข้ เว้นระยะห่าง เป็นต้น

1.4 ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และการใช้เทคโนโลยี ภาครัฐควรเข้มงวดมีมาตรการ ตรวจสอบข้อมูลข่าวที่ไม่เป็นจริงและมีผลกระทบต่อสังคมกับบุคคลที่ส่งข้อมูลข่าวสารที่ผิด ๆ สร้างความเชื่อมั่น ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคโควิด-19 การดูแลตนเองในเวลาที่จำเป็นต้องเดินทางไปสู่ ที่สาธารณะ สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบ ต่อสังคมแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย ทั้งหน่วยที่เป็น องค์การของรัฐและเอกชน

1.5 ด้านการศึกษาของเด็กนักเรียน/ นักศึกษา เด็ก ๆ หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ควรพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ บริบทชุมชน แก้ไขปัญหาด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาโครงการสำรวจ การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์ การระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนครนายก พบว่า ประชาชนในหลายกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มขายแรงงาน เกษตรกรรม นักธุรกิจ ได้รับ ผลกระทบเป็นส่วนมาก เพื่อเป็นแนวในการเยียวยา แก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการ วิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนากการ ส่งเสริมอาชีพใหม่ ๆ แก่ประชาชนในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนครนายก

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบ การพึ่งตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค โควิด-19 จังหวัดนครนายก

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนากการ จัดการการตลาดรูปแบบใหม่แก่เกษตรกร ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 จังหวัดนครนายก

2.4 ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบ การจัดการการท่องเที่ยวในสถานการณ์การแพร่ ระบาดของโรคโควิด-19 จังหวัดนครนายก

REFERENCES

- Boon-long, P. (2559). **Academic work for society: principles and methods**, National Brain Institute. May.
- Eksiri, A. (2564, February 03). Public health scholar. Interview.
- Ferguson N. et al. (2020). **Impact of non-pharmaceutical interventions to reduce COVID-19 mortality and healthcare demand**. Retrieved March 15, 2021 from <https://doi.org/10.25561/77482>.

- Jungkarjitr, S. (2564, February 03). **Public relations for Nakhon Nayok Province**. Interview.
- Kittivittayakul, V. (2564, February 03). **Banna Distric of Public Health**. Interview.
- Klomjai, T. (2563). **Knowledge and behavior of the people on the protection of themselves from Coronavirus infection New species 2019**. *Journal of Nursing Public Health and Education*. Year 21, issue 2, May - August 2020, page 29.
- Maliwun, S. (2564, February 03). **Muang Nakhon Nayok District Public Health**. Interview.
- Malathum K. and Malathum P. (2020). **The COVID-19 Pandemic: What We Have Learned from Thai Experiences**. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*. 24(4), 431-435.
- Medical Innovation and Research and Development Operations Center. (2563). **Report on the situation of COVID-19 infection**. [Online]. Accessible from: <https://www.nrct.go.th/covid19/daily/> Retrieved September 10, 2563.
- Nakhonnayok Provincial Health Officer. (2564). **Guidelines for preventing the spread of Coronavirus disease 2019 (COVID 2019)**. [Online]. Accessible from: <http://nayok.moph.go.th/web/index.php/du3336xu5837mb/> Retrieved February 28, 2564.
- Novak H. et al. (2021). **Pharmacists' Role, Work Practices, and Safety Measures against COVID-19: A Comparative Study**. *Journal of the American Pharmacists Association*. Retrieved March 15, 2021 from <https://doi.org/10.1016/j.japh.2021.03.006>.
- Rajabhatpoll. (2564). **"Poll" Rajabhat University Network**. [Online]. Accessible from: <https://register.kpru.ac.th/rajabhatpoll/> Retrieved November 10, 2564. <https://register.kpru.ac.th/rajabhatpoll/> Retrieved January 28, 2564.
- Sawatsan, S. (2564, February 03). **Deputy Governor of Nakhon Nayok Province**. Interview.
- Tongpetburapa, P. (2556). **Initiators using the philosophy of sufficiency economy in Tombon Ko Chang Tai of Amphoe Ko Chang under Changwat Trat**. Independent Study. Master of Arts (Interdisciplinary Study for Local Development) Phranakhon Rajabhat University.
- Teintong, U. (2549). **Doc. Complement the teaching of interdisciplinary courses for Local development**. Process lecturer Knowledge manager Create a process for learning communities Self-reliant.
- Tantivechkul, S. (2543). **Underneath of the King**. (10th edition). Bangkok : Matichon Publishing House.

- Wah, A. (2563). **Professional Health Education Association.COVID-19 and Learning to ChangeHealthy habits today.** [Online]. Accessible from: <http://hepa.or.2563/4.COVID-19.pdf/> Retrieved March 20, 2564.
- Wongparn, S. (2564, February 03). **Ongkharak District Public Health.** Interview.
-

Research Article

โพรเซ่น 2 : การเดินทางของวีรบุรุษจากเทพปกรณัมสู่ภาพยนตร์กับมุมมองทางคติชนวิทยา

FROZEN 2 : THE HERO'S JOURNEY FROM THE MYTHOLOGY TO THE MOVIES WITH FOLKLORISTIC OVERVIEW

สุกัญญาโสภี ใจกล้า*

สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
พิษณุโลก ประเทศไทย

Sukunyasopee Chaiklam*

Thai Languages Program, Faculty of Humanities and Social sciences, Pibulsongkram Rajabhat University,
Phitsanulok, Thailand

*E-mail: Sukunyasopee@Gmail.com

Received: 2021-02-03

Revised: 2021-07-05

Accepted: 2021-07-12

บทคัดย่อ

การเดินทางของวีรบุรุษจากเทพปกรณัมสู่ภาพยนตร์กับมุมมองทางคติชนวิทยา ในครั้งนี้พบว่า ภาพยนตร์เรื่องโพรเซ่น 2 มีการนำเสนอตามขั้นตอนที่ คริสโตเฟอร์ โวกเลอร์ นำทฤษฎี “การผจญภัยของวีรบุรุษ” ของโจเซฟ แคมป์เบลล์ มาวิเคราะห์การเขียนบทภาพยนตร์ที่สร้างความนิยมอยู่ในปัจจุบันไว้ครบทั้ง 12 ขั้นตอน และมีข้อมูลในเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนได้แรงบันดาลใจจากเทพปกรณัมอยู่หลายส่วน ทั้งการกล่าวถึงจิตวิญญาณที่ห้า อันเป็นสะพานเชื่อมโยงมนุษย์กับพลังของธรรมชาติ ฯลฯ โดยทั้งโครงเรื่องที่มีการผจญภัยของวีรบุรุษในเทพปกรณัม และการนำข้อมูลต่าง ๆ จากเทพปกรณัมมานำเสนอนั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงจากเรื่องเล่าทางเทพปกรณัมมาสู่การนำเสนอเรื่องราวผ่านทางภาพยนตร์ แม้สาระสำคัญของเทพปกรณัมจะยังไม่ครบถ้วน แต่สิ่งที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการสื่อสารมิใช่เพียงการแสดงให้เห็นถึงการกระทำอันกล้าหาญเพียงอย่างเดียว แต่ยังแสดงให้เห็นการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อันเป็นแนวทางในการพัฒนาทางจิตวิญญาณของชีวิตมนุษย์ เพื่อให้เราเดินทางไปสู่เป้าหมายสูงสุดในชีวิต

คำสำคัญ: การเดินทาง วีรบุรุษ เทพปกรณัม ภาพยนตร์ คติชนวิทยา โพรเซ่น

ABSTRACT

The hero's journey from the mythology to the movies with folkloristic overview has found that Frozen 2 is presented in line with the complete, twelve steps in which Christopher Vogler draws on Joseph Campbell's theory of "The Hero's Journey" to analyze the present popularity of screenwriting. The information in the story also indicates that the author was inspired by many parts of mythology including the Fifth Spirit as a bridge connecting humans with the forces of nature, etc. Moreover, the storyline with the adventures of heroes in mythology and information taken from it for the benefit of presentation is part of the transformation of the mythological narrative to the presentation of the story through the movie. Though the mythology is still incomplete in essence, the movie purposive conveyance is apparent to show us not merely courageous acts but also the sacrifice for the common good that guides the spiritual development of humankind to lead us on our journey toward the ultimate goal in life.

Keywords: Journey, Hero, Mythology, Movies , Folklore, Frozen

บทนำ

เทพปกรณัม (mythology) คือเรื่องราวเกี่ยวกับเทพเจ้า การสร้างโลก การกำเนิดสิ่งมีชีวิต ฯลฯ ซึ่งถือเป็นเรื่องราวสำคัญมาแต่โบราณกาลที่ชาวตะวันตกใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิต เทพปกรณัมสำคัญของชาวอินเดียเรื่องหนึ่ง คือ “รามายณะ” อันเป็นเรื่องราวของพระราม อวตารของพระนารายณ์และพระนางสีดา ผู้เป็นอวตารของพระลักษมี เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับการทำศึกสงครามระหว่างฝ่ายพระรามกับฝ่ายทศกัณฐ์ (อสูร) โดยพระรามจะมาชิงตัวพระนางสีดา (มเหสีของพระราม) ซึ่งถูกทศกัณฐ์ลักพาตัวมา โดยเรื่องราวของพระรามนี้เป็นแบบอย่างให้ชาวอินเดียเห็นถึงภารกิจที่ควรจะทำในโลภมนุษย์ และการเดินทางไปสู่เป้าหมายสูงสุดของชีวิต ตามทฤษฎีของชาวอินเดีย ดังที่ กิงแกว อัทธกร ได้กล่าวไว้

ในหนังสือ สีตาและอมตะลีลาของพระราม (Attagara, 2560) ความว่า

“เป้าหมายสุดท้ายหลังจากการประกอบภารกิจในโลภมนุษย์ ก็คือ การเสด็จกลับ สู่วรรคาลัย - ต้นธาดู อันเป็นที่มาของพระองค์ เมื่อ “ได้ยศอันประเสริฐแล้วก็ควรเสด็จสู่ สรวงสวรรค์

นี่คือที่สุดแห่งภารกิจ ความประเสริฐสูงสุดมิได้อยู่ที่โลกียวิสัยในโลภมนุษย์ หากแต่อยู่ที่ภพภูมิที่มานั้นเป็นทิพ”

ส่วนเทพปกรณัมอินเดียที่มีความสำคัญอีกหนึ่งเรื่อง คือ มหาภากาพย์ “มหาภารตะ” นั้นได้เล่าเกี่ยวกับเรื่องราวความขัดแย้งของพี่น้องสองตระกูล ระหว่างตระกูลการพและตระกูลปาณฑพ ซึ่งทั้งสองตระกูลต่างก็สืบเชื้อสายมาจากท้าวภรดแห่งกรุงหัสตินาปุระ จนกลายเป็นมหาสงครามที่

ทุ่งกุลเกษตร ซึ่งมีพันธมิตรของแต่ละฝ่ายเข้าร่วมรบด้วยเป็นจำนวนมาก โดยมหากาพย์เรื่องนี้ นอกจากจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงการต่อสู้ระหว่างฝ่ายธรรมะและฝ่ายอธรรม ความดีและความชั่ว ซึ่งในที่สุด ฝ่ายปาลณฑกก็เป็นผู้ชนะในสงครามครั้งนี้แล้ว ยังเป็นการแสดงแบบให้เห็นภารกิจที่ควรจะทำและเป้าหมายสูงสุดของชีวิต หลังเสร็จสิ้นภารกิจในโลกมนุษย์นี้เช่นเดียวกับมหากาพย์รามายณะ

แม้ว่าเทพปกรณัมทั้งสองเรื่องนี้จะเกิดขึ้นตามที่นักเทพปกรณัมได้กล่าวไว้ว่า “มหากาพย์รามายณะเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในยุคเตรตา คือหลังกฤตยுகซึ่งเป็นยุคทองของโลกอารยธรรมแห่งพื้นพิภพ” (Attagara, 2560) ซึ่งหากจะคำนวณความยาวนานของแต่ละยุคนั้น สามารถกล่าวได้ว่าน่าจะเกิดขึ้นมาแล้วร่วมหนึ่งล้านปี แต่ชาวอินเดียก็ยังเล่าขานเทพปกรณัมเรื่องนี้อยู่เสมอ จนกลายเป็นความเชื่อ ความศรัทธา และวัฒนธรรมประเพณีของชาวอินเดีย ดังที่กิงแก้ว อรรถาการ ซึ่งได้กล่าวถึงทศนะของชาวอินเดียที่มีต่อประวัติศาสตร์ไว้ในหนังสือชื่อว่า เวลาและประวัติศาสตร์ในวัฒนธรรมประเพณีของอินเดีย : กาลและกรรมะ (Attagara, 2541) ความว่า

โลกตะวันตกกำลังประสบวิกฤติการณ์กับวัฒนธรรมประเพณี และกำลังตื่นตัวกับศาสตร์แห่งประวัติ ส่วนอินเดียนั้นตรงกันข้าม คือถึงแม้จะผ่านพบวิกฤติการณ์หลายทศพันทวี ก็ดำรงอยู่ในกรอบของวัฒนธรรมประเพณี โดยมีได้ใคร่ครวญดูตนเองในเชิงประวัติศาสตร์อย่างกว้างลึก กล่าวคืออินเดียมิได้มีจิตสำนึกว่าได้ “มีชีวิตผ่าน” เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มา

ความนี้แสดงให้เห็นว่าชาวอินเดียให้ความสำคัญกับเทพปกรณัม อันเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตมากกว่าประวัติศาสตร์ที่บันทึกอดีต เทพปกรณัมมีบทบาทต่อชาวตะวันออกมาอย่างยาวนาน ส่วนโลกตะวันตกนั้น ได้รู้จักเทพปกรณัมตะวันออกมากยิ่งขึ้น จากนักเทพปกรณัมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในศตวรรษที่ 20 คือ โจเซฟ แคมพ์เบลล์ (Joseph Campbell) ผู้ศึกษาเทพปกรณัมทั่วโลก เขาสอนวิชาเทพปกรณัมที่วิทยาลัยฮาร์วาร์ด ลอเรนซ์ เป็นเวลาถึงสามสิบแปดปี เขาได้ให้สัมภาษณ์กับบิลล์ มอยเยอร์ส นักหนังสือพิมพ์ที่โด่งดังที่สุดของอเมริกา เกี่ยวกับความสำคัญของเทพปกรณัมในยุคที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีนี้ (Bunsong, 2551) สรุปได้ว่า คนรุ่นใหม่อาจคิดว่า “เทพเจ้าของกรีกและเรื่องเหลวไหลทั้งหมดเหล่านี้” ไม่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของมนุษย์ในปัจจุบัน สิ่งที่คนส่วนใหญ่ไม่รู้ก็คือ เศษที่ยังหลงเหลืออยู่ของ “เรื่องเหลวไหล” ทั้งหมดนั้น ยังเรียงรายอยู่บนผนังของระบบ ความเชื่อภายในจิตใจของเรา เหมือนกับเศษเล็กเศษน้อยของเครื่องปั้นดินเผาที่แตกหักในสถานที่ ขุดค้นทางโบราณคดี

การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน ทำให้คนในสังคมสนใจวัฒนธรรมประเพณีของตนน้อยลง และเมื่อเราละเลยประเพณี พิธีกรรมก็เปรียบเสมือนเราหันหลังให้กับเทพปกรณัม อันเป็น “แนวทางสู่ศักยภาพทางจิตวิญญาณของชีวิตมนุษย์” ตามที่แคมพ์เบลล์ได้กล่าวไว้ (Bunsong, 2551) การเดินทางของวีรบุรุษในเทพปกรณัมจึงเปลี่ยนรูปลักษณะกลายเป็นการเล่าเรื่องผ่านจอกว้าง โดยแคมพ์เบลล์ได้เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างภาพยนตร์ เรื่องสตาร์ วอร์ส (Star Wars) ที่เป็นภาพยนตร์แนว

มหากาพย์ ของ จอร์จ ลูคัส ฉาย ครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม ค.ศ. 1977 ในชื่อ สตาร์ วอร์ส โดย 20th Century Fox ซึ่งได้รับความนิยมสูงทั่วโลก จนเกิดเป็นปรากฏการณ์ และมีการสร้างภาคต่ออีก 2 ภาค จนถึงปัจจุบันก็ยังมีการสร้างสตาร์ วอร์ส ภาคต่าง ๆ อีกหลายภาค

นอกเหนือจากภาพยนตร์ของ จอร์จ ลูคัส แล้ว เทพปกรณัมยังปรากฏเป็นเรื่องราวที่หลากหลาย ในภาพยนตร์ อาทิ ในช่วงปี 2009 – 2012 มีเทพปกรณัมรูปแบบใหม่หลายเรื่อง ยกตัวอย่าง เช่น อวตาร (Avatar 2009) สงครามมหาเทพ ประจัญบาน (Clash of the Titans 2010) ต่อด้วย สงครามมหาเทพพิโรธ (Wrath of the Titans 2012) โดยเฉพาะสองเรื่องหลังนี้ เมื่อเข้าไปค้นหาในกูเกิล เสิร์ช (Google Search) โดยพิมพ์คำว่า Clash of the Titans ลงไปในช่องคำค้น ปรากฏว่า ภายในเวลา 0.86 วินาที กูเกิลแสดงผลการค้นหาเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับ ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ทั้งหมด 20,100,000 รายการ และเมื่อค้นคำว่า Wrath of the Titans มีเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด 21,400,000 รายการปรากฏขึ้น ในเวลา 0.17 วินาที (สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ต.ค. 2558) ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสนใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเทพปกรณัมเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันนี้ยังปรากฏเทพปกรณัมในจอภาพยนตร์รูปแบบการ์ตูน ที่มีผู้ชมสนใจทั่วโลก สร้างรายได้ถึง 1.2 พันล้านดอลลาร์ นั่นคือ ภาพยนตร์การ์ตูนแอนิเมชันเรื่อง โฟรเซน ผจญภัย แดนคำสาปราชินีหิมะ (Frozen) ที่ได้รับการขนานนามว่าเป็นภาพยนตร์แอนิเมชันที่ทำเงินสูงสุดตลอดกาล และยังได้รับรางวัลออสการ์

ในสาขาภาพยนตร์แอนิเมชันยอดเยี่ยม และในสาขา เพลงประกอบภาพยนตร์ยอดเยี่ยม, รางวัลลูกโลกทองคำสาขาภาพยนตร์แอนิเมชันยอดเยี่ยม ฯลฯ (ออนไลน์ <https://th.m.wikipedia.org/wiki/ผจญภัยแดนคำสาปราชินีหิมะ>) จนต้องสร้างภาคต่อคือ โฟรเซน 2 ผจญภัยปริศนาราชินีหิมะ (Frozen 2) ที่ออกฉายในโรงภาพยนตร์เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2562 และมีผู้คนให้ความสนใจจนสร้างรายได้มากกว่า 350 ล้านดอลลาร์สหรัฐในสัปดาห์แรก (Frozen 2 กวาดรายได้สูงสุดสัปดาห์แรก 350 ล้านดอลลาร์สหรัฐทั่วโลก, ออนไลน์) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาพยนตร์การ์ตูนเรื่องนี้ได้มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็กเท่านั้น แต่ยังได้รับความสนใจจากผู้ใหญ่ด้วย

จากความเป็นมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการนำเสนอเนื้อหาในภาพยนตร์ เรื่อง โฟรเซน 2 ผจญภัยปริศนาราชินีหิมะ (Frozen 2) โดยใช้ทฤษฎีการผจญภัยของวีรบุรุษในเทพปกรณัมของโจเซฟ แคมพ์เบลล์ ที่ คริสโตเฟอร์ โวกเลอร์ ได้นำมาวิเคราะห์การเขียนบทภาพยนตร์ ไว้ในหนังสือ The Writer's Journey: Mythic Structure for Writers เพื่อแสดงให้เห็นว่าภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยมนั้น มีการเล่าเรื่องในแบบฉบับการเดินทางของวีรบุรุษในเทพปกรณัม และเพื่อเผยให้เห็นความสำคัญของเทพปกรณัมที่มีต่อความคิดของผู้คน และการเปลี่ยนรูปลักษณะของเทพปกรณัมจากอดีตมาสู่ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการนำเสนอเนื้อหาในภาพยนตร์ โฟรเซน 2 (Frozen) โดยใช้แนวทางการศึกษาของ คริสโตเฟอร์ โวกเลอร์ ที่ได้นำทฤษฎีการผจญภัย

ของวีรบุรุษในเทพปกรณัมของโจเซฟ แคมพ์เบลล์ มาวิเคราะห์การเขียนบทภาพยนตร์ ไว้ในหนังสือ The Writer's Journey: Mythic Structure for Writers

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทราบถึงกลวิธีการนำเสนอเนื้อหาในภาพยนตร์โดยใช้ทฤษฎีการผจญภัยของวีรบุรุษในเทพปกรณัมของโจเซฟ แคมพ์เบลล์ ที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบของเทพปกรณัมจากเรื่องเล่ามาสู่ภาพยนตร์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทพปกรณัม ทฤษฎีการผจญภัยของวีรบุรุษและภาพยนตร์การ์ตูน เรื่อง โฟรเซน 2 (Frozen 2)

2. วิเคราะห์ข้อมูลการนำเสนอเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่อง โฟรเซน 2 ผจญภัยปริศนา ราซินีหิมะ (Frozen 2) ตามแนวทางการศึกษาของ คริสโตเฟอร์ โวกเลอร์ ที่ได้นำทฤษฎีการผจญภัยของวีรบุรุษในเทพปกรณัมของ โจเซฟ แคมพ์เบลล์ มาวิเคราะห์การเขียนบทภาพยนตร์ ไว้ในหนังสือ The Writer's Journey: Mythic Structure for Writers [การเดินทางของนักเขียน: โครงสร้างเทพปกรณัมสำหรับนักเขียน] (Christopher Vogler, 2007)

3. นำเสนอข้อมูลที่พบด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการนำเสนอเนื้อหาของภาพยนตร์เรื่อง โฟรเซน 2 ผจญภัยปริศนา

ราซินีหิมะ (Frozen 2) ตามแนวทางการศึกษาของ คริสโตเฟอร์ โวกเลอร์ ที่ได้นำทฤษฎีการผจญภัยของวีรบุรุษในเทพปกรณัมของโจเซฟ แคมพ์เบลล์ มาวิเคราะห์การเขียนบทภาพยนตร์ ไว้ในหนังสือ The Writer's Journey: Mythic Structure for Writers [การเดินทางของนักเขียน: โครงสร้างเทพปกรณัมสำหรับนักเขียน] (Christopher Vogler, 2007 pp. 8 - 19) จำนวน 12 ขั้นตอน ดังนี้

1) โลกใบเดิม (Ordinary world)

เรื่องราวส่วนใหญ่จะนำวีรบุรุษออกจากโลกใบเดิมเข้าสู่โลกที่พิเศษ, ที่แปลกใหม่ และแตกต่างจากเดิม โดยการกล่าวถึงหรือแนะนำวีรบุรุษในโลกใบเดิมก่อน

2) เสียงเรียกสู่การผจญภัย (The Call to Adventure)

วีรบุรุษจะพบปัญหา การท้าทาย หรือการผจญภัย ทำให้พวกเขาได้รับเสียงเรียกสู่การผจญภัย และจะไม่สามารถอยู่ต่อไปได้ในโลกใบเดิม

3) การปฏิเสธเสียงเรียก (Refusal of the Call)

ขั้นตอนนี้จะเกี่ยวกับความกลัว บ่อยครั้งที่พวกเขาจะปฏิเสธเสียงเรียกเพื่อข้ามธรณีประตูไปสู่การผจญภัย ท้ายที่สุดก็ต้องเผชิญหน้ากับความกลัวที่ยิ่งใหญ่ วีรบุรุษจะยังไม่มุ่งมั่นในการเดินทางอย่างเต็มที่และอาจยังคิดที่จะหันหลังกลับไป

4) พบครูบาอาจารย์ (Meeting with the Mentor)

หลายเรื่องที่จะมีการนำเสนอตัวละครที่เหมือนกับที่ปรึกษาของวีรบุรุษ ความสัมพันธ์

ระหว่างวีรบุรุษกับเมฆนทอร์เป็นหนึ่งในฉากที่พบบ่อยในเทพปกรณัม และเป็นสัญลักษณ์ที่มีค่าที่สุด ความสัมพันธ์นี้อยู่บนพื้นฐานของความผูกพันระหว่างผู้ปกครองและเด็ก ครูและศิษย์ แพทย์และคนไข้ เทพเจ้าและมนุษย์ ซึ่งพวกเขาจะได้รับการสนับสนุน หรือพบกับครูบาอาจารย์ที่ให้คำปรึกษา

5) การข้ามธรณีประตูแรก (The Crossing of the First Threshold)

ในที่สุดวีรบุรุษก็มุ่งมั่นที่จะผจญภัย และข้ามธรณีประตูไปสู่โลกใบใหม่เป็นครั้งแรก โดยเขา ตกลงที่จะเผชิญกับผลที่ตามมาจากการจัดการกับปัญหาหรือความท้าทายที่เกิดขึ้น จากเสียงเรียกให้เข้าสู่การผจญภัย ซึ่งเป็นช่วงเวลา ที่เรื่องราวเริ่มต้นขึ้นและการผจญภัยก็จะดำเนินต่อไป อาจเป็นฉากบอลลูนลอยขึ้นฟ้า เรือแล่นออกไป เป็นต้น

6) การทดสอบ, พันธมิตร, ศัตรู (Test, Allies, Enemies)

เมื่อข้ามธรณีประตูแล้ว พวกเขาจะเผชิญหน้ากับความท้าทายและการทดสอบ, พบเจอกับพันธมิตรและศัตรู และเริ่มเรียนรู้กฎของโลก ใบใหม่ ฉากนี้เหมือนกับเป็นการพัฒนาตัวละครให้ผู้ชมเห็นว่าวีรบุรุษและเพื่อนของเขา อยู่ภายใต้ความตึงเครียด

7) การเข้าไปในถ้ำลึก (Approach to the inmost cave)

วีรบุรุษจะมาพบสถานที่อันตรายที่สุด บางครั้งก็อยู่ใต้ดินที่ลึกลงไปที่มีจุดหมายของภารกิจซ่อนอยู่ บ่อยครั้งเป็นแหล่งที่มีศัตรูตัวร้ายและเป็นสถานที่อันตรายและน่ากลัว พวกเขาจะเข้าสู่ธรณีประตูครั้งที่สอง วีรบุรุษมักหยุดที่ประตูเพื่อ

เตรียมวางแผน และชิงไหวชิงพริบคนร้าย นี่คือขั้นตอนของการเข้าไปในถ้ำลึก

8) การทดสอบที่สาหัสสากรรจ์ (The Ordeal)

ขั้นตอนที่เป็นชะตากรรมของวีรบุรุษที่ต้องเจอด้วยการเผชิญหน้าโดยตรงกับความกลัวที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของเขา เขาเผชิญกับความเป็นไปได้ที่จะเสียชีวิตและถูกนำไปสู่การต่อสู้กับกองกำลังศัตรู การทดสอบที่สาหัสสากรรจ์นี้จึงเป็นช่วงเวลาที่มีดราม่าสำหรับผู้ชม ในขณะที่เราสงสัยและ ตึงเครียดที่ไม่รู้ว่าตัวเอกจะมีชีวิตอยู่หรือตาย

9) ได้รางวัล (Reward)

หลังจากรอดชีวิตจากความตาย ต่อสู้กับศัตรูแล้ว วีรบุรุษและผู้ชมก็จะมีอาการเฉลิมฉลอง ตอนนี้พวกเขาได้ครอบครองสมบัติที่แสวงหาเป็นรางวัลของพวกเขา อาจเป็นอาวุธพิเศษ เช่นดาบวิเศษ หรือเหรียญ ซึ่งบางครั้งรางวัลที่ได้รับอาจหมายถึง ความรู้และประสบการณ์ที่นำไปสู่ความเข้าใจและการปรองดองกับศัตรูได้ด้วย

10) เส้นทางกลับบ้าน (The road back)

ขั้นตอนนี้วีรบุรุษจะยังไม่ออกจากภาพยนตร์จะนำเสนอฉากตัวเอกกำลังข้ามไปสู่ฉากที่สาม ถ้าวีรบุรุษยังไม่สามารถปรองดองกับศัตรู พวกเขาอาจโกรธแค้น ขั้นตอนนี้จะมีฉากการไล่ล่าเกิดขึ้นในขณะที่วีรบุรุษถูกไล่ล่าบนเส้นทางกลับบ้านโดยกองกำลังของผู้ที่โกรธแค้นเขาจากการถูกยึดดาบ, น้ำอมฤตหรือสมบัติที่ตัวเอกได้เป็นรางวัลมา

11) การคืนชีพ (Resurrection)

ในสมัยโบราณ นักล่าและนักรบจะต้องได้รับการชำระร่างกายและจิตวิญญาณ

ให้บริสุทธิ์ก่อนที่จะพวกเขาจะกลับสู่โลกใบเดิมของพวกเขา วีรบุรุษที่เคยอยู่ในอาณาจักรแห่งความตายจะต้องเกิดใหม่และชำระล้างด้วยการทดสอบครั้งสุดท้ายและการฟื้นคืนชีพก่อนที่จะกลับไปสู่โลกใบเดิม นี่เป็นช่วงเวลาครั้งที่สองของชีวิตเป็นการทดสอบแบบสาหัสสากรรจ์อีกครั้งสำหรับวีรบุรุษ เพื่อว่าเขาได้เรียนรู้บทเรียนจากการทดสอบหรือไม่ พวกเขาจะได้รับการเปลี่ยนแปลงด้วยประสบการณ์ของพวกเขาเอง

12) การกลับมาพร้อมน้ำอมฤต (Return with the elixir)

ตัวเอกกลับสู่โลกเดิม แต่การเดินทางนั้นจะไร้ความหมายเว้นแต่เธอจะนำเอาน้ำอมฤตสมบัติหรือบทเรียนจากโลกใบใหม่กลับมา น้ำอมฤตเป็นยาวิเศษที่มีพลังในการรักษา อาจเป็นสมบัติที่ยิ่งใหญ่ หรืออาจเป็นความรู้จากประสบการณ์ที่อาจเป็นประโยชน์ต่อสังคมในวันข้างหน้า

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษา การเดินทางของวีรบุรุษจากเทพปกรณัมสู่ภาพยนตร์ตามมุมมองทางคติชนวิทยา ครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีตัวละครที่มีพฤติกรรมหรือผ่านเหตุการณ์ในรอบของการผจญภัยของวีรบุรุษ คือ ราชนิเอลซ่า ตามคำอธิบายของโจเซฟ แคมพ์เบลล์ (Bunsong, 2551) ที่กล่าวว่า “ตัวละครหลักเป็นวีรบุรุษชายหรือหญิง ซึ่งได้ค้นพบหรือทำบางสิ่งที่อยู่เหนือความสำเร็จและประสบการณ์ในระดับปรกติ วีรบุรุษคือใครบางคนซึ่งมอบชีวิตของเขาหรือของเธอให้กับบางสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า

ตัวของเขาเอง” ซึ่งตรงกับพฤติกรรมของตัวละคร ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการผจญภัยของราชนิเอลซ่า ซึ่งพบขั้นตอนการผจญภัยของวีรบุรุษ จำนวน 12 ขั้นตอน ดังนี้

1. โลกใบเดิม (Ordinary world)

ภาพยนตร์เรื่องนี้เป็นภาคต่อที่นำเสนอให้เห็นว่าตัวละครที่เป็นวีรบุรุษในเรื่องนั้นสามารถดำรงชีวิตในโลกของตัวเองได้อย่างมีความสุขมากกว่าในภาคแรก โดยในเรื่องเอลซ่าสามารถควบคุมพลังพิเศษของตัวเองได้มากขึ้น และปกครองเมืองเอเรนเดลล์อย่างมีความสุข

2. เสียงเรียกสู่การผจญภัย (The Call to Adventure)

ในขณะเดียวกันนั้นก็มีเสียงเรียกจากป่าต้องมนต์ อันเป็นป่าที่อาศัยของชาวเผ่า นอร์ธ ธัลดร้า ที่อยู่ร่วมกับจิตวิญญาณทั้งสี่ คือ จิตวิญญาณลม จิตวิญญาณไฟ จิตวิญญาณน้ำ และจิตวิญญาณดิน ซึ่งย้อนไปในสมัยของพระราชารุนาร์ต (ปู่ของเอลซ่าและอันนา) ได้มีการเชื่อมความสัมพันธ์กับชาว นอร์ธธัลดร้า โดยการสร้างเงื่อนไขสำหรับเดินทางไปมาหาสู่กัน แต่ในขณะที่สร้างเสร็จแล้ว กลับเกิดความขัดแย้งระหว่างสองฝ่ายขึ้น ทำให้จิตวิญญาณในป่าทั้ง 4 พิโรธและหายไป เหลือเพียงหมอกที่ปิดกั้นไม่ให้ชาว นอร์ธธัลดร้า ออกมาจากป่าและไม่ให้คนนอกเข้าไปในป่าได้ ราชาแอดนาร์ (บิดาของเอลซ่าและอันนา) ในวัยเยาว์สูญเสียผู้เป็นบิดา และถูกช่วยชีวิตโดยพลังปริศนาไว้ในตอนนั้น จึงขึ้นเป็นราชาแทนที่ พระบิดา และแต่งงานกับราชนิเอลซ่า (ผู้ที่ทราบในภายหลังว่าเป็นชาวเผ่า นอร์ธธัลดร้า) หลังจากนั้นราชาแอดนาร์

และราชินีอุดูน่าก็ออกเดินทางและเกิดอุบัติเหตุ สูญหายไปไหนเลย ทำให้เจ้าหญิง เอลซ่าได้รับการสถาปนาเป็นราชินีครองเมือง เอเรนเดลล์ต่อมา โดยในฉากนี้จะมีเพียงเอลซ่าเท่านั้นที่ได้ยินเสียงเรียกจากป่าต้องมนต์

3. การปฏิเสธเสียงเรียก (Refusal of the Call)

เสียงเรียกปริศนาที่เอลซ่าได้ยินเป็นเสียงเรียกที่ได้ยินมาระยะหนึ่งแล้ว แต่เอลซ่าก็รู้สึกกลัวเสียงเรียกนั้น ตามเนื้อร้องในภาพยนตร์ว่า “คุณลมช่างพัดป่วน และเสียงเรียกชวนยังคงแผ่รอบ บางอย่างใกล้เข้ามา และความเปลี่ยนแปลงจะพาสิ่งใดกันหนอ วันคืนที่ล้ำค่าไม่ยอมปล่อยหลุดมือไป ไม่อาจหยุดได้ซักที แต่ควรออกไปไขว่คว้าวันนี้เอาไว้” แสดงให้เห็นความหวาดกลัวในความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เพราะเธอคิดว่าชีวิตในวันนี้ดีอยู่แล้ว เพราะสามารถควบคุมพลังพิเศษได้ และครองเมืองอย่างสงบสุข จนกระทั่งได้ยินเสียงเรียกอีกครั้งหนึ่ง โดยพยายามบอกกับตัวเองตามเนื้อเพลงที่ร้องในภาพยนตร์ว่า “ไม่สนใจเสียงเรียกนั้น ที่จะทำให้เธอต้องเดินทางไปยังดินแดนที่ไม่รู้จัก” แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีความต้องการที่จะผจญภัยเกิดขึ้น (เป็นเสียงที่สะท้อนจากหัวใจของเธอ) ทำให้เธอตอบรับเสียงเรียกจากป่าต้องมนต์นั้นไป เกิดสัญลักษณ์ของจิตวิญญาณทั้งสี่ทั่วเมืองเอเรนเดลล์ ก่อนที่จิตวิญญาณลมจะทำให้ลมแปรปรวน จิตวิญญาณไฟ ทำให้ไฟในเมืองดับ จิตวิญญาณน้ำ ทำให้น้ำหายไปจากเมือง เอลซ่า (และจิตวิญญาณลม) จึงต้องผู้คนในเมืองให้ขึ้นไปอยู่บนหน้าผา เพราะเอลซ่ารู้ว่าจิตวิญญาณดินจะทำให้แผ่นดินไหว

4. พบครูบาอาจารย์ (Meeting with the Mentor)

เมื่อตอนผู้คนในเมืองขึ้นไปยังหน้าผาแล้ว เอลซ่าได้บอกกับอานนาว่า “พี่ได้ปลุกเหล่าจิตวิญญาณในป่าต้องมนต์” ซึ่งเธอเชื่อว่าเสียงเรียกจากป่าต้องมนต์นั้นมีจุดประสงค์ที่ดี โดยย้ำว่า “สิ่งพิเศษในตัวพี่รู้สึกแบบนั้น พี่รู้สึกแบบนั้น” หลังจากนั้นผู้เฒ่าแฟ๊ปบี้ (เฒ่าโทรลล์) ได้มาหาและให้คำปรึกษากับเอลซ่าว่า “จิตวิญญาณที่โกรธเกรี้ยวไม่เหมาะกับคนใจอ่อน” เสมือนเป็นการเตือนให้เอลซ่ามีจิตใจที่เข้มแข็งในการกระทำในอนาคต และยังทำนายให้เอลซ่ารู้ว่า “อดีต [ที่พระราชารูนาardt ได้สร้างเงื่อนไขให้กับชาวเผ่านอร์ธธัลดร้า] ไม่ได้เป็นเหมือนอย่างที่คิด สิ่งผิดจะต้องถูกแก้ไข เอเรนเดลล์ไม่ปลอดภัย ความจริงจะต้องถูกค้นพบ หากไม่ทำข้าก็มองไม่เห็นอนาคต หากเรามองไม่เห็นอนาคต สิ่งที่เราทำได้คือ **ทำในสิ่งที่ควร**” เอลซ่าจึงตัดสินใจที่จะเดินทางไปป่าต้องมนต์เพื่อค้นหาความจริงโดยอานนายืนยันที่จะติดตามไปด้วย

การพบกับผู้เฒ่าแฟ๊ปบี้ขึ้น เป็นขั้นตอนหนึ่งของวีรบุรุษที่ได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่มีพลังเหนือธรรมชาติ เพราะโทรลล์เป็นชนเผ่าหนึ่งที่มีรูปร่างเหมือนก้อนหินแต่สามารถทำทุกอย่างได้เหมือนมนุษย์ และผู้เฒ่าแฟ๊ปบี้ถือได้ว่าเป็นพ่อหมอของเฒ่า จึงเป็นเหมือนวีรบุรุษที่ได้รับการช่วยเหลือและให้คำปรึกษาจากผู้ที่มีพลังเหนือธรรมชาติ และมีลักษณะเชื่อมโยงกับธรรมชาติด้วย

ส่วนครูบาอาจารย์ที่สำคัญกับเอลซ่านั้นคือ ราชินีอุดูน่า (มารดาของเอลซ่า) ซึ่งเปิดเผยในภายหลังว่าเป็นครอบครัวดั้งเดิมที่สำคัญของชาวนอร์ธธัลดร้า และเป็นผู้ช่วยเหลือราชาแอดนาร์

ในเหตุการณ์การขัดแย้งในอดีต ราชนี้อิณูน่าเป็นผู้ให้ข้อมูลเรื่องต่าง ๆ ไว้ ด้วยการร้องเพลงกล่อมเด็ก เพลง กลับคืนมา ที่มีเนื้อร้องว่า

ที่ที่สายลมพัดแผ่น้ำ
มีกระแสน้ำที่รวมความทรงจำ
โอ้ คนดี เจ้าหลับเถิดหนา
แม่น้ำช่วยนำสิ่งเก่าคืนมา

ในแม่น้ำนั้น เกินหยั่งรู้
สิ่งที่ข้องใจ ไซ้ให้เธอได้ดู
เสียงพาดำดิ่งสู่ธารา
ถ้าไกลเกินไปอาจดับชีวา

เสียงร้องชวนให้เคลิบเคลิ้มเต็มที่
ดังมีมนตรา รินหลังพริ้งพวู
จงเอาชนะความกลัวที่มี
สู่ความจริงที่แม่น้ำล่องรู้
ที่ที่สายลมพัดแผ่น้ำ
จะได้พบแม่ ผู้ยังคงจดจำ
โอ้คนดี กลับบ้านเถิดหนา
ที่สูญหายไป จะกลับคืนมา

โดยเนื้อเพลงนี้กล่าวถึงกระแสน้ำที่รวมความทรงจำ คือ แม่น้ำอะโรฮารัน ที่สามารถบอกเล่าอดีตและให้คำตอบที่เอลซ่าต้องการไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ การสร้างเขื่อน อดีตของตนเองเกี่ยวกับพลังพิเศษ และเสียงเรียกจากป่าต้องมนต์ อีกทั้งยังมีคำเตือนเอลซ่าในประโยคที่กล่าวว่า “เสียงพา ดำดิ่งสู่ธารา ถ้าไกลเกินไปอาจดับชีวา” ซึ่งเป็นการเตือนให้เอลซ่าไม่ลุ่มหลงกับความทรงจำที่แม่น้ำได้บอก จนทำให้เกิดอันตรายจนถึงแก่ชีวิต

นอกจากนี้ราชนี้อิณูน่ายังบอกข้อมูลเกี่ยวกับพลังพิเศษของเอลซ่าโดยให้เธอเดินทางไปยังแม่น้ำอะโรฮารันว่า “โอ้คนดีกลับบ้านเถิดหนาที่สูญหายไป จะกลับคืนมา” ซึ่งเป็นการบอกข้อมูลในเบื้องต้นว่าเมืองเอเรนเดลล์นั้น ไม่ใช่บ้านของเธอเหมือนกับป่าต้องมนต์หรือการไปสู่แม่น้ำอะโรฮารัน อันเป็นสถานที่ที่ให้คำตอบและพลังพิเศษแก่เอลซ่า

5. การข้ามธรณีประตูแรก (The Crossing of the First Threshold)

ขั้นตอนนี้เป็นฉากที่เอลซ่า อันนา คริสตอฟฟ์ โอลาฟ และสเวน เดินทางไปยังป่าต้องมนต์ที่มีหมอกปกคลุมป้องกันไว้ โอลาฟกับคริสตอฟฟ์เข้าไปแตะหมอกแล้วก็กระเด็นออกมา แต่เมื่อเอลซ่าจับมือกับอันนาไปแตะยังหมอกหมอกก็เปิดทางให้เข้าไปจนเห็นเสาหินที่เป็นสัญลักษณ์ของจิตวิญญาณป่า ทั้งห้าคนจึงเดินผ่านเข้าไปในป่าต้องมนต์นั้น ในฉากนี้โอลาฟพูดขึ้นว่า “รู้มั๊ยว่าป่าต้องมนต์เป็นสถานที่แห่งการเปลี่ยนแปลง ฉันไม่รู้มันหมายถึงอะไร แต่ฉันก็อยากรู้ว่ามันจะทำงานยังไงกับเราแต่ละคน” ซึ่งเป็นการสื่อให้ผู้ชมคอยติดตามว่า สุดท้ายแล้ว แต่ละคนที่ผ่านป่าต้องมนต์หรือการก้าวสู่โลกใบใหม่นั้น จะเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

6. การทดสอบ, พันธมิตร, ศัตรู (Test, Allies, Enemies)

เมื่อเดินทางเข้ามาสู่ป่าต้องมนต์แล้ว ผู้เดินทางทั้งห้าได้พบกับจิตวิญญาณลมที่ก่อตัวเป็นพายุแล้วพัดเอาทุกคนไป เอลซ่าได้เสกพลังน้ำแข็งต่อสู้กับเกล (ธาตุลม) และเกลได้ถ่ายทอดความทรงจำผ่านพลังน้ำแข็งของเอลซ่า ทำให้เกิดรูปปั้นน้ำแข็งที่บอกเล่าเรื่องราวที่ราชนี้อิณูน่า

ได้ช่วยเหลือราชาแอดนาร์ไว้ คราวที่เกิดการต่อสู้กันระหว่างชาวเผ่านอร์ธัลดร้าและทหารเอเรนเดลล์ จากนั้นเอลซาก็ได้พบกับจิตวิญญาณไฟ และได้ต่อสู้กันระหว่างไฟกับน้ำแข็ง จนกระทั่งจิตวิญญาณไฟยอมแพ้ ทำให้เห็นบรูนี (ขาลาแมนเดอร์ที่เป็นตัวแทนของจิตวิญญาณไฟ) โดยเอลซ่าได้ปล่อยบรูนีจนกลายเป็นมิตรกัน

หลังจากพบจิตวิญญาณลมและไฟแล้ว เอลซ่าและอันนาก็ได้พบกับชาวเผ่านอร์ธัลดร้าและทหารของเมืองเอเรนเดลล์ที่ติดอยู่ในป่าต้องมนต์ (เป็นเวลา 34 ปี 5 เดือน 23 วัน) เป็นการพบทั้งมิตรและศัตรูในกรณีการขัดแย้ง แต่เอลซ่าก็ทำให้ชาวเผ่านอร์ธัลดร้ารู้ว่าเธอเข้ามาในป่าต้องมนต์เพื่อช่วยแก้ไขสิ่งผิดที่เคยเกิดขึ้นในอดีต โดยมีจิตวิญญาณลมและไฟให้การยืนยัน ก่อนที่จะทราบว่าราซินีอิดูน่าเป็นชาวเผ่านอร์ธัลดร้า (จากรูปปั้นน้ำแข็งที่มีความทรงจำของลมอยู่) เธอและอันนาจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของชนเผ่าด้วยเช่นกัน ชาวเผ่าจึงเตือนให้คณะเดินทางออกเดินทางในตอนเช้า เนื่องจากตอนกลางคืนจะมียักษ์ดิน (ตัวแทนจิตวิญญาณดิน) ออกอาละวาด โดยฉากนี้เหมือนกับเป็นการแสดงให้เห็นวีรบุรุษและเพื่อนของเขายู่ภายใต้ความตึงเครียด

7. การเข้าไปในถ้ำลึก (Approach to the inmost cave)

การเข้าไปในถ้ำลึก คือ วีรบุรุษจะมาพบสถานที่อันตรายที่สุดนั้น ในภาพยนตร์เรื่องนี้จะเป็นฉากที่เอลซ่านั้นจะต้องเดินทางข้ามทะเลภาพ (Dark sea) เพื่อจะไปถึงแม่น้ำอะโรฮารัน การเดินทางผ่านทะเลภาพนั้น เอลซ่าจะต้องพบกับนูก (NØkk) จิตวิญญาณธาตุน้ำ ที่มีรูปร่างเป็นม้า มีหน้าที่พิทักษ์

ทะเลภาพไม่ให้ใครเดินทางไปยังแม่น้ำอะโรฮารันได้ โดยในยุคนี้นี้จะพยายามทำให้เอลซ่าจมน้ำ เหมือนกับที่ทำให้เรือของราชาแอดนาร์และราซินีอิดูน่าจมหายไป ในทะเลภาพเมื่อตอนที่ออกเดินทางตามหาคำตอบของเอลซ่า แต่เอลซ่ามีความตั้งใจที่จะไปยังแม่น้ำอะโรฮารันเป็นอย่างมาก ฉากนี้จึงแสดงให้เห็นความพยายามของเอลซ่าที่จะวิ่งผ่านทะเลภาพและเริ่มใหม่หลายครั้ง จนครั้งสุดท้ายเมื่อนูกปรากฏตัวและทำให้เอลซ่าจมน้ำ เอลซ่าก็ต่อสู้กับนูกอย่างไม่ยอมแพ้ ทำให้เอลซ่าสามารถขึ้นขึ้นและกุมบังเหียนนูกไปได้ถึงแม่น้ำอะโรฮารัน การเดินทางข้ามทะเลภาพของเอลซ่า นั่นคือการพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็งขึ้น จากการที่เอลซ่าได้ต่อสู้และพัฒนาตนเองมาจนสามารถควบคุมจิตวิญญาณทั้งสี่ของป่าได้

8. การทดสอบที่สาหัสสากรรจ์ (The Ordeal)

ขั้นตอนที่เป็นชะตากรรมของวีรบุรุษที่ต้องเจอ ด้วยการเผชิญหน้าโดยตรงกับความกลัวที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของเขานั้น เป็นฉากที่เอลซ่าได้เข้าไปสู่แม่น้ำอะโรฮารัน จนสามารถล่วงรู้อดีตของเธอว่าเธอมีพลังพิเศษเพราะธรรมชาติได้มอบให้เป็นของขวัญที่ราซินีอิดูน่าได้ช่วยเหลือราชาแอดนาร์ไว้ เสมือนเป็นจุดเริ่มต้นของการเชื่อมความสัมพันธ์จากความแตกแยกระหว่างชนเผ่านอร์ธัลดร้ากับเมืองเอเรนเดลล์ จากนั้นเอลซ่าได้เดินเข้าไปสู่แม่น้ำอะโรฮารันลึกไปเรื่อย ๆ จนได้พบกับความทรงจำเกี่ยวกับการสร้างเขื่อน ทำให้เธอได้รู้ว่าการสร้างเขื่อนนั้นมิใช่เรื่องที่ดีจริง แต่เป็นการทำลายธรรมชาติ และแม้ว่าจะทราบว่าเขื่อนเป็นสิ่งที่จะต้องแก้ไข เอลซาก็ยังอยากจะทำเรื่องราว

ไปมากกว่านั้น ทั้ง ๆ ที่มีการเตือนในฉากด้วยเพลง ที่มีเนื้อเพลงกล่าวว่า “เสียงพาดังสู่ธารา ถ้าไกลเกินไปอาจดับชีวา” แต่เอลซ่ากลับกระโดดลงไป ในหน้าผา เพื่อที่จะได้รู้เกี่ยวกับอดีตที่ลึกลงไปอีก และเมื่อได้เดินลึกลงไปมากเท่าไรก็ได้รู้เรื่องราว ในอดีตที่เลวร้ายมากขึ้น คือ เอลซ่าได้รู้ถึงการทำผิด จริยธรรมของปู่ของเธอที่ทรยศต่อชาวโน้ธธันดร้า และยังได้รู้เรื่องราวที่เลวร้ายมากขึ้นเท่าไร ในใจ ของเธอก็กลัว ซึ่งทำให้เกิดความหนาว (ในหัวใจ) มากขึ้นเท่านั้น เอลซ่ารู้สึกผิดและละอายใจมาก เกินกว่าที่ตัวเธอจะรับไหว เลยทำให้ร่างกายของเธอ เปลี่ยนเป็นน้ำแข็งในที่สุด ฉากนี้จึงเปรียบเสมือน การทดสอบจิตใจของเอลซ่าอย่างสาหัสสาครรจ์ เธอพ่ายแพ้ให้กับความอยากรู้ของตนเอง จนประสบกับ ความเสียใจที่พบเรื่องราวของปู่ แต่ก่อนที่ร่างกายเธอ จะแข็งทั้งหมด เธอได้ส่งความทรงจำเกี่ยวกับเขื่อน และปู่ของเธอไปยังอันนาที่อยู่ในถ้ำลึก เพื่อให้อันนา ได้ช่วยแก้ไขสิ่งที่ผิดให้ถูกต้องต่อไป

9. ได้รางวัล (Reward)

หลังจากได้รับความทรงจำที่เอลซ่า ส่งมาให้แล้ว อันนาจึงทำทุกวิถีทางที่จะทำลายเขื่อน เป็นการตัดสินใจทำในสิ่งที่ถูกต้องและควรกระทำแล้ว ทำให้จิตวิญญาณของป่าพอใจกับสิ่งที่ได้แก้ไข จึงช่วยให้ เอลซ่ากลับมามีชีวิตอีกครั้งหนึ่ง และได้ควบคุมจิตวิญญาณทั้งสี่แล้ว ทำให้เอลซ่า กลายเป็นจิตวิญญาณที่ห้า ที่เป็นสะพานเชื่อมต่อ ระหว่างธรรมชาติกับมนุษย์ และทำให้เอลซ่ามีพลัง Element Control ที่สามารถเสกกำแพงน้ำแข็ง เพื่อต้านคลื่นน้ำจากเขื่อนโดยที่น้ำพัดมากระทบกับ กำแพงน้ำแข็งแล้วระเหยไปหมด แสดงให้เห็นว่า

กำแพงน้ำแข็งของเอลซ่านั้นควบคุมธาตุน้ำได้ ทำให้ เมืองเอเรนเดลล์ไม่ถูกกระแสน้ำในเขื่อนทำลายลง หากพิจารณาแล้วภาพยนตร์ได้แสดงให้เห็นว่า อันนาได้พัฒนาจิตใจให้เข้มแข็งขึ้นอีกระดับหนึ่ง ส่วนเอลซ่าก็ได้บทเรียนจากความอยากรู้ของตนเอง ที่ทำให้ประสบกับอันตรายจนเกือบถึงแก่ชีวิตด้วย

10. การคืนชีพ (Resurrection)

ในภาพยนตร์คือการทดสอบเอลซ่า ด้วยความอยากรู้เรื่องราวในอดีต ถึงแม้ว่าจะมี เสียงเตือนแล้ว แต่เอลซ่าก็ไม่เชื่อฟัง จนทำให้ เอลซ่า กลายร่างเป็นน้ำแข็ง ก่อนที่จะฟื้นกลับมา โดยการกระทำที่สร้างความพอใจให้แก่จิตวิญญาณป่า ของอันนา

11. เส้นทางกลับบ้าน (The road back)

ขั้นตอนนี้เป็นฉากที่มอลนัมหิมา จากเขื่อนที่พังโดยฝีมือของยักษ์ดินนั้น กำลัง พุ่งมาทำลายเมืองเอเรนเดลล์ที่เอลซ่าปกครองอยู่ หลังการฟื้นคืนชีพของเอลซ่า เธอจึงขี่ม้านยูคมายัง เมืองเอเรนเดลล์และเสกกำแพงน้ำแข็งเพื่อต่อสู้และ สกัดมอลนัมนั้น เหมือนเป็นฉากการไล่ล่าเพื่อทำลาย สิ่งที่รักของวีรบุรุษจากผู้ที่โกรธแค้นเขา

12. การกลับมาพร้อมน้ำอมฤต (Return with the elixir)

การเดินทางกลับสู่โลกเดิมของวีรบุรุษ ในภาพยนตร์เรื่องนี้เกิดขึ้นแค่อันนาที่กลับมาครอง เมืองเอเรนเดลล์ โดยเอลซ่าไม่ได้เดินทางกลับมา แต่ตั้งใจที่จะอยู่ในป่าต้องมนต์ อันเป็น “บ้าน” ของเธอแทน เพราะภาพยนตร์สร้างให้เอลซ่า ซึ่งเป็น จิตวิญญาณที่ห้าของป่า และอันนา เปรียบเสมือน เป็นสะพานที่เชื่อมธรรมชาติกับมนุษย์ (โลกที่มี

เวทมนต์กับโลกที่ไร้เวทมนต์) ตามความต้องการของธรรมชาติที่มอบไว้ให้กับแม่ของเธอ (การมีลูกสาวสองคน คนหนึ่งมีพลังกับอีกคนเป็นคนธรรมดา) ดังนั้นเธอจึงต้องอยู่ในโลกของเธอ ส่วนอันนาก็เดินทางกลับเมืองเอเรนเดลล์พร้อมสิ่งพิเศษ คือความสามารถในการเชื่อมโยงพลังธรรมชาติและจิตใจที่เข้มแข็ง เพื่อที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้องและควรจะทำ นี่คือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางจิตขั้นพื้นฐานที่ทุกคนจะต้องประสบ และอาจตอบคำถามของโอลาฟได้ว่า ป่าต้องมนต์ทำให้เอลซ่าและอันนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

การปรากฏขึ้นตอนการผจญภัยของวีรบุรุษในภาพยนตร์เรื่องโฟรเซ่น ครบทุกขั้นตอนตามที่ คริสโตเฟอร์ โวกลอร์ ได้วิเคราะห์การเขียนบทภาพยนตร์ไว้ อาจเป็นการแสดงให้เห็นว่าการสร้างภาพยนตร์เรื่องโฟรเซ่นที่สร้างตามขั้นตอนการเดินทางของวีรบุรุษในเทพปกรณัมโบราณ แม้เนื้อหาจะเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม คือเปลี่ยนตัวละครเอกจากเทพเจ้ากลายเป็นมนุษย์ แต่ยังมีเรื่องราวของการผจญภัยที่ทำให้ตัวละครเอกนั้น เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ทั้งความคิดที่เข้าใจโลกมากยิ่งขึ้น และมีจิตใจที่กล้าหาญ นึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์และความสุขส่วนตัว อีกทั้งยังเปลี่ยนแปลงเพศของตัวละครจากเพศชาย กลายเป็นเพศหญิง ซึ่งเป็นนัยแห่งการแสดงให้เห็นว่า ไม่ว่าจะเป็นเพศใด หากบุคคลนั้นมีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ก็สามารถเป็นวีรบุรุษได้ทั้งสิ้น สาเหตุนี้จึงทำให้ภาพยนตร์เรื่องโฟรเซ่น 2 เป็นที่นิยมและมีความน่าสนใจจนสร้างรายได้เป็นจำนวนมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีฉากเกี่ยวกับการเดินทางของวีรบุรุษตามแนวทางการศึกษาของ คริสโตเฟอร์ โวกลอร์ ที่ได้นำทฤษฎี “การผจญภัยของวีรบุรุษ” ของ โจเซฟ แคมพ์เบลล์ มาวิเคราะห์ การเขียนบทภาพยนตร์ที่สร้างความนิยมอยู่ในปัจจุบัน ครบทั้ง 12 ขั้นตอน สอดคล้องกับผลการวิจัยของของ ปัทมกวี ธรรมกวินทิพย์ และบาร์นิ บุญทรง (Thamkwintip, Bunsong, 2557) ที่ศึกษาการผจญภัยของวีรบุรุษ: กรณีศึกษาจากพระอภัยมณี และพบว่า เรื่องพระอภัยมณีมี การเดินทางตามทฤษฎีการผจญภัยของวีรบุรุษเกือบสมบูรณ์ คือ การออกเดินทาง การครอบครองและการเดินทางกลับเช่นเดียวกับการศึกษาเรื่อง พระสังข์ : การผจญภัยของวีรบุรุษ ของสุประวีณ์ แสงอรุณเฉลิมสุข (2561, หน้า 185) ผลการวิจัยพบว่า พระสังข์มีวงจรการผจญภัยเหมือนกับแนวคิดวีรบุรุษของโจเซฟ แคมพ์เบลล์ การนำเสนอเรื่องราวในภาพยนตร์เรื่องโฟรเซ่น 2 กล่าวคือ การออกเดินทางไปผจญภัย การพบครูบาอาจารย์ และเดินทางกลับสู่เมืองของตนเอง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการนำเสนอภาพลักษณ์ของวีรบุรุษตามแบบที่มีปรากฏในเทพปกรณัมอย่างไม่แตกต่างจากเดิมเลย

ในส่วนของคุณข้อมูลในเรื่อง ผู้วิจัยได้สังเกตว่าผู้เขียนบทและบริษัท วอลท์ ดิสนีย์ พิคเจอร์ส เขียนบทโดยมีแรงบันดาลใจจากเทพปกรณัมอยู่หลายส่วน ตั้งแต่เรื่องของการสร้างวีรบุรุษที่มาพร้อมกับพี่น้องคู่คิด ดังในเทพปกรณัมสำคัญของอินเดีย คือ รามายณะและมหาภารตะนั้น มีปรากฏคู่พี่น้องที่เป็นคู่คิดกันอย่างที่ทราบกันดี

ว่า พระรามจะมีพระลักษมณ์ และพระกฤษณะ มี พระพลรามเป็นคู่คิด เหมือนกับที่ผู้เขียนบท สร้างให้เอลซ่าและอันนาเป็นพี่น้องที่อยู่ด้วยกัน แต่มีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน โดยที่เอลซ่าจะถูกเลี้ยงดูให้เป็น “ผู้หญิงที่สมบูรณ์แบบ” (Perfect Girl) เพราะจะต้องเป็นผู้ปกครองเมืองในอนาคต ขณะที่อันน่ายังมีความเป็นเด็ก มีความร่าเริงแจ่มใส และคิดอะไรไม่รอบคอบ ซึ่งตรงกับสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารออกมาให้เห็นในภาพยนตร์เรื่องนี้ กล่าวคือ ทั้งสองคนเป็นตัวแทนของโลกและจิตวิญญาณธรรมชาติ แต่หากมองนัยทางเทพปกรณัม การสร้างตัวละครสองตัวนี้เป็นการเปรียบเทียบให้เห็น การพัฒนาจิตใจให้เข้มแข็งเพื่อใช้ดำรงชีวิต ในทางโลกและการพัฒนาจิตใจให้บริสุทธิ์สำหรับการหลุดพ้นนั่นเอง

ข้อมูลถัดมาที่ผู้สร้างได้รับแรงบันดาลใจมาจากเทพปกรณัม คือ การกล่าวถึงจิตวิญญาณของป่า อันได้แก่ 1) เกล (gele) จิตวิญญาณธาตุลม ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากนิทานพื้นบ้านของแถบสแกนดิเนเวีย คือ เทพเจ้าสายลม North wind 2) นยูก (Nökk) จิตวิญญาณธาตุน้ำ มีรูปร่างเป็นม้า เป็นผู้พิทักษ์ทะเลสาบ ได้รับแรงบันดาลใจมาจากตำนานวิญญาณน้ำที่สามารถเปลี่ยนรูปร่างของตัวเองได้ของฝั่งยุโรป โดยตำนานนี้จะแตกต่างออกไปในแต่ละประเทศ เช่น บางประเทศมีรูปร่างเหมือนนางเงือก คน หรือสัตว์ชนิดหนึ่ง โดยใน โพรเซน 2 นั้นได้เขียนให้มีรูปร่างเป็นม้าสีขาว ตัวใหญ่น้ำเกรงขาม (Bäckhäst) 3) เอิร์ทไจแอนท์ (earth giants) จิตวิญญาณธาตุดิน ได้แรงบันดาลใจมาจากโทรลล์ในตำนานของชาวยุโรปเหนือ 4) บรูนี จิตวิญญาณธาตุไฟ คือ ซาลาแมนเดอร์ ตามเทพ

ปกรณัมของชาวยุโรป ที่เชื่อว่าซาลาแมนเดอร์เกิดมาจาก กองไฟ จึงกลายเป็นสัตว์ในตำนาน (The fairy tale behind the 4 elemental spirits in Frozen 2, online)

การกล่าวถึงเบื้องหลังการสร้างตัวละครตามตำนานหรือเทพปกรณัมของชนเผ่าต่าง ๆ นั้น ทำให้ผู้วิจัยนึกถึงการกล่าวถึงธาตุทั้งห้าในเทพปกรณัมสำคัญของโลกตะวันออก คือ ภาควัศิดา ในบทที่กล่าวถึงประภคิต : ธรรมชาติ อันเป็นคู่ของบรมวิญญานในสิ่งสร้าง โดย ท่านปรหมังสา โยคานันทะ ได้อธิบายเกี่ยวกับเงาภาพยนตร์กับแสงไฟจากเครื่องฉายทำให้เกิดภาพเคลื่อนไหว (Yogananda, 2561) ท่านอธิบายว่า “พระเจ้าก็ทำนองเดียวกัน ทรงใช้ฟิล์มมามีสิ่งคู่ตามธรรมชาติสร้างภาพยนตร์ผืน ให้มนุษย์ที่มีปัญญาแต่ละคนแสดงบนเวทีโลก เป็นภาพปรากฏของธาตุ ดิน น้ำ ไฟ ลม และอากาศธาตุ ซึ่งมองไม่เห็น – เป็นชีวิตที่มีพลวัตเป็นทวีปสวยงาม ที่มีมหาสมุทรล้อมรอบ” แสดงให้เห็นว่าธาตุทั้งห้าเป็นองค์ประกอบของสิ่งที่เกิดขึ้นในโลกใบนี้ และเป็นสิ่งที่พระผู้สร้างได้สร้างขึ้นนั่นเอง

แม้ในภาพยนตร์นั้นจะไม่ได้กล่าวถึง อากาสะ / อีเธอร์ (Ether) หรือธาตุที่ห้าโดยตรง แต่ผู้เขียนบทภาพยนตร์ก็ได้ให้ข้อมูลบางส่วนไว้โดยจิตวิญญาณที่ห้า (fifth spirit) ที่ภาพยนตร์ได้กล่าวถึงเป็นปริศนาไว้ตอนกลางเรื่อง ไปสู่บทสรุปที่เฉลยว่าเอลซ่ากลายเป็นจิตวิญญาณที่ห้าในตอนท้ายเรื่องนั้น ทำให้ผู้ชมได้รู้ข้อมูลว่า จิตวิญญาณที่ห้า เป็นสะพานเชื่อมโยงมนุษย์กับพลังมหัศจรรย์ของธรรมชาติ

การเชื่อมโยงเทพปกรณัมและความจริงบางส่วนของโลกและจักรวาลนี้เข้าสู่ภาพยนตร์เป็นส่วนหนึ่งของรูปลักษณ์ที่เปลี่ยนแปลงจากเรื่องเล่าทางเทพปกรณัมมาสู่การนำเสนอเรื่องราวผ่านทางภาพยนตร์ เพราะในยุคที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยีแต่ปราศจากอาหารทางจิตวิญญาณ ทำให้ผู้คนโหยหาเทพปกรณัมที่เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ทั้งการละทิ้งความกลัวเพื่อออกเดินทางไปเผชิญหน้ากับศัตรู การแก้ปัญหาต่าง ๆ เมื่อเราประสบกับปัญหา การแก้ไขสิ่งที่ผิดให้ถูกต้อง และสิ่งสำคัญคือความเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ทำให้คนเราลดความเห็นแก่ตัวของ ตนเองลง ซึ่งการนำเสนอผ่านการตุนก็มีความสำคัญในการปลูกฝังสิ่งเหล่านี้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี

แม้การสื่อสารสาระของเทพปกรณัมจะยังไม่ครบถ้วน แต่สิ่งที่ภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการสื่อ

คือ การเดินทางของวีรบุรุษในเทพปกรณัม มิใช่เพียงการแสดงให้เห็นถึงการกระทำอันกล้าหาญเพียงอย่างเดียว แต่ยังแสดงให้เห็นถึงการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม อันเป็นแนวทางในการพัฒนาทางจิตวิญญาณของชีวิตมนุษย์ เพื่อให้เราเดินทางไปสู่เป้าหมายสูงสุดในชีวิต ดังเช่นที่ กังแก้ว อัคราภรณ์ ได้กล่าวถึงพระราม ซึ่งเป็นแบบฉบับของวีรบุรุษที่สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ ชาวอินเดีย มาจนถึงปัจจุบัน โดยท่านกล่าวไว้ในหนังสือ สิตาและอมตะลีลาของพระราม (Attagara, 2560) ว่า ข้าพเจ้าเชื่อว่า องค์อวตารเช่นพระรามทรงเป็นแบบฉบับของมหาบุรุษ มิเช่นนั้นเรื่องราวของพระองค์ก็คงจะไม่ดำรงอยู่ในโลกแห่งเทพปกรณัมมาช้านานจนมีอาจกำหนดนับดังนี้ เพื่ออะไรหรือ? ก็เพื่อเป็นอนุสติให้เราดำเนินชีวิตสู่ สัต จิต อานันตะ absolute อันสมบูรณ์ — อันสมบูรณ์

REFERENCES

- Aemoto, M. (2555). **Water miracle : answers to a better life**. 4th. Bangkok : Loksuyay. (in Thai)
- Attagara, K. (2541). **Time and history in Indian culture and traditions : Kala and Karmma**. Bangkok : Nanmebooks. (in Thai)
- Attagara, K. (2560). **Sita and the immortal style of Rama**. Bangkok : Amarin Printing & Publishing Public Co., Ltd. (in Thai)
- Campbell, J. & Moyers, B. (2551). **The Power of Myth**. Bunsong, B. 2nd. Bangkok : Amarin Printing & Publishing Public Co., Ltd. (in Thai)
- Sangaroon-chalermasuk, S. (2561). Prasang : The Hero journey. **Journal of Humanities and Social Sciences, Suratthani Rajabhat University**. 10(2). 185 – 206. (in Thai)
- Thumkwinthip, P. & Bunsong, B. (2557). The Hero journey : A case study of Phra Aphai Manee. **Journal of Humanities, Naresuan University**. 11(1). 75 – 90. (in Thai)
- Vogler, C. (2007). **The Writer's Journey: Mythic Structure for Writers**. (3rd ed.). Studio City: Michael Wiese Productions.

Yogananda, P. (2561). **God talks with Arjuna : Bhagavad Gita**. Bangkok : Amarin Printing & Publishing Public Co., Ltd. (in Thai)

Disney babe. (2563). **The fairy tale behind the 4 elemental spirits in Frozen 2**. Retrieved May 14, 2020, from <https://www.youtube.com/watch?v=FuLQn1-FTUw&feature=youtu.be>.

.....

การปรับตัวของประชาชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19
จังหวัดนนทบุรี

THE PEOPLE'S ADAPTATION TOWARDS THE NEW NORMAL LIFESTYLE
DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN NONTHABURI PROVINCE

โสธรรมา เครือเมฆ^{1*} อะเคื้อ กุลประสูติติก² และ รุจิราภา งามสระคู³

¹สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

²สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

³สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Soracha Kruamek^{1*} Akua Kulprasutidilok² and Rujirapha Ngamsakoo³

¹Program in Home Economics, Faculty of Science and Technology,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

²Program in Health Management Science, Faculty of Science and Technology,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

³Program in Architecture, Faculty of Industrial Technology,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: soracha1723@gmail.com

Received: 2021-06-14

Revised: 2021-07-20

Accepted: 2021-07-20

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของประชาชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในมิติเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา แบบของการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนชาวจังหวัดนนทบุรี จำนวน 448 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติร้อยละ ค่าความถี่ ผลการศึกษา พบว่า ด้านเศรษฐกิจ ครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 87.28 ไม่มีการสร้างอาชีพใหม่ เกือบครึ่งหนึ่ง ร้อยละ 47.32 เป็นครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบในการประกอบธุรกิจ มีการพัฒนาตนเองโดยใช้การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ถึงร้อยละ 80.11 มีพฤติกรรมโดยทำอาหารทานเองถึงร้อยละ 88.11 มีการวางแผนการใช้เงินถึงร้อยละ 83.93 และมีการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพร้อยละ 62.50 ด้านสุขภาพ ครึ่งหนึ่งมากกว่า ร้อยละ 80 มีพฤติกรรมที่ปฏิบัติ

เป็นประจำในการรับประทานอาหารสุกใหม่ สวมหน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้า และหมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล ด้านสังคม ครีวเรือนร้อยละ 71.87 มีการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว มีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนลดลงร้อยละ 50.45 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ครีวเรือนร้อยละ 47.10 มีการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเอง ด้านการศึกษา ครีวเรือนร้อยละ 81.27 ไม่เคยจ้างครูสอนพิเศษเพิ่มให้ลูก/หลาน และร้อยละ 41.70 ให้คนในครอบครัวแบ่งเวลาในการสอน/ดูแลลูก/หลาน

คำสำคัญ: โรคโควิด-19 การแพร่ระบาด พฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัว วิถีใหม่

ABSTRACT

This research aimed to study people's adaptation towards the New Normal lifestyle during the Covid-19 pandemic on the aspects of the economy, health, society and environment, IT usage, and education. The research utilized a Quantitative method. 448 households in Nonthaburi were multi-randomly selected to answer the questionnaires. The obtained data were analyzed by percentage and frequency. The results: In economic adaptation, 87.28% of the households did not create new occupations, 47.32% were affected in business operations, 88.11% got self-improvement by online learning, 87.05% cooked by themselves, 83.93% had a plan about money, and 62.50% had a plan about occupation. In health adaptation, more than 80% of the households always ate freshly cooked food, wore masks, and washed their hands with water and soap or alcohol gel. In social adaptation, 71.87% of the households participated in family activities whereas 50.45% participated in community activities decreasingly. In information technology adaptation, 47.10 of the households had self-learning about the use of communication devices. In education adaptation, 81.27% of the households never hired tutors for their children, and 41.70% managed family members' time to teach or care for children.

Keywords: Covid-19 virus, Pandemic, Behavior, Adaptation, New normal

บทนำ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 (Coronavirus Disease: COVID-19) เกิดขึ้นครั้งแรกที่เมืองอู่ฮั่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นอย่างวิฤตที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลก โดยแต่ละ

ประเทศจะมีการรับมือกับสถานการณ์ที่แตกต่างกันไปในการเตรียมการเพื่อให้สามารถป้องกันและลดผลกระทบที่เกิดขึ้นในหลาย ๆ ด้านจากภาวะวิฤตดังกล่าว (Siamrath, 2020) ทั้งนี้จากรายงานเกี่ยวกับสภาวะการณ์ของสังคมไทย

ในไตรมาสสอง ปี 2563 โดยสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอความเคลื่อนไหวทางสังคมที่สำคัญอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิดฯ ที่ส่งผลในมิติคุณภาพของคน โดยการทำงานยังคงได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อโควิดฯ ทำให้การจ้างงานลดลงในขณะเดียวกันอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้น หน้าที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ในส่วนของเศรษฐกิจในครึ่งปีหลังยังไม่มีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างชัดเจน ส่งผลกระทบต่อธุรกิจขนาดเล็กรวมทั้งภาคเกษตรอาจจะสูญเสียความสามารถในการดูดซับแรงงานจากนอกภาคเกษตรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เชื้อโควิดฯ ด้วย จากสถานการณ์ข้างต้น จะเห็นว่าสถานการณ์เชื้อโควิดฯ มีผลกระทบต่อภาพรวมต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ถึงแม้จะมีมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้ออย่างรัดกุมแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรคอยู่ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของประชาชนที่จะต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผัน (Disruptive Change) ทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล (Klaus Schwab, 2016) ซึ่งหากประชาชนมีการตั้งรับกับสถานการณ์หรือเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงก็จะสามารถดำรงอยู่ในชีวิตวิถีใหม่ได้

สำหรับพื้นที่จังหวัดนนทบุรีนั้น การแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ระลอกแรกเกิดจากกลุ่มสนามมวย สถานบันเทิง ผู้ที่เดินทางมาจากต่างประเทศ และผู้ที่มิอาชีพอิสระกับคนต่างชาติ (National Research Council of Thailand,

2020) โดยข้อมูล ณ วันที่ 26 มีนาคม 2563 พบผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อ จำนวนทั้งสิ้น 33 ราย มีความเกี่ยวข้องกับสนามมวยถึง 24 ราย (72%) สัมผัสใกล้ชิดกับชาวต่างประเทศกลุ่มเสี่ยง 4 ราย เทียบสถานบันเทิง通宵หล่อ 2 ราย และผู้ป่วยยืนยันกลุ่มอื่น ๆ อีก 3 ราย (COVID-19 center Nonthaburi, 2020) ซึ่งต่อมาทำให้มีผู้ป่วยสะสมถึง 158 ราย (18 พฤษภาคม 2563) เป็นอันดับ 3 รองจากกรุงเทพฯ ภูเก็ต และได้มีประกาศกำหนดมาตรการให้เป็นพื้นที่เสี่ยงเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 (Department of Disease Control of Thailand, 2020)

สำหรับการระบาดในระลอกที่สอง มีจุดเริ่มต้นของการระบาดจากวงจรการค้ากุ้ง ซึ่งมีคนหลายกลุ่มเข้าไปเกี่ยวข้อง เช่น แรงงานคนไทย แรงงานต่างชาติ พ่อค้าคนกลาง พ่อค้าแม่ค้ารายย่อย ตลาดค้าปลีก ประชาชนทั่วไปที่มาเลือกซื้อ พฤติกรรมการซื้อขายกุ้ง อาหารทะเลที่มีการสัมผัสอาหารทะเลด้วยมือเปล่า ต่อกันเป็นทอด ๆ (PPTV Online, 2020) ผู้ป่วยรายแรกของการระบาดรอบสองของจังหวัดนนทบุรี จาก Timeline พบว่า สัมผัสชาวพม่าที่เป็นแรงงานต่างชาติ (COVID-19 center Nonthaburi, 2021) จากนั้นจะพบผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับการไปตลาดกุ้ง สมุทรสาครและเป็นแรงงานต่างชาติ การระบาดระลอกสองในจังหวัดนนทบุรีเกี่ยวข้องกับตลาด เช่น ตลาดบางใหญ่ซีดี อำเภอบางใหญ่

จะเห็นได้ว่าในจังหวัดนนทบุรีนั้นเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและยังคงพบการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 อยู่ต่อเนื่อง ดังนั้นการศึกษาการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของ

โรคโควิด-19 ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีนี้ จะก่อให้เกิดความเข้าใจต่อผลกระทบและการปรับตัวของชุมชน รวมทั้งแนวทางการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ที่มีความยั่งยืนสามารถต่อสู้กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตลอดจนการเป็นฐานข้อมูล บทเรียน และประสบการณ์ที่สามารถนำไปปรับใช้กับวิกฤติการณ์อื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นอีกได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการปรับตัวของประชาชนตามแนววิถีใหม่ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในมิติเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคม และสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

ด้านนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อวางแผนและดูแลประชาชนตามความต้องการและในบริบทของชุมชนในพื้นที่อย่างแท้จริง

ด้านวิชาการ สามารถนำมาใช้บูรณาการการเรียนการสอนได้ทุกระดับการศึกษา

ตลอดจนการบริการทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยให้กับชุมชนในทุกมิติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ จำนวนครัวเรือนทั่วไปที่กระจายอยู่จังหวัดนนทบุรีทั้งสิ้น

701,932 ครัวเรือน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนอย่างน้อย 400 ครัวเรือน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ทำการศึกษาประชาชนในพื้นที่อำเภอเมืองนนทบุรี อำเภอบางบัวทอง และอำเภอไทรน้อย

ขอบเขตด้านเวลา ดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลการปรับตัวของประชาชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ระหว่างเดือนมกราคมถึง เดือนเมษายน 2564

ทบทวนแนวคิด

ทำการทบทวนแนวคิด ดังนี้
การปรับตัวของสิ่งมีชีวิตมีความหมายโดยทั่วไปว่า คือ กลไกทางชีวภาพที่ต้องปรับการได้ที่อยู่อาศัยหรือแหล่งอาหารที่ดีกว่า เป็นต้น ที่ล้วนส่งผลต่อการดำรงอยู่ของสายพันธุ์นั้น ๆ (National Geographic, 2021)

การปรับตัวของสิ่งมีชีวิตมี 2 รูปแบบ คือ
1) การปรับตัวทางชีวภาพ (Biological Adaptation) ได้แก่ การปรับตัวของกลไกร่างกายที่ทำให้สิ่งมีชีวิตสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป

2) การปรับตัวทางพฤติกรรม (Behavioral Adaptation) ได้แก่ การปรับพฤติกรรมและการกระทำของสิ่งมีชีวิตเพื่อให้ตนเองหรือสายพันธุ์ของตัวเองอยู่รอดต่อไปได้ในเชิงสังคม มนุษย์มีการปรับตัวเพื่อให้อยู่รอดในสภาพแวดล้อมบนโลกได้ทุกชนิดและเมื่อมนุษย์มีสมองที่ใหญ่กว่าสัตว์เมื่อเทียบกับสัดส่วนของร่างกายทำให้มนุษย์มีความคิดและจินตนาการที่ไร้ขีดจำกัด และมีสมองที่พร้อมจะเรียนรู้สิ่งใหม่ เช่น ภาษาหรือ

วัฒนธรรมใหม่ ๆ และการกระทำที่แตกต่างจากที่ตนเองเคยอยู่มา ทำให้มนุษย์สามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่คับขันและในสภาพแวดล้อมที่เลวร้าย ในช่วงของการระบาดของไวรัส Covid-19 และมีการประกาศโดยรัฐบาลในทุกประเทศทั่วโลกให้มีการกักตัวอยู่แต่ในบ้าน (Lockdown) ประชาชนโดยทั่วไปได้ทำตามคำสั่งดังกล่าว และส่งผลให้การแพร่กระจายของไวรัสมีน้อยลง ดังเช่น ความสำเร็จของประเทศจีนที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของประชาชนให้อยู่แต่ในบ้านและใช้ชีวิตด้วยรูปแบบใหม่ ทำให้อัตราการเสียชีวิตของชาวจีนอยู่ในระดับต่ำทั้ง ๆ ที่ประเทศจีนมีประชากรมากที่สุดในโลกที่ 1,444 ล้านคน นับจนถึงวันที่ 9 พฤษภาคม 2564 อัตราการเสียชีวิตของชาวจีนจากโคโรนาไวรัส

มี 4,636 รายในขณะที่ สหรัฐอเมริกา 581,000 ราย อินเดีย 242,000 ราย บราซิล 421,000 ราย และประเทศไทย 382 ราย (Worldometer, 2021)

สำหรับการศึกษาการปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 จึงเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิต การปรับตัวของประชาชนสู่การปรับตัวของชุมชนวิถีใหม่ในมิติเศรษฐกิจ สุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการศึกษา ซึ่งเป็นมิติที่สะท้อนถึงการปรับตัวทางด้านชีวภาพ และทางพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ในสถานการณ์วิกฤติ ดังกล่าว

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ หน่วยที่ใช้วิเคราะห์ คือ ครั้วเรือนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ จังหวัดนนทบุรี ทำการคำนวณกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีของ ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ครั้วเรือน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster sampling) เพื่อคัดเลือกพื้นที่ตามจำนวนของครั้วเรือนที่อยู่ แต่ละอำเภอแบ่งเป็น ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก อย่างละ 1 อำเภอ ได้แก่ อำเภอ เมืองนนทบุรี อำเภอบางบัวทอง และอำเภอ ไทรน้อย ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแต่ละ อำเภอตามสัดส่วนของจำนวนครั้วเรือน จากนั้น จึงทำการสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยความน่าจะเป็น (non-probability sampling) โดยลงพื้นที่ เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมกราคม พ.ศ.2564 จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นหน่วยวิเคราะห์และมีความ ยินดีในการให้ข้อมูล และเพื่อป้องกันการสูญหาย หรือความไม่สมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จาก กลุ่มตัวอย่าง จึงเพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างครั้วเรือน ในการเก็บข้อมูล ได้กลุ่มตัวอย่างรวมจำนวนทั้งสิ้น 448 ครั้วเรือน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพ ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการศึกษา นอกจากนี้ยังมีข้อคำถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับแนวปฏิบัติชีวิตวิถีใหม่ การสร้างความเชื่อมั่นและความต้องการในการป้องกันและ

แก้ไขปัญหาโรคโควิด-19 ทั้งนี้เครื่องมือดังกล่าว ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา และได้ใบรับรองจริยธรรมวิจัย ในมนุษย์ เลขที่ใบรับรอง HE-138-2563

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูล มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) บรรยายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของครั้วเรือน ชาวจังหวัดนนทบุรี พบว่า เกือบครึ่งหนึ่ง มีจำนวน สมาชิกในครั้วเรือนที่อาศัยอยู่ ระหว่าง 1-3 คน (48.44%) ไม่มีสมาชิกในครั้วเรือนที่กำลังศึกษาอยู่ (47.32%) อาชีพหลักของหัวหน้าครั้วเรือนมากกว่า หนึ่งในห้าเล็กน้อย มีอาชีพรับจ้าง/รับจ้างรายวัน (20.98%) มากกว่าสองในสามมีรายได้รวมของ สมาชิกในครั้วเรือนต่อเดือนไม่เกิน 30,000 บาท (72.10%) และมากกว่าสองในห้า มีรายได้ที่เพียงพอ กับรายจ่ายแต่ไม่เหลือเก็บ (45.10%) ส่วนผล การวิจัยการปรับตัวด้านต่าง ๆ ของสมาชิกในครั้วเรือน จากผลของสถานการณ์โรคโควิด-19 มีดังนี้

1. การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของการปรับตัวด้านเศรษฐกิจ

(n=448)

การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
การสร้างอาชีพใหม่		
ไม่มี	391	87.28
มีอาชีพใหม่	57	12.72
ผลกระทบในการประกอบธุรกิจ		
สมาชิกในครัวเรือนไม่มีใครทำธุรกิจ	236	52.68
สมาชิกในครัวเรือนทำธุรกิจ	212	47.30
ได้รับผลกระทบมาก	136	64.15
ได้รับผลกระทบปานกลาง	61	28.77
ได้รับผลกระทบน้อย	10	4.72
ไม่ได้รับผลกระทบ	5	2.36
การขาย ลดหรือปิดธุรกิจ (เฉพาะครัวเรือนที่ทำธุรกิจ/สมาชิกทำธุรกิจ)		
ดำเนินการปกติเหมือนเดิม	120	56.60
ขายธุรกิจ	2	0.94
ลดขนาดของธุรกิจลง	59	27.83
ปิดธุรกิจ	13	6.13
อื่น ๆ	18	8.49
การพัฒนาตนเอง		
ไม่มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น	246	54.91
มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น	202	45.09
วิธีการพัฒนาตนเอง (ตอบได้มากกว่า 1 รายการ ร้อยละจากจำนวนครัวเรือนที่มีการพัฒนาตนเอง)		
การเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านระบบออนไลน์	178	88.11
การเรียนรู้จากผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ	44	21.78
การเรียนรู้โดยการอ่าน ค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ	58	28.71
การเข้ารับการฝึกอบรม	12	5.94
อื่น ๆ	4	1.98
พฤติกรรมการใช้สอยเพื่ออุปโภค/บริโภค (ตอบได้มากกว่า 1 รายการ)		
การปลูกผักเพื่อบริโภคในครัวเรือน	165	36.83
การทำอาหารทานเองในครัวเรือน	390	87.05
การซื้อสินค้าออนไลน์	187	41.74
การสั่งอาหารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ	114	25.45
การดำเนินธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์	45	10.04
อื่น ๆ	9	2.01

ตารางที่ 1 (ต่อ)

(n=448)

การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
การวางแผนการใช้เงินของครัวเรือน		
มี	376	83.93
ไม่มี	72	16.07
การวางแผนด้านอาชีพของครัวเรือน		
มี	280	62.50
ไม่มี	168	37.50

ตารางที่ 1 แสดงผลการปรับตัวด้านเศรษฐกิจ พบว่า ครัวเรือนชาวจังหวัดนนทบุรี ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.28) ไม่มีการสร้างอาชีพใหม่ เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 47.32) เป็นครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบในการประกอบธุรกิจ โดยร้อยละ 64.15 ได้รับผลกระทบในระดับมาก ทั้งนี้ยังคงดำเนินธุรกิจตามปกติเหมือนเดิมร้อยละ 56.60 ในส่วนของ การพัฒนาตนเองหรือยกระดับทักษะอาชีพ พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 54.91) ไม่ได้ทำการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้นหรือไม่มีการยกระดับทักษะอาชีพของตนให้ดีขึ้น เพื่อรองรับสถานการณ์

ในอนาคต โดยที่เหลือ (ร้อยละ 45.09) มีการพัฒนาตนเองหรือยกระดับทักษะอาชีพของตน ซึ่งวิธีการที่ใช้ พบว่า ร้อยละ 88.11 ของครัวเรือน ที่มีการพัฒนาตนเองนั้น ใช้การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 87.05) มีพฤติกรรมโดยทำอาหารทานเองในครัวเรือน มีการวางแผนการใช้เงินในครัวเรือน (ร้อยละ 83.93) และมีการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพของครัวเรือน อันเนื่องจากผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์ การระบาดของโรคโควิด-19 (ร้อยละ 62.50)

2. การปรับตัวด้านสุขภาพ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 ของสมาชิกในครัวเรือน

(n=448)

พฤติกรรมสุขภาพ	ระดับความถี่ของการปฏิบัติในปัจจุบัน							
	ปฏิบัติประจำ		ปฏิบัติบ่อย		ปฏิบัติบ่อยครั้ง		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. หมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจล	365	81.47	71	15.85	12	2.68	0	0.00
2. ไม่นำมือมาสัมผัสตา จมูก ปากโดยไม่จำเป็น	268	59.82	91	20.31	79	17.63	10	2.23
3. สวมหน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น	380	84.82	51	11.38	17	3.79	0	0.00
4. หลีกเลี่ยงสถานที่คนเยอะหรืออยู่ในการระบายอากาศเป็นระบบปิด	332	74.11	85	18.97	24	5.36	7	1.56
5. รักษาระยะห่างไม่น้อยกว่า 1 - 2 เมตร หรือ 1 - 2 ช่วงแขน และใช้เวลาพบปะผู้อื่นให้สั้นที่สุด	295	65.85	114	25.45	39	8.71	0	0.00
6. ไม่รับประทานอาหารร่วมสำรับเดียวกันหรือใช้ช้อนกลางร่วมกันกับผู้อื่น	303	67.63	90	20.09	46	10.27	9	2.01
7. แยกของใช้ส่วนตัวและไม่ใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น	299	64.74	96	21.43	37	8.26	16	3.57
8. รับประทานอาหารสุกใหม่	392	87.50	52	11.61	4	0.89	0	0.00
9. หลีกเลี่ยงการไปในสถานที่ชุมชน	324	72.32	87	19.42	37	8.26	0	0.00
10. ใช้บริการสถานประกอบการตามมาตรการป้องกันและตรวจวัดอุณหภูมิ	347	77.46	71	15.85	27	6.03	3	0.67
11. การสแกนคิวอาร์โค้ด “ไทยชนะ” หรือการลงทะเบียนเข้าใช้บริการ	230	51.34	94	20.98	70	15.63	54	12.05
12. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้	272	60.71	112	25.00	55	12.28	9	2.01

ตารางที่ 2 (ต่อ)

(n=448)

พฤติกรรมสุขภาพ	ระดับความถี่ของการปฏิบัติในปัจจุบัน							
	ปฏิบัติประจำ		ปฏิบัติบ่อย		ปฏิบัติบ่อยครั้ง		ไม่เคยปฏิบัติ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
13. พุดคุยกับสมาชิกในครัวเรือน เพื่อปรับพฤติกรรมสุขภาพ ในการรับมือกับโรคโควิด-19	250	55.80	120	26.79	67	14.96	11	2.46
14. ปรับตัว/ปรับจิตใจ จัดการกับความเครียดที่เกิดจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19	232	51.79	136	30.36	65	14.51	15	3.35

ตารางที่ 2 แสดงผลการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 ของสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่ปฏิบัติเป็นประจำในการรับประทานอาหารสุกใหม่ (ร้อยละ 87.50) สวมหน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น (ร้อยละ 84.82) และหมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ หรือแอลกอฮอล์เจล (ร้อยละ 81.47) ทั้งนี้ ครัวเรือนมากกว่าหนึ่งในสี่ มีพฤติกรรมที่ปฏิบัติบ่อยๆ ในการปรับตัว/ปรับจิตใจ จัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้น (ร้อยละ 30.36) การพุดคุยกับสมาชิกในครัวเรือนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ/ปรับวิถีชีวิตในการรับมือกับโรคโควิด-19 (ร้อยละ 26.79)

และรักษาระยะห่างไม่น้อยกว่า 1 - 2 เมตร หรือ 1 - 2 ช่วงแขน และใช้เวลาพบปะผู้อื่นให้สั้นที่สุด (ร้อยละ 25.45) มีพฤติกรรมที่ปฏิบัติบ่อยครั้งในการไม่นำมือมาสัมผัสตา จมูก ปาก โดยไม่จำเป็น และมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ ร้อยละ 17.63 และ 12.28 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่า การสแกนคิวอาร์โค้ด “ไทยชนะ” หรือการลงทะเบียนเข้าใช้บริการ เป็นพฤติกรรมสุขภาพที่ครัวเรือนไม่เคยปฏิบัติโดยมีสัดส่วนมากที่สุดเมื่อเทียบกับพฤติกรรมสุขภาพรายการอื่นๆ

3. การปรับตัวด้านสังคม

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือน

(n=448)

วิธีการ	มากขึ้น		ปกติ		ลดลง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. การพูดคุยกัน	103	22.99	266	59.37	79	17.63
2. การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว	70	15.63	322	71.87	56	12.50
3. การทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน	23	5.13	199	44.42	226	50.45
4. การใช้โทรศัพท์	149	33.26	275	61.38	24	5.36
5. การใช้สังคมออนไลน์	156	34.82	252	56.25	40	8.93
6. อื่นๆ	1	0.22	0	0.00	4	0.89

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิกในครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนมากกว่าสองในสามมีวิธีการรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมในระดับปกติ คือ การทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว (ร้อยละ 71.87) ทั้งนี้ ครัวเรือนมากกว่าหนึ่งในสามเล็กน้อยใช้วิธีการ

รักษาความสัมพันธ์ทางสังคมระดับที่มากขึ้นในการใช้สังคมออนไลน์ และการใช้โทรศัพท์ (ร้อยละ 34.82 และ ร้อยละ 33.26 ตามลำดับ) นอกจากนี้ยังพบว่าครัวเรือนประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 50.45) มีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนลดลง

4. การปรับตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของการปรับตัวการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีของสมาชิกในครัวเรือน

(n=448)

การปรับตัวด้านเทคโนโลยี	มี		บางครั้ง		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ขอคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์สื่อสาร (เช่น ไลน์/เพื่อน/หลาน/เพื่อน)	167	37.28	159	35.49	122	27.23
2. เรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเอง	211	47.10	141	31.47	96	21.43
3. เรียนรู้การใช้อุปกรณ์สื่อสารจากผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ	107	23.88	148	33.04	193	43.08
4. เรียนรู้ที่จะรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องจากสื่อสารสนเทศ	178	39.73	154	34.38	116	25.89
5. อื่นๆ	0	0.00	3	0.67	0	0.00

ตารางที่ 4 แสดงผลการศึกษาการปรับตัวในการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าครัวเรือนมากกว่าสองในห้า (ร้อยละ 47.10) มีการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีโดยเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สื่อสารด้วยตนเอง ทั้งนี้ครัวเรือนเกือบสองในห้ามีการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีโดยเรียนรู้ที่จะรับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องจากสื่อสารสนเทศ

และเรียนรู้โดยขอคำแนะนำเกี่ยวกับการใช้งานอุปกรณ์สื่อสาร (เช่น ไลน์/เพื่อน) (ร้อยละ 39.73 และร้อยละ 37.28 ตามลำดับ) ทั้งนี้พบว่ามากกว่าสองในห้า (ร้อยละ 43.08) ไม่เคยเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สื่อสารจากผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ

5. การปรับตัวด้านการศึกษา

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของการปรับตัวด้านการศึกษาศึกษาของสมาชิกในครัวเรือน

(n=235)

การปรับตัวด้านการศึกษา	มี		บางครั้ง		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. จ้างครูสอนพิเศษเพิ่มให้ลูก/หลาน	24	10.21	20	8.51	191	81.27
2. ขอให้คนรู้จักช่วยดูแลลูก/หลานระหว่างหยุดเรียน	21	8.94	40	17.02	17	74.04
3. ขอให้คนรู้จักสอนหนังสือให้ลูก/หลาน	26	11.06	26	11.06	183	77.87
4. คนในครอบครัวต้องแบ่งเวลาสอน/ดูแลลูก/หลาน	98	41.70	54	22.98	83	35.32
5. อื่น ๆ	0	0.00	0	0.00	0	0.00

*จำนวนและร้อยละของครัวเรือนที่มีสมาชิกในครัวเรือนกำลังศึกษาอยู่

ตารางที่ 5 แสดงผลการศึกษากิจการปรับตัวด้านการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้หรือการศึกษาวิธีการต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของครัวเรือนที่มีสมาชิกกำลังศึกษาอยู่ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ครัวเรือนมากกว่าสองในสามไม่เคยจ้างครูสอนพิเศษเพิ่มให้ลูก/หลาน ไม่เคยขอให้คนรู้จักสอนหนังสือให้ลูก/หลาน และไม่เคยขอให้คนรู้จักช่วยดูแลลูก/หลานระหว่างหยุดเรียน (ร้อยละ 81.27 77.87 และ 74.04 ตามลำดับ) ทั้งนี้พบว่า มากกว่าสองในห้าเล็กน้อย (ร้อยละ 41.70) ให้คนในครอบครัวแบ่งเวลาในการสอน/ดูแลลูก/หลาน

อภิปรายผล

1. การปรับตัวด้านเศรษฐกิจ จากผลการศึกษาศรีเรือนที่มีสมาชิกประกอบธุรกิจมากกว่าครึ่งหนึ่งนั้นได้รับผลกระทบจากสถานการณ์โรค

โควิด-19 ในระดับมาก อย่างไรก็ตามมากกว่าครึ่งหนึ่งยังคงดำเนินธุรกิจตามปกติเหมือนเดิมเนื่องจากยังมีความจำเป็นต้องดำเนินธุรกิจต่อไปเพราะเป็นรายได้หลักของครอบครัว โดยอาจมีการปรับรูปแบบการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์เพื่อให้ประคับประคองและผ่านช่วงวิกฤตินี้ไปได้ เช่นเดียวกับผลสำรวจของ National Statistical Office Thailand (2020) ที่ได้มีการสำรวจเกี่ยวกับผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ ซึ่งในด้านเศรษฐกิจได้สำรวจผลกระทบของสถานประกอบการทั่วประเทศจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า ร้อยละ 58.9 ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการจัดการ และร้อยละ 80.5 ยังคงดำเนินกิจการตามปกติ ที่เหลือหนึ่งในห้าของสถานประกอบการ ดำเนินกิจการบางส่วน

หยุดกิจการชั่วคราว หรือปิดกิจการไป โดยมีสาเหตุหลักมาจากผู้บริโภคหรือผู้ใช้บริการ สั่งซื้อ/สั่งผลิตสินค้าและบริการลดลงอย่างมาก นอกจากนี้ผลการสำรวจยังพบว่ากิจการ ช่วงกรกฎาคม-สิงหาคม 63 เทียบกับ มีนาคม 63 สถานประกอบการครึ่งหนึ่ง ยังมีผลการดำเนินกิจการที่ไม่ดีขึ้น ในขณะที่หนึ่งในสามกิจการเริ่มฟื้นตัว โดยสถานประกอบการส่วนใหญ่ปรับตัวต่อสถานการณ์โควิด-19 โดยใช้วิธีบริการส่งของถึงมือลูกค้า รองลงมาคือ ประกอบกิจกรรมทางธุรกิจผ่านทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าครัวเรือนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้จ่ายใช้สอยในการซื้อสินค้าแบบออนไลน์มากขึ้นเป็นอันดับแรก ๆ ของพฤติกรรมทั้งหมด

2. การปรับตัวด้านสุขภาพ ครัวเรือนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีพฤติกรรมสุขภาพในการป้องกันการติดเชื้อโควิด-19 โดยปฏิบัติเป็นประจำในทุกรายการ ได้แก่ การรับประทานอาหารสุกใหม่ การสวมหน้ากากอนามัย/หน้ากากผ้าตลอดเวลาเมื่ออยู่กับผู้อื่น การหมั่นล้างมือให้สะอาดด้วยน้ำและสบู่ หรือแอลกอฮอล์เจล การเข้าใช้บริการสถานประกอบการตามมาตรการป้องกันโรคตามที่ราชการกำหนด การหลีกเลี่ยงการอยู่ในสถานที่ที่ผู้คนพลุกพล่าน หรืออยู่ในสถานที่ระบายอากาศเป็นระบบปิด การหลีกเลี่ยงการไปในสถานที่ชุมนุม การไม่รับประทานอาหารร่วมสำรับเดียวกันหรือใช้ช้อนกลางร่วมกันกับผู้อื่น การแยกของใช้ส่วนตัวและไม่ใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น การรักษาระยะห่างไม่น้อยกว่า 1-2 เมตร หรือ 1-2 ช่วงแขน/ใช้เวลาพบปะผู้อื่นให้สั้นที่สุด การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19

จากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ การไม่นำมือมาสัมผัสตา จมูก ปาก โดยไม่จำเป็น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้ กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุขได้ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 โดยให้ใช้หลักการป้องกันโรคติดต่อในระบบทางเดินหายใจ และความรู้ดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่รัฐบาลหน่วยงานต่าง ๆ ได้ออกมาเผยแพร่และให้ความรู้ผ่านสื่อและช่องทางต่าง ๆ ให้กับประชาชนอย่างแพร่หลาย (Juntarabenkul, 2020)

3. การปรับตัวด้านสังคม จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนประมาณครึ่งหนึ่งมีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนลดลง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการที่ประชาชนได้รับทราบ มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ที่ทางรัฐบาลได้ประกาศและออกเป็นกฎหมาย ไม่ว่าจะเป็น การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 - 2 เมตร การงดการจัดกิจกรรมสังสรรค์ หรือทำกิจกรรมรวมกลุ่มใด ๆ ที่มีการรวมคนจำนวนมากทำให้มีโอกาสติดต่อสัมผัสกันได้โดยง่าย ส่งผลทำให้เกิดความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรค และงดหรือชะลอการเดินทางออกนอกชุมชนโดยไม่จำเป็น (Department of Disease Control of Thailand, 2021)

4. การปรับตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนปรับตัวด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น โดยมีการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยี โดยเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สื่อสารทั้งจากตนเองและจากบุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นเพราะในสถานการณ์ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรการเฝ้าระวัง เช่น การปิดสถานศึกษา สถานบริการต่าง ๆ สถานที่ทำงาน การให้อยู่บ้าน ไม่ออกไปไหนนั่น ส่งผลให้เทคโนโลยี

เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิตมากขึ้น ที่เห็นได้ชัดเจน คือ การนำมาใช้ในการทำงาน การเรียน และการจับจ่ายใช้สอย โดยสถานการณ์โรคโควิด-19 ได้กระตุ้นให้ผู้บริโภคหันมาใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันมากขึ้นอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน ตั้งแต่การหาข้อมูลสินค้าและบริการ การสั่งอาหาร การตรวจสอบสถานะการจัดส่ง ไปจนถึงการเรียนหนังสือในห้องเรียนเสมือนจริง ตัวอย่างเช่น ผลสำรวจ ‘Evolving priorities: COVID-19 rapidly reshapes consumer behavior’ ที่จัดทำโดยบริษัท Strategy& ที่ได้ทำการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริโภคในกลุ่มผู้ใหญ่ของสหรัฐอเมริกาจำนวนกว่า 1,600 ราย เกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตประจำวันและพฤติกรรม การใช้จ่ายเพื่อรับมือกับโรคระบาด และพบว่า การช้อปปิ้งออนไลน์และบริการจัดส่งนั้นได้รับความนิยมมากขึ้น ซึ่งผลสำรวจนี้ชี้ให้เห็นว่าคนจำนวนมากได้ปรับเปลี่ยนการชีวิตให้เป็นไปออนไลน์ และเชื่อว่าหลังโควิด-19 สิ้นสุดลง พฤติกรรมเหล่านี้ก็จะยังติดตัวผู้บริโภคต่อไปและจะทำให้สัดส่วนการใช้บริการออนไลน์สูงต่อไปด้วย (Thaveelabpunthong, 2020)

5. การปรับตัวด้านการศึกษา จากการศึกษาพบว่า คราวเรือนมากกว่าสองในสามไม่เคยจ้างครูสอนพิเศษเพิ่มให้ลูก/หลาน และไม่เคยขอให้คนรู้จักสอนหนังสือให้ลูก/หลาน ไม่เคยขอให้คนรู้จักช่วยดูแลลูก/หลานระหว่างหยุดเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนอาจจะมีความตื่นกลัว และตระหนักถึงมาตรการเฝ้าระวังป้องกัน และควบคุมโรคโควิด-19 ในการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย 1 - 2 เมตร (Department

of Disease Control of Thailand, 2021) เพราะการให้บุคคลอื่นมาสอนลูกหลานนั้นอาจทำให้มีโอกาสติดต่อสัมผัสกันได้และเกิดความเสี่ยงต่อการติดเชื้อโรคได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1.1 ภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานในระดับท้องถิ่นควรมีการสื่อสารกับประชาชนอยู่เสมอ รวมถึงการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง เท่าเทียม และทันทั่วถึง โดยใช้กลไกของเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นในการสื่อสารกับประชาชนให้มากขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่ จะช่วยให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ อุุ่นใจ พร้อมเผชิญสถานการณ์ให้ผ่านไปได้

1.2 ควรมีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนถึงประโยชน์ในการดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน “หมอชนะ” ที่จะ เป็นข้อมูลในการสอบประวัติผู้ป่วยและเข้าสู่ระบบการรักษาได้รวดเร็วขึ้น ทำให้บุคลากรทางการแพทย์ทำงานได้สะดวกและง่ายขึ้น รวมทั้งแอปพลิเคชันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ทั้งกับประชาชน และช่วยสนับสนุนการทำงานของภาครัฐในสะดวกยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีการใช้เทคโนโลยีได้แก่ สมาร์ทโฟน อยู่แล้ว ซึ่งจะช่วยให้เกิดการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้

1. ศึกษาการรับรู้และพฤติกรรม การจัดการหน้ากาอนามัยที่ใช้แล้วของประชาชน จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นประเด็นที่สำคัญด้านสุขภาพ

เกี่ยวกับการป้องกันการแพร่เชื้อโรค และด้านสิ่งแวดล้อมที่ควรต้องมีการกำจัดอย่างถูกต้อง

2. ศึกษาการรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในกลุ่มอาชีพ กลุ่มคน/แรงงาน เช่น ผู้ค้าในตลาดจังหวัดนนทบุรี กลุ่มแรงงานต่างด้าว เป็นต้น ซึ่งกลุ่มเหล่านี้มีโอกาสเสี่ยงสูงในการเป็นคลัสเตอร์ของการแพร่เชื้อโรค

3. ศึกษาการจัดการทรัพยากรครัวเรือนในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 เช่น

การศึกษาพฤติกรรมการใช้ทรัพยากรครัวเรือนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการด้านการเงิน ด้านอาหาร ด้านเวลาและแรงงาน เป็นต้น ตลอดจนการถอดบทเรียนตัวอย่างที่ดีของครัวเรือนที่สามารถรับมือกับการเผชิญวิกฤติได้

4. การวิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบอาชีพที่สอดคล้องกับสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 หรือในวิกฤติการณ์อื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีพอยู่ได้ภายใต้วิกฤติการณ์นั้น

REFERENCES

- COVID-19 center Nonthaburi. (2020). **Timeline COVID-19 patients in Nonthaburi**. Retrieved December 10, 2020, from <https://www.facebook.com/COVID19Nonthaburi>.
- COVID-19 center Nonthaburi. (2021). **Statistic of COVID-19 patients in Nonthaburi : new pandemic destric view at March 18, 2021**. Retrieved December 10, 2020, from <https://www.facebook.com/COVID19Nonthaburi>.
- Department of Disease Control of Thailand. (2020). **Covid-19 situation information report in Thailand**. Retrieved December 10, 2020, from <https://www.nrct.go.th/covid19/daily>.
- Department of Disease Control of Thailand. (2021). **Practical guidance during prevention and control of COVID-19**. Retrieved December 10, 2020, from https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/int_operator23_050164.pdf.
- Juntarabenkul W. (2020). **Prevention of coronavirus disease 2019 (COVID-19)**. Documents for the 23rd Chula Seminar “Awareness is better than panic”: Learn and prevent coronavirus 2019. Department Of pediatrics, Faculty of Medicine, Chulalongkorn University.
- Klaus Schwab. (2016). **The Forth Industrial Revolution**. World Economic Forum.
- National Research Council of Thailand. (2020). **Analysis of COVID-19 patients’ statistics for relieve anxiety**. Retrieved December 14, 2020, from <https://www.nrct.go.th>.

- National Geographic. (2021). **Adaptation**. Retrieved February 20, 2021 from <https://www.nationalgeographic.org/encyclopedia/adaptation/>.
- National Statistical Office Thailand. (2020). **Exploring the impact of the epidemic situation Covid-19 in the field of business establishments**. Retrieved February 20, 2021 from http://ittdashboard.nso.go.th/img/covid/result_COVID-Establishment.pdf.
- PPTV Online. (2020). **“Shrimp Market”, the beginning of the covid epidemic**. Retrieved December 4, 2020, from <https://www.pptvhd36.com/news>.
- Siamrath. (2020). **The timeline of Covid-19 towards World and Thailand situation**. Retrieved December 4, 2020, from <https://siamrath.co.th/n/148697>.
- Thaveelabpunthong W. (2020). **Covid-19 changes consumer behavior using more technology in everyday life**. Retrieved February 20, 2021 from <https://www.infoquest.co.th/2020>.
- Worldometer. (2021). **Covid-19 Coronavirus pandemic**. Retrieved December 4, 2020, from <https://www.worldometers.info/coronavirus/>.
-

Research Article

การพัฒนาระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

THE DEVELOPMENT OF STORAGE DOCUMENTS DATABASE FOR QUALITY ASSURANCE OF PHRANAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

ขจรศักดิ์ พงษ์ธานี*

สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Kajohnsak Phongthani*

Quality Assurance, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: jarkajohnsak@gmail.com

Received: 2021-08-11

Revised: 2021-08-16

Accepted: 2021-08-16

บทคัดย่อ

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบและประเมินการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย และระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้หลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัยใช้เก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ โดยมีการประเมินประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และผู้ใช้งานระบบ จำนวน 55 ท่าน จากระดับหลักสูตร และคณะ

ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มีผลการประเมินในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 และมีความพึงพอใจโดยรวมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับพึงพอใจมาก

ผลการประเมินความพึงพอใจของระบบจากผู้ใช้งาน จำนวน 55 ท่าน มีผลการประเมินในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และมีความพึงพอใจโดยรวมจากผู้ใช้งานอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

คำสำคัญ: พัฒนาระบบ การจัดเก็บหลักฐาน ประกันคุณภาพการศึกษา

ABSTRACT

Internal quality assurance is the creation of systems for development. Monitoring and evaluating the operations of higher education institutions in accordance with the policy and quality levels according to standards set by educational institutions and affiliated agencies. The agency and educational institutions establish a quality assurance system within educational institutions. It shall be deemed that internal quality assurance is an integral part of the educational administration process that must be carried out on an ongoing basis, which is an internal quality assessment report to be submitted to the Council of Institutions' agency and related agencies to consider and disclose to the public to lead to the development of educational quality and standards and to support external quality assurance.

This research aims to develop a database program for educational quality assurance for the curriculum. Faculties and universities will use the system to collect documents and evidence systematically. The efficiency of the system was assessed by 3 experts and 55 system users from the course and faculty levels.

The results of the evaluation of the system's efficiency from 3 experts, the overall assessment result was an average of 4.46 and a standard deviation of 0.21, and the overall satisfaction from the experts was at a very satisfactory level.

The results of the satisfaction assessment of the system by 55 users showed that the overall assessment result was an average of 4.54, with a standard deviation of 0.50, and the overall satisfaction of the users was at the level most satisfied

Keywords: System Development, Storage Documents Database, Quality Assurance,

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย “ระบบการประกันคุณภาพภายใน” และ “ระบบการประกันคุณภาพภายนอก” เพื่อใช้เป็นกลไกในการผดุงรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพภายใน เป็นการสร้างระบบและกลไกในการพัฒนา ติดตามตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ให้เป็นไปตามนโยบาย เป้าหมายและระดับคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดโดยสถานศึกษาและหรือหน่วยงานต้นสังกัด โดยหน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องมีการจัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อสภาสถาบัน หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและ เพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

การประกันคุณภาพภายนอก เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตาม และตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความมุ่งหมายหลักการ และแนวการจัดการศึกษา

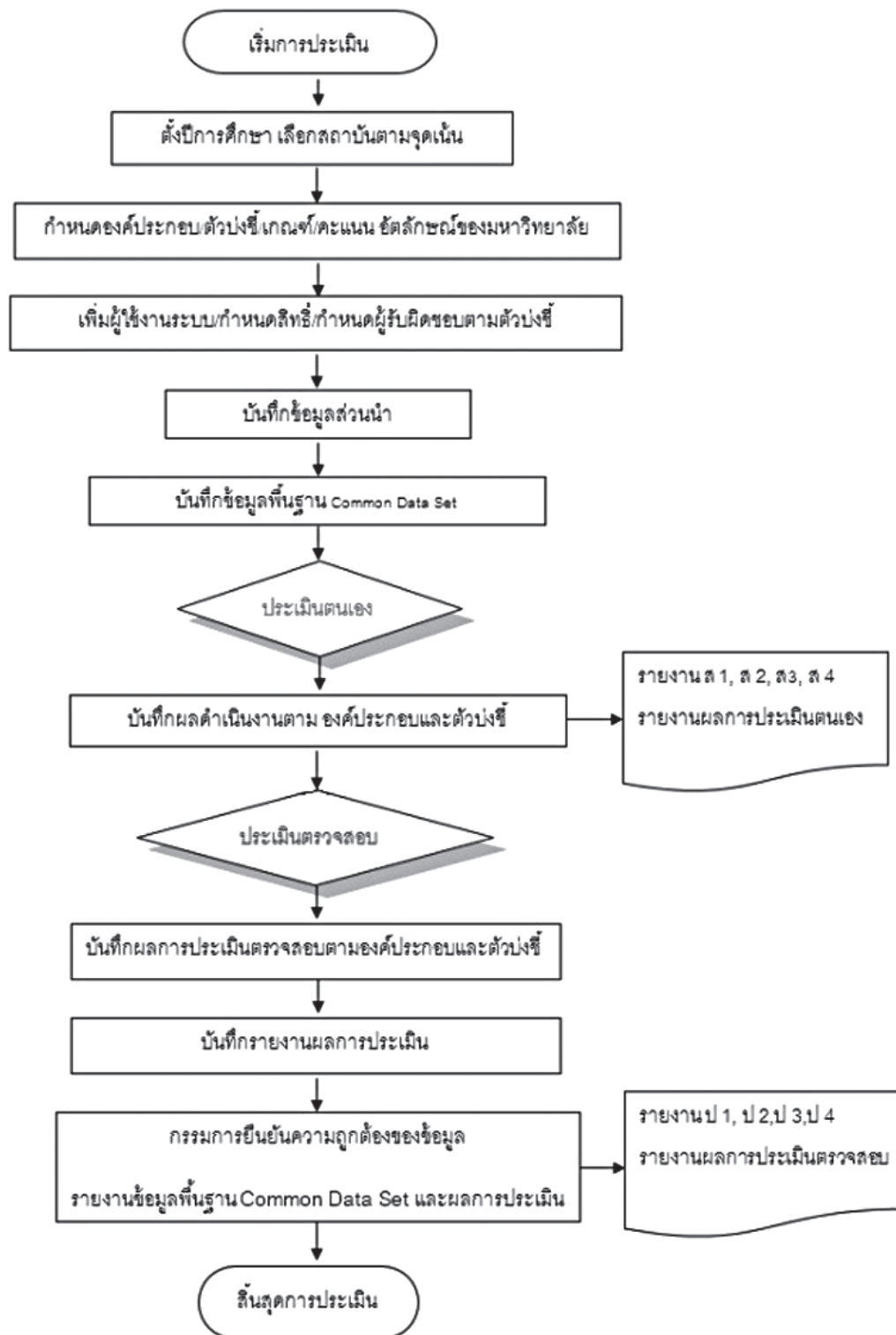
ในแต่ละระดับ ซึ่งประเมินโดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)” หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกรอบ 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน (คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน ระดับอุดมศึกษา, 2560, หน้า 12)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา (CHE QA Online) ตั้งแต่วันที่ปีการศึกษา 2554 เพื่อให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาบันทึกผลการดำเนินงาน และข้อมูลพื้นฐาน (Common Data Set) ตามระบบประกันคุณภาพที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษาจัดทำขึ้นทั้งระดับหลักสูตร คณะ และสถาบัน ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่สถานศึกษาใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในและต้องรายงานผลการประเมินผ่านระบบ CHE QA Online เป็นประจำทุกปีการศึกษา โดยเป็นระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกับการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.) ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้องได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกรอบ 5 ปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และ เสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

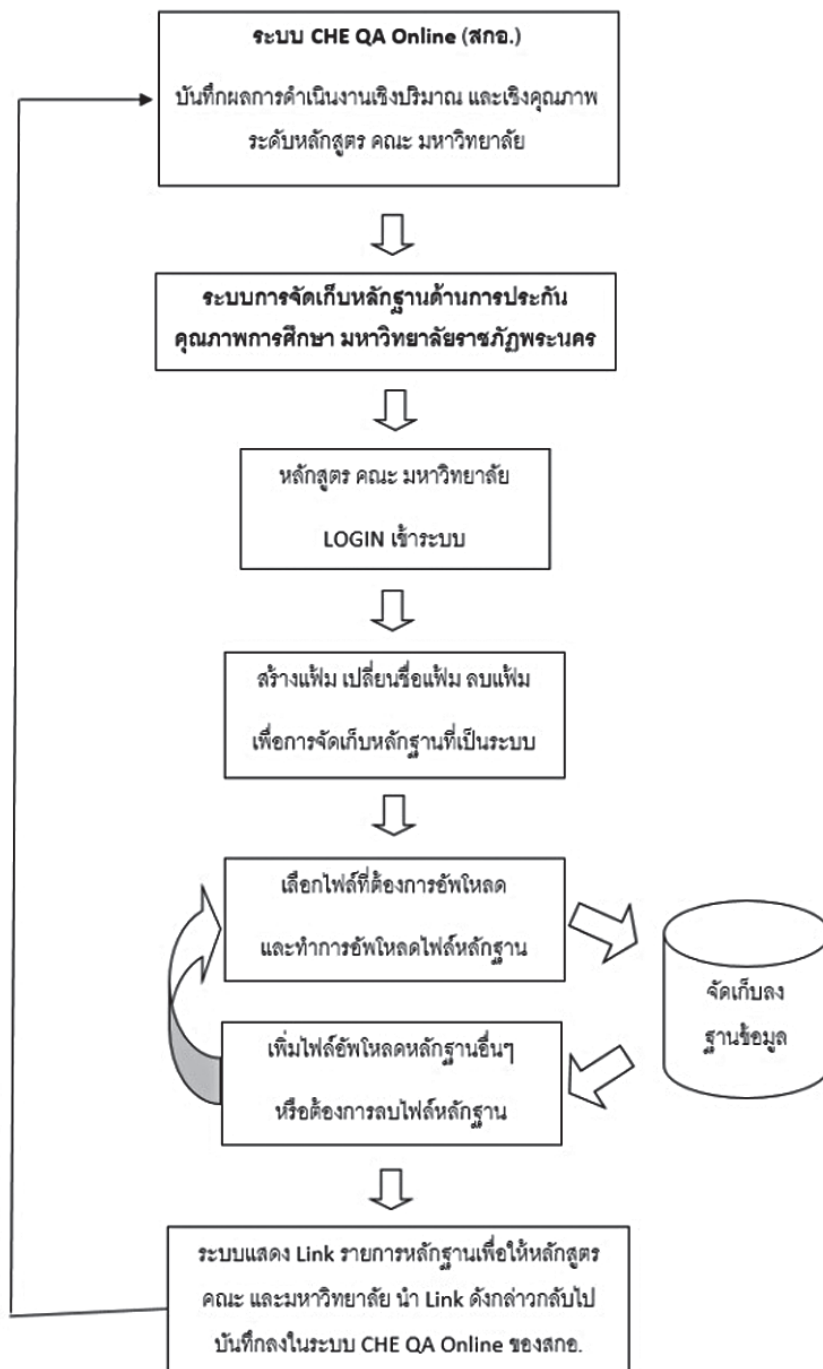
จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาได้จัดฝึกอบรมการใช้งานโปรแกรม (CHE QA Online) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้หลักสูตร คณะ และสถาบัน ได้บันทึกผลการดำเนินงานประจำปีดังกล่าว และผู้วิจัยพบปัญหาว่าระบบ (CHE QA Online) ยังขาดการเก็บเอกสารหลักฐาน เพื่อใช้ในการอ้างอิงผลการดำเนินงานประจำปีที่ได้บันทึก และเมื่อหลักสูตร คณะ สถาบัน จำเป็นที่จะต้องได้รับการตรวจประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) อย่างน้อย 1 ครั้ง ในทุกรอบ 5 ปี อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการที่จะต้องค้นหาเอกสารหลักฐานที่จะใช้ในการอ้างอิงผลการดำเนินงานของรายงาน 5 ปีที่ผ่านมา

ความเป็นมาของระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ระบบ CHE QA Online ได้ริเริ่มโดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ร่วมกับมหาวิทยาลัยนเรศวร ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพ

การศึกษาระดับอุดมศึกษา (CHE QA Online) เพื่อให้เป็นระบบฐานข้อมูลกลางด้านประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย แผนงาน และการส่งเสริมการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล รวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่สถาบันในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลด้านการประกันคุณภาพ การจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) และรายงานประจำปี (Annual Report) ซึ่ง สกอ.ได้กำหนดให้ทุกสถาบันอุดมศึกษาดำเนินการในการจัดทำรายงานประเมินตนเอง (SAR) ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างเต็มรูปแบบในปีการศึกษา 2551 และให้มีการจัดส่งรายงานประเมินตนเอง (SAR) พร้อมผลการตรวจประเมินฯ ด้วยวิธีออนไลน์ไปยัง สกอ. ภายในวันที่ 30 กันยายน ของทุกปีการศึกษา โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานของระบบ CHE QA Online (Office of the Higher Education Commission (OHEC), 2014) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ขั้นตอนการทำงานของระบบ CHE QA ONLINE SYSTEM

ภาพที่ 2 แสดงกรอบแนวคิดของการวิจัย

1. หลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัย มีการจัดเก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ

2. ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงผลการดำเนินงาน การตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน ทุกปี การศึกษา

3. ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงรายงานผลการดำเนินงานและรอรับการตรวจประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทุก 5 ปี

ขอบเขตของการวิจัย

ประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านประกันคุณภาพการศึกษา ของหลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัย จัดเก็บได้อย่างเป็นระบบ จัดแยกเป็นปีการศึกษาอย่างชัดเจน ผู้ตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัยสามารถเรียกดูหลักฐานของรายงานการประเมินตนเองได้ทุกปีการศึกษา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากภาพที่ 2 เป็นภาพที่แสดงถึงกรอบแนวคิดการวิจัย โดยเป็นโครงสร้างการเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของ ระบบ CHE QA Online ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ไม่สามารถจัดเก็บเอกสารหลักฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา ของหลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัยได้ จึงต้อง นำปัญหาวิเคราะห์และพัฒนาระบบการจัดเก็บเอกสารหลักฐานด้านการประกันคุณภาพของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ให้หลักสูตร คณะ และมหาวิทยาลัยใช้เก็บเอกสารหลักฐานอย่างเป็นระบบ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อการพัฒนาการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยผู้วิจัยได้ทำการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร โดยเลือกจากคณะกรรมการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 58 ท่าน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

2.2 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งาน จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลสำหรับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 ท่าน

3. การสร้างเครื่องมือ

การสร้างระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัย

ราชภัฏพระนคร แบ่งออกเป็น 2 ระบบ คือ ระบบการลือคอินเข้าใช้งานระบบ หรือระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมดังนี้

3.1 การสร้างระบบการลือคอินเข้าใช้งานระบบ หรือระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีขั้นตอนในการพัฒนาดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์ปัญหา (Problem Analysis) เป็นการศึกษาข้อมูล ค้นหาข้อมูล รวบรวม วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งานระบบ โดยการสัมภาษณ์ การเก็บปัญหาจากการใช้งานของผู้ใช้งานระบบ CHE QA Online ในปีการศึกษาที่ผ่านมา และหาเครื่องมือที่เหมาะสมในการนำมาสร้างระบบ และตัดสินใจเลือกพัฒนาฐานข้อมูล ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและผู้ใช้มีความต้องการสูงสุด

3.1.2 การออกแบบโปรแกรม (Program Design) ดำเนินการออกแบบระบบการจัดเก็บหลักฐาน ซึ่งประกอบด้วย ระบบการลือคอินเข้าใช้งานระบบ หรือระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

3.1.3 การเขียนโปรแกรม หลังจากออกแบบและปรับปรุงแก้ไขระบบการลือคอินเข้าใช้งานระบบ หรือระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเรียบร้อยแล้ว จากนั้นดำเนินการเขียนโปรแกรม ด้วยโปรแกรม PHP และ HTML

3.1.4 การทดสอบโปรแกรม ทดสอบโปรแกรมและการทำงานของระบบการจัดเก็บหลักฐาน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ใช้งานระบบ

3.1.5 การบำรุงรักษา นำเข้าข้อมูล ปรับปรุงข้อมูล และปรับปรุงหน้าจอให้สวยงาม นำเข้าใช้งาน

3.2 การสร้างระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

3.2.1 การวิเคราะห์ปัญหา (Problem Analysis) เป็นการศึกษาข้อมูล ค้นหาข้อมูล รวบรวม วิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของผู้ใช้งานระบบ โดยการสัมภาษณ์ การเก็บปัญหาจากการใช้งานของผู้ใช้งานระบบ CHE QA Online ในปีการศึกษาที่ผ่านมา และหาเครื่องมือที่เหมาะสมในการนำมาสร้างระบบ และตัดสินใจเลือกพัฒนาฐานข้อมูล ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและผู้ใช้มีความต้องการสูงสุด

3.2.2 การออกแบบโปรแกรม (Program Design) ดำเนินการออกแบบระบบการจัดเก็บหลักฐาน ดำเนินการสร้างโครงสร้างฐานข้อมูล

3.2.3 การเขียนโปรแกรม ผู้วิจัย ได้ใช้โปรแกรมภาษา PHP และ HTML เป็นภาษาที่ใช้ในการเขียนโปรแกรม และใช้การเก็บฐานข้อมูลให้เก็บอยู่ในรูปแบบ Text File จึงทำให้ระบบมีความง่ายต่อการดูแลรักษา และลดค่าใช้จ่ายในการที่จะหาโปรแกรมฐานข้อมูลที่มีมูลค่าสูงมาใช้ในการพัฒนาระบบ

3.2.4 การทดสอบโปรแกรมทดสอบโปรแกรมและการทำงานของระบบการจัดเก็บหลักฐาน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ใช้งานระบบ	ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ต่อระบบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูล เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบบ 5 ระดับ คือ
3.2.5 การบำรุงรักษา นำเข้าข้อมูล ปรับปรุงข้อมูล และปรับปรุงหน้าจอให้สวยงาม นำเข้าใช้งาน ระบบการ ล็อคอิน เข้าใช้งานระบบหรือระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	ระดับ 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด ระดับ 4 หมายถึง พึงพอใจมาก ระดับ 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย ระดับ 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด
3.3 การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผู้วิจัย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้	เกณฑ์การแปลความหมายผลการประเมิน มีดังนี้ ระดับค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00
3.3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามและแบบประเมินจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม	แปลว่า พึงพอใจมากที่สุด ระดับค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50
3.3.2 สร้างแบบประเมินและแบบสอบถาม	แปลว่า พึงพอใจมาก ระดับค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50
3.3.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบฐานข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อหลัก ๆ ได้แก่ ข้อมูลการนำเสนอ ความง่ายของการล็อคอิน ความง่ายต่อการนำข้อมูลเข้าจัดเก็บ การเชื่อมโยงนำไปใช้งาน ตัวอักษร การใช้ภาษา	แปลว่า พึงพอใจปานกลาง ระดับค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 แปลว่า พึงพอใจน้อย ระดับค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แปลว่า พึงพอใจน้อยที่สุด เกณฑ์ในการพิจารณาความพึงพอใจของระบบฐานข้อมูลต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป
3.3.4 แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้	ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	

3.3.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบมาปรับปรุงการใช้งานให้ดียิ่งขึ้น

4. การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

4.1 นำระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ให้ผู้ใช้ได้ทดลองใช้งานแยกเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน และผู้ใช้ข้อมูลฐานข้อมูล จำนวน 58 ท่าน และผู้วิจัยในฐานะผู้จัดทำระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้บรรยายและอธิบายการใช้งานของระบบให้ผู้ใช้ได้เข้าใจถึงวิธีการใช้งาน หลังจากที่ใช้ผู้ใช้งานได้ทดลองใช้แล้ว ผู้วิจัย ได้ให้ผู้ใช้อตอบแบบสอบถามความพึงพอใจในระบบที่ผู้ทำวิจัยได้พัฒนาขึ้น เพื่อช่วยให้การจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ เป็นที่พอใจของผู้ใช้งาน

4.2 รวบรวมแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เพื่อนำมาสรุปผลเพื่อหาค่าระดับความพึงพอใจในการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้ใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำข้อมูล

ที่ได้จากแบบสอบถามค่าสถิติดังนี้

5.1 หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต

5.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลวิจัย

การพัฒนาระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หลักสูตรคณะ และมหาวิทยาลัยใช้เก็บเอกสารหลักฐานเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาระบบโดยใช้โปรแกรมภาษา PHP และ HTML และใช้ระบบการเก็บลงฐานข้อมูลแบบ Text File เพื่อเป็นการประหยัดในการที่จะต้องหาโปรแกรมที่มีราคาแพงมาใช้ในการพัฒนา และได้ทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และทำการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งานจำนวน 58 ท่าน ซึ่งรายละเอียดสามารถสรุปได้ดังนี้

การพัฒนาระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หลักสูตรคณะ และมหาวิทยาลัยใช้เก็บเอกสารหลักฐานเพื่อใช้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งใช้แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบเป็นเครื่องมือประเมิน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการประเมินความถูกต้องและประสิทธิภาพ

ด้านการรักษาความปลอดภัย 2. ด้านการประเมินความถูกต้องและประสิทธิภาพด้านการใช้งานระบบ และ 3. ด้านการประเมินประสิทธิภาพของระบบ และมีความสามารถตรงตามความต้องการ โดยมีผลการประเมินในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 และมีความพึงพอใจโดยรวมจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยสรุปได้ดังนี้

1.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบด้านการรักษาความปลอดภัยของระบบ โดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่าได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.56 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การกำหนดชื่อผู้ใช้ และรหัสผ่านในการตรวจสอบการเข้าใช้งานระบบ และการตรวจสอบสิทธิการใช้งานของผู้ใช้ระดับต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ดังนั้นผลการประเมินระบบในด้านการรักษาความปลอดภัยของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.56 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

1.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของความถูกต้องและประสิทธิภาพด้านการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่า ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.47 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอ การใช้สีของตัวอักษร และรูปภาพที่เหมาะสม และความถูกต้องในการ

จัดเก็บข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 รองลงมา ได้แก่ ความง่ายต่อการใช้งานระบบ ความถูกต้องของการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล ความถูกต้องของการลบข้อมูล ความถูกต้องของการแสดงผลข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของความถูกต้องและประสิทธิภาพด้านการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.47 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

1.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการ โดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่าได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.36 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ การรายงานตรงตามความต้องการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 รองลงมาความสามารถในการนำเสนอข้อมูลความสามารถของระบบโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากและความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลมีความระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.36 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

2. ผลการประเมินความพึงพอใจของระบบจากผู้ใช้งาน จำนวน 58 ท่าน ซึ่งใช้แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบเป็นเครื่องมือประเมิน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1. การประเมินความถูกต้องและประสิทธิภาพ

ของการรักษาความปลอดภัย 2. การประเมินความถูกต้องและประสิทธิภาพในการใช้งานระบบ และ 3.การประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการ โดยมีผลการประเมินในภาพรวมได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และมีความพึงพอใจโดยรวมจากผู้ใช้งานอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด โดยสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการประเมินประสิทธิภาพการรักษาความปลอดภัยของระบบโดยผู้ใช้งานระบบนั้น ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่า ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.57 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การกำหนดชื่อผู้ใช้ และรหัสผ่านในการตรวจสอบการเข้าใช้งานระบบ และการตรวจสอบสิทธิการใช้งานของผู้ใช้ระดับต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และ 4.66 ตามลำดับ รองลงมาคือ ความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอและ การใช้สีของตัวอักษรและรูปภาพที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.50 และ 4.45 ตามลำดับ ดังนั้น ผลการประเมินการรักษาความปลอดภัยของผู้ใช้งานระบบ ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.57 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

2.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพของความถูกต้องและประสิทธิภาพในการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานโดยผู้ใช้งานระบบ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่า ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 2ข้อ ได้แก่ ความถูกต้องในการ

จัดเก็บข้อมูล และความถูกต้องของการลบข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และ 4.51 ตามลำดับ รองลงมาได้แก่ ความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอ ความง่ายต่อการใช้งานระบบ การใช้สีของตัวอักษรและรูปภาพที่เหมาะสม ความถูกต้องของการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล และความถูกต้องของการแสดงผลข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50, 4.47, 4.50, 4.50 ตามลำดับ และมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของความถูกต้องและประสิทธิภาพในการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานของผู้ใช้งานระบบได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

2.3 ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการโดยผู้ใช้งานระบบ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่า ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.55 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การรายงานตรงตามความต้องการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และความสามารถของระบบโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 รองลงมาความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ ความสามารถในการนำเสนอข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานระบบได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.55 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

อภิปรายผล

ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบด้านต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน สามารถแบ่งผลการประเมินประสิทธิภาพในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการประเมินความถูกต้องและประสิทธิภาพในการรักษาความปลอดภัยของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่าได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.56 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การกำหนดชื่อผู้ใช้และรหัสผ่านในการตรวจสอบการเข้าใช้งานระบบ และการตรวจสอบสิทธิการใช้งานของผู้ใช้ระดับต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ดังนั้นผลการประเมินผลระบบในการรักษาความปลอดภัยของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากระบบมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลของผู้ใช้ได้เป็นอย่างดี

2. ด้านผลการประเมินความถูกต้องและประสิทธิภาพในการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่าได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.47 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.22 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 ข้อ ได้แก่ ความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอ การใช้สีของตัวอักษรและรูปภาพที่เหมาะสมและความถูกต้องในการจัดเก็บข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 รองลงมาได้แก่ ความง่ายต่อการใช้งานระบบ ความถูกต้องของการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล ความถูกต้องของการลบข้อมูล ความถูกต้องของ

การแสดงผลข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของความถูกต้องและประสิทธิภาพในการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เนื่องจากระบบมีความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอ การใช้สีของตัวอักษรและรูปภาพที่เหมาะสม และมีความถูกต้องในการจัดเก็บข้อมูลสูง

3. ด้านผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการโดยผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่าได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.36 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.21 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 1 ข้อ ได้แก่ การรายงานตรงตามความต้องการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 รองลงมาความสามารถในการนำเสนอข้อมูล ความสามารถของระบบโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก และความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลมีความระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก เนื่องจากระบบมีการรายงานตรงตามความต้องการ มีความสามารถในการนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง และมีความสามารถของระบบโดยรวมที่ดีสอดคล้องกับงานสารนิพนธ์ของ กฤษฎ์วัชร ประโยชน์พิบูลผล (Prayotpiboonphon, 2011) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบ

ฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์บนเครือข่ายมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการประเมินความพึงพอใจของระบบจากผู้ใช้งาน จำนวน 55 ท่าน สามารถแบ่งผลการประเมินประสิทธิภาพในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

1. ด้านผลการประเมินความถูกต้องและประสิทธิภาพในการรักษาความปลอดภัยของระบบโดยผู้ใช้งานระบบนั้น ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่า ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.57 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การกำหนดชื่อผู้ใช้ และรหัสผ่านในการตรวจสอบการเข้าใช้งานระบบ และการตรวจสอบสิทธิการใช้งานของผู้ใช้ระดับต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และ 4.66 ตามลำดับ รองลงมาคือ ความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอ และการใช้สีของตัวอักษรและรูปภาพที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ย 4.50 และ 4.45 ตามลำดับ ดังนั้น ผลการประเมินระบบในการรักษาความปลอดภัยของผู้ใช้งานระบบอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากระบบมีการรักษาปลอดภัยก่อนการเข้าใช้งานเป็นอย่างดี ช่วยให้ข้อมูลของผู้ใช้งานระบบมีความปลอดภัย

2. ด้านผลการประเมินความถูกต้องและประสิทธิภาพในการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานโดยผู้ใช้งานระบบ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่า ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ ความถูกต้องในการจัดเก็บข้อมูลและความถูกต้องของการลบข้อมูลมีค่าเฉลี่ย

เท่ากับ 4.66 และ 4.51 ตามลำดับ รองลงมา ได้แก่ ความชัดเจนของข้อความที่แสดงบนจอ ความง่ายต่อการใช้งานระบบ การใช้สีของตัวอักษรและรูปภาพที่เหมาะสม ความถูกต้องของการปรับปรุงแก้ไขข้อมูล และความถูกต้องของการแสดงผลข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50, 4.47, 4.50, 4.50, 4.50 ตามลำดับ และมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของความถูกต้องและประสิทธิภาพในการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานของผู้ใช้งานระบบอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากระบบมีความถูกต้องในการจัดเก็บข้อมูล และความถูกต้องของการลบข้อมูลค่อนข้างดีมาก

3. ด้านผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการโดยผู้ใช้งานระบบ ผลการประเมินที่แสดงให้เห็นว่า ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวมเท่ากับ 4.55 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 โดยระดับประสิทธิภาพที่วัดได้ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 2 ข้อ ได้แก่ การรายงานตรงตามความต้องการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 และความสามารถของระบบโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 รองลงมาความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และ ความสามารถในการนำเสนอข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ดังนั้น ผลการประเมินประสิทธิภาพของระบบและมีความสามารถตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานระบบอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด เนื่องจากระบบมีการรายงานตรงตามความต้องการ และมีและความสามารถของระบบโดยรวมดีมากที่สุดสอดคล้องกับงาน

สารนิพนธ์ กฤษสุวัชร ประโยชน์พิบูลผล (Prayotpi boonphon, 2011) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์บนเครือข่ายมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จากผลการประเมินความพึงพอใจในแต่ละด้านของระบบนั้น สามารถพิจารณาผลของความพึงพอใจของการใช้งานระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษานั้นถือว่าได้ผลประสบความสำเร็จในระดับที่ดีสามารถแก้ไขปัญหาระบบงานปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ที่จะนำมาใช้ในการตรวจประเมินคุณภาพการศึกษาประจำปีในแต่ละปี และการประกันคุณภาพภายนอก ที่จะใช้เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้มีการติดตามและตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความมุ่งหมายหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับซึ่งประเมินโดย “สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)” หรือเรียกชื่อย่อว่า “สมศ.” และปัญหาจากการสืบค้นฐานข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น จากการพัฒนาระบบขึ้นมาใหม่นี้ผู้วิจัย มีการวิเคราะห์ถึงความต้องการของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย เพื่อทำให้ระบบมีประสิทธิภาพง่ายต่อการจัดเก็บเอกสารหลักฐานด้านการประกันคุณภาพ ตรงตามความต้องการของผู้ใช้งานมากที่สุด โดยระบบมีการประเมินจาก

ผู้เชี่ยวชาญและความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบและได้ผลลัพธ์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี ดังนั้นระบบที่พัฒนาขึ้นมานั้นสามารถที่จะนำไปใช้งานได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยศิริพร อ่วมมีเพียร (Ummeepien, 2010) การพัฒนาระบบสนับสนุนการประกันคุณภาพออนไลน์ งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาออนไลน์โดยมีการประเมินประสิทธิภาพของระบบโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ระบบจากตัวแทนคณะ/วิทยาลัย จำนวน 20 ท่าน ซึ่งแบ่งการประเมินผลออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านความสามารถตรงตามความต้องการ ด้านการทำงานของระบบ ด้านการใช้งานระบบ และด้านการรักษาความปลอดภัยของระบบ โดยในภาพรวมมีการประเมินได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 จัดอยู่ในเกณฑ์มาก และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.50 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.49 จัดอยู่ในเกณฑ์มาก ดังนั้นระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในการประกันคุณภาพที่ถูกต้อง

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้งานจะเห็นได้ว่าระบบการจัดเก็บหลักฐานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งระบบโดยรวมสามารถตอบสนองความต้องการของ คณาจารย์ และบุคลากร ซึ่งสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้และสามารถนำไปใช้งานได้จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาระบบให้สามารถเชื่อมโยงรายการหลักฐานไปยังระบบ CHE QA Online ให้ดีขึ้น เนื่องจากผู้ใช้งานจะไม่สะดวกที่จะต้องเปิดโปรแกรมใช้งานพร้อมกันสองโปรแกรม

2. ควรมีการพัฒนาระบบให้เป็นฐานข้อมูลที่ทุกคนในมหาวิทยาลัยสามารถนำข้อมูลหรือเอกสารหลักฐานในด้านอื่น ๆ นอกจากงานประกันคุณภาพการศึกษามาจัดเก็บไว้ในระบบได้ด้วย เพราะหลายหน่วยงานยังขาดระบบฐานข้อมูลที่จะจัดเก็บเอกสารอยู่ด้วยเช่นกัน

REFERENCES

- Office of the Higher Education Commission (OHEC), (2014). **Manual for the Internal Quality Assurance for Higher Education Institutions 2014**. Bangkok, Thailand: TANA PRESS CO., LTD. (In Thai)
- Office of the Higher Education Commission (OHEC), (2020). **CHE QA Online System 3D**. Retrieved from <http://www.cheqa.mua.go.th/> [2020, 5 Jul.]
- Prayotpiboonphon K, (2011). **The Development of Information Database for the Public Relations on The Internet Network Srinakharinwirot University**. Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. (In Thai)
- Ummeepien S, (2010). **Development of a Web Application for Educational Quality Assurance Support System**. Bangkok: Ratchaphruek College. (In Thai)
-

Research Article

การประเมินและคัดเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบโดยการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น:
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนโซ่อุปทานขนมไทย จังหวัดนครนายก
ANALYTICAL HIERARCHY PROCESS (AHP) IN THE SUPPLIERS EVALUATION
AND SELECTION : A CASE STUDY OF THAI DESSERT
COMMUNITY ENTERPRISE, NAKHON NAYOK

จิรวดี อินทกาญจน์*

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Jirawadee Intakarn*

Bachelor of Science Program, Faculty of Industrial Technology, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand

*E-mail: Jirawadee.i@pnru.ac.th

Received: 2021-07-12

Revised: 2021-08-24

Accepted: 2021-08-31

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย และ 2) ประเมินผลรูปแบบการคัดเลือกผู้ส่งมอบของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย โดยมีการกำหนดปัจจัย 5 ปัจจัย ดังนี้ (1) ด้านการบริการ (2) ด้านการส่งมอบ (3) ด้านความน่าเชื่อถือ (4) ด้านคุณภาพ และ (5) ด้านราคา และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนมไทย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยวิสาหกิจชุมชนขนมไทย จำนวน 9 คน ในอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้แก่ ผู้ส่งมอบวัตถุดิบ 3 ราย จังหวัดนครนายก โดยใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามและโปรแกรม Microsoft Excel นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเทคนิควิธีการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น (Analytic Hierarchy Process: AHP)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ (1) ด้านการบริการ (2) ด้านการส่งมอบ (3) ด้านความน่าเชื่อถือ (4) ด้านคุณภาพ (5) ด้านราคา และ 2) การประเมินผลรูปแบบการคัดเลือกผู้ส่งมอบของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย พบว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มขนมไทยให้ความสำคัญความสัมพันธ์การจัดลำดับทางเลือก การบริการ ร้อยละ 58 การส่งมอบ ร้อยละ 18 ความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 14 คุณภาพ ร้อยละ 6 และราคา ร้อยละ 4 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ผู้ส่งมอบวัตถุดิบ ประเมินผู้ส่งมอบ การคัดเลือกผู้ส่งมอบ การวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น

ABSTRACT

The purposes of this study are as follows: 1) Study the importance of the factors affecting the decision to choose raw material suppliers of Thai dessert community enterprises. and 2) Evaluate the Suppliers' Evaluation and Selection of Thai dessert community enterprises. There are five factors defined as follows: (1) service; (2) delivery; (3) reliability; (4) quality; and (5) price. The sample used in the research was done using purposive selection. Similar characteristics are three raw material suppliers in Nakhon Nayok Province. Using research tools such as questionnaires and Microsoft Excel programs, the data were analyzed using the Analytic Hierarchy Process (AHP) technique.

The results showed that: 1) Priority of factors affecting the decision to select raw material suppliers of Thai dessert community enterprises. Sorted from most to least: (1) service; (2) delivery; (3) reliability; (4) quality; (5) price; and 2) Evaluation of the delivery model selection of the Thai dessert community enterprises. Priority, relationship, prioritization, choice, service is 58 percent, delivery is 18 percent. and reliability is 14 percent, quality is 6 percent, and price is 4 percent respectively.

Keywords: Suppliers, Supplier Evaluation, Supplier Selection, Analytic Hierarchy Process

บทนำ

ปัจจุบันขนมไทยเป็นที่นิยมมากขึ้นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมประจำชาติไทย นอกจากจะมีความงดงามวิจิตรละเอียดอ่อน พิถีพิถันในทุกขั้นตอนการทำตั้งแต่วัตถุดิบ วิธีการทำที่กลมกลืน ยังมีรสชาติที่อร่อย หอมกลิ่นพืชพรรณ

จากธรรมชาติและกลิ่นอบร่ำควันเทียน ขนมจัดเป็นอาหารที่คู่สํารับกับชาวไทยในงานพิธีและงานมงคลต่าง ๆ มาตั้งแต่ครั้งโบราณโดยใช้คำว่าสํารับกับข้าวหวานอีกทั้งขนมแต่ละชนิดยังมีชื่อเรียกที่บ่งบอกถึงคุณค่าและแฝงไปด้วยความหมาย

อันเป็นสิริมงคล ทั้งนี้การพัฒนาวิสาหกิจชุมชน มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ด้านความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการ ยกระดับผลผลิตภาพ แรงงานและพัฒนา SMEs สู่อุตสาหกรรม และสอดคล้อง กับยุทธศาสตร์ใหม่มหาวิทยาลัยราชภัฏ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) เป้าหมายด้านเศรษฐกิจ

กลยุทธ์บูรณาการพันธกิจสัมพันธ์เพื่อยกระดับเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่เป็นไปตามบริบทและความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น การบริโภคอาหารว่างของประชากร พ.ศ.2560 มีประมาณ 3 ใน 4 (ร้อยละ 74.2) ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป โดยประชากรวัยเด็ก (6-14 ปี) มีอัตราการบริโภคอาหารว่างสูงสุด ร้อยละ 89.2 รองลงมาคือ วัยเยาวชน (15-24 ปี) ร้อยละ 82.8 วัยทำงาน (25-59 ปี) ร้อยละ 72.6 ส่วนวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีอัตราการบริโภคอาหารว่างต่ำสุด ร้อยละ 62.3 (National Statistical Office, 2018) ผู้ส่งมอบวัตถุดิบมีความสำคัญสำหรับทุก ๆ บริษัท เนื่องจากบทบาทพื้นฐานมีผลต่อความสำเร็จของบริษัท (Wagner & Johnson, 2004) การเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบเป็นกิจกรรมทางธุรกิจที่สำคัญ ซึ่งมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อคุณภาพ ผลผลิตภัณฑ์ (Junior et al., 2014) โดยทั่วไปการคัดเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบ เนื่องจากกระบวนการตัดสินใจมีวัตถุประสงค์เพื่อลดจำนวนผู้ส่งมอบวัตถุดิบจนกว่าจะได้ตัวเลือกสุดท้ายที่มีศักยภาพ (Wu & Barnes, 2011) เนื่องจากทั่วโลกตระหนักเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับความยั่งยืนและทิศทางในการเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบ

บริษัทไม่สามารถละเลยประเด็นความยั่งยืนในธุรกิจได้ (Govindan et al., 2016;) การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง “การพัฒนาที่เป็นไปตามความต้องการในปัจจุบันโดยไม่สูญเสียความสามารถของคนรุ่นอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง” (Keeble, 1988)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการประเมินและคัดเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบ โดยการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ไข่อุปทานขนมไทยในจังหวัดนครนายก เพื่อให้การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ทำข้อมูลสนับสนุนด้านการเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น (Analytic Hierarchy Process: AHP)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย
- 2) เพื่อประเมินผลรูปแบบการคัดเลือกผู้ส่งมอบของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย จังหวัดนครนายก
2. ทราบผลการประเมินรูปแบบการคัดเลือกซัพพลายเออร์ของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย จังหวัดนครนายก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัย คือ หัวหน้าวิสาหกิจชุมชน ขนมไทยในจังหวัดนครนายก ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

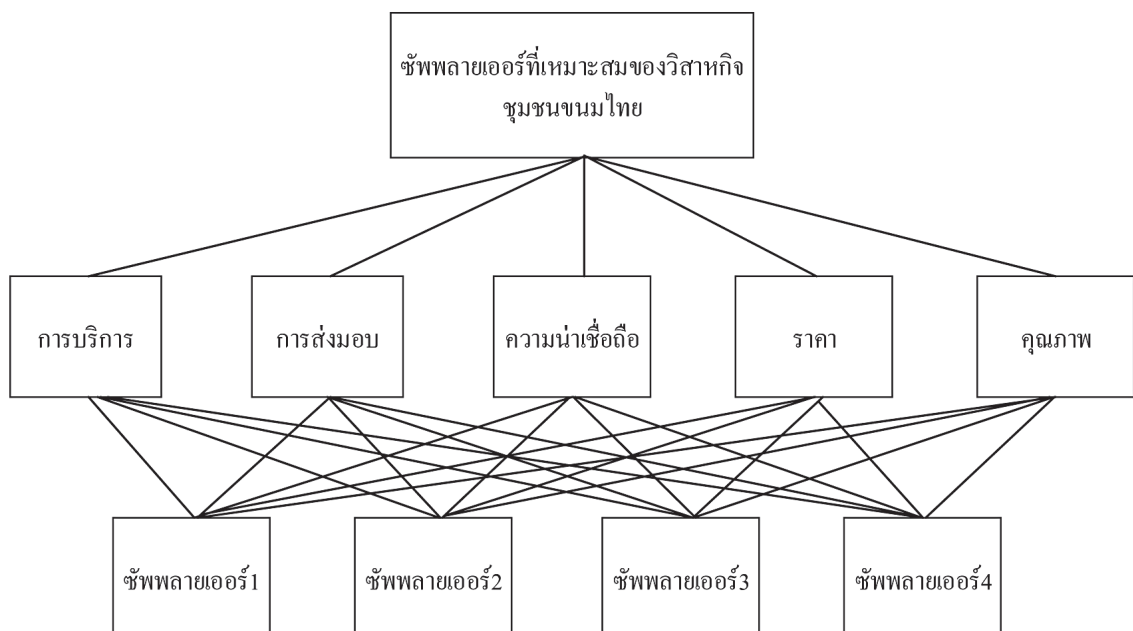
งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การตัดสินใจเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบของ วิสาหกิจชุมชนขนมไทย โดยการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น มาประยุกต์ใช้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยวิสาหกิจ ชุมชนขนมไทย จำนวน 9 คน จังหวัดนครนายก โดยมีผู้ส่งมอบวัตถุดิบ 3 ราย ใช้การเลือกแบบ เจาะจง (Purposive selection) ที่มีลักษณะ ใกล้เคียงกัน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ วิสาหกิจชุมชน ขนมไทย อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

ทบทวนแนวคิด

เทคนิคการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น (Analytic Hierarchy Process: AHP)

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างในการ ให้ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยที่ใช้ในการ คัดเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบ เป็นวิธีการตัดสินใจ แบบหลายเกณฑ์ (Multi-Criteria Decision-Making Method) โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจากวิสาหกิจชุมชน มาวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น ดังนี้

ภาพที่ 1 แผนภูมิการจัดลำดับชั้นใน

ตารางที่ 1 ระดับความเข้มข้นของความสำคัญ (Standard Preference Table)

ระดับความเข้มข้นของความสำคัญ	ความหมาย
1	สำคัญเท่ากัน
3, 1/3	สำคัญกว่าเล็กน้อย, สำคัญน้อยกว่าเล็กน้อย
5, 1/5	สำคัญกว่าปานกลาง, สำคัญน้อยกว่าเล็กน้อย
7, 1/7	สำคัญกว่ามาก, สำคัญน้อยกว่ามาก
9, 1/6	สำคัญกว่ามากที่สุด, สำคัญน้อยที่สุด
2, 4, 6, 8 1/2, 1/4, 1/6, 1/8	ค่ากลาง

ที่มา: The Analytic Hierarchical Process (Saaty,1980)

การวิเคราะห์ด้วยระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System) โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel มีขั้นตอนการเตรียมข้อมูลสำหรับการค้นหาผู้ส่งมอบวัตถุดิบที่เหมาะสม ดังนี้

1. นำปัจจัยมาเรียงตามชื่อของปัจจัยก่อน
2. เตรียมข้อมูลผู้ส่งมอบวัตถุดิบที่เหมาะสมที่สุดจากแต่ละปัจจัยโดยยึดตามผู้ส่งมอบวัตถุดิบที่มีน้ำหนักในปัจจัยนั้นสูงที่สุด โดยใช้สูตร

= INDEX (\$U\$3:\$X\$4,MATCH(MA
X(\$U4:\$X4),\$U4:\$X4,0)) ซึ่งใช้ในการค้นหาชื่อผู้ส่งมอบวัตถุดิบที่มีค่าน้ำหนักมากที่สุดของปัจจัยนั้นโดยรายละเอียดสูตรมีรายละเอียด ดังนี้

- คำสั่ง INDEX ใช้ในการส่งค่าหรือการอ้างอิงของเซลล์

- คำสั่ง MATCH ใช้ในการส่งค่าตำแหน่งของรายการที่ตรงกับที่จะระบุกลับมา
- คำสั่ง MAX ใช้ในการค้นหาค่าที่มากที่สุด

ตรวจสอบค่าความสอดคล้อง ก่อนนำเกณฑ์การประเมินไปใช้งานต้องมีการตรวจค่าความสอดคล้องของข้อมูล (Consistency index: RI) ไม่เกินค่าที่กำหนด โดยต้องหาค่าอัตราความสอดคล้อง (Consistency Ratio: CR) ด้วยสมการต่อไปนี้

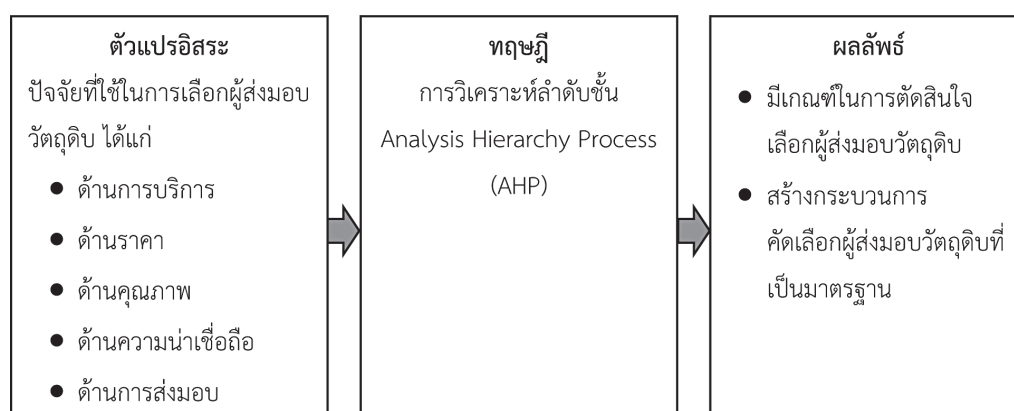
$$CI = \frac{\lambda_{\max} - n}{n - 1}$$

ค่าอัตราความสอดคล้อง (CR) ตามหลักการของ Saaty (1980) ควรมีค่าอัตราความสอดคล้องไม่เกิน 10%

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยดัชนีจากการสุ่มตัวอย่าง (Random)

N	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
RI	0	0	0.58	0.9	1.12	1.24	1.32	1.41	1.45	1.49

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามโดย
ทำการศึกษาจากเอกสาร บทความและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง โดยพบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญในการ

เลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนชนมไทย
คือ การบริการ การส่งมอบ และความน่าเชื่อถือ
คุณภาพและราคา โดยผลการเปรียบเทียบรายคู่
ของปัจจัยจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้านชนมไทย
แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ของปัจจัยจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนร้านขนมไทย

เกณฑ์	การบริการ	การส่งมอบ	ความน่าเชื่อถือ	คุณภาพ	ราคา
การบริการ	1.00	4.00	8.00	7.00	9.00
การส่งมอบ	0.25	1.00	2.00	3.00	4.00
ความน่าเชื่อถือ	0.13	0.50	1.00	5.00	3.00
คุณภาพ	0.11	0.33	0.20	1.00	2.00
ราคา	0.11	0.25	0.33	0.50	1.00
ผลรวมแนวตั้ง	1.60	6.08	11.53	16.50	19.00

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์การจัดลำดับทางเลือก

เกณฑ์	การบริการ	การส่งมอบ	ความน่าเชื่อถือ	คุณภาพ	ราคา	ผลรวม แนวนอน	ค่าเฉลี่ย
การบริการ	0.63	0.66	0.69	0.42	0.47	2.87	0.575
การส่งมอบ	0.16	0.16	0.17	0.18	0.21	0.89	0.177
ความน่าเชื่อถือ	0.08	0.08	0.09	0.30	0.16	0.71	0.142
คุณภาพ	0.07	0.05	0.02	0.06	0.11	0.31	0.061
ราคา	0.07	0.04	0.03	0.03	0.05	0.22	0.044
ผลรวมแนวตั้ง	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	5.00	1.000

ผลการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบของวิสาหกิจชุมชนขนมไทย พบว่า วิสาหกิจให้ลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1. ด้านการบริการ 2. ด้านการส่งมอบ 3. ด้านความน่าเชื่อถือ 4. ด้านคุณภาพ และ 5. ด้านราคา

จากตารางที่ 3 และตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ของปัจจัยจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขนมไทยและผลการวิเคราะห์รูปแบบการคัดเลือก พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยที่ใช้ในการคัดเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบโดยใช้เทคนิควิธีการวิเคราะห์เชิงลำดับชั้น (Analytic

Hierarchy Process: AHP) จากผลการวิเคราะห์พบว่า วิชาสหกิจชุมชนกลุ่มชนมไทยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์การจัดลำดับทางเลือก การบริการ ร้อยละ 58 การส่งมอบ ร้อยละ 18 และความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 14 คุณภาพ ร้อยละ 6 และราคาร้อยละ 4 ตามลำดับ เมื่อนำตัวเลขการเปรียบเทียบมาตรวจสอบความสอดคล้องจะได้ผล ดังนี้

	[A]				[B]		[C]	
1.00	4.00	8.00	7.00	9.00		0.57		3.25
0.25	1.00	2.00	3.00	4.00		0.18		0.97
0.13	0.50	1.00	5.00	3.00	X	0.14	=	0.74
0.11	0.33	0.20	1.00	2.00		0.06		0.30
0.11	0.25	0.33	0.50	1.00		0.04		0.23
[D]	5.65	5.45	5.24	4.90	5.18			
$\lambda_{\max}$	= 5.28							
C.I.	= 0.07							
R.I.	= 0.90							
C.R.	= 0.08							

จากการคำนวณค่า C.R. น้อยกว่า 0.1 ดังนั้น ความสอดคล้องของการเปรียบเทียบอยู่ในค่าที่ยอมรับได้โดยวิชาสหกิจชุมชนกลุ่มชนมไทยให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์การจัดลำดับทางเลือก การบริการ ร้อยละ 58 การส่งมอบ ร้อยละ 18 และความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 14 คุณภาพ ร้อยละ 6 และราคา ร้อยละ 4 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ข้อค้นพบจากการวิจัยระบุว่า กลุ่มวิชาสหกิจชุมชนชนมไทยยังให้ความสนใจน้อย

ด้านซัพพลายเชนของกลุ่มวิชาสหกิจชนมไทย ซึ่งในปัจจุบันมีการแข่งขันสูง ต้องให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งในการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ การจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นการจัดลำดับของกระบวนการทั้งหมดที่มีต่อการสร้างความพอใจให้กับลูกค้าและสร้างโอกาสทางธุรกิจด้านโลจิสติกส์ โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Glaser-Segura, Anghel & Tucci

(2010) การจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นการจัดการแบบบูรณาการในการจัดการของอุปสงค์และอุปทาน เป็นการวางแผนและการจัดการของกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องในการจัดหา การจัดซื้อจัดจ้าง การขนส่งทั้งหมด การจัดการห่วงโซ่อุปทานยังครอบคลุมถึงการประสานงานและความร่วมมือกับคู่ค้า เช่น ช่องทางผู้จัดจำหน่าย รายละเอียดลูกค้าและผู้ให้บริการ เป็นต้น ข้อค้นพบจากการวิจัยระบุว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบของวิชาสหกิจชุมชนชนมไทยในจังหวัดนครนายก

ประกอบด้วย ด้านการบริการ ด้านการส่งมอบ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านคุณภาพ และด้านราคา โดยสอดคล้องกับการศึกษาของ Chou & Chan (2008) พบว่าองค์กรที่มีการวางกลยุทธ์ที่แตกต่างกัน จะมีลักษณะของการกำหนดข้อกำหนดต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น วัตถุประสงค์ของการเลือกผู้ส่งมอบวัตถุดิบ หลักเกณฑ์หลักที่ใช้พิจารณา ลักษณะของกระบวนการผลิต นโยบายสินค้าคงคลัง ช่วงเวลานำ และลักษณะการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ระบุว่าความสำคัญความสัมพันธ์การจัดลำดับทางเลือกแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริการ 2) ด้านการส่งมอบ 3) ด้านความน่าเชื่อถือ 4) ด้านคุณภาพ และ 5) ด้านราคา ตามลำดับ แม้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมาจากข้อมูลเพียงแหล่งเดียวโดยไม่มี การใช้เกณฑ์อื่นเพิ่มเติม อย่างไรก็ตามข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จะมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นหากมีการนำวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ด้วยโปรแกรมลิสเรล (Joreskog & Sorbom, 1993; Wiratchai Nongluck, 1999) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนมไทยควรให้ความสำคัญและศึกษาเพิ่มเติมในด้านซัพพลายเชน

เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันให้สูงขึ้น และสามารถสร้างโอกาสทางธุรกิจได้

2) กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนมไทยควรเพิ่มเครื่องมือในการส่งเสริมด้านการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการโฆษณาหรือการประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเพิ่มเติมในหัวข้อเกี่ยวกับการพยากรณ์ยอดขายของชนมไทยแต่ละประเภท เพื่อสามารถนำมาพยากรณ์การซื้อวัตถุดิบแต่ละชนิด

2) ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลหรือมีอิทธิพลทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ต่อปริมาณยอดขายชนมไทย

3) ควรศึกษาเพิ่มเติมในหัวข้อที่เป็นประโยชน์ต่อวิสาหกิจชุมชนทั้งซัพพลายเชนและพัฒนาคุณภาพเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าและวิสาหกิจชุมชน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการค้าและระบบการค้าแบบออนไลน์ เป็นต้น

ข้อจำกัด

ด้านการเก็บข้อมูล อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ในปัจจุบันเกิดการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ ที่อาจจะส่งผลต่อพฤติกรรมหรือรูปแบบความเป็นปัจจุบันของข้อมูลอาจไม่สอดคล้องกับการนำไปใช้ได้ทั้งหมด

REFERENCES

- Wiratchai N. (1999). **Meta-analysis**. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University. (In Thai)
- Chou, S. Y. & Chang, Y. H. (2008). A decision support system for supplier selection based on a strategy-aligned fuzzy SMART approach. **Expert Systems with Applications**. 34(4), 2241-2253.
- Glaser-Segura, D., Anghel, L. & Tucci, J. (2010). Supply Chain Management and the Romanian Transition. **Management & Marketing**. 5 (2), 3-18.
- Govindan, K., Seuring, S., Zhu, Q. & Azevedo, S.G. (2016). Accelerating the Transition Towards Sustainability Dynamics into Supply Chain Relationship Management and Governance Structures. **Journal of Cleaner Production**, 112(3), 1813-1823.
- Jöreskog, K. G., & Sörbom, D. (1993). **LISREL 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language**. Scientific Software International.
- Junior, F.R.L., Osiro, L., & Carpinetti, L.C.R., (2014). A Comparison between Fuzzy AHP and Fuzzy TOPSIS Methods to Supplier Selection. **Applied Soft Computing**, 21, 194-209.
- Keeble, B.R. (1988). The Brundtland Report: Our Common Future. **Medicine and War**, 4, 17-25.
- National statistical office. (2018). **The 2017 Food Consumption Behavior Survey**. Bangkok: Statistical Forecasting Division, National statistical office. (In Thai)
- Saaty, T.L. (1980). **The Analytic Hierarchy Process**. New York: McGraw-Hill.
- Wagner, S.M., & Johnson, J.L. (2004). Configuring and Managing Strategic Supplier Portfolios. **Industrial Marketing Management**, 33, 717-730.
- Wu, C., & Barnes, D. (2011). A Literature Review of Decision-Making Models and Approaches for Partner Selection in Agile Supply Chains. **Journal of Purchasing and Supply Management**. 17, 256-274.
-

Research Article

ENHANCING ENGLISH GRAMMATICAL COMPETENCE AND WRITTEN PERFORMANCE FOR FIRST YEAR NON-ENGLISH MAJOR UNDERGRADUATES THROUGH A SELF-INSTRUCTIONAL PACKAGE COUPLED WITH PROCESS-BASED WRITING

Mongkol Charoento

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand

*E-mail: j.mongkol12@gmail.com

Received: 2021-05-11

Revised: 2021-06-05

Accepted: 2021-06-07

ABSTRACT

The objective of the study was to enhance English grammatical competence and written performance for first-year non-English major undergraduate students pursuing their first degree at the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University through a self-instructional package coupled with process-based writing. Research participants included 30 EFL students from 3 different academic concentrations: business Chinese, community development, and political science. Instruments for data collection comprised a pretest, a posttest, a self-instructional package, and a writing checklist. The self-instructional package included two parts. The first part deal with English grammatical elements needed for writing well-formed sentences. The second part involved an organization of a paragraph and a process of paragraph writing. The findings revealed that after implementing the self-instructional package, research participants were able to write grammatically correct sentences in English. Their posttest scores were higher than the pretest scores at a significance level of .05. The results of the study also showed that participants were able to write basic English texts at a paragraph level.

Keywords: Grammatical Competence, Written Performance, Self-instructional Package, Process-based Writing

Introduction

Obviously, grammar is considered well-formed, conventional patterns in language. It is a syntactic system that determines the orders and patterns in which words are organized in sentences. Every sentence resulted from the correct combination of every single unit of linguistic (grammatical) elements. Grammar also indicates which elements are important to the appropriate and accurate interpretation of spoken and written discourse. It is considered a useful tool for the creation and comprehension of written and oral discourse as well. Grammar helps learners discover the nature of language—the predictable patterns that make what we hear, say, read, and write intelligible. It is “the weaving that creates the fabric” (Azar, 2007). Without an understanding of grammar, a communication breakdown may arise. Due to its importance, grammar teaching is still part of language learning courses and materials. Most L2 courses and materials have been included with grammatical rules and ample exercises to foster learners’ linguistic competence and performance.

Concepts of a Grammatical Framework

According to Larsen-Freeman (2014), language constructions are the interconnection of three dimensions, including structure, semantics, and pragmatics. A structure or form refers to lexicogrammar patterns (the relation of grammar to words) and morphosyntactic forms (the sets of rules that govern linguistic units). Both determine how language learners put together linguistic elements into a particular well-formed construction and how they arrange those elements in the correct order with other constructions in a sentence or text. Semantics explains what language learners know about the meaning of a grammar construction or usage of a certain grammatical structure. The meaning can be lexical or grammatical. Pragmatics describes the appropriate use of language in different contexts. The context can be either social (the use of language depends on a speaker-listener relationship, or the setting) or linguistic discourse co-text (the linguistic units that precede or follow a certain structure in the discourse, or how a particular genre or register influences the

use of a construction). To be effective in communication, it is necessary for language learners to understand the three linguistic dimensions.

Concepts of L2 Writing

Writing is perhaps the most difficult and challenging skill for foreign language learners to acquire because it is both more complex and more abstract than talk (Gunning, 1998). It is definitely hard work (Emmons, 2003) which could cause learners to experience physical and mental suffering (Parker, 1993). Palmer, Hafner, & Sharp (1994) also asserts that: "Writing is difficult to learn because authors should utilize a process that includes planning, organizing, and revising to present meaning in word form." Difficulties and challenges resulted from the incompetence of the L2 linguistic system. New language learners are more likely to encounter problems in writing from the very first step of writing to the last; they do not know how to generate ideas, translate them into understandable utterances, and organize them into a well-formed English text. According to Canale and Swain (1980), writing is also considered an active or productive skill that require both strong efforts and an understanding of L2 linguistic competence in terms of language

patterns or rules (grammar), genre and rhetorical patterns (discourse), appropriate use of L2 (sociolinguistic), and strategic use of L2 when encountering communication problems (strategic). Most L2 learners often experience greater difficulties when writing in L2. The less they have L2 proficiency, the more writing challenges they encounter.

In dealing with L2 written tasks, it is necessary for language learners to utilize their L2 competence in terms of low- and high-level skills in writing. The low-level skills include, for example, grammatical rules, writing mechanics, and word choices. The high-level skills consist of planning and organizing ideas. When composing L2 written texts, it is necessary for writers to utilize their prior knowledge to construct meaning through writing. Writing genres do not develop in a vacuum; they are socially constructed to meet the writers' particular purposes and audience's needs as well. To have better understanding and respond to the expectations of writing purposes, teachers should explain how and why texts are structured in certain ways and how those structures work to support the readers' comprehension of written texts. Having realized the features of writing genres, students can organize the L2 written texts well, understand the communicative

purpose of a genre, and become more aware of the reader's expectations of a text.

Writing deals mainly with a system of written symbols, representing sounds, syllables, words, with different writing mechanics, including capitalization, spelling, punctuation, form, and meaning. To be effective in writing, students need to know how to write with well-formed sentence structures, correct grammatical rules and writing mechanics, and coherence and cohesion. Nunan (1991) asserts that "writing is an extremely complex cognitive activity in which the writer is required to demonstrate control of variables simultaneously. At the sentence level, these include control of contents, format, sentence structure, vocabulary, spelling and letter formation. Beyond the sentence, the writer must be able to structure and integrate information into cohesive and coherent paragraph and text."

Process Approach in L2 Writing

Many scholars explain major characteristics of process approach as follows. In the process approach, writing activities move learners from generating ideas, collecting data, to publishing a finished text (Tribble, 1996) and need time and positive feedback (Stanley,

1993). Different classroom activities are purposefully utilized to advocate the development of language use (Steele, 1992), fostering the steps involved in the creation of a piece of work (Nunan, 1991).

Steele (1992) claims that a process approach comprises eight stages, including generating ideas through brainstorming and discussion, converting the ideas into a note form and evaluating the quality and usefulness of ideas, organizing the ideas based on the relationship of ideas through mind-mapping or linear form, preparing the first draft in pairs or groups, exchanging first drafts with other students for comments and feedback, making necessary changes responding to other students' feedback, writing the final draft, and submitting the final draft to teachers for evaluation and feedback.

Significance of the Study

Learning the English language is a bitter pill to swallow for Thai students. It is a situation that they do not want to accept. It has been a big challenge for most Thai students. Although they learn the English language for ages, they seem to be far away from the success of the second language acquisition. Obviously, some empirical evidence still exhibits this

long-term problem in all Thai educational systems. As shown on the 2019 Ordinary National Education Test (O-Net) scores in the English subject, the mean scores for students in Grades 6, 9, and 12 were 34.42, 33.25, and 29.20 respectively (Mala, 2019). Moreover, during the past 17 years of the researcher's L2 teaching experiences at a university level, the same unsuccessful results as those in lower levels still exist. This is an undeniable fact that most Thai students have less English proficiency that leads to lower competitiveness in seeking a good job and keeping up with the fast-changing world.

Regarding the findings of the researcher's previous study, namely *An analysis of errors committed by Thai EFL non-English major students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University*, they well illustrate the students' unsatisfactory performance in L2 writing (Charoento, 2018). Most research participants in the study cannot write well-formed sentences in the English language. Different types of written errors are found in their writing task. The written errors mostly resulted from the three major causes as follows:

1. The dearth of knowledge of L2 linguistic elements or systems

2. Differences between L1 and L2 linguistic system. The greater structural differences between L1 and L2, the more errors L2 learners make.

3. Lack of L2 writing practices

Literature Review

Concepts in Grammar Instruction in Writing Classes

According to Ferris & Hedgcock (2005), grammar instruction should be conducted in line with the following principles:

A writing class is not a grammar class. Explicit grammar instruction should be conducted with other phases of the writing and editing process.

Grammar instruction should start after the assessment of students' prior L2 competence in terms of what L2 linguistic rules they have and what they lack (linguistic gap) through an error analysis based on initial writing sample in tandem with an L2 linguistic knowledge pretest.

Grammar and writing instruction should be done with the use of minilessons which are created concisely and precisely.

Concepts in L2 Process-Based Writing

The concept behind this orientation is that basic thinking processes are central

to writing activity. Students are required to develop their abilities to plan, define writing problems, and find and evaluate solutions (Hyland, 2003). The writing process in this way is originally from planning-writing-reviewing framework. This orientation views writing as a “non-linear, exploratory, and generative process whereby writers discover and reformulate their ideas as they attempt to approximate meaning” (Zamel, 1983, as cited in Hyland, 2003, p. 11). The writing processes--planning, drafting, revising, and editing--do not occur in a linear order, but in a recursive and interactive manner. Writers may opt to go forward or backward to their writing activities. For instance, they may need to revise their plan to accommodate new ideas, search for further information, or revise their drafts based on peer feedback.

Writing teachers in this orientation play a major role in guiding students through the writing process, helping them to develop writing strategies, for example, how to generate ideas about content and organization using brainstorming, listing, or outlining. A final written work is absolutely completed through several drafts, extensive feedback, text revisions, peer feedback, and error corrections. The teaching strategies most used in the process-based concentration are, for

example, teacher-student discussions, problem-based activities, journal writing assignments, group discussions, or portfolio evaluation (Hyland, 2003).

Teachers in a process approach guide students through the writing processes with a focus on developing necessary writing techniques for generating, drafting, and refining ideas. Different pre-writing assignments to motivate students are for generating ideas about content and structure through brainstorming, listing, mind-mapping, outlining, writing several drafts, providing feedback either by writing teachers or peers, revising texts, and editing their writings in terms of writing mechanics and grammatical accuracy at the final stage. Teachers play a major role in response to students' writing progress by giving corrective feedback and formal language instruction.

Concepts of Self-Instructional Package in L2 Instruction

Self-instruction, also called learner-oriented instruction, is viewed as learning without the physical presence of teachers. It relied on the principles of programmed learning derived from the concept of operant conditioning proposed by Skinner in 1954. Programmed instruction is considered a process of material arrangement in a series

of small steps designed to lead a learner through self-instruction from what learners already know to the new knowledge and more complex knowledge and principles (Sharma, 2000).

Research Methodology

Research Question

The study sought to respond to the following research question: Does a self-instructional package coupled with process-based writing help enhance English grammatical competence and written performance for first-year non-English major undergraduates?

Purpose of the Study

The objective of the study was to enhance English grammatical competence and written performance for L2 learners majoring in non-English disciplines through a self-instructional package coupled with process-based writing.

Hypothesis of the Study

It is hypothesized that the English posttest scores were significantly higher than the pretest ones ($p \leq .05$).

Scope of the Study

Research Participants

Research participants in this study comprised 30 Thai EFL first-year non-English

major students from 3 different academic concentrations under the Faculty of Humanities and Social Science, Phranakhon Rajabhat University, including business Chinese, community development, and political science majors. They were selected through random sampling, i.e., every 3rd student in a class list of the three majors were included, and they all voluntarily participated in the study.

Scope of Contents

The contents of the research were basically based on the L2 grammatical elements resulting in written errors detected in the researcher's previous study in 2018, namely *An analysis of errors committed by Thai EFL non-English major students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University* (Charoento, 2018). Types of written errors were classified into 5 categories as follows:

Sentential errors: incomplete sentences like sentence fragment and run-ons, two independent clauses joined without appropriate punctuation (compound sentence), and incorrect word order

Lexical errors: written errors found on word level like misuse of pronoun, misuse of vocabulary, underuse of possessive adjective, underuse of apostrophe s ('s), and underuse of noun and pronoun

Writing mechanic errors: underuse of capitalization, misuse/underuse of punctuation, spelling mistake, and misuse of abbreviation

Tense errors: misuse of tense, underuse of passive voice construction, misuse of auxiliary, and misuse of subject-verb agreement

Others: word-for-word translation and texts with incomplete thought

Instrumentation

Major instruments used in the study were a pretest, a posttest, a writing checklist, and a self-instructional package providing English linguistic rules in tandem with learning activities for writing English texts and detailed explanation about paragraph organization and steps of how to write a good paragraph. The English grammatical rules in this research were mainly associated with written errors found from the researcher's previous study in 2018, namely *An Analysis of Errors Committed by Thai EFL Non-English Major Students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University*.

Process of Instrument and Research Design

The instrument design for data collection in this study was conducted

based on the following steps:

1. Collection of English Written Errors

Initially, the instrument design started with gathering English written errors from the researcher's previous study. Then the written errors were classified into two major grammatical levels: lexical and sentential.

2. Study of Effective English Written Patterns

Patterns of effective paragraph writing were studied. Selection of the only one pattern suitable to the study was made, followed by making steps of paragraph writing with detailed information of each step.

3. Development of Pre-and Post-tests

The construction of pre- and post-test papers was conducted based on problematic areas of L2 grammar which resulted in written errors. Both pre- and post-test papers consisted of two parts. The first part included 20 English ungrammatically correct sentences with different types of written errors. The written error-detection test format could illustrate well the problematic areas of L2 linguistic rules. The sample was requested to correct the errors by rewriting each test item in a

well-formed sentence pattern. One point was given to each grammatically correct sentence, totaling 20 points. The second part dealt with basic paragraph writing. The sample was required to study details of an organization of a good paragraph and a process of how to write it in a self-instructional package and then write a short paragraph on different topics related to their own background knowledge such as “My Best Friend.” The purposes of this part were to assess the participants’ writing ability, i.e., whether they can produce a writing product based on the process of paragraph writing and to check their final product for written errors as well as paragraph organization on their own. No score was given to this part, but the detailed information about written errors was described. The content of the pre- and post-test papers was quite similar, but not identical in the first part. In the second part, the content of both pre-and post-tests was the same; they were asked to write a paragraph about “Self-Introduction.”

Both pre-and post-test papers were then assessed for suitability by three experts in different academic concentrations, including educational research and evaluation, English, and curriculum and instruction. The results of instrument assessment showed that the instruments

were accepted by all three readers in all twenty test items, with an IOC score of each test item equal to 1.

4. Development of a Self-Instructional Package for Enhancing English Grammatical Competence and Writing Performance

English grammatical rules necessary for written error correction were studied and carefully selected, followed by the development of a self-instructional package in Thai with different types of exercises. They were orderly organized from a simple topic to a more difficult one, e.g., parts of speech to tenses. A pilot test of the self-instructional package was carried out with another group of students majoring in non-English disciplines to assess its use and correctness.

5. Use of Self-Instructional Package

Before implementing the self-instructional package, participants were required to take a pretest. The participants’ pretest papers were checked by the researcher; the pretest scores were kept for comparison with the posttest ones.

The self-instructional package was used by the sample for a period of 30 days. They studied the English grammatical elements in the self-instructional package, did different exercises in each grammatical

rule, and practiced writing English paragraph on a simple topic closely related to their background. Grammatical errors and paragraph organization mistakes on the samples' tasks were checked by the researcher. The errors and mistakes were discussed with the participants. During this period, participants and a researcher met twice a week to ask, answer, and discuss about what topics in the self-instructional package participants did not understand and needed clarification.

6. Assessment of English Grammatical Competence and Written Performance

A posttest was conducted after 30 days of use of the self-instructional package to evaluate their progress on grammatical skills and writing ability. The

posttest scores were compared to the pretest ones for progress assessment. The final product in writing was also checked for written errors along with a writing checklist.

Steps of Writing L2 Composition Through Process-Based Approach

As mentioned earlier, participants initially acquired L2 grammatical elements necessary for writing well-formed sentences in a new language. They were then required to study informative details relevant to an organization of a paragraph and a process of paragraph writing based on the process-based approach in the self-instructional package. The following steps of writing L2 texts implemented in the study were presented in Table 1.

Table 1 Steps of Writing L2 Paragraphs Through Process-Based Orientation

Steps of Writing Instruction Through Process-Based Orientation		
Prewriting	Step 1: Establishing L2 linguistic knowledge	Investigating authentic use of L2 grammatical elements, written discourse, and rhetorical patterns through contextualized literacy
	Step 2: Analyzing L2 model texts	- Reading model paragraphs - Mapping out the outline of a given text - Choosing the best grammar form to complete a text
	Step 3: Exploiting L2 linguistic forms and vocabulary	- Matching topic sentence with support details - Inserting topic sentence in support paragraphs - Deleting incoherent sentences - Transforming an outline into a paragraph
	Step 4: Generating ideas for writing	Coming up ideas with generating idea techniques like brainstorming, listing, mind-mapping etc.
Drafting	Step 5: Composing a first draft of written texts	Writing a first draft incorporating learned L2 linguistic forms, functions, and patterns
Revising	Step 6: Giving corrective feedback by peers and teacher	Asking for feedback from peers and teacher
	Step 7: Revising texts	Revising written texts based on peers' and teachers' corrective feedback
Editing	Step 8: Editing texts	- Checking for typographical and linguistic errors - Correcting typographical and linguistic errors - Producing final work
	Step 9: Publishing the final work	Submitting the final work to a teacher
Publishing		

Source: Adapted from Hyland, 2003 and Liang, 2007

Results of the Study

This study aimed to respond to the research question, *Does a self-instructional package coupled with process-based writing help enhance English grammatical competence and written performance for first-year non-English major undergraduates?* The results of the study were exhibited in the following tables.

The statistics shown in Table 2 indicated the scores of the pretest and posttest and the difference between the 2 test scores. The participants' pretest scores ranged from 0 to 7 while the posttest ones ranged between 10 and 20. The difference between the pre- and post-test scores ranged from 5 to 17.

Table 2 Distribution of the Difference Between Pre- and Post-test Scores

Student Number	Scores of the Achievement Test		Difference	Student Number	Scores of the Achievement Test		Difference
	Pretest	Posttest			Pretest	Posttest	
1	0	11	11	16	6	12	6
2	1	15	14	17	6	15	9
3	2	17	15	18	3	20	17
4	3	15	12	19	2	10	8
5	3	18	15	20	2	15	13
6	1	17	16	21	5	12	7
7	0	13	13	22	0	13	13
8	0	11	11	23	0	13	13
9	3	19	16	24	7	14	7
10	7	13	6	25	0	10	10
11	0	17	17	26	3	11	8
12	6	11	5	27	2	12	10
13	5	12	7	28	0	11	11
14	0	13	13	29	4	12	8
15	5	12	7	30	6	15	9

Table 3 Distribution of Independent Paired T-test Value

	$\bar{X}$	SD	d	SD	t	Sig (2-tailed)
Pretest	2.77	2.49	10.96	3.53	16.98	.00
Posttest	13.73	2.62				

As exhibited in Table 4, the statistics revealed that the pretest and posttest mean scores were 2.77 and 13.73 respectively. The posttest mean scores were significantly higher than the pretest ones. After implementing the self-instructional package, participants' posttest scores were higher ($\bar{X} = 13.73$).

The t-value equal to 16.98 indicated that the research participants had higher posttest scores after implementing the self-instructional package at a significance level of .00. The results also showed that the self-instructional package could help enhance participants' English grammatical competence and written performance. Thus, the hypothesis of the study, the English posttest scores are significantly higher than the pretest ones ($p \leq .05$), was accepted.

Conclusions

The objective of the study was to increase English grammatical competence

and written performance through a self-instructional package coupled with process-based writing. It attempted to respond to the following research question: Does a self-instructional package coupled with process-based writing help enhance English grammatical competence and written performance for first-year non-English major undergraduates?

With an attempt to respond to the afore-mentioned research question, scaffolded instructions on English grammatical rules as well as paragraph writing were administered through the use of self-instructional package coupled with process-based writing. Data were analyzed with quantitative statistics.

The findings of the study showed how much they knew about the English grammatical elements and new language. Most participants had less knowledge or understanding about the L2 linguistic rules even they have studied the English language for ages. Some did the pretest well, but

not well enough to utilize their knowledge in writing a new language text. The pretest scores of all participants ranged from 0 (the lowest) to 7 (the highest) which indicated less L2 competence of all participants in terms of grammatical skills, vocabulary, and an understanding of writing L2 texts. Many L2 written errors such as fragments, run-ons, grammar, and writing mechanics were found in their written performance. Also, they made typographical mistakes with words they were familiar with like their university name.

Upon the completion of the study, all participants performed better on the posttest as seen in the posttest scores ranging between 10 and 20. The difference between the pre- and post-tests was greater. Some participants had none of the pretest scores, but they had more scores in the posttest. It is apparent that all participants improved their L2 grammatical competence and written performance. They performed better than before acquiring a new language through the self-instructional package. They had enough knowledge of L2 necessary for writing the English texts. They can turn their knowledge into action, i.e., they are able to write well-formed sentences and a short paragraph about their story. Interestingly enough, there was one out of 30 participants

performing very well on the posttest; he got the full scores. Even they possess a certain level of English competence, they still make written errors. Keep learning and practicing would be a solution to this problem. As EFL learners, making mistake cannot be avoided. Mistakes and errors can be accepted if they do not cause any failure in communication.

According to the mean scores of the pre- and post-tests as shown in Table 3, the results indicated that the participants' L2 grammatical competence was improved with the posttest mean scores equal to 13.67, compared to 2.77 of the pretest ones. It was apparent that with the use of the self-instructional package, the participants did better in the posttest and were able to write English well-formed sentences.

Regarding the t-value equal to 16.48 as exhibited in Table 3, it revealed that the research participants got higher scores in the posttest after implementing the self-instructional package at a statistical significance of .00. The two research results mentioned earlier revealed that the self-instructional package coupled with process-based writing could enhance L2 grammatical competence and written performance of the research participants. Therefore, the hypothesis for this study--the participants' posttest scores are higher than

the pretest scores at a significance level of 0.05--was accepted.

Discussion of the Research Findings

The findings of the study clearly illustrated that the self-instructional package coupled with process-based writing brought about the positive effect on L2 grammatical knowledge and writing ability of L2 learners. The participants gained higher posttest scores as well as benefited a lot more from the self-instructional package. They could correct written errors and change the grammatically incorrect sentences to the well-formed ones. The mean scores for the posttest were higher, compared to the mean scores for the pretest; this reflected the success in learning the L2 grammatical rules and writing a paragraph in a new language. In other words, they performed quite well for the posttest. Moreover, they could write a simple paragraph in English with correct paragraph pattern and writing mechanics. The self-instructional package in this study was perhaps another good choice for enhancing English grammatical elements and writing ability, for it can improve participants achievement and enable them to be more careful when using the English language in writing. It was obvious from data analysis that there was a relatively

substantial amount of achievement of L2 grammatical competence and written performance. The findings of the present study were in line with previous studies having the positive effect on scaffolded grammar and writing skills, for instance, Huggins and Edwards, 2011; Riazi and Rezaii, 2011; Burch, 2007; Culican, Milburn, and Oakley, 2006.

The process of gathering ideas through brainstorming encourage students to interact with peers and develop their writing skills. Previous studies asserted the positive outcomes of cooperative and supportive environment in learning the new language (Burch, 2007; Olson and Land, 2007; Safadi & Rababah, 2012).

The application of modeling in the writing process resulted in a positive effect on the writing achievement. Explicit modeling helped participants recognize the tasks and accomplish them. The contribution of modeling produced the success in imitating or mastering of skills. Therefore, modeling could be part of L2 writing development.

Finally, the findings of the study would provide support for scaffolded instruction in developing L2 grammatical and writing skills. The scaffolds may be another good strategy to be included in the

grammar and writing classes as the findings of the present study highlighted.

Recommendations for Further Research

1. The present study was conducted at an only one university in Bangkok, Thailand. To carry out the study with an inclusive of different universities throughout Thailand would produce more generalization of the research findings to more language learners in Thai contexts.

2. The study was administered only to undergraduate students in Thailand. Inclusion of other education levels, e.g., from elementary to tertiary levels would make the surveys more possible to examine the efficacy of scaffolded instruction on English grammatical competence and written performance at all educational levels as well as to discover this instructional method

effective to each educational level.

3. The instruments used in the present study included a self-instructional package and process-based writing approach. Including other instruments, for instance, product-based writing approach in future study would bring about more productive outcomes of the acquisition of English grammatical elements and written composition.

4. The present study was carried out based on teacher-center approach. The generalization of this approach was restricted to only an instructor in designing educational materials and activities. This approach could result in distorted results. A teacher-student collaboration in learning activity design should be carried out in future study.

REFERENCES

- Azar, B. (2007). **Grammar-based teaching: A practitioner's perspective.** *Teaching English as a second or foreign language*, 11(2), 1-12.
- Burch, J. R. (2007). **The impact of scaffolding your children's acquisition of literacy in primary grades.** (Doctoral dissertation). Louisiana College State University. Retrieved from https://digitalcommons.lsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2094&context=gradschool_dissertations.
- Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*. 1, 1-47.

- Charoento, M. (2018). **An analysis of errors committed by Thai EFL non-English major students of the Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University.** Phranakhon Rajabhat University.
- Culican, S. J., Milburn, S., & Oakley, C. (2006). **Scaffolding literacy in the middle years.** Department of Education, Science and Training, Australian Government.
- Emmons, R. H. (2003). **An effective writing formula for unsure writers.** Retrieved from <http://www.airpower.au.af.mil/airchronicles/aureview/1975/sept.oct/emmons.html>.
- Ferris, D. R., & Hedgcock, J. S. (2005). **Teaching ESL composition: Purpose, process and practice.** (2nd Ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Gunning, T. G. (1998). **Assessing and correcting reading and writing difficulties.** Boston: Allyn and Bacon.
- Huggins, E. & Edwards, R. (2011). Scaffolding to improve reading comprehension and to write a scholarly research paper. **International Journal of Humanities and Social Sciences**, 1(16), 30-36.
- Hyland, K. (2003). **Second language writing.** New York: Cambridge University Press.
- Larsen-Freeman, D. (2014). **Teaching grammar.** In M. Celce-Murcia, D. M. Brinton, & M. A. Snow, *Teaching English as a second or foreign language* (4th Ed.). Boston, MA: National Geographic Learning.
- Liang, J. (2007). Language scaffolding in second language writing. **The CATESOL Journal**, 19(1), 71-86.
- Mala, D. (2019, April 4). **Obec brands O-Net fails a success.** Retrieved from <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/1656204/obec-brands-o-net-fails-a-success>.
- Nunan, D. (1991). **Language Teaching Methodology.** Hertfordshire: Prentice Hall International.
- Olson, C. B., & Land, R. (2007). A cognitive strategies approach to reading and writing instruction for English language learners in secondary school. **Research in the Teaching of English**, 41(3), 269-303.
- Palmer, B. C., Hafner, M. L., & Sharp, M. F. (1994). **Developing cultural literacy through the writing process: Empowering all learners.** MA: Allyn and Bacon.
- Parker, S. (1993). **The craft of writing.** London: Paul Chapman Publishing.

- Riazi, M., & Rezaii, M. (2011). **Teacher- and peer-scaffolding behaviors: Effects on EFL students' writing improvement**. In A. Feryok (Ed.), CLESOL 2010: Proceedings of the 12th National Conference for Community Languages and ESOL, 55-63.
- Safadi, E., & Rababah, G. (2012). The effect of scaffolding instruction on reading comprehension skills. **Journal of Language Studies**, 6(2), 1-38.
- Sharma, H. L. (2000). Development of self-instructional materials in educational statistics for M. Ed. Programme through distance mode. **Journal of Distance Education**, 69-76.
- Stanley, G. (1993). **Process writing**. Barcelona: British Council.
- Steele, V. (1992). **Product and process writing: a comparison**. Rowley: Newbury House.
- Tribble, C. (1996). **Writing**. Oxford: Oxford University Press.
- Zamel, V. (1983). **The composing processes of advanced ESL students: six case studies**. In K. Hyland (ed.), *Second language writing*. New York: Cambridge University Press.
-

Research Article

ภาพสะท้อนบริบทสังคมจากคำร้องในเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน REFLECTIONS ON THE SOCIAL CONTEXT FROM LYRICS IN LUK THUNG SONG OF KRU PHAIBOON BUTKHAN

ภัสชา น้อยสอาด* และ นพรัตน์ มัดสมบุญ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Patcha Noisa-ard* and Nopharat Mudsomboon

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: patcha@pnru.ac.th

Received: 2021-05-11

Revised: 2021-06-05

Accepted: 2021-06-07

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนบริบทสังคมจากคำร้องในบทเพลงลูกทุ่งไทยของครูไพบูลย์ บุตรขัน ได้แก่ ความหมายของบทเพลง ภาพสะท้อนวัฒนธรรมด้านรูปธรรม นามธรรม และคุณค่าด้านวรรณกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) เพลง “ค่าน้ำนม” มีความหมายให้ระลึกถึงพระคุณแม่ ด้านรูปธรรมสะท้อนวิถีชีวิตและบทบาทความเป็นเพศแม่ ด้านนามธรรมสะท้อนค่านิยมความกตัญญู กตเวที ด้านวรรณกรรมมีคุณค่าด้านศีลธรรม 2) เพลง “ชายสามโบสถ์” มีความหมายแสดงถึงความเสียใจของชายที่บวชแล้วถึงสามครั้ง ด้านรูปธรรมสะท้อนข้อปฏิบัติให้หลีกเลี่ยงการบวชซ้ำสามครั้ง ด้านนามธรรมสะท้อนค่านิยมการได้บวชเป็นพระภิกษุและความเชื่อเรื่องมารมาผจญ ด้านวรรณกรรมมีคุณค่าด้านทักษะเชิงวิจารณ์ 3) เพลง “โลกนี้คือละคร” มีความหมายเชิงเปรียบเทียบชีวิตคนว่าเหมือนละครซึ่งมีจุดจบชีวิตคือความตาย ด้านรูปธรรมสะท้อนบทบาทและสัจธรรมของชีวิต ด้านนามธรรมสะท้อนถึงความสุข ความทุกข์ ว่าไม่แน่นอน ด้านวรรณกรรมมีคุณค่าด้านปัญญา และ 4) เพลง “บุพเพสันนิวาส” มีความหมายถึงการเกี้ยวสาว ด้านรูปธรรมสะท้อนเรื่องการสร้างบุญกุศลของคนไทยพุทธ ด้านนามธรรมสะท้อนความเชื่อเรื่องผลบุญในชาติก่อน ด้านวรรณกรรมมีคุณค่าด้านศีลธรรม คำร้องส่วนใหญ่แสดงถึงอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการตามและเข้าถึงสุนทรียะได้ง่าย

คำสำคัญ : ภาพสะท้อนบริบทสังคม เพลงลูกทุ่งไทย ไพบูลย์ บุตรขัน

ABSTRACT

This research used qualitative research methodology. The objective was to study the social context reflection from lyrics in the Luk thung song of Kru Phaiboon Butkhan, namely the songs' meaning, the reflection on concrete and abstract cultures, and the literary value. The result showed that 1) the “Kha Namnom” song has the meaning of the mother's grace remembrance. For the concrete, the lifestyle and motherhood roles were reflected. For the abstract, the value of gratitude was reflected. For the literature, the moral value was shown. 2) the “Chai Sam Bot” song expresses the condolences of the man ordained three times. For the concrete, the practice of avoiding being ordained three times was reflected. For the abstract, the values of being ordained as a monk and the belief in the devil's adventures were reflected. For the literature, the value of critical skills was shown. 3) the “Lok Ni Khue Lakhon” song expressed the metaphorical meaning of human life as a drama that ended in death. For the concrete, the roles and truths of life were reflected. For the abstract, uncertain happiness and suffering were reflected. For the literature, the intellectual value was shown. And 4) the “Bupphesanniwat” song has the meaning of flirting with young women. For the concrete, the merit-making of Thai Buddhists was reflected. For the abstract, the belief about merit-making in past life was reflected. For the literature, the moral value was shown. Most of the lyrics expressed human emotions and feelings in an easy-to-understand language that made the audience imaginative and aesthetically approachable.

Keywords: Social Context Reflection, Luk thung song, Kru Phaiboon Butkhan

บทนำ

การวิจัยครั้งนี้นำผลวิจัยส่วนหนึ่งมาจากรายการ “นัยสำคัญด้านสังคมและสังคมลักษณะที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน” ของคณะผู้วิจัย ซึ่งบทความนี้จะเสนอผลการวิจัยด้านภาพสะท้อนบริบทสังคมจากคำร้องเท่านั้น

ครูเพลงลูกทุ่งไทย ไพบูลย์ บุตรขัน ได้รับฉายา “ราชานักแต่งเพลงลูกทุ่งไทยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์” ท่านได้สร้างคุณูปการในการ

ประพันธ์คำร้องบทเพลงลูกทุ่งจำนวนมากกว่าพันเพลง ทั้งเพลงรัก เพลงชีวิต และเพลงประกอบภาพยนตร์ เป็นต้น บทเพลงของท่านมีคุณค่าด้านวรรณศิลป์ สะท้อนวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมของสังคมไทย ผลงานของท่านมีความร่วมสมัย ทันต่อสถานการณ์จึงได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง และส่งผลต่อแบบแผนการประพันธ์เพลงในยุคต่อมา จากความสำคัญดังกล่าว คณะผู้วิจัยจึงมี

ความสนใจทำการวิจัยเรื่องภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคมในบทเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน ความสำคัญของบทความนี้จะทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจบริบทสังคมไทยช่วงพัฒนาสู่ยุคอุตสาหกรรมเบา (ไทยแลนด์ 2.0) ทั้งนี้เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติบรมครูเพลงลูกทุ่งไทยในวาระครบรอบการเสียชีวิต 50 ปี ในปี พ.ศ. 2565 และเป็นการรักษาภูมิปัญญาวัฒนธรรมของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาภาพสะท้อนบริบทด้านสังคมจากคำร้องในบทเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบความหมายของบทเพลง
2. ได้ทราบบริบทวัฒนธรรมของสังคมไทยในยุคประเทศกำลังพัฒนาสู่ยุคอุตสาหกรรมเบา
3. ได้ประโยชน์จากการศึกษาคุณค่างานด้านวรรณกรรมไทย

ขอบเขตของการวิจัย

1. การศึกษาวัฒนธรรมจากภาพสะท้อนบริบทสังคม ได้แก่ ภาพสะท้อนด้านรูปธรรม ด้านนามธรรม และคุณค่าด้านวรรณกรรม เท่านั้น
2. บทเพลงที่ศึกษามีจำนวน 4 บทเพลง คณะผู้วิจัยคัดเลือกจากบทเพลงที่เคยได้รับรางวัลการแต่งเพลงดีเด่น ได้แก่ เพลงค่าน้ำนม เพลงชายสามโบสถ์ เพลงโลกนี้คือละคร และเพลงบุพเพสันนิวาส เท่านั้น

ทบทวนแนวคิด

คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดด้าน การศึกษา ภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคม และการศึกษาคคุณค่าวรรณกรรม ดังนี้

ภิญโญ เวชโช (Vejcho, 2018: 11) กล่าวถึงการศึกษาคติชนว่า “เป็นการศึกษาถึงวัฒนธรรม และยังเป็นเครื่องมือให้เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์ที่สะท้อนภาพทางสังคมตั้งแต่เกิดจนตาย คติชนมักแทรกอยู่ในนิทาน ตำนาน สุภาษิต คำพังเพย การแสดง การละเล่น และเพลงพื้นบ้าน”

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด การศึกษาวัฒนธรรมของชาวบ้าน สรุปได้ว่า การศึกษาคควรประกอบด้วยบริบทแวดล้อมหลายด้าน อาทิ ภาษา วรรณกรรม ความหมาย หรือข้อคิดที่แฝงไว้ เช่น ความเชื่อ แนวปฏิบัติ จารีต และชนบประเพณี เป็นต้น โดยมากเป็นคติชน ที่แสดงให้เห็นมิติทางสังคมและวัฒนธรรมอันเกิดจากการหล่อหลอมความเป็นตัวตนของสังคมอย่างเป็นทิศทางเดียวกัน เป็นสิ่งที่ควบคุมแบบแผนในสังคมให้เกิดความเรียบร้อยและมีบทบาทหน้าที่ในการสะท้อนวิถีหรือพฤติกรรมของสังคม เพราะสามารถอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกรู้คิด ความประพฤติปฏิบัติ ซึ่งผูกโยงกับความรู้สึกรู้คิดหรือจิตวิทยาโดยสามารถผ่านสื่อต่าง ๆ ได้ตามความเปลี่ยนแปลงของสังคม และภาพสะท้อนบริบทสังคมจึงบ่งบอกถึงค่านิยม ความเชื่อ จารีต และชนบประเพณีต่าง ๆ เช่น เรื่องคำสอน เรื่องกฎต้องห้าม เรื่องความรัก และวิถีชีวิตได้อย่างชัดเจน

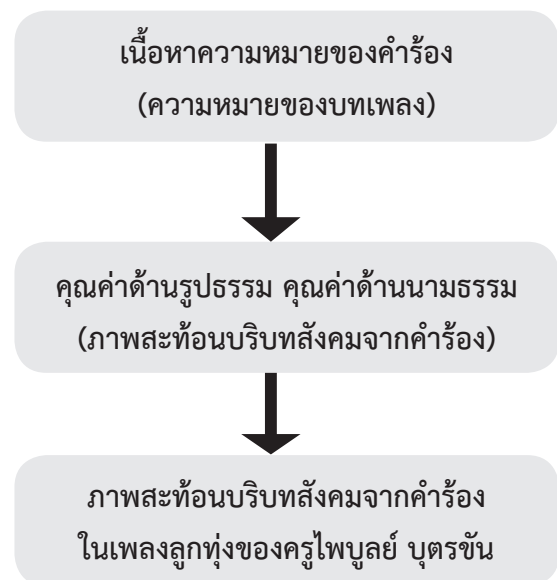
การศึกษาคุณค่าวรรณกรรม ต้องพิจารณาคุณค่าด้านสังคมจากหลักการการวิเคราะห์วรรณกรรมของ อัมรา เทพรัตน์ (Theparat, 2006: 1) สรุปได้ว่า ผู้อ่านต้องค้นหาสาระว่า ผู้เขียนต้องการเสนอสาระใด วรรณกรรมทุกเรื่องจะสะท้อนภาพชีวิตและสังคมการพิจารณาคุณค่าวรรณคดีด้านสังคมแบ่งออกได้ 2 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่ ด้านนามธรรม ได้แก่ ความดี ความชั่ว ค่านิยม จริยธรรมของคนในสังคม ด้านรูปธรรม ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต การแต่งกาย และการก่อสร้างทางวัตถุ เป็นต้น

คุณค่าด้านสังคมจากวรรณกรรม มีเนื้อหาสะท้อนชีวิต ความเป็นอยู่ ค่านิยม วัฒนธรรมและ จริยธรรมของคนในสังคม อีกทั้งการสะท้อนสภาพสังคมในสมัยนั้นทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ไม่ว่าจะเป็นวัฒนธรรมประเพณี แนวคิด ความเชื่อ ค่านิยม ตลอดจนแนวคิดทางด้านพุทธศาสนา สวรรค์ นรก ความกตัญญู และการตอบแทนคุณต่อผู้มีพระคุณ เป็นต้น

ในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยจะวิเคราะห์คำร้องจากแนวคิดคติชนวิทยาและการศึกษาคุณค่า

วรรณกรรมเพื่ออธิบายภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคม โดยแบ่งประเด็น ได้แก่ ความหมายของบทเพลง คุณค่าด้านรูปธรรม นามธรรม และวรรณกรรม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คัดเลือกบทเพลงที่มีคำร้องสะท้อนบริบทสังคมไทย ในช่วงประเทศกำลังพัฒนาสู่ยุคอุตสาหกรรมเบา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ครูเพลงที่เป็นลูกศิษย์ของครูไพบูลย์ ทายาทของครูไพบูลย์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย นักวิชาการด้านเพลงลูกทุ่งไทย และผู้นำชุมชนในท้องที่ศูนย์เรียนรู้บ้านคิตกวีไพบูลย์ บุตรขัน เพื่อวิเคราะห์คุณค่าด้านรูปธรรม นามธรรม และด้านวรรณกรรมจากคำร้อง มีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นจากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความ แถบบันทึกเสียง และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับบทเพลงของครูไพบูลย์ บุตรขัน

การเก็บข้อมูลภาคสนาม คณะผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนาม และศูนย์เรียนรู้บ้านคิตกวีลูกทุ่งไทยไพบูลย์ บุตรขัน ในชุมชนบ้านท้องคั้ง ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี แบ่งเป็นการสัมภาษณ์และการจัดกลุ่มสนทนาและวิพากษ์ข้อมูล (Focus Group Interview or Focused Interview) จากบุคคลกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ข้อมูลวิจัยมีความสมบูรณ์เพียงพอ โดยจัดการประชุมกลุ่มย่อยผู้เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนและตรวจสอบข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป

2. ขั้นตอนการจัดกระทำข้อมูล

การคัดเลือกบทเพลงต้นฉบับ และจำแนกเป็นหมวดหมู่ จากนั้นถอดเทปและลำดับ

ความถูกต้องของข้อมูล

3. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น ข้อมูลความหมายของบทเพลง ข้อมูลคุณค่าด้านรูปธรรม นามธรรม และวรรณกรรม

4. ขั้นตอนตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบสามเส้าโดยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเพลงลูกทุ่งไทย ได้แก่ ครูเพลง ทายาท และผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทยตรวจสอบเพื่อยืนยันความถูกต้องอีกครั้ง

5. ขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

นำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบบทความวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. ครูเพลงที่เป็นลูกศิษย์ผู้ใกล้ชิดครูไพบูลย์ บุตรขัน 1 คน
2. ทายาทของครูไพบูลย์ บุตรขัน 1 คน
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาไทย 1 คน
4. นักวิชาการด้านเพลงลูกทุ่งไทย 1 คน
5. ผู้นำชุมชนบ้านท้องคั้ง ตำบลเชียงรากใหญ่ อำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี 1 คน

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เก็บรวบรวม

ข้อมูล

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล มีดังต่อไปนี้

- 1) แบบบันทึกการสัมภาษณ์
- 2) กล้องบันทึกภาพนิ่งระบบดิจิทัล
- 3) แถบบันทึกเสียง
- 4) กล้องวิดีโอ

ขั้นสรุป

นำเสนอผลวิจัยรูปแบบบทความวิจัย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “ภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคมในบทเพลงลูกทุ่งของครูไพบูลย์ บุตรขัน” มีดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1) เพลงคำน้ามน

ขับร้องโดย ชาญ เย็นแะ

คำร้อง-ทำนอง ไพบูลย์ บุตรขัน

คำน้ามน ชาญ เย็นแะ
ภาสสุ 3,448 ครั้ง • 7 มี.ค. 2018

👍 34 🗣️ 10 ➡️ แชร์ 📌 บันทึก ...

ภาพที่ 2 ยูทูบเพลง “คำน้ามน”

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=FWSPznEQhnc>.

คำร้อง

“แม่นี้มีบุญคุณอันใหญ่หลวง ที่เฝ้าหวง
ห่วงลูกแต่หลังเมื่อยังนอนเปล แม่เราเฝ้าไอ้ละเห่
กล่อมลูกน้อยนอนเปลไม่ห่างหันเหไปจนไกล

แต่เล็กจนโตโอ้แม่ถนอม แม่ฝ่ายพอม
ยอมเกิดจากรักลูกปักดวงใจ เต็บโตโอ้เล็กจนใหญ่
นี้แหละหนาอะไร มิใช่ใดหนาเพราะคำน้ามนควรคิด
พินิจให้ดี

คำน้ามนแม่นี้จะมีอะไรเหมาะสม โอ้ว
แม่จ๋า ลูกคิดถึงคำน้ามน เลือดในอกผสม กลั่นเป็น
น้ามนให้ลูกดื่มกิน

คำน้ามนควรชวนให้ลูกฝึง แต่เมื่อหลัง
เปรียบดั่งฝันฟ้าหนักรกว่าแผ่นดิน บวชเรียนพากเพียร
จนสิ้น หยดหนึ่งน้ามนกิน ทดแทนไม่สิ้นพระคุณแม่เอย”

ความหมายของเพลง

เพลง “คำน้ามน” บ่งบอกความรัก ความ
เสียสละ และความอดทนของแม่ที่ยอมทำทุกอย่าง
เพื่อลูกรัก แม้จะเหนื่อยยากสักเพียงใดก็จะยอม
ลำบาก เพื่อปกป้องคุ้มครองลูกให้ดีที่สุดเท่าที่แม่
คนหนึ่งจะสามารถทำได้ และยังมีการให้ข้อคิด
ในฐานะผู้เป็นลูกว่า เมื่อเติบโตก็ควรระลึกและ
สำนึกถึงพระคุณแม่ที่เลี้ยงดูเรามา ด้วยการมอบ
ความรัก การดูแลท่าน ให้สมกับคุณค่าที่แม่ใช้
เลี้ยงดูเรามา จากการสัมภาษณ์ลูกศิษย์และทายาท
ของครูไพบูลย์ บุตรขัน ได้ข้อมูลว่า ครูไพบูลย์
ท่านรักและเคารพคุณแม่ของท่านมาก ท่านจึงแต่ง
เพลงนี้แต่คุณแม่ของท่าน

นอกจากนี้ข้อมูลที่ของ รุ่งโรจน์ ภิรมย์อนุกุล (Piromnukul, 2017: 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณคดี ได้อธิบายไว้ว่า การเกิดน้ำนมแม่ในปรากฏการณ์ “อรรถกถาหมากันสูตรสังขยาสูตร” ในคัมภีร์มัชฌิมนิกาย ผลงานการประพันธ์ของพระพุทธโฆษาจารย์ รจนาใน พ.ศ. 1000 ได้กล่าวว่ามารดายังเป็นทารก ผู้เป็นนั้นให้ดื่มกินน้ำนมในการใดการนั้นโลหิตในดวงหทัยของมารดาก็แล่นมาถึงแล้วก็บังเกิดเป็นน้ำนมเพราะความรักในอกจึงทำให้เลือดสีขาวเป็นน้ำนม ในท่อนที่ว่า “เลือดในอกผสมกลั่นเป็นน้ำนมให้ลูกดื่มกิน” ซึ่งการประพันธ์คำร้องท่อนนี้เป็นการเปรียบเทียบที่ความหมายลึกซึ้งกินใจ ตอกย้ำว่าน้ำนมเป็นอาหารของทารกนั้นกลั่นจากเลือดเนื้อของผู้เป็นแม่

ภาพสะท้อนบริบทสังคม

ด้านรูปธรรม เพลง “ค่าน้ำนม” สะท้อนถึงสภาพครอบครัวชนบทและวิถีชีวิตในสมัยก่อน ซึ่งผู้หญิงมีบทบาทหน้าที่เป็นช้างเท้าหลัง หรือมีหน้าที่เป็นแม่บ้าน ทำงานอยู่กับบ้าน ทำหน้าที่แม่เพื่อทำหน้าที่เลี้ยงดูบุตรซึ่งเป็นคุณลักษณะของการเป็นแม่ศรีเรือนที่ต้องมีความอดทนและถือเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ในสังคมไทย

ด้านนามธรรม เพลง “ค่าน้ำนม” สะท้อนถึงค่านิยม ความเชื่อ และจารีตปฏิบัติเรื่องความกตัญญู กตเวทิต่อผู้มีพระคุณ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันดีงามที่คนไทยปฏิบัติสืบต่อกันมาว่าให้รู้จักการสำนึกและการตอบแทนบุญคุณผู้มีพระคุณ โดยเฉพาะการบวชทดแทนบุญคุณของผู้ชาย ที่มี

ความเชื่อกันว่าหากชายใดได้บวชเรียนก่อนแต่งงานจะสามารถให้พ่อแม่เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์เป็นต้น และปู่ ย่า ตา ยาย ปिता มารดาและญาติมีความคาดหวังว่าลูกจะได้เป็นคนดีมีคุณธรรม และเนื้อเพลงนี้แฝงไว้ซึ่งคำสอนและให้ระลึกถึงพระคุณของแม่ที่เลี้ยงดูเรามา และให้ตอบแทนพระคุณและดูแลท่านให้สมกับคุณค่าของน้ำนมแม่ที่ท่านให้เราดื่มกินจนโต

ด้านคุณค่าวรรณกรรม เพลง “ค่าน้ำนม” เป็นคุณค่าทางด้านศีลธรรม ให้ข้อคิดในเรื่องความกตัญญู กตเวทิต่ทำให้ผู้ฟังตระหนักถึงความรัก ความเสียสละที่ยิ่งใหญ่ของแม่ที่มีต่อลูก การสื่อสารคำร้องผ่านท่วงทำนองยังทำให้ผู้ฟังเกิดความรัก ความคิดถึงสายสัมพันธ์ที่อบอุ่นของแม่จนเกิดความความซาบซึ้งในพระคุณ ลูกทุกคนควรระลึกถึงและตอบแทนพระคุณท่าน ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“...ควร คิดพินิจให้ดี ค่าน้ำนมแม่นี้จะมีอะไรเหมาะสม โอ้วแม่จ๋า ลูกคิดถึงค่าน้ำนม เลือดในอกผสม กลั่นเป็นน้ำนมให้ลูกดื่มกิน

ค่าน้ำนมควรชวนให้ลูกฟัง แต่เมื่อหลังเปรียบดังผืนฟ้าหนักกว่าแผ่นดิน

บวชเรียนพากเพียรจนสิ้น หยอดหนึ่งน้ำนมกิน ทดแทนไม่สิ้นพระคุณแม่เอย”

2) เพลงชายสามโบสถ์

ขับร้องโดย คำรณ สัมบุณณานนท์

คำร้อง-ทำนอง ไพบุลย์ บุตรขัน

ภาพที่ 3 ยูทูบเพลง “ชายสามโบสถ์”

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=6lgQgsSlbqY>.

คำร้อง

“คำคนประณาม ชายสามโบสถ์ทราชม
ชั่วช้าสามานย์ ประณามหญิงสามผัวผ่าน เป็นคน
จัญทาลไม่ขอคบพา โธ่เอ๋ย อนิจจาโกนหัวผากตัว
ในศาสนา แต่คำเขาวาปวดใจให้คิดทุกที

มีมารผจญสุดแสนจะทน บวชแล้วจำลา
จากเรือนเหมือนเสือหนีป่า มารเสาะตามมาจ้องล้าง
ราวี บวชแล้วสักทุกทีเป็นเสียอย่างนี้แหละพี่น้องเอ๋ย
ดังคำเขาเอ๋ยบวชเสียผ้าเหลือง

ข้าบวชมาแล้วโบสถ์หนึ่ง ขาบซึ่งได้แทน
คุณแม่ ค่าน้ำนมแก แทนทดหมดเปลืองมารตาม
ทางหนี้ มีเรื่องต้องแหกผ้าเหลืองสึกมา มันฟ้อง
อุปชฌาย์แค้นข้ากลัดหนอง

คนมองข้าทราชมเหยียดหยามหมดดี
ต้องหนีหน้าไป เกือบเป็นเสือสาบเสียใหญ่ข้าต้อง

กลับใจไหว้พระคัมครอง บวชซ้ำใหม่ใคร่ปอง ใจหวัง
สร้างบุญในโบสถ์ที่สอง พึ่งธรรมะสองที่สร้างบาปมา
ข้าเป็นชายสองโบสถ์ หากโบสถ์สามนี้
ยังไม่แน่ โลกหมุนปรวนแปรสุดแท้จะพากลายเป็น
ชายชั่วดังว่า หวังศาสนากลับใจแต่แล้วเหตุไฉน
เขาไม่อดทน

จึงวอนไหว้วิง ชายหญิงที่ฟังด้วยน้ำตาคลอ
โปรดจงสงสารขานต่อ แต่พอข้ามีบาปเคราะห์ก็บุญ
ข้าหวังพึ่งพุทธคุณ เซแล้วอย่าซ้ำอย่าเหยียบจนขุน
ร่มโพธิ์พระอุ้น ข้าขอบวชนานจนตาย”

ความหมายของเพลง

สำนวน “ชายสามโบสถ์” ตามความหมาย
ของราชบัณฑิตยสถาน (Royal, 2013: 376) หมายถึง
ผู้ชายที่บวชแล้วสึกถึงสามหน มักใช้คู่กับ สำนวน
“หญิงสามผัว” หมายถึง ผู้หญิงที่มีสามีถึงสามคน
ใช้พูดตำหนิเหยียดหยามว่าเป็นหญิงไม่ดี (Royal,
2513: 1281) สำนวนนี้หมายความว่าผู้ชายที่บวช
มาแล้วสามครั้งกับผู้หญิงที่ผ่านการมีสามีมาแล้ว
สามคน โบราณมีข้อห้ามมิให้เพศตรงข้ามไปมี
สัมพันธ์ทางรักใคร่หรือชู้สาวด้วย หมายถึงผู้หญิง
ไม่ควรไปมีสามีประเภทนี้ หรือผู้ชายก็ไม่ควรไปมี
ภรรยาประเภทนี้ ซึ่งตามความเข้าใจว่าบุคคล
ประเภทนี้ใจคอไม่มั่นคงหรือรวนเรได้ โดยสังเกต
เอาอาการกระทำเป็นเครื่องวัด แต่มาถึงสมัยนี้
เข้าใจว่าคงจะไม่มีใครเชื่อถือกันเท่าไรนัก อาจเป็น
สำนวนที่เขียนขึ้นเพื่อให้คล้องจองกันได้ “ชาย
สามโบสถ์ หญิงสามผัว” เพื่อให้เห็นว่า เป็นคน
ไม่หนักแน่น เปลี่ยนใจง่าย

คำว่า “ชายสามโบสถ์” ใช้พูดเป็นเชิงตำหนิ
ว่าเป็นคนที่ไม่น่าคบ เปรียบเปรยกับผู้ชายที่เคยผ่าน
การบวชมาแล้วสามครั้ง นอกจากนี้ยังมีข้อมูลว่า

ที่กล่าวถึงสมเด็จพระสังฆราชได้ทรงตรัสถึงชายสามโบสถ์ว่า “คำว่าชายสามโบสถ์ นั่นคือบวชทางพุทธ แล้วอยากมีเมียก็บวชทางคริสต์ อยากมีเมียสักคนก็ไปนับถืออิสลาม คนแบบนี้ต่างหากจึงจะเรียกว่าชายสามโบสถ์” ซึ่งข้อความนี้หมายถึงคนที่เปลี่ยนศาสนาถึงสามครั้งก็เป็นได้

คำร้องที่ ครูไพบูลย์ บุตรขัน ได้ประพันธ์ไว้กล่าวถึง การตัดพ้อน้อยใจของชายที่บวชมาแล้วสามครั้ง ว่าชายที่เป็นเช่นนั้นเขาเองก็มีความเสียใจ เพราะถูกสังคมประณามว่าคบไม่ได้ แทนที่จะได้บวชเพื่อทดแทนพระคุณแม่และองค์อุปถัมภ์ แต่กลับทำให้ท่านเสียใจ และถูกผู้คนในสังคมเหยียดหยามว่าเป็นชายชั่วที่มีจิตใจโลเล หวังจะใช้ศาสนายึดเหนี่ยวจิตใจแต่กลับบวชแล้วได้บาป ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“ข้าบวชมาแล้วโบสถ์หนึ่ง ชาบซึ่ง
ได้แทนคุณแม่ ค่าน้ำนมแม่ แทนทดหมดเปลือง

มารตามทวงหนี้ มีเรื่องต้องแหกผ้าเหลือง
สึกมา มันฟ้องอุปถัมภ์แค้นข้ากลัดหนอง

คนมองข้าทราบดีเหยียดหยามหมดดี
ต้องหนีหน้าไป เกือบเป็นเลือสางเสียใหญ่

ข้าต้องกลับใจไหว้พระคุ้มครอง บวชซ้ำ
ใหม่ใคร่ปอง ใจหวังสร้างบุญในโบสถ์ที่สอง
พึงธรรมะสองที่สร้างบาปมา”

คำร้องของบทเพลงนี้สะท้อนความเชื่อเรื่องบุญกรรม การกระทำ ว่าชายว่าไม่ควรบวชและสึกถึงสามครั้ง เพราะถือว่าเป็นบุคคลที่ขัดต่อจารีตประเพณี อีกทั้งการบวชเรียนพระธรรมคำสอนด้านศีลธรรมและจริยธรรมของพระพุทธเจ้าแต่ก็ยังไม่สามารถครองตนในสมณเพศได้ การบวชแต่ละครั้งต้องมีอุปสรรคเหมือนมีมารผจญทุกครั้งทำให้

ไม่สามารถบวชได้สำเร็จ ซึ่งตัวเขาเองก็อยากจะบวชไปจนสิ้นชีวิต

ภาพสะท้อนบริบทสังคม

ด้านรูปธรรม เพลง “ชายสามโบสถ์” สะท้อนถึงข้อปฏิบัติในสังคมของชายไทยที่ควรหลีกเลี่ยงการบวชซ้ำถึงสามครั้ง

ด้านนามธรรม เพลง “ชายสามโบสถ์” สะท้อนค่านิยมเรื่องการได้บวชเรียนเป็นพระภิกษุในพุทธศาสนา การที่คนที่มีความทุกข์มักใช้หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนาเป็นหนทางแห่งการดับทุกข์หรือเป็นที่พักพิงใจ และยังสะท้อนเรื่องความเชื่อเรื่อง “มารมาผจญ” ในการทำสิ่งอันใดแล้วไม่ประสบความสำเร็จหรือบรรลุผล ซึ่งการบวชแบบนี้ถือเป็นข้อห้ามทางสังคม นอกจากนี้สังคมไทยยังมีความเชื่อและค่านิยมว่าชายใดที่บวชหรือผ่านการบวชถึงสามครั้งเป็นคนที่ไม่ควรคบ มีจิตใจโลเลไม่มั่นคง

ด้านคุณค่าวรรณกรรม เพลง “ชายสามโบสถ์” เป็นคุณค่าด้านทักษะเชิงวิจารณ์ มีข้อคิดในเรื่องทักษะการวิเคราะห์และพิจารณาในการปฏิบัติตนตามขนบประเพณีดั้งเดิมกับแนวคิดในปัจจุบัน โดยกล่าวถึงผู้ชายที่บวชมาแล้วสามครั้งกับผู้หญิงที่ผ่านการมีสามีมาแล้วสามคน ซึ่งในสมัยโบราณถือเป็นข้อห้าม แต่ในปัจจุบันยึดถือเหตุผลที่ส่งผลให้เกิดการกระทำนั้น ๆ ของแต่ละบุคคลเป็นเครื่องวัด ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“...จึงวอนไหว้วิง ชายหญิงที่ฟังด้วย
น้ำตาคลอ โปรดจงสงสารขานต่อ แต่พอข้ามี
บาปเคราะห์ก็บุญ ข้าหวังพึ่งพุทธคุณ เซแล้ว
อย่าซ้ำอย่าเหยียบจนซุน ร่มโพธิ์พระอุ่น ข้าขอ
บวชนานจนตาย...”

3) เพลงโลกนี่คือละคร

ขับร้องโดย สุเทพ วงศ์กำแหง
คำร้อง-ทำนอง ไพบุลย์ บุตรชั้น

ภาพที่ 4 ยูทูบเพลง “โลกนี่คือละคร”

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=WQJiBJ2tVWI>.

คำร้อง

“โลกนี้นี้ดูยิ่งดูออกย้อน เปรียบเหมือนละคร ถึงบทเมื่อตอนเราใจ บทบาทลีลาแตกต่างกันไป ถึงสูงเพียงใด ต่างจบลงไปเหมือนกัน

เกิดมาต้องตายร่างกายผู้พิง ผู้คนเขาซัง คดียิ่งระวัง ไหวห้วน ต่างเกิดกันมาร่วมโลกเดียวกัน ถือผิวซังพรรณ บ้างเหยียดหยันกันเหลือเกิน

โลกนี่คือละคร บทบาทบางตอน ชีวิตยอกย้อนยับเยิน ชีวิตบางคนรุ่งเรืองจำเริญแสนเพลิน เหมือนเดินอยู่บนหนทางวิมาน

โลกนี้นี้ดูยิ่งดูเศร้าใจ ชั่วชีวิตวัยหม่น

เปลี่ยนผันไปเหมือนม่าน ปิดฉากเรื่องรองผุดผ่อง
ตระการ ครั้นแล้วไม่นาน เปิดม่านเป็นความเศร้าใจ”

ความหมายของเพลง

เพลง “โลกนี่คือละคร” เนื้อเพลงมีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง โดยมีปรัชญาซ่อนอยู่จากการเปรียบเทียบค่าความเป็นคนและโลกเรานี้ออกมาเป็นร้อยกรอง รวมทั้งสอดใส่ทำนองออกมาเป็นเพลงที่ไพเราะซาบซึ้ง โดยเฉพาะท่อนที่ว่า “โลกนี่คือละคร บทบาทบางตอน ชีวิตยอกย้อนยับเยิน” เปรียบว่าชีวิตคนเราเป็นเหมือนละคร เมื่อตายลงก็เหมือนปิดฉากทุกเรื่อง “...ปิดฉากเรื่องรองผุดผ่องตระการตา ครั้นแล้วไม่นาน เปิดม่านเป็นความเศร้าใจ...” ของวัฒน์ วรรณยางกูร, (Wanyangkun, 2012: 104-105) ที่สรุปว่าแม้คนเราจะครุ่นคิดเกี่ยวกับชีวิตจนเข้าใจ แต่ก็ยังเศร้าใจ

เนื้อหาความหมายของเพลงนี้สื่อให้เห็นถึงสัจธรรมของชีวิตคนเราว่ามีขึ้นมีลง และเปรียบเปรยถึงการที่คนแต่ละคนต้องทำหน้าที่ในการใช้ชีวิตซึ่งไม่ต่างจากบทละคร บางครั้งสุขบางครั้งทุกข์ปะปนกันไป แต่ในที่สุดทุกคนก็ต้องจบชีวิตเหมือนกันทั้งสิ้น

ภาพสะท้อนบริบทสังคม

ด้านรูปธรรม เพลง “โลกนี่คือละคร” สะท้อนถึงสัจธรรมของชีวิตแต่ละคนที่มีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป ได้พบกับเหตุการณ์แตกต่างกัน มีทั้งสุขและทุกข์ปะปนกัน ท้ายที่สุดทุกคนต้องเสียชีวิต คล้ายกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งเป็นไปตามหลักธรรมชาติ

ด้านนามธรรม เพลง “โลกนี่คือละคร” สะท้อนถึงเรื่องของความสุข ความทุกข์ ลาภ ยศ สรรเสริญ ว่าเป็นสิ่งไม่แน่นอน ทุกคนต้องผ่าน

ความทุกข์ในการเป็นมนุษย์เหมือนละครที่มีหลายเรื่อง หลายรสชาติ หลายบทบาท แต่ความตายเป็นสิ่งที่แน่นอน โดยเฉพาะตอนที่ว่า “โลกนี้ดูยิ่งดูเศร้าใจชั่วชีวิตวัยหม่นเปลี่ยนผันไปเหมือนม่านปิดฉากเรื่องรองผุดผ่องตระการ ครั้นแล้วไม่นานเปิดผ่านเป็นความเศร้าใจ” มีการใช้คำที่แฝงความหมายลึกซึ้ง คือคำว่า “เปิดฉาก” และคำว่า “ปิดม่าน”

ด้านคุณค่าวรรณกรรม เพลง “โลกนี้คือละคร” เป็นคุณค่าด้านปัญญา โดยถ่ายทอดให้ผู้ฟังมีทัศนคติที่กว้างขึ้น ไม่ยึดมั่นกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความสุขหรือความทุกข์ในปัจจุบัน โดยให้ข้อคิดที่สามารถนำไปปรับใช้ได้ในเรื่องสัจธรรมของชีวิต ว่าท้ายที่สุดของทุกคนย่อมเป็นไปตามหลักธรรมชาติ ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“โลกนี้ดูยิ่งดูดยอกย้อน
เปรียบเหมือนละคร
ถึงบทเมื่อตอนเศร้าใจ
บทบาทลีลาแตกต่างกันไป
ถึงสูงเพียงใด ต่างจบลงไปเหมือนกัน...”
“...โลกนี้ดูยิ่งดูเศร้าใจ ชั่วชีวิตวัย
หม่นเปลี่ยนผันไปเหมือนม่าน
ปิดฉากเรื่องรองผุดผ่องตระการ
ครั้นแล้วไม่นาน เปิดผ่านเป็นความเศร้าใจ”

4) เพลงบุพเพสันนิวาส

ขับร้องโดย ศรศิรี ศรีประจวบ
คำร้อง-ทำนอง ไพบุลย์ บุตรขัน

ภาพที่ 5 ยูทูบเพลง “บุพเพสันนิวาส”

ที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=r0h4WlzVbc4>.

คำร้อง

“เนื้อคู่กันแล้วก็คงไม่แคล้ว กันไปได้
ถ้าเคยทำบุญร่วมไว้ ถึงจะยังงี้ก็ต้อง เจอะกัน
เขาเรียกบุพเพสันนิวาส สร้างสรรค์ คงเคยตกบาตร
ร่วมขัน สร้างโบสถ์ร่วมกันไว้เมื่อชาติก่อน

น้องสบตาพี่ ไม่หลบตาหนี พี่รู้แน่ หัวใจ
ของพี่พ่ายแพ้ รักน้องเสียแล้วแน่นอน รักเกิด
จากใจ ใครมิได้ เสี้ยมสอนมิใช่ภาพลวงภาพหลอน
พี่รักบังอรคงเพราะบุพเพ

พี่เป็นคนจริงพูดจริงทำจริง น้อง หญิง
อย่าฟังสนเท่ห์ อย่าเพิ่งขวางตั้ง นี่คือเพชรจริง
มิใช่เพชรเก๊ เมื่อรักพี่แล้ว อย่ารวนอย่าเรนะน้องจำ

เนื้อคู่กันแล้วก็คงไม่แคล้ว คงไม่คลาด ถ้าเราทำบุญร่วมชาติ ขอยอมเป็นทาสแม่ดวงสุดา เพราะว่าบุพเพสันนิวาสเรียกหา พี่จึงมั่นใจแน่นหนา ว่าขวัญชีวาคงไม่ต้อรอน”

ความหมายของเพลง

เพลง “บุพเพสันนิวาส” เป็นเพลงที่กล่าวถึงการเกี้ยวสาว โดยเปรียบถึงความเชื่อด้านคู่ครอง เนื้อหาความหมายกล่าวถึงเมื่อชายหนุ่มได้พบเจอหญิงสาว เป็นเพราะผลบุญที่เคยทำบุญร่วมกันมาก่อนเมื่อชาติที่แล้ว จึงทำให้ได้มาพบกันและต้องเป็นเนื้อคู่กันในชาตินี้

นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเรื่องความรักของชายหญิงว่าสามารถเกิดความรู้สึกรักจากสัญชาตญาณ หรือเรื่องราวเหตุการณ์ความรักที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“น้องสบตาพี่ ไม่หลบตาหนี พี่รู้แน่
หัวใจของพี่พ่ายแพ้ รักน้องสืพรเสียแล้ว
แน่อนอน รักเกิดจากใจ ใครมิได้ เลี่ยมสอน
มิใช่ภาพลวงภาพหลอน พี่รักบังอร
คงเพราะบุพเพ”

ภาพสะท้อนบริบทสังคม

ด้านรูปธรรม เพลง “บุพเพสันนิวาส” สะท้อนเรื่องการทำบุญและสร้างกุศลซึ่งอยู่คู่กับวิถีคนไทยกับพุทธศาสนามาช้านาน

ด้านนามธรรม เพลง “บุพเพสันนิวาส” สะท้อนถึงเรื่องความเชื่อของคนไทยด้านคู่ครอง วิชัย เทียนถาวร (Thienthavorn 2017: 1) กล่าวว่า “...คนโบราณเชื่อว่าคนที่เป็เนื้อคู่กันนั้น มักมีดวงและจิตสัมผัสกันอยู่ไม่ว่าจะภพไหนชาติไหน ก็ย่อมกลับมาเป็นคู่ครองรักกันเสมอ...” ดังสำนวน

“คู่กันแล้วไม่แคล้วกัน” หรือ “การตักบาตรร่วมกัน” หมายถึงคนที่เป็เนื้อคู่กันต้องเคยร่วมบุญกัน ในชาติที่แล้ว เคยทำบุญสร้างโบสถ์ด้วยกัน เป็นต้น คำร้องเหล่านี้แสดงถึงความเชื่อของสังคมที่มีต่อพระพุทธศาสนา ซึ่งส่งผลยังเรื่องความรักของหนุ่มสาวด้วย โดยเชื่อว่าการที่จะได้ครองคู่กับใครสักคนนั้นเป็นผลบุญที่ได้สร้างไว้ในชาติก่อน หรือเพียงพบหน้าและสบตากันก็รับรู้ได้ทันที เสมือนเคยได้เจอและคุ้นเคยกันมาก่อน นอกจากนี้ยังมีการเปรียบเปรยว่า “ขอให้จิตใจแข็งแรงแดงเพชร” ซึ่งหมายถึงคนที่มีรักเดียว หนึ่งคน และมั่นคง

ด้านคุณค่าวรรณกรรม เพลง “บุพเพสันนิวาส” เป็นคุณค่าด้านศีลธรรมและความเชื่อ ด้านการทำบุญ การกำหนดคู่ครอง โดยใช้กุศโลบาย เรื่องการทำบุญร่วมกันในชาตินี้จะส่งผลให้ได้ครองคู่กันในชาติต่อมา ตามที่ปรากฏในบทเพลงดังนี้

“เนื้อคู่กันแล้วก็คงไม่แคล้ว กันไปได้
ถ้าเคยทำบุญร่วมไว้ ถึงจะยังไ้ก็ต้อง เจอะกัน
เขาเรียกบุพเพสันนิวาส สร้างสรรค์ คงเคยตักบาตร
ร่วมชั้น สร้างโบสถ์ร่วมกันไว้เมื่อชาติก่อน...”

“...เนื้อคู่กันแล้วก็คงไม่แคล้ว คงไม่คลาด
ถ้าเราทำบุญร่วมชาติ ขอยอมเป็นทาสแม่ดวงสุดา
เพราะว่าบุพเพสันนิวาสเรียกหา พี่จึงมั่นใจแน่นหนา
ว่าขวัญชีวาคงไม่ต้อรอน”

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาภาพสะท้อนวัฒนธรรมทางสังคมจากคำร้องในบทเพลงลูกทุ่งไทยของครูไพบุลย์ บุตรขัน มีบทเพลงที่สะท้อนวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยม คำสอน และจารีตประเพณี

ได้แก่ เพลง “ค่าน้ำนม” และเพลง “ชายสามโบสถ์” เพลงที่สะท้อนสังคม ของชีวิต คือเพลง “โลกนี้คือละคร” และเพลงที่สะท้อนเรื่องราวความรักของหนุ่มสาว คือเพลง “บุพเพสันนิวาส” แม้สภาพสังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย แต่คนส่วนใหญ่ยังระลึกถึงความหมายในบทเพลงที่ส่งผลต่อความคิดและพฤติกรรมอันดีงามของคนไทยในยุคต่อมา

การศึกษาแนวคิดด้านคติชน พบว่า บทเพลงของ ครูไพบูลย์ บุตรขัน บรรยายเรื่องราวและกล่าวถึงบริบทด้านสังคมของไทยในช่วงที่บ้านเมืองกำลังเปลี่ยนแปลงสู่ยุคอุตสาหกรรมเบาได้อย่างชัดเจน ด้านรูปธรรม ได้แก่ วิถีชีวิต และการประเพณีตามจารีตประเพณี ด้านนามธรรม ได้แก่ ความเชื่อและเชื่อมโยงในคำสอนของพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญโญ เวชโช (Vejcho, 2018: 11) ที่ว่า “...คติชนยังเป็นเครื่องมือให้เข้าใจสภาพชีวิตมนุษย์ที่สะท้อนภาพทางสังคม ตั้งแต่เกิดจนตาย คติชนมักแทรกอยู่ในนิทาน ตำนาน สุภาษิต คำพังเพย การแสดง การละเล่น และเพลงพื้นบ้าน” และงานวิจัย ของ ณกมล ปุญเขตต์ทิกุล (Punyakhethikul, 2014: 141) ที่ได้สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อถอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาที่ปรากฏในบทเพลงลูกทุ่งของ ครูไพบูลย์ บุตรขัน พบว่า เพลงของครูไพบูลย์ บุตรขัน เป็นภูมิปัญญาด้านประเพณี ด้านค่านิยม และความกตัญญู ด้านศาสนา ด้านศิลปะการประพันธ์ และด้านดนตรีและเพลงพื้นบ้าน

การใช้ภาษาและคำร้องของครูไพบูลย์ บุตรขัน ส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ครูไพบูลย์ติดตามข่าวสารบ้านเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์และ

ฟังวิทยุเกือบตลอดทั้งวัน อีกส่วนหนึ่งเกิดจากการใช้จินตนาการและความสามารถด้านภาษาไทย ทำให้ผู้ฟังจินตนาการและสร้างมโนภาพตามได้ ตั้งแต่ต้นเรื่องจนจบเรื่อง ซึ่งถือว่าสามารถทำให้ผู้ฟังเข้าถึงอารมณ์ คุณค่า และอรรถรสด้านสุนทรียะได้โดยง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาสพงศ์ ผิวพอใช้ (Pewpowsuay, 2006: 3) ที่ศึกษาเพลงของศิริพร อำไพพงษ์ พบว่าการใช้ภาษาและการสะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่นจากผลงานมีการใช้ภาษาเข้าใจง่ายตรงไปตรงมา เนื้อหาของบทเพลงแสดงลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ คือการสะท้อนภาพชีวิตของชาวชนบท และการสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคม (2) การเลือกใช้ภาษาที่ไพเราะลึกซึ้ง ซึ่งปรากฏในเพลงที่มีการผสมผสานสไตล์ลูกทุ่งไทยกับสไตล์ของดนตรีสมัยนิยม คำร้องส่วนมากมีฉันทลักษณ์จากบทกวี มีการเปรียบเทียบ การใช้สำนวนที่ภาษาสละสลวย

นอกจากการใช้ภาษาที่มีความหมายดีแล้ว เพลงของครูไพบูลย์ บุตรขัน ยังก่อให้เกิดการพัฒนาต่อวงการดนตรีของไทยหลายด้าน เช่น เพลง “ค่าน้ำนม” มีเนื้อหาความหมายลึกซึ้ง กินใจ จนทำให้เป็นเพลงอมตะประจำวันแม่แห่งชาติ หลังจากได้เผยแพร่ทางสถานีวิทยุ หรือเพลง “โลกนี้คือละคร” ที่จัดว่าเป็นการขับร้องแบบลูกกรุง เพราะมีวิธีการขับร้องผสมผสานแบบตะวันตกในยุคแรก ๆ รวมถึงเพลง “บุพเพสันนิวาส” ที่ครูไพบูลย์ แต่งให้ ศรีคีรี ศรีประจวบ โดยให้ความสำคัญเรื่องความถนัดของนักร้อง เพราะศรีคีรีสามารถเทคนิคการขับร้องแบบโนเสียงได้ดี จนเป็นเอกลักษณ์ เป็นต้น วิธีการประพันธ์คำร้องของครูไพบูลย์ตกทอดมาถึงลูกศิษย์ที่ประพันธ์

เพลงยุคต่อมา โดยเฉพาะตลาดเพลงลูกกรุง ลูกทุ่ง หรือตลาดเพลงเพื่อชีวิต ที่มักนำคำสอน หลักธรรม สุภาษิต คำพังเพยมาปรากฏในคำร้อง เพราะสามารถ ทำผู้ฟังเกิดความคุ้นเคย เป็นช่องทางทำให้เข้าใจ ความหมายหรือแง่คิดผ่านเพลงได้รวดเร็วและง่าย ต่อการจดจำ

คำร้องในบทเพลงที่โดดเด่นยังส่งผลทำให้ ศิลปินนักร้องโด่งดังไปด้วย ดังพบปรากฏการณ์ ที่สะท้อนการตอบรับศิลปินไทยจากสังคม เช่น การประกาศให้รางวัลแก่ศิลปินด้านความบันเทิง รางวัลประพุดิตินเป็นแบบอย่างสังคม และรางวัล การยอมรับจากประชาชนแบบป๊อปปูล่าร์โหวต เป็นต้น ส่งผลศิลปินยังมีชื่อเสียงโด่งดัง และ ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ ในความนิยมดนตรีลูกทุ่งหรือดนตรีสมัยนิยม อย่างก้าวกระโดดของธุรกิจดนตรีพาณิชย์ของไทย ภายหลังภาวะเศรษฐกิจฝืดเคือง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ความนิยมเพลงป๊อปปูล่าร์ลดลงขณะที่ ความนิยมเพลงลูกทุ่งมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นเพลง กระแสหลัก ทำให้พัฒนาการเพลงลูกทุ่งไทยเติบโต ยังปัจจุบัน

อีกด้านหนึ่ง การให้คุณค่าด้านวรรณศิลป์ จากบทเพลงในสังคมเกิดพัฒนาการอย่างแพร่หลาย อาทิ รางวัลเชิดชูบุคคลเพลงลูกทุ่งที่ใช้ภาษาไทย ดีเด่น สามารถทำให้งานเพลงลูกทุ่งได้พัฒนาและ ยกระดับมาตรฐานของชาติ อันได้รับความร่วมมือ จากองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งศิลปินและสื่อมวลชน ถือเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ และสืบสานภูมิปัญญา วัฒนธรรมไทยแบบองค์รวม

ผลวิจัยนี้สามารถเป็นแนวทางในการ นำไปใช้ประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาด้านวรรณกรรม ไทย ซึ่งผู้อ่านสามารถตีความว่าผู้ประพันธ์มีเจตนา นำเสนอแง่คิดหรือแง่มุมต่าง ๆ อย่างไร เพราะ การศึกษาวรรณกรรมผ่านบทเพลงสามารถทำให้ ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ เข้าถึงอรรถรสและคล้อยตาม ได้มากกว่างานเขียนทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ควรมีการศึกษา บทเพลงอื่น ๆ ของครูไพบูลย์ บุตรขัน เนื่องจาก ยังมีผลงานเพลงอีกเป็นจำนวนมากที่ได้รับความนิยม และมีความหลากหลายด้านวรรณศิลป์

REFERENCES

- Pewpowsuay, P. (2006). *Isan Luk Thung Song and Characteristics of Language Use and Reflection of Local Culture*. Full story of the 44th Academic Conference of Kasetsart University (pages 520-528).
- Piromnukul, R. (2017). "Commentary for Mahakan Sutra Sungkaya Sutra in Scriptures of the Middle Ages" (Online). Available//https://www.matichon.co.th/education/news_626823.
- Punyakhethikul, N. (2014). *Paiboon Butkhan and the Social and Cultural Wisdom Appearing in Thai Lukthung songs*. Bangkok: Phranakhon Rajabhat University.

- Royal Academy. (2013). **Dictionary, Royal Institute Edition 2011**. Bangkok: Siri Wattana Interprint.
- Theparat, A. (2006). **Considering the value of literature**. (Online). http://www.thaigoodview.com/library/teachershow/chanthaburi/aumara_t/index.html.
- Thienthavorn, W. (2017). **Buppesanniwat**. (Online). Available//https://www.maticchon.co.th/columnists/news_506681.
- Vejcho, P. (2018). **Folklore**. Yala: Yala Rajabhat University.
- Wanyangkun, W. (2012). **Competent author Lukthungphaiboon Butkhan**. (4th printing). Bangkok: Freeform Publishing.
- Youtube.com. (2016). **Bupphesanniwat**. (Online). Available//<https://www.youtube.com/watch?v=r0h4WlZVbc4>.
- Youtube.com. (2016). **Chai Sam Bot**. (Online). Available//<https://www.youtube.com/watch?v=6lgQgsSIbqY>.
- Youtube.com. (2018). **Kha Namnom**. (Online). Available//<https://www.youtube.com/watch?v=FWSPznEQhnc>.
- Youtube.com. (2015). **Lok Ni Khue Lakhon**. (Online). Available//<https://www.youtube.com/watch?v=WQJiBJ2tVWI>.

.....

Research Article

AMBIVALENCE IN RECOGNIZING RELIGIOUS DIVERSITY: ANALYSIS OF LAWS, POLICIES, AND THE IMPLEMENTATION OF RELIGIOUS EDUCATION IN THAILAND

Fasiri Ahn*

Faculty of Education, Chiang Mai University

*E-mail: eulogiyah@hotmail.com

Received: 2021-08-09

Revised: 2021-09-08

Accepted: 2021-10-08

ABSTRACT

This paper aimed to examine Thai religious education (RE) discourse by analyzing the constitution, policies, and national curriculum concerning recognizing religious diversity. It further investigated how public schools in the northern education service areas implemented RE. This qualitative study employed document analysis to answer the first part. Then it conducted empirical research at four religiously diverse schools chosen by purposive random sampling. The data was gathered via documents, observations, and semi-structured in-depth individual interviews with 4 school directors and 12 RE teachers. The study found a double standard in constitutions, policies, the national RE curriculum, and the implementation of RE in northern Thai public schools. While Thailand's laws and policies formally recognize religious diversity and equality, they also favor one particular religion over others. This ambivalence about guaranteeing religious equality is also found in the national RE curriculum, where it theoretically stands for every faith but practically not. The findings of empirical research revealed that schools, in fact, implement Buddhist-oriented RE for all faiths, regardless of the students' religious affiliations. There is a pressing need for the recognition and promotion of equitable RE for all faiths in Thailand.

Keywords: Religious Curriculum, Religious Education in Thailand, Religious Minority, Religious policy

Introduction

Durkheim and Freud explained religion as a device for social cohesion and control (Pals, 2006; Jantawanit, 2014), while Karl Marx and Russel McCutcheon saw religion as a tool to sanction oppression (Segal, 2005; Pals, 2006). Whether scholars understand religion positively or negatively, religions have played a significant role in Thailand's history. Historically, states have used a particular religion to achieve social control or to justify their political practices. Today, however, such practices are problematic for pluralistic, modern nations such as Thailand, which is marked by different ethnicities, cultures, and religions. By definition, for the state to sanction one religion is to discriminate against religious minorities and violate the claim to equality before the law.

Western nations have historically recognized the separation of church and state. This separation has acted as a brake on religious enthusiasm, ultimately preventing (or at least moderating) government interference in matters of faith or the favoring of one religious faith. Many modern Asian countries such as South Korea, Japan,

Taiwan, separate religion from politics to ensure the state's neutrality, religious freedom, and equality. The current Thai government, however, holds religion in high regard. The national slogan is 'Love nation, religion, and king.' In Thailand, religion functions as more than just a pathway to personal enlightenment. As Turner (2013) notes, Thailand was influenced by the Ashokan model of kingship, which provided a normative framework for the intersection of religion and politics. The Thai government is manifestly in confederation with Buddhism in almost every social, political, and cultural sphere.

This naturalized 'religio-national identity' (Winichakul, 2015) helps explain many of Thailand's social and behavioral patterns. However, it leads one to doubt the officially sanctioned idea of religious plurality. Studies show that Thailand has always been an ethnically diverse nation (Jory, 2002). The Nation's Encyclopedia claims that Thailand contains more than 30 ethnic groups, while an Overseas Missionary Fellowship found more than 50. Ethnic diversity implies religious diversity, but there

are only five religions approved by the Thai government; Buddhism, Islam, Christianity, Hinduism, and Sikhism. Thai historian, Wongthet (2016) argued, however, that the original Thai religion is ghost worship, which later combined with Brahmin Buddhism to form the uniquely Thai version of Buddhism, known as Theravada. Nevertheless, Thais believe that they are true Buddhists, even though every house and temple accommodates a ghost shrine at the corner.

Consistent with the Thai government stresses on the importance of religion, the Basic Core Curriculum of the Ministry of Education of Thailand requires the study of Buddhism from grades 1 to 12 and encourages students to become good followers of their religion. The curriculum also pursues peaceful coexistence among different faiths. The phrase iterated in the official curriculum documents is 'Buddhism or those of learners' religion,' indicating that Thailand's educational policy acknowledges religious pluralism and the equal rights of learners. Theoretically, Thailand's RE curriculum aims to develop in the learner a strong allegiance to one's religion, tolerance of different faiths, and harmonious coexistence among all faith communities.

The acceptance of other religions is a noble curricular goal that necessitates fair and equal treatment for students from all faiths. Nonetheless, the finely built Buddha pavilion near the gates of all public schools - the only officially sanctioned symbol of religion - begs questions about the equitable treatment of all faiths in the RE curriculum. Moreover, there is a prevailing ambivalence between recognizing religious plurality in laws, policies, national curriculum, and visualized religious presentation. At the least, it suggests that Buddhism might be favored in public schools. However, researches on public schools RE in consideration of religious pluralism is rare in Thailand. Most of the studies are for the development and improvement of Buddhist education in public schools (Phutinan, et al., 2017; Ongprakit, et al., 2018). Numbers of studies have been conducted for Islamic public schools (Boongatayong & Narongraksakhet, 2009; Mama & Yisunsong, 2015). On the contrary, however, the comparative studies on multi-religious education in public schools are limited to the southern border provinces (Aphathananon, 2015; Weawanjit, 2017). Therefore, this research aimed to contribute to building an understanding of how Thailand discourses RE for public

education by analyzing the constitutions, policies, and national curriculum concerning religion. Further, it investigated how these policies are reflected and implemented in Northern Thai public schools and explored teacher's views on the present RE curriculum and practices. This study is premised on a belief in religious pluralism.

Research Objectives

1. Examine Thai religious education discourse by analyzing the constitution, policies, and national curriculum in relation to recognizing religious diversity.

2. Investigate how these policies are implemented in Northern Thai public schools and explore teacher's views on the current school RE.

Expected Benefits

It builds the body of knowledge that should be preceded for academic research on multi-religious education in Thailand, and also provides necessary academic inquiry to develop religious education in accordance with the global multicultural era. Moreover, it is among the few studies to address the problem of RE for religious minority students in a state-supported Buddhist country, as opposed to similar

lines of research in traditionally Christian countries.

Research Scope

The author reviewed Thai laws and policies concerning religious rights and religious education including the national RE curriculum. The author then narrowed the scope into the northern educational region to conduct a qualitative study of how public schools in the educational service areas from number 34 to 37 implement RE.

Literature Review

Modern democratic countries, such as South Korea, Taiwan, or Singapore, separate religion from the state and public education due to inequality or marginalization issues, however, numbers of modern countries, such as the United States of America, U.K., and Germany, still include a study of religion in school curricula. The importance of teaching about religions is shared by Charles C. Haynes (Lester, E., Roberts, P.S. 2006): "Knowledge of the world's religions is essential for comprehending much of history, literature, art and contemporary events. Moreover, learning about religions promotes religious freedom and creates understanding across

religious differences.” Other educators also view that the study of world religion is essential for understanding life’s questions, enhancing faith, and also academically beneficial for inter-disciplinary study (Graham, 2012).

Teaching religion or religious education in public schools has two major different approaches. One is for “teaching about religion,” and the other is “teaching of religion.” Teaching about religion is an academic, non-confessional approach to various faiths. The curriculum is neutral to every religion and seeks an objective way of providing knowledge and understandings. In this regard, Thailand requires confessional faith education in public schools, which aims to cultivate firm believers and good citizens (Ministry of Education Thailand).

While most of the studies on RE in other democratic countries have been reporting religious conflicts, inappropriate approaches, and marginalization of minorities (Baker, D. 2011; Douglass, 2000; Schachter, K., 2006; Lynne, Hartwick, M.M., Hawkins, J.M., Schroeder, M.P., 2015; Moulin, D., 2011), however, major studies in Thailand are to improve Buddhist -Oriented RE. For example, studies to develop instructional packages on Buddhist moral topics (Thongdee, Ngamnin, 2015), Buddhist

teaching set to enhance life skills (Phutinan, 2017), or developing learning methods to increase learning achievement based on Buddhist doctrine (Ongprakit, Panyapruk, and Jaisanit (2018).

Alongside the study of Buddhist-Oriented RE in public schools, several studies have been conducted related to the Islamic RE in private Islamic schools: research on the history of Islam education in private schools (Arlee, C., Baka, D., 2012)., status and problems in teaching Arab language (Mahama, A., Narongraksakhet, I., 2009; Darachai, C., 2014), educational supervision (Mama, H., Yisunsong, A., 2015), learning activities to cultivate Islamic ethical values (Boongatayong, M., Narongraksakhet, I., 2009), and much more on the similar topics.

Nevertheless, studies based on religious pluralism in public schools still lack. Among the small number of studies, Aphathananon (2015) found that 90 % of 271 public schools provide RE for both Buddhist and Muslim students, and the most important variable to this change was the portions of each group of students. Weawanjit (2017) noted in her study that public schools in Pattani province integrated multicultural education in recognition of Muslim communities. Preechapermpasit

(2006) pointed out that the Thai government has been using Buddhist studies to implant a sense of loyalty towards the Buddhism and monarch. He argued that the teaching of Buddhism, however, has been changing in accordance with the ever-changing national policies until it destroyed the essence of Buddhism and defeat the aim of Buddhism study in a pathway to freedom.

Conceptual Framework

This research was conducted through the following concepts.

Methodology

This qualitative study includes document and empirical research. It began by analyzing government documents pertaining to the religious rights in the Thai constitution, policies, and national curriculum related to religious education. After that, empirical research was conducted to study how these policies are reflected in RE implementation in northern Thai public schools.

Among 192 secondary public schools in northern educational service

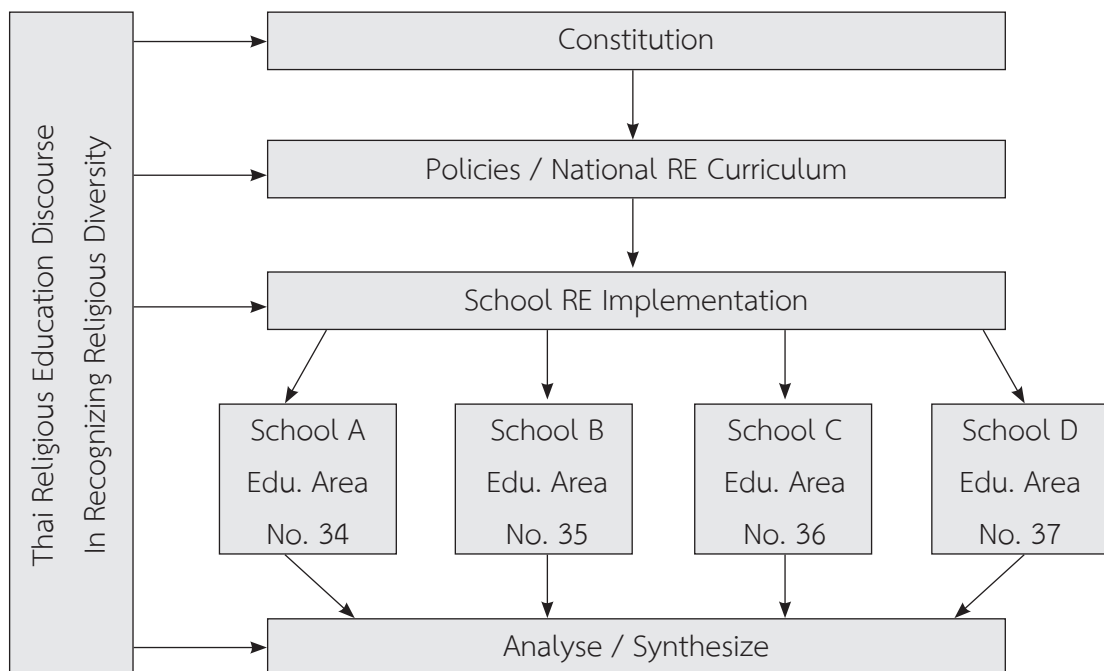

Figure 1 Conceptual Framework

areas from number 34 to 37, 12 (3 schools each) middle and large size district schools were randomly selected first. Then the phone calls were made to select one school from each area that is religiously diverse and also accepted participation in this research.

All schools were having Buddhists as the majority. For Buddhist students, school A has 1,005 (86.64%); school B has 3,134 (99.27%); school C has 3,044 (95.27%), and school D has 876 (99.10%). Christians were the next most populous: School A has 88 (7.59%) students, B has 14 (0.48%), C has 122 (3.82%), and D has 8 (0.90%). Muslim students comprised the smallest population: school A has 23 (1.98%), B has 8 (0.25%), C has 29 (0.91%), and school D has no Muslim students. There were no Hindu or Sikh students. Data on the School's RE curriculum and implementation were collected by applying the data recording form, and daily RE practices and religious environment were collected by applying observation form. School directors' and teachers' opinions on the present RE were studied by conducting semi-structured in-depth one-on-one interviews with 4 school directors, one Christian three Buddhists, and 12 RE teachers, all Buddhists, who volunteered. The results of the legal and political examination were analyzed along

with the results of the empirical research by content analysis.

Results

1. Analysis of Thai Constitutions and policies concerning religion and religious education

1) The right to religion, and the constitution of Thailand

Thailand has a long history of officially supporting human rights, beginning with its vote for The Universal Declaration of Human Rights in 1948. Constitutions guarantee the religious right and freedom of the Thai people. Between the coup of 1932 and 2019, Thailand has had 20 Constitutions. Still, the author confined this study to the three latest constitutions: the Constitution Acts of 1997 and 2007, and 2017, the Constitution of the National Council for Peace and Order (NCPO). All affirm a person's right to religious freedom.

Nonetheless, there were significant changes in the direct Principles of Fundamental State Policies: the religious freedoms of the Constitution 1997 were regulated, limited, and the state eroded equity through the Constitution 2007 and 2017. Section 79 of the 2007 Act includes the phrase 'Buddhism, which the majority of Thais have followed for a long

time...’ Buddhism is assigned supremacy and used to determine the majority and the minorities, the superiority, and the inferiorities, and the privileged and non-privileged. This specification even goes further. Section 67 of the 2017 Act specifies the implementation of Theravada Buddhism over others, upholding it as an untouchable political tool. The State’s responsibility (Section 73 of the Act 1997, Section 79 of the Act 2007) in promoting understanding and harmony among followers of all religions which states, ‘The state shall patronize and protect Buddhism and other religions, promote good understanding and harmony among followers of all religions as well as encourage the application of religious principles to create virtue and develop the quality of life has virtually vanished from the 2017 Constitution.

By definition, religious pluralism allows the free exercise of different faiths free from political interference. However, the political marginalization of any religion, and the dominance of one religion in Thailand’s latest constitution, point to contradictions. The fundamental religious rights and equality of Thai people are both guaranteed and violated within the same constitution. Section 4 of the Act 2017 states, ‘Human dignity, rights,

liberty and equality of the people shall be protected. The Thai people shall enjoy equal protection under the Constitution.’ Section 27 of the same act explicitly states: ‘Unjust discrimination against a person on the grounds of the difference in origin, race, language, sex, age, physical or health condition, personal status, economic or social standing, religious belief, education or Constitutionally political view, shall not be permitted.’

Nevertheless, as we have just seen, section 67 of the same constitution favors the dominance of Theravada Buddhism over other religions and demonstrates the state’s excessive legal protection.

2) National curriculum for religious education and policies

In 1981, the Ministry of Education in Thailand proposed a revised school curriculum. The revisions placed the learning of Buddhism as an elective subject within social studies for secondary school students but made it a compulsory subject for students who are Buddhist (Janutso, 2016). Currently, the Basic Education Core Curriculum (2008 and revised in 2017) provides the framework and direction for the provision of education of all types (formal, non-formal, and informal), covering

all target groups of learners from grades 1 to 12. The curriculum focuses on developing learners' characters, and among the eight desired characteristics, the first is 'Love of nation, religion and the monarchy.'

Moreover, religion is the first compulsory subject among five sub-subjects of Social Studies. Every student must be taught the following:

The fundamental concepts about religion, morality, ethics and the principles of Buddhism or those of learners' religion; the application of religions, the principles and teachings for self-development and peaceful and harmonious coexistence; the ability to do good deeds; acquisition of desired values; continuous self-development as well as the provision of services for the community.

These curricular aims have two learning standards:

Knowledge and understanding of the history, the importance, the masters and the moral principles of Buddhism or those of one's faith and other religions; having the right faith; adherence to and observance of the moral principles for peaceful coexistence

Understanding, awareness, and personal conduct of devout believers; and furtherance of Buddhism or one's faith

Learning areas require not only knowledge about religion but also of religion, the confessional practice, and the application of one's religion in schools. Learning standards indicate that the knowledge and understanding of one's religion frequently led to the manifestation of one's faith. Students often become devout believers who advance in their religious faith. The learning indicators for lower grades include facts, faith, and application. In contrast, the upper levels require a deeper understanding of the Buddhist Canon or Scriptures, an analytic understanding of intensive religious knowledge of one's religion, and personal conduct following their faith. Moreover, the standards and indicators require that students 'appreciate,' 'pay respect,' 'firmly believe,' 'pray,' 'profess,' and 'conduct themselves' according to their religion. The curriculum requires students to demonstrate growing piety, which indicates that religious faith is not a choice.

Thailand's RE is both devotional and indoctrinatory. It explicitly states' faith in religious teaching as a learning area, meaning that all government schools are de facto faith schools. The curriculum emphasizes Buddhism throughout, but does not dismiss other religions by mentioning

‘Buddhism or those of learners’ religion.’ Indicators for learning standards include analyses of the differences, acceptance of other faiths, and appropriate treatment of people from different faiths according to the principles of their religions.

Nevertheless, the phrases ‘Buddhism or those of learners’ religion’ or ‘Buddhism or other religions,’ are repeated continuously in the curriculum. To name a specific religion, Buddhism, without explicitly naming other religions, connotes an ‘otherness’ or ‘foreignness’ to all other religions. Acknowledging Buddhism as the national religion is included in grade 6 level indicators, which state, ‘Analyze the importance of Buddhism as the national religion...’. Interestingly, none of the Thai Constitutions have ever formally approved Buddhism as the ‘national religion.’ The curriculum indicates the provision of balanced and non-discriminatory faith-based RE according to one’s religion, of at least five approved religions. Yet the Basic Core Curriculum details only the contents of Buddhism while omitting the contents of other faiths.

In 2002, the Basic Education Commission introduced a new school administration system as an option, The Buddhist-Oriented School. Among 32,225

public schools in Thailand (School Index), around 70% of public schools have registered as Buddhist-Oriented Schools by the end of the year 2020 (Buddhist-Oriented School). Public schools without a Buddha statue in front of the schoolyard are virtually non-existent in the northern region. The 29 guidelines of the Buddhist-Oriented School include; Buddhistic school environment settings with symbols, statues, and arranging of religion room (Buddhism room); daily meditations, holistic approach of Buddhistic teaching into all subjects, weekly and monthly applications and participating Buddhistic holidays; behavioral guidelines for teachers, school directors, and students; application tips for daily practices.

The curriculum requires that Buddhism principles and practices be merged with school administration, school practices, and Buddhistic celebrations and rituals. The Basic Core Curriculum binds all students to be taught and assessed via Buddhism. Such one-sided practices might develop religious piety for Buddhist students, but they can be deeply problematic for students from other faiths, especially monotheists like Christians and Muslims. It also imputes religious superiority, creating unintended discrimination and tension.

3) Textbook publication

The Ministry of Education (MOE) and officially approved private companies publish textbooks for teaching religions under the Basic Education Core Curriculum. Contents about religion form the first part of social studies for grades 1 to 6. The contents are mostly about Buddhism and deal with the Lord Buddha, his teachings, and the monks. Contents about Christianity, Islam, Hinduism, and Sikhism, are confined to a few pages. Some levels have less than a page for each religion, outlining only basic information. For grades 7 to 12, different textbooks provide more in-depth knowledge of Buddhism, including religious practices and applications.

In general, textbooks contain meager and simplified summaries of 'other religions,' except for Islam. The MOE and private publishers publish a series of different texts for teaching eight subjects on Islamic study. However, no single, officially published reader provides comparatively balanced teaching about religions other than Buddhism and Islam.

4) National assessment

A person's religiosity or piety is unlikely to be measured empirically by scales and points. Nevertheless, schools assess students' religious knowledge based

on the learning standards prescribed in the Basic Education Core Curriculum. In addition to the schools' assessment, all grade 12 students must take the national test – the Ordinary National Education Test (ONET). In the ONET section on religion, 70 to 80 percent of the test questions are about Buddhism, while 20 to 30 percent of the items are for all the other religions, including general knowledge (NIET, 2019). The ONET score is crucial for university entrance, counting for about 30 percent of the overall admission score. For students to excel on the ONET test, schools naturally have to focus on teaching Buddhism. This standard national test is applied to all public-school students regardless of religious differences.

2. Empirical findings on the implementation of religious education in northern Thai public schools

As previously mentioned, this study looked at four different schools. School A's director was the only Christian teacher, and all other directors and RE teachers were Buddhist. Ten RE teachers majored in Social Studies, but two RE teachers did not - one teacher majored in Handicrafts, and the other majored in Primary Education -, and none of the teachers had taken RE teachers' training courses. The research found that RE

implementation and teaching and learning management of all selected schools were similar in practice.

1) Curriculum management

Every school was implementing a Buddhist-Oriented school administration system. Contents, learning areas, learning standards all corresponded with the Basic Core Curriculum mainly directed at Buddhist students. Schools focused on teaching only Buddhism for lower secondary levels 1 to 3. World religions are taught only to prepare students for the ONET. Since religion is only one study area among five social studies learning areas, teaching hours were limited to 15 or 20 or 30 sessions (one session is 50 minutes) per semester for the lower secondary level. School D teaches 60 sessions of Buddhism for upper secondary level 1, and other schools allocate 40 sessions for studying about world religion, including Buddhism either in upper secondary level 1 or 3. Every student, of whatever religious background, was being educated and evaluated with the same Buddhist-oriented school curriculum.

There were two types of textbooks used, one about Buddhism, while the other encompassed world religion. Private publishers printed both books. There were no books for teaching Christianity or

other minority religions. Teachers prepared additional notes or sheets for studying other religions because both the National Curriculum and printed textbooks do not provide enough knowledge. Every school library contained copies of Buddhist cannons and a series of Buddhist literature. There were no Bibles or Qurans, and supplementary reading resources regarding other religions were minimal in schools A, B, and C. School D contained no literature about other faiths.

2) Religious environment setting

Every public school has a well-built place for a Buddha pavilion near the entrance. There was also a ghost shrine at each school. Also, every school contained a separate room for learning about Buddhist practices. This room was designated as an 'Ethic Room,' 'Religion Room,' or 'Dharma Room.' Every classroom has a Buddha photo hanging above the whiteboard. No other religious symbols were displayed.

3) Learning activities

Learning activities were related to Buddhism with daily practices and annual Buddhist events and festivals, which were the same in every school (except for a Christmas party). Schools follow the same routine, having students pay respect

to the Buddha statue near the school gate in the morning as they enter. During the morning assembly in front of the national flag, students memorize Phemetta (แผ่เมตตา the Buddhist prayer) and meditate, while students of different faiths standstill in a row at the back. There was no space or time provided for other religious practices.

Each year, every school holds an ethics camp in the Buddhist way. Monks are invited to teach, either in school or in the temple. Some RE teachers allow students of other faiths to be exempted but assigned a report of what he/she practice in their religion. Some RE teachers responded differently, “All students have to participate because it is a school activity. Although they (students) are from a different faith, they can learn from Buddhism.”

Additionally, major Buddhist events or festivals, which are official public holidays in Thailand, such as Makhabucha, Wisakhabucha, Asanhabucha, are celebrated in schools. Schools allow Christian or Muslim students not to participate, staying separately behind the row or waiting in the classroom. But in many cases, RE teachers have all students participate, except when there is a special request for exemption. School D sometimes arranged for Christian students to gather with adult

Christians from outside when the school brings Buddhist students to the temple. Merit-making ceremonies -- offering food or goods to monks -- were often arranged either in schools or in temples. Students are encouraged to participate in various Buddhist competitions held regionally.

Learning activities related to learning about other religions are limited. None of the schools bring students to visit different religious places, nor do they invite religious personal to participate in teaching, as they often do with temples and monks. The Christmas party prepared by foreign teachers in the English department is the only school activity related to other religions. Many teachers said that they asked Christian or Muslim students to share their religion and traditions in the classroom. Because all RE teachers are Buddhist, they do not know the details and practices of other faiths.

4) Collaboration with religious organizations and inter-religious participation

Schools are closely related to several temples in the area. They cooperate with the temple in teaching and participating in Buddhist events. Monks are often invited to the school to teach, conduct religious ceremonies, and participate in religious

events. Schools also bring students to the temple to participate in religious events. None of the schools have invited people from other religions to teach or participate in RE in school, nor were students brought to visit churches or mosques. Inter-religious or multi-religious activities were unknown to RE teachers.

5) Assessment

Written tests evaluate knowledge about religions based on the learning areas of the Basic Core Curriculum. For the lower secondary levels, almost 100 percent of the evaluation is about Buddhism, with a few questions about other religions. For the upper secondary level, the portion of questions about Buddhism to other religions is 60 percent: 40 percent, or 80 percent: 20 percent of which is similar to those of ONET questions. Contents of world religion include knowledge about Christianity, Islam, Sikhism, Hinduism, and Buddhism. Other assessment methods include worksheets, participation in learning activities, memorizing Buddhist prayer and scriptures, group works, and projects. Students are also trained to pay appropriate respect to the Buddha statue and adopt the Buddhist way of greeting or paying respect to people according to their age and social status with proper attitude and

posture. Students from other faiths learn the same contents but are exempt from grading on some religious practices, such as bowing down to the Buddha statue. All religious practices in school are related to Buddhism, so most RE teachers ask students, for example, Christians, to report on how they participate in Christian activities at their churches or ask them to memorize/ read the Bible verses. Yet RE teachers lack knowledge of other religions, so they have no idea if their students' understandings are correct. Classroom discussions on religious diversity and critical questions to build understandings among different faiths (Allgood, 2016; Rogers, 2011) are yet unknown in Thai classrooms

6) School directors' and RE teachers' views on the present RE curriculum

The school directors admitted that their schools' administration of the RE curriculum follows the National Curriculum in every aspect. All directors and teachers agreed that a Buddhist-oriented education is designed to serve the majority of Buddhist students. Moreover, they admitted that Christian or Muslim students are not receiving RE according to their faith, as written in the National Curriculum. When asked whether the current religious

education applies equally to all students, most respondents answered, “Before you ask this question, I had yet to think that the current Buddhist-Oriented religious education would be a fair or a problem for students who believe in other religions.” Teachers pointed to reasons why the school does not provide multi-religious or pluralistic religious education, consistent with the provisions of the National Curriculum:

- The Basic Core Curriculum upon which schools are evaluated and supervised is mainly about Buddhism.

- The national test ONET questions emphasize Buddhist teaching; it is a large determinant of what schools teach.

- The textbooks and resources for teaching about other religions are limited.

- Teachers are Buddhist and are not confident to teach about other religions because they had never experienced or learned about other faiths in-depth, nor had they received RE teachers’ training.

- Teaching time is limited, but the contents and the depth of knowledge required about Buddhism by the National Curriculum is already too much for regular students, and even for the RE teachers.

- There are a limited number of students from other religions, and the

school does not have a budget to hire teachers with the same faith from outside.

Nevertheless, many teachers were confident that there is no religious conflict among students with a different faith. They said they heard no complaints from Christian or Muslim students. Many added, “Every student, no matter what religion they are from, should learn about Buddhism because Thailand is a Buddhist country.” Yet students from other religions are rarely asked about their views, or how they feel when they are obliged to be educated in a faith other than their own.

Discussion and Conclusion

The findings of this study demonstrated that there are ambivalences in recognizing religious diversity in the Thai constitutions, religious policies, and national RE curriculum. All literally acknowledge the equal religious rights of the religious minorities; however, it practically bares discrepancies in favoring a particular religion over others which results in marginalization. These fundamental contradictions are reflected in the Northern Thai public schools’ RE implementation that every school practices the Buddhist confessional RE for all regardless of students’ affiliation to their faith.

Thailand's Constitution has 'devolved' in terms of religious freedom, equality, and the state's religious neutrality. The Constitution Act 2007 impairs religious equality by favoring Buddhism in Section 79. The Constitution Act of 2017 contains contradictions. Sections 4 and 27 recognize religious diversity and equality, while section 67 recognizes the supremacy of Buddhism. In brief, Thailand's political monotheism is against the equal religious rights of people from different faiths.

Similarly, the national RE curriculum demonstrates the same contradictions. Since learning about religion in public school was introduced in 1981 and became compulsory for every grade, the Buddhist-Oriented Curriculum has necessitated that public schools conform with Buddhist-oriented administration. The national religious curriculum requires equal RE, but the curriculum has no details of other religions equivalent to Buddhism. The school directors and RE teachers in the schools studied said that there are insufficient contents of minor religions available in the curriculum so that they have no choice but to offer Buddhist-Oriented RE. Although the national RE Curriculum states teaching 'about' religions, the word 'about' here is used differently from what

Haynes (Lester and Roberts, 2006) and Anderson (2011) described. Both scholars described that education 'about' religion seeks to include a diverse range of religious and non-religious views and belief systems. On the other hand, Thailand's RE requires knowledge about Buddhism or (not and) those of learner's religion which does not include others at the same rate.

Additionally, the empirical findings suggest the absence of RE suited to one's religion as guaranteed in the national curriculum. Buddhist-centric education is practiced as a natural discourse for all in Northern Thai public schools. Teachers cite the national curriculum and the national exams, which stress Buddhism as the reason for this exclusivity. This mainstream RE simply ignores the Christian and Muslim students the schools accommodate. As Turner (2013, p. 24) points out, 'ongoing civilizational tensions caused by political engagement with religious diversity have been ignored especially in Buddhism-oriented religious school education. Doubtless, Turner's observation would hold if Christianity, Islam, Judaism, or any other religion politically dominated others.

It is noteworthy that the teacher is a critical factor in students' RE experience (Moulin, 2011; Robinson, 2013), however,

there is no RE teacher training even though practical, faith-based education is a compulsory subject. The school directors and RE teachers gave an offhand response, “the majority of students are Buddhist, the Curriculum is Buddhist-Oriented, and all teachers are also Buddhists.” Some of them added, “All religions teach good, so students from other faiths also can learn from Buddhism.” Religious pluralism is simply not a consideration.

The natural acceptance of Buddhism for all is hegemonic that school directors and RE teachers perceive the present RE as just normal, peaceful, and suitable for all. In fact, apart from Buddhism, Christianity, and Islam, there are significant numbers of highlanders who worship ghosts and are not officially counted. Nevertheless, the majority Buddhist population monopolizes the legal, political, and educational space. As Bianco and Slaughter (2016) observe, “Thailand has a long and consistent policy of denying concessions to a pluralist vision of its identity which would arise from formal recognition of differences, and has never embraced, at the official level, any discourse approximating multiculturalism.”

Decades of studies and RE reformations in other countries have incorporated RE in contexts of religious

diversity (Jackson, 2004, 2013; Julia Martinez-Ariño and Sara Teinturier, 2019; International Association for Religious Freedom, 2002). Studies suggest that academically and balanced classes about various religions promote civic-mindedness, friendship, and belongingness (Anderson, 2011; Robinson, 2013; Floresta, 2019). On the other hand, neither secularization nor monolithic RE has been found useful; many researchers argue that the need for a balanced and appropriate RE is at a critical stage of development (MacMullen, 2004; Schachter, 2006; Hartwick et al., 2015).

Unlike other democratic countries that accommodate religious diversity, in Thailand, studies and debates about multi-religious education are still rare. Christian and Muslim students, who are exposed daily to Buddhist symbols and rituals, might dispute the teachers’ confident assertion that their schools contain no religious conflicts or problems. The findings of this study suggest that nowhere is there a greater need for a balanced approach to RE than in Thailand. As a multi-ethnic, multi-religious country, Thailand should ensure that its citizens are imbued with respect for individual religious freedom and equal human rights. Yet as long as the Thai constitution asserts a double standard and the RE curriculum

marginalizes religious minorities, religious discrimination may prevail.

state's policies affect RE perceptions and attitudes of different stakeholders.

Suggestions and Recommendations

1) There should be more qualitative researches on RE implementations at both micro and macro level to explore how the

2) Comparative studies on equal, inclusive religious education with neighboring countries will help develop religious education in Thailand.

REFERENCES

- Allgood, I. (2016). Faith and Freedom of Religion in U.S. Public Schools: Issues and Challenges Facing Teachers. **Religious Education**. 111 (3): 270-287. DOI:10.1080/00344087.2016.1169882
- Anderson, T. M. L. (2011). **Education about religions(s) and the pursuit of a distinctly Canadian public good: A legal, historical, and pedagogical analysis**. Ph.D. diss., The University of Regina.
- Aphathananon, T. (2015). Educational management policies for Buddhist students and Islamic students in the state primary school in the three southern border provinces. **Journal of the Silpakorn University**. 35(3). (in Thai)
- Arlee, C., Baka, D. (2012). The evolution of Islam education in private schools, Islamic religions in the three southern provinces of Thailand. **AL-NUR journal of graduate school**, Fatoni University. Vol 7(13). (in Thai)
- Bianco, J. L., Slaughter, Y. (2016). **Learning from Difference: Comparative Accounts of Multicultural Education. Recognizing Diversity: The Incipient Role of Intercultural Education in Thailand**. Springer.
- Boongatayong, M., Narongraksakhet, I., (2009). Learning activities to cultivate Islamic ethical values among high school students in the private Islamic school Yala educational district one. **AL-NUR Journal**. 4(7). (in Thai)
- Buddhist-Oriented School. **Vitheeabuddha**. Retrieved December 28, 2020, from <http://www.vitheeabuddha.com/main.php?url=school>. (in Thai)
- Bureau of Academic Affairs and Educational Standard. **The Office of the Basic Education Commission under Ministry of Education Thailand**. Retrieved

- October 30, 2020, from <http://academic.obec.go.th/textbook/web/>. (in Thai)
- Constitution of the Kingdom of Thailand 2017.** https://www.krisdika.go.th/documents/67673/181643/837163_0001.pdf/3d0aab10-e61f-03a4-136a-75003ce4c625. (in Thai)
- Darachai, C., (2014). The mixing of the Arab language in the book of Islamic teaching. **Kasem Bundit Journal.** 15(1). (in Thai)
- Floresta, J. (2019). Forming Views towards People of Different Faith: School's Religious Culture and the Perceptions of Students who Experience Conflict in Mindanao. **Religious Education.** 115(2): 129-144. DOI: 10.1080/00344087.2019.1675446
- Graham, W. A. 2012. Why Study Religion in the Twenty-first Century?. Harvard Divinity School. **Harvard Divinity Bulletin.** 40(3 & 4).
- Hartwick, J.M., Hawkins, J. M., Schroeder, M. P. (2016). Emphasis on diversity of religious views in social studies: A national survey of social studies teachers. **The Journal of Social Studies Research.** 40: 249-262. DOI:10.1016/J.JSSR.2015.09.006
- Haynes, C. C. (2006). **Learning about world religions in public schools.** First Amendment Center.
- International Association for Religious Freedom (IAFR). (2002). **Religious Education in Schools: Ideas and Experiences from around the world.**
- Jackson, R. (2004). **Rethinking religious education and plurality.** Routledge Falmer. Abingdon.
- Jackson, R. (2013). Religious Education in England: The Story to 2013. **The Warwick Research Archive Portal.**
- Janutso, A. (2016). The development of a model for the management in learning and teaching Buddhism in Secondary School of Nakonsithammarat Province. **Journal of MCU Social Science Review.** 5(1): 43-56. (in Thai)
- Jory, P. (2002). Multiculturalism in Thailand? Cultural and Regional Resurgence in a Diverse Kingdom. **Harvard Asia Pacific Review.**
- Jantawanit, S. (2014). **Theories in Sociology.** Chula Press. Bangkok. (in Thai)
- Lester, E., Roberts, P. S. (2006). Learning About World Religions in Public Schools: The impact on student attitudes and community acceptance in Modesto, Calif. **First Amendment Center.** National Institution of Education Testing Service (NIETS). (in Thai)

- Mahama, A., Narongraksakhet, I. (2009). The status and problems in managing to teach and learning the Arab language in Islamic private school in Muang district Yala province. **AL-NUR journal of graduate school, Fatoni University**. 4 (6). (in Thai)
- Mama, H., Yisunsong, A. (2015). Islamic private school administrators' roles in internal supervision in Yala province. **AL-NUR Journal**. 9(16). (in Thai)
- Martínez-Ariño, J & Teinturier, S. (2019). Faith-Based Schools in Contexts of Religious Diversity: An introduction. **Religion & Education**. 46 (2): 147-158. DOI: 10.1080/15507394.2019.1590941
- MacMullen, I. R. (2007). **Faith in Schools? Autonomy, Citizenship, and Religious Education in the Liberal State**. Princeton University Press.
- Ministry of Education Thailand. **The Basic Education Core Curriculum B.E. 2551**. Retrieved from http://academic.obec.go.th/images/document/1525235513_d_1.pdf.
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (1993). General Comment No.22: **The right to freedom of thought, conscience, and religion** (Art.18).
- OMF. **Thailand. People**. Retrieved October 30, 2020, from <https://omf.org/thailand/people/> (in Thai)
- Ongprakit, S., Panyapruk, S., Jaisanit, P. (2018). Development Learning Achievement and the Practice Based on the Religious Doctrine in the First Strand: Religion, Morality and Ethics Learning Activity Management by Using Project Work of Prathomsuksa 5 Students. **Graduate School Journal Chiang Rai Rajabhat University**. 11(2). (in Thai)
- Pals, D. (2006). **Eight Theories of Religion**. Oxford University Press. New York.
- Phutinan, B., Tansiri, S., Insaart, S. (2017). The results of using teaching set for social studies, religions, and Buddhist culture to enhance life skills. **Veridian E-Journal Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts)**. 10(1). (in Thai)
- Preechapermpasit, D. (2006). Buddhist Curriculum in Thai School: development of decline? **Journal of Liberal Art**. 6(2): 128-159. (in Thai)
- Preechasinlapakun, S. (2017). A state without national religion. **CMU Journal of Law and Social Sciences**. 10 (2): 7-21. (in Thai)
- Robinson, M. N. (2013). **Reconsidering Religion: Towards a broader understanding of multicultural education in U.S. public schools**. Ph.D. diss., University of New Jersey

- Rogers, M. (2011). Teaching About Religion in Public Schools: Where Do We Go From Here? **Religion & Education**. Routledge. 38 (1): 38-47. DOI: 10.1080/15507394.2011.544992
- Schachter, K. (2006). **Towards a religious studies pedagogy: Civics and plurality in American public schools**. Master's thesis, Flagler College.
- School Index. **Thailand Schools**. Retrieved February 15, 2020, from http://www.thaischool.in.th/sitemap.php?school_area=&province_id=&schooltype_id=1&txtsearch= (in Thai)
- Segal, R. A. (2005). **Theories of religion**. In the book of the Routledge Companion to the Study of Religion. Routledge. New York.
- Thongdee T., Ngamnin S. (2015). The Development of Instructional Package on Buddhist Moral Topic For Mathayomsuksa 3 Students. **Journal of Graduate Studies in Northern Rajabhat Universities**. 5 (9). DOI: <https://doi.org/10.14456/gnru.2015.18> (in Thai).
- Turner, B. S. (2013). The Religious and the Political. **A comparative Sociology of Religion**. Cambridge University Press. New York.
- Weawanjit, F. (2017). **Roles in Multicultural Education Management for Peaceful Society of Secondary Schools in Pattani Province**. [Master's thesis. Songklanakarin University]. <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/12445/1/426750.pdf> (in Thai)
- Winichakul, T. (2015). Buddhist Apologetics and a Genealogy of Comparative Religion in Siam. **Brill in Numen** 62 (2): 76-99.
- Wongthet, S. (2016). Ghost worship in Thai Buddhist Temples of Thai Religion. **Matichon**, March 30. (in Thai)
-

Research Article

แนวคิดเบื้องต้น และอธิบายบทประพันธ์อีสานฟิวชั่น เพลง “Phuthai 5”

CONCEPT AND EXPLANATION OF “PHUTHAI 5” PIECES E-SAN FUSION

วิเชษฐ์ สุดไต่*

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Wichet Suddai*

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: chet_blacknote@hotmail.com

Received: 2021-07-28

Revised: 2021-09-09

Accepted: 2021-09-14

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยมีการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลด้านดนตรีพื้นบ้านอีสานเพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้ในการประพันธ์เพลงร่วมสมัย เพลง ภูไทไฟว์ เป็นบทประพันธ์สำหรับบรรเลงกีตาร์ร่วมกับพิณ ผู้วิจัยนำองค์ความรู้ด้านดนตรีตะวันตกและดนตรีพื้นบ้านอีสาน ทั้งในด้านของหลักการแนวคิด รวมทั้งเทคนิควิธีการบรรเลงของเครื่องดนตรีต่างวัฒนธรรมมาผสมผสาน โดยมีการนำเอาจังหวะภูไทมาขยายอัตราจังหวะจากเดิม 4/4 มาขยายเป็น 5/4 ท่อนเพลงเป็น A, B โดยใช้แนวคิดจากบทเพลงแจ๊ส โดยในทั้ง 2 ท่อน อยู่ในบันไดเสียงที่ต่างกัน กีตาร์กับพิณดำเนินทำนองหลักและมีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีทั้งสองชิ้น มีการใช้คอเรียนโมดในการประสานเสียง เปิดโอกาสให้ทั้งสองเครื่องดนตรีได้บรรเลงในแบบต้นสด มีการใช้คอเดกซ์เทนชันเพื่อให้ได้เสียงประสานที่น่าสนใจ มีการอธิบายแนวคิดในการประพันธ์เพื่อให้เกิดประโยชน์ด้านวิชาการดนตรี แนวทำนองหลักเรียบง่ายแต่มีความซับซ้อนในแนวคิด และวิธีการบรรเลงทำให้ผู้ฟังได้ประสบการณ์ฟังดนตรีรูปแบบใหม่

คำสำคัญ: อีสานฟิวชั่น การประพันธ์เพลงร่วมสมัย

ABSTRACT

This research was creative research. Fieldworks and data collected on Isan folk music were brought as knowledge in contemporary songwriting. “Phuthai 5” song was

composed for playing the guitar with the harp. Knowledge of Western music and Isan folk music in principles and concepts, including the techniques of playing musical instruments from different cultures, were combined. The “Phu Thai” rhythm was expanded from the original 4/4 to 5/4. The song was divided into A and B using the concept of jazz music. Both parts were on different scales. The guitar and the harp were used to perform the main melody, and there was a harmonization of the two musical instruments. Dorian Mode was also used in the chorus. Both instruments were allowed to be conducted in the improvisation style. Chord extensions were used to produce interesting harmonies. The concept of composing a song was explained for the benefit of music academics. The main melody was simple, while the concepts and methods of playing were complicated. As a result, listeners got a new music-listening experience.

Keywords: E-san Fusion, Contemporary Music Composition

บทนำ

ปัจจุบันมีนักประพันธ์ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติประพันธ์เพลงร่วมสมัยเพื่อใช้สำหรับบรรเลงเครื่องดนตรีตะวันตกร่วมกับเครื่องดนตรีไทย หรือมีการนำทำนองเพลงไทยเดิมมาเรียบเรียงใหม่สำหรับบรรเลงด้วยวงออร์เคสตรา ซึ่งสร้างความแปลกใหม่ และดึงดูดผู้ฟังกลุ่มใหม่ให้หันมาสนใจดนตรีร่วมสมัยมากขึ้น ดังเช่นผลงานสร้างสรรค์ชุด “เปียโนคอนแชร์โตแห่งสยาม” ที่ประพันธ์โดยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร เป็นบทประพันธ์เพลงที่นำแนวเดี่ยวเปียโนในเพลงไทยของพันเอกชูชาติ พิทักษากร ทั้งชุดมาเป็นหลักในการประพันธ์เพลงชุดใหม่ ในรูปแบบของเปียโนคอนแชร์โต หรือเปียโนบรรเลงประชันกับวงดุริยางค์ ซึ่งในที่นี้จะป็นวงเครื่องสาย ประกอบด้วยนักดนตรีประมาณ 50 คน โดยสร้างสรรค์ผลงานให้ยิ่งใหญ่บนพื้นฐานของวิชาการสามารถอธิบายเชิงทฤษฎีและเชิงสุนทรียศาสตร์ได้ทุกขั้นตอน

นอกจากนี้ยังมีบทผลงานสร้างสรรค์ชุด “มิติแห่งอากาศธาตุ” บทประพันธ์เพลง 20 บทสำหรับเปียโนประพันธ์โดยรองศาสตราจารย์ ดร.วิบูลย์ ตระกูลชัย โดยมีหลักการและเหตุผลเบื้องต้นของผู้ประพันธ์คือต้องการสร้างองค์ความรู้ด้านการประพันธ์เพลงและการวิเคราะห์เพลง

การประพันธ์เพลงโดยใช้หลักการทางดนตรีที่ผสมผสานระหว่างดนตรีสองวัฒนธรรมจะทำให้เกิดการพัฒนางานดนตรีร่วมสมัยไทยวิรัชตีเปรमानนท์ (2537: 13) กล่าวว่าดนตรีไทยร่วมสมัยอาจเป็นรูปแบบของดนตรีเพียงอย่างเดียวของไทยที่จะสามารถพัฒนาคุณสมบัติและคุณภาพขึ้นไปทัดเทียมหรือนำหน้าดนตรีสากลประเภทอื่น ๆ ได้ในเหตุผลและหลักการ 2 ประการคือ

1. ความก้าวหน้าด้านทฤษฎี เทคนิคของการประพันธ์และเทคโนโลยีที่ใช้ในการประพันธ์

2. การสื่อสารและความเข้าใจสู่ผู้ฟัง ซึ่งเป็นไปได้ง่ายและดีกว่าแบบเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีความรู้ด้านดนตรีมาพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นเพศใด จากข้อนี้จะสังเกตได้ว่าชาวต่างชาติจะเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีประเภทนั้นมากกว่าคนไทยเอง

แม้จะมีบทประพันธ์ในลักษณะดังกล่าวเพิ่มขึ้นแต่ผู้วิจัยเห็นว่าการเขียนบทประพันธ์สำหรับบรรเลงร่วมกันระหว่างเครื่องดนตรีตะวันตกและเครื่องดนตรีท้องถิ่นยังพบได้ไม่มาก อีกทั้งผู้ประพันธ์มิได้อรรถาธิบายแนวความคิดด้านการประพันธ์เพลงในแง่ของงานวิชาการดนตรีมากนัก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความขาดแคลนดังกล่าว จึงต้องการที่จะประพันธ์บทเพลงขึ้นมาใหม่สำหรับใช้บรรเลงร่วมกันระหว่างกีตาร์ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีตะวันตกกับพิณที่เป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสาน เครื่องดนตรีทั้งสองที่กล่าวมาเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย และใช้วิธีการบรรเลงด้วยการดีด ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเหมาะกับการนำมาบรรเลงร่วมกันเป็นผลงานสร้างสรรค์บทประพันธ์ชุด อีสานพิวชั่น เพลง “ภูไท ไฟว์” โดยเป็นการนำเอาจังหวะภูไท มาดัดแปลงเพื่อให้เกิดการผสมผสานทั้งด้านแนวคิด ทฤษฎีในการประพันธ์ และในด้านเทคนิคการบรรเลง เพื่อประโยชน์ด้านวิชาการดนตรี และเพื่อให้ผู้ฟังได้ประสบการณ์ และสุนทรียะในการฟังดนตรีรูปแบบใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างบทประพันธ์ ภูไท ไฟว์ สำหรับการบรรเลงกีตาร์ร่วมกับพิณ

2. เพื่อให้ได้วิธีการในการประพันธ์เพลงร่วมสมัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้สนใจบทประพันธ์ชุดนี้สามารถนำไปบรรเลงได้ตามโอกาสต่าง ๆ ได้
2. ผู้ฟังได้ประสบการณ์ และสุนทรียะในการฟังดนตรีรูปแบบใหม่
3. ได้พัฒนารูปแบบการประพันธ์เพลงร่วมสมัยโดยใช้องค์ความรู้ระหว่างดนตรีตะวันตกกับดนตรีพื้นบ้านอีสาน

ขอบเขตของการวิจัย

ในงานวิจัยสร้างสรรค์ชุด “อีสานพิวชั่น” ผู้วิจัยประพันธ์เพลงบรรเลงขึ้นมาใหม่ โดยศึกษาลักษณะทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน เอกลักษณ์ของเทคนิคการบรรเลงพิณ จากนั้นเลือกบันไดเสียงของเพลงพื้นบ้านอีสาน จังหวะต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะทางดนตรีอีสานที่สามารถนำมาปรับเพื่อให้สามารถนำมาเล่นกับเครื่องดนตรีตะวันตกได้อย่างเหมาะสมกลมกลืน

ขอบเขตเนื้อหา

- 1) ศึกษาหลักการของดนตรีพื้นบ้านอีสาน
- 2) ศึกษาเทคนิคการบรรเลงกีตาร์ พิณ และการประพันธ์เพลงร่วมสมัย
- 3) วางโครงสร้างของบทเพลงตามการตีความ และจินตนาการของผู้ประพันธ์
- 4) บันทึกเสียงบทประพันธ์ในห้องบันทึกเสียง

ขอบเขตด้านเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ต่าง ๆ

1) ใช้กีตาร์คลาสสิก กีตาร์โปร่ง กีตาร์ไฟฟ้า พิณโปร่ง และพิณไฟฟ้าเป็นเครื่องดนตรีหลักในการดำเนินงานของบทประพันธ์

2) ใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้านอีสานชนิดอื่น ๆ และเครื่องดนตรีตะวันตกตามความเหมาะสมกลมกลืน และตามรูปแบบของบทประพันธ์และเพื่อจุดประสงค์ในการบรรเลง ไม่เกิน 10 ชิ้น

ลักษณะของบทประพันธ์ และเพื่อให้บทประพันธ์สามารถนำไปบรรเลงได้อย่างกว้างขวางผู้ประพันธ์จึงต้องการใช้เครื่องดนตรีไม่เกิน 10 ชิ้น

ทบทวนแนวคิด

ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดด้านต่าง ดังนี้
ทฤษฎีดนตรี

วิชาตี เปรมานนท์(2537: 1-14)ได้จำแนกประเภทของดนตรีร่วมสมัยโดยจำแนกตามลักษณะวิธีของประพันธ์ได้ 4 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. การนำทำนองเพลงไทยมาเรียบเรียงเสียงประสานและแนวบรรเลงใหม่ โดยใช้หลักการและเครื่องดนตรีสากล

2. การนำทำนองเพลงไทยมาเรียบเรียงเสียงประสานด้วยหลักการของดนตรีตะวันตก

3. การนำหลักการและสำเนียงพื้นฐานของเพลงไทยมาเป็นโครงสร้างหลักในการประพันธ์

4. การนำหลักการและวิธีการต่าง ๆ มาผสมผสาน

ประสิทธิ์ เลี้ยวสิริพงศ์ (2539:251-52) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของดนตรีฟิวชั่น 3 ประการคือ

1. ใช้เครื่องดนตรี 2 ประเภทคละกัน คือเครื่องดนตรีไฟฟ้าที่ กับเครื่องดนตรี อคูสติค

2. เครื่องคีย์บอร์ดมีทั้งเปียโนและซินธิไซเซอร์ซึ่งบางที่ใช้ถึง 4-5 หลังเพื่อใช้เลียนเสียงเครื่องดนตรีอื่น ๆ ซึ่งไม่ได้ใช้ในวงดนตรี

3. กระสวนของลีลาจังหวะเน้นลีลาของร็อก และนิยมนำเครื่องจังหวะลาตินมาเข้าร่วมวง (อ้างอิงจากเมกิว และเดมอริ 1984:225-226)

ลักษณะบันไดเสียงของดนตรีพื้นบ้าน
(เทพวินัส บุระคำ.2561, 20 พฤษภาคม) ได้กล่าวถึงลักษณะของบันไดเสียงของดนตรีอีสานสรุปได้ดังนี้ ลายใหญ่คือลายที่มีระบบเสียงแบบไมเนอร์ (minor) หากแคนที่ใช้อยู่ในคีย์ C ระบบเสียงของลายใหญ่ก็จะประกอบไปด้วยตัวโน้ตลา ที โด เร มี ฟา ซอล (A B C D E F G) คือเป็นบันไดเสียงที่เป็นเครือญาติ (Relative) กับบันไดเสียง C major นั่นเอง

ลายน้อยคือลายที่จัดอยู่ในกลุ่มเสียงแบบ dorian mode หากแทนที่ใช้อยู่ในคีย์ C ลายน้อยจะประกอบไปด้วยโน้ตตัว เร มี ฟา ซอล ลา ที โด (D E F G A B C)

ลายสุดสะแนน คือรายที่จัดอยู่ในกลุ่มเสียงแบบ mixolydian mode ซึ่งประกอบไปด้วยโน้ตตัว ซอล ลา ที โด เร มี ฟา (G A B C D E F) แต่ก็นิยมเล่นกันในลักษณะของการใช้ Note เพียง 5 ตัวด้วยเช่นกันซึ่งโน้ต ที่ใช้ได้แก่ ซอล ลา โด เร มี (G A C D E) การตั้งสายพิณ (อาทิตย คำหงส์ศา. 2561, 19 พฤษภาคม) ได้กล่าวถึงการตั้งสายของพิณไว้ดังนี้ พินที่ใช้ในปัจจุบันมีตั้งแต่พิณ 2 สาย 3 สายจนถึง 4 สายซึ่งก็จะมีวิธีการ

ตั้งสายแตกต่างกันไปรวมทั้งการวางเฟรตแตกต่างกันไปตามความถนัดและความต้องการของมือฝึกแต่ละคน

การตั้งสายพิณแบบ 2 สาย

สาย 1 (สูง) สาย 2 (ต่ำ)

แบบที่ 1 E D
มีระยะห่างเป็นขั้นคู่ 2

แบบที่ 2 E B
มีระยะห่างเป็นขั้นคู่ 4

แบบที่ 3 E A
มีระยะห่างเป็นขั้นคู่ 5

แบบที่ 4 E E
มีระยะห่างเป็นขั้นคู่ 1

ซึ่งการตั้งสายในแต่ละแบบก็มีความเหมาะสมกับบทเพลงแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้บรรเลงเป็นสำคัญ

การตั้งสายพิณ 3 สาย

แบบที่ 1

สาย 1 สาย 2 สาย 3
E A A

แบบที่ 2

สาย 1 สาย 2 สาย 3
E A E

แบบที่ 3

สาย 1 สาย 2 สาย 3
E B E

การตั้งสายพิณแบบ 4 สาย

แบบที่ 1

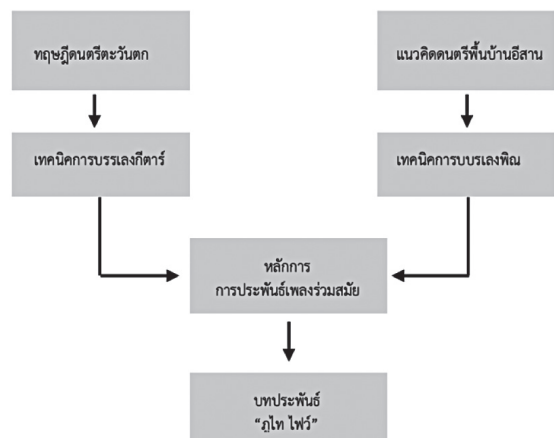
สาย 1 สาย 2 สาย 3 สาย 4
E A E A

แบบที่ 2

สาย 1 สาย 2 สาย 3 สาย 4
E B E B

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการประพันธ์ดังนี้ การเลือกใช้บันไดเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของดนตรีอีสาน จังหวะของดนตรีอีสาน ผสมผสานกับดนตรีของตะวันตก การใช้ทฤษฎีเสียงประสานของดนตรีตะวันตก ความกลมกลืนกับลักษณะของเครื่องดนตรี การเลือกใช้เทคนิคการบรรเลงของเครื่องดนตรีที่เหมาะสม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง ผลงานสร้างสรรค์ บทประพันธ์เพลง “ภูไท ไฟว์” สำหรับบรรเลงกีตาร์ ร่วมกับพิณ ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลโดยแบ่งเป็นการเก็บข้อมูลด้านเนื้อหาจากเอกสารหนังสือ บทเพลง ตำราสิ่งพิมพ์ งานวิจัย อินเทอร์เน็ต และเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นรวบรวมข้อมูล

ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยรวบรวมและศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเพลงอีสาน หมอลำ พิณอีสาน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

เตรียมหัวข้อที่จะสัมภาษณ์ครูพิณของอีสาน นายทองใส ทับถนนวน มือพิณที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ นายอาทิตย์ คำหงษ์ศา อาจารย์สาขาวิชาดนตรีพื้นบ้านผู้เชี่ยวชาญการเล่นพิณ และ นายเทพวินัส บุระคำ นักเรียบเรียงดนตรีลูกทุ่งอีสาน โดยสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ทางด้าน บันไดเสียง เทคนิคการบรรเลงพิณ และบทเพลง บรรเลงพิณ

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ซึ่งการรวบรวมข้อมูลทั้งหลายเหล่านี้ได้ใช้ อุปกรณ์ในการจัดเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

1. แบบบันทึกการสัมภาษณ์
2. กล้องบันทึกภาพนิ่ง ระบบดิจิทัล
3. เครื่องบันทึกเสียง
4. กล้องบันทึกภาพเคลื่อนไหว

การเก็บข้อมูลภาคสนาม

รวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการ บรรเลงพิณ เทคนิคต่าง ๆ บันไดเสียง ลักษณะ ของพิณแต่ละประเภท ลักษณะทางดนตรีของ ภาคอีสาน หมอลำเพลิน หมอลำซิ่ง หมอลำหมู่ และแนวทำนองอื่น ๆ ของดนตรีอีสาน

การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ขั้นศึกษาข้อมูล

1.1 ศึกษา และเรียบเรียงข้อมูล เกี่ยวกับเทคนิคการบรรเลงกีตาร์ และทฤษฎีในการ ประพันธ์เพลงร่วมสมัย

1.2 ศึกษา และเรียบเรียงข้อมูล เกี่ยวกับเทคนิคการบรรเลงพิณ และลักษณะ ทางดนตรีพื้นบ้านอีสาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์องค์ประกอบโดยรวมของ ดนตรีพื้นบ้านอีสาน ประเภทของวงดนตรีแนวทำนอง ต่าง ๆ เพื่อหาความแตกต่างด้านบันไดเสียง จังหวะ วิเคราะห์วิธีการบรรเลงพิณในบทเพลงต่าง ๆ เพื่อหาเทคนิคที่นำมาปรับใช้กับการบรรเลงกีตาร์

3. ขั้นตอนการประพันธ์เพลง

3.1 เรียบเรียงดนตรีตามขั้นตอนการ คัดเลือกลักษณะทางดนตรีพื้นบ้านอีสานที่สามารถ นำมาประยุกต์และดัดแปลงให้เหมาะสมกับดนตรี ตะวันตก โดยมีกีตาร์และพิณเป็นตัวดำเนินทำนองหลัก

3.2 บันทึกเสียงบทเพลง โดยใช้ เครื่องดนตรีให้เหมาะสมกับบทเพลง

3.3 เรียบเรียงโน้ตบทเพลง แนวคิด เบื้องต้นในการประพันธ์เพลง อรรถาธิบายและ บทวิเคราะห์

4. ขั้นสรุป

สร้างบทประพันธ์ มีสเตอร์ ทีที สำหรับ การบรรเลงกีตาร์ร่วมกับพิณ ด้วยเทคนิคการบรรเลง กีตาร์และพิณในรูปแบบใหม่ จากนั้นบันทึกเสียง ตัดต่อวีโอโอออกเผยแพร่บทเพลง มีสเตอร์ ทีที และนำเสนอผลงานจากการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบ ของบทความวิจัย

สรุปผลการวิจัย

ภูไทหรือผู้ไทเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ที่อาศัย อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่นจังหวัดนครพนม จังหวัดสกลนคร และจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นต้น วัฒนธรรมของชาวภูไทมีเอกลักษณ์ และมีจุดเด่น หลายด้านด้วยกันเช่นบทเพลง การฟ้อนรำ บ้านแบบ ภูไทและมีการทอผ้าที่มีความสวยงามและเป็น เอกลักษณ์ และดนตรีภูไทนับว่าเป็นสิ่งที่สะท้อน วัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างชัดเจน ผู้วิจัยจึงได้นำ จังหวะภูไทมาพัฒนาดัดแปลงเพื่อให้เกิดอรรถรสใหม่ และมีการใช้แนวคิดเสียงประสานในแบบดนตรี ตะวันตรมผสมผสานกับแนวคิดดนตรีพื้นบ้าน อีสาน ทั้งเทคนิควิธีการบรรเลงที่ผสมผสานระหว่าง กีตาร์กับพิณ โดยได้สรุปผลและอธิบายถึง แนวคิดในการประพันธ์ ดังต่อไปนี้

แนวคิดเรื่องจังหวะ

จังหวะภูไทนับเป็นจังหวะที่มีเอกลักษณ์ โดดเด่นเป็นจังหวะที่เนิบช้าเมื่อใช้ประกอบการรำ ก็ทำให้การรำดูอ่อนช้อยสวยงาม ผู้วิจัยจึงมีแนวคิด ที่อยากจะทำจังหวะภูไทให้แตกต่างออกไปโดยการ นำมาบรรเลงในอัตราจังหวะ 5/4 ซึ่งโดยปกติแล้ว จังหวะพูดไทยอยู่ในอัตราจังหวะ 4/4 เมื่อผู้วิจัย นำมาทดลองสร้างจังหวะให้เพิ่มเป็น 5 จังหวะ

เคาะได้ความรู้สึกเนิบช้ามากขึ้น และให้ความรู้สึก ยืดหยุ่นมากขึ้น นับเป็นสีสันใหม่ในการเล่นจังหวะ ภูไท ดังตัวอย่างที่ 1 และ 2

ตัวอย่างที่ 1 กลองจังหวะภูไทแบบดั้งเดิม

ตัวอย่างที่ 2 กลองจังหวะภูไทแบบ 5 จังหวะเคาะ

แนวทำนองของเบสยังเล่นด้วยจังหวะ คล้ายคลึงกับการเล่นแบบฉบับดั้งเดิมเพียงแต่ เพิ่มขึ้น 1 จังหวะ ดังตัวอย่างที่ 3 และ 4

ตัวอย่างที่ 3 ทำนองเบสเพลงภูไท

ตัวอย่างที่ 4 ทำนองเบสที่เปลี่ยนเป็น 5/4

แนวคิดเรื่องคีตลักษณ์

บทเพลงภูไท 5 ผู้วิจัยต้องการให้บทเพลง สามารถนำไปเล่นกับวงขนาดเล็กได้โดยมีโครงสร้าง ของเพลงไม่ซับซ้อนมากนัก คือเป็นเพลงที่มี 2 ท่อนหลักคือท่อน A และท่อน B และ ท่อนกลาง จะเป็นการด้นสด(Improvisation) ของพิณ และ กีตาร์โดยเปิดโอกาสให้เครื่องดนตรีทั้งสองได้แสดง

ศักยภาพได้อย่างเต็มที่ โดยทางเดินคอร์ดที่ใช้ในการดันสตของพิณก็คือใช้ทางคอร์ดของท่อน A และทางคอร์ดที่ใช้ในการดันสตของกีตาร์ก็คือทางคอร์ดในท่อน B หลังจากนั้นก็จะเข้าสู่ท่อนทำนองหลักอีกครั้ง นั่นก็คือท่อน A และท่อน B ดังตัวอย่างที่ 5

ตัวอย่างที่ 5

intro | A | A | B | A

(phin improvis) | B

(guitar improvis) | A | A | B II

แนวคิดเรื่องบันไดเสียง

บันไดเสียงที่นิยมใช้และเป็นสำเนียงหลักของดนตรีทางภาคอีสานก็คือบันไดเสียงเพนทาโทนิคไมเนอร์ แต่ก็มีการใช้บันไดเสียงอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน โดยในบทเพลงนี้ผู้วิจัยได้ใช้ 2 บันไดเสียงคือบันไดเสียงไมเนอร์เพนทาโทนิค และบันไดเสียงเมเจอร์เพนทาโทนิค นอกจากนั้นยังมีการแทรกด้วยโน้ตในโหมด ดอเรียน (Dorian Mode) อีกด้วย

ตัวอย่างที่ 6 บันไดเสียง A ไมเนอร์เพนทาโทนิค

ตัวอย่างที่ 7 บันไดเสียง C เมเจอร์เพนทาโทนิค

ตัวอย่างที่ 8 โหมด A ดอเรียน

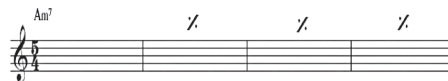

แนวคิดเรื่องคอร์ดและเสียงประสาน

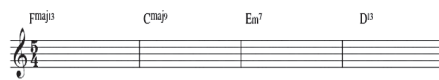
มีการใช้คอร์ด Am คอร์ดเดียวในท่อน A และมีการใช้คอร์ดที่ให้ความรู้สึกสว่างแบบเมเจอร์ในท่อน B เพื่อทำให้ทั้งสองท่อนมีความแตกต่างกัน ดังตัวอย่างที่ 9

ตัวอย่างที่ 9

ตัวอย่างคอร์ดในท่อน A

ตัวอย่างคอร์ดในท่อน B

อรรถาธิบาย

ท่อนอินโทรเริ่มต้นด้วยเปียโนโดยเล่นคอร์ด Am7 และเล่นทำนองเบสไปพร้อมกัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้คนฟังได้เริ่มทำความคุ้นเคยกับจังหวะ 5/4 จากนั้นจึงเริ่มเข้าทำนองหลักของท่อน A ดังตัวอย่างที่ 10

ตัวอย่างที่ 10 เปียโนอินโทร

ทำนองหลักในท่อน A อยู่ในบันไดเสียง A ไมเนอร์เพนทาโทนิค บรรเลงโดยกีตาร์และพิณ

พิณและกีตาร์ต่างก็เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย และใช้วิธีการบรรเลงด้วยการดีดเป็นหลัก จะมีความแตกต่างกันในเรื่องของสำเนียงการบรรเลง และเอกลักษณ์ของผู้บรรเลง พิณที่ใช้ในปัจจุบัน มีตั้งแต่พิณ 2 สาย 3 สายจนถึง 4 สายซึ่งก็จะมีวิธีการตั้งสายแตกต่างกันไปรวมทั้งการวางเฟรต

แตกต่างกันไปตามความถนัดและความต้องการของมือพิณแต่ละคน ลักษณะของดนตรีอีสานพบว่า สัมเสียงของบทเพลงต่าง ๆ อยู่ในบันไดเสียงไมเนอร์ แต่ก็มีบันไดเสียงอื่นด้วยเช่นกัน เช่น กลุ่มเสียงเพนทาโทนิค (pentatonic) บันไดเสียงแบบไดอาโทนิค (diatonic)

ภูไท ไฟว์ ซึ่งเป็นเพลงที่สะท้อนวัฒนธรรมดนตรีของชาวภูไท โดยผู้วิจัยนำเอาจังหวะภูไทมาปรับเปลี่ยนอัตราจังหวะ จากเดิมคือ 4/4 เป็น 5/4 ซึ่งโดยทั่วไปแล้วบทเพลงอีสานมักจะบรรเลงอยู่ในอัตราจังหวะแบบ 4/4 การเปลี่ยนแปลงอัตราจังหวะเป็น 5/4 ผู้ประพันธ์ใช้แนวคิดจากดนตรีแจ๊ส มาผสมผสานเพื่อให้เกิดบทเพลงที่สร้างอารมณ์ใหม่ในการฟัง แนวทำนองหลักมีการใช้บันไดเสียง A ไมเนอร์เพนทาโทนิค ซึ่งเป็นบันไดเสียงที่นิยมใช้ในบทเพลงอีสาน และบันไดเสียง A ดอเรียนโมด ซึ่งเป็นบันไดเสียงที่นิยมในดนตรีแจ๊ส และพบในดนตรีอีสานในบางทำนองเช่นกัน โดยมีกีตาร์กับพิณดำเนินทำนองหลักและมีการประสานเสียงระหว่างเครื่องดนตรีทั้งสองชิ้น โครงสร้างของบทเพลงมีสองท่อนหลักและเปิดโอกาสให้ทั้งสองเครื่องดนตรีได้บรรเลงในแบบอิมโพรไวส์เซชั่น หรือด้นสดในบทเพลงอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลงานสร้างสรรค์บทประพันธ์เพลง “อีสานพิวชั่น” สำหรับบรรเลงกีตาร์ร่วมกับพิณ มีข้อเสนอแนะในการวิจัยดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ มีการเก็บข้อมูลและนำมาเป็นองค์ความรู้ในการประพันธ์เพลงที่มีการผสมผสานระหว่างสองวัฒนธรรม ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปอาจทำการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีในชุมชนอื่น ๆ หรือดนตรีในกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อนำมาผสมผสานเป็นงานสร้างสรรค์ชิ้นต่อไป

2. การวิจัยในครั้งนี้ได้ประพันธ์เพลงขึ้นมาใหม่จำนวนสองเพลง มีการบันทึกเสียงเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ต่าง ๆ และมีการบรรเลงสดต่อหน้าสาธารณะ นอกจากนี้แล้วจะต้องมีการเผยแพร่โน้ตเพลงเพื่อให้วงดนตรีหรือบุคคลที่สนใจสามารถนำบทเพลงไปถ่ายทอดหรือบรรเลงในโอกาสต่าง ๆ ได้ตามสมควร

QR Code บทเพลง “Phuthai 5” ทางยูทูบ

REFERENCES

- Thambutr, N. (2010). **Composition of contemporary music**. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Burakham, T. (May 20, 2018). Molam country music composer, Interview.
- Leosiripong, P. (1996) **History of Jazz music** Chiang Mai: Khlet Thai.
- Trakulhun, W. (2016). **Dimension of 20 compositions for the piano**. Bangkok: Thana Press

Premanon, W. (1994). **Philosophy and techniques of contemporary Thai music composition.** Bangkok: Chulalongkorn University

Khamhongsa, A. (May 19, 2018). Lecturer, Mahasarakham University. Interview.

Megill, Do. and Richard S. Demory.(1984).**Introduction to Jazz history.** Englewood Cliffs. New Jersey : Prentice-Hall, Inc.

.....

Research Article

การศึกษาชาติพันธุ์วรรณนาเชิงอัตชีวประวัติของชายรักชาย
กรณีศึกษาชายผู้ใช้กิจกรรมทางเพศและสารเสพติดในการสร้างมิตรภาพและเครือข่าย

MSDA AUTO ETHNOGRAPHY: A STUDY OF MEN WHO HAVE SEX AND USE DRUGS TO BUILD CAMARADERIE AND NETWORKS WITH ONE ANOTHER.

เบญจรงค์ ธีระพลิกะ*
นักวิจัยอิสระ

Benjarong Tirapalik*
Independent Researcher

*E-mail: Tirapalikab@gmail.com

Received: 2021-08-30

Revised: 2021-10-05

Accepted: 2021-10-06

บทคัดย่อ

ผู้วิจัยมีความประทับใจกับวิถีชีวิตแบบชาติพันธุ์วรรณนา รวมทั้งการประยุกต์ใช้งานวิจัยทางชาติพันธุ์วิทยา เมื่อเริ่มอ่านเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัยทางชาติพันธุ์วิทยา หลังจากศึกษาวิถีวิทยานี้มาระยะหนึ่งแล้ว ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีนี้ในการศึกษาประเด็นชายรักชายผู้ใช้ทวิตเตอร์เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2559 รวมถึงพัฒนาวิธีการนี้สำหรับวิทยานิพนธ์ในระดับปริญญาเอกอีกด้วย ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่น่าสนใจจำนวนมากหลังจากการศึกษาค้นคว้า ซึ่งหนึ่งในนั้นคือประเด็นที่กลุ่มชายรักชาย ซึ่งบางกลุ่มมักใช้กิจกรรมทางเพศและใช้สารเสพติดเพื่อสร้างมิตรภาพและเครือข่ายระหว่างกัน เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์นี้ให้มากขึ้น วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของชายรักชายต่อสารเสพติด และใช้สารเสพติดเพื่อสร้างชุมชนอย่างไร นักวิจัยต้องการเจาะลึกลงไปในแนวคิดชาติพันธุ์วรรณนาเชิงอัตชีวประวัติ บทความนี้แบ่งออกเป็นสองส่วน ประกอบด้วย 1) ญาณวิทยาของชาติพันธุ์วรรณนาเชิงอัตชีวประวัติ ซึ่งมีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีอื่น ๆ ในการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกและจำเป็นต้องใช้ทักษะของนักวิจัยในการวิเคราะห์ภาษาและเนื้อหาที่พบในพื้นที่ศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน 2) กรณีศึกษาชายรักชายที่มีเพศสัมพันธ์และใช้สารเสพติดเพื่อสร้างมิตรภาพ

และเครือข่ายระหว่างกัน จากผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวนสามคน ผลการวิจัยถูกนำเสนอต่อผู้อ่านเพื่อให้พวกเขา
รู้สึกทราบว่าพวกเขาอยู่ที่นั่น จากผลการวิจัยพบว่าสารเสพติดในชุมชนผู้เข้าร่วมการวิจัยเป็นมากกว่า
สารอันตรายที่ปรากฏอยู่ตามหน้าสื่อสารมวลชนต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม มันเป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ในการ
พัฒนาปฏิสัมพันธ์และมีมิตรภาพระหว่างบุคคล

คำสำคัญ: งานชาติพันธุ์วรรณา ชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติ ชายรักชาย สารเสพติด

ABSTRACT

The researcher was impressed with the application of ethnographic research when he started reading academic papers related to ethnographic methodology. After studying it for some time, this method has been used to study the issue of MSM in Twitter users for various purposes since 2016, including to develop this methodology for my Ph.D. thesis. After the field study, the researchers discovered numerous intriguing concerns, one of which was MSM utilizing sexual activity and substance misuse to build camaraderie and networks. To further comprehend the phenomena, the objective of this study was to examine the attitudes and feelings of MSM towards substance abuse and how to build an MSDA community. the researcher wanted to go deeper into the notion of autoethnography. This paper is divided into two sections: 1) Auto ethnography's epistemology. Which are more powerful than other techniques of obtaining in-depth information and need the skill of researchers to analyze the language and content found in the study area to acquire correct and full data. 2) Case studies of MSDA men who have sex and use drugs to build camaraderie and networks between them. From three participants in the study, the results are presented to the reader to make them feel as if they are there. According to the findings, drugs in the research participant community were more than just dangerous substances things can be seen on the pages of many media. It is, nevertheless, a symbolic capital in the development of interpersonal interactions and connections.

Keywords: Ethnography, Autoethnography, MSDA, Narcotic

บทนำ

ญาณวิทยาของชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติ

การศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติ (autoethnography) เป็นรูปแบบหนึ่งของการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ผู้เขียนใช้การไตร่ตรอง สำรวจ ประวัติส่วนตัวหรือประสบการณ์ส่วนตัวของผู้วิจัยที่เกิดขึ้นในสนามวิจัยในขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูล แล้วเชื่อมโยงเรื่องราวที่เกี่ยวกับอัตชีวประวัติเข้ากับ ความหมายหรือความเข้าใจทางวัฒนธรรม การเมือง และสังคมในวงกว้าง (Ellis, 2004; Hughes & Pennington, 2016) รวมทั้งอาศัยรูปแบบการเขียน ที่สะท้อนจากตนเอง ซึ่งใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การศึกษาการสื่อสาร การศึกษา วรรณกรรม มานุษยวิทยา สังคมสงเคราะห์ สังคมวิทยา ประวัติศาสตร์ จิตวิทยา เทววิทยาและการศึกษา ศาสนา การบริหารธุรกิจ การพยาบาล และ ภาพยนตร์

โดยที่ Mills et al. (2009) อธิบายไว้ว่า การศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติเป็น รูปแบบหรือวิธีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต และการตรวจสอบแบบสะท้อนกลับในบริบท ของพื้นที่ บุคคลในการวิจัย ร่วมกับการเขียน เชิงชาติพันธุ์วิทยา อีกทั้ง Ellis (2004) นักชาติพันธุ์ วรรณาเชิงอัตชีวประวัติ ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า เป็น “การวิจัย การเขียน เรื่องราว และวิธีการ ที่เชื่อมโยงอัตชีวประวัติส่วนบุคคลเข้ากับวัฒนธรรม สังคม และการเมือง” อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน ยังไม่มีการนิยามความหมายของการศึกษาชาติพันธุ์ วรรณาเชิงอัตชีวประวัติ ได้อย่างครบถ้วนหรือสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่นการศึกษาในปี 1970 ถูกกำหนดว่าเป็น

“insider ethnography” หมายถึง การศึกษา วัฒนธรรมภายในของกลุ่มที่นักวิจัยสนใจและ เป็นสมาชิก (Hayano, 1979) และเขียนรายงาน ทางวิจัยให้ออกมาในรูปแบบของงานชาติพันธุ์นิพนธ์

Adams, Jones และ Ellis (2017) กล่าวว่า การศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติเป็นวิธี การวิจัยที่ใช้ประสบการณ์ส่วนตัวของนักวิจัย เพื่ออธิบาย วิเคราะห์ความเชื่อ การปฏิบัติ ประสบการณ์ ทางวัฒนธรรม ซึ่งให้ความสำคัญกับมิตรภาพ ระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมวิจัยหรือชุมชนนั้น ๆ จากตัวอย่างคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ผู้คน กำลังค้นหาว่าในปัจจุบันมนุษย์จะอย่างไร ใช้ชีวิต อย่างไร มีความหมายในการต่อสู้ดิ้นรนอย่างไร อันเนื่องมาจากในปัจจุบัน สังคม ชีวิตระดับ ปัจเจกบุคคลนั้นยุ่งเหยิงไม่แน่นอน และเมื่อนักวิจัย พิจารณาที่จะค้นคว้าเกี่ยวกับชีวิตทางสังคม นักวิจัยเองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสรรหา วิธีการวิจัยที่เข้ากับ ความยุ่งเหยิง ความวุ่นวาย ความไม่แน่นอน เพื่อค้นหาคำตอบจากคำถามต่าง ๆ อย่างสุด ความสามารถ” (Adams, Holman Jones, & Ellis, 2015)

โดยนักวิจัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจบริบท ของชุมชนหรือปัจเจกบุคคลนั้น ๆ อย่างมาก เพื่อสะดวกในการนำเสนอผลการวิจัย การตีความ และการยืนยันผลการศึกษาในฐานะผู้อ่าน ในปรากฏการณ์ และนำเสนอปรากฏการณ์ให้ผู้อ่าน เข้าใจและรู้สึกเหมือนผู้อ่านอยู่ในสถานการณ์ นั้น ๆ แทนการนำเสนอเพียงภาพตัวแทน ซึ่งเป็น ที่นิยมในการนำเสนองานวิจัยเชิงคุณภาพทั่วไป ในปัจจุบัน

จากความหมายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า วิถีวิทยาแบบการศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติ เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ที่พยายามศึกษาระดับปัจเจกบุคคล ไปยังชุมชนแวดล้อมของปัจเจกนั้น ๆ โดยอาศัยการตีความของผู้วิจัยอิงกับประสบการณ์ในชุมชนนั้น ซึ่งมาจากการฝังตัว การสอบถาม การสังเกตการณ์ การทดลอง เป็นคนในประเด็นที่สนใจไม่ว่าจะอยู่ในระดับความเข้มข้นระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง

อย่างไรก็ตาม วิธีการนี้ได้รับความนิยมและยอมรับน้อยในฐานะศาสตร์ที่พยายามแสวงหาความรู้และความจริงในกระบวนการค้นในการแสวงหาความรู้จากสำนักประจักษ์นิยม สำนักสังคมนิยม หากจะอธิบายถึงคำว่า ญาณวิทยา (Epistemology) อาจกล่าวได้ว่า การศึกษารวมชาติของความรู้ การให้เหตุผลสนับสนุน (justification) และความเป็นเหตุเป็นผลของความเชื่อ (rationality of belief) (Steup, 2005) ซึ่งใจความสำคัญจากตัวอย่างความหมายนั้นมักให้ความสำคัญของ “เป็นเหตุเป็นผล” และ “หลักฐานเชิงประจักษ์” ซึ่งจะทำให้ความรู้ที่ได้นั้นมีที่น่าเชื่อถือและอาจเรียกว่าถูกต้องในทัศนะของสำนักประจักษ์นิยม หรือสำนักสังคมนิยม ที่มีแก่นหลักของการศึกษาอยู่ที่โดยเชื่อว่าระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้นเป็นแนวทางการหาความรู้ที่สมเหตุสมผลและเป็นวัตถุวิสัยมากที่สุดในการศึกษาโลกความจริงที่เป็นอยู่ (Santhitiwanich, 2014)

อย่างไรก็ดี หากมองถึงญาณวิทยาของการศึกษาชาติพันธุ์วรรณา ที่อธิบายว่า การศึกษาในทัศนะของการศึกษาชาติพันธุ์วรรณาหรือชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติจำเป็นที่จะต้องอาศัย

อัตวิสัย รวมทั้งอคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่ได้จากสนามวิจัย (field work) เพราะตัวของนักวิจัยนั้นเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการศึกษาอย่างมาก โดย Ellis (2004) ชี้ว่า “นักวิจัยเองเป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์นั้น ๆ เอง” เพราะนักวิจัยหรือการศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติเป็นแนวทางในการทำความเข้าใจบริบททางสังคมที่กำลังศึกษา รวมทั้งตัวของนักวิจัยเองยังทำหน้าที่ให้ความกระจ่างเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งหมดของพวกเขา กับสภาพแวดล้อมนั้นด้วยการแสดงอารมณ์และความคิดทุกอย่างให้ผู้อ่านเห็น นี่เป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับวิธีการวิจัยการทดสอบสมมติฐานแบบทั่วไปที่ขับเคลื่อนด้วยทฤษฎีซึ่งมีพื้นฐานมาจากญาณวิทยาแบบประจักษ์นิยม

ในแง่นี้ Ellingson and Ellis (2008) มองว่าการศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติเป็นการประกอบสร้างทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่ปฏิเสธความขัดแย้งแบบคู่ตรงข้ามที่สำนักประจักษ์นิยมให้ความเชื่อถือ กล่าวคือมีฝ่ายบวก ฝ่ายลบเป็นผล ไม่เป็นผลเท่านั้น ซึ่งในปัจจุบันปัญหานี้หยั่งรากลึกกระหว่างผู้วิจัยกับการวิจัย

จากคำนิยามข้างต้น แสดงให้เห็นว่าวิถีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัตินั้นมีข้อดีหลายประการของการผสมผสานทั้งความจริง ความรู้ ประสบการณ์ของชุมชน พื้นที่ในการวิจัยที่ผู้อ่านหรือสังคมอื่น ๆ ไม่สามารถเข้าถึงให้เข้าถึงได้มากกว่าการสะท้อนเพียงภาพตัวแทนหรือภาพตีความแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น (Visetpricha, 2017; Tirapalika, 2020)

การนำเสนอภาพตัวแทนนั้น ๆ ให้กับผู้เข้าร่วมวิจัยไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มชุมชน

ที่ศึกษา ประเด็นนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจ เห็นความสำคัญ และเป็นประโยชน์ต่อสังคม จึงตระหนักและเห็นความสำคัญต่อการนำเสนอข้อเท็จจริงแทนที่การนำเสนอเพียงภาพตัวแทน อัตลักษณ์ หรือกรอบในการนำเสนอเท่านั้น ด้วยเหตุที่การนำเสนอเพียงแค่ภาพตัวแทนอาจทำให้เชื่อได้ว่าอาจเกิดจากทัศนคติของผู้วิจัยในการตีกรอบ ให้ภาพแทนอัตลักษณ์ซึ่งเป็นทัศนคติส่วนบุคคล หรือในอีกแง่หนึ่งเกิดขึ้นจากสภาวะประสบการณ์ของผู้วิจัยที่อาจมีความผิดพลาดได้ในบางกรณีที่ผู้วิจัยอาจไม่ได้ลึกซึ้งในประเด็นหรือชุมชนที่ศึกษา แทนที่จะนำเสนอข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งภาพตัวแทนหรือกรอบที่ผู้วิจัยบางคนนำเสนอออกมาให้สังคมรับรู้

ดังนั้น นักชาติพันธุ์วิทยาจึงมักจะปฏิเสธแนวคิดของการวิจัยทางสังคมว่าเป็นความรู้ที่เป็นกลาง รวมทั้งจะเป็นกลางก็ต่อเมื่อต้องผ่านวิธีการทางวิทยาศาสตร์ อันเนื่องมาจากนักชาติพันธุ์วิทยาเชื่อว่าการศึกษาที่สำคัญไม่ควรที่จะต้องแยกความจริง ความรู้ ทัศนคติ อคติ ออกจากกัน ด้วยความรู้แบบวิทยาศาสตร์กดทับ (Ellingson & Ellis, 2008) สอดคล้องกับความคิดของ Morley (1986) ที่เชื่อว่า หากผู้วิจัยอยากเข้าใจประเด็นใดก็ตาม หากถามคำถามนั้น ผู้ให้ข้อมูลอาจให้ข้อมูลไม่จริงทั้งหมดหรือจริงทั้งหมดก็ได้ แต่อย่างน้อยข้อมูลนั้นก็ผ่านการตอบสนองด้วยกระบวนการคิดด้วยสมองที่ประกอบกับทัศนคติ ความเชื่อ การเล่าเรื่อง ผ่านวาทะ ส่งผลให้คำตอบดังกล่าวถือว่ามีความน่าเชื่อถือ สามารถนำมาศึกษาตีความต่อได้ จากความคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าทัศนคติของผู้ใช้สื่อเองก็มีผลต่อการศึกษา เพราะทัศนคติ อัตวิสัยของผู้วิจัยเองนั้นสามารถช่วยให้

เข้าถึงข้อมูลและสามารถอธิบายความนั้น ความคิดปรากฏการณ์นั้น ๆ ออกมาได้อย่างครบถ้วน

จากเหตุผลข้างต้นทำให้การศึกษาในครั้งนี้อ้างอิงวิธีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติในการลงพื้นที่วิจัยด้วยวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อนำเสนอประเด็นพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์คือทวิตเตอร์ และพื้นที่ออฟไลน์ในการสร้างมิตรภาพระหว่างกันด้วยการใช้กิจกรรมทางเพศและสารเสพติดเป็นองค์ประกอบในการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าว อันเนื่องมาจากระเบิดนั้นมักเป็นประเด็นที่สังคมไทยไม่ได้คุณค่าในฐานะองค์ประกอบของการศึกษา วิจัย รวมทั้งยังมีการเบียดขับหรือแรงผลักทางลบให้ประชากรในกลุ่มนี้กลายเป็น “อาชญากรทางเพศ” ทุกครั้งที่มีการนำเสนอในสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ในสื่ออาทิ รายงานพิเศษ : ปิดพื้นที่เรังรักชายรักชาย หวันเหตุอาชญากรรม (NewsCH7, 2021) กลุ่มชายรักชาย ยึดได้สะพานต่างระดับ มั่วเซ็กซ์-ค้ำกาม (PPTVHD36, 2021) บุกลลายปาร์ตี้-มั่วเซ็กซ์ กลุ่ม ‘ชายรักชาย’ คาเชาน่าดัง (Dailynews, 2021) หรือในการทบทวนวรรณกรรมพบว่าชายรักชายนั้นเป็น “มีปัญหาทางจิต” “มีปัญหาทางสังคม” (Kamnerdtone, 1984) “พาหะนำโรคเอดส์” (Jackson, 1995; EK-Iem, 1989) และ ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต (Tirapalika & Lattipongpun, 2021) จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าสังคม สื่อมวลชนไม่ได้พยายามมองและทำความเข้าใจกลุ่มชายรักชายในฐานะมนุษย์ที่เท่าเทียม ซึ่งแตกต่างกันกับการนำเสนอข่าวเพศทวิลักษณ์หรือเพศหญิงชายโดยทั่วไป

โดยประเด็นการเปิดข้อดังกล่าว สอดคล้องกับมุมมองของ Asa (2017) ที่ว่า ความเกลียดชัง อาจไม่มีเหตุผลอื่นใดที่มากกว่า การที่บุคคลผู้ถูกเกลียดชัง มีพฤติกรรมหรือการกระทำบางอย่าง ที่ถูกมองเห็นว่า มีผิดแผกและแตกต่างไปจากบรรทัดฐานทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บรรทัดฐานในเรื่องเพศแบบหญิงชาย ที่อาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมว่าด้วยความเกลียดชังทางเพศ อีกทั้งยังขาดการศึกษาเชิงลึก ด้วยวิธีการทำความเข้าใจปรากฏการณ์นั้น ๆ ว่า กลุ่มประชากรกลุ่มนี้มีทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดอย่างไรต่อสารเสพติด และใช้สารเสพติดเพื่อวัตถุประสงค์ใดอีกบ้าง

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ของชายรักชายว่าเป็นอย่างไรต่อสารเสพติด และใช้สารเสพติดเพื่อวัตถุประสงค์ใด

ที่มาของประเด็นศึกษา

จุดตั้งต้นของการศึกษาเริ่มต้นจากการที่นักวิจัยได้เข้าร่วมชุมชนทวิตเตอร์ตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2553 และเริ่มต้นเห็นการสื่อสารของประชากรไทยในกลุ่มต่าง ๆ ที่ใช้ทวิตเตอร์ ในฐานะตัวกลางของการสื่อสาร ทั้งในประเด็นการติดตามข่าวสารจาก จส.100 การติดตามประเด็นข่าวบันเทิง ตลาดหุ้น เศรษฐกิจ สังคม เชิงมหภาค รวมทั้งเริ่มมีการสื่อสารของกลุ่มชายรักชายผ่านแฮชแท็ก (Hashtag) (BBC news Thai, 2005; Sansaneeyarat, 2013; Vongprasert, Jinpradit, and Kobut, 2020; Ruangronghirunya, 2011) และกลุ่มชาย

รักชายก็ยังคงใช้พื้นที่ทวิตเตอร์ในการสื่อสาร เพื่อเปิดเผยตัวตนระหว่างกันจำนวนมากหลังจากนั้น ซึ่งผู้วิจัยเองติดตามประเด็นชายรักชายกับทวิตเตอร์ มาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2558 ผ่านงานวิจัยชิ้นแรก เรื่อง “ชายรักชาย: ความสัมพันธ์ของชุมชนในทวิตเตอร์ (Tirapalika, 2017) เพื่อต้องการศึกษาวิธีการในการสร้างมิตรภาพระหว่างกันโดยผ่านการใช้ทุนเชิงสัญลักษณ์ เรื่องต่อมา “ก้น” : การเปลี่ยนผ่านความเป็นชายผ่านมุมมองชายรักชาย ชายที่ใช้ทวิตเตอร์ในการแสวงหาความสัมพันธ์กับชายอื่น-กรณีศึกษาในทวิตเตอร์ (Tirapalika, 2020a) เพื่อศึกษาการพัฒนาทุนทางสัญลักษณ์ กรณีนี้คือการใช้ก้น ซึ่งในอดีตนั้นก้นมักถูกตีตราว่าเป็นสัญลักษณ์ความความสูญเสีย ความไม่สะอาด และถูกดูถูก (Wongyannava, 1998; Eoseewong, 2002) ให้กลายเป็นทุนประเภทหนึ่งที่ใช้ในการสร้างมิตรภาพและกำหนดสถานภาพทางสังคมชายรักชาย และการพัฒนารูปแบบในการสร้างความสัมพันธ์แบบใกล้ชิดโดยมีขั้นตอนในการสื่อสารระหว่างกันด้วย S-CP2D model โดยพบว่ามีขั้นตอน 4 ประการคือ 1) สร้างตัวตน หลังจากนั้นก็จะ 2) นำเสนอตัวตน โดยการนำเสนอเนื่องจะมีการ 3) เปิดเผยตัวตน ทว่าการเปิดเผยนั้นจะเป็นการคัดเลือกข้อมูลบางประการเท่านั้น และหลังจากทำความรู้จักในระดับหนึ่งแล้วจะถึง 4) ขึ้นถักทอหรือตัดขาด ซึ่งได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์แล้ว หรือการศึกษาคุณลักษณะสำคัญของสื่อทวิตเตอร์ที่อำนวยความสะดวกให้กลุ่มชายรักชายใช้ทวิตเตอร์ในการสร้างความสัมพันธ์ (Tirapalika et al, 2021) ด้วยพัฒนาหัวข้อนี้มาทำเป็นวิทยานิพนธ์

รวมทั้ง ในการลงพื้นที่เพื่อทำการศึกษา ตั้งแต่ต้นนั้น ผู้วิจัยมักพบประเด็นการใช้กิจกรรมทางเพศมาเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างมิตรภาพ หรือสานสัมพันธ์ระหว่างกันเสมอ ๆ สอดรับกับการทบทวนวรรณกรรมที่พบว่ากลุ่มชายรักชาย มักใช้พื้นที่ทวิตเตอร์ แอปพลิเคชันต่าง ๆ และพื้นที่สาธารณะในการนัดแนะเพื่อสร้างความสัมพันธ์ หรือมิตรภาพระหว่างกัน อาทิ การศึกษาของ Dongthong, S. (2016) Kawkong, N. (2019) Fungfueng, B. (2014) Laddapong, K. (2019) Phaiphayu, W. and Cheyjunya, P. (2019) หรือที่ปรากฏในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น GENONLINE.CO (2018) และ khaosod (2018) เป็นต้น ที่พบการนัดยืมของชายรักชาย โดยการนัดยืมนั้น เป็นเพียงคำศัพท์ที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้บุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชายรักชายทราบว่าการนัดยืมนั้นคือ การนัดเพื่อมีเพศสัมพันธ์กัน นอกเหนือจากเรื่องเพศ รสนิยมทางเพศแล้ว ยังมีชายรักชายบางคนบางกลุ่มนิยมเปิดเผยตัวตนและสร้างมิตรภาพระหว่างกัน ด้วยการโพสต์เสียดสีหรือที่ภายในทวิตเตอร์ใช้คำว่า “#บิน” “#โฮ” “#ตึง” เป็นต้น โดยสามารถค้นหาได้จากการติดตามแฮชแท็กนั้น ๆ ก็สามารถที่จะเข้าถึงชายรักชายกลุ่มนี้ ซึ่งในส่วนนี้ยังไม่ปรากฏมีการศึกษาใดศึกษา หรือสามารถเข้าถึงกลุ่มผู้เข้าร่วมวิจัย หรือพื้นที่ในการศึกษา ได้

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งใจที่จะศึกษา วัฒนธรรมย่อยตามวิถีคิดของศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมร่วมสมัยแห่งมหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮม ซึ่งให้ความสนใจวิพากษ์วิจารณ์ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับระบบอำนาจและความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทางสังคม ที่ต้องเผชิญกับวัฒนธรรม

กระแสหลัก ที่มีความซับซ้อนของรูปแบบวัฒนธรรม ภายใต้บริบททางการเมืองและสังคมที่กระทำโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา (Saiphan, 2019) ด้วยคุณสมบัติของกลุ่มคนที่แตกต่างหลากหลายที่เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในเมือง เช่น ในกรณีการใช้สารเสพติดและกิจกรรมทางเพศในการสานสัมพันธ์ของกลุ่มชายรักชายที่ใช้พื้นที่ออนไลน์และออฟไลน์ ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมย่อยของชายรักชายผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์และพื้นที่ออฟไลน์เพื่อสร้างมิตรภาพระหว่างกันผ่านการใช้สารเสพติดว่ากลุ่มประชากรกลุ่มนี้มีทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด รวมทั้งอคติอย่างไรต่อสังคมไทย และสภาพแวดล้อมของตนเอง อีกทั้งมีวิธีการรับมืออย่างไรในการดำรงชีวิตเนื่องจากสารเสพติดเป็นสิ่งผิดกฎหมายและทำลายสุขภาพ เพราะหากทราบทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของประชากรกลุ่มนี้แล้ว จะช่วยให้สังคมเข้าใจประชากรกลุ่มนี้ในฐานะอื่นใด นอกเหนือจาก “อาชญากร” “คนบาป” ที่สังคมพยายามตีตราและยึดเยียดให้ รวมทั้งอาจช่วยให้สามารถดึงประชากรกลุ่มนี้กลับเข้ามารักษาในฐานะผู้ป่วยทางกายและทางใจได้อีกด้วยในอนาคต

ระเบียบวิธีวิจัย

ครั้งแรกที่ผู้วิจัยได้เรียนรู้วิถีชีวิตยานวนนี้ มาจากการอ่านบทความเรื่อง การหวนกลับมาของงานชาติพันธุ์วรรณนา: “อยู่ที่นั่น” กับคนไร้บ้านในมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ ของ Visetpricha, B. (2017) จึงสนใจที่จะพัฒนา ศึกษาอย่างจริงจัง และนำวิถีชีวิตยานวนนี้มาประยุกต์ใช้กับประเด็นและ

สนามวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจ ซึ่งเมื่อศึกษาวิธีการนี้มา ระยะหนึ่งผู้วิจัยจึงเลือกวิธีการศึกษาด้วยวิธีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณาแบบดิจิตัล ของศาสตราจารย์ Kozinets (1998) ที่เชื่อว่าวิธีการศึกษาจะต้องเริ่มต้นเลือกที่จะศึกษาประเด็นใดในชุมชนหรือวัฒนธรรมออนไลน์ หลังจากนั้นจึงเริ่มศึกษาโดยมองถึงการสร้างเครือข่ายของชุมชนนั้นว่า มีการปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ออนไลน์หรือไม่ หากมีก็ต้องศึกษาและพยายามอธิบายให้ได้ว่าการเจอกันทั้งสองพื้นที่นั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างอย่างไร ในเชิงวัตถุประสงค์ของการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์ ซึ่ง Hine (2000) ระบุว่าการศึกษาในพื้นที่ออนไลน์นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นที่นักวิจัยต้องการศึกษาสนใจ หรือ ต้องการค้นหาคำตอบหรือความจริง ไม่ใช่เลือกแค่พื้นที่ที่จะศึกษา เพราะประเด็นที่สนใจนั้นจะนำไปสู่พื้นที่ด้วยตัวของมันเอง

โดยการศึกษาชาติพันธุ์วรรณาดิจิตัล เป็นการศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของปัจเจกบุคคลหรือสังคมนั้น ๆ ทั้งในมุมมองของความหมาย บรรทัดฐาน ครอบคลุมสหศาสตร์ อาทิ การวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภค การสื่อสาร วัฒนธรรม และชุมชนศึกษา จึงทำให้ผลงานภาคสนามของงานชาติพันธุ์วิทยาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การวิจัยจากประสบการณ์จนอาจกลายเป็นทฤษฎีจากฐานรากเพื่อใช้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ต่อไป (Dong & Blommaert, 2009) มักใช้ร่องรอยในการมีการปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ออนไลน์มาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ ผ่านวิธีการวิจัยเชิงตีความที่ปรับใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในบุคคลของมานุษยวิทยากับการศึกษาปฏิสัมพันธ์ และประสบการณ์ที่แสดงออกผ่านการสื่อสารในพื้นที่

เสมือน (Kozinets, 1998) ผู้วิจัยจึงเลือกวิธีวิทยานี้มาใช้ศึกษาในกลุ่มชายรักชายผู้ใช้สารเสพติดและกิจกรรมทางเพศมาเป็นองค์ประกอบการสร้างมิตรภาพระหว่างกัน ซึ่งพื้นที่ในการศึกษานั้นเป็น “พื้นที่ถูกผสม” กล่าวคือทั้งในพื้นที่ออนไลน์ผ่านพื้นที่ทวิตเตอร์ และพื้นที่ออฟไลน์ผ่านพื้นที่เฉพาะ โดยระยะเวลาในการฝังตัวนั้นผู้วิจัยอาจยังกำหนดไม่ได้แน่ชัด อันเนื่องมาจากผู้วิจัยลงพื้นที่ภาคสนามแนวทางชาติพันธุ์วรรณา ซึ่งผู้วิจัยใช้พื้นที่นี้ในการสร้างความเข้าใจ เชื่อมั่น สนับสนุน ไว้วางใจ เข้าใจสถานการณ์ ทักษะคิด ความคิด พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมดมาตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2559 จนกว่ากระทั่งเขียนรายงานฉบับนี้สำเร็จ ยังคงมีการสอบถามประเด็นต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องตามคำอธิบายที่ Visetpricha, B. (2017) อ้างอิงจาก Gable, E (2014) ที่ว่า การศึกษาแบบชาติพันธุ์วรรณา ไม่ได้เป็นเพียงอาศัยการคิดการไตร่ตรองอย่างมีตรรกะเหตุผล เพื่อสร้างความรู้เท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยอารมณ์และความรู้สึกของผู้ศึกษาร่วมด้วย เพื่อที่จะเข้าถึงความรู้สึกและความเข้าใจ ต่อกลุ่มคนที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา

เพื่อสร้างความไว้วางใจ เข้าใจสถานการณ์ ทักษะคิด ความคิด พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งหมด โดยระหว่างนั้นมีการสอบถามข้อมูลเป็นระยะ ๆ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องในการเขียนรายงาน ซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยครั้งนี้เป็นชายรักชายจำนวน 3 ท่าน อายุตั้งแต่ 32 ปีขึ้นไปและสมัครใจในการเปิดเผยข้อมูล ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงจริยธรรมในการวิจัยอย่างมาก โดยการนำเสนอข้อมูล และการปกปิดความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยเหตุแห่งความเคารพในบุคคล ซึ่งผู้วิจัยได้ให้

ข้อมูลอย่างครบถ้วนจนผู้เข้าร่วมวิจัยเข้าใจเป็นอย่างดี และตัดสินใจอย่างอิสระในการให้ความยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย และให้ความสำคัญในการศึกษาประชากรกลุ่มเปราะบาง และประเด็นการศึกษาที่มีความอ่อนไหว (British Sociological Association, 2002) อีกทั้ง การใส่รหัสในการเก็บข้อมูล มีการจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี และที่สำคัญที่สุดผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการ (Sirirassamee et al, 2001; Pananankhonsab, 2018; Tirapalika, 2020b) และเพื่อความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมวิจัย ชื่อที่จะปรากฏนั้นจะใช้แทนด้วยอักษรภาษาอังกฤษตัว ‘H’ ตามตัวรหัสลำดับ 1 2 และ 3 เพื่อความสะดวกในการอ้างอิงข้อมูล

ผลการวิจัย

มิตรภาพที่พัฒนาด้วย “สารเสพติด”

“มันไม่ได้เกิดขึ้นเพราะยา มันเกิดขึ้นเพราะใจ” (คำสัมภาษณ์คุณ H1)

โดยในส่วนของ การนำเสนอข้อมูลจากการลงพื้นที่ ผู้วิจัยจำเป็นที่จะต้องนำเสนอเนื้อหาที่เป็นแกนหลัก อาจปรากฏข้อความเชิงเพศ คำพรุสวาท รวมทั้งการใช้คำศัพท์กึ่งวิชาการ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจบริบทและสถานการณ์ในขณะนั้นมากที่สุด เสมือนผู้อ่านเหมือน “อยู่ที่นั่น” (Visetpricha, 2017)

ในครั้งแรกผมสร้างบัญชีผู้ใช้ขึ้น โดยใช้ภาพประกอบ เนื้อหาสาระของบัญชีผู้ใช้เกี่ยวข้องกับเพศและรสนิยมทางเพศที่ผมเองสนใจ ผมใช้ระยะเวลาในช่วงแรก ๆ ด้วยการใช้ทวิตเตอร์เหมือนกลุ่มชายรักชายอื่นสนใจ มีการกดหัวใจและกด

รีทวีต (retweet) ในเนื้อหาต่าง ๆ ยิ่งไปกว่านั้นผมเริ่มนำเสนอเรื่องราว ภาพถ่าย วิดีโอคลิปของตนเอง เพื่อพยายามทำความเข้าใจรูปแบบและวิธีคิดของผู้ใช้ที่เป็นชายรักชายอื่น ๆ จากการสังเกตการณ์ พบว่า เนื้อหาที่ปรากฏสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ส่วนด้วยกัน ประกอบด้วย 1) เนื้อหาทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การตลาดต่าง ๆ การบ่นเรื่องวัคซีน รวมทั้งความรัก และ 2) เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพศ โดยที่ไม่จำกัดรสนิยมทางเพศ กล่าวคือ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมเพศของเพศต่าง ๆ การร่วมเพศกับอุปกรณ์ (sex toys) หรือ กลุ่ม BDSM เป็นตัวอย่งของ 5 คำ ประกอบด้วย ความเป็นทาส หรือสภาวะที่ถูกพันธนาการ (Bondage), การลงโทษ (Discipline), การปกครอง (Dominance) และการยอมจำนน (Submission), การมีความสุขจากการทำให้ผู้อื่นเจ็บปวด (Sadism) และการมีความสุขจากการถูกผู้อื่นทำให้เจ็บปวด (Masochism) โดยเนื้อหาทั้งหมดนั้นถูกสร้าง ทวิต และรีทวีตซ้ำ ๆ โดยกลุ่มที่เรียกตนเองว่า “เเคคเคอร์” หรือผู้ที่มิบัญญัติทวิตเตอร์อาจปกปิดหน้าตาจริงหรือไม่ปกปิดก็ได้สร้างเนื้อหาเหล่านั้นออกมาในผู้รับสื่อในทวิตเตอร์ได้ชมทั้งฟรีและไม่ฟรี ผมเองก็ได้ร่วมกิจกรรมหลายครั้งในฐานะคนในของกลุ่มเพื่อศึกษาชุมชน วิธีคิด ความเชื่อ ทศนคติ และวัฒนธรรมของชายรักชายผู้ใช้ทวิตเตอร์ว่าเป็นอย่างไร

ผมได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงรูปภาพ การลงคลิปวิดีโอ การร่วมกลุ่มเฉพาะต่าง ๆ ระยะเวลาหนึ่ง ผมได้พบคุณ H1 ด้วยการสนทนาผ่านกล่องข้อความส่วนบุคคล โดยในครั้งแรกคุณ H1 ส่งข้อความความว่า “กู BDSM สนใจมัย กูเป็นทาส” อีกทั้งบทสนทนาที่เกิดขึ้นมักใช้คำพรุสวาท และ

มีคำหยาบทั้งบทสนทนา หลังจากนั้นผมได้มีโอกาส นัดพบคุณ H1 เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ ทว่าในการ พบกันครั้งแรกนั้นคุณ H1 กลับเป็นคนที่มีความ สุภาพเรียบร้อยอย่างมาก ขัดแย้งกับสิ่งที่ปรากฏ ในสื่อสังคมออนไลน์ ผมถามคุณ H1 ว่าเพราะเหตุใด จึงใช้คำพูดที่ดูหยาบคาย แทนที่จะพูดปกติทั่วไป คุณ H1 กล่าวว่า “ทุกครั้งเราต้องสร้างตัวตนให้ เข้ากับสถานการณ์ครับ ผมมีแอคสามชื่อแต่ละชื่อ แสดงต่างกันคนละกลุ่ม... หนึ่งในนั้นมีไฮด้วย” ผมถามต่อด้วยความสนใจว่าไฮจริง ๆ แล้วคืออะไร คุณ H1 กล่าวว่า “มันเป็นการร่วมเพศโดยใช้ ยาไอซ์บ้าง สารระเหยต่าง ๆ บ้าง มันช่วยให้การ ร่วมเพศในแต่ละครั้งสนุก ไม่น่าเบื่อ” ผมจึงถามต่อ ว่าเพราะเหตุใดจึงใช้ เพราะดูจากภายนอกแทบไม่รู้ เลยว่าพีใช้ คุณ H1 บอกว่า “มันไม่ได้เกิดขึ้น เพราะยา มันเกิดขึ้นเพราะใจ ยาเค้าไม่ได้บังคับ ฝึคนะ แต่ตอนนั้นใจอยากลองมาก เลยลอง พอลองแล้วติด แต่ไม่ได้เสพตลอด แค่ช่วงที่ ต้องการมีกิจกรรมทางเพศแบบนี้เท่านั้น ตอนแรก ผมก็ไม่ได้เล่นทาสอะไรหรอก กลัวชะด้วยซ้ำ แต่มี พี่คนนึงในกลุ่มเค้ามีวงของเค้า เราเข้าไปแจม แล้วเราชอบ เลยขยับจากวงไฮมาเป็น BDSM แทน แต่เราขอยืนยันว่าไม่ใช่ทุกคนที่ไฮ”

อีกทั้งพบว่า การใช้สารเสพติดนั้นเป็น กิจกรรมทางนั้นทนการของกลุ่มรสนิยมทางเพศ จำนวนมาก ไม่ได้มีแค่ชายรักชายเท่านั้น แต่การที่ สังคมจับจ้องเฉพาะชายรักชายก็อาจเป็นผลมาจากการที่ชายรักชายมักเป็นกลุ่มที่สังคมตีตราว่าเป็น คนไม่ดีเสมอ ๆ ตามคำสัมภาษณ์ของคุณ H1 แม้ผมจะไม่ได้ทราบที่ไปที่มาหรือประสบการณ์จาก คุณ H1 มากนัก ไม่นานหลังจากนั้นคุณ H2 (ซึ่งใน

ชีวิตจริงได้ประกอบอาชีพที่มีความน่าเชื่อถือ และ ถือได้ว่าเป็นอาชีพที่ได้รับการยอมรับจากสังคม) ได้ทักกล่องข้อความส่วนตัวมาหา พร้อมแนะนำว่า คุณ H1 แนะนำมาให้มาคุยผมจึงพูดคุยผ่านทวิตเตอร์ พร้อมทั้งสังเกตการณ์เนื้อหาต่าง ๆ ที่คุณ H1 H2 ริทวิตหรือกดหัวใจ พบว่ามีความสอดคล้องกัน รวมทั้งมีบทสนทนาถึงเชิญชวนให้บุคคลทั่วไป เข้าร่วมกิจกรรม “ไฮ” ได้ โดยจำเป็นที่จะต้องส่ง ข้อความไปยังกล่องข้อความส่วนตัวเพื่อนัดหมาย และสอบถามต่อไป

หลังจากการสนทนาในกล่องข้อความ ระยะเวลาหนึ่ง ในระหว่างนั้นผมมีการสนทนา แบ่งปัน รูปภาพ และเนื้อหาต่าง ๆ ระหว่างกัน จนคุณ H2 แนใจว่าปลอดภัยและผมไม่ได้เป็นสายตำราวจ คุณ H2 จึงนัดพบผม โดยสถานที่นั้นคุณ H2 เลือกมาเป็นสถานบันเทิงแห่งหนึ่ง เมื่อผมไปถึง มีการแนะนำตัวและสร้างความคุ้นเคย หลังจากนั้น ผมก็เริ่มสอบถามประเด็นการใช้สารเสพติดในการ สร้างมิตรภาพระหว่างกัน คุณ H2 กล่าวว่า “ที่จริง ถ้าพูดว่าใช้ยามันคุนากลัว กลัวตำรวจลง ฮ่า ฮ่า แต่ถ้าบอกว่าเริ่มต้นจากสารระเหยเบา ๆ ที่มีขาย ทั่วไป แล้วพอใช้มันลึกลับก็ไม่ว่าเลยขยับไปใช้ ที่สูงขึ้นจนปัจจุบันก็จะใช้เฉพาะตอนร่วมเพศ เราไม่ได้เน้นเอดแล้วบังคับเสพนะ แต่มันเป็น สังคมของเรา ที่ใคร ๆ เค้าก็ใช้ เราไม่รู้คนอื่นใช้ ตอนไหนบ้าง แต่เราใช้ตอนเอดอย่างเดียว” ผมสนใจต่อว่าเพราะเหตุใดจึงเลือกใช้ ทั้ง ๆ ที่รู้ว่า อาจส่งผลเสียต่อสุขภาพในระยะยาว คุณ H2 กล่าวว่า “มันเสียก็ไม่ใช่ไรหรอก เราไม่ได้ใช้ มากนะ มันเป็นการใช้เพื่อเข้าสังคม ถ้าพูดว่า อันตราย คนกินเบียร์กินเหล้าก็อันตรายนะ แต่เรา

เลือกกินเลือกใช้ในช่วงเวลานั้น ๆ เท่านั้นแหละ และไม่ได้ใช้ประจำ มันเป็นการร่วมสร้างบรรยากาศ สร้างสมาคม สร้างชุมชนของเรา ที่จริงมีหลายคนดัง ๆ เค้กก็ใช้นะ แต่เค้กไม่ลงให้ดูหรอก เค้กกลัวเสีย แต่ผมรู้ เพราะผมเคยไปเอดกับเค้กมาแล้ว เลยรู้ที่เล่าเพราะอยากจะบอกผ่านไปว่าสารเสพติด หรือยาที่ใคร ๆ พูดมันเป็นเพียงการเข้าสังคมะ บางสังคมใช้คาเฟอีน บางสังคมใช้บุหรี่ สังคมเราใช้อันนี้แค่นั้นเอง”

ถึงแม้ผมจะฟังแล้วรู้สึกสงสัยมากยิ่งขึ้น ทว่าบทสนทนาต้องจบลงเนื่องจากคุณ H2 ต้องไปทำธุระต่อ ผมจึงเก็บคำถามนี้เอาไว้ จนกระทั่งได้มาเจอคุณ H3 ซึ่งคุณ H3 ตอบคำถามนี้ผมว่า “จากอยากลองในวันนั้นสู่กลุ่มตัวอย่างงานวิจัยในวันนี้” คุณ H3 เล่าว่า “ปกติชอบงานหม้อยู่แล้ว หมูป่อย ๆ จนวันนั้นพี่ในวงชวนให้ลองเลยลอง แค่นั้นเลย” จากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 3 คนจะพบว่าทั้งหมดเริ่มต้นด้วยการอยากลองด้วยเหตุผลที่แตกต่างกัน ทั้งเพื่อนชวน ทั้งเข้าสังคม ทั้งอยากลอง แม้เหตุผลดังกล่าวอาจฟังดูไม่ขึ้นในมุมมองของคนนอกหรือคุณ H3 ที่ออกมาจากแวดวง 3 สาระเอ คือ “เอด เสพ และ เอดส์” เพราะหากมองจากมุมมองคนนอก หรือนักวิชาการนอกประเด็นเพศ สุขภาพ และ ชาติพันธุ์ การศึกษาชิ้นนี้แทบไม่มีประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการเลย ทว่าหากมองจากมุมมองผู้ที่คลุกคลีภายในแวดวงนี้แล้ว จะพบว่ามีประเด็นต่าง ๆ มากมายในพื้นที่แห่งนี้ ทั้งรสนิยมที่หลากหลาย คุณค่าที่ประชากรกลุ่มนี้ให้ ทศนคติต่อเรื่องเพศ ที่ในสังคมกำลังต่อสู้เพื่อความเท่าเทียม

รวมทั้งการใช้สารเสพติด ซึ่งเรื่องสารเสพติดนั้นกลายเป็นทุนประเภทหนึ่งในการมีตัวตน

ในประชากรกลุ่มนี้ และสามารถกลายเป็นรสนิยมทางเพศประเภทหนึ่งที่ไม่ได้เจาะจงอยู่กับเพศสภาพ เพศสภาพ และสุขภาพทางเพศอีกด้วย หรือการศึกษาของ Guadamu, T. (2021) พบว่า สารเคมีเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเป็นตัวตน อัตลักษณ์ ความสุข และความฟิน อย่างไรก็ตามจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามียากว่านั้น เพราะสารเสพติดกลายเป็นตัวกลางหรือทุนเชิงสัญลักษณ์ในการสร้างมิตรภาพ และตัวกลางหรือทุนนี้เองส่งผลให้ให้เกิดเครือข่าย (Networks) ระหว่างกันอีกด้วย

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

เครือข่ายที่เป็นมากกว่าแค่การร่วมเพศและใช้ยา

โดยเครือข่าย (Networks) ในขั้นนี้มีความเข้มข้นในการช่วยเหลือกันสูงมากตามบทสัมภาษณ์ของคุณ H1 H2 H3 ซึ่งไม่ได้เป็นความร่วมมือเฉพาะเรื่องสารเสพติดหรือกิจกรรมทางเพศตามที่สังคมภายนอกเข้าใจเท่านั้น ทว่าเครือข่ายนี้ส่งผลต่อการได้ร่วมงาน การพัฒนาในอาชีพ หรือธุรกิจส่วนตัวอีกด้วย ประเด็นนี้เป็นอีกประเด็นที่น่าสนใจ อันเนื่องมาจากกลุ่มชายรักชายไม่ได้มองกิจกรรมทางเพศเป็นเพียงเรื่องความสำเร็จความใคร่ของตนเองเท่านั้น แต่มองต่อไปคือการส่งเสริมให้เจอเพื่อน คู่นอน หรือกลุ่มบุคคลที่สามารถช่วยให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้

ตัวอย่างเช่น คุณ H1 กล่าวว่า ตนเองเป็นพนักงานที่ทำงานในสถาบันทางการเงินแห่งหนึ่ง ซึ่งจำเป็นที่จะต้องหยอด หาลูกค้าเป็นประจำ แต่เมื่อเมื่อคุณ H1 ได้นำเรื่องนี้ไปบอก

เพื่อน ๆ ในกลุ่ม เพื่อน ๆ ในกลุ่มมักจะช่วยสมัคร ช่วยเปิดยอด อีกทั้งบางคนยังช่วยบอกต่อหาลูกค้า จนกระทั่งสามารถทำยอดได้สูงติดต่อกัน และเมื่อกลุ่มเพื่อนมักก็มีกิจกรรมทางเพศกันคุณ H1 และ H2 ก็มักจะไปร่วมทุกครั้ง ซึ่งคุณ H2 เรียกว่า “การคืนสู่เหย้า”

หรือในกรณีคุณ H3 ที่เล่าว่าตนเอง ติดเชื้อไวรัสตับและต้องเข้ารับการรักษาก็อยากเล่าเรื่องนี้ให้เป็นอย่างน้อยในการใช้ชีวิต รวมทั้งยังคอยชักชวนให้เพื่อน ๆ พี่ ๆ ในชุมชนมาเข้ารับการตรวจ การรับยาต่าง ๆ ในฐานะคนในที่เคยร่วมกิจกรรมและติดเชื้อไวรัสบางอย่างกลับมา จึงเข้ารับการรักษาในโครงการวิจัยในสถานพยาบาลแห่งหนึ่งในทางกลับกัน ส่วนนี้เป็นอีกส่วนที่วัฒนธรรม กระแสหลักอาจสามารถเข้ามาบริหารอำนาจ และกระทำการโต้ตอบให้วัฒนธรรมกระแสน้อยสยบยอม และให้ปฏิบัติตามได้อย่างละมุนละม่อม

จากเหตุผลทั้งหมดที่ได้รับจากการลงพื้นที่พบว่า การศึกษาภาคสนามในครั้งนี้ แม้ข้อมูลที่ได้รับนั้นอาจไม่สามารถใช้ตอบสังคม หรือกลุ่มชายรักชายอื่น ๆ ในระดับทั่วไปได้ว่า เพราะเหตุใดถึงใช้สารเสพติดและเพศสัมพันธ์ ในการสร้างมิตรภาพระหว่างกัน ทว่าสิ่งหนึ่งที่มีคำตอบจากการศึกษาครั้งนี้ผ่านผู้เข้าร่วมการวิจัย 3 ท่าน ทำให้เห็นได้ว่า พื้นที่วัฒนธรรมของกลุ่มชายรักชายมักมีการต่อรอง การช่วงชิงความหมาย สำหรับพื้นที่ของตนเอง กลุ่มหรือชุมชนของตนเอง อีกทั้งมีการให้คุณค่ากับทุนเชิงสัญลักษณ์บางอย่างเสมอ ๆ โดยความหมายนั้นอาจไม่จำเป็นที่จะต้องสอดคล้องกันกับวัฒนธรรมหลักที่วัฒนธรรมหลัก

ให้คุณค่า ซึ่งสอดคล้องกับวิถีการศึกษาผ่านมุมมองของ วัฒนธรรมศึกษาที่เชื่อว่าระบบอำนาจและความ เคลื่อนไหวต่าง ๆ ทางสังคมกระแสรอง หรือ วัฒนธรรมย่อย ที่ต้องเผชิญกับวัฒนธรรมกระแสหลัก ที่มีความซับซ้อนของรูปแบบวัฒนธรรมภายใต้ บริบททางการเมืองและสังคมที่กระทำโต้ตอบกัน อยู่ตลอดเวลา (Panyakaew, 2021) ซึ่งในที่นี้ มองว่าสารเสพติดเป็นทุนเชิงสัญลักษณ์ประเภทหนึ่ง ที่ใช้ในการสร้างตัวตน สร้างชุมชน สร้างสังคม ของตนเอง รวมทั้งใช้ในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี ระหว่างกันเพื่อเหตุผลตามแต่ที่ผู้ใช้รายนั้น จะปรารถนา โดยที่ผู้เสพหรือผู้ใช้ต้องไตร่ตรอง ด้วยตนเองว่าแค่นั้นถึงเรียกว่าพอ หรือแค่นั้น ถึงเรียกว่ามากเกินไป

ข้อเสนอแนะจากการลงพื้นที่

บทความเรื่องการศึกษาชาติพันธุ์วรรณา เชิงอัตชีวประวัติของชายรักชาย กรณีศึกษาชาย ผู้ใช้กิจกรรมทางเพศและสารเสพติดในการ สร้างความสัมพันธ์หรือมิตรภาพและเครือข่าย เกิดจากการพยายามนำเสนอลงพื้นที่วิจัยที่เรียก ได้ว่าอ่อนไหวที่สุดพื้นที่หนึ่ง โดยอาศัยวิธีวิทยา แบบชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติ เพื่อให้ นักวิชาการหรือผู้ที่สนใจประเด็นชายรักชายสามารถ เข้าถึงข้อมูลเชิงลึก ทั้งเปิดเผยตัวตน การสร้าง มิตรภาพระหว่างกันทั้งในพื้นที่ออนไลน์และ ออฟไลน์ ซึ่งมาจากการบอกเล่าและประสบการณ์ ของผู้เข้าร่วมวิจัย ที่ปรากฏความคิด ความเชื่อ ทศนคติที่เกิดขึ้นในกลุ่มวัฒนธรรมย่อยซึ่งโต้ตอบ กับวัฒนธรรมกระแสหลักอย่างต่อเนื่อง ทั้งการ

ใช้สารเสพติด การร่วมเพศ การสร้างความร่วมมือ เป็นต้น

ในประเด็นชาติพันธุ์วรรณา และการลงพื้นที่สนามวิจัย การลงพื้นที่ทั้งหมดใช้ระยะเวลามากกว่า 15 เดือน เพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน และจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยอยากเล่าในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองที่อ่อนไหวของตนเอง ชุมชน และสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกโดยรับรู้ว่ามีเหตุเล่าเปิดเผยข้อมูลแล้วตนเองจะปลอดภัยในการให้ข้อมูลและเปิดเผยตัวตนได้อย่างเต็มที่ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อว่าวิธีวิทยารูปแบบนี้จะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ต้องการและเป็นจริงจากชุมชน และวัฒนธรรมที่ต้องการศึกษามากกว่าวิธีวิทยารูปแบบอื่น แต่ถึงกระนั้นก็ได้หมายความว่า การได้รับข้อมูลที่แท้จริงนั้นจะเกิดจากการ “ทำตามตัวอักษร” ที่ปรากฏในวิธีวิทยานี้เท่านั้น แต่ผู้วิจัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้าใจบริบท จุดอ่อน จุดแข็ง และความละเอียดอ่อนของพื้นที่ ประชากร สังคม หรือวัฒนธรรมนั้น ๆ ให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะได้เข้าถึงข้อมูล ถอดความ ตีความ จึงจะทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและดีที่สุดในระยะเวลานั้น ๆ

อีกหนึ่งคำถามสำคัญคือเมื่อศึกษาเสร็จสิ้นแล้ว ผลของการศึกษาชิ้นนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการได้มากน้อยเพียงใด ย้อนกลับไปยังวัตถุประสงค์ในการศึกษางานชิ้นนี้ เพื่อศึกษาทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิดของชายรักชาย

ต่อสารเสพติด และใช้สารเสพติดเพื่อสร้างชุมชนอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาได้ตอบไปแล้วในตอนต้น สิ่งที่คุณวิจัยต้องการชวนคิดต่อคือการศึกษากลุ่มชายรักชายที่หลุดพ้นจากวงจรของสารเสพติดแล้ว กลับมาใช้ชีวิตต่อไปอย่างไร เพราะอย่างที่ทราบโดยทั่วไปว่า หลังจากการใช้สารเสพติด สุขภาพกายและสุขภาพจิตจะได้รับผลกระทบอย่างมาก ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าขบคิดว่า หากการกลับมาใช้ชีวิตปกติ สุขภาพกายและสุขภาพจิตนั้นส่งผลต่อการดำรงชีวิตหรือไม่อย่างไร รวมทั้งมีอาการวิตกกังวลต่อประเด็นทางด้านกฎหมายหรือไม่ เพราะจากการศึกษาในครั้งนี้ผู้เข้าร่วมวิจัยหนึ่งท่านออกมาจากวงจรแล้ว และยังคงต้องได้รับการรักษาด้านระบบประสาทเป็นระยะ ๆ จากการใช้สารเสพติดในระยะสั้นเท่านั้น แล้วในกรณีที่ใช้ระยะยาวจะเป็นอย่างไร อีกทั้งการยอมรับและการอยู่ร่วมกันในสังคมของผู้เคยใช้สารเสพติด เพราะจากการลงพื้นที่ทางการศึกษาพบว่า ไม่ได้มีแต่กลุ่มชายรักชายเท่านั้นที่ใช้สารเสพติด พบว่ากลุ่มรสนิยมทางเพศต่าง ๆ ก็มีการใช้สารเสพติดในลักษณะนี้เช่นกัน

ดังนั้นประเด็นนี้ผู้วิจัยเชื่อว่าจำเป็นต้องศึกษาต่อไป เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์ใหม่ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต

REFERENCES

- Adams, T. E., Ellis, C., & Jones, S. H. (2017). Autoethnography. **The international encyclopedia of communication research methods**, 1-11.
- ASA, A. (2017). **“Hate Exists” Sexual Hate Crimes**. Retrieved 15 August 2021 from <https://prachatai.com/journal/2017/01/69755> (in Thai)
- BBC news Thai. (2005). **“Twitter is the bathroom wall of the 21st century, but it is the wall that reaches millions.”**. Retrieved 12 December 2020 from <https://www.bbc.com/thai/thailand-49919169> (in Thai)
- British Sociological Association. (2002). **Statement of ethical practice for the British Sociological Association**. Retrieved 5 May 2020 from https://www.britisoc.co.uk/media/24310/bsa_statement_of_ethical_practice.pdf
- Dailynews. (2021). **Break through the drug-sex party of the ‘boys love boy’ group in the famous sauna**. Retrieved 15 August 2021 from <https://www.dailynews.co.th/crime/845184/> (in Thai)
- Dong, J & Blommaert, J (2009) Space, scale and accents: Constructing migrant identity in Beijing. **Multilingua** 28(1): 1–24.
- Dongthong, S. (2016). **Twitter Hook Up: Dating for men who have sex with men**. Paper presented at the Collection of abstract in Sociology and Anthropology Undergraduate Seminar 2nd, 1/04/18, Thammasat University, Bangkok. (in Thai)
- EK-lem, B. (1989). **Gay : The development and maintenance process fo a homosexual indentity**. (Master’s thesis). Thammasat University, Bangkok. (in Thai)
- Ellingson, L. L., & Ellis, C. (2008). **Autoethnography as constructionist project**. In J. A. Holstein, & J. F. Gubrium (Eds.), *Handbook of constructionist research* (pp. 445-465). New York: Guilford.
- Ellis, C. (2004). **The ethnographic I: A methodological novel about autoethnography**: Walnut Creek, California: Altamira Press.
- Eoseewong, N. (2002). **Nidhi Eoseewong On gender : thoughts, identity and gender bias, women, gays, sex education and eroticism**. Bangkok: Silapawattanatham magazine (special edition). (in Thai)
- Fungfueng, B. (2014). **Media consumption patterns of mobile application for men**

- who love men : case study “Grindr”.** (Master’s thesis). Thammasat University, Bangkok. (in Thai)
- Gable, E. (2014). The anthropology of guilt and rapport: Moral mutuality in ethnographic fieldwork. **HAU: Journal of Ethnographic Theory**, 4(1), 237-258.
- GENONLINE.CO. (2018). **including “APP”, “Nat Yim” (Hook Up), the popular choice of rainbow people who grow up quietly in Thailand.** Retrieved 12 December 2020 from <http://genonline.co/2018/06/29/rainbows-app/> (in Thai)
- Guadamu, T. (2021). Pop culture, music, drug parties and the parallel world of the homeless. In Chuengsatiansup, K., Duangwises, N. and Kenmee, A. (Eds.), **Anthropology Journey**. Bangkok: Parbpin Company Limited. (in Thai)
- H1 (2020, 15 Dec). **The Twitter experience to build a community.** Independent scholar.
- H2 (2021, 12 Jan). **The Twitter experience to build a community.** Independent scholar.
- H3 (2021, 30 Jan). **The Twitter experience to build a community.** Independent scholar.
- Hayano, D. M. (1979). Auto-ethnography: Paradigms, problems, and prospects. **Human organization**, 38(1), 99-104.
- Hine, C. (2000). **Virtual ethnography**. California, United States: SAGE Publications Ltd.
- Hughes, S. A., & Pennington, J. L. (2016). **Autoethnography: Process, product, and possibility for critical social research**. Sage Publications.
- Jackson, P. A. (1995). **Dear uncle go: Male homosexuality in Thailand**: Bua Luang Books.
- Kamnerdtone, P. (1984). **Acceptance of gay students : a case of public secondary school teachers in Bangkok Metropolitan area.** (Master’s thesis). Thammasat University, Bangkok. (in Thai)
- Kawkong, N. (2019). **Hook Up : the process of dating to have sex through a gay application.** Retrieved 20 July 2021 from <http://channel.sac.or.th> › website › video › detail_news. (in Thai)
- khaosod. (2018). **Security guards have a real group of people come to join in Lumpini Park.** Revealing popular outdoor locations, quiet, non-human. Retrieved from shorturl.asia/HCdIL (in Thai)

- Kozinets, Robert V. (1998), "On Netnography: Initial Reflections on Consumer Research Investigations of Cyberculture," in *Advances in Consumer Research*, Volume 25, ed., Joseph Alba and Wesley Hutchinson, Provo, UT: **Association for Consumer Research**, 366-371.
- Laddapong, K. (2019). **Are we being chased in here?: The Digital and Emotional Infrastructure in the "Gay Bear" Group Application -- GROWLr**. Retrieved 12 July 2021 from <https://thammasat.academia.edu/>. (in Thai)
- Mills, A. J., Durepos, G., & Wiebe, E. (Eds.). (2009). **Encyclopedia of case study research**. Sage Publications.
- Morley, D. (1986). **Family television: cultural power and domestic leisure**. London: Comedia Pub. Group.
- NewsCH7. (2021). **Special Report: Closing the area of gay men fearing crime**. Retrieved 15 August 2021 from <https://news.ch7.com/detail/469179> (in Thai)
- Pananankhonsab, W. (2018). Ethnographic methods in online communities. **Thammasat journal**, 36(2), 58-77. (in Thai)
- Panyakaew, W. (2021). Pop culture, music, drug parties and the parallel world of the homeless. In Chuengsatiansup, K., Duangwises, N. and Kenmee, A. (Ed.), **Anthropology Journey**. Bangkok: Parbpin Company Limited. (in Thai)
- Phaiphayu, W. and Cheyjunya, P. (2019). Study of Benefits and Satisfaction of Using Dating Applications on Mobile Phone of Gay. **Journal of communication and innovation NIDA**. 6(2), 45-66. (in Thai)
- PPTVHD36. (2021). **MSM use under the bridge for sex and prostitution**. Retrieved 15 August 2021 from <https://www.pptvhd36.com/news/%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%8D%E0%B8%B2%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1/142545> (in Thai)
- Ruangronghirunya, S. (2011). **News management on social network, "Twitter", of the Nation Group**. (Master's thesis). Thammasat University, Bangkok. (in Thai)
- Saiphon, P. (2019). The Studies of Social Life and Ethnography in the City Context. **Journal of Anthropology**, 2(1), 54-86. (in Thai)
- Sansaneeyarat, W. (2013). **The building of personal brand by television field reporters through Twitter**. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok. (in Thai)

- Santhitiwanich, A. (2014). Epistemological Status of Social Science. **Kasetsart Journal of Social Sciences**. 35(3), 472 – 487. (in Thai)
- Sirirassamee, B., Sethaput, C. and Yoddumnern-Attig, B. (2011). **Ethical issues in research involving human subjects**. Nakhon Pathom, Thailand: Institute for Population and Social Research, Mahidol University. (in Thai)
- Steup, M. (2005). **Epistemology: Stanford encyclopedia of philosophy**. In: Stanford University. Center for the Study of Language and Information (US).
- Tirapalika, B, Sirisawat Apichayakul, OS. and Buddharaksa, W. (2021). Twitter: Self-presentation, virtual community, and connection of the group with diverse sexual tastes on the twitter. **Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology**, 6(7), 399-414. (in Thai)
- Tirapalika, B. & Lattipongpun, W. (2021). The elderly gay men: Representative image missing in Thai society. **Stance Journal**. 8(1), 1-24. (in Thai).
- Tirapalika, B. (2017). MSM: The relationship of the Twitter community. **The Journal of Social Communication Innovation**. 5(2), 69-80. (in Thai)
- Tirapalika, B. (2020a). “Bottom” : The transformation of masculinity through MTRM perspectives – Men who use the Twitter to seek relationship with other Men – a case study on Twitter. **Stance Journal**. 7(1), 2020, 151-182. (in Thai)
- Tirapalika, B. (2020b). Netnography : Research Methodology in virtual space. **The Journal of Social Communication Innovation**, 8(1) 15 January - June 2020, 76-88. (in Thai)
- Visetpricha, B. (2017). Ethnographic Turn: “Being there” with homeless people in Manila, the Philippines. **Thammasat journal**, 36(2), 1-32. (in Thai)
- Vongprasert, V., Jainpradit, T., and Kobut, S. (2020). Twitter and Democratic Political Attitude of Thai Youth at Siam Square. **Rajapark Journal**, 14(32), 141-154. (in Thai)
- Wongyannava, T. (1998). Representative image of the ass. In Chalemphao Koanantakun, Paritta (Ed.), **Revealing the body - camouflaging the body: an experiment to look at the body in religion political philosophy History, Art and Anthropology**. Bangkok: Kobfai Books. (in Thai)

Research Article

ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้โดยสารและการเคลื่อนไหวของอากาศยาน ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่

THE RELATIONSHIP BETWEEN PASSENGER NUMBERS AND AIRCRAFT MOVEMENTS OF CHIANG MAI AIRPORT

พลอยวรินทร์ แสงสมบูรณ์* วัลภา จันดาเบา และ ปารย์กัญจน์ วิจิตรสงวน
สาขาอุตสาหกรรมบริการการบิน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Ploywarin Sangsomboon*, Wanlapa Jandaboue and Parnkan Vijitsanguan
Faculty of Libery Arts, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

*E-mail: ploywarin.s@rmutt.ac.th

Received: 2021-09-22

Revised: 2021-10-21

Accepted: 2021-10-28

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของอากาศยานและจำนวนผู้โดยสาร ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ และ 2) นำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของอากาศยานและจำนวนผู้โดยสาร ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบง่าย (Simple linear regression analysis) ของข้อมูลการดำเนินงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ที่ดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2562จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารรวมและความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) เท่ากับ 0.998 0.996 และ 0.936 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ท่าอากาศยาน การเคลื่อนไหวของอากาศยาน จำนวนผู้โดยสาร

ABSTRACT

The objectives of this study were to: 1) Analyze the correlation of statistical data between aircraft movements and passenger numbers of Chiangmai airport 2) Present the model of correlation between aircraft movements with passenger numbers of Chiangmai Airport.

This research analyzed statistical data of Chiangmai airport operations from year 2010-2020 using simple linear regression analysis and the findings were by the correlation of statistical data between total aircraft movements and domestic passenger numbers, total aircraft movements and total passenger numbers, and total aircraft movements and international passenger numbers of Chiangmai international airport has (R^2) 0.998, 0.996 and 0.936 consecutively that have correlation coefficient (R^2) closet to 1. These are suitable to be used for futuristic airport planning and developing at Chiangmai Airport.

Keywords: Airport, aircraft movement, passenger number

บทนำ

ท่าอากาศยาน (Airport) จัดเป็นพื้นที่ไว้รองรับการขึ้น-ลง รวมถึงการขับเคลื่อนของอากาศยาน โดยความสำคัญประการหนึ่งของสนามบินหรือท่าอากาศยานนั้นถือเป็นหนึ่งในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ อย่างหนึ่งในการขนส่งทางอากาศที่สามารถสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยได้โดยเกี่ยวข้องกับการขนส่งผู้โดยสารสินค้าหรือพัสดุภัณฑ์ ท่าอากาศยานเชียงใหม่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลบริหารงานโดยบริษัทท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) นับเป็นท่าอากาศยานที่จัดเป็นศูนย์กลางทางการบินของภาคเหนือของประเทศไทย เป็นประตูหลักสู่วัฒนธรรมล้านนาและมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว (Tangchitwattana, 1999) ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการบินของไทยในระยะยาว เพื่อให้เกิดการเติบโตได้อย่างมีศักยภาพอย่างต่อเนื่องและเป็นการขยายโอกาสทางเศรษฐกิจสู่พื้นที่และชุมชนโดยรอบท่าอากาศยานและทั่วภูมิภาคตอนเหนือที่มีสายการบินหลากหลายสายการบินให้บริการในเส้นทางนี้ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ จึงมีลักษณะการใช้งานเป็นสนามบิน

พาณิชย์ ศุลกากรและทางทหาร มีอาคารสิ่งก่อสร้างเพื่อรับรองงานบริการให้แก่ อาคารรองรับผู้โดยสารจำนวน 2 หลัง คือ อาคารผู้โดยสารภายในประเทศและอาคารผู้โดยสารระหว่างประเทศ มีสำนักงานขายบัตรโดยสารของสายการบินต่าง ๆ เช่น บางกอกแอร์เวย์ การบินไทย ไทยแอร์เอเชีย เป็นต้น มีเคาน์เตอร์บริการเช็คอินของสายการบินต่าง ๆ เช่น การบินไทย ไทยแอร์เอเชีย อีวีเอแอร์ โคเรียนแอร์ เป็นต้น มีทางขับเชื่อมต่อทางวิ่ง (Intersections) จำนวน 8 เส้นทางขับขนานทางวิ่ง (Parallel Taxiway) จำนวน 1 เส้นทางวิ่งมีความยาว 3,400 เมตร มีหลุมจอดรองรับจำนวน 20 หลุมจอดสามารถรองรับการขึ้นลงของเครื่องบินขนาดใหญ่ได้ เช่น เครื่องบินแบบโบอิง 747 และแอร์บัส 380 ได้ 7 หลุมจอดและรองรับอากาศยานขนาดเล็กเช่น เครื่องบินแบบโบอิง 737 เครื่องบินแบบ ATR-72 ได้ 13 หลุมจอด สามารถรองรับผู้โดยสารได้สูงสุด 8 ล้านคนต่อปี ภายในสนามบินยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อย่างครบครันและ (Matichon, 2017) (Airports Council International-ACI, 2006) สนามบินเชียงใหม่

เคยได้รับรางวัลการจัดอันดับให้เป็นท่าอากาศยานดีเด่นด้านบริการอันดับที่ 3 ของโลกในประเภทท่าอากาศยานที่มีผู้เข้ามาใช้บริการระหว่าง 5-15 ล้านคน/ปี โดยในปี พ.ศ.2562 (Airports of Thailand Public Company, 2020) มีปริมาณการขนส่งผู้โดยสารมากกว่า 11,321,459 คน เทียบกับกว่า 80,534 เทียบกับ เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการรองรับผู้โดยสารของสนามบิน ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการรองรับบริการ (Airport capacity) สนามบินเชียงใหม่ได้บรรจุแผนในการขับเคลื่อนในการพัฒนาสนามบินระยะที่ 1 ด้วยงบประมาณการเงินลงทุน 14,473.307 ล้านบาท ซึ่งดำเนินการในปี 2561-2565 ตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาท่าอากาศยานเชียงใหม่ให้สามารถรองรับปริมาณจราจรทางอากาศได้จนถึงปี 2568 รองรับปริมาณผู้โดยสารได้ไม่น้อยกว่า 16.5 ล้านคนต่อปี และระยะที่สองโครงการพัฒนาท่าอากาศยาน ได้ประมาณการเงินลงทุน 5,261.430 ล้านบาท โดยมีเป้าหมายที่จะดำเนินการพัฒนาให้สามารถรองรับปริมาณจราจรทางอากาศได้จนถึงปี 2578 โดยตั้งเป้าหมายเพื่อสามารถรองรับปริมาณผู้โดยสารได้ไม่น้อยกว่า 20 ล้านคนต่อปี ดังนั้น การประเมินประสิทธิภาพและผลประกอบการของท่าอากาศยาน (Jandaboue, W. & Simasathien, P. 2013) เพื่อจะนำไปใช้ในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ ในการวางแผนเพื่อมุ่งพัฒนาท่าอากาศยานให้มีความพร้อมในการเตรียมการรองรับเที่ยวบินและจำนวนผู้โดยสารที่คาดว่าจะเติบโตในอนาคตนั้น ท่าอากาศยานต้องออกแบบและวางแผนพัฒนาท่าอากาศยานให้มีขีดความสามารถในการรองรับทั้งการเคลื่อนไหว

ของอากาศยาน (airport movements) ให้สอดคล้องกับจำนวนผู้โดยสารที่มาใช้บริการ (passenger numbers) จึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้สอย

จากความสำคัญในการพัฒนาท่าอากาศยานเชียงใหม่ดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้โดยสารและการเคลื่อนไหวของอากาศยาน ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลของการขนส่งทางอากาศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2562 โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ จำนวนผู้โดยสารต่างประเทศ จำนวนผู้โดยสารรวม กับจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานต่างประเทศ และจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวม ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ เพื่อนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้และนำไปใช้ในการพยากรณ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานและปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานเชียงใหม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของจำนวนผู้โดยสารและจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยาน ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่
- 2) สรุปรูปแบบความสัมพันธ์ของจำนวนผู้โดยสารและจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยาน ณ ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดการวางแผนพัฒนาท่าอากาศยาน

ท่าอากาศยานเชียงใหม่ (Chiang Mai Airport) เป็นสถานที่ที่จัดไว้รองรับกิจกรรมการเดินอากาศ ที่สำคัญในเขตพื้นที่ภาคเหนือ โดยตั้งเป้าหมายเพื่อสามารถรองรับปริมาณผู้โดยสารได้ไม่น้อยกว่า 20 ล้านคนต่อปี เพื่อการรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจ การขยายขีดความสามารถและพัฒนาคุณภาพการให้บริการ การขนส่งทางอากาศนั้น จำต้องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ให้ดีมีประสิทธิภาพจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (The Twelfth National Economic and Social Development Plan 2017-2021) เน้นการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขัน เน้นการปรับสู่เศรษฐกิจฐานบริการ การขยายขีดความสามารถในการรองรับปริมาณผู้โดยสารของท่าอากาศยานนั้นเป็นเหตุให้มีการเดินทางภายในประเทศ (domestic travelling) และการเดินทางระหว่างประเทศ (international travelling) การขนส่งสินค้าทางอากาศ (cargo) ด้วยเป็นการโดยสารทางอากาศนั้นประหยัดเวลา สะดวกสบาย และสามารถตอบสนองต่อการเดินทางอย่างเร่งด่วนได้ สามารถตอบสนองความต้องการในการขนส่งสินค้าทั้งคน และสินค้าได้เป็นอย่างดี ประเด็นการตอบสนองความต้องการของผู้โดยสารที่มารับบริการ อันได้แก่ มาตรฐานการบินที่ดี ความมั่นใจด้านความปลอดภัย ความไม่พึงพอใจในการใช้บริการและคุณภาพการบริการ จึงถือได้ว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

ต่อการสร้างความพึงพอใจ และความประทับใจให้กับผู้โดยสารที่มารับบริการ ซึ่งการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจจึงมักนำข้อมูลการดำเนินงานของท่าอากาศยานที่มีการดำเนินงานมาวางแผนเพื่อพัฒนาท่าอากาศยาน (Young, 2011) เพื่อให้สามารถรองรับการเพิ่มขึ้นของผู้โดยสาร เทียวบิน และสินค้าทางอากาศและเพื่อประเมินประสิทธิภาพและผลประกอบการของท่าอากาศยาน การวางแผนนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาท่าอากาศยานให้มีความพร้อมในด้านการบริการในอนาคต การออกแบบและการวางแผนพัฒนาท่าอากาศยานจะคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับทั้งการเคลื่อนไหวของอากาศยานและจำนวนผู้โดยสารที่มาใช้บริการให้สอดคล้องกับการใช้งานจริงจึงจะเกิดประโยชน์สูงสุดซึ่งหากการเตรียมการรองรับปริมาณที่เพิ่มขึ้นของผู้โดยสารและเทียวบินไม่ดีพอ ย่อมส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาความแออัดในท่าอากาศยานได้ จึงต้องพิจารณาขยายขีดความสามารถเพื่อรองรับการเจริญเติบโตในอนาคต ดังแนวคิด (Srikhwan, 2020) การพัฒนาท่าอากาศยานพาณิชย์ของไทยอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 1) การเพิ่มศักยภาพการจัดการท่าอากาศยานพาณิชย์ 2) การพัฒนาคุณภาพการบริการของท่าอากาศยานพาณิชย์ และ 3) การสร้างความยั่งยืนของท่าอากาศยานพาณิชย์ โดยทุกแนวคิดสามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เชิงปฏิบัติการและเชิงวิชาการที่สามารถยกระดับและเพิ่มศักยภาพและพัฒนาท่าอากาศยานพาณิชย์ของประเทศไทยให้เป็น

ท่าอากาศยานที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ เพื่อสร้างความยั่งยืนของท่าอากาศยานของไทยได้ ซึ่งการพัฒนาท่าอากาศยาน (Airport Development) อย่างต่อเนื่องจะสามารถเป็นส่วนช่วยสนับสนุนให้กิจการการดำเนินงานของท่าอากาศยานสามารถพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการอย่างมีคุณภาพและสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตอบโจทย์ผู้บริการได้ตรงต่อความต้องการ ความคาดหวังและสร้างความพึงพอใจอันจะทำให้

ก่อให้เกิดรายได้และมีผลประโยชน์ที่ดีต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้โดยสารและการเคลื่อนไหวของอากาศยาน ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่” ดังภาพ

ตัวแปรต้น

จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ
จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศ
จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวม

ตัวแปรตาม

จำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ
จำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ
จำนวนผู้โดยสารรวม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสถิติของการดำเนินงานของท่าอากาศยานเชียงใหม่ด้านความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานและจำนวนผู้โดยสารของท่าอากาศยานเชียงใหม่ปี พ.ศ. 2553 – 2562 ดังตารางต่อไปนี้

โดยรายละเอียดการจับคู่วิเคราะห์

ความสัมพันธ์มีรายละเอียดดังนี้ (1) จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานภายในประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ (2) จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานภายในประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ (3) จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานภายในประเทศ

ตารางที่ 1 การดำเนินงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ ปี พ.ศ.2553-2562

พ.ศ.	จำนวน การเคลื่อนไหว ของอากาศยาน ภายในประเทศ (เที่ยวบิน)	จำนวน การเคลื่อนไหว ของอากาศยาน ระหว่างประเทศ (เที่ยวบิน)	จำนวน การเคลื่อนไหว ของอากาศยาน รวม (เที่ยวบิน)	จำนวน ผู้โดยสาร ภายใน ประเทศ (คน)	จำนวน ผู้โดยสาร ระหว่าง ประเทศ (คน)	จำนวน ผู้โดยสาร รวม (คน)
2553	24,678	2,744	27,422	2,932,671	249,221	3,182,980
2554	27,045	3,746	30,800	3,334,927	344,576	3,680,390
2555	30,825	4,740	35,571	3,844,786	487,952	4,334,608
2556	34,355	6,940	41,295	4,446,302	708,861	5,172,742
2557	38,350	11,329	49,679	5,015,939	1,191,906	6,213,453
2558	47,308	15,318	62,626	6,277,004	1,790,969	8,069,918
2559	50,107	17,027	67,134	7,108,146	2,084,065	9,208,256
2560	53,940	18,101	72,041	7,784,054	2,165,540	9,973,449
2561	20,532	55,061	75,593	8,265,379	2,531,146	10,808,866
2562	55,412	25,122	80,534	8,184,967	3,132,673	11,321,459

ที่มา: รายงานประจำปีการขนส่งทางอากาศ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ปี พ.ศ. 2553-2562 บริษัทท่าอากาศยานไทยจำกัด (มหาชน)

และจำนวนผู้โดยสารรวม (4) การเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ (5) การเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ (6) การเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารรวม (7) การเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ (8) การเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ (9) การเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารรวม เพื่อนำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ของจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานและจำนวนผู้โดยสาร

ขอบเขตการวิจัย

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานขนส่งทางอากาศ

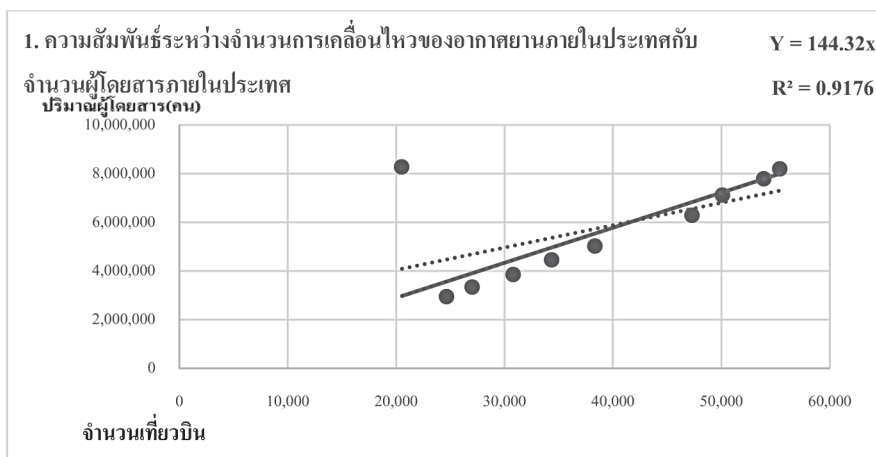
ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ จากเอกสาร บทความ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และรายงานการวิจัย

2) ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การดำเนินงานของท่าอากาศยานเชียงใหม่ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2562 เท่านั้น

ผลการวิจัย

จากการดำเนินงานท่าอากาศยานเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2562 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตามรายละเอียด ดังนี้

ผลการวิจัยใน (1) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศและจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2562 ด้วยการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์คำนวณ ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

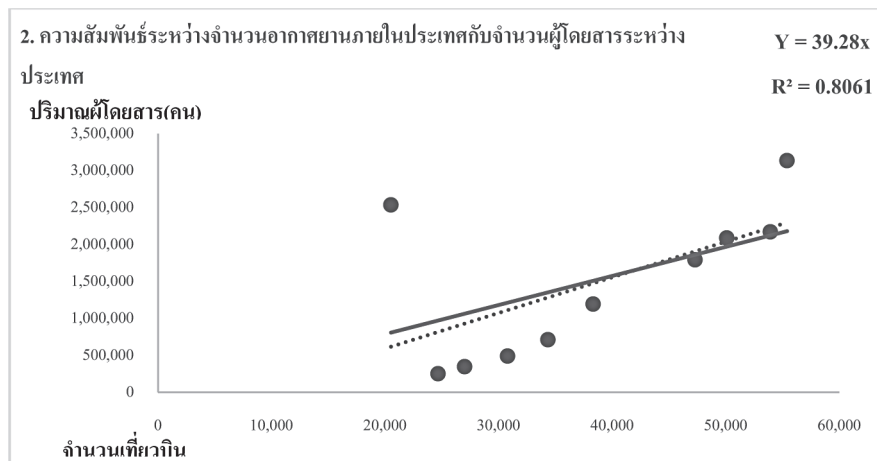
ภาพที่ 1 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศกับจำนวนผู้โดยสาร ภายในประเทศ

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 และตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.917 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 91.76 เปอร์เซ็นต์

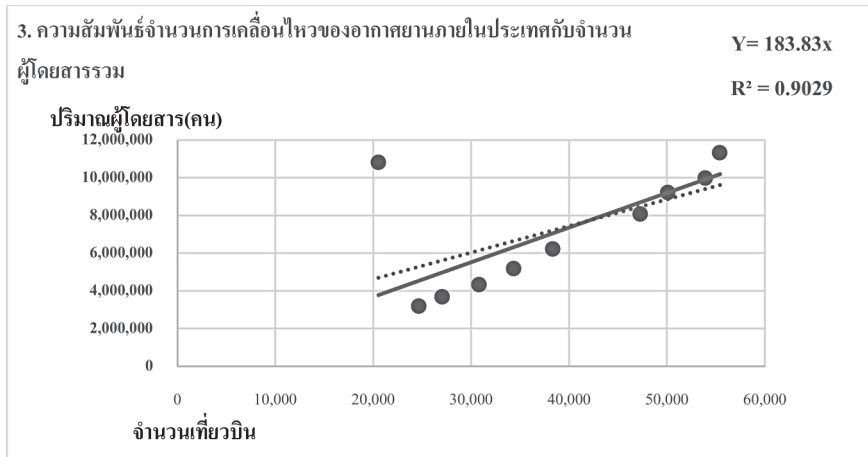
(2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 และตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศโดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.806 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 80.61 เปอร์เซ็นต์

(3) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศกับจำนวนผู้โดยสารรวม ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

ภาพที่ 2 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ

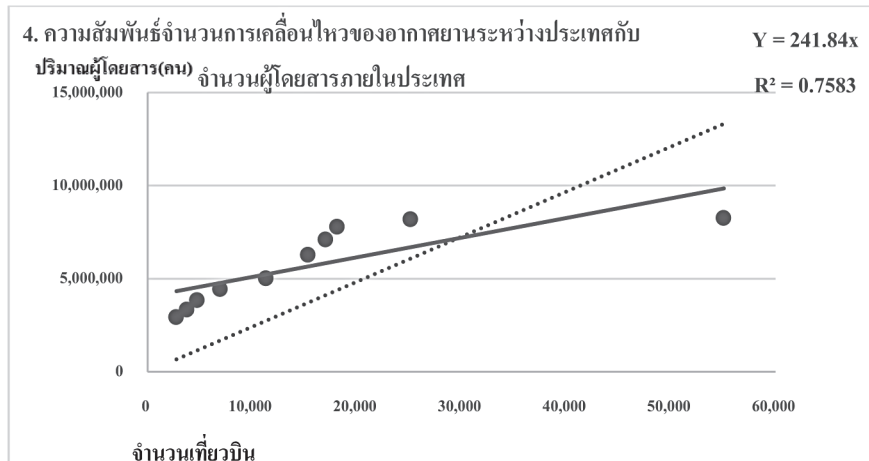

ภาพที่ 3 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศกับจำนวนผู้โดยสารรวม

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 และตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารรวม โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ 0.902 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ

1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 90.29 เปอร์เซ็นต์

(4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

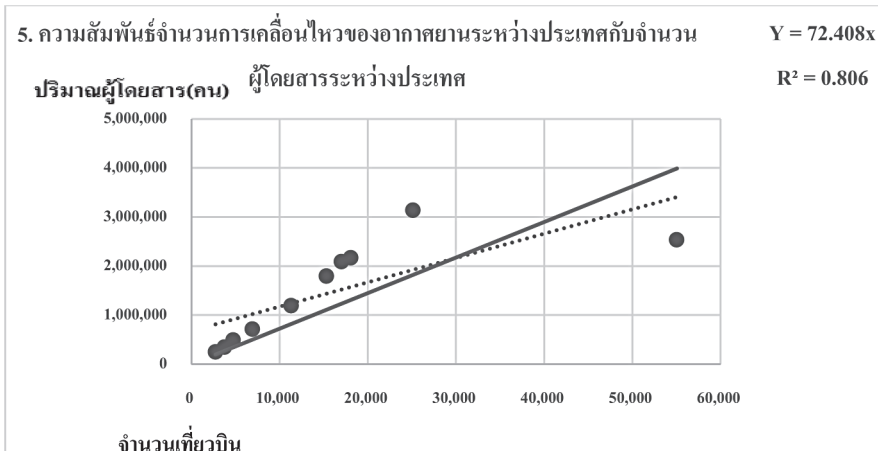

ภาพที่ 4 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศ
กับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานระหว่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปีพ.ศ. 2562 และตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารภายในประเทศโดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .758 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียง

กับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และ ตัวแปร Y เท่ากับ 75.83 เปอร์เซ็นต์

(5) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

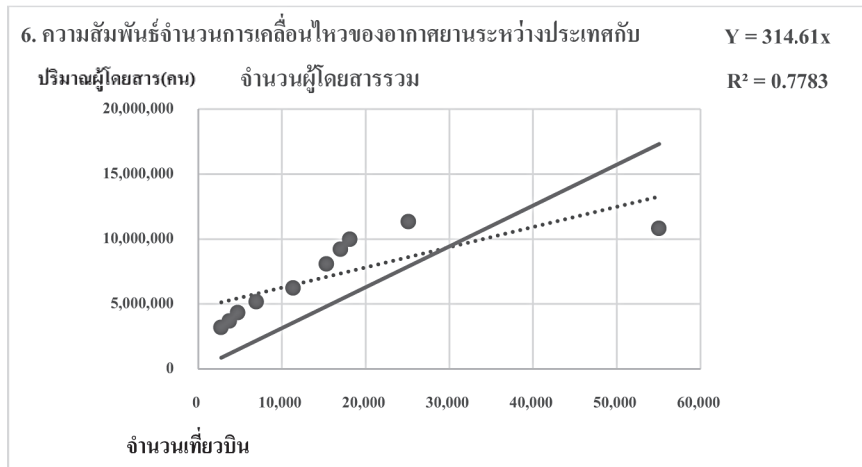

ภาพที่ 5 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศ
กับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานระหว่างประเทศ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 และตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์

การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .806 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 80.60 เปอร์เซ็นต์

(6) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารรวม ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

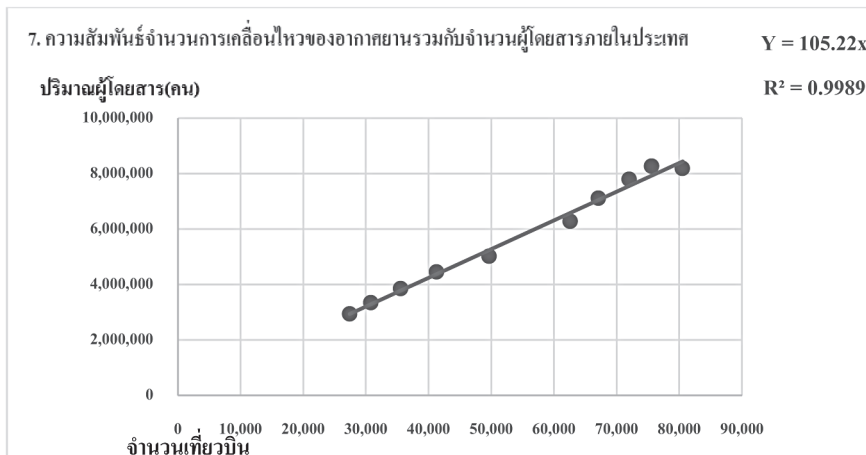

ภาพที่ 6 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศ
กับจำนวนผู้โดยสารรวม

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานระหว่างประเทศ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 และตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารรวม โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .778 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียง

กับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 77.83 เปอร์เซ็นต์

(7) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

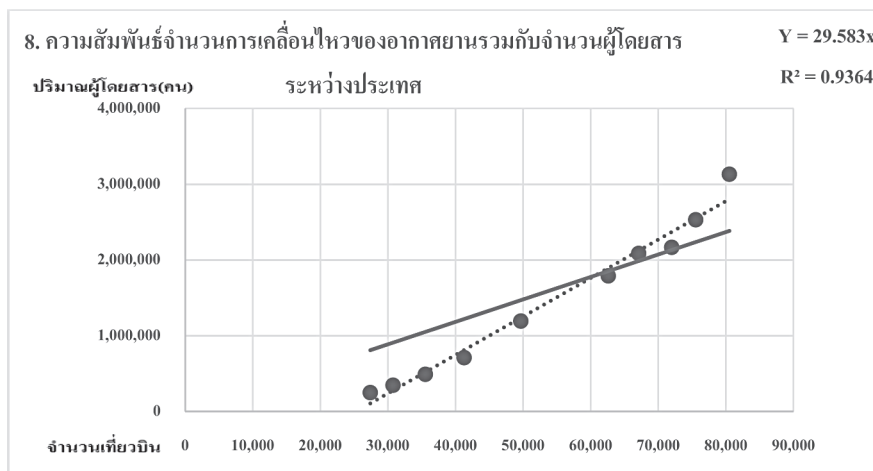

ภาพที่ 7 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวม
กับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานรวม เชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 และ ตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการ ถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

(R^2) เท่ากับ .998 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และ ตัวแปร Y เท่ากับ 99.89 เปอร์เซ็นต์

(8) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวน การเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวน ผู้โดยสารระหว่างประเทศ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังรูปภาพ

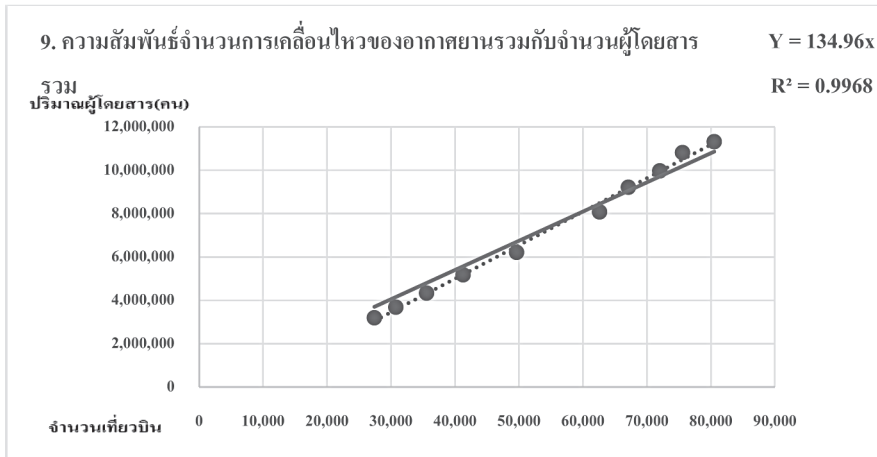

ภาพที่ 8 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานรวม เชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 และ ตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบการ ถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ

(R^2) เท่ากับ .936 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และ ตัวแปร Y เท่ากับ 93.64 เปอร์เซ็นต์

(9) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จำนวน การเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวน ผู้โดยสารรวม ได้ผลการวิเคราะห์ดังรูปภาพ

ภาพที่ 9 กราฟแสดงความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารรวม

โดยการกำหนดให้ตัวแปร X คือ จำนวนการเคลื่อนไหวของท่าอากาศยานรวมเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ถึงปี พ.ศ. 2562 และตัวแปร Y คือ จำนวนผู้โดยสารรวม โดยรูปภาพได้แสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบ การถดถอยเชิงเส้นตรง ได้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .996 ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับ 1 และมีเปอร์เซ็นต์ของความสัมพันธ์ของตัวแปร X และตัวแปร Y เท่ากับ 99.68 เปอร์เซ็นต์

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลสถิติการขนส่งทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2562 ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยในรูปแบบสมการเส้นตรงจะมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) ไม่น้อยกว่า 0.8 และผลการวิเคราะห์ ดังตารางพบว่า

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการขนส่งทางอากาศ ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2562

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2)
(1) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ	0.917
(2) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ จำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ	0.806
(3) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารรวม	0.902
(4) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ	0.758
(5) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ	0.806
(6) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศ กับจำนวนผู้โดยสารรวม	0.778
(7) จำนวนเคลื่อนไหวของอากาศยานรวม กับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ	0.998
(8) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวม กับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ	0.936
(9) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวม กับจำนวนผู้โดยสารรวม	0.996

ที่มา: จากการวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนผู้โดยสารและการเคลื่อนไหวของอากาศยาน ณ ท่าอากาศยานเชียงใหม่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2562 ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยในรูปแบบสมการเส้นตรงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์ (R^2) ไม่น้อยกว่า 0.8 นั้นพบว่า จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จึงได้รูปแบบสมการที่เสนอตามภาพที่ 1-9 และความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ ได้แก่ความสัมพันธ์ (1) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศและจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ

(2) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ (3) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานภายในประเทศกับจำนวนผู้โดยสารรวม (4) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ (5) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ (6) ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ (7) ความสัมพันธ์จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศ (8) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารรวมนั้นมีความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ (R^2) ไม่น้อยกว่า 0.8 ส่วนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ และ (9) จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานระหว่างประเทศกับจำนวนผู้โดยสารรวมนั้นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) น้อยกว่า 0.8 เมื่อพิจารณาผลของการวิเคราะห์สถิติการดำเนินงานในตารางที่ 2 พบว่า จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารภายในประเทศ จำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารระหว่างประเทศและจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานรวมกับจำนวนผู้โดยสารรวม มีค่า (R^2) เข้าใกล้ 1 ถือว่ามีเปอร์เซ็นต์ความสัมพันธ์ในระดับที่สูงและน่าเชื่อถือ (Taesombat, 1996) โดยมีค่าสูงถึง 0.998 0.936 0.996 ตามลำดับ จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า หากจำนวนการเคลื่อนไหวของอากาศยานเพิ่มมากขึ้น จะมีจำนวนผู้โดยสารเดินทางเพิ่มขึ้น

นับเป็นการแสดงให้เห็นว่า สามารถนำข้อมูลการประกอบการมาพยากรณ์การเจริญเติบโตซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตได้ (FAA Terminal forecast summary fiscal year 2015-2040, pp 4-5.) วิธีที่นิยมนำพยากรณ์นั้นมักใช้การวิเคราะห์เพื่อดูแนวโน้มในอนาคตนั้น การหาค่าความสัมพันธ์ด้วยวิธี (Simple Regression analysis) ตัวแปรของการดำเนินงานท่าอากาศยานเชียงใหม่สอดคล้องกับผลงาน (Jandaboue, W. & Simasathien, P. 2013) ที่ศึกษาการพัฒนาท่าอากาศยานภูเก็ต โดยใช้การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานรายปีที่ดำเนินกับตัวแปรอื่น ๆ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์แบบ Simple linear regression ซึ่งผลที่ได้สามารถแสดงผลความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีในลักษณะเป็นกราฟเส้นตรง และสอดคล้องกับงานของ (Gkika et al, 2013) (Gisle et al, 2020) อย่างไรก็ตามการวิเคราะห์แบบ Simple linear regression ในงานวิจัยนี้เป็นเพียงหนึ่งในหลากหลายวิธีที่ใช้พยากรณ์เพื่อดูแนวโน้มของความสัมพันธ์ (Sims, 2016) หากต้องการศึกษาเพื่อนำไปสู่การวางแผนจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องพิจารณาจากหลากหลายปัจจัยด้วยการพยากรณ์นั้นเป็นกิจกรรมที่มีส่วนสำคัญนำไปสู่ในการประเมินประสิทธิภาพ (Young, 2011) และผลประกอบการของท่าอากาศยานเพื่อจะนำไปใช้ในการพิจารณาโครงการต่าง ๆ ในการวางแผนเพื่อมุ่งพัฒนาท่าอากาศยานให้มีความพร้อมในการเตรียมการรองรับเที่ยวบินและจำนวนผู้โดยสารที่คาดว่าจะเติบโตในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นตัวอาคารโดยสารทางวิ่ง ส่วนพื้นที่คลังสินค้าทางอากาศ ลานจอด หรือสิ่งสนับสนุนอื่น ๆ ล้วนมี

ความสำคัญต่อการวางแผนรองรับ การคาดการณ์ที่มีความแม่นยำจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการจัดเที่ยวบินที่วางแผนไว้ ทั้งยังเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจที่สร้างสมดุลทางอุปสงค์และอุปทานทางการตลาด และสอดคล้องกับ (Chankoson, 2016) เพื่อให้ด้านการบริหารจัดการอากาศยานควรมีการกำหนดเป็นนโยบายเชิงกลยุทธ์ทางธุรกิจของการบริการขนส่งทางอากาศด้านความเสี่ยงของการบริการในอุตสาหกรรมการบิน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยสนับสนุนด้านกระบวนการในการให้บริการที่มีการอำนวยความสะดวก หรือมีการกำหนดมาตรฐาน ขั้นตอนการบริการระเบียบ วิธีปฏิบัติที่มีระบบแบบแผนและมอบหมายงานในแต่ละฝ่ายอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นการควบคุมความเสี่ยงของการบริการที่อาจจะเกิดขึ้นหรืออีกนัยหนึ่งเป็นการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันเชิงรุก จนนำไปสู่ปัจจัยแห่งความสำเร็จของธุรกิจหากมีอุปสรรคความคับคั่งในท่าอากาศยานเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อการบินให้บริการซึ่งมีผลกระทบ

จากการบริหารจัดการไม่ดีเกิดปัญหาความไม่พึงพอใจในการใช้งานจึงสอดคล้องกับงานของ (Srikhwan, 2020) ในเรื่องการวางแผนเพื่อพัฒนาท่าอากาศยานแบบยั่งยืนนั้น ควรศึกษาประเด็นปัญหาคุณภาพบริการที่เป็นเลิศควบคู่กับการบริหารจัดการความเสี่ยงและความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีในระบบการบริหารจัดการที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการศึกษาต่อยอดความรู้ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรศึกษาท่าอากาศยานอื่นที่มีปริมาณการขนส่งทางอากาศมากเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการวางแผนพัฒนาท่าอากาศยานในอนาคต
2. ควรศึกษาสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาท่าอากาศยานในด้านอื่น ๆ เพื่อความสมบูรณ์ในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องเพิ่มมากขึ้น

REFERENCES

- Airports of Thailand Public Company. (2020). *Annual Report of Airports of Thailand Public Company*, Dated: 22 June 2020. Retrieved from <http://www.airportthai.co.th/>
- Chankoson, T. (2016). *The factor analysis and development factors of air transport services: service risks in airline business*. Panyapiwat Journal Vol.8 No.3 September - December 2016. 78-88.
- Chiang Mai Airport. (2021). Dated: 22 June 2020. Retrieved from <http://chiangmai.thailandairportshub.com/th/category-view/chiang-mai-airport-information>
- FAA forecasting aviation activity by airport (2020). Dated: 22 June 2020. Retrieved from <http://www.faa.gov>.

- Gkika, S., Fraidaki, K.& Pramadari, K. (2013). *Developing innovative services: The case of the airport environment*. Part of the IFIP Advances information and Communication Technology book series. IFIPAICT, 399, 250-263.
- Gisle Solvoll, Terje Andreas, & Morten Welde. (2020). *Forecasting air traffic demand for major infrastructure changes*. Research in Transportation Economics
- Robert M. Sims. (2016). *A review and application of aviation forecasting for airport planners*. Theses and Dissertations. 397. Retrieved from <https://commons.und.edu/theses/397>
- Jandaboue, W. & Simasathien, P. (2013). *Statistical Correlation Analysis of Phuket Airport*. EAU Heritage. Vol. 7 No. 2 (2013): July-December 79-87.
- Matichon. (2017). *Chiang Mai Airport won the third rank of the best airport*. Dated: 22 June 2020. Retrieved from https://www.matichon.co.th/economy/news_487627
- Srikhwan, B. (2020). *Sustainable Airport Development Concept for Thailand*. Management Science Magazine. Vol. 7 No. 2 (2020). 239-264.
- Tangchitwattana, B. (1999). *Sustainable tourism development*. Chiang Mai: ChiangMai University Printing.
- Taesombat, S. (1996). *Quantitative forecast Techniques*. BKK: Physics Center Printing.
- The Twelfth National Economic and Social Development Plan (2017-2021). (2564). Dated: 22 June 2020. Retrieved from https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=6420&filename=develop_issue
- Young, S. B. (2011). *Airport planning and management* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.

Research Article

การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

MEDIA EXPOSURE, KNOWLEDGE AND ATTITUDE TOWARDS THAILAND 4.0 OF PEOPLE IN BANGKOK

อวินดา สงศิริ*

สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Awinda Songsiri*

Mass Communication Program, Faculty of Journalism and Mass Communication, Thammasat University

*E-mail: juna.awinda@gmail.com

Received: 2021-06-22

Revised: 2021-10-28

Accepted: 2021-10-29

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 (2) ศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากรกับการเปิดรับข่าวเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 และ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเคยเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จำนวน 400 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จากสื่อประเภทต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความถี่ในการเปิดรับสื่อผ่านทางโซเชียลเน็ตเวิร์ก (เฟซบุ๊ก/ ทวิตเตอร์) มากกว่าสื่ออื่น ๆ มีความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความรู้มากที่สุดในประเด็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตรเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร และทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ในภาพรวมมีทัศนคติเชิงบวก นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับ

การศึกษา และรายได้ต่างกัน มีความถี่ในการเปิดรับสื่อต่างกัน การเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ($r = 0.154$) และมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ($r = 0.269$) ส่วนความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ($r = 0.427$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ ประเทศไทย 4.0 ลักษณะทางประชากร

ABSTRACT

The objective of this research was to study 1) media exposure, knowledge, and attitude towards Thailand 4.0; 2) the exposure to news about Thailand 4.0 among different demographic characteristics; and 3) the relationship between exposure to news, knowledge, and attitude about Thailand 4.0. Quantitative research was done with data collected by questionnaire from 400 samples, all Bangkok Metropolitan Area (BMA) residents aged 15 and over. Data was analyzed by frequency, mean, percentage, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance (ANOVA), and the Pearson product-moment correlation coefficient with correlations among study variables. Results were that frequency of exposure to news about Thailand 4.0 from different general media was moderate and frequency of media exposure through social networks (Facebook/Twitter) was higher than other media. Knowledge of Thailand 4.0 was moderate, with the most knowledge about applying modern agricultural technology to solve farming problems. Overall attitude about Thailand 4.0 was positive attitude level. Age, educational level and average monthly income influenced exposure frequency to media, but there was a low correlation between exposure frequency to different media news and knowledge of Thailand 4.0 ($r = 0.154$) and low positive correlation of attitudes about Thailand 4.0 ($r = 0.269$). In terms of knowledge, there was a moderate positive relationship between attitude about Thailand 4.0 ($r = 0.427$) at a statistical significance of 0.05.

Keywords: Media exposure, Knowledge, Attitude, Thailand 4.0, Demographic characteristics

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทำให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้ทันตามยุคสมัย ซึ่งประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” ต้องเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” (Thairath Online, 2016) ซึ่งจะต้องเปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” หากย้อนไปในอดีตประเทศไทยเคยเป็นประเทศที่ยากจน และพัฒนาสู่ประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดย ใช้ระยะเวลา กว่า 20 ปี แต่ประเทศไทยก็ยัง ไม่สามารถจะก้าวขึ้นไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูงได้ เพราะติดอยู่กับดักที่เรียกว่า “กับดักประเทศรายได้ปานกลาง” แม้ว่าประเทศไทยจะมีการปรับโมเดลเศรษฐกิจอยู่หลายครั้ง เริ่มจากประเทศไทย 1.0 เน้นการเกษตรเป็นหลัก หรือเป็นสังคมเกษตรกรรม ต่อมาเป็นประเทศไทย 2.0 เน้นอุตสาหกรรมเบา แรงงานราคาถูก โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และประชากรเริ่มมีการศึกษามากขึ้น เข้าสู่ประเทศไทย 3.0 เน้นอุตสาหกรรมหนัก และการส่งออก เช่น รถยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ต้นทุน และเทคโนโลยีจากต่างประเทศ (It24hrs, 2017) ดังนั้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องก้าวไปอีกขั้น คือ ไปสู่ประเทศไทย 4.0 เป็นประเทศที่มีรายได้สูงสามารถพึ่งพาตัวเองได้ และยกระดับให้เป็นประเทศที่พัฒนา

ไทยแลนด์ 4.0 เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย ภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา บณวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่มีการกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ เพื่อปรับแก้

จัดระบบ ปรับทิศทาง และสร้างหนทางที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง ถ้าหากพูดถึงเรื่องโมเดลเศรษฐกิจรูปแบบใหม่เพื่อสร้างความมั่งคั่งในศตวรรษที่ 21 หลายประเทศก็ได้มีการกำหนดทิศทาง เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา (A nation of Makers) ประเทศอังกฤษ (Design of Innovation) สาธารณรัฐประชาชนจีน (Made in China 2025) รวมถึงสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (Power of ASEAN) (Maesincee, 2015) “ประเทศไทย 4.0” จึงเป็นการเปลี่ยนผ่านทั้งระบบใน 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปเป็นแบบเกษตรสมัยใหม่ เน้นการบริหาร และการจัดการเทคโนโลยี เกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ 2) เปลี่ยนจาก SMEs ที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือ ไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง 3) เปลี่ยนจาก Traditional Services ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และ 4) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

อาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทย 4.0 เป็นการพัฒนา “เครื่องยนต์เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจชุดใหม่” ด้วยการแปลงความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของประเทศ ที่มีอยู่ 2 ด้าน คือ “ความหลากหลายเชิงชีวภาพ” และ “ความหลากหลายเชิงวัฒนธรรม” ให้เป็น “ความได้เปรียบในเชิงแข่งขัน” ด้วยวิทยาการด้านความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา

โดยเน้นใน 5 กลุ่มเทคโนโลยีและ อุตสาหกรรม เป้าหมาย เพื่อเป็นแพลตฟอร์มในการสร้าง “New Startups” ดังนี้ 1) กลุ่มอาหาร เกษตร และ เทคโนโลยีชีวภาพ เป็นการนำเทคโนโลยีทางด้านการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร เพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้วัตถุดิบจากชีวภาพ หรือมีการแปรรูปวัสดุชีวภาพ ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหาร และเครื่องดื่ม ส่วนการเกษตรแปรรูปซึ่งมีการใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพ ในการปรับปรุงพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ การพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร การพัฒนาอาหารเพื่อสุขภาพ และการใช้ชีววิทยาศาสตร์ และกลุ่มอุตสาหกรรมชีวภาพ เช่น เชื้อเพลิงชีวภาพ และเคมีชีวภาพ เป็นต้น 2) กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ การใช้เทคโนโลยีสุขภาพ เทคโนโลยีการแพทย์ในการผลิตสินค้าและบริการด้านสุขภาพ เช่น ยา สมุนไพร อุปกรณ์ทางการแพทย์ และการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาทางด้านผลิตภัณฑ์ และบริการต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐาน รวมถึงพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ ทั้งในแง่ของอุปกรณ์ และมาตรฐานของการบริการ ได้แก่ การพิมพ์แบบ 3 มิติ ซึ่งสามารถช่วยในการรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยหรือเนื้อเยื่อต่าง ๆ ของร่างกายได้ 3) กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม การพัฒนาเทคโนโลยีหุ่นยนต์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 หุ่นยนต์บริการที่สร้างมูลค่า ได้แก่ หุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติด้านการแพทย์ การศึกษา ด้านการเกษตร และหุ่นยนต์ช่วยเหลือผู้สูงอายุและให้บริการสังคม และกลุ่มที่ 2

หุ่นยนต์ ในอุตสาหกรรมที่สามารถต่อยอด และส่งเสริมกลุ่มอื่นได้ โดยเฉพาะหุ่นยนต์ที่ช่วยในการผลิตยานยนต์สมัยใหม่ ได้แก่ เทคโนโลยีการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เทคโนโลยีหุ่นยนต์อุตสาหกรรม การใช้อุปกรณ์ และเซนเซอร์ไร้สาย เป็นต้น 4) กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์ และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว การพัฒนาเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ การพัฒนาด้านคลังข้อมูล การพัฒนาสมาร์ตซิตี้ ค้นหาสถานที่ท่องเที่ยว การจองที่พัก สมาร์ทฟาร์มที่ใช้ระบบสารสนเทศในการเก็บข้อมูลการผลิตพืชผล จนถึง การจองตั๋วเครื่องบิน หรือ บริการทางสุขภาพครบวงจร ตลอด 24 ชั่วโมง ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเชื่อมโยงอุปกรณ์ต่าง ๆ การใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ การพัฒนาด้านอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เพื่อพัฒนาเมืองให้ง่ายต่อการบริหารจัดการ เป็นต้น และ 5) กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูงเป็นการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในอุตสาหกรรม ที่ต้องใช้ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบพัฒนาสินค้าและบริการ ได้แก่ อุตสาหกรรมแฟชั่น เช่น เครื่องนุ่งห่ม สิ่งทอ เครื่องหนัง อัญมณี และเครื่องประดับ อุตสาหกรรมสื่อสร้างสรรค์และแอนิเมชัน เช่น ภาพยนตร์ การพิมพ์ สิ่งพิมพ์ อุตสาหกรรมไลฟ์สไตล์ เช่น ของขวัญ ของชำร่วย เพอร์นิเจอร์และชิ้นส่วน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ เทคโนโลยีการออกแบบเพื่อออกแบบและพัฒนาเพอร์นิเจอร์ที่มีเอกลักษณ์การสร้างสรรค์ บรรจุภัณฑ์ที่สื่อถึงวัฒนธรรม ออกแบบโฆษณา ในรูปแบบใหม่ที่ดึงดูดความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย

รวมถึงการออกแบบอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หรือการใช้เทคโนโลยีการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Ministry of Industry, 2016) เป็นต้น ทั้ง 5 กลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมาย จะเป็นแพลตฟอร์มในการสร้าง “New Startups ต่าง ๆ มากมาย เช่น ในกลุ่มที่ 1 จะเป็นเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีอาหาร กลุ่มที่ 2 เทคโนโลยีสุขภาพ เทคโนโลยีการแพทย์ สปา กลุ่มที่ 3 เทคโนโลยีหุ่นยนต์ กลุ่มที่ 4 เทคโนโลยีด้านการเงิน อุปกรณ์เชื่อมต่อออนไลน์โดยไม่ต้องใช้คน เทคโนโลยีการศึกษา อี-มาร์เก็ตเพลส อี-คอมเมิร์ซ และกลุ่มที่ 5 เทคโนโลยีการออกแบบ ธุรกิจไลฟ์สไตล์ เทคโนโลยีการท่องเที่ยว การเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ต้องใช้หลายส่วน ซึ่งจะประกอบไปด้วย ภาคเอกชน ภาคการเงิน การธนาคาร มหาวิทยาลัย และสถาบันวิจัยต่าง ๆ โดยเน้นตามความถนัดและจุดเด่นของแต่ละองค์กร และมีภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน

ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ที่เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย หรือ โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ที่ต้องการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ “Value-Based Economy” หรือ “เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม” (Thairath Online, 2016) ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 3 มิติ สำคัญ คือ 1) เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” 2) เปลี่ยนจากการเน้นภาคการ “ผลิตสินค้า” ไปสู่การเน้นภาค “บริการมากขึ้น” 3) เปลี่ยนจากการขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยภาคอุตสาหกรรม ไปสู่

การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม

สื่อมวลชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะสื่อมวลชนมีการกระจายข่าวสาร เป็นสื่อที่นำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ อีกทั้งยังเป็นสื่อที่สามารถนำเสนอเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้ ซึ่งเหตุการณ์นั้นอาจจะช่วยให้ประเทศเกิดการพัฒนามีความเทียบเท่ากับหลาย ๆ ประเทศ เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารไปยังประชาชนจำนวนมาก ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีหลายแขนงด้วยกัน เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อวิทยุ และสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งหน้าที่การเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนเป็นกระบวนการสำคัญของการนำเสนอข่าวสาร จึงมีความจำเป็นที่จะต้องแสดงหน้าที่รับผิดชอบของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารนั้น ๆ เพื่อที่จะให้ประชาชนได้ทราบ

ผู้วิจัยได้เห็นถึงปัญหา ถ้าประชาชนไม่มีการเปิดรับข่าวสาร และขาดความรู้ในเรื่องประเทศไทย 4.0 ความสำเร็จของการพัฒนาก็จะเป็นไปได้ยาก เพราะต้องอาศัยความร่วมมือและเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ เริ่มตั้งแต่การศึกษาไปจนถึงการทำงาน เพราะการจะทำให้ประเทศไทย 4.0 สำเร็จได้อาจใช้เวลานาน อีกทั้งยังต้องได้รับการร่วมมือจากหลายภาคส่วนซึ่งโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จะประสบความสำเร็จได้นั้นก็ขึ้นอยู่กับ การเปิดรับข่าวสารของประชาชนเพื่อให้เกิดการรับรู้ต่อโมเดลเศรษฐกิจนี้ และจะนำผลจากการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์

ให้โมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะประชากรกับการเปิดรับข่าวเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงลักษณะทางประชากรที่มีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. สามารถนำผลจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนประชาสัมพันธ์ให้โมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา โดยเป็นการศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติที่มีต่อโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย ลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ขอบเขตด้านประชากรที่ศึกษา คือ ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา คือ พื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ศึกษา รวมเวลา 2 เดือน

ทบทวนแนวคิด

Sotanasathien (2014) อธิบายไว้ว่า ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ (Uses and Gratifications Theory) มีพื้นฐานอยู่ที่การเลือกใช้สื่อของผู้รับสาร โดยเชื่อว่าผู้รับสารสามารถจำแนกในฐานะเป็นผู้ใช้หรือเปิดรับสื่อ เพราะผู้รับสารได้รับประโยชน์จากการเปิดรับสื่อทั้งในด้านการสร้างประสบการณ์ตรงจากข้อมูลข่าวสารของสื่อ ผู้รับสารสามารถใช้ประโยชน์จากสาระในการนำเสนอของสื่อ และผู้รับสารเป็นผู้กระทำการใช้ผู้รับสารถือว่าเป็นผู้กระตือรือร้นและต้องการไปสู่เป้าหมาย ผู้รับสารมีความรับผิดชอบในการเลือกสื่อเพื่อสนองต่อความต้องการของตน และใช้สิ่งที่ได้มาเป็นหนทางในการสร้างความพึงพอใจ

นอกจากนี้ Kaewthep (2010) อธิบายไว้ว่าทฤษฎีนี้มีแนวคิดว่าผู้รับสารมีวิธีการใช้สื่อและสารอย่างมีเป้าหมาย เป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาบทบาทหน้าที่ของสื่อแต่เปลี่ยนมุมมองจากเดิมว่าสื่อมีบทบาทหน้าที่ต่อสังคมอย่างไรมาเป็นมุมมองของปัจเจกบุคคลว่าคนแต่ละคนใช้สื่อเพื่อหน้าที่อะไรบ้าง แนวคิดหลักมีดังนี้

1. ในการเปิดรับสารของผู้รับสารนั้น มีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง

2. การใช้สื่อมิใช่กิจกรรมที่กระทำไปตามยถากรรมหรือไร้เป้าหมาย หากแต่เป็นกิจกรรมที่มีเป้าประสงค์ที่แน่นอน

3. ในท่ามกลางการแสวงหาข่าวสารของผู้รับสาร สื่อมวลชนมิใช่เป็นทางเลือกทางเดียวของบุคคล หากแต่เป็นเพียงตัวเลือกหนึ่งท่ามกลางตัวเลือกอื่น ๆ

4. ทิศทางที่บุคคลจะเลือกแสวงหาและใช้สื่อประเภทใดนั้นจะเกิดจากความต้องการของบุคคลนั้นเป็นเบื้องต้น จากนั้นความต้องการจะถูกแปรมาเป็นแรงจูงใจที่จะผลักดันให้บุคคลเคลื่อนไหวเข้าหาการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ กล่าวคือ ความรู้เป็นความสามารถในการใช้ข้อเท็จจริง (Facts) หรือความคิด (Idea) ความหยั่งรู้หยั่งเห็น (Insight) หรือสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้ากับเหตุการณ์ (Pilun-Owad, 2011)

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ โดย Zimbardo & Leippe (As cited in Pilun-Owad, 2011) กล่าวว่า ทัศนคติมียองค์ประกอบหลัก 5 ประการ ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าเรามีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งอย่างไร

1. องค์ประกอบด้านความรู้ ความนึกคิด (Cognition) คือ ส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่ชอบหรือสิ่งที่ไม่ชอบก็ตาม หากบุคคลมีความรู้หรือความคิดว่าสิ่งใดดีก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และหากมีความรู้หรือความคิดว่าสิ่งใดไม่ดีก็มักจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้นด้วยเช่นกัน

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Responses) คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์

ที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพเป็นค่านิยมเฉพาะของแต่ละคน

3. ความตั้งใจทางด้านพฤติกรรม (Behavior Intentions) คือ ความตั้งใจของบุคคลที่จะแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึก

4. พฤติกรรม (Behaviors) คือ การที่บุคคลแสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึก

5. ทัศนคติ (Attitude) ไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละคน เป็นสภาพทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำของบุคคล ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องมาจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

สมมติฐาน

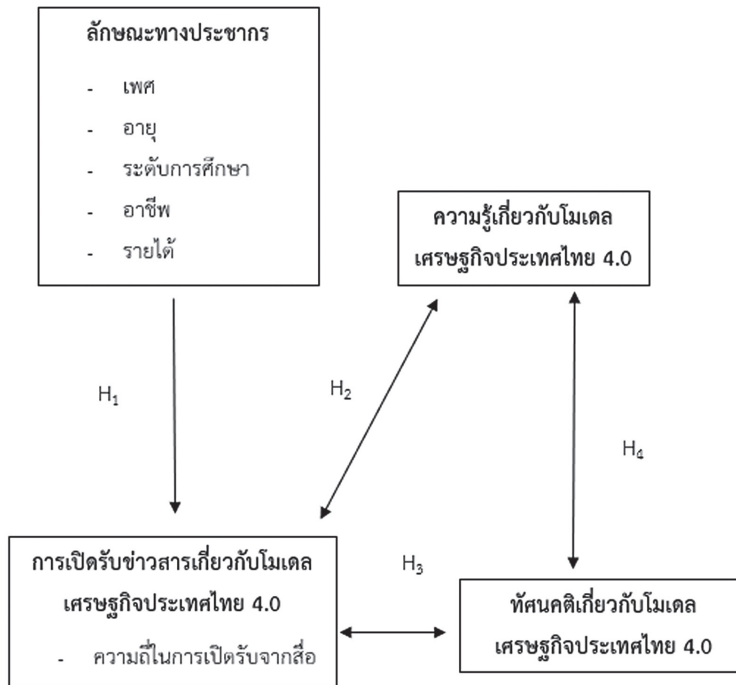
สมมติฐานที่ 1 ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

สมมติฐานที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และเคยเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบผสมผสาน โดยการใช้เลือกตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น และไม่อาศัยความน่าจะเป็นโดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แบ่งพื้นที่เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร 50 เขต จัดเป็น 6 ชั้นภูมิ ขั้นตอนที่ 2 การสุ่มตัวอย่าง

แบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ได้เขตตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิเป็นไปตามสัดส่วน (Proportion) จำนวนเขตในแต่ละชั้นภูมิ (กลุ่มเขต) ขั้นตอนที่ 3 การสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้วิธีการจับฉลากตัวแทนเขต และขั้นตอนที่ 4 การสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) โดยการใช้การสุ่มแบบตรงตามชนิด (Typical Sampling) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการคัดกรองกลุ่มตัวอย่าง (Screening) ก่อนแจกแบบสอบถาม โดยจะต้องเป็นผู้ที่มีอายุ

ตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร และต้องเคยเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเขตตัวอย่าง เขตละ 36 คน จำนวน 10 เขต และ 40 คน จำนวน 1 เขต รวมทั้งหมด 11 เขต เป็นจำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ประกอบด้วย ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จากสื่อประเภทต่าง ๆ จำนวน 8 ข้อ มาตรการวัดข้อคำถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ และการเปิดรับประเภทของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 ข้อ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ใช่ ไม่ใช่ และไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จำนวน 10 ข้อ มาตรการวัดข้อคำถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยความถี่ในการเปิดรับข่าวสาร แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง มาก

2.61 – 3.40 หมายถึง ปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลค่าคะแนนความรู้ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้ คะแนนน้อยกว่า 8 คะแนน (มีความรู้ น้อย) คะแนน 9 - 14 คะแนน (มีความรู้ปานกลาง) และ คะแนน 15 - 20 คะแนน (มีความรู้มาก)

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยทัศนคติ แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

3.41 – 5.00 หมายถึง ทัศนคติเชิงบวก

2.61 – 3.40 หมายถึง ทัศนคติปานกลาง

1.00 – 2.60 หมายถึง ทัศนคติเชิงลบ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

มีดังนี้ 1) การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้เรียบเรียงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านระเบียบวิธีวิจัย และ กรรมการวิทยานิพนธ์ เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข และเลือกเอาเฉพาะ ข้อคำถามที่มีความเที่ยงตรงแล้วไปทดสอบก่อนเก็บข้อมูลจริง เพื่อหาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม และ 2) การทดสอบหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Pre-test) และทดสอบความเชื่อมั่นกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตรงตามกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้จริง จำนวน 40 ชุด เพื่อตรวจสอบข้อคำถามในแต่ละข้อ แต่ละตอนของแบบสอบถามว่าสามารถสื่อความหมายได้ ตรงตามที่ต้องการ และ

คำถามมีความเหมาะสมหรือไม่ มีความยากง่าย
ต่อความเข้าใจเพียงใด

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความน่าเชื่อถือ
ของแบบสอบถาม โดยมีเกณฑ์การยอมรับตั้งแต่
0.7 ขึ้นไป ซึ่งผลการหาความน่าเชื่อถือของ
แบบสอบถามความถี่ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ
โมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จากสื่อประเภท
ต่างๆ เท่ากับ 0.732 ความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจ
ประเทศไทย 4.0 เท่ากับ 0.874 และทัศนคติที่มีต่อ
โมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 เท่ากับ 0.928

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการ
แจกแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจาก
กลุ่มตัวอย่างที่กำหนด จำนวน 400 คน โดยเป็น
กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป อาศัย
อยู่ในกรุงเทพมหานคร และเคยเปิดรับข่าวสาร
เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ซึ่งหลังจาก
การเก็บข้อมูลจนครบตามจำนวนแล้วจึงนำข้อมูล

ที่ได้มา นำไปวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติโดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้ การแจกแจง
ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ค่าสถิติ t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว
และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

จากการสำรวจกลุ่มตัวอย่าง จำนวน
400 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน
231 คน คิดเป็นร้อยละ 57.8 อายุระหว่าง
15 - 18 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29.0
ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 205 คน คิดเป็น
ร้อยละ 51.2 โดยส่วนใหญ่เป็นนักเรียน หรือ นิสิต
นักศึกษา จำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และ
มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในระดับไม่เกิน 15,000 บาท
จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความถี่ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จากสื่อประเภทต่าง ๆ

สื่อ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. โซเชียลเน็ตเวิร์ก (เฟซบุ๊ก/ทวิตเตอร์)	4.21	1.011	มากที่สุด
2. เว็บไซต์	3.70	1.049	มาก
3. โทรทัศน์	3.49	1.131	มาก
4. สื่อบุคคล (ครอบครัว/เพื่อน)	3.35	0.978	ปานกลาง
5. วิทยุกระจายเสียง	2.36	1.028	น้อย
6. การจัดกิจกรรม/สัมมนา	2.34	0.928	น้อย
7. หนังสือพิมพ์	2.21	1.105	น้อย
8. วารสาร	2.15	0.990	น้อย
รวม	2.98	0.580	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 จากสื่อประเภทต่าง ๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.98) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถี่ในการเปิดรับสื่อผ่านทางโซเชียลเน็ตเวิร์ก (เฟซบุ๊ก/ทวิตเตอร์) มากกว่าสื่ออื่น ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.21)

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข้อมูลประเภทกลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว จำนวน 144 คน คิดเป็นร้อยละ 36.0

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเปิดรับประเภทข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

ประเภทของข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ	80	20.0
2. กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์	82	20.5
3. กลุ่มเครื่องมืออุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม	49	12.3
4. กลุ่มดิจิทัล เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมต่อและบังคับอุปกรณ์ต่าง ๆ ปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีสมองกลฝังตัว	144	36.0
5. กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่มีมูลค่าสูง	40	10.0
จำนวนผู้ไม่ตอบ	5	1.2
รวม	400	100

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
มีความรู้น้อย (น้อยกว่า 8 คะแนน)	113	28.2
มีความรู้ปานกลาง (9 – 14 คะแนน)	232	58.0
มีความรู้มาก (15 – 20 คะแนน)	47	11.8
จำนวนผู้ไม่ตอบ	8	2.0
รวม	400	100

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามทัศนคติเกี่ยวกับ
โมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0

ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. มีความจำเป็นต่อสังคมและสามารถสร้างประโยชน์ ในภาพรวมให้กับสังคมในด้านต่าง ๆ ได้	4.09	0.861	ทัศนคติเชิงบวก
2. สามารถเพิ่มศักยภาพในการผลิตสินค้าทางการเกษตร รวมถึงเพิ่มมูลค่าสินค้าทางการเกษตรให้ดียิ่งขึ้น	4.04	0.879	ทัศนคติเชิงบวก
3. สามารถลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบสุขภาพ ของคนในประเทศได้	3.71	0.954	ทัศนคติเชิงบวก
4. ช่วยลดต้นทุนการนำเข้าพวกเครื่องมืออุปกรณ์อัญฉริยะ หรือหุ่นยนต์จากต่างประเทศ	3.65	0.954	ทัศนคติเชิงบวก
5. สามารถทำให้คนไทยทุกคนเข้าถึงข้อมูลได้เท่าเทียมกัน และสะดวก สบายในการใช้ชีวิตมากขึ้น	3.85	0.969	ทัศนคติเชิงบวก
6. ส่งผลให้คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นชาติ และวัฒนธรรมของตนมากขึ้น	3.67	1.037	ทัศนคติเชิงบวก
7. สามารถทำให้ประเทศไทยมีบทบาทสำคัญ ในเวทีระดับภูมิภาค และระดับโลกมากขึ้น	3.79	1.018	ทัศนคติเชิงบวก
8. สามารถทำให้ประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักประเทศ รายได้ปานกลาง ไปสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง	3.54	1.046	ทัศนคติเชิงบวก
9. สามารถทำให้ประเทศไทยมีโครงสร้างเศรษฐกิจ ที่เข้มแข็ง ประชาชนอยู่ดีกินดีมากขึ้น	3.68	1.013	ทัศนคติเชิงบวก
10. สามารถทำให้เกิดความคล่องตัวในการทำธุรกรรม ทางการเงินได้มากขึ้น รวมถึงเพิ่มความสะดวกสบาย ในการชำระค่าสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น	4.06	0.923	ทัศนคติเชิงบวก
รวม	3.81	0.760	ทัศนคติเชิงบวก

จากตารางที่ 3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 58.0 นอกจากนี้ เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ที่ถูกต้องมากที่สุด ในประเด็นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเกษตรเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 77.3 ในขณะที่มีความรู้ที่น้อยที่สุดในประเด็นการใช้

ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ที่มีอยู่ในการออกแบบพัฒนาสินค้า และการบริการให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ในภาพรวมมีทัศนคติเชิงบวก (ค่าเฉลี่ย 3.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่า ประเด็นเรื่องมีความจำเป็นต่อสังคม และสามารถสร้างประโยชน์ในภาพรวมให้กับสังคมในด้านต่าง ๆ ได้ (ค่าเฉลี่ย 4.09)

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ จำแนกตามลักษณะทางประชากรของประชาชน

ลักษณะทางประชากร	ค่าสถิติ	Sig.
เพศ	t (-0.834)	0.405
อายุ	F (3.076*)	0.016
ระดับการศึกษา	F (3.054*)	0.017
อาชีพ	F (1.377)	0.232
รายได้	F (3.024*)	0.011

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	
	ความรู้	ทัศนคติ
การเปิดรับข่าวสาร (ความถี่ในการเปิดรับจากสื่อ)	0.154* (ระดับความสัมพันธ์ต่ำ)	0.269* (ระดับความสัมพันธ์ต่ำ)
ความรู้	-	0.427* (ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง)

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากการทดสอบสมมติฐานวิจัยสามารถแสดงผลตามลำดับ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ได้แก่ ช่วงอายุ ($F = 3.076$, Sig. < 0.05) ระดับการศึกษา ($F = 3.054$, Sig. < 0.05) และรายได้ ($F = 3.024$, Sig. < 0.05) มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (แสดงข้อมูลในตารางที่ 5)

สมมติฐานที่ 2 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 (ผู้ที่มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.154$, Sig. < 0.05) (แสดงข้อมูลในตารางที่ 6)

สมมติฐานที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 (ผู้ที่มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ) มีความ

สัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.269$, Sig. < 0.05) (แสดงข้อมูลในตารางที่ 6)

สมมติฐานที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.427$, Sig. < 0.05) (แสดงข้อมูลในตารางที่ 6)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจและสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ช่วงอายุ ระดับการศึกษา รายได้ แตกต่างกัน มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 แตกต่างกัน อธิบายได้ว่าบุคคลที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้แตกต่างกัน จะเปิดรับสื่อบ่อยครั้งต่างกันไป เพื่อต้องการข่าวสารที่มาเสริมอาชีพของตน นำข่าวสารมาเป็นช่องทาง

ในการหาหนทางเพิ่มรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Kaewthep (2010) กล่าวว่า ทิศทางที่บุคคลจะเลือกแสวงหาและใช้สื่อประเภทใดนั้นจะเกิดจากความต้องการของบุคคลนั้นเป็นเบื้องต้น จากนั้นความต้องการจะถูกแปรมาเป็นแรงจูงใจที่จะผลักดันให้บุคคลเคลื่อนไหวเข้าหาการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ สอดคล้องกับ Sotanasathien (2014) กล่าวว่า ผู้รับสารมีความรับผิดชอบในการเลือกสื่อเพื่อสนองต่อความต้องการของตน และใช้สิ่งที่ได้มาเป็นหนทางในการสร้างความพึงพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sinchongcharoenkit (2016) ที่พบว่า ช่วงอายุที่ต่างกันจะมีการเปิดรับสื่อด้านความถี่ของสื่อภายในและภายนอกแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย Sangsuwan (2013) ที่พบว่า ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน จะมีการเปิดรับสื่อมวลชนและสื่ออินเทอร์เน็ตที่เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านไปสู่โทรทัศน์ระบบดิจิทัลแตกต่างกัน

ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ กับความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์กันต่ำ และเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน โดย ผู้ที่มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ น้อย จะมีความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 น้อย อธิบายได้ว่า บุคคลจะเปิดรับสื่อก็เพื่อต้องการรับรู้ข่าวสารรอบตัว เป็นการเสริมความรู้ในสิ่งที่ ไม่เคยทราบมาก่อน แต่เมื่อการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ตามสื่อต่าง ๆ นั้นไม่เป็นไปอย่างกว้าง ทำให้ประชาชนรับรู้ได้อย่างจำกัด จึงทำให้ประชาชนมีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อได้น้อย

ซึ่งสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ก็จะน้อยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Kaewthep (2010) กล่าวว่า การเปิดรับสารของผู้รับสารนั้น มีความตั้งใจที่จะแสวงหาข่าวสารเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในทางใดทางหนึ่ง สอดคล้องกับ Sotanasathien (2014) กล่าวว่า ผู้รับสารได้รับประโยชน์จากการเปิดรับสื่อ สามารถใช้ประโยชน์จากสาระในการนำเสนอของสื่อ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sinchongcharoenkit (2016) ที่พบว่า ความถี่ของการเปิดรับ และระยะเวลาเปิดรับสื่อภายใน และสื่อภายนอก กับความรู้มีความสัมพันธ์กับในเชิงบวกในระดับต่ำ

ความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ กับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์กันต่ำ โดยเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ โดยผู้ที่มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ น้อย จะมีทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ในระดับน้อย อธิบายได้ว่า บุคคลมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากสื่อประเภทต่าง ๆ บ่อยครั้ง ย่อมจะมีแนวโน้มความคิดเห็นต่อข่าวสารเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี หากมีการเปิดรับสารนั้น ๆ จากสื่อน้อยครั้ง ก็จะมีความคิดเห็นต่อข่าวสารเหล่านั้นได้น้อย เนื่องจากอาจเป็นข้อมูลแค่ผ่านตา ไม่สามารถเพิ่มประสบการณ์ร่วมต่อข่าวสารที่ได้รับก็อาจเป็นได้ ซึ่งสอดคล้องกับ Zimbardo & Leippe (As cited in Pilun-Owad, 2011) กล่าวว่า ทัศนคติไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ของแต่ละคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kunchan (2016)

พบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนเรื่องผู้ลี้ภัยในเมือง มีความสัมพันธ์กับทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ

ความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มีความสัมพันธ์ปานกลางกับทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 โดยเป็นความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ได้อย่างถูกต้อง ก็จะทำให้มีทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Zimbardo & Leippe (As cited in Pilun-Owad, 2011) กล่าวว่า หากบุคคลมีความรู้หรือความคิดว่าสิ่งใดดีก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sanyos (2015) ที่พบว่า ความรู้เกี่ยวกับประกันบำนาญ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับประกันบำนาญ

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความถนัดในการเปิดรับสื่อผ่านทางโซเชียลเน็ตเวิร์ก (เฟซบุ๊ก/ ทวิตเตอร์) มากกว่า สื่ออื่น ๆ และมีความรู้เกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ในประเด็นการใช้ภูมิปัญญา วัฒนธรรม ที่มีการออกแบบพัฒนาสินค้า และการบริการ ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง ได้ถูกต้องน้อยที่สุด ดังนั้น ควรสร้างการรับรู้และมีการสื่อสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 ในประเด็นดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น โดยทางภาครัฐควรพิจารณาวางแผนการสื่อสารข้อมูลผ่านทางโซเชียลเน็ตเวิร์ก

(เฟซบุ๊ก/ ทวิตเตอร์) เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชน ได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

2. จากผลการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับ ความรู้ และทัศนคตินั้น พบว่า ทุกส่วนล้วนมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น ดังนั้น ถ้ามีการกระตุ้นให้ประชาชนมีการเปิดรับสื่อ และข้อมูลข่าวสารมากขึ้น ก็จะส่งผลทำให้ประชาชนมีความรู้รวมถึงทัศนคติต่อโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มากขึ้นตามไปด้วย และเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีแล้วก็จะส่งผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนาให้เทียบเท่ากับประเทศอื่น ๆ มากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดและไม่สามารถวัดความรู้และทัศนคติในเชิงลึกได้ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในด้านความรู้ และทัศนคติเกี่ยวกับโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 มากขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจจะมีการศึกษาประชากรที่อยู่ในเขตปริมณฑล รวมถึงต่างจังหวัด เพื่อเพิ่มความหลากหลายทางประชากร เนื่องจากหนึ่งในกลุ่มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเป้าหมายของโมเดลเศรษฐกิจประเทศไทย 4.0 นั้น มีกลุ่มอาหาร เกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพอยู่ด้วย

REFERENCES

- It24hrs. (2017). **What is Thailand 4.0?**. Retrieved from <https://www.it24hrs.com/2017/thailand-4-0/> [2018, 12 Feb.] (in Thai)
- Kaewthep, K. (2010). **Mass communication theory**. 2nd ed. Bangkok: Parbpim. (in Thai)
- Kunchan, P. (2016). **The instruction of media exposure and knowledge, attitude and behavior with refugees in Bangkok**. (The degree of Master of Arts). Thammasat University. (in Thai)
- Maesincee, S. (2015). **Thailand 4.0**. Retrieved from <https://www.facebook.com/drsuvitpage/photos/a.1385956698377723/1389559364684123/> [2018, 12 Feb.] (in Thai)
- Ministry of Industry. (2016). **The 20-year industrial development under industry 4.0 (3017-2036)**. Retrieved from <https://waa.inter.nstda.or.th/stks/pub/2017/20171114-oie.pdf> [2018, 12 Feb.] (in Thai)
- Pilun-Owad. (2011). **Persuasive communication**. 6th ed. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Sangsuwan, S. (2013). **Media exposure, knowledge and attitude of people in Bangkok towards publicity about digital television of Thailand's information**. (The degree of Master of Arts). Thammasat University. (in Thai)
- Sanyos, A. (2015). **Exposure, knowledge, attitude and behavioral tendency towards pension insurance to accommodate the aging society of people of working age in Bangkok Metropolis**. (The degree of Master of Arts). Thammasat University. (in Thai)
- Sinchongcharoenkit, P. (2016). **Media exposure, knowledge and attitude towards the National Legislative Assembly B.E. 2557 and political participation of people in Bangkok**. (The degree of Master of Arts). Thammasat University. (in Thai)
- Sotanasathien, S. (2014) **Communication theories**. Bangkok: Rabiangthong. (in Thai)
- Thairath Online. (2016). **"Thailand 4.0" creates a new economy**. Retrieved from <https://www.thairath.co.th/content/613903> [2018, 12 Feb.] (in Thai)
- Thairath Online. (2016). **What is Thailand 4.0? Is it possible to reach your dream?**. Retrieved from <https://www.thairath.co.th/content/617496> [2018, 12 Feb.] (in Thai)

บทบาทของประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่น
จากอาชญากรรมในสังคม

THE ROLES OF PEOPLE IN ACTION FOR PROTECTING ONE'S RIGHTS
AND OTHERS FROM CRIME IN SOCIETY

อรุณ ขยันหา*

สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Aroon Kayanha*

Political Science Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phranakhon Rajabhat University, Bangkok, Thailand

*E-mail: princearun.k@gmail.com

Received: 2021-04-22

Revised: 2021-06-18

Accepted: 2021-06-21

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำ การสนับสนุนจากองค์กร และ ผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในหน่วยงานภายในสถานีตำรวจนครบาล” ที่ได้รับทุนถึงสภาพปัญหา อาชญากรรมว่ารูปแบบที่หลากหลายและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สถานีตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมยังมีข้อจำกัดบางประการ อาทิ ข้อจำกัดด้านพื้นที่ รับผิดชอบและจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อเป็นการลดข้อจำกัดดังกล่าวและช่วยเพิ่ม แนวทางในการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ควรให้ความสำคัญกับบทบาทของประชาชน ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ดังนั้น บทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงบทบาทและ ความสามารถของประชาชนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่น จากอาชญากรรมในสังคม โดยผลการวิเคราะห์พบว่า บทบาทและความสามารถของประชาชนในการ กระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นจากอาชญากรรม สามารถจำแนกได้ 2 รูปแบบคือ (1) รูปแบบ ที่กฎหมายไม่บังคับ เป็นกระทำขึ้นเองโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ และเป็นการกระทำเพื่อยับยั้งอาชญากรรม โดยสมัครใจ และ (2) รูปแบบที่กฎหมายบังคับ อาทิ การเป็นพยานตามหมายเรียก และการช่วยเหลือเจ้าพนักงาน จับกุมผู้กระทำผิดเมื่อเจ้าพนักงานร้องขอ

คำสำคัญ: บทบาทของประชาชน การกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนและผู้อื่น และอาชญากรรมในสังคม

ABSTRACT

This academic article is part of research on “Leadership, Organizational Support, and Police Officer Performance in Subunits of Stations of the Metropolitan Police Division” which has identified various crime problems and a steady increase. While the police station, which is an agency involved in the prevention and suppression of crime, has some limitations, such as area of responsibility and number of police officers, etc. In order to reduce these restrictions and increase guidelines for improving the performance of police officers, we should pay attention to the roles of the people in crime prevention and suppression. Therefore, the purpose of this article is to study the roles and capabilities of people under the laws in action for protecting their rights and others from crimes. The analysis found that the roles and capabilities of people under the laws in action for protecting one’s rights and others from crimes can be classified into two forms: (1) voluntary action form, it is a voluntary action of the people without hope of recompense and (2) compulsion by law form, such as to be a witness and assist the police officers to arrest the offender when requested by the officers.

Keywords: The roles of people, crime prevention and suppression, and crime in society

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาอาชญากรรมในสังคมไทยที่ปรากฏเป็นข่าวตามสื่อต่าง ๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น การฆาตกรรม การทะเลาะวิวาท การข่มขืน หรือกระทำชำเราทางเพศ การปล้น ชิงทรัพย์ หรือการก่อความไม่สงบภายในประเทศ โดยมีสาเหตุหลักมาจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในสังคม (Kayanha, 2021) อีกทั้งกระบวนการยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมายยังมีช่องว่างปรากฏให้เห็น ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อกระบวนการทางกฎหมาย ขณะเดียวกัน

ประชาชนในสังคมมักไม่ใช้สติในการแก้ไขปัญหาและขาดศีลธรรมในการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพราะพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ปัญหาอาชญากรรมยังเกิดจากพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด การเลียนแบบคนรอบข้าง และเกิดจากการเลียนแบบสื่อ โดยเฉพาะปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์ มีอิทธิพลอย่างมากต่อชุดพฤติกรรมของคนในสังคม (NIDAPoll, 2021)

จากสาเหตุและสภาพปัญหาอาชญากรรมข้างต้น ส่งผลให้รัฐบาลจำเป็นต้องมีสถาบันหรือหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล และราชทัณฑ์ โดยเฉพาะหน่วยงานตำรวจในระดับสถานี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ซึ่งมีหน้าที่รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความมั่นคงภายใน บริการทางสังคม และมวลชนสัมพันธ์ และรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่รักษาความปลอดภัย รักษากฎหมาย พิทักษ์เสรีภาพของประชาชน บังคับให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ที่มีโทษทางอาญา ตลอดจนดูแลความประพฤติของคนในสังคม (Royal Thai Police Regulations on Determination of powers and duties of Departments of Royal Thai Police, 2012) และด้วยสภาพปัญหาในปัจจุบัน มีรูปแบบที่หลากหลาย ทำให้หน่วยงานตำรวจต้องปรับแนวทางการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเชื่อมั่นกับสังคม ในการรับมือกับการสภาพปัญหาอาชญากรรมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้นตามขนาดโครงสร้างของประชากรและสังคมในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

นอกจากนี้ โครงสร้างการบริหารงานในระดับสถานีตำรวจยังถูกแบ่งออกเป็น 5 ฝ่ายงาน เพื่อรองรับสภาพปัญหาในปัจจุบัน ได้แก่ (1) ฝ่ายงานอำนวยการ รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน สั่งการ ควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนงานสถานีตำรวจ งานการบริหารบุคลากร การศึกษาการฝึกอบรม งานวิชาการ สวัสดิการ การพัฒนาการบริหารจัดการ งบประมาณ การเงิน การพัสดุ การพลาธิการและสรรพาวุธ การส่งกำลังบำรุง รวมทั้งลักษณะงานที่เกี่ยวข้องหรือเป็น

ส่วนประกอบเพื่อส่งเสริมหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานในสถานีตำรวจ (2) ฝ่ายงานป้องกันและปราบปราม รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน อำนวยการสั่งการ ควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนปฏิบัติงานในด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ ที่มีโทษทางอาญาทุกฉบับงานคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ งานชุมชน และมวลชนสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งงานที่มีลักษณะเกี่ยวข้อง หรือเป็นส่วนประกอบของงานนี้ ในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจ เพื่อมิให้เกิดอาชญากรรมขึ้น (3) ฝ่ายงานสืบสวน รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนอำนวยการ สั่งการควบคุม กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล ตลอดจนการปฏิบัติงานในด้านการสืบสวนที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่เกิดขึ้น รวมทั้งงานอื่น ๆ ที่มีลักษณะเกี่ยวข้องหรือเป็นส่วนประกอบของงานนี้ ในเขตพื้นที่ของสถานีตำรวจ เพื่อแสวงหาพยานหลักฐานและผู้กระทำความผิดอันเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนในการสืบสวนคดีอาญาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (4) ฝ่ายงานสอบสวน รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภท ปฏิบัติงานในด้านการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิด เพื่ออำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดภายในเขตอำนาจรับผิดชอบหรือเขตพื้นที่การปกครองของสถานีตำรวจ และ (5) งานจราจร รับผิดชอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านจราจรวางแผนอำนวยการ สั่งการ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลงานด้านการควบคุมจราจร

จัดการ และบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการจราจร รวมทั้งงานจราจรตามโครงการพระราชดำริ และงานที่มีลักษณะเกี่ยวข้องหรือเป็นส่วนประกอบของงานนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาด้านการจราจร ตลอดจนพื้นที่ที่มีการจราจรต่อเนื่องกัน (Royal Thai Police, 2021)

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาโครงสร้างการปฏิบัติงานในระดับสถานีตำรวจ พบว่า โดยทั้ง 5 ฝ่ายงาน ได้สะท้อนถึงภารกิจของสถานีตำรวจที่ต้องปฏิบัติและให้บริการประชาชนที่หลากหลาย ขณะเดียวกันมีเพียงฝ่ายงานป้องกันและปราบปรามที่เป็นหน่วยงานหลักในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน (Strategy Division Office of Police Strategy, 2021) และเมื่อเปรียบเทียบลักษณะความซับซ้อนของพื้นที่ที่รับผิดชอบและภารกิจดังกล่าวข้างต้น กับจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานแล้ว ถือเป็นข้อจำกัดที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อสภาพปัญหาอาชญากรรม ประกอบกับในอดีตที่ผ่านมาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้แนวทางการทำงาน โดยมุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายเป็นหลัก พยายามระดมจับกุมผู้กระทำผิดให้ได้จำนวนมาก ซึ่งวิธีการดังกล่าวไม่สามารถลดอาชญากรรมได้ ในทางตรงข้ามอาชญากรรมในประเทศไทยยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Royal Thai Police, 2021) ซึ่งส่งผลเชิงลบต่อภาพลักษณ์การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสายตาประชาชน และสะท้อนถึงทิศทางการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ยังไม่มีการพัฒนาที่ดีพอ

ฉะนั้นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงควรให้ความสำคัญ

กับการส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมากขึ้น เพราะหากประชาชนรู้ถึงบทบาทและขอบเขตความสามารถในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นจากอาชญากรรม ประชาชนจะเกิดความมั่นใจว่าสิ่งที่กระทำนั้นไม่เป็นความผิดตามกฎหมาย ทำให้ประชาชนมีแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันเหตุ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมในแต่ละพื้นที่ได้ ถือเป็นการแสวงหามาตรการด้านความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชนในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถลดข้อจำกัดที่หน่วยงานตำรวจเผชิญอยู่ และยังก่อให้เกิดการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจอีกด้วย

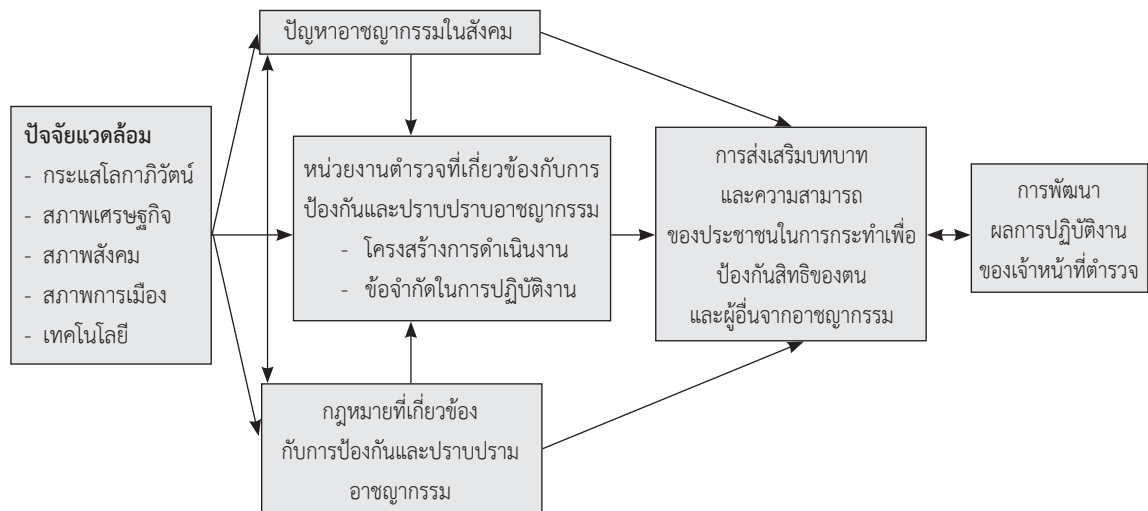
กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

ด้วยสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี สร้างความเหลื่อมล้ำและเกิดช่องว่างทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด สิ่งเหล่านี้เป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดอาชญากรรมเพิ่มขึ้นและส่งผลกระทบต่อสุขภาวะของคนในสังคม เป็นอันตรายต่อทรัพย์สิน ร่างกาย และจิตใจ ปัจจุบันสภาพปัญหาอาชญากรรมมีหลากหลายรูปแบบแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับชุดวิธีคิดของผู้ก่อเหตุ และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการก่อเหตุ โดยมีระดับความรุนแรงแตกต่างกันไป ถึงแม้จะมีนโยบายการปราบปรามอาชญากรรมอย่างจริงจัง แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในทางตรงกันข้าม จำนวนคดีการก่อเหตุอาชญากรรมมีจำนวนเพิ่มขึ้น ดังนั้นตำรวจซึ่งเป็นหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปราม

อาชญากรรม จำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหาเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

อย่างไรก็ดีหน่วยงานตำรวจยังมีข้อจำกัดบางประการในการปฏิบัติงาน ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทนำ ฉะนั้น เพื่อลดข้อจำกัดและช่วยทำให้เกิดการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามแนวคิดการปฏิบัติงานแบบปรับตัว (adaptive performance) ในการปฏิบัติงานให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ช่วยให้เกิดการแก้ไขปัญหาย่างสร้างสรรค์ สามารถรับมือกับสถานการณ์

การทำงานที่ไม่แน่นอน/ คาดเดาไม่ได้ เกิดการเรียนรู้เทคโนโลยี และกระบวนการใหม่ ๆ สามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบท วัฒนธรรม สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Allworth & Hesketh, 1999; Pulakos et al., 2000) และเป็นการปฏิบัติงานในรูปแบบความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน จึงนำมาสู่แนวคิดการส่งเสริมบทบาทของประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนและผู้อื่นจากอาชญากรรมในสังคม ดังแผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์

เนื้อหา

ในการป้องกันอาชญากรรมนั้นสามารถกระทำได้ทั้งก่อนที่การกระทำความผิดจะเกิดขึ้น และสามารถกระทำได้ภายหลังการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว โดยการกระทำเพื่อป้องกันเหตุล่วงหน้านั้นมีหลายวิธีการด้วยกัน อาทิเช่น การสร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชน การแนะนำประชาชนเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยในบ้านเรือนและย่านที่อยู่อาศัย ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักรู้และมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยในเคหะสถานของตนเองและย่านชุมชนในละแวกเดียวกัน ให้มีความตื่นตัวในการป้องกันภัยจากอาชญากรรม เป็นต้น ขณะที่การป้องกันอาชญากรรมภายหลังการกระทำความผิดได้เกิดขึ้นแล้ว หรือเป็นการป้องกันการก่อเหตุซ้ำ ได้แก่ การปรับปรุงแก้ไขพื้นที่ให้ผู้กระทำความผิดเป็นคนดี การใช้วิธีการคุมความประพฤติโดยใช้มาตรการทางกฎหมายเป็นเครื่องมือ เป็นต้น

การป้องกันอาชญากรรมในลักษณะที่เป็นการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่น ประชาชนสามารถกระทำได้ หากสิ่งที่ประชาชนพบเห็นเป็นความผิดทางอาญา หรือเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ทั้งนี้เพื่อทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยสังคม ฉะนั้นประชาชนควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อบทบาทและความสามารถในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นจากอาชญากรรม ซึ่งบทบาทและความสามารถดังกล่าว สามารถจำแนกได้ 2 รูปแบบคือ (1) บทบาทและความสามารถของประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นจากอาชญากรรม

ในรูปแบบที่กฎหมายไม่บังคับ เป็นการกระทำขึ้นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ เป็นการกระทำการใด ๆ ของประชาชน เพื่อยับยั้งอาชญากรรมโดยสมัครใจ และ (2) บทบาทและความสามารถของประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนและผู้อื่นจากอาชญากรรมในรูปแบบที่กฎหมายบังคับ อาทิเช่น การเป็นพยานตามหมายเรียก และการช่วยเหลือเจ้าพนักงานจับกุมผู้กระทำความผิดเมื่อเจ้าพนักงานร้องขอ ซึ่งจะได้กล่าวถึงในรายละเอียดต่อไป

บทบาทและความสามารถของประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นจากอาชญากรรมในรูปแบบที่กฎหมายไม่บังคับ

บทบาทในส่วนนี้ เป็นความสามารถของประชาชนในการกระทำเพื่อยับยั้งอาชญากรรมโดยกฎหมายไม่ได้บังคับว่าเป็นหน้าที่โดยตรง แต่เป็นเรื่องที่ประชาชนต้องให้ความสำคัญต่อประโยชน์ของตนเองและสังคมโดยรวม หรือเป็นการกระทำในฐานะที่เป็นพลเมืองของสังคม ประชาชนสามารถกระทำโดยสมัครใจและไม่หวังสิ่งตอบแทน หรือจิตอาสา ซึ่งเป็นความสามารถในการป้องกันตนเองเบื้องต้น ไม่เป็นการเปิดช่องให้มีการก่ออาชญากรรมได้โดยสะดวก กล่าวคือ ประชาชนต้องทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดอาชญากรรม เพื่อสร้างมาตรการเบื้องต้นในการลดโอกาสการก่ออาชญากรรมของโจรผู้ร้ายในเขตชุมชน หากประชาชนมีมาตรการเบื้องต้นที่ไม่เปิดช่องโอกาสให้โจรผู้ร้ายก่ออาชญากรรมแล้ว อาชญากรรมก็จะลดน้อยลงหรืออาจจะหมดไปจากสังคม ซึ่งการกระทำเพื่อไม่เปิดช่องให้เกิดอาชญากรรม ได้แก่

1) การจัดกำลังจิตอาสาป้องกันตนเองในชุมชน โดยความสมัครใจของประชาชนที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านหรือเขตชุมชน มีการจัดเวรยามป้องกันโจรผู้ร้ายที่จะก่อเหตุต่าง ๆ ขึ้น การกระทำดังกล่าว จะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมของชุมชนในระดับมูลฐานได้

2) การศึกษาจากแนวทางปฏิบัติที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้แนะนำให้แก่ประชาชนเพื่อช่วยป้องกันปราบปรามอาชญากรรม อาทิ คู่มือหรือเอกสารที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสถานีตำรวจในพื้นที่ หรือเอกสารที่ระบุถึงวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ประชาชนจะช่วยในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในชุมชนได้

3) การป้องกันตนเองและผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา กล่าวคือ ผู้ใดจำต้องกระทำการใดเพื่อป้องกันสิทธิของตนหรือของผู้อื่นให้พ้นอันตรายซึ่งเกิดจากการประทุษร้ายอันละเมิดต่อกฎหมาย และเป็นอันตรายที่ใกล้จะถึง ถ้าได้กระทำพอสมควรแก่เหตุ การกระทำนั้นเป็นการป้องกันโดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้นั้นไม่มีความผิด (Criminal Code B.E. 2499 (1956), Article 68) ฉะนั้น ประชาชนสามารถกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นได้โดยที่ผู้กระทำไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับผู้นั้น การป้องกันสิทธิดังกล่าวได้แก่สิทธิในชีวิต ร่างกาย เกียรติยศ ทรัพย์สิน หรือสิทธิใด ๆ ซึ่งเป็นสิทธิที่เราสามารถป้องกันได้ เช่น คนร้ายจะใช้ปืนยิงเรา เราสามารถยิงคนร้ายก่อน หรือคนร้ายกำลังลักทรัพย์หรือ ขโมยทรัพย์สินมีค่าของเพื่อนเรา เมื่อเราเห็นเหตุการณ์จึงทำการจับกุม และส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งการจับกุมผู้กระทำผิดนี้ถือเป็นการกระทำที่ชอบด้วย

กฎหมายตาม เพราะเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า (Criminal Procedure Code B.E. 2477 (1934), Article 79) นอกจากนี้การป้องกันอาชญากรรมอาจเป็นลักษณะของการให้ความช่วยเหลือเจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายจับ โดยขอความช่วยเหลือขณะปฏิบัติหน้าที่เพื่อจัดการตามหมายนั้นก็ได้ แต่ต้องเป็นความช่วยเหลือในลักษณะไม่เกิดอันตราย (Criminal Procedure Code B.E. 2477 (1934), Article 82)

ดังนั้น การป้องกันตนเองหรือผู้อื่นเป็นการกระทำของประชาชน เพื่อหยุดยั้งอาชญากรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง การกระทำตามมาตรการเบื้องต้นนี้กฎหมายมิได้บังคับให้ประชาชนกระทำ หากแต่ประชาชนทำเพื่อประโยชน์ของตนเองหรือเพื่อผู้อื่น กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองแก่ผู้กระทำการดังกล่าวด้วย อาทิ (1) การแจ้งความเมื่อพบการกระทำความผิดทางอาญา ได้แก่ การแจ้งความในฐานะที่ตนเองเป็นผู้เสียหาย หรือเป็นการร้องทุกข์โดยผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ (Criminal Procedure Code B.E. 2477 (1934), Article 27) โดยส่วนใหญ่ มักเป็นการแจ้งความจากผู้รู้เห็นเหตุการณ์ หรือฐานะเป็นพลเมืองดีที่พบเห็นการกระทำความผิดทางอาญา จึงแจ้งความให้ตำรวจทราบเพื่อให้จับกุมตัวคนร้ายมาดำเนินคดี แม้ผู้แจ้งไม่ใช่ผู้เสียหายก็สามารถแจ้งความได้ หรือเป็นการ “การกล่าวโทษ” เมื่อประชาชนแจ้งความในลักษณะการกล่าวโทษ ตำรวจควรรับแจ้งความและติดตาม

คนร้ายมาดำเนินคดีต่อไป และเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องคิดอยู่เสมอว่าผู้แจ้งความคือผู้เสียหาย โดยคำร้องทุกข์ต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิดพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำความผิดเท่าที่จะบอกได้ คำร้องทุกข์จะเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมีวันเดือนปี และลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ ถ้าร้องด้วยปาก ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ลงวันเดือนปีและลงลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในบันทึกนั้น (Criminal Procedure Code B.E. 2477 (1934), Article 27) นอกจากการร้องทุกข์แล้ว สิ่งที่ประชาชนสามารถกระทำได้คือ การไปเป็นพยาน เมื่อรู้เห็นการกระทำความผิดทางอาญา ทั้งที่มีหรือไม่มีหมายเรียกก็ได้ การที่ประชาชนรู้เห็นการกระทำความผิดแล้วไปเป็นพยานด้วยความสมัครใจเอง ถือว่าเป็นหน้าที่ในฐานะพลเมืองของสังคม (2) การต่อต้านอาชญากรรมโดยวิธีประชาทัณฑ์ ถือเป็นเรื่องที่รุนแรงและผิดกฎหมายไม่ควรกระทำอย่างใด ๆ ก็ดี ถึงแม้การกระทำของประชาชนในลักษณะนี้จะผิดกฎหมายก็ตาม ในการจัดทำสำนวนของพนักงานสอบสวนก็ควรระบุให้มีข้อเท็จจริงต่าง ๆ ปรากฏในส่วนการสอบสวนด้วย เพื่อศาลจะได้ใช้ดุลยพินิจในการกำหนดบทลงโทษคนร้ายได้อย่างเหมาะสม (3) การแสดงออกโดยการยอมรับว่าประชาชนรังเกียจผู้ที่ประกอบอาชญากรรม ไม่มีคนคบหาสมาคมด้วย เป็นการลงโทษทางสังคมเพื่อให้ผู้ประกอบอาชญากรรมกลับตัวเป็นคนดีแล้ว ถือเป็นมาตรการทางสังคมที่จะช่วยป้องกันผู้ประกอบอาชญากรรมกลับมาทำความผิดซ้ำอีก

บทบาทและความสามารถของประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนและผู้อื่นจากอาชญากรรมในรูปแบบที่กฎหมายบังคับ

ในส่วนนี้ เป็นสิ่งที่ประชาชนต้องกระทำเพื่อเป็นการต่อต้านอาชญากรรม และช่วยให้ศาลตัดสินเพื่อกำหนดบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม การต่อต้านอาชญากรรมชนิดที่กฎหมายบังคับนี้ได้แก่ การเป็นพยานตามหมายเรียก และการช่วยเหลือเจ้าพนักงานจับกุมผู้กระทำความผิด

1) การเป็นพยานตามหมายเรียก ในกรณีที่คุณความฝายใดไม่สามารถนำพยานของตนมาศาลได้เอง คุณความฝายนั้นอาจขอต่อศาลก่อนวันสืบพยานให้ออกหมายเรียกพยานนั้นมาศาลได้ โดยศาลอาจให้คุณความฝายนั้นแถลงถึงความเกี่ยวพันของพยานกับข้อเท็จจริงในคดีอันจำเป็นที่จะต้องออกหมายเรียกพยานดังกล่าวด้วยและต้องส่งหมายเรียกพร้อมสำเนาคำสั่งแถลงของผู้ขอให้พยานรู้ล่วงหน้าอย่างน้อยสามวัน โดยหมายเรียกพยานต้องมี (1) ชื่อและตำบลที่อยู่ของพยาน ชื่อคุณความฝาย ศาล และนายความฝายผู้ขอ (2) สถานที่และวันเวลาซึ่งพยานจะต้องไป และ (3) กำหนดโทษที่จะต้องรับในกรณีที่ไปไม่ไปตามหมายเรียกหรือเบิกความเท็จ (Civil Procedure Code B.E. 2477 (1934), Article 106) กล่าวคือ เมื่อประชาชนได้รับหมายเรียกของเจ้าพนักงานให้ไปเป็นพยานผู้รับหมายตามหมายเรียกต้องปฏิบัติตามหมายเรียก ถ้าไม่ไปตามหมายเรียก ศาลอาจจะออกหมายจับพยานไปขังไว้จนกว่าพยานจะต้องเบิกความต่อศาลตามวันเวลาที่ศาลเห็นสมควร ถ้าหากเป็นหมายเรียกของพนักงานอัยการ หรือของพนักงานสอบสวนแล้ว

ผู้ใดขัดขึ้นคำบังคับตามกฎหมายของพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดีหรือพนักงานสอบสวน ซึ่งให้มาเพื่อให้ถ้อยคำ อาจถูกดำเนินคดี ในความผิดฐานขัดขึ้น คำบังคับของพนักงานอัยการ หรือพนักงานสอบสวน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 5,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (Criminal Code B.E. 2499 (1956), Article 168) ในการไปเป็นพยานจะต้องให้การตามความจริงด้วย ถ้าให้การเท็จก็จะเป็นความผิดฐานให้การเท็จหรือเบิกความเท็จ กล่าวคือ ผู้ใดแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเกี่ยวกับความผิดอาญาแก่พนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวนหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่นหรือประชาชนเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (Criminal Code B.E. 2499 (1956), Article 172) และถ้าผู้ใดเบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (Criminal Code B.E. 2499 (1956), Article 177)

2) การช่วยเหลือเจ้าพนักงานจับกุม ผู้กระทำความผิดเมื่อเจ้าพนักงานร้องขอ การช่วยเหลือเจ้าพนักงานจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าจะต้องเป็นเรื่องที่มีหมายจับอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานใดก็ตาม และเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการตามกฎหมายหรือจับตามหมายจับนั้น ได้รับร้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อจัดการจับกุมผู้กระทำความผิดตามหมายจับนั้น แต่จะบังคับให้คนธรรมดาช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่ราษฎรนั้นไม่ได้ อย่างไรก็ดี ในกรณีที่เจ้าพนักงานจะจับกุมโดยไม่มีหมายจับ

แม้เจ้าพนักงานจะร้องขอให้คนธรรมดาช่วยจับคนธรรมดาที่ไม่มีอำนาจในการจับกุม ดังนั้น คำร้องขอของเจ้าพนักงานจึงไม่ถือเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงาน และคนธรรมดาผู้ได้รับคำร้องขอจะปฏิบัติตามคำร้องขอนั้นหรือไม่ก็ได้ (Criminal Procedure Code B.E. 2477 (1934), Article 82) การจับกุมดังกล่าวถ้ามีหมายจับอยู่แล้ว และไม่เกิดอันตรายแก่ผู้จับกุมแล้ว หากประชาชนผู้ถูกร้องขอจากเจ้าพนักงานนั้นจะไม่ยอมช่วยจับจะถือว่ามีความผิด เพราะทราบถึงคำสั่งของเจ้าพนักงาน ซึ่งสั่งการตามอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ ดังนั้นถ้าไม่ปฏิบัติตามคำสั่งนั้นโดยไม่มีเหตุหรือข้อแก้ตัวอันสมควร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 10 วัน หรือปรับไม่เกิน 5,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (Criminal Code B.E. 2499 (1956), Article 368) อย่างไรก็ดี หากประชาชนพบเห็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า อันเป็นความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำความผิดในอาการใดซึ่งแทบจะไม่มีเวลาสงสัยเลยว่าคนนั้นได้ทำความผิดมาแล้วสด ๆ ฉะนั้นประชาชนคนธรรมดาผู้พบการกระทำความผิดนั้นสามารถเข้าทำการจับกุมได้ทันทีโดยไม่ต้องคอยให้เจ้าพนักงานร้องขอ หากแต่อำนาจในการจับกุมของคนธรรมดายังมีขอบเขตจำกัดอยู่เฉพาะแต่ความผิดซึ่งหน้า และเป็นความผิดประเภทที่ระบุไว้ในท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเท่านั้น ได้แก่ การประทุษร้ายต่อพระบรมราชตระกูล ขบถภายใน พระราชอาณาจักร ขบถภายนอกพระราชอาณาจักร ความผิดต่อทางพระราชไมตรีกับต่างประเทศ ทำอันตรายแก่ธงหรือเครื่องหมายของต่างประเทศ ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ความผิดฐานหลบหนีจากที่คุมขัง ความผิดต่อศาสนา การก่อการจลาจล

กระทำให้เกิดอันตรายแก่สาธารณชน ปลอมแปลง เงินตรา ข่มขืนกระทำชำเรา ประทุษร้ายแก่ชีวิต ประทุษร้ายแก่ร่างกาย ความผิดฐานกระทำ ให้เสื่อมเสียอิสรภาพ ลักทรัพย์ วิ่งราว ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ และโจรสลัด และกรรโชก (Criminal Procedure Code B.E. 2477 (1934)) ความผิด ดังกล่าวถือเป็นความผิดซึ่งหน้าที่บุคคลธรรมดา หรือราษฎรมีอำนาจจับได้โดยไม่ต้องมีหมาย และการจับกุมโดยประชาชนคนธรรมดา เป็นเพียง อำนาจตามกฎหมายที่จะจับกุมได้เท่านั้น แต่ไม่ใช่ เป็นหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และในกรณีอื่นนอกเหนือ จากที่กล่าวมาคนธรรมดาก็ไม่สามารถจับกุม ผู้กระทำความผิดได้

สรุป

บทบาทของประชาชนในการป้องกัน อาชญากรรมนั้นต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของประชาชนจากเหตุ อาชญากรรมและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ฉะนั้น เมื่อพิจารณาเฉพาะบทบาทและความสามารถ ของประชาชนตามมาตรการทางกฎหมายในการ กระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นจาก อาชญากรรม พบว่า สามารถกระทำได้ 2 รูปแบบ คือ (1) รูปแบบที่กฎหมายไม่บังคับ เป็นกระทำขึ้น โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใด ๆ หรือเป็นการกระทำ โดยสมัครใจ อาทิ การจัดกำลังจิตอาสาป้องกัน ตนเองในชุมชน มีการจัดเวรยามป้องกันโจรผู้ร้าย หรือเหตุต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น การศึกษาแนวทางปฏิบัติ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้แนะนำ และการป้องกันตนเอง และผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญา และ (2) รูปแบบ ที่กฎหมายบังคับ อาทิ การเป็นพยานตามหมายเรียก

และการช่วยเหลือเจ้าพนักงานจับกุมผู้กระทำความผิด เมื่อเจ้าพนักงานร้องขอ โดยต้องเป็นการช่วยเหลือ เจ้าพนักงานจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้าและจะต้อง เป็นเรื่องที่มีหมายจับอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นความผิด ฐานใดก็ตาม และเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่จัดการ ตามกฎหมายหรือจับตามหมายจับนั้นได้ร้องขอ ความช่วยเหลือจากบุคคลใกล้เคียงเพื่อจัดการ จับกุมผู้กระทำความผิดตามหมายจับนั้น แต่จะบังคับ ให้คนธรรมดาช่วยโดยอาจเกิดอันตรายแก่ราษฎร นั้นไม่ได้

อย่างไรก็ดี ข้อมูลข้างต้นเป็นเพียง การศึกษาเฉพาะบทบาทและความสามารถของ ประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเอง และผู้อื่นจากอาชญากรรม เพื่อเป็นแนวทางหรือ มาตรฐานขั้นต่ำในการป้องกันสิทธิจากอาชญากรรม และเพื่อให้ประชาชนทราบถึงสิทธิ ที่เป็นประโยชน์ หรือเป็นอำนาจของบุคคลที่กฎหมายรับรองและ คุ้มครองมิให้มีการละเมิด รวมทั้งบังคับการให้เป็นไป ตามสิทธิ ในกรณีที่มีการละเมิดด้วย เช่น สิทธิ ในครอบครัว สิทธิความเป็นอยู่ส่วนตัว สิทธิใน เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในการเลือกอาชีพ ถิ่นที่อยู่ การเดินทาง สิทธิในทรัพย์สิน เป็นต้น โดยศึกษา ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดของบทความนี้ เพราะการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมในภาพรวมจำเป็นต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายในองค์กร อาทิ ภาวะผู้นำ ของผู้กำกับการสถานีตำรวจ และการสนับสนุน จากองค์กร เป็นต้น (Kayanha, 2021) และปัจจัย ภายนอกองค์กร นั่นคือ ต้องอาศัยความร่วมมือ จากหลายหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน โดยเฉพาะภาคประชาชนซึ่งเป็น

กลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมและเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรง

เพราะอาชญากรรมส่งผลกระทบต่อความผาสุกปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน และความมั่นคงของประเทศ อีกทั้งปัจจัยที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมยังมีสาเหตุมาจากความเสื่อมโทรมทางสังคม จึงถือว่าเป็นภาระหน้าที่ของสังคมส่วนรวมโดยตรง มิได้จำกัดขอบเขตเฉพาะแต่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งในระบบสังคมส่วนรวมเท่านั้น และในการจับกุมหรือเสาะหาข้อเท็จจริงแห่งคดี หากไม่ได้รับการยินยอมรับรู้หรือได้รับความร่วมมือจากประชาชน อาจทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมลดน้อยลง การที่ประชาชนให้ความร่วมมือกับตำรวจ ถือเป็นหลักประกันในความสำเร็จตามภารกิจระหว่างตำรวจกับประชาชนในการต่อต้านอาชญากรรม โดยหน่วยงานตำรวจควรประสานกิจกรรม และแนะนำประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งถือเป็นความรับผิดชอบสถานตำรวจทุกหน่วย ที่ต้องให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมการจัดตั้งอาสาสมัครป้องกันอาชญากรรมในท้องที่ พร้อมกับแนะนำให้ข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการป้องกันความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งสถานตำรวจจะต้องกวาดล้างการรักษาความสงบและจัดสายตรวจอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และเมื่อได้รับการแจ้งข่าวอาชญากรรมจากประชาชนแล้ว จะต้องดำเนินการเพื่อระงับหรือกระทำการจับกุมผู้กระทำความผิดด้วยความรวดเร็ว รวมถึงการเร่งรัดพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีความเข้าใจรอบรู้ในปัญหาอาชญากรรมระดับชุมชน และสามารถปฏิบัติภารกิจเพื่อส่งเสริม

สัมพันธภาพอันดีระหว่างประชาชนและตำรวจได้เป็นอย่างดี ขณะที่ประชาชนต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะพลเมือง เพื่อร่วมกันสร้างความถูกต้องชอบธรรมให้บังเกิดขึ้น ฉะนั้นสถานตำรวจควรพัฒนาความร่วมมือกับภาคประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม ด้วยการส่งเสริมและให้มีความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับบทบาทและความสามารถในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเองและผู้อื่นจากอาชญากรรม

นอกจากการพัฒนาความร่วมมือกับประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมแล้ว เนื้อหาของกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมควรมีความชัดเจน ทันสมัย และมีบทกำหนดโทษที่สูงเพียงพอ ไม่ต่ำเกินไป กล่าวคือกฎหมายจะต้องมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามสังคมและมีเนื้อหาองค์ประกอบที่สมบูรณ์ หากมีเนื้อหาคลุมเครือ อาจทำให้เกิดช่องว่างทำให้ผู้กระทำผิดนำมาเป็นข้ออ้างในการต่อสู้คดีได้ ศาลอาจจำต้องปล่อยผู้กระทำความผิด ทำให้กฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์ อาทิเช่น การก่ออาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ควรพัฒนากฎหมายเฉพาะให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เนื่องจากประมวลกฎหมายอาญาไม่อาจนำมาบังคับใช้ได้โดยตรง นอกจากนี้โทษทางอาญาอาจต้องมีการปรับปรุงให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันด้วยเช่นกัน อาทิ โทษปรับควรมีการแก้ไขปรับปรุงให้สูงขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

รวมถึงหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ ควรประสานงานกันเพื่อทำให้การบังคับใช้ตาม

กฎหมายเป็นไปด้วย รวดเร็ว เสมอภาค และมีการลงโทษที่เหมาะสม ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวไม่กล้าที่จะกระทำความผิดขึ้นอีก สำหรับความรวดเร็วคือ การจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษโดยเร็วที่สุดไม่ปล่อยให้ล่าช้าจนสังคมเสื่อมเสียต่าง ๆ ขณะที่ความเสมอภาคนั้น ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายทุกคน โดยไม่มีข้อยกเว้น ส่วนการได้รับโทษที่เหมาะสมนั้นคือโทษที่ได้รับนั้นจะต้องไม่หนักหรือเบาเกินไปด้วย

และท้ายที่สุดเนื่องจากบทความนี้มีข้อจำกัดคือ ศึกษาเฉพาะบทบาทและความสามารถของประชาชนในการกระทำเพื่อป้องกันสิทธิของตนเอง

และผู้อื่นจากอาชญากรรมในสังคมเท่านั้น ซึ่งเป็นลักษณะของการย่อส่วนมุมมอง (paradigm) ด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ทำให้ไม่เห็นภาพรวมของการป้องกันอาชญากรรม ฉะนั้น การศึกษาแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมในสังคม ควรให้ความสำคัญต่อประเด็นแนวทางการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเพื่อการป้องกันอาชญากรรมในลักษณะพิเศษอื่น ๆ หรืออาจจะศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศต้นแบบที่มีการพัฒนาผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

REFERENCES

- Allworth E, Hesketh B. (1999). **Construct-oriented biodata: capturing change-related and contextually relevant future performance**. *Int J Select Assess*. 7(1), 97–111.
- Civil Procedure Code B.E. 2477 (1934). Retrieved March 2, 2021, from <https://www.krisdika.go.th/>.
- Criminal Code B.E. 2477 (1934). Retrieved March 2, 2021, from <https://www.krisdika.go.th/>.
- Criminal Procedure Code B.E. 2477 (1934). Retrieved March 2, 2021, from <https://www.krisdika.go.th/>.
- Kayanha, Aroon. (2021). **Leadership, organizational support, and police officer performance in subunit of stations of metropolitan police division**. (Doctoral dissertation). Krirk University, Bangkok.
- National Institute of Development Administration. **Nida Poll**, Retrieved April 2, 2021, from www.nidapoll.nida.ac.th
- Pulakos ED, Arad S, Donovan MA, Plamondon KE. (2000). **Adaptability in the workplace: development of a taxonomy of adaptive performance**. *J Appl Psychol*. 85(1), 612–624.

Royal Thai Police. (2012). **Royal Thai Police regulations on determination of powers and duties of departments of Royal Thai Police**. Retrieved April 3, 2021, from <https://www.royalthaipolice.go.th/>.

Strategy Division Office of Police Strategy. **Royal Thai police strategy 20 years (2018-2037)**. Retrieved April 1, 2021, <http://www.strategypolice.com/>.

.....

ข้อสังเกตบางประการในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์
ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม
และ การจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

SOME OBSERVATIONS ON THE PREVENTION OF CRUELTY
TO ANIMAL UNDER THE ACT ON THE PREVENTION OF CRUELTY
AND ORGANIZATION OF ANIMAL WELFARE B.E. 2557

พิชญ์สินี ศรีสวัสดิ์*

สาขานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Pitchasinee Srisawat*

Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University,
Bangkok, Thailand

*E-mail: pitchaey@gmail.com

Received: 2021-03-29

Revised: 2021-07-20

Accepted: 2021-07-20

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีเจตนารมณ์เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกระทำการทารุณกรรม ผู้เขียนมีข้อสังเกตบางประการในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 พร้อมข้อเสนอแนะในบางข้อสังเกต ได้แก่ ข้อสังเกตในบทนิยามคำว่า “สัตว์” ข้อสังเกตในบทนิยามคำว่า “เจ้าของสัตว์” ข้อสังเกตในเรื่องของการห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์และการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ และข้อสังเกตของคดีต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และจากข้อสังเกตดังกล่าว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าควรกำหนดนิยามให้ชัดเจนเพื่อมิให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายอันจะส่งผลต่อการใช้ดุลพินิจในการบังคับใช้กฎหมายและรวมถึงสอดคล้องและเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่น ๆ ที่บังคับใช้ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน อันจะทำให้บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นไปตามเจตนารมณ์ในเรื่องการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: การทารุณกรรมสัตว์ สัตว์ กฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์

ABSTRACT

The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557 aims to protect the animals from abuse. The author has some observations on the prevention of Cruelty to Animals under The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557, with some recommendations including the observations in the definition of “animal”, the definition of “animal owners”, the prohibition of cruelty to animals and other non-cruelty acts and observations of the case against the enforcement under The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare, B.E. 2557 and the author suggests that the definitions should be clearly defined in order to cause problems in interpreting the law which will affect the exercise of law enforcement’s discretion and link to other laws according to the current situation which will comply with the intent on the prevention of cruelty to animals under the provisions of The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557.

Keywords: Animal Cruelty, Animal, Cruelty Prevention and Welfare Laws

บทนำ

ประเทศไทยได้มีกฎหมายป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ โดยราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2557 โดยพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 บังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 23 ธันวาคม 2557 และพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มีเจตนารมณ์ คือ เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกระทำ

การทารุณกรรม และเจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง ดังนั้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ นับแต่ได้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จวบจนปัจจุบัน ยังคงปรากฏข้อเท็จจริงจากหน้าข่าวและสื่อโซเชียลต่าง ๆ ว่ามีการทารุณกรรมสัตว์ต่อเนื่องเรื่อย ๆ ผู้เขียนจึงจัดทำบทความฉบับนี้ขึ้นเพื่อประสงค์จะนำเสนอข้อสังเกตบางประการในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม

และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ว่าสัตว์ได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือไม่ บทความแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ บทนำ การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 และบทสรุปโดยศึกษาจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 กฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่าพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 (The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557) ถูกตราขึ้นเพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรม และเจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงได้จัด สวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ระหว่างการเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยพระราชบัญญัตินี้มุ่งเน้นในสองเรื่องคือ การป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพให้สัตว์ (The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557) ผู้เขียนขอเสนอข้อสังเกตในการป้องกันการทารุณกรรม ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ดังนี้

1. ข้อสังเกตในบทนิยามคำว่า “สัตว์”

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3 ได้ให้นิยามคำว่า “สัตว์” ไว้ว่า สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดงหรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด สำหรับบทนิยามดังกล่าวนี้ ยังคงมีประเด็นที่น่าสนใจคือ การให้ความหมายของสัตว์ โดยหมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งหมายความว่าไม่ใช่สัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามปกติเท่านั้นที่ถือเป็นสัตว์ตามพระราชบัญญัตินี้ หากแต่ต้องเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด จวบจนปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏว่ามีประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว แต่ปรากฏว่ามีบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องการกำหนดสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามบทนิยามคำว่า “สัตว์” ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3 โดยคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 7 เรื่องเสร็จที่ 662/2561 สรุปได้ว่า “การที่จะกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดใดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 เป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามนิยามคำว่า “สัตว์” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพ

สัตว์ พ.ศ.2557 อยู่ในอำนาจของรัฐมนตรีกว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์หรือไม่ จะต้องพิจารณาว่าสัตว์ป่าชนิดนั้นได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 อย่างเหมาะสมและเพียงพอแล้วหรือไม่ หากเห็นว่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเหมาะสมและเพียงพอ ก็สามารถประกาศกำหนดให้สัตว์ป่าชนิดนั้นเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามนิยามคำว่า “สัตว์” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้ ” Report of Office of the Council of State ,No. 662/2561) จากบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตั้งกล่าวจะเห็นได้ว่า ได้มีข้อหารือเกี่ยวกับการกำหนดสัตว์ป่า ซึ่งได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นกฎหมายที่บังคับใช้ขณะนั้น ปัจจุบันกฎหมายฉบับนี้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 (Wildlife Preservation and Protection Act, B.E. 2535) รัฐมนตรีสามารถประกาศกำหนดสัตว์ป่าให้อยู่ในความหมายคำว่า “สัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ” ได้หรือไม่ ในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่าสัตว์แต่ละประเภทสามารถได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายได้มากกว่าหนึ่งฉบับ หากแต่เพียงพิจารณาในเรื่องของเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นว่ามีเจตนารมณ์อย่างไรเท่านั้น

2. ข้อสังเกตในบทนิยามคำว่า “เจ้าของสัตว์”

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3 ได้ให้นิยามคำว่า “เจ้าของสัตว์” ไว้ว่า เจ้าของ

กรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย จากบทนิยามนี้จะเห็นได้ว่า คำว่า “เจ้าของสัตว์” ขยายความไปถึง ผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย ซึ่งในนิยามคำว่า “เจ้าของสัตว์” นี้ มีการตั้งข้อสังเกตว่าหมายความว่ารวมถึงผู้เลี้ยงหรือให้อาหารสัตว์จรจัดหรือไม่ ในประเด็นนี้ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ได้ให้นิยามคำว่า “เจ้าของสุนัข” หมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครองสุนัขหรือผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย (ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 5) ดังนั้น คำว่า “เจ้าของสัตว์” ตามความพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จึงหมายความว่ารวมถึงผู้เลี้ยงหรือให้อาหารสัตว์จรจัดด้วย

ในประเด็นนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาที่ อ. 764/2556 โดยศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยตามคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีว่าข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 5 บทนิยามคำว่า “เจ้าของสุนัข” ขอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่า ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 5 บทนิยามของคำว่า “เจ้าของสุนัข” หมายความว่า

รวมถึง ผู้ครอบครองสุนัขหรือผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย เป็นการให้คำนิยามความหมายของคำว่า “เจ้าของสุนัข” ที่มีผลทำให้ประชาชนที่เพียงแต่ให้อาหารแก่สุนัขจรจัดเป็นประจำด้วยความเมตตาต้องมีภาระหน้าที่ในการพาสุนัขจรจัดไปฝังไมโครชิปและจดทะเบียนสุนัข มิฉะนั้นอาจทำให้บุคคลนั้นกระทำความผิดกฎหมาย ทั้งนี้ ในหน้าที่ในการจัดการ ควบคุม ดูแลสุนัขจรจัดเป็นหน้าที่ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 กลับผลักภาระมาให้ประชาชน การให้บทนิยามของคำว่า “เจ้าของสุนัข” ที่ให้หมายความรวมถึงผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย จึงเป็นข้อบัญญัติที่สร้างขึ้นตอนโดยไม่จำเป็นหรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควรและไม่ชอบด้วยกฎหมายพิพากษาให้เพิกถอนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 5 บทนิยามคำว่า “เจ้าของสุนัข” ที่ให้หมายความถึงผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย ตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา (The Supreme Administrative Court judgment No. 764/2556)

จากผลของคำพิพากษาศาลปกครองดังกล่าวข้างต้น ก่อให้กรุงเทพมหานครมีหน้าที่ต้องเพิกถอนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง การควบคุมการเลี้ยงหรือปล่อยสุนัข พ.ศ. 2548 ข้อ 5 (Bangkok Ordinance on the Control of Raising or Releasing Dogs, B.E.2548, Article 5) บทนิยามคำว่า “เจ้าของสุนัข” ที่ให้หมายความถึงผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำด้วย อันส่งผลให้ปัจจุบันนิยามคำว่า “เจ้าของสุนัข” ไม่รวมถึงผู้ให้อาหารสุนัขเป็นประจำ ดังนั้น คำว่า “เจ้าของสุนัข” คงหมายถึง ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองสุนัข

ดังความหมายทั่วไป ซึ่งเมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้วจะเห็นได้ว่า คำว่า “เจ้าของสัตว์” นอกจากจะหมายความถึง เจ้าของกรรมสิทธิ์ แล้ว ยังหมายความรวมถึงผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า พระราชบัญญัตินี้ให้คำนิยามเจ้าของสัตว์ไว้อย่างกว้างกว่ากฎหมายทั่วไป

3. ข้อสังเกตในเรื่องของการห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์และการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์

สำหรับข้อสังเกตในเรื่องของการห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์และการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ ผู้เขียนขอจำแนกอธิบายเป็น 2 กรณี ดังนี้

3.1 การห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดห้ามผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร (The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557, Section 20) และบทนิยามคำว่า “การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา

หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้น เจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุ(The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557, Section 3) จากบทบัญญัติข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้ กำหนดห้ามผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรม สัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร (The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557, Section 20) ซึ่งหมายความว่าในกรณีที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ โดยมีเหตุอันสมควรสามารถกระทำได้ และการต้องพิจารณาว่ากรณีใดมีเหตุอันสมควรหรือไม่มีเหตุอันสมควรอาจทำให้เกิดปัญหาในการใช้ดุลพินิจ ด้วยเนื่องจากการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท (The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557, Section 31)

นอกจากนี้ การพิจารณาคำว่า “เหตุอันสมควร” นั้น ไม่ปรากฏว่าพระราชบัญญัตินี้ได้ให้คำนิยามดังกล่าวไว้แต่ประการใด และบทบัญญัติการห้ามการทารุณกรรมสัตว์นี้มีมาตรการทางอาญากล่าวคือ หากผู้ใดฝ่าฝืนกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ซึ่งหมายความว่าบทบัญญัติการห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์เป็นความรับผิดทางอาญา ซึ่งจะต้องนำหลักความรับผิดทางอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 (Penal Code, Section 59)

มาใช้ ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาได้วางหลักเรื่องความรับผิดทางอาญาไว้ 2 กรณี คือ การกระทำโดยเจตนา และการกระทำโดยประมาทในกรณีมีกฎหมายบัญญัติว่าประมาทเป็นความผิด โดยในความรับผิดตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา คำว่า “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” เป็นองค์ประกอบความผิด ซึ่งหมายความว่าหากกระทำโดยมีเหตุอันสมควร ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดเนื่องด้วยการกระทำไม่ครบองค์ประกอบความผิดในเรื่องดังกล่าว

เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกระทำการทารุณกรรม แต่กลับมีบทบัญญัติซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดด้วยคำว่า “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” ผู้เขียนเห็นว่าการบังคับใช้ต้องพิจารณาและตีความ อันอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับผิด หากผู้บังคับใช้กฎหมายพิจารณาแล้วเห็นว่าสิ่งที่ผู้กระทำได้กระทำไปนั้นเป็นการกระทำโดยมีเหตุอันสมควร

3.2 การกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์

จากที่กล่าวมาข้างต้นว่าบทนิยามคำว่า “การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้น

เจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ และในขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 กำหนดกรณีที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ในอันที่จะต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 (The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557 , Section 21) ตามที่ระบุใน 2.3.1 อันได้แก่

(1) การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเป็นอาหาร

(2) การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

(3) การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์

(4) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตว์แพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน

(5) การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา

(6) การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน

(7) การกระทำใด ๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์หรือผู้ซึ่งได้รับยกเว้นให้กระทำได้โดยไม่ต้องขึ้นทะเบียนและได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์

จากสัตวแพทย์สภาตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพการสัตวแพทย์

(8) การตัดหู หาง ขน เขา หรืองา โดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์

(9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น

(10) การกระทำอื่นใดที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ

(11) การกระทำอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

การที่พระราชบัญญัติกำหนดกรณีที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นได้ว่าแม้ว่าจะเป็นการกระทำต่อสัตว์อันมีลักษณะที่เป็นการทารุณกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ก็ตามหากเป็นการกระทำตามที่ระบุไว้ตาม (1) ถึง (11) ข้างต้น ก็ไม่เป็นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงไม่ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นการแสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติในประเด็นการทารุณกรรมสัตว์นี้มีใช้ความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด

สำหรับในเรื่องการกระทำอันไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์นั้น ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า แม้ตาม (9) การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่นไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ก็ตาม อย่างไรก็ตาม มีสิ่งที่จะต้องพิจารณาว่าการจัดให้สัตว์มีการต่อสู้ดังกล่าวเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่

ซึ่งเมื่อพิจารณาบทนิยามคำว่า การทารุณกรรม ตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้วจะเห็นได้ว่าการจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ เป็นการกระทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานทางร่างกายได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย การกระทำความดังกล่าวจึงเป็นการทารุณกรรมสัตว์ แต่พระราชบัญญัตินี้กลับกำหนดให้การกระทำความดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งผู้เขียนว่าไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่มุ่งเห็นว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์นี้เป็นการยกเว้นการจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น

ปัจจุบันมีการต่อสู้ของสัตว์ที่เป็นประเพณีท้องถิ่น อาทิ การชนไก่ โดยการชนไก่นั้นเป็นการละเล่นพื้นบ้านและเป็นกิจกรรมสันทนาการหนึ่งตามวัฒนธรรม จารีต ความเชื่อ ที่สร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชน หรือเพื่อการพบปะแลกเปลี่ยนปรับปรุงสายพันธุ์ไก่บ้าน ให้แข็งแรง ทรหด และมีลีลาการต่อสู้ที่เก่งฉกาจขึ้น โดยมักนิยมเล่นชนไก่กันหลังฤดู เก็บเกี่ยวพืชผล ซึ่งการชนไก่ปัจจุบันเป็นไปตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพนันชนไก่และกัปปลา พ.ศ. 2552 (Regulation of the Ministry of Interior on Cockfighting and Fish Biting, B.E. 2552) ซึ่งใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2552 โดยยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพนันชนไก่และกัปปลา พ.ศ. 2525 ตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. 2478 (Manwad Kunchorn

na ayuthaya, 2012) สำหรับการให้มีบ่อนไก่นั้นขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการอนุญาต (Gambling Act, B.E. 2478, Section 4) ซึ่งมีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชนผ่านกฎหมายระเบียบต่าง ๆ จนถึงนโยบายของรัฐ ปัจจุบันประเภทของบ่อนพนันชนไก่มี 2 ประเภท คือ บ่อนป่าหรือบ่อนบ้าน คือ บ่อนพนันชนไก่ที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย และ บ่อนพนันชนไก่แบบธุรกิจ คือ บ่อนพนันชนไก่ที่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งบ่อนพนันชนไก่แบบธุรกิจจะต้องได้รับอนุญาตให้เปิดตามกฎหมาย หากได้รับอนุญาตแล้วต้องขอต่อใบอนุญาตเป็นรายปี และหากขาดต่อใบอนุญาตจะปิดดำเนินการชนไก่ในปีนั้น โดยบ่อนพนันชนไก่ประเภทนี้มีความทันสมัยจะมีไกชนที่มีคุณภาพเข้ามาเปรียบชนคนเข้าบ่อนการพนันจะเป็นนักพนันอาชีพหรือเขียนพนันที่มีเงินมากกว่าจะเป็นเกษตรกร ไม่จำกัดวงเงินเดิมพันและมีจำนวนสังเวียน ลักษณะบ่อนต้องมีมาตรฐาน คือ มีอาคาร บริเวณห่างจากชุมชน เพื่อไม่ให้เสียงดังรบกวนคนในชุมชน มีการก่อสร้างถูกสุขลักษณะ เจ้าของบ่อนต้องจ่ายค่าธรรมเนียมให้รัฐเดือนละ 250 บาท บ่อนธุรกิจสะท้อนถึงเครือข่ายการพนันที่ไร้ขอบเขตจึงมีการเปลี่ยนแปลงจากการควบคุมทางจารีตประเพณีมาเป็นการควบคุมโดยกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติการพนัน พุทธศักราช 2478 (Gambling Act, B.E. 2478) และระเบียบการควบคุมการพนันของกระทรวงมหาดไทย เพราะการชนไก่ในบ่อนปัจจุบันไม่ได้เชื่อมโยงชุมชนดังเช่นอดีต (Manwad Kunchorn na ayuthaya, 2012)

4. ข้อสังเกตของคดีต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

เมื่อพิจารณาจากคดีต่าง ๆ นับแต่มีพระราชบัญญัตินี้ในประเด็นของการป้องกันการทารุณกรรมนั้น ผู้เขียนขอยกตัวอย่างของคำวินิจฉัย ตามข้อหาหรือสำนวนงานอัยการสูงสุด เลขที่ที่ พ. 240/2560 และ พ.1/2561 ซึ่งองค์การหนึ่งได้หาหรือว่าการที่จังหวัดมีการจัดแสดงการชนช้างจริงและม้าจริงซึ่งเป็นช้างและม้าที่ได้รับการฝึกมาจากปางช้างมาแสดง เป็นการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 หรือไม่ ในเรื่องนี้ “สำนักงานอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ภายใต้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ช้างและม้าที่ใช้ในการแสดงสงครามยุทธหัตถีถือว่าเป็นสัตว์เลี้ยงเพื่อในการแสดงตามมาตรา 3 จึงเป็นสัตว์ที่ได้รับความคุ้มครอง ภายใต้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยมาตรา 20 กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ได้ให้ความหมายของคำว่า “การทารุณกรรม” หมายถึง การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตายและให้หมายความรวมถึง การใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ใช้สัตว์ประกอบภารกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร หรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชราหรืออ่อนอายุ ดังนั้น การนำ

ช้างหรือม้าจริงมาใช้ในการแสดงสงครามยุทธหัตถีในงานดังกล่าว เจ้าของสัตว์จะต้องไม่ใช่สัตว์อันมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมสัตว์ นอกจากนี้ การขนส่งสัตว์หรือการนำสัตว์ไปใช้ในงานหรือใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศกำหนดด้วย” (Consultation of the Office of the Attorney General, No.Hor. 240/2560 and NO.Hor. 1/2561) จากคำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สำนักงานอัยการสูงสุดเห็นว่าแม้ว่าเจ้าของสัตว์จะมีอำนาจในการใช้สัตว์อันเป็นทรัพย์สินก็ตามแต่การใช้ดังกล่าวจะต้องไม่มีลักษณะเป็นการทารุณกรรมสัตว์ โดยการนำช้างหรือม้าจริงมาใช้ในการแสดงสงครามยุทธหัตถีในงานแสดง สำนักงานอัยการสูงสุดวินิจฉัยว่าอันมีลักษณะเป็นการทารุณกรรมสัตว์ อันต้องห้ามตามมาตรา 20 แห่งประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งผู้เขียนเห็นพ้องต้องด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าวของสำนักงานอัยการสูงสุด ประกอบกับกรณีข้อเท็จจริงดังกล่าวมิใช่กรณีการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้นการทารุณกรรมสัตว์อันต้องห้ามนั้นต้องเป็นการทารุณกรรมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งการวินิจฉัยในข้อหาหรือดังกล่าวเป็นการวินิจฉัยว่าการนำช้างหรือม้าจริงมาใช้ในการแสดงสงครามยุทธหัตถีในงานแสดง

เป็นการทารุณกรรมโดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งเป็น การวินิจฉัยโดยอาศัยการตีความอันอาจทำให้มี ปัญหาในการถกเถียงว่าเป็นเรื่องที่มีเหตุอันสมควร หรือไม่นอกเหนือจากการวินิจฉัยว่าเป็นการ ทารุณกรรมสัตว์หรือไม่และเป็นกรณีการกระทำ ที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ในการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์นั้น พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการ จัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ถูกตรารขึ้นเพื่อให้สัตว์ ได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกรุณกรรม การทารุณกรรม โดยผู้เขียนสรุปข้อสังเกตบางประการในการป้องกัน การทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการ ทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 พร้อมข้อเสนอแนะในบางข้อสังเกต ดังนี้

1. ข้อสังเกตในบทนิยามคำว่า “สัตว์”

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3 ได้ให้นิยามคำว่า “สัตว์” ไว้ว่า สัตว์ที่โดยปกติ เลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์เลี้ยง สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการ แสดงหรือสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ มีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความ รวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติตามที่รัฐมนตรี ประกาศกำหนด ปัจจุบัน ยังไม่มีประกาศของรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะผู้รักษา การตามพระราชบัญญัตินี้ เห็นว่าเมื่อมีกฎหมายอื่น กำหนดการคุ้มครองสัตว์ไว้ตามลักษณะของกฎหมาย เรื่องนั้น ๆ แล้ว ควรปรับแก้ถ้อยคำนิยามของคำว่า

“สัตว์” ในตอนท้าย โดยตัดอำนาจในการประกาศ ของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามมาตรานี้ออกไป แล้วแก้ เป็นว่า “แต่มิให้รวมถึงสัตว์ที่มีกฎหมายอื่นกำหนด ขอบเขตของการให้ความคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ” เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21(10) ที่ไม่ถือว่าเป็นการกระทำ ที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์

2. ข้อสังเกตในบทนิยามคำว่า “เจ้าของ สัตว์”

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรม และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 3 ได้ให้นิยามคำว่า “เจ้าของสัตว์” ไว้ว่า เจ้าของ กรรมสิทธิ์ และให้หมายความรวมถึงผู้ครอบครอง สัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับ มอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ให้ดูแลด้วย และ คำว่า “เจ้าของสุนัข” ไม่รวมถึงผู้ให้อาหารสุนัข เป็นประจำ อันเป็นผลมาจากคำพิพากษาของ ศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 764/2556 เมื่อพิจารณา พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการ จัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้วจะเห็นได้ว่า คำว่า “เจ้าของสัตว์” นอกจากจะหมายความว่า เจ้าของกรรมสิทธิ์ แล้วยังหมายความรวมถึง ผู้ครอบครองสัตว์หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ดูแล ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากเจ้าของกรรมสิทธิ์ ให้ดูแลด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่า พระราช- บัญญัตินี้ให้นิยามเจ้าของสัตว์ไว้กว้างกว่าคำว่า ผู้มีกรรมสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พาณิชยอันเป็นกฎหมายทั่วไป

อย่างไรก็ดี แม้คำว่า “เจ้าของสัตว์” ไม่รวมถึงผู้ให้อาหารสัตว์เป็นประจำตามคำพิพากษาของศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 764/2556 เมื่อพิจารณาในเรื่องการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้วจะเห็นได้ว่า บทบัญญัติในมาตรา 20 ห้ามทุกคนกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์ หาได้ยกเว้นแก่เจ้าของสัตว์ในอันที่จะสามารถกระทำการทารุณกรรมสัตว์ได้แต่อย่างใด ดังนั้น การเป็นเจ้าของสัตว์ หรือไม่เป็นเจ้าของสัตว์ก็ต้องห้ามกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์เช่นกัน

3. ข้อสังเกตในเรื่องของการห้ามกระทำการทารุณกรรมสัตว์และการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดห้ามผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร โดยคำว่า “การทารุณกรรม” หมายความว่า การกระทำหรือดเว้นการกระทำใด ๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงถึงการใช้สัตว์เพื่อการสัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบกามกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุ จากบทบัญญัติข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัตินี้กำหนดห้ามผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร

ซึ่งหมายความว่าในกรณีที่เป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยมีเหตุอันสมควรสามารถกระทำได้ และการต้องพิจารณาว่ากรณีใดมีเหตุอันสมควรหรือไม่มีเหตุอันสมควรอาจทำให้เกิดปัญหาในการใช้ดุลพินิจด้วยเนื่องจากการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ซึ่งคำว่า “เหตุอันสมควร” นั้นพระราชบัญญัตินี้มิได้ให้คำนิยามดังกล่าวไว้แต่ประการใด และบทบัญญัติการห้ามการทารุณกรรมสัตว์เป็นมาตรการทางอาญา ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาวางหลักเรื่องความรับผิดชอบอาญาไว้ 2 กรณี คือ การกระทำโดยเจตนา และการกระทำโดยประมาทในกรณีมีกฎหมายบัญญัติว่าประมาทเป็นความผิด โดยในความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัตินี้จะต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา ดังนั้น คำว่า “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” จึงเป็นองค์ประกอบความผิด ซึ่งหมายความว่า หากกระทำโดยมีเหตุอันสมควร ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบเนื่องด้วยการกระทำไม่ครบองค์ประกอบความผิดในเรื่องดังกล่าว เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรม แต่กลับมีบทบัญญัติซึ่งเป็นองค์ประกอบความผิดด้วยคำว่า “โดยไม่มีเหตุอันสมควร”

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้กำหนดกรณีที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ในอันที่จะต้องรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 มาตรา 21 อาทิ การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเป็นอาหาร การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น ซึ่งการที่

พระราชบัญญัติกำหนดกรณีที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นได้ว่าแม้ว่าจะเป็นการกระทำต่อสัตว์อันมีลักษณะที่เป็นการทารุณกรรมตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ก็ตามหากเป็นการกระทำตามที่ระบุนาตรา 21 ก็ไม่เป็นการกระทำอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร จึงไม่ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เป็นการแสดงให้เห็นว่าบทบัญญัติในประเด็นการทารุณกรรมสัตว์นี้มิใช่ความรับผิดชอบอย่างเคร่งครัด

อีกทั้ง ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า การจัดทำให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่นเป็นการกระทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานทางร่างกายได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพ หรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการทารุณกรรมสัตว์ แต่พระราชบัญญัตินี้กลับกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ ซึ่งผู้เขียนว่าไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งเห็นว่าสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยกรณีที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์นี้เป็นการยกเว้นการจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น ปัจจุบันมีการต่อสู้ของสัตว์ที่เป็นประเพณีท้องถิ่น อาทิ การชนไก่ โดยการชนไก่นั้นเป็นการละเล่นพื้นบ้านและเป็นที่กิจกรรมสันทนาการหนึ่งตามวัฒนธรรม จารีตความเชื่อที่สร้างความสัมพันธ์ของคนในชุมชนหรือเพื่อการพบปะแลกเปลี่ยนปรับปรุงสายพันธุ์ไก่บ้านให้แข็งแรง ทรหด และมีลีลาการต่อสู้ที่เก่งฉกาจขึ้น โดยมักนิยมเล่นชนไก่กันหลังฤดู

เก็บเกี่ยวพืชผล แต่เมื่อพิจารณาถึงสภาพการณ์ของบ่อนชนไก่ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงจากการควบคุมทางจารีตประเพณีมาเป็นการควบคุมโดยกฎหมาย กล่าวคือ ดังนั้น เพื่อให้กฎหมายฉบับนี้สอดคล้องกับสภาพการณ์เกี่ยวกับการจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ในปัจจุบัน ควรตัดข้อความคำว่า “ตามประเพณีท้องถิ่น” เป็น “ตามกฎหมาย” เพื่อจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกัน

อนึ่ง การพิจารณาเรื่องอย่างไรไม่มีเหตุอันสมควรหรือมีเหตุอันสมควร ย่อมขึ้นอยู่กับทัศนคติ มุมมองทางศีลธรรมจริยธรรมของแต่ละคนในสังคม ซึ่งอาจพบว่าการกระทำบางอย่างต่อสัตว์สังคมหนึ่งอาจมองว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ บางสังคมอาจมองว่าไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ก็ได้ แต่โดยที่กฎหมายฉบับนี้เป็นหลักกฎหมายสากลที่หลายประเทศได้กำหนดใช้ แต่สำหรับสังคมไทยส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันการทารุณกรรมตามมาตรฐานสากล ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะว่าควรกำหนดบทนิยามให้ละเอียดชัดเจนว่าการกระทำใดที่เรียกว่าเป็นการกระทำ “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลพินิจในการวินิจฉัยเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่มีเหตุอันสมควรให้เกิดความชัดเจนในทางปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นการเพิ่มช่องทางการให้ความคุ้มครองสัตว์ไม่ให้ถูกกระทำทารุณกรรมมากขึ้นกว่าที่กำหนดไว้ในบทนิยามคำว่า “การทารุณกรรม” แต่ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงด้วยว่าหากมีการกำหนดลักษณะของการกระทำ “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” ไว้โดยละเอียดแล้ว ก็อาจทำให้การปรับบทบังคับใช้ทางกฎหมายนั้น

แคลงเพราะต้องตีความอย่างเคร่งครัดโดยผลของกฎหมาย

4. ข้อสังเกตของคดีต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

จากที่กล่าวข้างต้นว่าสำนักงานอัยการสูงสุดได้วินิจฉัยข้อหาหรือกรณีการนำช้างหรือม้าจริงมาใช้ในการแสดงสงครามยุทธหัตถีในงานแสดงว่าเป็นการทารุณกรรม อันต้องห้ามตามมาตรา 20 แห่งประกอบกับพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ซึ่งผู้เขียนเห็นพ้องต้องด้วยกับคำวินิจฉัยดังกล่าวของสำนักงานอัยการสูงสุด ประกอบกับกรณีข้อเท็จจริงดังกล่าวมิใช่กรณีการกระทำที่ไม่เป็นการทารุณกรรมสัตว์ อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าการ “ทำร้าย” สัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของมนุษย์ซึ่งมนุษย์ได้กระทำไปเพื่อตอบโต้กรณีที่ได้รับอันตรายหรืออาจได้รับอันตรายจากสัตว์ (ไม่ใช่การ “ฆ่า” สัตว์ซึ่งได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 21 (6) โดยไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์อยู่แล้ว) มนุษย์จะสามารถกระทำได้แค่ไหนเพียงใดที่จะไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งหากพิจารณาโดยเคร่งครัดตามลายลักษณ์อักษรของกฎหมาย

อาจเข้าใจได้ว่า กฎหมายคุ้มครองการกระทำโดยการฆ่าสัตว์ในกรณีจำเป็นตามมาตรา 21 (6) เท่านั้นที่มนุษย์จะได้รับการคุ้มครอง ไม่รวมถึงการทำร้ายด้วยเว้นแต่จะตีความโดยอาศัยหลักการตีความกฎหมายทั่วไปที่เรียกว่า หลัก “ยังต้องเป็นเช่นนั้น” กล่าวคือ ในเมื่อการฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นดังกล่าวยังสามารถกระทำได้ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ การทำร้ายซึ่งเป็นวิธีการที่เบากว่าและได้สัดส่วนต่อการกระทำที่เป็นการตอบโต้เพื่อป้องกันอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนก็น่าจะทำได้เช่นกัน และน่าจะถือเป็นการกระทำโดยมีเหตุอันสมควรหรือพอสมควรแก่เหตุ ที่จะทำให้ผู้กระทำไม่ต้องมีความผิดฐานกระทำการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร ซึ่งหากมนุษย์ทำเช่นนี้ได้ การคงไว้ซึ่งคำว่า “โดยไม่มีเหตุอันสมควร” ก็จะเป็นประโยชน์ในแง่ที่จะทำให้เกิดการใช้ดุลพินิจพิจารณาเปรียบเทียบทางคดีของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือศาลในกรณีที่มีการกระทำที่ผู้กระทำความผิดอ้างว่าตนได้กระทำการทารุณกรรมสัตว์ไปพอสมควรแก่เหตุเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายจากสัตว์นั้นหรือจำเป็นที่จะต้องกระทำเพื่อให้ตนเองพ้นจากการทำอันตรายของสัตว์โดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงโดยวิธีอื่นได้

REFERENCES

Bangkok Ordinance on the Control of Raising or Releasing Dogs, B.E.2548

Consultation of the Office of the Attorney General, No.Hor. 240/2560 and NO.Hor.

1/2561 Gambling Act, B.E. 2478 Penal Code

Manwad Kunchorn Na Ayuthaya. (2012). Gamecocks lifestyle to chicken gambling. (in Thai)

Regulation of the Ministry of Interior on Cockfighting and Fish Biting, B.E. 2552

Report of Office of the Council of State ,No. 662/2561

The Act on The Prevention of Cruelty and Organization of Animal Welfare B.E. 2557

The Supreme Administrative Court judgment No. 764/2556

.....

การใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึก: แนวทางการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

USING DEEP LEARNING TECHNIQUES: THE WAYS TO DEVELOP CREATIVITY

สุมนา โสติดิพลอนันต์*

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Sumana Sottipolanun*

Faculty of Nursing, Kasem Bundit University, Bangkok, Thailand

*E-mail: sumana.sot@kbu.ac.th

Received: 2021-06-22

Revised: 2021-08-06

Accepted: 2021-08-09

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอแนวคิดของการใช้กระบวนการคิดและการใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึกสำหรับพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยมีวิธีการ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ด้วยการใช้มิติความรู้และมิติกระบวนการคิด ตามแนวคิดของบลูมที่ผ่านการทบทวน ซึ่งเป็นการระบุประเภทของความรู้ และกระบวนการคิดในขั้นสูงสุด หรือความคิดสร้างสรรค์ และ 2) การออกแบบการเรียนรู้เชิงลึก หมายถึง การให้ผู้เรียนเข้าใจในความรู้เบื้องต้นแล้ว จึงมอบหมายงานตามเป้าหมายการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ใช้ความรู้เบื้องต้นแล้วไปขยายเป็นความรู้ใหม่ที่ชัดเจนหรือมีความเฉพาะเจาะจง ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการสืบค้นข้อมูลร่วมกับการใช้ทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการใช้กลยุทธ์สำหรับการปฏิบัติงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล ซึ่งทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการเรียนรู้เชิงลึกในเนื้อหาความรู้ที่เฉพาะเจาะจง ประโยชน์ที่ได้เป็นผลงานหรือนวัตกรรมที่สามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตจริง

คำสำคัญ: ความคิดสร้างสรรค์ มิติความรู้ มิติกระบวนการคิด การเรียนรู้เชิงลึก

ABSTRACT

The purpose of this academic article is to present the concept of using cognitive processes and deep learning techniques to develop creativity. The methods include:

1) setting learning goals using knowledge dimension and cognitive process dimension that are based on the concept of the reviewed Bloom's taxonomy. Identifying the type of knowledge and the highest order of cognitive processes, or creative thinking. And 2) Designing deep learning techniques, means allowing learners to understand the prior knowledge. According to the assignment, the tasks for learning goals. Organizing learning activities for learners to understand prior knowledge, and use the prior knowledge to expand new knowledge to be clear or specific. Learners can use the learning process, which is self-directed learning, to search for information and can use any skills, that is the strategies to achieve their performance works. This is due to the use of creative thinking through deep learning of specific knowledge content. The benefits are the production or innovation that can be used to solve problems in real life.

Keywords: Creative thinking, Knowledge dimension, Cognitive process dimension, Deep learning,

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพสังคม ที่ต้องการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์ ร่วมกับสภาพ ความเป็นอยู่ในยุคที่มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น ขณะที่การจัดการศึกษาแนวใหม่ที่ต้องการให้ผู้เรียน มีความสามารถและทักษะต่าง ๆ ในหลายด้าน หรือ ที่เรียกว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21ST Century Skills) ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของ ประชาชนทั้งคนไทย และคนจากทั่วโลก ด้วยเหตุผลนี้ จึงจำเป็นที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนในทุกช่วงวัยสามารถปรับตัวให้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาจึงต้องทำให้ สอดคล้องโดยมีวิธีการที่ประกอบด้วย การเสริมสร้าง ให้เกิดความรู้ (Content knowledge) ในวิชาแกน และเพิ่มเติมเนื้อหาประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ 1) ความรู้ เกี่ยวกับโลก (Global awareness) 2) ความรู้ เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ และการเป็น

ผู้ประกอบการ (Finance, Economics, Business and Entrepreneurial literacy) 3) ความรู้ด้าน การเป็นพลเมืองที่ดี (Civic literacy) 4) ความรู้ ด้านสุขภาพ (Health literacy) และ 5) ความรู้ ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental literacy) ร่วมกับการมีทักษะเฉพาะทาง (Specific skills) ประกอบด้วย 1) ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and career skills) 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media and Technology skills) และ 3) ทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน (Expertise) (Nuangjamnong, et al., 2020) โดยอาศัยการเรียนรู้เชิงลึกซึ่งจะช่วยให้มี การทำความเข้าใจเนื้อหา และสะท้อนให้เห็นในการ

ใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ เช่น การอ่านอย่างกว้างขวาง การรวมแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย การอภิปราย แนวคิดกับผู้อื่น และยังสะท้อนว่าข้อมูลแต่ละส่วนเกี่ยวข้องกับโครงสร้างหรือแบบแผนอย่างไร สามารถนำมาประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์จริง (Tahir, 2015)

ดังนั้น การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning skill) ต่าง ๆ จึงอาศัยการเรียนรู้เชิงลึก ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีทักษะพื้นฐานต่าง ๆ ในการเรียนรู้ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาและการใช้กระบวนการคิด เพื่อให้เกิดผลผลิตที่เป็นนวัตกรรม สามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ จากความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไปในอนาคต

กรอบในการวิเคราะห์

ความคิดสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Benjamin S. Bloom (1956, as cited in Krathwohl, 2002) ที่มีการปรับเปลี่ยนจากการคิดสังเคราะห์ เป็นการคิดสร้างสรรค์โดย Krathwohl ได้จัดลำดับความคิดสร้างสรรค์ เป็นลำดับการเรียนรู้ชั้นที่ 6 และให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นการสร้างหรือผลิตผลงานขึ้นมาใหม่ คือ การนำเอาส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน จากเรื่องราวที่สอดคล้องกันเข้าด้วยกัน หรือการสร้างผลผลิตขึ้นมาใหม่ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) การสรุปอ้างอิง (Generating) 2) การวางแผน (Planning) และ 3) การสร้างผลผลิต (Producing) ที่เป็นผลงานหรือนวัตกรรม (Krathwohl, 2002: 215)

ส่วน Jaarsveld และ Lachmann (2017: 1) กล่าวถึง งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ โดยได้ชี้ให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย การคิดแบบเอกนัย (Convergent thinking) และการคิดแบบอนเอกนัย (Divergent thinking) ซึ่งมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา และเกี่ยวข้องกับเชาว์ปัญญา (Intelligence) หรือกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการคิดที่มีองค์ประกอบเกี่ยวข้อง ทั้งภายในจากการทำงานของสมองที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล และมีสิ่งเร้าจากภายนอกที่เป็นตัวกระตุ้นกระบวนการคิด และสามารถถูกทำลายได้ ผลงานวิจัยของ Wang และคณะ (2019) พบว่า ความเครียดแบบเฉียบพลัน (Acute stress) มีผลทำให้ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ถูกทำลาย (Impaired creative thinking) เนื่องจากสัมพันธ์กับความจำและความตั้งใจ จึงควรจัดสิ่งแวดล้อมที่ผ่อนคลาย เพื่อช่วยส่งเสริมการเกิดความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

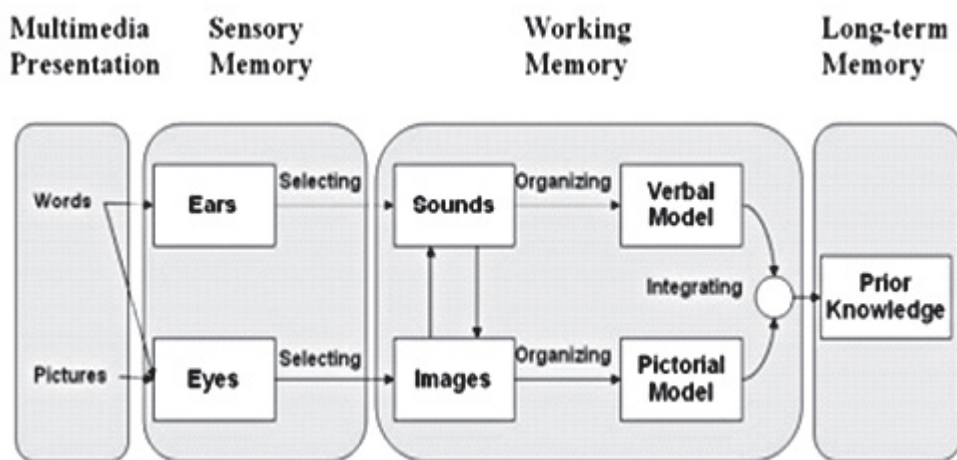
ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญ 2 อย่าง คือ 1) กระบวนการคิดที่เกิดจากการเชื่อมโยงสารสนเทศกับความเป็นจริง และ 2) คุณภาพของกระบวนการคิดที่มาจากการใช้เชาว์ปัญญาดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการคิดที่เกิดจากการ

เชื่อมโยงสารสนเทศกับความเป็นจริง กระบวนการคิด (Cognitive Processes) เป็นการทำงานของสมองที่มีปฏิสัมพันธ์กับทฤษฎีการเรียนรู้

โดยกระบวนการที่เกิดขึ้นในสมองนั้น จะมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยเมื่อกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากสมองที่มีคุณภาพและจะมีการทำงานที่มาจากการใช้กระบวนการคิดสร้างสรรค์ แบ่งเป็นสองระยะ คือ 1) ระยะที่ความคิดยังมาจากการเชื่อมโยงเป็นสารสนเทศที่ยังกำกวมอยู่ แต่ยังจัดเป็นขั้นความจำที่จะมีประโยชน์ในอนาคต และ 2) ระยะที่ความคิดมีการคิดแบบแยกส่วน เป็นการมองจากหลาย ๆ เส้นทาง หรือเป็นกระบวนการแยกส่วนที่มีการเชื่อมโยงกับความเป็นจริงด้วย (Backsanskij, 2013 : 68) หรือกล่าวได้ว่า การคิดแบบแยกส่วนเป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อเลือกช่องทางที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ตามความเป็นจริง ขณะที่ในความเป็นจริงนั้น กระบวนการคิดจะเกิดขึ้น

จากสิ่งเร้าที่ผ่านการรับรู้เข้าไปบันทึกไว้ในความทรงจำ ซึ่ง Mnguni (2014) กล่าวถึง การเรียนรู้ที่มีการใช้ภาพ (Visual model) ที่เป็นภาพที่มองเห็นจากภายนอก จะทำให้ภาพนั้นเข้าไปในระบบการคิดถือเป็นกระบวนการคิดที่มาจากการเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดีย (Multimedia learning) ผู้เรียนจะมีความตั้งใจและจดจำภาพที่เห็นไว้ในใจ และมีกระบวนการที่มีการคัดเลือก จัดการ และบูรณาการเข้าไปส่งต่อเป็นการจัดโครงสร้างของภาพในใจ (Mental images) ที่ เป็นความคิดของตนเอง เป็นแบบจำลองภาพ (Pictorial model) และเกิดเป็นความรู้เบื้องต้น (Prior knowledge) ที่มาจากความเข้าใจของตนเอง ซึ่งจะอยู่ในความทรงจำได้นาน ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการคิดที่เกิดจากการเรียนรู้ผ่านสื่อมัลติมีเดีย

ที่มา: Mnguni, 2014 : 2

นั่นคือ การที่ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลที่เป็นความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียนโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย จะช่วยให้มีข้อมูลที่ควรแก่การจดจำบันทึกไว้เป็นข้อมูลพื้นฐาน และหากได้รับการใช้ความคิดต่อยอดเพิ่มเติมจากการมอบหมายงานหรือมอบหมายโจทย์ปัญหาให้นำไปแก้โจทย์ปัญหา ความคิดเชิงลึกจะปรากฏขึ้นได้ ซึ่ง Valentová และ Brečka (2020) ได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยผ่านการฝึกปฏิบัติด้วยการใช้สถานการณ์จากสื่อที่เป็นวีดีโอ (Audio-visual) สำหรับใช้ศึกษาเนื้อหาวิชาและนำไปใช้วิเคราะห์เชิงลึกจากการสังเกตในสื่อวีดีโอที่ศึกษา ข้อคิดที่ได้ คือ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการใช้ความยืดหยุ่นในการคิดอย่างรวดเร็ว (Quick flexible) และใช้การคิดแบบอนกนัย (Divergent thinking) ซึ่งผลที่ได้มานี้ เป็นการใช้กลยุทธ์การสอนที่เป็นการชี้แนะเนื้อหาวิชาและ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจากการสังเกต สำรวจเทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ และฝึกความรับผิดชอบต่อคุณภาพของงานที่ทำ เช่นเดียวกัน ผลการวิจัยของ Ardianik และคณะ (2020) พบว่า การใช้ความคิดสร้างสรรค์ในวิชาคณิตศาสตร์ที่มีการใช้โจทย์ปัญหาของผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ต่างกัน โดยผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการใช้การดูสาธิต (Visual learning style) มีความคิดสร้างสรรค์ระดับมาก (ระดับ 4) ส่วนผู้เรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการใช้การฟังบรรยาย (Auditory learning style) มีความคิดสร้างสรรค์ระดับปานกลาง (ระดับ 3) และผู้เรียนที่มี

รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการใช้กิจกรรมทางกายภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ระดับน้อย (ระดับ 2) แสดงว่าการเรียนรู้ด้วยการใช้สื่อภาพสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้มากกว่า

2. คุณภาพของกระบวนการคิดที่มาจากการใช้เชาว์ปัญญา

Stevenson, Baas และMaas (2021:

3) กล่าวถึง ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ (creative ability) จะประกอบด้วยข้อตกลงพื้นฐานสองอย่าง คือ 1) เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีการใช้การคิดอย่างกว้างขวางที่หลากหลาย หรือการใช้เชาว์ปัญญาทดสอบ (Intelligence tests) และ 2) ความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีการรวมเอาความรู้ที่มีอยู่กับทักษะต่าง ๆ หรือเป็นความเชี่ยวชาญ (Expertise) เขียนเป็นสมการของทฤษฎีขั้นต่ำของความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ (The minimal theory of creative ability) ได้ดังนี้

ความคิดสร้างสรรค์ = เชาว์ปัญญา X ความเชี่ยวชาญ

ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จะต้องมีความสามารถในการคิดที่หลากหลาย เช่น การใช้ความสามารถเชิงเหตุผล โดยการเปรียบเทียบ ทักษะการใช้สายตา การใช้ความสามารถเชิงอภิมาน (Metacognitive capacities) ร่วมกับความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่างเพื่อใช้ในการคิดสร้างสรรค์งานให้เกิดผลงานขึ้นมาและสามารถนำไปใช้ในการ

แก้โจทย์ปัญหาต่าง ๆ ได้ ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นการใช้กระบวนการคิดที่ทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดจากการใช้เชาวน์ปัญญา โดยสามารถที่จะนำไปใช้เกี่ยวกับการแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งในแบบแผนของโจทย์ปัญหาจะไม่มีข้อจำกัดในผลที่ได้จากการปฏิบัติ (Pragmatic results) หรือเป็นการใช้ความคิดที่หลากหลายเพื่อใช้ในการแก้โจทย์ปัญหา ซึ่งสามารถที่จะใช้วิธีการที่มาจากหลายหนทาง (Ardianik et al., 2020: 2-3)

ดังนั้น การใช้ความคิดสร้างสรรค์ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้รับรู้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่มาจากการใช้สื่อ โดยเฉพาะสื่อภาพหรือสื่อวิดีโอ ซึ่งเป็นข้อมูลความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปสู่การใช้กระบวนการคิด เช่น การคิดแก้โจทย์ปัญหาจากสถานการณ์ที่ได้รับ ทำให้สามารถการใช้ความคิดที่หลากหลายเพื่อเป็นช่องทางที่มีลักษณะที่เป็นเหตุเป็นผลแล้วนำมาคัดเลือกเป็นช่องทางที่เหมาะสมต่อไป

การใช้มิติความรู้และมิติกระบวนการคิด สู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

Krathwohl (2002) อธิบายถึง การปรับโครงสร้างของจุดมุ่งหมายทางการศึกษาจากเดิม (Structure of original taxonomy or Bloom's taxonomy) โดยให้ความสำคัญกับประเภทของความรู้ จึงมีการขยายมิติของความรู้ คือ 1) การมีความรู้ในเนื้อหาวิชา 2) จะอธิบายการนำความรู้ไปใช้อย่างไร ทำให้มีการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ (จากการใช้คำศัพท์ในแต่ละลำดับขั้นที่เป็นนาม มาเป็นการใช้คำกริยาแทน) เกิดขึ้นในมิติกระบวนการคิด (Cognitive process dimension) ที่เน้นการนำความรู้ไปสู่การใช้ความคิด ซึ่งโครงสร้างของมิติความรู้ที่ปรับเปลี่ยน (Structure of the knowledge dimension of the revised taxonomy) จัดระดับของความรู้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างของมิติความรู้ 4 ประเภท และคำอธิบายความหมายในการนำไปใช้

โครงสร้างของมิติความรู้	ความหมายในการนำไปใช้
1. ความรู้เชิงข้อเท็จจริง (Factual knowledge)	เป็นส่วนประกอบพื้นฐานที่ผู้เรียนต้องรู้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา เป็นความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์หรือรายละเอียดและส่วนประกอบต่าง ๆ
2. ความรู้เชิงมโนทัศน์ (Conceptual knowledge)	เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐาน และสามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ เป็นการจัดประเภทและจัดกลุ่ม โดยใช้หลักการมาสรุปอ้างอิง จากแนวคิด ทฤษฎี หรือกรอบโครงสร้าง
3. ความรู้เชิงวิธีดำเนินการ (Procedural knowledge)	เป็นการใช้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปสืบค้น ใช้ทักษะต่าง ๆ ใช้เทคนิค และวิธีการที่สามารถเลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมตามสถานการณ์
4. ความรู้เชิงอภิมาน (Metacognitive knowledge)	เป็นการรู้และตระหนักถึงความสามารถของตนเองเกี่ยวกับ 1) ความรู้ด้านกลยุทธ์ (Strategic knowledge) 2) ความรู้เกี่ยวกับการคิดงาน (Knowledge about cognitive tasks) ความเหมาะสมในบริบทที่ทำและเงื่อนไขความรู้ที่มีอยู่ 3) ความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-knowledge)

ที่มา : Krathwohl, 2002 : 214

การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังหรือต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จำเป็นต้องทราบถึงการใช้ประเภทของความรู้ที่ให้ผู้เรียนนำไปใช้ดังตารางที่ 1 เมื่อนำไปใช้ในแง่การนำความรู้แยกตามประเภทความรู้ สิ่งที่มาคือ ผู้เรียน

ต้องมีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ก่อนนำไปใช้ในการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ใช้ความสามารถหรือทักษะที่ใช้ปฏิบัติที่มาจากการใช้ความรู้ตามประเภทที่ต้องการ ซึ่งผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผลที่แตกต่างกัน

ตัวอย่าง การใช้ตารางสองมิติของมิติความรู้และมิติกระบวนการคิด เพื่อให้เห็นภาพความแตกต่างของการใช้ประเภทความรู้ และกระบวนการคิด โดยนำจุดประสงค์การเรียนรู้ใส่ลงในตารางสองมิติ ดังนี้

จุดประสงค์ที่ 1 บอกความหมาย/ส่วนประกอบของ... (ระบุหัวข้อที่เป็นความรู้เชิงข้อเท็จจริง)...ได้

จุดประสงค์ที่ 2 อธิบาย/นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ....(ระบุเรื่องที่เป็นความรู้เชิงมโนทัศน์ และให้แสดงทักษะการพูด/การนำเสนอเกี่ยวกับความเข้าใจในความรู้ที่ต้องการถ่ายทอด)...ได้

จุดประสงค์ที่ 3 เขียนบทความ/ผลิตผลงาน/ออกแบบ/...(ระบุขอบข่ายเรื่องราวที่เป็นความรู้เชิงมโนทัศน์และให้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตผลงาน)..ได้

ตารางที่ 2 การนำจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สามารถระบุประเภทของความรู้ในมิติกระบวนการคิด

มิติความรู้	มิติกระบวนการคิด					
	จำได้	เข้าใจ	ประยุกต์ใช้	วิเคราะห์	ประเมิน	สร้างสรรค์
1. ความรู้เชิงข้อเท็จจริง	จุดประสงค์ ที่ 1					จุดประสงค์ ที่ 3
2. ความรู้เชิงมโนทัศน์	จุดประสงค์ ที่ 2					จุดประสงค์ ที่ 3
3. ความรู้เชิงวิธีดำเนินการ						
4. ความรู้เชิงอภิมาน						

จากตารางที่ 2 จุดประสงค์การเรียนรู้ทั้ง 3 ข้อ ต่างใช้ความสามารถในการคิดต่างกัน และแสดงออกถึงการใช้ทักษะต่างกัน จุดประสงค์ที่ 3 เป็นการใช้ความคิดสร้างสรรค์ผลงาน โดยผ่านกระบวนการคิดตามลำดับขั้น จากจุดประสงค์ที่ 1 และจุดประสงค์ที่ 2 ซึ่งในที่นี้มุ่งเน้นการใช้ความรู้เชิงมโนทัศน์เพื่อนำมาเขียนบทความ/ผลิตผลงาน/ออกแบบ โดยใช้เรื่องราวที่ต้องการ เช่น เขียนบทความโดยใช้แนวคิดที่เรียนมา หรือสร้างผลงานเป็นสื่อการเรียนรู้จากแนวคิดที่เรียนมาใช้จัดทำ หรือออกแบบผลิตภัณฑ์โดยนำแนวคิดที่เป็นเรื่องราวมาใช้ประกอบการสร้างผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

มิติความรู้แต่ละประเภทเมื่อนำมาใช้ในมิติกระบวนการคิด ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนมีความแตกต่างกัน โดยทำให้มองเห็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ในแต่ละประเภทพร้อมกับการใช้กระบวนการคิดในแต่ละลำดับขั้น ซึ่งต้องพัฒนาตามลำดับขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรเป็นไปตามลักษณะของธรรมชาติแต่ละวิชา และมอบหมายงานให้กับผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและใช้กระบวนการคิด เช่น งานที่เป็นโจทย์ปัญหาและให้แก้โจทย์ปัญหา ผู้เรียนจะใช้ความรู้ที่เรียนมาพร้อมกับการใช้ทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในตัวผู้เรียนเอง ซึ่งมีความจำเป็นที่ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทั้งสองส่วนและสอดคล้องเป้าหมายการเรียนรู้ จึงจะเกิดผลงานหรือผลผลิต (Product) ที่สามารถใช้เป็นหลักฐานการเรียนรู้ที่เห็นได้เชิงประจักษ์

ดังนั้น การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จึงอาศัยกระบวนการคิดที่จะต้องพัฒนาตามลำดับขั้น ด้วยการจัดการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายการเรียนรู้

หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจน พร้อมทั้งระบุประเภทความรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนนำไปใช้ ซึ่งเป็นการใช้ทักษะการเรียนรู้ในความรู้แต่ละประเภท

การใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึก เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

ความหมายของวิธีการเรียนรู้เชิงลึก

การใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning techniques) เป็นวิธีการที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยมุ่งเน้นการใช้ความรู้เบื้องต้นมาบูรณาการสังเคราะห์ และสะท้อนกลับ ซึ่งเป็นการแบ่งความรับผิดชอบให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้ ผลที่ได้ทำให้เกิดวินัยในการเรียนรู้ และพัฒนากระบวนการคิดในขั้นสูง (Nelson-Laird & Kuh. 2008) การเรียนรู้เชิงลึกช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้โดยอาศัยการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ที่มีการใช้วิธีการเรียนรู้เบื้องต้น ที่มีความเข้าใจผิวเผิน และให้เพิ่มเติมความรู้ที่เป็นความเข้าใจเชิงลึกไปปฏิบัติงานเฉพาะอย่าง เพื่อนำไปสู่การใช้กระบวนการคิดที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในงานที่ได้รับมอบหมาย

การเรียนรู้เชิงลึกกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการใช้กระบวนการคิดในขั้นสูงสุดและอาศัยมิติความรู้ในประเภทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างผลงานหรือผลผลิต สิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา คือ ต้องอาศัยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เป็นความรู้เบื้องต้นก่อน เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการคิดโดยอาศัยการมอบหมายงานเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ที่ใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึก หรือกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก ผู้สอนต้องทำความเข้าใจเพื่อนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

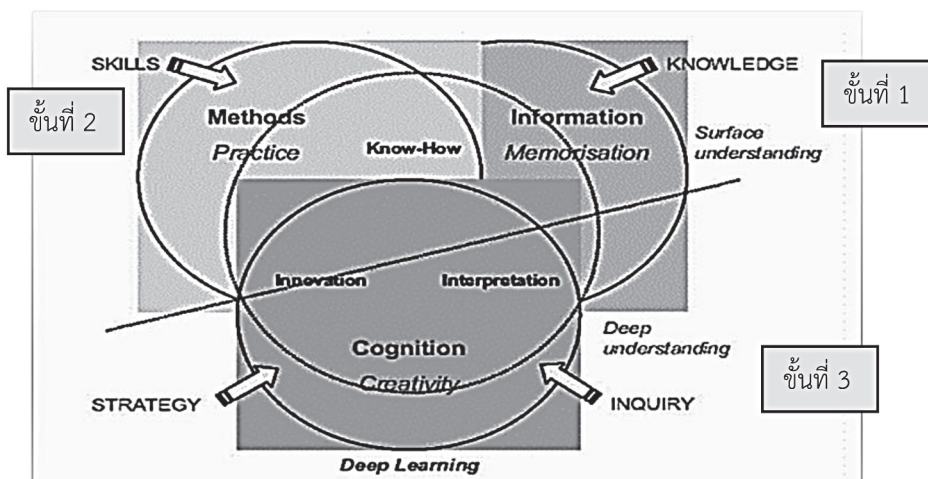
กิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก ประกอบด้วย กิจกรรม 3 ชั้น ได้แก่ (Havard, et al., 2005: 126)

ขั้นที่ 1 การบูรณาการความรู้ในระดับความเข้าใจ หรือความรู้ผิวเผิน (Surface understand) เพื่อใช้เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับพัฒนาความคิด

ขั้นที่ 2 การนำความรู้เฉพาะส่วนไปใช้ฝึกปฏิบัติ (Practice) โดยมาจากความรู้เดิมในขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 เป็นการเรียนรู้ว่าจะทำอย่างไรจากสิ่งที่มีอยู่หรือความรู้เดิม (Know-how of the material)

ขั้นที่ 3 การใช้ความคิดรวบยอดที่เป็นความรู้เชิงลึก (Deep understanding) และนำไปประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ซึ่งเป็นการผลิตนวัตกรรมที่มาจากการใช้ความคิดในขั้นสูง (Higher-order thinking) หรือความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยการมอบหมายงานเพื่อนำไปสู่กระบวนการคิด ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การพัฒนากระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์โดยผ่านการเรียนรู้เชิงลึก

ที่มา: Havard et al., 2005: 126

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

การใช้การเรียนรู้เชิงลึก เป็นการใช้ความรู้พื้นฐานที่รับรู้มา ซึ่งอาจเป็นความรู้ที่ผิวเผิน แล้วมาทำความเข้าใจให้ลึกซึ้ง หรือขยายความรู้ให้ชัดเจนขึ้น ด้วยการสืบค้น (Inquiry) ร่วมกับการใช้ทักษะต่าง ๆ (Skills) ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่จะต้องนำไปใช้ จากการมอบหมายงาน ผู้เรียนจะเรียนรู้ว่า จะต้องทำอย่างไร (Know-how) เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่ได้รับมอบหมาย โดยอาศัยกลยุทธ์ (Strategy) ที่เป็นการใช้ความสามารถจากการเรียนรู้วิธีการที่ใช้ร่วมกับการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งในทางปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อมัลติมีเดีย การใช้สื่อวิดีโอเพื่อให้เกิดความรู้พื้นฐานที่เข้าใจง่าย และฝึกการใช้กระบวนการคิดจากงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้เรียนสามารถใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึกเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงลึก จึงประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้เบื้องต้น เพื่อให้เข้าใจในเนื้อหาความรู้
2. กิจกรรมที่เป็นการขยายความรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะต่าง ๆ และกระบวนการคิดในขั้นสูง

ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึก ได้แก่

ตัวอย่างที่ 1 การเรียนรู้เชิงลึกกับการใช้วิดีโอศึกษาสถานการณ์

กิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิดีโอศึกษาสถานการณ์ของ Valentová และ Brečka (2020)

เรียกว่า วิธี เอ เอ เอ (AAA methodology) เพื่อฝึกการคิด ประกอบด้วย 3 ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ 1 การให้ความรู้ด้วยการอธิบาย (Annotation) เป็นการอธิบายสั้น ๆ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นในบทเรียน หรืออธิบายเนื้อหาเพียงบางส่วนหรือเฉพาะหัวข้อที่ต้องการให้ผู้เรียนนำไปทำกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นการใช้กลยุทธ์เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายการเรียนรู้ เน้นการพัฒนาความคิดของผู้เรียน

ขั้นที่ 3 การใช้ทางเลือก (Alternation) เป็นการตั้งสมมติฐานเพื่อนำไปปรับปรุง ประยุกต์ หรือเปลี่ยนแปลงในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การเรียนรู้ด้วยการอภิปรายร่วมกัน

การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการใช้สถานการณ์ และวิเคราะห์จากสถานการณ์ เพื่อหาช่องทางเลือกที่เหมาะสม ช่วยให้มีการใช้กระบวนการคิดและมีการเรียนรู้เชิงลึก

ตัวอย่างที่ 2 การเรียนรู้เชิงลึกกับการใช้โปรแกรมฝึกความคิดสร้างสรรค์

โปรแกรมฝึกความคิดสร้างสรรค์ (Creativity training program) ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะการแสดงความคิดเห็นและให้ความสำคัญกับการคิดแบบยืดหยุ่น (Cognitive flexibility) สามารถแก้โจทย์ปัญหาได้อย่างเหมาะสมจากการเรียนรู้เชิงลึก

วัฏจักรความคิดสร้างสรรค์ 6 ขั้น (The six step cycle of creativity) ของ Ritter และคณะ (2020) เป็นโปรแกรมเรียนทฤษฎีและฝึกปฏิบัติ ซึ่งเป็นบทเรียนในภาคอุตสาหกรรม ใช้เวลา 2 ภาคการศึกษา (140 ชั่วโมง) จัดกิจกรรมการเรียนรู้

ด้วยการมอบหมายงาน 4 ลักษณะที่ต่างกัน คือ 1) แบบใช้คำถาม 2) แบบใช้ภาพที่มีรายละเอียด 3) แบบที่เป็นของจริงมองเห็นชัด และ 4) แบบที่มีการเชื่อมโยงกับการใช้โจทย์ปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดประกอบด้วยขั้นตอนการฝึก 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเข้าใจโจทย์ปัญหา (Understanding the question) มุ่งเน้นที่ความชัดเจนของคำถามที่ต้องการคำตอบ

ขั้นที่ 2 ขั้นใช้การคิดแบบเอกนัย (Convergent thinking) เป็นการใช้ความคิดที่เป็นเหตุผลเชิงตรรกะ (Logic reasoning)

ขั้นที่ 3 ขั้นใช้การคิดแบบอเนกนัย (Divergent thinking) เป็นการใช้ความคิดในการพิจารณาความแตกต่างหรือทางเลือก

ขั้นที่ 4 ขั้นการแยกแยะการคิด (Detached thinking) เป็นการมองไปยังโจทย์ปัญหาอีกครั้ง โดยไม่ใช้อารมณ์หรือการยืนยันจากผู้อื่น เป็นการมองภาพรวม มองรอบด้าน และเกิดเป็นความคิดของตนเอง

ขั้นที่ 5 ขั้นหยุดใช้ความคิด (Stop thinking) เมื่อได้คำตอบแล้ว ก็จะหยุดคิดก่อน ช่วงนี้จะไม่มีความตระหนักรู้จึงทำให้ภาวะจิตใต้สำนึกจะเริ่มทำงาน เกิดเป็นวิญจักร

ขั้นที่ 6 ขั้นนอนหลับ (Sleeping) สมอจะมีการเริ่มทบทวนโจทย์ปัญหาและค้นพบข้อสรุปจากสถานการณ์ซึ่งเกิดขึ้นภายในจิตใต้สำนึก (Unconscious) ในระหว่างที่นอนหลับ

การใช้วิญจักรความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 6 ขั้น เป็นการใช้ความคิดโดยอาศัยพื้นฐานความรู้เชิงทฤษฎี และการปฏิบัติที่มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติด้านการคิด ใน 3 ขั้นแรก ในการวัดความคิดสร้างสรรค์

(Creativity measures) คือ 1) การคิดแบบอเนกนัย (Divergent thinking) เป็นการวัดการคิดที่หลากหลาย จากงานที่มอบหมายให้ 2) การคิดแบบเอกนัย (Convergent thinking) เป็นการวัดโดยใช้ชุดของคำ แล้วให้หาความสัมพันธ์กันและสรุปออกมา หรือการจัดลำดับภาพที่กำหนดให้ โดยมีจุดเชื่อมโยงกัน และ 3) การคิดโจทย์แก้ปัญห (Creative problem solving) เป็นการวัดความสามารถในการเข้าใจโจทย์ปัญหาเชิงลึก และคิดแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์มีวิธีการ คือ 1) การมองเห็นภาพรายละเอียดของปัญหา และ 2) การมองโจทย์ปัญหาที่เป็นคำถามสองส่วนต่อเนื่องกัน และใช้ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาตามกัน

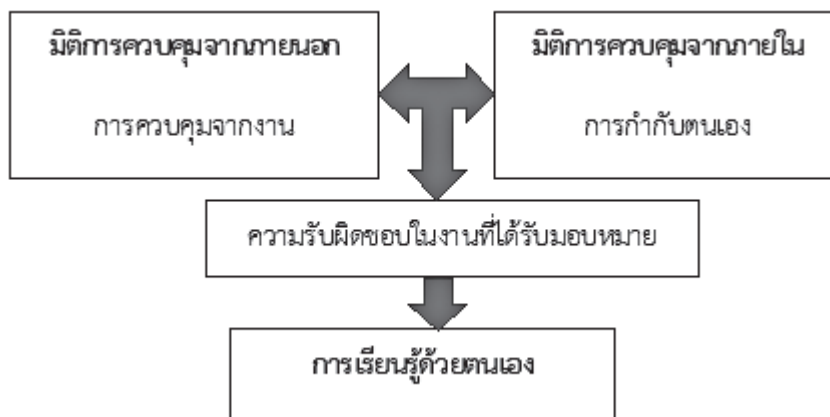
การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการมอบหมายงานในการใช้ความรู้เชิงลึกในลักษณะการให้โจทย์ปัญหาสำหรับฝึกคิดด้วยวิธีการคิดแยกส่วนและการคิดสรุป จะช่วยให้ผู้เรียนมีความยืดหยุ่นในการคิดและสามารถนำไปใช้ในการคิดแก้ปัญหาดได้อย่างเหมาะสม

ตัวอย่างที่ 3 การเรียนรู้เชิงลึกกับการเรียนรู้ด้วยตนเองในโครงงานโจทย์ปัญหา

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed learning หรือ SDL) เป็นแนวคิดที่ได้มาจากแนวทางการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ (Adult education) ขณะที่โนลส์ (Knowles, 1975 อ้างอิงใน Garrison, 1997) ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นพื้นฐานสำคัญของความสามารถในการเรียนรู้ที่เป็นของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงลึกที่เป็นการใช้ความรู้เฉพาะส่วนไปสู่การปฏิบัติที่มีโจทย์ปัญหารองรับ โดยมีรูปแบบของการเรียนรู้

ด้วยตนเองที่เป็นมิติของการควบคุมตนเอง จากงาน (Task control) ผู้เรียนจะมีคุณลักษณะของการใช้แรงจูงใจและต้องมีการกำกับตนเอง (Self-monitoring) เพื่อให้งานที่ได้รับมอบหมายนั้นสามารถดำเนินการและสำเร็จลุล่วงไปได้ จึงเท่ากับเป็นการทำให้เกิดการพัฒนาความรับผิดชอบ (Responsibility) และการบริหารจัดการกับตนเอง (Self-Management) เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ ผลที่เกิดขึ้นจึงส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Garrison, 1997; Sile'na & Uhlin, 2008)

การเรียนรู้เชิงลึกที่มีการมอบหมายงานในลักษณะที่เป็นโครงการ โดยที่ผู้เรียนจะได้รับ การควบคุมตนเองจากงานที่ได้รับมอบหมายหรืองานเป็นตัวควบคุม เป็นมิติการควบคุมจากภายนอก ร่วมกับการที่ผู้เรียนมีแรงจูงใจ และมีการกำกับตนเองเพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเอง เป็นมิติการควบคุมจากภายใน ทั้งสองส่วนนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรับผิดชอบต่อให้งานที่ ทำนั้น ลุล่วงจนบรรลุความสำเร็จ จึงเกิดเป็น กระบวนการเรียนรู้ที่สามารถนำผู้เรียนไปสู่ การพัฒนาความสามารถเรียนรู้ด้วยด้วยตนเอง ผู้เขียนเสนอเป็นความสัมพันธ์ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วยมิติการควบคุมจากภายนอก และมิติจากภายในของบุคคล

งานวิจัยของ Sile'na (2008) ใช้วิธีการมอบหมายงาน โดยการใช้โจทย์ปัญหา (Problem-based learning หรือ PBL) ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่พัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ 1) ผู้เรียนมีการพัฒนาความรับผิดชอบจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ (The learning situations) และ 2) ผู้เรียนมีโอกาใช้การคิดที่เป็นอิสระจากการเรียนรู้ที่มีการใช้ประสบการณ์ในการบริหารจัดการและการสะท้อนกลับ (Experiences of managing and getting feedback) โดยมีการเชื่อมโยงความเข้าใจในบริบทของสถานการณ์ที่เรียนรู้ที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนงานวิจัยของ Boyer และคณะ (2014) ใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองกับโครงการการศึกษาธุรกิจการตลาดในรายวิชาการขายและการตลาด โดยให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ตั้งแต่การเขียนโครงการการตลาดและนำไปปฏิบัติในสถานการณ์เสมือนจริง (A real-world scenario) โดยให้เหมือนกับสิ่งที่ผู้ประกอบการคาดหวังไว้ ผลการวิจัย พบว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองอาศัยคุณลักษณะสำคัญ 5 อย่าง คือ 1) การควบคุมตน 2) แรงจูงใจ 3) การลงมือปฏิบัติ 4) การสนับสนุน และ 5) การรับรู้ความสามารถแห่งตน โดยใช้ในสถานการณ์จริงทำให้เกิดความเชื่อมั่นสูงขึ้นสามารถปรับปรุงงานได้จากการเรียนรู้เชิงลึก และช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จากการที่มีโอกาสได้คิดปรับปรุงงานซึ่งเป็นการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

การเรียนรู้ด้วยตนเองจากงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น โครงการที่เป็นโจทย์ปัญหา หรือ

การใช้โครงงานเป็นฐาน (Project based learning) เป็นการเรียนรู้เชิงลึกที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้

แนวทางพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จากการใช้วิธีเรียนรู้เชิงลึก

เมื่อต้องการให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในรายวิชาใดก็ตาม สิ่งที่จะใช้ในการพัฒนาผู้เรียนประกอบด้วย

1. การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ หรือ จุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้มิติความรู้ที่สอดคล้องกับงานที่ต้องการให้ทำกับมิติกระบวนการคิดในขั้นสูง
2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ส่วนที่เป็นการให้ความรู้เบื้องต้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานที่จะมอบหมายให้ผู้เรียนทำ จำเป็นต้องให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างรวดเร็ว และ 2) ส่วนที่เป็นการมอบหมายงานให้ผู้เรียนรับผิดชอบ ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้ค้นคว้าหาความรู้เฉพาะเจาะจงเพื่อให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกสำหรับนำมาใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาหรือผลิตผลงาน/สร้างนวัตกรรม ตามลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย
3. การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้บทบาทผู้สอนจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกเป็นที่ปรึกษา และช่วยเหลือบางอย่างที่ผู้เรียนต้องการ ส่วนบทบาทผู้เรียนจะเป็นผู้ดำเนินการ มีการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการระดมสมอง มีการใช้กลยุทธ์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายการเรียนรู้

สรุป

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจการใช้กระบวนการคิดตามลำดับขั้นของการเรียนรู้ ตามแนวคิดของบลูมที่ผ่านการทบทวน และนำมาใช้กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้เพื่อให้มีชัดเจน การใช้มิติของความรู้เพื่อให้เห็นภาพของประเภทความรู้ที่จะนำไปปฏิบัติ และการใช้มิติของกระบวนการคิดในขั้นสูงสุด ทำให้สามารถนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการเรียนรู้เชิงลึก ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความรู้เบื้องต้นก่อนจากสื่อต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ

ในแนวคิด แล้วจึงแบ่งความรับผิดชอบให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะใช้ความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนมาขยายเป็นความรู้ที่เฉพาะเจาะจงที่เป็นความเข้าใจเชิงลึกจากการมอบหมายงานให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ เช่น การประยุกต์ใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาหรือสร้างผลงานที่เป็นผลผลิตขึ้นมา ผู้เรียนสามารถใช้การเรียนรู้ด้วยตนเองจากความรู้เดิมไปขยายเพิ่มเติมที่มีความเฉพาะกับงานโดยการใช้กระบวนการคิดที่เป็นการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผลที่ได้จะเป็นผลงานหรือนวัตกรรมที่มีประโยชน์ต่อทั้งต่อตนเอง ผู้เกี่ยวข้อง สังคม และสาธารณชนต่อไปในภายหน้า

REFERENCES

- Ardianik, W.E., Izzah, N., & Kusmiyati. (2020). The Level of Students' Creative Thinking Through Solving Open Ended Mathematics from Learning Style. **Journal of Archaralogy of Egypt/ Egyptogy**, 17(3), 12-24.
- Backsanskij, O.E., & Dergacheva, E.A. (2013). Cognitive Processes of the Brain and Learning Theory. **Advances in Economics, Business and Management Research**, 128: 66-70.
- Boyer, S.L., et al. (2014). Self-Directed Learning: A Tool for Lifelong Learning. **Journal of Marketing Education**, 36(1), 20-32.
- Garrison, D.R. (1997). Self-Directed Learning: Toward a Comprehensive Model. **Adult Education Quarterly**, 48(1), 18-33.
- Havard, B., Du, J., & Olinzock, A. (2005). Deep Learning The Knowledge, Methods, and Cognition Process in Instructor-led Online Discussion. **The Quarterly Review of Distance Education**, 6(2), 125-135.
- Jaarsveld, S., & Lachmann, T. (2017). Intelligence and Creativity in Problem Solving: The Importance of Test Features in Cognition Research. **Frontiers in Psychology**, 6 February, 1-12. Retrieved from <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.00134>. [2021, 24 May.]

- Krathwohl, D.R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. **Theory Into Practice**, 41(4), 212-218.
- Mnguni, L.E. (2014). The theoretical cognitive process of visualization for science education. **SpringerPlus**, 3:184, 2-9. Retrieved from <http://springerplus.com/content/3/1/184>. [2021, 24 May.]
- Nelson-Laird, T.F., et al. (2008). The Effects of Discipline on Deep Approaches to Student Learning and College Outcomes. **Research in higher education**, 49(6), 469-494.
- Nuangjamnong, C., Sopaaauthsawaporn, P., & Thaneepearn, A. (2020). The 21st Century Learning Skills Framework and Project Based Learning. **Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology**, 6(1), 623-640. (In Thai)
- Ritter, S.M., et al. (2020). Fostering students' creative thinking skills by means of a one-year creativity training program. **PLoS ONE**, 15(3), 1-18.
- Silé'na, C. & Uhlin, L. (2008). Self-directed learning: a learning issue for students and faculty! **Teaching in Higher Education**, 13(4), August, 461-475.
- Stevenson, C., Baas, M. & Maas, H. (2021). A Minimal Theory of Creative Ability. **Journal of Intelligence**, 9: 9.1-18. Retrieved from <https://doi.org/10.3390/jintelligence9010009>. [2021, 24 May.]
- Tahir, K. (2015). Student Deep Learning In Bachelor English Programs Within Pakistani Universities. **Journal for Leadership and Instruction**, Fall, August, 31-36.
- Valentová, M. & Brečka, P. (2020). Ways of Critical and Creative Thinking Development in Practical Training through Video-Study. **TEM Journal**, 9(1), 327-334.
- Wanga, X., et al. (2019). The creative thinking cognitive process influenced by acute stress in humans: an electroencephalo-graphy study. **Stress**, 22(4), 472-481.
-

ปัจจัยการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในยุคโควิด-19

FACTORS IN THE INVESTMENT DECISIONS OF INVESTORS IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND IN THE COVID-19 ERA

สิริรักษ์ ธัญญาไพศาล^{1*} ไกรวุฒิ ตั้งสตัยาชีวะ² และ สิริภา ธัญญาไพศาล³

^{1, 2}หลักสูตรบัญชีบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

³คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Sirirak Thanyaphaisan^{1*}, Kraiwut Tangsattayacheep² and Siripa Thanyaphaisan³

^{1, 2}Accounting Department, Faculty of Management Sciences, Phuket Rajabhat University

³Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University

*E-mail: Sirirak.t@pkru.ac.th

Received: 2021-08-30

Revised: 2021-09-28

Accepted: 2021-09-29

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการลงทุนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการศึกษาพบว่า ความเข้าใจในกระบวนการตัดสินใจลงทุนที่เปลี่ยนแปลงไป จะเป็นข้อมูลสำคัญให้นักลงทุนใช้ประกอบการกำหนดกลยุทธ์การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจมีดังนี้ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักลงทุน 2) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ 3) ปัจจัยด้านการวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนการลงทุนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ 4) ปัจจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการลงทุน โดยปัจจัยต่าง ๆ ในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นสิ่งสำคัญที่นักลงทุนต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพื่อให้การลงทุนนั้นเกิดความเสี่ยงน้อยที่สุดเพราะความเสี่ยงต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ย่อมมีมากกว่าสถานการณ์ปกติแน่นอน

คำสำคัญ: การตัดสินใจ การลงทุน ตลาดหลักทรัพย์ ยุคโควิด-19

ABSTRACT

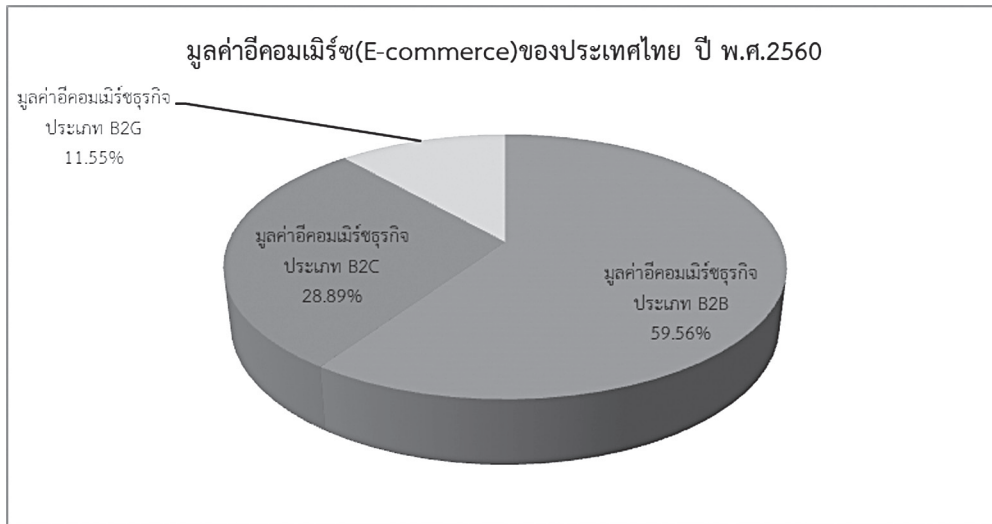
The objective of this article was to study the factors that affect the investment decisions of investors on the stock exchange of Thailand that was inevitably affected by investment. The study revealed that the changing of paradigm understanding for the investment decision was important information for investors to assemble of Investment Strategy Formulation in the stock exchange appropriately and ultimately benefits. The factors considered in the investment decision include: 1) Personal factor of investors, 2) Knowledge factor of stock exchange investment, 3) Analysis factor to support investment in the Covid-19 Era, 4) Innovation and technology factor for investment. These factors in the investment decision of investors in the stock exchange of Thailand were the most important for consideration prudently of investors in order to occur the lowest risk because the risk in the Covid-19 Era for investment in the stock exchange was affected more than normal situation.

Keywords: Decision, Investment, Stock exchange, Covid-19 Era

บทนำ

ในช่วงวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -2019) ที่มีความรุนแรงขึ้นทั้งในประเทศไทยและทั่วโลก ส่งผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของมนุษย์ ส่งผลให้หลายประเทศต้องปิดเมือง ต้องปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิต และวิธีการทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม แต่ท่ามกลางวิกฤตที่เกิดขึ้นก็เพิ่มโอกาสให้กับธุรกิจบางประเภทที่สามารถดำเนินการไปได้ด้วยดี อาทิ ธุรกิจอีคอมเมิร์ซ (E-commerce) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และการผลิตซอฟต์แวร์ รวมถึงยารักษาโรค ซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นโดยเฉพาะการซื้อปิ้งออนไลน์ และความใส่ใจด้านสุขภาพในภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่าธุรกิจที่เติบโตขึ้นเป็นธุรกิจประเภทเทคโนโลยีดิจิทัล ทั้งนี้เพราะ

ในยุคปัจจุบันนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก จนกลายเป็นปัจจัยสำคัญของการดำรงชีพ จากผลการศึกษาของ นพดล พันธุ์พานิช และสุภามาศ สนิทประชากร (Punpanich & Sanitprachakorn, 2019: 32-33) ที่ศึกษาข้อมูลจากสำนักพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) ปี พ.ศ. 2560 พบว่าประเทศไทยมีมูลค่าอีคอมเมิร์ซ (E-commerce) จำนวน 2,812,592.03 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นมูลค่าประเภท B2B ประมาณ 1,675,182.23 ล้านบาท หรือคิดเป็น 59.56 เปอร์เซ็นต์ รองลงมาเป็นมูลค่าประเภท B2C มากกว่า 812,612.68 ล้านบาทหรือ 28.89 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลือ จำนวน 324,797.12 ล้านบาทหรือ 11.55 เปอร์เซ็นต์ เป็นมูลค่าตามธุรกิจประเภท B2G ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 มูลค่าอีคอมเมิร์ซ (E-commerce) ของประเทศไทย ปี พ.ศ.2560

ที่มา: นพตล พันธุ์พานิช และสุภามาศ สนิทประชากร

(Punpanich & Sanitprachakorn, 2019: 32-33)

จากภาพแสดงให้เห็นสัดส่วนของการใช้อีคอมเมิร์ซ (E-commerce) ในกลุ่มอุตสาหกรรมทั้ง 8 กลุ่ม ที่ประกอบด้วย อุตสาหกรรมการค้าปลีก/ค้าส่ง อุตสาหกรรมการให้บริการที่พัก อุตสาหกรรมการผลิต อุตสาหกรรมข้อมูลข่าวสารการสื่อสาร อุตสาหกรรมการขนส่ง อุตสาหกรรมศิลปะ ความบันเทิง นันทนาการ อุตสาหกรรมบริการอื่น ๆ และอุตสาหกรรมการประกันภัย แสดงให้เห็นพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีของมนุษย์อย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลให้นักลงทุนต้องตั้งรับกับการลงทุนที่มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทหลักในการตัดสินใจ ประกอบกับในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ความสำคัญด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยียิ่งเข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เพิ่มมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจของธุรกิจบางประเภทดังกล่าวข้างต้นเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในขณะเดียวกันผลตอบแทนในระยะยาวท่ามกลางความผันผวนของตลาดก็ไม่สามารถคาดการณ์ได้แน่นอนเหมือนสถานการณ์ในภาวะปกติ (Punpanich & Sanitprachakorn, 2019)

คณะผู้เขียนเล็งเห็นว่าการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นสิ่งที่ผู้ลงทุนต้องให้ความสำคัญกับการพิจารณาถึงองค์ประกอบต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพราะความเสี่ยงต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ย่อมมีมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งนักลงทุนจะต้องยอมรับกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น โดยหลักทรัพย์ใด

ที่ให้อัตราผลตอบแทนสูงจะมีระดับความเสี่ยงสูง ในขณะที่หลักทรัพย์ใดที่ให้อัตราผลตอบแทนต่ำ ก็จะมีระดับความเสี่ยงต่ำ ดังนั้น ผู้ลงทุนควรเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูงสุดในระดับความเสี่ยงที่เท่ากัน หรือเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนที่เท่ากันในระดับความเสี่ยงที่ต่ำกว่า

ในฐานะที่คณะผู้เขียนเป็นอาจารย์ด้านการบริหารธุรกิจ ได้มีโอกาสศึกษาปัจจัยด้านการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ โดยเฉพาะปัจจัยการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในวิกฤตการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงใคร่สร้างความเข้าใจในกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้นักลงทุนได้คำนึงถึงก่อนการตัดสินใจลงทุน โดยใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ในยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดในการลงทุนต่อไป โดยปัจจัยที่ควรนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจมีดังนี้ 1) ปัจจัยส่วนบุคคลของนักลงทุน 2) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ 3) ปัจจัยด้านการวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนการลงทุนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และ 4) ปัจจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการลงทุน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนักลงทุน

ปัจจัยส่วนบุคคลถือเป็นปัจจัยแรกที่มีความสำคัญต่อนักลงทุน นักลงทุนต้องมีความพร้อมในด้านปัจจัยส่วนบุคคล ไม่ว่าจะเป็นอายุของผู้ลงทุน ซึ่งหมายถึงวุฒิภาวะของนักลงทุน อาชีพของนักลงทุน

ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของรายได้ที่นักลงทุนนำมาลงทุน ระดับการศึกษาแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ในการเลือกลงทุน รายได้ของนักลงทุนหมายถึงศักยภาพของนักลงทุน ประสบการณ์ของนักลงทุนเป็นสิ่งที่นักลงทุนได้พบได้เห็นมา ปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อนักลงทุน คณะผู้เขียนจึงขอรวบรวมปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ลงทุนที่มีผลต่อการลงทุนดังนี้ (Nuanpradit, 2018)

1.1 อายุของนักลงทุน การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย นักลงทุนจะต้องมีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ สำหรับนักลงทุนที่มีอายุน้อยหรืออายุระหว่าง 25-40 ปี มักจะมีความกล้าเสี่ยงและสนใจลงทุนในหลักทรัพย์ที่ก่อให้เกิดความเพิ่มพูนแก่เงินลงทุน ในขณะที่ผู้ลงทุนซึ่งมีอายุระหว่าง 40-50 ปี อาจสนใจลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้รายได้ประจำหรือรายได้ที่สม่ำเสมอ (Nuanpradit, 2018)

1.2 อาชีพของนักลงทุน หมายถึง การทำมาหากินของนักลงทุน เป็นการแบ่งหน้าที่การทำงานของคนในสังคมและทำให้ดำรงอาชีพในสังคมได้นักลงทุนที่ประกอบอาชีพจะได้คำตอบแทนหรือรายได้ที่จะนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีวิตและมีเหลือเพียงพอมาเป็นเงินออม เป็นการสร้างมาตรฐานที่ดีให้แก่ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ และถือว่าเป็นแหล่งที่มาของรายได้ของนักลงทุน (Nuanpradit, 2018)

1.3 ระดับการศึกษา หมายถึง นักลงทุนที่มีการศึกษาหรือได้เรียนในระดับที่สูงมักมีแนวโน้มที่จะนำรายได้ของตนในส่วนที่ออมไว้มาลงทุน ผู้ที่มีรายได้สูงย่อมส่งผลถึงความต้องการด้านการลงทุนในโครงการใหญ่ และได้ผลตอบแทนสูง ผู้ที่มีการศึกษาต่ำจะส่งผลทำให้นักลงทุนมีความ

ต้องการลงทุนในโครงการที่มีขนาดเล็กหรือใช้เงินลงทุนจำนวนเล็กน้อยและผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นจะยิ่งส่งผลให้มีการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนที่มีความละเอียดซับซ้อนมากขึ้น (Nuanpradit, 2018)

1.4 รายได้ของนักลงทุน หมายถึง ค่าตอบแทนอื่น ๆ ที่ได้จากการทำงานของนักลงทุน หรือค่าจ้างและเงินเดือนรายได้จากทรัพย์สินสุทธิจากการประกอบธุรกิจ เงินได้รับเป็นการช่วยเหลือบำเหน็จ บำนาญ เงินสงเคราะห์ รวมทั้งเงินชดเชยการออกจากงาน และเงินทดแทนซึ่งรายได้ของนักลงทุนแสดงถึงอำนาจในการเลือกลงทุน คนที่มีรายได้มากจะมีเงินออกมากเช่นกัน ซึ่งนักลงทุนจะนำเงินออมเหล่านั้นมาใช้ในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์เพื่อให้ประโยชน์ที่มากกว่าการฝากเงินกับธนาคาร (Nuanpradit, 2018)

1.5 ประสิทธิภาพของนักลงทุน หมายถึง สิ่งที่นักลงทุนได้ประสบพบเห็นมา ความชัดเจนที่เกิดจากการกระทำหรือได้พบเห็นมา ในด้านการลงทุนและประสบการณ์ก็เป็นสิ่งที่มีคุณค่าในการเรียนรู้ทุก ๆ ด้าน ซึ่งประสบการณ์ที่มีผลต่อการตัดสินใจลงทุนนั้น มีอยู่ 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ประสิทธิภาพตรง เป็นประสบการณ์ที่เราได้ปะทะหรือสัมผัสด้วยตัวเองได้พบเอง กระทำเอง ได้ยินได้ฟังเอง 2) ประสิทธิภาพรอง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ประสบการณ์ทางอ้อม” เป็นประสบการณ์ที่ได้รับการถ่ายทอดหรือรับรู้มาอีกทอดหนึ่ง (Nuanpradit, 2018)

จากปัจจัยส่วนบุคคลของนักลงทุน ที่กล่าวไปข้างต้น ซึ่งเป็นปัจจัยการลงทุนพื้นฐานที่นักลงทุนควรทราบ แต่ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ในปัจจุบัน นักลงทุนจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะมีทักษะเกี่ยวกับการลงทุนเพิ่มเติมเพื่อจะทำให้นักลงทุนมีโอกาสประสบความสำเร็จตามที่นักลงทุนได้ตั้งเป้าหมายไว้มากขึ้น ผู้เขียนจึงขอหยิบยกทักษะอื่น ๆ ที่จะทำให้นักลงทุนก้าวไปถึงเป้าหมายได้เร็วขึ้น ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดังนี้ (The Stock Exchange of Thailand, 2019)

1) นักลงทุนจะต้องมีความรอบรู้ (Breadth) นักลงทุนส่วนใหญ่ที่ประสบความสำเร็จมักมีอุปนิสัยกระตือรือร้น สนใจเรื่องราวต่าง ๆ รอบข้าง นอกจากเรื่องราวการลงทุนโดยตรงแล้ว เหตุการณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการลงทุนโดยทางอ้อม อาทิ โรคระบาด การเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเงินโลก เป็นต้น ก็มีความสำคัญเช่นกัน

2) นักลงทุนจะต้องช่างสังเกต (Observation) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะเป็นคนช่างสังเกต สนใจเรื่องราว ใส่ใจในรายละเอียด รวมทั้งการจดจำข้อมูลความสำคัญของหุ้น การเก็บรายละเอียดได้ยิ่งมากเท่าไรก็ยิ่งมีความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะ ประเมินผลกระทบภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

3) นักลงทุนจะต้องไม่มีอคติ (Objectivity) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะมีอิสรภาพในด้านความคิดไม่ยอมถูกชักจูงหรือถูกครอบงำความคิดกระแสสังคมซึ่งกระแสต่าง ๆ อาจเกิดความผิดพลาดได้เพราะพฤติกรรมของมนุษย์ไม่สามารถนำมาคาดคะเนล่วงหน้าได้

4) นักลงทุนจะต้องรักษาวินัย (Discipline) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะเป็น

ผู้ที่มีวินัย สามารถอดทน รอคอยโอกาส ไม่ตัดสินใจตามกระแส เมื่อโอกาสมาถึงจึงค่อยคว้าและทำให้ดีที่สุดตามแผนการที่วางไว้อย่างมีระบบ

5) นักลงทุนจะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จมักมองเห็นภาพรวมของเศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลกได้เป็นอย่างดี เพราะสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อการขึ้น-ลงของราคาหุ้น ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่นำมาตัดสินใจ รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสำคัญต่าง ๆ อาทิ อัตราเงินเฟ้อ อัตราแลกเปลี่ยน ราคาน้ำมัน มิฉะนั้นจะไม่สามารถจัดการกับโอกาสที่จะเกิดขึ้น หรือไม่สามารถจัดการกับความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเพื่อลดทอนความเสียหายได้

6) นักลงทุนจะต้องมีความรักในสิ่งที่ทำ (Passion) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะรักการลงทุนมีความสุขที่ได้ลงทุนและมีความสุขที่ได้ทำในสิ่งที่รัก มากกว่าการคิดเรื่องผลตอบแทน

7) นักลงทุนจะต้องมีความยืดหยุ่น (Flexibility) นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จจะเปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ เสมอพร้อมยอมรับให้กับการเปลี่ยนแปลงของโลก มีความกล้าที่จะยอมรับความจริงที่จะเกิดขึ้น หากมีการตัดสินใจผิดพลาดก็ยอมขาดทุนตั้งแต่ต้น หากมีการตัดสินใจถูกต้องมีกำไรเกิดขึ้นก็จะทำให้กำไรเพิ่มพูนโดยการไม่รีบขายหุ้น

จากที่กล่าวมาสังเกตได้นักลงทุนที่ประสบความสำเร็จในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) นั้น นอกจากจะต้องคำนึงถึง อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา หรือประสบการณ์แล้ว การคำนึงถึง

ความรู้ การช่างสังเกต การไม่มีอคติ การรักษา วินัย ความคิดสร้างสรรค์ มีความรักในสิ่งที่ทำ และความยืดหยุ่น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ถือเป็นคุณสมบัติของนักลงทุนที่ประสบความสำเร็จควรคำนึงถึง

2. ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

ในภาวะสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ความเข้าใจในกระบวนการเกี่ยวกับลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ จะเป็นข้อมูลสำคัญให้นักลงทุนใช้ประกอบการกำหนดกลยุทธ์การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ประกอบด้วยความรู้ด้านข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประเภทหลักทรัพย์ ระยะเวลาการลงทุน และแหล่งที่มาของเงินทุน ซึ่งคณะผู้เขียนขอนำเสนอ ดังนี้

2.1 ข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.2517 เพื่อทำหน้าที่เป็นแหล่งระดมเงินทุนระยะยาวที่มีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและเป็นศูนย์กลางการซื้อขายหลักทรัพย์ประเภทต่าง ๆ ที่ออกโดยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ ซึ่งไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือขายหลักทรัพย์โดยตรง แต่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายหลักทรัพย์ และควบคุมดูแลให้การซื้อขายหลักทรัพย์ให้เป็นไปอย่างมีระเบียบ คล่องตัว โปร่งใส และยุติธรรม (The Stock Exchange of Thailand,

2019) ซึ่งข้อมูลสำคัญที่เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบด้วย

2.1.1 หลักทรัพย์จดทะเบียน หมายถึง หลักทรัพย์ที่ออกโดยบริษัทมหาชน จำกัด ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ หรือที่เรียกว่า บริษัทจดทะเบียนเพื่อเป็นการระดมทุนสำหรับใช้ในการขยายกิจการ ปัจจุบันมีหลักทรัพย์จดทะเบียนที่เป็นตราสารเพื่อการลงทุนหลากหลายประเภท ทั้งตราสารทุนและตราสารหนี้ เพื่อให้ผู้ลงทุนสามารถเลือกลงทุนได้ตามความสนใจ บริษัทจดทะเบียนมีหน้าที่ในการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้อง และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ตามหลักเกณฑ์ที่หน่วยงานกำกับดูแลกำหนด เพื่อให้ผู้ลงทุนได้รับทราบข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้องและทันเวลา สามารถตัดสินใจลงทุนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.1.2 บริษัทสมาชิก หมายถึง บริษัทหลักทรัพย์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบธุรกิจนายหน้าค้าหลักทรัพย์ ซึ่งมีคุณสมบัติเหมาะสม และได้รับการอนุมัติให้เข้าเป็นบริษัทสมาชิกของตลาดหลักทรัพย์ฯ หรือที่เรียกว่า “โบรกเกอร์” บริษัทสมาชิกทำหน้าที่เป็นตัวแทนหรือนายหน้าในการซื้อขายหลักทรัพย์ให้แก่ผู้ลงทุนและให้บริการต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายหลักทรัพย์แก่ผู้ลงทุน ตั้งแต่การเปิดบัญชีเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์การรับคำสั่งซื้อขายจากผู้ลงทุนเพื่อส่งไปยังระบบการซื้อขายหลักทรัพย์ของตลาดหลักทรัพย์ฯ พร้อมทั้งดูแลกระบวนการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์หลังการซื้อขายให้บริการรับฝากหลักทรัพย์ และดูแลบัญชีลูกค้า รวมทั้งให้คำแนะนำปรึกษาด้านการลงทุน

2.1.3 บริษัท ศูนย์ รับ ฝาก หลักทรัพย์ (ประเทศไทย) จำกัด หมายถึง บริษัทย่อยที่ตลาดหลักทรัพย์ฯ จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่ให้บริการที่ต่อเนื่องจากการซื้อขายหลักทรัพย์ โดยเป็นตัวกลางในการชำระราคาและส่งมอบหลักทรัพย์ที่เกิดจากการซื้อขาย โดยใช้ระบบไร้ใบหลักทรัพย์ (Scripless) และเป็นสำนักหักบัญชี ใช้ระบบยอดซื้อขายสุทธิ (Net Settlement) ซึ่งเป็นระบบที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้บริการงานด้านนายทะเบียนให้กับกองทุนต่าง ๆ เช่น กองทุนรวม กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนรวมหุ้นระยะยาว และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์บริการปฏิบัติการหลักทรัพย์ ให้บริการระบบปฏิบัติการภายหลังการซื้อขายหลักทรัพย์แก่บริษัทหลักทรัพย์

2.1.4 ผู้ ลง ทุน หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญที่สุด โดยผู้ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ฯ มีทั้งผู้ลงทุนชาวไทยและผู้ลงทุนชาวต่างประเทศสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ผู้ลงทุนประเภทบุคคลและผู้ลงทุนประเภทสถาบัน ซึ่งได้แก่ บริษัทหลักทรัพย์ บริษัทหลักทรัพย์จัดการลงทุน ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทประกันวินาศภัย บริษัทประกันชีวิต นิติบุคคลประเภทบริษัทและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นต้น (The Stock Exchange of Thailand, 2019)

2.2 ประเภท ของ หลัก ทรัพย์ หลักทรัพย์สามารถจำแนกประเภทได้เป็น 3 กลุ่ม คือ ตราสารทุน ตราสารหนี้ และตราสารอนุพันธ์ อย่างไรก็ตามกฎหมายไทยที่บังคับใช้ในปัจจุบันคือ พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 ได้กำหนดคำนิยามของ“หลักทรัพย์”

โดยให้ครอบคลุมถึงตราสารทางการเงินจำนวน 8 ประเภท ประกอบด้วย (The Stock Exchange of Thailand, 2015)

2.2.1 ตั๋วเงินคลัง (Treasury bill)

คือตราสารทางการเงินที่รัฐบาลโดยกระทรวงการคลังเป็นผู้ออกเพื่อกู้ยืมเงินระยะสั้น ๆ ไม่เกิน 1 ปี จากสถาบันการเงินในประเทศจำหน่ายโดยวิธีประมูล ซึ่งกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดการประมูลแทนผู้มีสิทธิเข้าร่วมประมูลได้แก่ สถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคาร, บริษัทเงินทุน, บริษัทหลักทรัพย์, บริษัทประกันภัย, บริษัทประกันชีวิต, กองทุนรวมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพโดยจะจัดสรรให้แก่ผู้ที่เสนอผลตอบแทนต่ำสุดก่อนแล้วจึงจัดสรรให้ผู้ประมูลที่เสนอผลตอบแทนสูงขึ้นตามลำดับจนกว่าจะครบวงเงิน

2.2.2 พันธบัตร (Bond) คือ

หุ้นกู้ที่ออกโดยรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจโดยมีรัฐบาลค้ำประกันความเสี่ยงจากการไม่ได้เงินลงทุนคืน จึงแทบไม่มีดอกเบี้ยมักจะต่ำกว่าหุ้นกู้ทั่วไปแต่ยังคงสูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารเนื่องจากระยะถือการครองยาวนานกว่า

2.2.3 ตั๋วเงิน (Bill) คือ

ชนิดหนึ่งที่ออกโดยบริษัทจำกัดที่ไม่ใช่สถาบันการเงินเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนระยะสั้น 3-12 เดือน มีอัตราผลตอบแทนสูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร และตัวสัญญาใช้เงิน (P/N) ของบริษัทเงินทุนบริษัทเอกชนนิยมออกตั๋วแลกเงินแทนหุ้นกู้ เพื่อหลีกเลี่ยงการเปิดเผยข้อมูลของบริษัทต่อสาธารณชนและไม่ต้องการเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการว่าจ้างบริษัทจัดอันดับเครดิตมาจัดทำอันดับความน่าเชื่อถือให้เหมือนการจำหน่ายหุ้นกู้ตามปกติบริษัท

จะออกตั๋วแลกเงินเพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจการค้ามากกว่าใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนระยะยาว แต่ระยะหลังเริ่มมีบริษัทบางแห่งใช้ตั๋วแลกเงินในการระดมทุนระยะยาวโดยขายเวลาเป็น 3 ปี เพื่อทดแทนการออกหุ้นกู้ตั๋วแลกเงินสามารถซื้อขายเปลี่ยนมือได้มีระยะเวลาไถ่ถอนสั้นกว่าตราสารอื่น ทำให้เกิดความคล่องตัว บริหารได้ง่าย และบริษัทที่ออกตั๋วแลกเงินมักเป็นบริษัทขนาดใหญ่ จึงได้รับความนิยมจากนักลงทุนสถาบัน เช่น บริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวมและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ตั๋วแลกเงินจะมีธนาคารพาณิชย์ค้ำประกัน (อ่าวล) ให้หรือไม่ก็ได้ หากผู้ออกตั๋วต้องการให้ตั๋วแลกเงินของตนดูน่าเชื่อถือและได้รับความนิยมก็ให้ธนาคารค้ำประกันโดยในการนี้ต้องเสียค่าใช้จ่ายบางส่วนให้ธนาคาร

2.2.4 หุ้นทุน (Stock) คือ

หลักทรัพย์ที่แสดงความเป็นเจ้าของเต็มทีในบริษัทจำกัดในการรับส่วนแบ่งจากผลกำไรที่บริษัททำมาหาได้ในรูปแบบของเงินปันผลต่อหุ้นหลังจากการจ่ายเงินปันผลของหุ้นบุริมสิทธิแล้ว หรือในกรณีที่บริษัทล้มละลายมีการชำระบัญชีตามกฎหมายจะระบุให้ใช้สิทธิเรียกคืนทุนได้จากทรัพย์สินของบริษัทที่มีอยู่หลังการจ่ายชำระคืนเจ้าหนี้ทั้งหมดแล้ว เนื่องจากผู้ถือหุ้นสามัญของบริษัทจะเป็นส่วนเจ้าของกิจการจึงมีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมใหญ่ประจำปีของผู้ถือหุ้นได้ตามจำนวนหุ้นที่มีอยู่ คือหนึ่งหุ้นมีสิทธิออกเสียงได้หนึ่งเสียงหรืออาจมีการมอบฉันทะให้ผู้ถือหุ้นคนอื่นออกเสียงแทนตนเองได้ และหุ้นสามัญนี้สามารถนำไปซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ได้ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทมหาชนจำกัด

2.2.5 หุ้นกู้ (Debenture) หรือตราสารหนี้ทั่วไปที่ออกโดยภาคเอกชน คือ หลักทรัพย์ประเภทตราสารหนี้ที่บริษัทนำออกจำหน่ายเพื่อเป็นการกู้เงินจากผู้ลงทุน และมีกำหนดเวลาไถ่ถอนคืนที่แน่นอน โดยผู้ถือหุ้นกู้มีฐานะเป็นเจ้าหนี้ของบริษัท และได้รับดอกเบี้ยตอบแทนเป็นงวด ๆ ตามอัตราที่กำหนดไว้ตลอดอายุของหุ้นกู้

2.2.6 หน่วยลงทุน (Unit trust) คือตราสารที่ออกโดยบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุนรวม (บลจ.) ในรูปของหน่วยลงทุนของกองทุนรวม ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการระดมเงินจากกองทุนให้ได้รับผลตอบแทนสูงสุดแล้วนำมาเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้ถือหน่วยในรูปของเงินปันผล กองทุนรวมมีหลายประเภท ทั้งกองทุนที่ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ (หุ้นสามัญ) เพียงอย่างเดียว หรือกองทุนที่มีนโยบายจะลงทุนในหุ้นกู้เพียงอย่างเดียวซึ่งคุณสามารถศึกษารายละเอียดได้ในหนังสือชี้ชวนซื้อหน่วยลงทุนแต่ละกองทุน ซึ่งจะมีการกำหนดนโยบายการลงทุนที่ชัดเจนข้อดีของการลงทุนประเภทนี้คือจะมีผู้บริหารมืออาชีพมาดูแลเงินทุนแทนคุณ มีการกระจายความเสี่ยงลงในหุ้นกลุ่มต่างๆ และมีอำนาจต่อรองที่มากกว่า เพราะเป็นเงินกองทุนขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นไปได้ยากในกรณีที่คุณลงทุนด้วยตัวเอง

2.2.7 ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหลักทรัพย์ (Warrant) คือ ใบสำคัญแสดงสิทธิที่จะซื้อหุ้นสามัญโดยเป็นตราสารที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือในการซื้อหลักทรัพย์ที่ใบสำคัญแสดงสิทธินั้นอ้างอิงอยู่ (Underlying Asset) ตามราคาใช้สิทธิ (Exercise Price) จำนวนที่ให้ใช้สิทธิ (นิยมใช้เป็น

อัตราส่วน) และภายในระยะเวลาใช้สิทธิที่กำหนดไว้ล่วงหน้า

2.2.8 ตราสารอื่นใดที่คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์กำหนดที่ได้รับอนุมัติแล้วในปัจจุบัน ได้แก่ ใบแสดงสิทธิในผลประโยชน์บนหลักทรัพย์อ้างอิง (Depository receipt) สัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Futures) ตราสารสิทธิ (Options) และหุ้นกึ่งอนุพันธ์ (Structured note) เป็นต้น

2.3 ระยะเวลาในการลงทุน แบ่งออกเป็น 3 ระยะดังนี้ (The Stock Exchange of Thailand, 2015)

2.3.1 การลงทุนระยะสั้น คือ การลงทุนเพื่อตอบสนองความต้องการส่วนตัว เช่น การท่องเที่ยว การเก็บเงินออมเพื่อตัวนักเรียน เป็นต้น ดังนั้น การจัดพอร์ตลงทุนจึงอยู่ในช่วง 1-3 ปี

2.3.2 การลงทุนระยะปานกลาง คือ การลงทุนโดยมีที่ต้องการเพิ่มความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต หรือยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น เช่น การมีบ้านเดี่ยว หรือ การแต่งงาน เป็นต้น ดังนั้น การจัดพอร์ตลงทุนจึงอยู่ในช่วง 3 - 7 ปี

2.3.3 การลงทุนระยะยาว คือ การลงทุนเพื่อเป็นการวางแผนในวัยเกษียณเช่น ปัจจุบันอายุ 30 ปี ต้องการเกษียณตอน 60 ปี แสดงว่ามีเวลาในการเก็บเงิน 30 ปี เป็นต้น ดังนั้น การจัดพอร์ตลงทุนจึงอยู่ในช่วงอายุความต้องการของวัยเกษียณ

2.4 แหล่งที่มาของเงินทุน การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการลงทุน สามารถแบ่งได้ 2 แหล่งใหญ่ ๆ คือ (The Stock Exchange of Thailand, 2015)

2.4.1 แหล่งเงินทุนภายใน เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายใน มาจากเงินทุนที่กิจการสามารถจัดหาได้เอง โดยไม่ต้องอาศัยการจัดหาจากบุคคล หรือ สถาบันภายนอก

2.4.2 แหล่งเงินทุนภายนอกสำหรับ แหล่งที่มาของเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอก ก็คือเงินทุนที่มาจากแหล่งภายนอก นอกกิจการ ไม่ว่าจะเป็นจากบุคคลภายนอก ธุรกิจหรือสถาบัน การเงินภายนอกกิจการ เป็นเงินที่กิจการไม่ได้จัดหา มาจากตนเอง หรือสร้างขึ้นเองแหล่งเงินทุนภายนอก ธุรกิจ

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยด้านความรู้ เกี่ยวกับการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ จะทำให้ ทราบว่านักลงทุนควรมีความรู้ด้านการลงทุน ในตลาดหลักทรัพย์มีผลต่อการตัดสินใจลงทุน ในตลาดหลักทรัพย์ ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพิ่มขึ้น ดังนั้น นักลงทุนควรจะต้องศึกษา หาความรู้ ที่เกี่ยวกับการลงทุน ประเภทของหลักทรัพย์ ระยะเวลาในการลงทุน และแหล่งที่มาของเงินทุน ในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาประกอบ ในการลงทุนให้ประสบความสำเร็จ

3. ปัจจัยด้านการวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุน การลงทุนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

การวิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนการลงทุน เป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการตัดสินใจลงทุนที่นักลงทุน จำเป็นต้องวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานก่อนลงทุน โดยปัจจัยด้านการวิเคราะห์สนับสนุนการลงทุน ในการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์

แห่งประเทศไทยในยุคโควิด-19 ประกอบด้วย ประเด็น ดังต่อไปนี้

3.1 การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน ก่อนลงทุน เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัว กำหนด อัตราผลตอบแทนความเสี่ยงจากการลงทุน และมูลค่าของหลักทรัพย์ ดังนั้นการวิเคราะห์ปัจจัย พื้นฐานจึงเป็นการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ ภาวะ อุตสาหกรรม และภาวะบริษัท เพื่อนำมาใช้ในการ กำหนดมูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ ซึ่งมี กรอบแนวคิด (The Stock Exchange of Thailand, 2019) ดังนี้

3.1.1 การวิเคราะห์เศรษฐกิจ (Economic Analysis) การวิเคราะห์จะเป็นการ วิเคราะห์และพยากรณ์แนวโน้มภาวะเศรษฐกิจ ในอนาคต ทั้งแนวโน้มระยะยาวและระยะสั้น ทั้งเศรษฐกิจของประเทศและเศรษฐกิจโลก นอกจากนั้นยังรวมไปถึงการวิเคราะห์วัฏจักรเศรษฐกิจ (Economic Cycle) ดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจ ในด้านต่าง ๆ และนโยบายเศรษฐกิจของรัฐ เช่น นโยบายการเงินนโยบายการคลัง นโยบาย การค้าระหว่างประเทศ

3.1.2 การวิเคราะห์อุตสาหกรรม (Industry Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาพ การแข่งขันในอุตสาหกรรม ตลอดจนอนาคตของ อุตสาหกรรมว่าจะมีแนวโน้มอัตราการเจริญเติบโต อย่างไร ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างด้วยกัน เช่น นโยบายของรัฐบาลที่จะให้การสนับสนุนหรือ เป็นอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ โครงสร้างการ เปลี่ยนแปลงของระบบภาษีของรัฐบาล โครงสร้าง ของอุตสาหกรรมแต่ละประเภท เป็นต้น

3.1.3 วิเคราะห์ข้อมูลบริษัท

เป็นขั้นสุดท้ายของการวิเคราะห์หลักทรัพย์ด้วยปัจจัยพื้นฐาน ซึ่งเป็นการวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกบริษัทที่ควรลงทุน โดยจะเน้นการวิเคราะห์ทั้งเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) อาทิ ประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของผู้บริหาร บุคลากร ขีดความสามารถด้านการตลาด การผลิต/การบริการ การวิจัยและพัฒนา การบริหารและระบบสารสนเทศ เพื่อการบริหาร ฯลฯ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) ซึ่งจะวิเคราะห์จากงบการเงินทั้งในอดีตและปัจจุบันของบริษัท เพื่อนำมาประมาณการกำไรต่อหุ้นและราคาหุ้นในอนาคต

3.2 การวิเคราะห์ความเสี่ยงก่อนการลงทุน แม้ว่าการลงทุนในหุ้นจะให้ผลตอบแทนที่ดีทั้งจากเงินปันผล และกำไรจากการขายหุ้น แต่ก็ไม่สามารถการันตีได้ว่า ผลตอบแทนเหล่านี้จะแน่นอนและมั่นคงเสมอไป สิ่งสำคัญที่ผู้ลงทุนควรคำนึงถึงเสมอคือ “ไม่มีการลงทุนใดๆ ในโลกนี้ ปราศจากความเสี่ยง 100%” และเมื่อต้องเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง ก็ย่อมต้องคาดหวังผลตอบแทนที่สูงขึ้นเพื่อชดเชยความเสี่ยงนั้น ซึ่งตรงกับคำกล่าวที่ว่า High Risk High Expected Return ในทางกลับกัน หากเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ ผู้ลงทุนจะคาดหวังผลตอบแทนจากการลงทุนที่น้อยลง โดยเฉพาะความเสี่ยงในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทั้งนี้มีปัจจัยต่าง ๆ อันเป็นความเสี่ยงที่อาจจะทำให้กระทบต่อผลตอบแทนในการลงทุนของนักลงทุนได้ซึ่งได้แก่ (Trinity Securities Company Limited, 2020)

3.2.1 ผลประกอบการบริษัท

ภาวะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และภาวะเศรษฐกิจเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะกำหนดผลตอบแทนการลงทุนว่าจะอยู่ในระดับสูงหรือต่ำรวมทั้งสถานการณ์การซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หากภาวะเศรษฐกิจขยายตัวดี และบริษัทมีผลประกอบการที่ดี ผู้ลงทุนย่อมมีโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนที่สูงขึ้น ในทางตรงข้ามหากภาวะเศรษฐกิจซบเซา และบริษัทมีผลกำไรลดลงผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนจะได้รับก็มีแนวโน้มที่จะลดลงเช่นกัน

3.2.2 ความไม่แน่นอนของอัตรา

ผลตอบแทนที่จะได้รับ กล่าวคือ ผู้ลงทุนอาจขายหุ้นได้ในราคาที่ต่ำกว่าที่คาดไว้ หรือบริษัทอาจจ่ายเงินปันผลในระดับต่ำหรือไม่จ่ายเงินปันผลเลย ซึ่งการที่ผู้ลงทุนได้รับอัตราผลตอบแทนต่ำกว่าอัตราผลตอบแทนที่คาดหวัง มีสาเหตุมาจากการที่กระแสเงินสดสุทธิของบริษัทผู้ออกหุ้นมีความไม่แน่นอนทำให้เกิดความไม่แน่นอนต่อผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นของบริษัทนั้น ด้วยสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่แน่นอนของกระแสเงินสดรับสุทธิของกิจการ ได้แก่ ความเสี่ยงทางธุรกิจ (Business Risk) และความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) ของบริษัทผู้ออกหุ้น

- ความเสี่ยงทางธุรกิจ (Business Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากลักษณะของธุรกิจนั้น ๆ เช่น ประเภทธุรกิจ โครงสร้างรายได้ ค่าใช้จ่ายของกิจการ ฯลฯ ทั้งนี้ ปัจจัยที่มากกระทบต่อการดำเนินธุรกิจของกิจการอาจเป็นปัจจัยมหภาค (Macro Factors) เช่น การเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน ภาวะเงินเฟ้อ ค่าแรงงาน ฯลฯ ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุน

ผลิตสูงขึ้น รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการดำเนินงานของธุรกิจ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยี การเมือง กฎระเบียบต่าง ๆ แต่ธุรกิจจะได้รับผลกระทบรุนแรงหรือไม่อย่างไร ขึ้นกับ “ปัจจัยจุลภาค” (Micro Factors) ภายในกิจการด้วย เช่น บางกิจการมีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรจำนวนมาก ผลที่ตามมา คือ กิจการนั้นมีรายการค่าเสื่อมราคา ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายคงที่จำนวนมาก ในทางตรงกันข้าม หากกิจการมีการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรมีน้อย รายการค่าเสื่อมราคา ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายคงที่ก็จะน้อยตามไปด้วย ซึ่งการที่กิจการมีต้นทุนคงที่จำนวนมาก เมื่อยอดขายไม่เป็นไปตามที่คาด แต่ภาระค่าใช้จ่ายยังคงที่เท่าเดิม ก็จะทำให้กำไรของกิจการติดลบอย่างมาก ในปีที่ยอดขายลดลง ส่งผลให้ผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนคาดหวังจะได้รับจากการลงทุนลดลงไปด้วย

- ความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการที่กิจการสร้างภาระผูกพันทางการเงินไว้ เช่น การก่อหนี้ถ้ากิจการใดมีการก่อหนี้จำนวนมาก กิจการนั้นก็จะมีภาระการจ่ายดอกเบี้ย ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายคงที่จำนวนมาก หากกิจการไม่สามารถทำกำไรได้ตามเป้าที่วางไว้ กำไรของกิจการก็จะไม่เพียงพอที่จะจ่ายดอกเบี้ยได้ เมื่อกิจการไม่สามารถจ่ายดอกเบี้ยตามภาระผูกพันได้ก็จะทำให้บริษัทมีความเสี่ยงที่อาจจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีได้

3.2.3 ความเสี่ยงจากการขาดสภาพคล่อง (Liquidity Risk) เนื่องจากไม่อาจเปลี่ยนหุ้นที่ลงทุนเป็นเงินสดได้ในเวลาที่รวดเร็วโดยไม่ขาดทุน เพราะหุ้นนั้นมีการหมุนเวียนเปลี่ยนมือในตลาดน้อย

3.2.4 ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงิน (Interest Rates Risk) การที่ระดับอัตราดอกเบี้ยในตลาดการเงินเปลี่ยนแปลงผันผวนขึ้นลง ก็จะทำให้กระทบต่อระดับอัตราผลตอบแทนที่ผู้ลงทุนต้องการ ในยามที่อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่สูงขึ้น เท่ากับว่าต้นทุนค่าเสียโอกาสในเงินลงทุนมีระดับสูงขึ้น ผู้ลงทุนจะต้องการอัตราผลตอบแทนสูงขึ้น จึงต้องการจ่ายเงินซื้อหุ้น รวมทั้งหลักทรัพย์อื่น ๆ ในราคาต่ำลง ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของระดับอัตราดอกเบี้ยโดยทั่วไป จะส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ต่าง ๆ ลดลง

3.2.5 ความเสี่ยงจากอัตราเงินเฟ้อ (Inflation Risk) โดยเงินเฟ้อเป็นภาวะการณ์ที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากระดับเงินเฟ้อสูง จะส่งผลให้เงินที่มีอยู่ในมือ นำไปซื้อสินค้าได้น้อยลง หรือที่เรียกว่า เงินมีมูลค่าลดลงนั่นเอง ดังนั้น หากกล่าวถึงอัตราผลตอบแทนที่ได้รับในรูปตัวเงินเท่ากับ 6% ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อเท่ากับ 2% แสดงว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับจริง ๆ หลังจากหักด้วยอัตราเงินเฟ้อแล้ว จะอยู่ที่ประมาณ 4% ยิ่งในภาวะที่เงินเฟ้อสูงขึ้น อัตราผลตอบแทนที่แท้จริงก็จะยิ่งลดลง ซึ่งการลงทุนในหุ้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากอัตราเงินเฟ้อได้ แต่การที่ราคาหุ้นเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และเงินปันผลก็จ่ายตามผลประกอบการ จึงเป็นที่เชื่อกันว่า การลงทุนในหุ้นจะช่วยป้องกันความเสี่ยงจากอัตราเงินเฟ้อได้ดีกว่าฝากเงินกับธนาคาร ซึ่งให้ผลตอบแทนคงที่จากการศึกษาความเสี่ยงจากการลงทุนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -2019) นักลงทุนควรศึกษา

ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่ต้องการลงทุน พร้อมทั้งประเมินความสามารถในการลงทุนในด้านผลตอบแทนของการลงทุน และความเสี่ยงที่สามารถรับได้ และการวางแผนกระจายการลงทุนให้สอดคล้องกับผลตอบแทนที่คาดว่าจะต้องการจะได้รับเพื่อไม่ให้เกิดความเสี่ยงต่อฐานะการเงินของตนเองในช่วงภาวะเศรษฐกิจของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจองค์การการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ซึ่งคาดว่าเศรษฐกิจโลกในปี 2563 จะหดตัว -3.3% (yoy) และเศรษฐกิจไทยหดตัว -6.7% (yoy) สะท้อนว่าเศรษฐกิจโลกและไทยมีแนวโน้มเข้าสู่ภาวะเศรษฐกิจถดถอยจากผลกระทบของการระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักฉับพลันจากมาตรการปิดเมืองในช่วงเวลานี้ การลงทุนจะมีความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาค่อนข้างสูง นักลงทุนควรพิจารณาลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ดังนี้ (Kamwilaisak, 2020)

3.3.1 เงินสด เงินฝากธนาคาร หรือกองทุนตลาดเงิน ช่วงเวลาที่นักลงทุนมีความไม่มั่นใจต่อทิศทางเศรษฐกิจและการลงทุน ก็อาจถือเงินสด เงินฝากธนาคาร หรือกองทุนตลาดเงินไว้ก่อน เพราะเงินสดสามารถรักษอำนาจการซื้อขาย และมีสภาพคล่องสูงเมื่อสถานการณ์ดีขึ้นก็สามารถนำเงินสดไปลงทุนได้

3.3.2 ตราสารหนี้ แบ่งเป็น ภาครัฐและภาคเอกชน ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย ธนาคารกลางจะลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อสนับสนุน

ให้เศรษฐกิจเติบโตได้ การลดดอกเบี้ยทำให้มูลค่าของตราสารหนี้สูงขึ้น นักลงทุนจึงเลือกลงทุนตราสารหนี้ระยะยาวมากกว่าระยะสั้น เนื่องจากราคาตราสารหนี้ระยะยาวจะปรับเพิ่มขึ้นสูงกว่า ทำให้มีกำไรจากส่วนต่างของราคา (Capital gain) มากกว่า อย่างไรก็ตามการลงทุนในตราสารหนี้เอกชนมีความเสี่ยงที่จะผิดนัดชำระหนี้สูงกว่าการลงทุนในตราสารหนี้ภาครัฐ

3.3.3 หุ้นสามัญ เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอย ผลประกอบการของบริษัทจะลดลง ส่งผลให้ราคาหุ้นปรับตัวลง ช่วงภาวะถดถอยในอดีตหุ้นกลุ่ม Defensive มักปรับตัวลดลงน้อยกว่าหุ้นกลุ่มอื่น ๆ เนื่องจากมีความผันผวนของรายได้น้อยกว่าหุ้นกลุ่มอื่นๆ หุ้นกลุ่ม Defensive อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มสาธารณูปโภค (Utilities) กลุ่มบริการด้านสุขภาพ (Healthcare) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Staple) อย่างไรก็ตามวิกฤติเศรษฐกิจในรอบนี้ทำให้เกิดจากการปิดเมืองให้ประชาชนอยู่บ้าน (Lockdown) เว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) และส่งเสริมการทำงานที่บ้าน (Work from Home) ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักอย่างฉับพลัน นักลงทุนควรพิจารณาหุ้นอันได้แก่ หุ้นกลุ่มเทคโนโลยี (Technology) ผู้ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการจัดการข้อมูล ผู้พัฒนาซอฟต์แวร์ เป็นต้น และกลุ่มธุรกิจที่มีการทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) เช่น ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มการซื้อขายออนไลน์และชำระเงิน เป็นต้น

3.3.4 กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐาน (REIT)

ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย และดอกเบี้ยอยู่ในระดับต่ำ กองทุนที่มีลักษณะผสมผสานระหว่างตราสารหนี้ และหุ้นสามัญจะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้น เพราะมีรายได้ของค่าเช่าอย่างสม่ำเสมอมีกำไร (ขาดทุน) จากส่วนต่างราคา และมีกลุ่มธุรกิจประเภท REIT ที่ได้รับประโยชน์จากการเว้นระยะห่างทางสังคม และการทำงานที่บ้าน ได้แก่ กลุ่มธุรกิจการขนส่ง สินค้ารวมถึงการขนส่งสินค้าที่ซื้อขายออนไลน์ และกลุ่มศูนย์ข้อมูลได้รับประโยชน์ แม้ว่ากลุ่มสำนักงานค้าปลีก โรงแรมจะได้ผลกระทบกองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์และโครงสร้างพื้นฐานเป็น หลักทรัพย์ที่มีการซื้อขายในตลาดรอง ราคาจึงอาจ ผันผวนตามสภาวะตลาด และในภาวะเศรษฐกิจ ชะลอตัวลงอาจจะกระทบต่อรายได้ของกองทุน

3.3.5 ทองคำ เป็นสินทรัพย์ ที่ราคาเคลื่อนไหวตรงข้ามกับทิศทางเศรษฐกิจ ในช่วงเศรษฐกิจถดถอยราคาทองคำจะปรับตัวขึ้น เพราะทองคำเป็นสินทรัพย์ปลอดภัยเป็นสินทรัพย์ ที่รักษามูลค่าและไม่เสื่อมสภาพ

โดยสรุปจะเห็นว่าทุกสถานการณ์ ย่อมสร้างโอกาสในการลงทุน นักลงทุนสามารถ จัดสรร (Asset Allocation) และกระจายการลงทุน ในสินทรัพย์ลงทุนได้หลากหลาย เพื่อลดความเสี่ยง ของพอร์ตการลงทุนและช่วยให้อัตราผลตอบแทน เป็นไปตามเป้าหมายในการลงทุน อย่างไรก็ตาม การลงทุนในภาวะที่มีความผันผวนสูงอาจส่งผล ทั้งด้านบวกและด้านลบที่ค่อนข้างสูงเช่นกัน ดังนั้น ก่อนที่การตัดสินใจลงทุนในสินทรัพย์ใด นักลงทุน ต้องศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจถึง ความเสี่ยงของการลงทุนในสินทรัพย์นั้น ๆ ซึ่งสามารถ เลือกลงทุนโดยตรงหรือผ่านบริษัทจัดการกองทุน

ที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในการลงทุน โดยเป็นการขอข้อมูลจากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ก่อนตัดสินใจลงทุน

สำหรับสถานการณ์การระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) จะเห็น ความสำคัญของความเข้มแข็งจากพื้นฐานศักยภาพ เศรษฐกิจภายในประเทศ ผู้เขียนขอเสนอเกี่ยวกับ โอกาสและความท้าทายของการลงทุนไทยที่จะเป็น จุดเปลี่ยนพลิกวิกฤตครั้งนี้ให้เป็นโอกาสลงทุน ในสาขาเสริมสร้างศักยภาพแก่เศรษฐกิจไทย ในอนาคต ดังนี้

1. การลงทุนเพื่อแก้ปัญหาโครงสร้าง เศรษฐกิจ เน้นการลงทุนด้านเทคโนโลยี การลงทุน ในทุนมนุษย์และเพิ่มคุณภาพของการศึกษา การที่ ไทยจะฟื้นฟูเศรษฐกิจและเติบโตอย่างยั่งยืนนั้น ต้องแก้ไขปัญหาโครงสร้างเดิมที่มีอยู่เสียก่อน โดยควรเร่งการลงทุนของภาครัฐในโครงการที่มี เป้าหมายเพื่อช่วยลดช่องว่างทางสังคม อาทิ โครงข่ายโทรคมนาคม ฐานข้อมูลภาครัฐ และ ระบบการศึกษาทางไกลที่ทั่วถึงและเป็นธรรม (Wongwaisirawat, 2020)

2. การลงทุนในสาขาที่มีแนวโน้ม เติบโตในอนาคต ได้แก่

2.1 อาหาร ซึ่งเป็นสาขาพื้นฐาน ที่ไทยมีความพร้อมและเป็น 1 ใน 10 อุตสาหกรรม เป้าหมาย วิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ชี้ให้เห็น ความสำคัญของการมีอาหารและน้ำดื่มที่สะอาด และการทำให้ “ครัวไทยเป็นครัวโลก” เป็นเรื่องที่ ไม่ยากเพราะไทยมีทรัพยากรสมบูรณ์เป็นทุนเดิม อยู่แล้ว

2.2 การแพทย์ สาธารณสุข และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ทั่วโลกใส่ใจกับคุณภาพของบริการสาธารณสุข และการแพทย์มากขึ้น ขณะที่ไทยมีจุดแข็งด้านการให้บริการด้านการแพทย์อยู่แล้ว จึงควรใช้จังหวะนี้เร่งลงทุนการแพทย์แบบครบวงจร (Medical hub) ทั้งการผลิตบุคลากรและการพัฒนาเครื่องมือให้ทันสมัย นอกจากนี้ ไทยยังมีโอกาสสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยปี 2563 ไทยอยู่ลำดับที่ 17 ของการจัดอันดับประเทศที่น่าใช้ชีวิตหลังเกษียณโดยนิตยสาร International Living ซึ่งมีตัวชี้วัดด้านสาธารณสุขรวมอยู่ด้วย ปัจจัยที่สำคัญ คือ แรงขับเคลื่อนจากภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ ในช่วงเริ่มต้นนั้นหน่วยงานภาครัฐให้การช่วยเหลือ ประคับประคอง ทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดีขึ้นแล้วนั้น หน่วยงานเอกชนควรให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจจากภายในอย่างแท้จริงตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ให้ดำรงธุรกิจต่อไปได้

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานก่อนการลงทุน ความเสี่ยงจากการลงทุน และสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ในช่วงสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งส่งผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจทั่วโลก ทั้งนี้ปัจจัยพื้นฐานทางการลงทุนจะเป็นสิ่งที่ช่วยในการตัดสินใจเพื่อสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นของนักลงทุน ในการนี้ถ้านักลงทุนมีการ

วิเคราะห์ในแต่ละด้านเป็นอย่างดี ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเจริญเติบโตของธุรกิจ การวิเคราะห์ข้อมูลบริษัทในด้านของผลประกอบการ ผลตอบแทนและความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการลงทุนในช่วงสถานการณ์โควิด เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจลงทุน ตลาดหลักทรัพย์ในช่วงสถานการณ์โควิดให้เกิดผลประโยชน์กับนักลงทุนมากขึ้น

4. ปัจจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการลงทุน

นวัตกรรมและเทคโนโลยีถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจของนักลงทุน ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการเงินการลงทุนไทยและทั่วโลกได้มีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยเพิ่มความสะดวกสบายในการลงทุน และตอบสนองกับความต้องการของผู้ลงทุนในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน โดยรูปแบบแรก ที่เห็นชัดเจนสุด คือ การพัฒนาช่องทางสื่อสารและการเข้าถึงผู้ลงทุนผ่านช่องทางออนไลน์ โดยเฉพาะ Social Media เช่น Line, Facebook, YouTube เพื่อให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ลงทุน เช่น Line Finance ที่เพิ่งเปิดตัวมาไม่นานนี้ ในประเทศไทยนอกจากนี้ ยังมีการใช้เทคโนโลยีที่เรียกว่า chatbot มาตอบคำถามหรือให้ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์แก่ผู้ใช้งานเมื่อป้อนคำถามหรือ Keyword ง่าย ๆ และล่าสุดมีการใช้เทคโนโลยีแบบ AI หรือปัญญาประดิษฐ์ ในการเรียนรู้พฤติกรรมของผู้ลงทุน และสามารถจะส่งข้อมูลที่สำคัญและเหมาะสมให้แก่ผู้ใช้งาน ตัวอย่างเช่น ฟังก์ชัน “Sense” บน Settrade Streaming ที่เป็นเหมือนผู้ช่วยในการส่งข้อมูลหุ้นที่ผู้ลงทุนสนใจให้โดยอัตโนมัติ ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนไหวของ

ราคา เดือนวันจ่ายปันผล รวมถึงการอัปเดตข่าวสาร เพื่อใช้สำหรับประกอบการตัดสินใจลงทุน สำหรับในด้านเครื่องมือช่วยวิเคราะห์ข้อมูลการลงทุน เดิมที่พบเห็นทั่วไปนั้นมักจะเป็นเรื่องของการใช้ กราฟวิเคราะห์แบบ Technical ต่อมามีการพัฒนา ให้มีการส่งคำสั่งซื้อขายจากกราฟ และเครื่องมือ ที่ช่วยคัดกรองหุ้น โดยในไทยนั้นมีบริการให้เลือก หลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น “Settrade Stock Screener” ที่คัดกรองหุ้นตามสไตล์การลงทุน เช่น หุ้น Value หุ้น Growth หรือหุ้น Momentum หรือ Stock Radars ที่คัดกรองหุ้นเด่นด้วยปัจจัยทาง เทคนิค เป็นต้น (Chakornpipat, 2017)

กล่าวจะเห็นได้ว่านับแต่อดีตถึงปัจจุบัน เทคโนโลยีได้ถูกนำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างมากมายในด้านการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นช่องทาง การลงทุนใหม่ ๆ รวมไปถึงเครื่องมือลงทุนที่ หลากหลาย อย่างไรก็ตาม ช่วง 2-3 ปีข้างหน้านี้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ จะถูกนำมาพัฒนาให้เกิดประโยชน์ ต่อการให้บริการทางการเงินการลงทุนในไทย อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการใช้ Biometric ในการยืนยันความเป็นตัวตน การใช้ AI ในการ ที่จะศึกษาพฤติกรรมผู้ลงทุน และพัฒนาบริการใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ลงทุน หรือการให้บริการ Robo - Advisors ซึ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่จะทำให้ผู้ประกอบการ ในธุรกิจปัจจุบันต้องมีการปรับตัวและใช้เทคโนโลยี เหล่านี้ให้เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจ (Chakornpipat, 2017)

กล่าวโดยสรุปปัจจัยทางด้านนวัตกรรม และเทคโนโลยีด้านการลงทุน มีผลต่อการตัดสินใจ ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ในช่วงสถานการณ์ โรคระบาดไวรัสโคโรนา ทำให้ธุรกิจต้องปิดกิจการ

เป็นจำนวนมาก และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ไปยังทั่วโลก ดังนั้น นักลงทุนจึงให้ความสำคัญ กับนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือ สื่อสารช่วยทางด้านการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ทั้งการติดตามการเคลื่อนไหว ของตลาดหุ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้น นักลงทุนจึงมี ความสนใจลงทุนกับตลาดหลักทรัพย์ที่มีการนำ นวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน ยิ่งขึ้น

บทสรุป

การตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต้องอาศัยปัจจัยในการตัดสินใจ ลงทุนของนักลงทุนอย่างรอบคอบ เนื่องจาก สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด ส่งผลกระทบต่อการลงทุนอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้จากการศึกษาพบว่า ความเข้าใจในกระบวนการ การตัดสินใจลงทุนที่เปลี่ยนแปลงไปจะเป็นข้อมูล สำคัญให้นักลงทุนใช้ประกอบการกำหนดกลยุทธ์ การลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุด โดยปัจจัยที่ควรนำมา พิจารณาประกอบการตัดสินใจมีดังนี้ 1) ปัจจัย ส่วนบุคคลในด้านรายได้ของนักลงทุน ประสบการณ์ การในการลงทุน 2) ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการ ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ 3) ปัจจัยด้านการ วิเคราะห์ปัจจัยสนับสนุนการลงทุนในสถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) การวิเคราะห์ความเสี่ยงและ 4) ปัจจัย ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการลงทุน

การวิเคราะห์กราฟ ด้วยโปรแกรมหรือแอปพลิเคชัน เพราะความเสี่ยงต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์
การลงทุน โดยปัจจัยต่าง ๆ ในการตัดสินใจลงทุน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ
ของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ย่อมมีมากกว่า
เป็นสิ่งสำคัญที่นักลงทุนต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ สถานการณ์ปกติแน่นอน
เพื่อให้การลงทุนนั้นเกิดความเสียน้อยที่สุด

REFERENCES

- Chakornpipat, R.(2017).**Development of Technology for investment. Bangkok Business.** Retrieved from April 25,2020 from <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/640498>
- Kamwilaisak, S.(2020).Analysis the investing during the Corona Virus Crisis Covid-19. Bangkok:MFC Asset Management plc.
- Nuanpradit, S.(2018).**The development of the bookkeeping and product and service costing systems for Sangyod Rice Community Enterprise: A case study of Baan Khao Klang, Khuan Khanun District, Pattalung Province.** Research Project for development researchers to academic position for community and social in budget year 2017,Community and social department : The Thailand Research Fund. (In Thai)
- Punpanich, N. & Sanitprachakorn, S.(2019).Marketing Mix Model and Consumer Behavior Toward Marketing Effectiveness of Fresh Food Online Purchase Among Consumers in Bangkok Metropolitan Region. **Graduate School of Commerce Burapha Review Journal**,14(2).31-49 (In Thai)
- The Stock Exchange of Thailand.(2015).**Analysis Personal Factors.**Bangkok: Media & Publishing of The Stock Exchange of Thailand.
- The Stock Exchange of Thailand.(2017).**The Stock Exchange of Thailand information.** Retrieved from May 1,2020 from https://www.set.or.th/th/about/overview/history_p1.html
- The Stock Exchange of Thailand. (2019). **8 qualifications to investment achievement.** Retrieved from May 1,2020 from https://www.set.or.th/set/education/html.do?name=decode_begin_invest_3&innerMenuId=17

Trinity Securities Company Limited.(2020).**Risk of stock investment.** Retrieved from February 1,2020 from <https://www.trinityquicktrade.com/th/Knowledge/securities/11>

Wongwaisiriwat, S.(2020).**Covid 19 and new wave of investment opportunities.** Bangkok: Bank of Thailand.

.....

ความรับผิดทางอาญาจากการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง CRIMINAL LIABILITY FOR HATE SPEECH

มานotch สุขสังข์*
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Manotch Sooksung*
Faculty of Law, Ramkhamhaeng University

*E-mail: manotch@ru.ac.th

Received: 2021-10-20

Revised: 2021-10-31

Accepted: 2021-11-04

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความรับผิดทางอาญาจากการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง ซึ่งพบว่าองค์กรระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ ต่างยอมรับว่าการแสดงออกถึงความเกลียดชังนั้นเป็นภัยร้ายต่อสังคม เพราะนำไปสู่ความรุนแรงและแตกแยกของสังคม จึงห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลหรือสร้างความเกลียดชังที่มีพื้นฐานเชิงอัตลักษณ์จากความแตกต่างทางเชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ ความเชื่อทางศาสนา เพศสภาพ วิธีทางเพศ หรือปัจจัยเชิงสัญลักษณ์อื่น ๆ รวมทั้งกำหนดให้การกระทำลักษณะดังกล่าวเป็นความผิดอาญา ขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังโดยเฉพาะเจาะจง มีเพียงความผิดฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีความใกล้เคียงมากที่สุด แต่ฐานความผิดทั้งสองยังคงมีช่องว่างไม่อาจใช้บังคับและลงโทษการกระทำที่เป็นการแสดงออกถึงความเกลียดชังได้ทุกกรณี จึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องพัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมถึงการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังดังกล่าว

คำสำคัญ: เกลียดชัง การแสดงออกถึงความเกลียดชัง ความรับผิดทางอาญา

ABSTRACT

This article aims to examine the criminal liability of hateful expressions. It has been found that international organizations and countries have recognized that expressing hate is

a threat to society. It is because it leads to violence and division of society. Discrimination against individuals or creating hatred based on identity is prohibited on the basis of race, nationality, ethnicity, religious beliefs, gender or sexual orientation including stipulating that such acts are a criminal offense while Thailand does not have a specific law that governs hateful expressions. Only the offenses of defamation and contempt under the Criminal Code are the closest. But both of these offenses still have gaps that cannot be enforced and punished for acts that express hate in all cases. It is time for Thailand to develop laws to cover such hateful expressions.

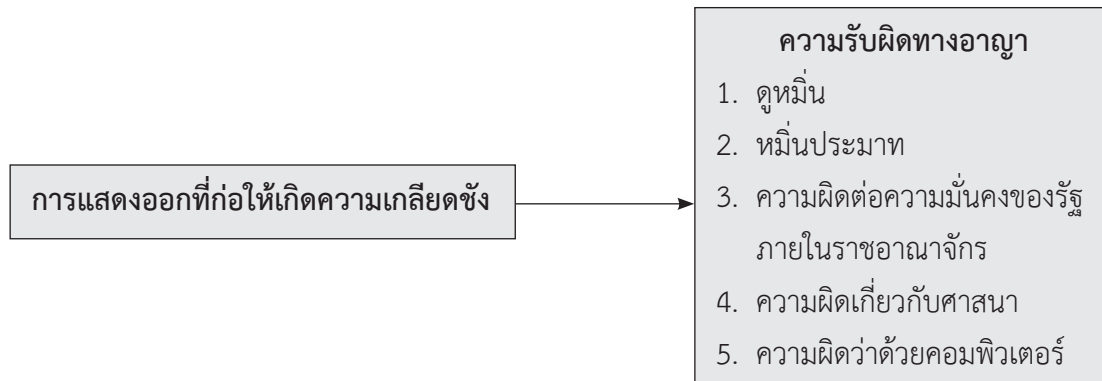
Keywords: Hate, Hate speech, Criminal liability

บทนำ

การกระทำที่แสดงออกถึงความเกลียดชัง ถูกมองว่าเป็นอันตรายต่อชนกลุ่มน้อยที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา และอื่น ๆ จากชนกลุ่มใหญ่ในสังคม เพราะมันมักถูกใช้เป็นเครื่องมือหรืออาวุธในการข่มขู่ โจมตี ข่มขู่ ทำร้าย ทำให้ขายหน้า และทำให้เสื่อมเสียแก่กลุ่มคนดังกล่าว เพื่อแบ่งแยกหรือขจัดให้พ้นไปจากสังคม เช่น การกระทำของกลุ่ม Ku Klux Klan (KKK) และ Neo-Nazis ที่เผยแพร่และแสดงท่าทีเหยียดหยามเหยียดเชื้อชาติต่อบุคคลจำนวนหนึ่ง เพราะเหตุที่พวกเขาเหล่านั้นเป็นชาวแอฟริกันอเมริกัน ชนพื้นเมืองอเมริกัน ชาวฮิวอเมริกัน ลาติน และชาวอเมริกันเชื้อสายเอเชีย เป็นต้น (Corlett and Francescotti, 2002) ในสังคมระหว่างประเทศและชุมชนในประเทศต่าง ๆ จึงมีการป้องกันการกระทำลักษณะดังกล่าวด้วยการกำหนดให้เป็นความผิดโดยเฉพาะความผิดทางอาญา ประเทศไทยก็มีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังมาเป็นระยะ ๆ เช่น การเผยแพร่แนวคิดว่าคอมมิวนิสต์

เป็นปีศาจทำให้การฆ่าคอมมิวนิสต์ไม่บาปในช่วงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 (Uitekkeng, 2020) การแบ่งแยกกลุ่มผู้สนับสนุนทางการเมืองแต่ละฝ่ายออกเป็นสีเสื้อต่าง ๆ เป็นต้น แม้ที่ผ่านมาการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังในประเทศไทยจะเกิดจากอุดมการณ์หรือความคิดเห็นทางการเมืองเป็นหลัก แต่ความแตกแยกทางการเมืองระดับสูงย่อมนำมาซึ่งการขาดความประนีประนอมกันระหว่างผู้ที่คิดต่างทางการเมือง บางครั้งถึงขั้นมีเรียกร้องหรือเห็นด้วยกับกับการปราบปรามฝ่ายที่เห็นต่างเมื่อเกิดความแตกแยกทางสังคมแล้ว ในอนาคตอาจขยายไปสู่การแบ่งแยกและความเกลียดชังที่มาจากพื้นฐานเชิงอัตลักษณ์อื่น ๆ ได้ เช่น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สัญชาติ ศาสนา สีสัน เพศสภาพ วิถีทางเพศ เป็นต้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาว่าความรับผิดชอบทางอาญาที่มีอยู่ครอบคลุมการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังเพียงพอที่จะคุ้มครองสังคมแล้วหรือไม่ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ ดังนี้

กรอบในการวิเคราะห์

เสรีภาพในการแสดงออกของบุคคล

แนวความคิดที่ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมามีศักดิ์ศรี มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความรู้ ความคิด และมีเหตุผล จึงสามารถที่จะพูด คิด และแสดงออกซึ่งความคิดเห็นหรือกระทำการสิ่งใด ๆ ได้ตามใจปรารถนาโดยปราศจากการแทรกแซงหรือล่วงละเมิดจากรัฐหรือบุคคลใดนั้น (Amrit,Suriya andSingha Neti,2001) กลายเป็นหลักการที่รัฐเสรีประชาธิปไตยนำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐเพื่อเป็นการรับรอง และให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของปัจเจกบุคคล (Singha Neti, 2012) ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ก็ได้บัญญัติรับรองไว้เช่นกันว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง และปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน (มาตรา 4) และมีการรับรองถึงเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา

และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย (มาตรา 34)

ขณะที่กฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับก็รับรองถึงเสรีภาพในการแสดงออกของบุคคลไว้ในลักษณะเดียวกันกล่าวคือทุกคนมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก และการยึดมั่นในความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซงรวมทั้งการแสวงหา รับ แจ้าง ข้อมูลข่าวสาร และความคิดเห็นโดยผ่านสื่อทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นทางวาจา ลายลักษณ์อักษร หรือการตีพิมพ์ในรูปของศิลปะ หรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก โดยมีต่องคำนึงถึงขอบเขตแห่งดินแดน แต่การใช้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น และการแสดงออกของบุคคล ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไปด้วย จึงอาจตกอยู่ในบังคับของข้อจำกัดเฉพาะที่บัญญัติขึ้นโดยกฎหมายเพื่อประโยชน์ที่จะได้มาซึ่งการยอมรับนับถือและการเคารพสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นตามสมควร เพื่อการรักษาความมั่นคงของชาติหรือความสงบเรียบร้อยหรือการสาธารณสุขหรือศีลธรรมของ

ประชาชน เช่นที่ปรากฏอยู่ในปฎิญาสาภลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อ 19, 29 (2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 ข้อ 19 เป็นต้น

ด้วยเหตุที่การแสดงออกของบุคคลเป็นเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่มีความสำคัญซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์ในการที่พูดหรือแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของตนและเป็นรากฐานสำคัญของสังคมประชาธิปไตย (Free Speech) แต่หากการแสดงออกนั้นเป็นการพูดจาถูกเหยียดหยามหรือโจมตีผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเรื่องที่ถูกล่าถึงนั้นเป็นสิ่งที่แสดงถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สีมัว เป็นต้น หรือกรณีที่ใช้เสรีภาพในการแสดงออกก่อให้เกิดความรุนแรงขึ้นในสังคมโดยการยุยงปลุกปั่นหรือปลุกระดมกลุ่มคนที่มีพื้นฐานเชิงอัตลักษณ์แตกต่างกันให้เกิดความเกลียดชังและนำไปสู่เหตุการณ์ความรุนแรง (Hate Speech) กฎหมายย่อมให้ความคุ้มครองป้องกันการแสดงออกถึงความเกลียดชังสิ่งเหล่านี้มากกว่าเสรีภาพในการแสดงออกและเป็นที่ยอมรับกันว่ารัฐอาจจำกัดการใช้เสรีภาพในการแสดงออกลักษณะดังกล่าวได้

ความหมายและลักษณะของการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง

การแสดงออกหรือถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง (Hate Speech) ถูกจัดให้เป็นประเภทหนึ่งของการพูดหรือการแสดงออกที่ไม่ควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายภายใต้หลักเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น (Nithipraphawat, 2013) เนื่องจากขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล โดยองค์การสหประชาชาติให้คำจำกัดความของ Hate Speech คือ การติดต่อสื่อสารในลักษณะใดที่อยู่ในรูปแบบของถ้อยคำ การเขียน หรือพฤติกรรมที่โจมตีหรือใช้ภาษาที่เหยียดหยามหรือเลือกปฏิบัติ โดยกล่าวอ้างถึงบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบนพื้นฐานว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นใคร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งด้วยเหตุแห่งศาสนา ชาติพันธุ์ สัญชาติ เชื้อชาติ สีมัว การสืบเชื้อสายเพศ หรือปัจจัยเชิงสัญลักษณ์อื่น ๆ ขณะที่คณะกรรมการรัฐมนตรีแห่งสภายุโรป (Committee of Ministers of the Council of Europe) ก็ได้อธิบายคำว่า Hate Speech ในทำนองเดียวกันว่า ครอบคลุมถึงการแสดงออกในทุกรูปแบบ ซึ่งมีลักษณะเป็นการแพร่กระจาย ปลุกระดม ส่งเสริมหรือแสดงให้เห็นถึงความเกลียดชังต่อเชื้อชาติ เกิดความเกลียดกลัวหรือการต่อต้านชาวต่างชาติหรือรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งความเกลียดชังมีพื้นฐานมาจากการไม่ยอมรับความแตกต่าง รวมถึงการแสดงออกถึงความเป็นชาตินิยมและความนิยมในกลุ่มชาติพันธุ์ของตน การเลือกปฏิบัติและการต่อต้านชนกลุ่มน้อยและผู้อพยพต่าง ๆ

จากความหมายของถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปลักษณะของถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังได้ว่า

- 1) เป็นกระทำด้วยประการใด ๆ ในลักษณะที่เป็นการแพร่กระจาย ปลุกระดม ส่งเสริม โจมตีหรือเลือกปฏิบัติ
- 2) เป็นการกระทำต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลบนพื้นฐานของการปฏิเสธความแตกต่างด้วยเหตุแห่งศาสนา ชาติพันธุ์ สัญชาติ เชื้อชาติ สีมัว การสืบเชื้อสาย เพศ หรือปัจจัยเชิงสัญลักษณ์อื่น ๆ

3) ผู้กระทำความผิดทำให้เกิดความเกลียดชัง ความเกลียดกลัว การต่อต้าน การทำร้ายหรือรูปแบบอื่น ๆ ต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลดังกล่าว

อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง

อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการ กล่าวคือต้องเป็นการกระทำความผิดตามที่กฎหมายอาญาบัญญัติว่าเป็นความผิด และความผิดที่กระทำลงนั้นได้กระทำโดยมีแรงจูงใจที่เป็นอคติหรือความเกลียดชังที่มีต่อเหยื่อซึ่งเป็นกลุ่มที่มีลักษณะพื้นฐานที่ได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมายร่วมกัน เช่น เชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา ศาสนา หรืออื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน เป็นต้น ซึ่งเป้าหมายของอาชญากรรมอาจจะเป็นตัวบุคคลหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลดังกล่าวก็ได้ นอกจากนี้ผู้กระทำความผิดเป้าหมายที่จะให้การกระทำต่อเหยื่อนั้นส่งผลไปถึงชุมชนหรือกลุ่มที่เหยื่อเป็นสมาชิกอยู่ด้วย เพื่อแสดงให้เห็นถึงการแบ่งแยกและการไม่ยอมรับในสิทธิและความเท่าเทียมกัน (Nithipraphawat, 2013)จึงอาจสรุปได้ว่าอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังนั้น เป็นผลที่ต่อเนื่องมาจากการแสดงออกหรือถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังอันนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงมากขึ้นในสังคมที่มีความขัดแย้งรุนแรงและนำไปสู่การปฏิเสธการอยู่ร่วมกัน (Rananan, 2012) ซึ่งอาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชังสามารถทำลายโครงสร้างของสังคมและทำให้สังคมแตกแยกได้

กฎหมายระหว่างประเทศที่ต่อต้านการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง

กฎหมายระหว่างประเทศที่สำคัญซึ่งแสดงออกถึงการต่อต้านการกระทำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights 1948 : UDHR) ซึ่งบัญญัติรับรองถึงสิทธิของบุคคลที่จะต้องไม่ได้รับการเลือกปฏิบัติว่า ทุกคนย่อมมีสิทธิและอิสรภาพทั้งปวงตามที่กำหนดไว้ในปฏิญญานี้โดยปราศจากการแบ่งแยกไม่ว่าชนิตใด อาทิ เชื้อชาติ ผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือทางอื่น พื้นเพทางชาติหรือสังคม ทรัพย์สิน กำเนิดหรือสถานะอื่น (ข้อ 2) ส่วนอนุสัญญาว่าด้วยการขจัดการเลือกปฏิบัติด้านเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination 1965 : CERD) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองบุคคลจากการเลือกปฏิบัติทางด้านเชื้อชาติ ก็ได้บัญญัติให้การกระทำในลักษณะที่เป็นการเผยแพร่ความคิดที่อยู่บนพื้นฐานของความเหนือกว่าหรือเกลียดชังทางเชื้อชาติหรือการแบ่งแยกสีผิว การยั่วยุให้เหยียดผิวหรือกระทำความรุนแรงต่อเชื้อชาติเป็นการขัดต่ออุดมคติของสังคมมนุษย์ใด ๆ ซึ่งจำเป็นต้องขจัดอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้ให้รัฐภาคีประมาณการโฆษณาชวนเชื่อทั้งมวลและองค์กรทั้งปวงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานดังกล่าว หรือที่พยายามให้เหตุผลรองรับหรือส่งเสริมความเกลียดชังหรือการเลือกปฏิบัติในรูปแบบใดก็ตาม (ข้อ 4)

เพื่อร่วมกันสร้างประชาคมระหว่างประเทศที่ปราศจากการแบ่งแยกทางเชื้อชาติและการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติทุกรูปแบบนอกจากนี้กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights 1966 : ICCPR) ได้บัญญัติห้ามมิให้มีการสนับสนุนให้เกิดความเกลียดชังในชาติ เผ่าพันธุ์ หรือศาสนา ซึ่งยั่วยุให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การเป็นปรปักษ์ หรือการใช้ความรุนแรง เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมายเช่นเดียวกัน (ข้อ 20 (2))

กฎหมายเกี่ยวกับการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังในต่างประเทศ

1. ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเป็นหนึ่งในสมาชิกของสหภาพยุโรป (European Union-EU) ซึ่งสหภาพยุโรปเองมีแนวทางการควบคุมการต่อสู้บางรูปแบบและการแสดงออกถึงการเหยียดเชื้อชาติและความเกลียดกลัวชาวต่างชาติด้วยกฎหมายอาญา 2008/913/JHA, 28.11.2008 (Casarosa, 2019) หากว่าการกระทำมีเจตนายั่วยุให้เกิดความรุนแรงหรือความเกลียดชังต่อสาธารณชนกลุ่มบุคคลหรือสมาชิกของกลุ่มดังกล่าวโดยอ้างอิงถึงเชื้อชาติ สีผิว ศาสนา เชื้อสายหรือชาติหรือชาติกำเนิด หรือแสดงความเห็นอกเห็นใจ ปฏิเสธ หรือดูถูกอาชญากรรมของการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างร้ายแรง อาชญากรรมต่อมนุษยชาติและอาชญากรรมสงครามตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญของศาลอาญาระหว่างประเทศและในกฎบัตรระหว่างประเทศ

ขณะที่ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีเองก็มีประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว อันเนื่องมาจากอคติหรือความเกลียดชัง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ทำให้ชาวเยอรมันและสังคมโลกหันมาให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากขึ้น ประมวลกฎหมายอาญาเยอรมัน (Strafgesetzbuch : StGB หรือ The Penal Code) จึงกำหนดความผิดสำหรับการกระทำในลักษณะเป็นการรบกวนความสงบสุขของประชาชน โดยการยุยงให้เกิดความเกลียดชังต่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือเรียกร้องให้มีการใช้ความรุนแรง หรือกระทำการอันเป็นการต่อต้านกลุ่มดังกล่าว หรือทำลายศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น โดยการดูถูก การใส่ร้ายอย่างร้ายแรง หรือการทำลายชื่อเสียงของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งรวมทั้งการเผยแพร่เนื้อหาหรือข้อความต่อสาธารณชนหรือบุคคลอื่นใด หรือการผลิต ครอบครอง จัดหา เก็บ รับรองการนำเข้าหรือส่งออกเนื้อหาหรือข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีลักษณะเป็นการยุยงให้เกิดความเกลียดชังต่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กลุ่มสัญชาติ เผ่าพันธุ์ หรือกลุ่มศาสนา หรือลักษณะพิเศษที่เกี่ยวกับชนบทรณนิยมท้องถิ่น ไม่ว่าการเผยแพร่และการนำเสนอเนื้อหาหรือข้อมูลดังกล่าวจะได้กระทำโดยทางวิทยุ การบริการด้านการสื่อสาร หรือการบริการโทรคมนาคมก็ตาม นอกจากนี้รวมถึงการปฏิเสธหรือแสดงให้เห็นเชื่อว่าการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวของพรรคนาซีไม่เคยเกิดขึ้น หรือการเห็นชอบ ยกย่อง และแสดงให้เห็นว่าการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จของพรรคนาซีเป็นสิ่งที่ถูกต้องอีกด้วยแต่การกระทำบางลักษณะที่เป็นไป

เพื่อให้การให้บริการทางการศึกษา การป้องกันไม่ให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ การส่งเสริมศิลปะหรือวิทยาศาสตร์ การวิจัย การเรียนการสอน หรือการรายงานเกี่ยวกับเหตุการณ์ในปัจจุบันหรือประวัติศาสตร์ หรือวัตถุประสงค์อื่นที่คล้ายกันสามารถที่จะกระทำได้โดยเป็นเหตุยกเว้นความผิด (มาตรา 130)

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีก็ยังคงประสบปัญหาการฟืนคืนของอุดมการณ์ฝ่ายขวาซึ่งเป็นกลุ่มเหยียดเชื้อชาติที่นิยมความรุนแรง เช่น กลุ่มสังคมนิยมใต้ดินแห่งชาติ (National Socialist Underground-NSU) กลุ่มนีโอนาซี (Neo-Nazis) เป็นต้น ซึ่งอาศัยช่องทางอินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่ข้อความที่ยั่วและการโฆษณาชวนเชื่อรวมทั้งการระดมพลผู้สนับสนุนผ่านโซเชียลมีเดีย (BBC NEWS, 2020) จึงต้องมีการออกกฎหมายว่าด้วยการบังคับใช้เครือข่ายของเยอรมนี (Netzwerkdurchsetzungsgesetz-NetzDG) ซึ่งมีบทลงโทษสำหรับการดูหมิ่นทางออนไลน์และการกำหนดมาตรการให้บริษัทโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ต้องรายงานและลบคำพูดแสดงความเกลียดชัง การคุกคามการก่อการร้าย และการแสวงประโยชน์จากเด็กโดยทันทีภายใน 24 ชั่วโมงหลังจากได้รับคำร้องเรียน (Glaun, 2021)

2. ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษประกอบไปด้วยประชากรที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม มีทั้งประชากรเชื้อสายอังกฤษ เอเชีย และแอฟริกาอาศัยอยู่ร่วมกัน ส่งผลให้เกิดการโจมตีโดยเหยียดสีผิวขึ้นประมาณ 70,000 ครั้งต่อปีและการโฆษณาชวนเชื่อที่แสดงออกถึง

ความเกลียดชังมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น จึงมีกฎหมายจำกัดการแสดงออกถึงความเกลียดชังเพื่อหลีกเลี่ยงอันตรายต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน (Stefancic and Delgado, 1993) กฎหมาย Public Order Act 1986 ได้กำหนดให้ “ความเกลียดชังต่อเชื้อชาติ” หมายถึง ความเกลียดชังต่อกลุ่มคนที่ถูกกำหนดโดยการอ้างอิงถึงสีผิว เชื้อชาติ สัญชาติ (รวมถึงการเป็นพลเมือง) หรือกลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนพื้นเมือง (มาตรา 17) การใช้ถ้อยคำที่แสดงออกถึงการข่มขู่ การหมิ่นประมาท หรือดูถูกดูแคลน หรือแสดงพฤติกรรมหรือกระทำการใด ๆ เป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะเช่นว่านั้น ซึ่งผู้กระทำมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดความเกลียดชังต่อเชื้อชาติ หรือมีพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นว่ามีความเกลียดชังต่อเชื้อชาติเป็นความผิด (มาตรา 18 (1)) ไม่ว่าจะเป็นได้กระทำลงในที่สาธารณะหรือสถานที่ส่วนบุคคล เป็นความผิด ยกเว้นเป็นการพูดแสดงพฤติกรรมหรือเอกสารโดยบุคคลที่อยู่ภายในเคหสถานนั้น และไม่มีผู้ได้ยินหรือได้เห็น เว้นแต่เป็นการกระทำโดยบุคคลอื่นหรือในสถานที่อื่น (มาตรา 18 (2)) ส่วนผู้ที่ตีพิมพ์ หรือเผยแพร่ข้อความที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือวัตถุที่มีเนื้อหาเป็นการข่มขู่ การหมิ่นประมาท หรือดูถูกดูแคลนโดยมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดความเกลียดชังต่อเชื้อชาติ หรือมีพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นว่ามีความเกลียดชังต่อเชื้อชาติก็มีความผิดเช่นเดียวกัน (มาตรา 19 (1))

นอกจากนี้ การใช้ถ้อยคำหรือแสดงพฤติกรรมที่คุกคามหรือแสดงเนื้อหาที่เป็นลายลักษณ์อักษรใด ๆ ที่เป็นการข่มขู่ โดยผู้กระทำมีเจตนาที่จะปลุกระดมให้เกิดความเกลียดชังทางศาสนา

(มาตรา 29B (1)) กล่าวคือ ความเกลียดชังต่อกลุ่มบุคคลที่ถูกกำหนดโดยการอ้างอิงเรื่องความเชื่อทางศาสนาหรือไม่มีความเชื่อทางศาสนา (มาตรา 29A) เป็นความผิดตามกฎหมาย Racial and Religious Hatred Act 2006 ด้วยอีกทั้งกฎหมาย The Criminal Justice and Immigration Act 2008 ยังระบุถึงการแสดงออกซึ่งความเกลียดชังบนพื้นฐานเรื่องเพศและวิถีทางเพศว่า “ความเกลียดชังเนื่องด้วยรสนิยมทางเพศ” หมายความว่า ความเกลียดชังต่อกลุ่มบุคคลที่กำหนดโดยการอ้างอิงถึงรสนิยมทางเพศ (ไม่ว่าจะเป็นบุคคลเพศเดียวกัน เพศตรงข้าม หรือทั้งสองอย่าง) (มาตรา 29AB) ทั้งนี้มาตรา 145 และ 146 ของกฎหมาย The Criminal Justice Act 2003ให้อำนาจอัยการที่จะยื่นคำร้องเพิ่มโทษสำหรับผู้ที่ถูกตัดสินว่ากระทำความผิดทางอาญาด้วยความเกลียดชังได้ด้วย

3. ประเทศสหรัฐอเมริกา

แม้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีประสบการณ์จากการต่อสู้เพื่อความเสมอภาคระหว่างกลุ่มคนผิวขาวและผิวดำมาอย่างยาวนาน อันเป็นความเกลียดชังจากการเหยียดสีผิว (Uttakham, 2015) แต่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ให้ความคุ้มครองอย่างกว้างขวางเป็นพิเศษสำหรับคำพูดและการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม รวมถึงคำพูดแสดงความเกลียดชัง เนื่องจากการแก้ไขครั้งแรกของรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐของสหรัฐอเมริกาไม่มีคำจำกัดความของ “เสรีภาพในการพูด” จึงห้ามมิให้รัฐสภาบัญญัติกฎหมายที่เป็นการแทรกแซงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน แต่เป็นอำนาจของศาลฎีกาสหรัฐในการตีความเกี่ยวกับเสรีภาพในการแสดง

ความคิดเห็นของประชาชน โดยเฉพาะการจำกัดการใช้เสรีภาพที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมของประชาชน ความคิดเห็นของศาลฎีกาสหรัฐจึงเป็นที่มาของกฎหมาย ซึ่งมีการวางแนวทางว่าเสรีภาพในการแสดงออกนั้นไม่เป็นที่สุจริตรัฐบาลสามารถจำกัดเสรีภาพของการแสดงออกที่จะก่อให้เกิดอันตรายอันชัดแจ้งและเป็นที่ยอมรับอันจะนำมาซึ่งสิ่งที่เป็นอันตรายอย่างแท้จริงได้แต่เฉพาะกรณีที่เกิด “อันตรายอันชัดแจ้งและเป็นที่ยอมรับ” เท่านั้น (Schenck v. United States, 249 U.S. 47, 52 (1919)) และการลงโทษจะสมเหตุสมผลก็ต่อเมื่อการกระทำนั้นก่อให้เกิดอันตรายอันชัดแจ้งและเป็นที่ยอมรับโดยอันตรายที่เกิดขึ้นนั้นต้องรุนแรงและเป็นการเกิดผลขึ้นในทันทีทันใด ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องปรากฏอย่างชัดแจ้งในขณะนั้น ก่อนที่ศาลจะจำกัดการแสดงออกซึ่งความเห็นของบุคคล (Abrams v. United States, 250 U.S. 616, 627 (1919)) (Beach, 2019)

แม้ว่าหลักการตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาจะให้เสรีภาพแก่บุคคลในการแสดงออกพูด หรือแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระและไม่มีขอบเขต การแสดงออกถึงความเกลียดชังต่อกลุ่มใด ๆ และคำพูดหรือการแสดงออกที่ยั่วให้ผู้อื่นเกลียดชังได้รับการคุ้มครองในกฎหมายของสหรัฐอเมริกา แต่คำพูดหรือการแสดงออกที่มีเนื้อหาหรือข้อความ เป็นคำพูดที่ยั่วให้ผู้อื่นใช้ความรุนแรงหรือการกระทำที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ คำพูดที่กระตุ้นปฏิกิริยารุนแรงต่อผู้พูด (คำต่อสู) คำพูดที่ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงหรือทำลายชื่อเสียงของผู้อื่น (หมิ่นประมาทกลุ่ม) คำพูดที่คุกคามผู้อื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยตรง และคำพูดที่ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่ผิดกฎหมาย

(สภาพแวดล้อมที่เป็นศัตรูในที่ทำงาน) เหล่านี้ผู้กระทำอาจถูกลงโทษได้ (Fisch, 2002)

ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้เกิดกระแสเกลียดชังชาวอเมริกันเชื้อสายเอเชียในประเทศสหรัฐอเมริกาและนำไปสู่เหตุการณ์น่าสลดอันเกิดจากการใช้ความรุนแรงต่อชาวเอเชียหลายต่อหลายเหตุการณ์ เช่น การทุบตีร่างกาย ทำร้ายด้วยอาวุธมีด และการเผชิญหน้าในที่สาธารณะรูปแบบอื่น ๆ เป็นต้น (Ungprasert, 2021) ทำให้มีการเรียกร้องจนนำไปสู่การตรากฎหมาย COVID-19 Hate Crimes ACT ขึ้นมาเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการรับมือและจัดการกับคดีอาชญากรรมอันเกิดจากความเกลียดชัง (Jin, 2021)

4. ประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความเป็นพหุสังคม (Plural Society) เนื่องจากประชากรมีความหลากหลายทางเชื้อชาติภาษาศาสนา และวัฒนธรรมอันประกอบด้วยกลุ่มชนเชื้อชาติหลัก 4 กลุ่ม คือ จีนมาเลย์อินเดียและอื่น ๆ ทำให้เกิดการแบ่งแยกชุมชนออกไปตามลักษณะเชื้อชาติภาษาและศาสนาขึ้นภายในสังคมโดยรวม (Chankhuang, 2003) จากวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างกันดังกล่าวจึงต้องมีการป้องกันความแตกแยกและเกลียดชังระหว่างกลุ่มบุคคลในประเทศ ด้วยการออกกฎหมาย The Sedition Act 1948 ซึ่งเอาผิดกับบุคคลใดก็ตามที่ใช้พูด คำปลุกระดมใด ๆ (มาตรา 4 (1) b) พิมพ์ ตีพิมพ์ ขาย เสนอขาย แจกจ่ายหรือทำซ้ำสิ่งตีพิมพ์ที่เป็น การปลุกระดม (มาตรา 4 (1) c) หรือนำเข้าสิ่งตีพิมพ์ที่ปลุกปั่น (มาตรา 4 (1) d) รวมทั้งมีสิ่งพิมพ์ยี่ห้อใด ๆ

อยู่ในครอบครองโดยปราศจากข้อแก้ตัวที่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 4 (2) โดยมีแนวโน้มทำให้เกิดความเกลียดชังดูหมิ่นหรือกระตุ้นให้เกิดความไม่พอใจต่อรัฐบาล (มาตรา 3 (1) a) ปลุกเร้าพลเมืองหรือผู้อยู่อาศัยในประเทศสิงคโปร์ให้เกิดความพยายามในการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีการที่ผิดกฎหมาย (มาตรา 3 (1) b) ก่อให้เกิดความเกลียดชังดูหมิ่นหรือกระตุ้นให้เกิดความไม่พอใจต่อการบริหารงานด้านยุติธรรมในประเทศสิงคโปร์ (มาตรา 3(1) c) การก่อให้เกิดความไม่พอใจระหว่างพลเมืองหรือผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศสิงคโปร์ (มาตรา 3 (1) d) รวมทั้งการก่อให้เกิดความรู้สึกมั่งร้ายและความเกลียดชังระหว่างเชื้อชาติหรือชนชั้นต่าง ๆ ของประชากรสิงคโปร์ (มาตรา 3 (1) e) นอกจากนี้เพื่อความปรองดองอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่พลเมืองที่นับถือศาสนาต่างก็มีการออกกฎหมาย The Maintenance of Religious Harmony Act 1990 (MRHA) ซึ่งให้อำนาจรัฐมนตรีออกคำสั่งห้ามนักบวช พระภิกษุ อิหม่าม หรือบุคคลอื่นใดซึ่งอยู่ในตำแหน่งผู้มีอำนาจในกลุ่มหรือสถาบันศาสนาใด ๆ หรือสมาชิกใด ๆ ซึ่งได้กระทำหรือกำลังพยายามกระทำการใด ๆ ให้เกิดความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ ความเกลียดชัง ความมั่งร้าย หรือความเกลียดชังระหว่างกลุ่มศาสนาต่าง ๆ (มาตรา 8)

ประเทศสิงคโปร์ยังมีกฎหมาย Protection from Online Falsehoods and Manipulation Act 2019 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกัน ระวัง ตรวจสอบ และควบคุมการสื่อสารข้อความเท็จ รวมทั้งการใช้ช่องทางออนไลน์ในทางที่ผิด โดยห้ามมิให้บุคคลกระทำการใด ๆ อันเป็นการปลุกระดม

ความรู้สึกเป็นปฏิกิริยา ความเกลียดชัง หรือ เจตนาร้ายระหว่างบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในหรือนอกสังคมเพื่อแจ้งข้อความในสังคมอีกด้วย (มาตรา 7)

กฎหมายเกี่ยวกับการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังของไทย

แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 จะได้บัญญัติรับรองถึงเสรีภาพของบุคคลในการแสดงความคิดเห็นการพูดการเขียน การพิมพ์ การโฆษณาและการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นไว้ก็ตามแต่เสรีภาพในการแสดงออกที่กล่าวมานี้เป็นเสรีภาพที่มีเงื่อนไข กล่าวคือ รัฐอาจจำกัดการใช้เสรีภาพนี้ได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนหรือเพื่อป้องกันสุขภาพของประชาชน (มาตรา 34) ดังที่กล่าวมาแล้วว่า การแสดงออกหรือคำพูดที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังเป็นเสรีภาพในการแสดงออกของบุคคลอย่างหนึ่ง หากแต่การแสดงออกในลักษณะดังกล่าวเป็นการใช้เสรีภาพที่กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น เป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งนานาประเทศได้ให้ความสำคัญในการควบคุมการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังนี้มากขึ้น แต่เมื่อย้อนกลับมาดูกฎหมายของไทยในปัจจุบันไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือกำหนดให้การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังเป็นความผิดไว้โดยเฉพาะเจาะจง

แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดบัญญัติให้อำนาจจำกัดการใช้เสรีภาพที่เกินเลยนี้ได้

อย่างไรก็ตาม แม้จะไม่มีกฎหมายลงโทษการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังโดยตรง แต่ลักษณะการกระทำดังกล่าวมีความใกล้เคียงกับความผิดฐานหมิ่นประมาทและดูหมิ่นตามประมวลกฎหมายอาญามากที่สุด ซึ่งหากเปรียบเทียบกันระหว่างลักษณะของการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา 326 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท...” จะเห็นได้ว่า

1. เจตนารมณ์ของกฎหมาย ความผิดฐานหมิ่นประมาทอยู่ในหมวด 3 ลักษณะ 11 ของประมวลกฎหมายอาญาอันว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพและชื่อเสียง ซึ่งมีลักษณะเป็นการคุ้มครองปัจเจกบุคคลจากการกระทำของบุคคลอื่นมากกว่าที่จะเป็นการคุ้มครองความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของสังคม ทั้งนี้พิจารณาได้จากที่บทบัญญัติในมาตรา 333 กำหนดให้ความผิดในหมวดนี้เป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งหากผู้ถูกกระทำหรือผู้เสียหายไม่พอใจร้องทุกข์ดำเนินคดี รัฐก็เอาผิดและลงโทษผู้กระทำไม่ได้ ขณะที่การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังนอกจากจะกระทบต่อเสรีภาพหรือชื่อเสียงของผู้อื่นแล้ว ยังกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะนำไปสู่ความขัดแย้งที่รุนแรงในสังคมการปฏิเสศการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมทั้งอาชญากรรมที่เกิด

จากความเกลียดชัง จึงมีลักษณะเป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ซึ่งรัฐมีอำนาจเอาผิดและลงโทษผู้กระทำได้ไม่ว่าจะมีผู้ถูกกระทำหรือผู้เสียหายโดยตรงหรือไม่ จึงเห็นได้ว่าสิ่งที่กฎหมายต้องการคุ้มครองจากการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทแตกต่างจากการกระทำที่เป็นการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง ดังนั้น การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังจึงเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ไม่ใช่ความผิดส่วนบุคคลที่สามารถยอมความกันได้

2. องค์ประกอบของความผิดสามารถแยกองค์ประกอบได้ดังนี้

1) ผู้กระทำ ในความผิดฐานหมิ่นประมาทตัวผู้กระทำ คือ “ผู้ใด” ซึ่งในที่นี้เป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล กรณีนี้ย่อมสอดคล้องกันทั้งในความผิดฐานหมิ่นประมาทและการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง เพราะผู้กระทำความผิดอาจเป็นบุคคลใดก็ได้

2) การกระทำ ในความผิดฐานหมิ่นประมาทการกระทำ ได้แก่ “ใส่ความต่อบุคคลที่สาม” ซึ่งการ “ใส่ความ” เป็นถ้อยคำในกฎหมายหมายถึงการยืนยันข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นความจริงหรือเท็จก็ได้ และการใส่ความอาจกระทำได้ไม่จำกัดวิธี เช่น ใช้คำพูด ให้ความหมายหรือแสดงกิริยาอาการอย่างหนึ่งอย่างใด หรือใช้ภาษาใบ้ สัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น (Kasemsan, 2019) ขณะที่การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังนั้นก็สามารถกระทำในรูปแบบใด ๆ ก็ได้เหมือนกัน เช่น การใช้ถ้อยคำ การเขียน การยุยง หรือพฤติกรรมที่โจมตีหรือใช้ภาษาที่หยาบคายหรือเลือกปฏิบัติ เป็นต้น

แต่การใส่ความที่เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงในความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้น แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกาแยกออกเป็นกรณีใส่ความเกี่ยวกับความประพฤติ เรื่องประเวณีหรือความประพฤติที่ไม่เหมาะสมหรืออันควรในทางเพศ หน้าที่การงาน ความไม่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจ การเงินหรือสังคม เช่น รับสินบน (ฎีกาที่ 1628/2500) เป็นเมียน้อย (ฎีกาที่ 97/2541) เป็นข้าราชการโกงบ้านโกงเมือง (ฎีกาที่ 3316/2525) จ่ายเช็คไม่มีเงิน (ฎีกาที่ 407/2523) เป็นต้น แต่หากเป็นเพียงแต่คำหยาบหรือคำด่าไม่ผิดฐานหมิ่นประมาทแต่อาจผิดฐานดูหมิ่นซึ่งหน้าตามมาตรา 393 ซึ่งเป็นเพียงความผิดลหุโทษ ขณะที่การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังนั้น มิใช่ข้อเท็จจริงที่ยึดโยงอยู่กับความประพฤติของบุคคลเท่านั้น แต่เป็นข้อเท็จจริงที่เชื่อมโยงกับเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สัญชาติ ศาสนา สีผิว เพศสภาพ วิถีทางเพศ หรือปัจจัยเชิงสัญลักษณ์อื่น ๆ เช่น การเปรียบเทียบชาวพุทธซึ่งเป็นแมลงสาบถ้าเราไม่กำจัดพวกมัน พวกมันจะเป็นฝ่ายกำจัดเรา (Ndahiro, 2019) การปฏิเสธการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวของพรรคสังคมนิยม หรือการแสดงสัญลักษณ์ของกลุ่ม Ku Klux Klan-(KKK) ด้วยการเผาไม้กางเขนเพื่อข่มขู่และสร้างความหวาดกลัวให้กับคนผิวดำ (Britannica, 2021) เป็นต้น ดังนั้น การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังจึงมีความหมายกว้างกว่าการใส่ความและดูหมิ่นตามประมวลกฎหมายอาญา เพราะการกระทำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังบางกรณีอาจเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่น แต่ไม่ได้หมายความว่าใส่ความหรือดูหมิ่นจะเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังทุกกรณี

ขณะเดียวกันการใส่ความที่เจตนาจะให้เกิดการแพร่หลายโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียงหรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ย่อมเป็นเหตุให้ผู้กระทำได้รับผิดฐานหมิ่นประมาทเพิ่มขึ้นตามมาตรา 328 เช่น การโฆษณาหนังสือพิมพ์ (ฎีกาที่ 1312/2542) การแถลงข่าวต่อผู้สื่อข่าว (ฎีกาที่ 3545/2558) เป็นต้น ขณะที่การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังมีลักษณะการกระทำเป็นการแพร่กระจาย ปลุกกระดม ส่งเสริม หรือแสดงให้เห็นถึงความเกลียดชังในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโดยเอกสาร สิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ การบริการด้านการสื่อสาร การบริการโทรคมนาคม รวมถึงสื่อออนไลน์ด้วย ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทโดยการโฆษณาได้ แต่เป็นที่น่าเสียดายว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560) ซึ่งเอาผิดกับบุคคลที่เผยแพร่หรือส่งต่อซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น (มาตรา 14 (5) กลับลงโทษเฉพาะบุคคลที่รู้อยู่แล้วว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือนปลอมเป็นเท็จ หรือเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรหรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา หรือที่มีลักษณะอันลามก (มาตรา 14 (1) (2) (3) และ (4)) เท่านั้น ซึ่งไม่มีส่วนใดเกี่ยวข้องกับหรือระบุถึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่เป็นการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังแต่อย่างใด จึงไม่อาจนำบทกฎหมายในพระราชบัญญัติ

ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 มาลงโทษผู้ที่เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์อันมีลักษณะเป็นการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังให้แพร่กระจายออกไปสู่สาธารณชนได้ ซึ่งกรณีนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวทางและมุมมองของประเทศไทยที่แตกต่างกับต่างประเทศ ในขณะที่ประเทศต่าง ๆ อาทิ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหรัฐอเมริกา พยายามพัฒนาและแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบัน ซึ่งใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตและสื่อออนไลน์ในการแสดงออกถึงความเกลียดชังต่อกัน โดยการสร้างบทกฎหมายเฉพาะขึ้นมาควบคุมการกระทำในลักษณะดังกล่าว แต่ประเทศไทยกลับลดการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาออกจากความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ฯ (มาตรา 14 (1)) แม้ว่าอัตราโทษจำคุกตามกฎหมายฉบับนี้จะหนักกว่าประมวลกฎหมายอาญาก็ตาม เช่น พิมพ์ข้อความหมิ่นประมาทลงในโปรแกรมไลน์ (ฎีกาที่ 6794/2561) ถอดคำพูดปราศรัยหมิ่นประมาทนำไปลงพิมพ์เผยแพร่ในเว็บไซต์ (ฎีกาที่ 2778/2561) เป็นต้น

3) วัตถุประสงค์การกระทำ ในความผิดฐานหมิ่นประมาท ได้แก่ “ผู้อื่น” ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคลเช่นเดียวกัน แต่การกล่าวถึง “ผู้อื่น” นั้น ผู้กระทำความผิดต้องทำให้บุคคลที่สามหรือผู้ฟังนั้นสามารถคาดหมายหรือทราบได้ว่าเป็นบุคคลใด ถ้าบุคคลที่สามหรือผู้ฟังไม่อาจคาดเดาได้ว่าหมายถึงใคร ยังไม่ถือว่าเป็นข้อความที่มีการหมิ่นประมาทบุคคลผู้นั้นโดยชัดเจนแล้ว

เช่น กล่าวหานายแพทย์ชายคนหนึ่งของโรงพยาบาลศิริราชกระทำอนาจาร (ฎีกาที่ 1325/2498) กล่าวว่าตำรวจกองปราบปรามโรจจิตบ้านนาจ (ฎีกาที่ 3167/2545) กล่าวถึงกองทัพบก แต่ไม่ระบุว่าเป็นกองทัพบกใด (ฎีกาที่ 3954/2539) หรือกล่าวถ้อยคำถึงราษฎรในหมู่บ้านซึ่งมีจำนวนประมาณ 40,000 คน ว่าเป็นคอมมิวนิสต์ (ฎีกาที่ 1636/2522) เป็นต้น ขณะที่การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังอาจเป็นการกระทำต่อผู้อื่นหรือกลุ่มสาธารณะที่มีพื้นฐานเชิงอัตลักษณ์เชื่อมโยงเกี่ยวพันกันด้านเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สัญชาติ ศาสนา สีผิว เพศสภาพ วิถีทางเพศ หรือปัจจัยเชิงสัญลักษณ์อื่น ๆ ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น กรณีที่ไม่สามารถคาดหมายหรือทราบได้ว่าหมายถึงผู้ใดโดยเฉพาะเจาะจง แต่ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าวนี้กระทบต่อกลุ่มคนที่มีพื้นฐานเชิงอัตลักษณ์บางอย่างร่วมกันและการกระทำนั้นได้ก่อให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในสังคม เช่นนี้แล้วบทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาทไม่อาจใช้บังคับหรือลงโทษต่อการกระทำเช่นนั้นได้

แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 206 จะมีองค์ประกอบความผิดว่า “ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ แก่วัตถุหรือสถานอันเป็นที่เคารพในทางศาสนาของหมู่ชนใด อันเป็นการเหยียดหยามศาสนานั้น...” แต่สิ่งที่กฎหมายต้องการคุ้มครองจากการกระทำที่เป็นการเหยียดหยาม คือ วัตถุหรือสถานที่ในทางศาสนาเท่านั้น ไม่รวมถึงตัวบุคคลที่นับถือศาสนานั้นด้วย ดังนั้น การแสดงออกถึงความเกลียดชังต่อบุคคลหรือกลุ่มบุคคลด้วยเหตุแห่งความแตกต่างทาง

ศาสนา จึงไม่อาจอาศัยบทบัญญัติมาตรานี้ลงโทษผู้กระทำได้เช่นเดียวกัน

4) พฤติการณ์ประกอบการกระทำในความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ “โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น หรือถูกเกลียดชัง” ซึ่งพฤติการณ์ประกอบการกระทำนี้ ไม่ใช่ผลของการกระทำจึงไม่จำเป็นต้องมีความเสียหายที่กล่าวมานี้เกิดขึ้นจริง การวินิจฉัยต้องอาศัยความรู้สึกนึกคิดของคนทั่วไปไม่ใช่ของผู้กระทำ เนื่องจากความผิดฐานหมิ่นประมาทมุ่งคุ้มครองปัจเจกบุคคลเป็นหลัก จึงเห็นได้ว่าพฤติการณ์ประกอบการกระทำเป็นความเสียหายต่อบุคคลเท่านั้น ขณะที่การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังมุ่งที่จะคุ้มครองทั้งปัจเจกบุคคลและประโยชน์สาธารณะ เพราะการกระทำลักษณะดังกล่าวมิใช่เพียงมีผลกระทบโดยตรงต่อบุคคลที่ถูกกระทำ แต่ยังกระทบไปถึงกลุ่มบุคคล ชุมชน และสังคมที่มีอัตลักษณ์ร่วมกันกับผู้ถูกกระทำด้วย ดังนั้น พฤติการณ์ประกอบการกระทำในความผิดที่เกี่ยวกับการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง จึงต้องมีความหมายกว้างกว่าความผิดฐานหมิ่นประมาท กล่าวคือน่าจะก่อให้เกิดการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย การรักษาความมั่นคงของรัฐ และการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

5) เจตนา เป็นองค์ประกอบภายในของความผิดอาญา ในความผิดฐานหมิ่นประมาทเพียงแต่มีเจตนาธรรมดาตามมาตรา 59 กล่าวคือประสงค์ต่อผลหรือเล็งผลและรู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดว่าเป็นการ “ใส่ความ”

ก็เป็นการเพียงพอแล้ว แต่ในการกระทำที่เป็นการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังนั้น จะเห็นได้ว่าเจตนาหรือความต้องการที่แท้จริงของผู้กระทำนั้น ต้องการให้เกิดความหวาดกลัว ความไม่ปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน การต่อต้าน การแบ่งแยกทางสังคม การขจัดฝ่ายตรงข้ามให้พ้นไปจากสังคม ดังนั้น การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง นอกจากผู้กระทำจะมีเจตนาธรรมดาตามมาตรา 59 แล้ว ผู้กระทำจะต้องมีเจตนาพิเศษด้วย กล่าวคือ เพื่อให้เกิดความเกลียดชัง ความเกลียดกลัว การต่อต้าน การทำร้าย หรือรูปแบบอื่น ๆ ต่อประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กลุ่มเชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศสภาพ กลุ่มวิถีทางเพศหรือปัจจัยเชิงสัญลักษณ์อื่น ๆ

แม้ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 116 จะมียกประกอบความผิดว่า “ผู้ใดกระทำให้ปรากฏแก่ประชาชนด้วยวาจา หนังสือ หรือวิธีอื่นใดอันมิใช่เป็นการกระทำภายในความมุ่งหมายแห่งรัฐธรรมนูญ หรือมิใช่เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือติชมโดยสุจริต (1) เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินหรือรัฐบาล โดยใช้กำลังข่มขืนใจหรือใช้กำลังประทุษร้าย (2) เพื่อให้เกิดความปั่นป่วนหรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชนถึงขนาดที่จะก่อความไม่สงบขึ้นในราชอาณาจักร หรือ (3) เพื่อให้ประชาชนล่วงละเมิดกฎหมายแผ่นดิน...” แต่บทบัญญัติเช่นนี้ผู้กระทำจะต้องกระทำให้ปรากฏต่อประชาชนเท่านั้น และขณะเดียวกันต้องมีเจตนาพิเศษหรือเหตุจูงใจตามข้อ 1, 2, 3 ที่ระบุไว้ ดังนั้น การกระทำที่แสดงออกถึงความเกลียดชังที่กล่าวมาแล้ว จึงไม่อาจถูกลงโทษโดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา

นี้ได้ เพราะการกระทำและเจตนาพิเศษไม่เข้าองค์ประกอบความผิด

3. เหตุยกเว้นความรับผิดชอบ ในความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญามีเหตุยกเว้นความผิดให้แก่ผู้กระทำ ทั้งในส่วนที่ทำให้การกระทำนั้นไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาท และในส่วนที่การกระทำนั้นยังมีความผิดอยู่ แต่ผู้กระทำไม่ต้องรับโทษ ได้แก่ กรณีไม่มีความผิดถ้าได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อความใดโดยสุจริต เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนหรือป้องกันส่วนได้เสียเกี่ยวกับตนตามครองธรรม ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่ ติชมด้วยความเป็นธรรมซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนย่อมกระทำ ในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรมเรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม (มาตรา 329) และคู่ความหรือทนายความของคู่ความซึ่งแสดงความคิดเห็นหรือข้อความในกระบวนการพิจารณาคดีในศาลเพื่อประโยชน์แก่คดีของตน (มาตรา 331) ส่วนกรณีไม่ต้องรับโทษ ถ้าพิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง แต่ต้องไม่ใช่การใส่ความเรื่องส่วนตัวและการพิสูจน์เป็นประโยชน์แก่ประชาชน (มาตรา 330) จะเห็นได้ว่าเหตุยกเว้นความผิดส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้กระทำ

ส่วนการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง เมื่อเทียบกับประมวลกฎหมายอาญาของเยอรมันก็มีเหตุยกเว้นความผิดให้แก่การกระทำบางลักษณะเช่นกัน ถ้าการกระทำนั้น เป็นไปเพื่อการให้บริการทางการศึกษา การป้องกันไม่ให้เกิดการเคลื่อนไหวที่ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ

การส่งเสริมศิลปะหรือวิทยาศาสตร์ การวิจัย การเรียนการสอน หรือการรายงานเกี่ยวกับ เหตุการณ์ในปัจจุบันหรือประวัติศาสตร์ หรือ วัตถุประสงค้อื่นที่คล้ายกัน (ตามมาตรา 86 (3)) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่บัญญัติให้ความคุ้มครอง เสรีภาพทางวิชาการไว้เช่นเดียวกัน เพียงแต่การใช้เสรีภาพทางวิชาการนั้นต้องไม่ขัดต่อหน้าที่ของ ปวงชนชาวไทยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และต้องเคารพและไม่ปิดกั้นความเห็นต่างของ บุคคลอื่น (มาตรา 34 วรรคสอง)

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า แม้การ กระทำที่เป็นการใส่ความทำให้ผู้อื่นเสียชื่อเสียง หรือถูกดูหมิ่นเกลียดชังจากบุคคลที่สามจะเป็น ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมาย อาญาก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวให้ความคุ้มครอง เฉพาะบุคคลผู้ถูกระทำเท่านั้น ไม่รวมถึงกลุ่มบุคคล การหมิ่นประมาทกลุ่มบุคคลที่ไม่อาจจะระบุได้ โดยเฉพาะเจาะจงจึงไม่อาจลงโทษได้ ขณะที่ การใส่ความจำกัดเฉพาะเกี่ยวกับความประพฤติ เรื่องประเวณีหรือความประพฤติที่ไม่เหมาะสม หรืออันควรในทางเพศ หน้าที่การงาน ความไม่น่า เชื่อถือเกี่ยวกับสถานะทางเศรษฐกิจการเงินหรือ สังคมตามแนวทางวินิจฉัยของศาลฎีกาเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมถึงการใส่ความที่เกิดจากความ เกลียดชังอันมีพื้นฐานเชิงอัตลักษณ์ที่แตกต่างกัน ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เช่น เชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ ความเชื่อทางศาสนา เพศสภาพ วิถี ทางเพศ หรือปัจจัยเชิงสัญลักษณ์อื่น ๆ เป็นต้น ดังนั้น การกระทำที่เป็นการหมิ่นประมาทผู้อื่น

ตามประมวลกฎหมายอาญาจึงไม่ใช่เป็นการแสดงออก ที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังเสมอไป ความผิด ฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา จึงไม่ได้ครอบคลุมไปถึงการแสดงออกที่ก่อให้เกิด ความเกลียดชัง เพราะการแสดงออกต่อกลุ่ม บุคคลจำนวนมากที่มีพื้นฐานเชิงอัตลักษณ์ร่วมกัน บางประการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเกลียดชัง ความรุนแรง ความแตกแยก ความไม่สงบสุข ในชุมชนหรือสังคม ไม่อาจนำกฎหมายหมิ่นประมาท มาใช้บังคับหรือลงโทษได้ ทำให้การกระทำในลักษณะ ดังกล่าวไม่เป็นความผิดอาญา

ด้วยเหตุนี้ ผู้เขียนเห็นว่า การแสดงออก ที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังเป็นการกระทำที่เกิดจาก การใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา และการสื่อ ความหมายโดยวิธีอื่นใดที่มีใช้กระทบต่อสิทธิหรือ เสรีภาพของบุคคลอื่นเท่านั้น แต่ยังเป็นอันตราย กระทบต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนด้วย ซึ่งที่ผ่านมา สังคมไทยเผชิญกับปัญหาความแตกแยกของคน ในสังคมจากความเห็นต่างทางการเมืองด้วยการ สรรหาถ้อยคำถูกเหยียดหยันมาใช้เรียกผู้คนที่มีความเชื่อทางการเมืองแตกต่างจากตนการที่นักเรียน นักศึกษาต่างสถาบันเข้าต่อสู้ทำร้ายร่างกายกัน อันเกิดจากการปลุกฝังความเกลียดชังกันจากรุ่น สู่รุ่น หรือการที่ผู้คนที่มีอาชีพต่างชุมชนกันออกมา ประกาศแก้แค้นเอาคืนสมาชิกของชุมชนอื่น ที่ทำร้ายสมาชิกของตนทำให้มองเห็นว่าปัญหา ความเกลียดชังได้แผ่ขยายออกไปในทุกระดับ ของสังคมไทย โดยเฉพาะทุกวันนี้มีสื่อสังคม

ออนไลน์ที่เป็นช่องทางติดต่อถึงกันได้สะดวก ยิ่งทำให้การแสดงออกถึงความเกลียดชังถูกสื่อสารออกไปอย่างรวดเร็วและส่งต่อความรุนแรงกว้างขวางออกไปอีกด้วย รัฐจึงควรตรากฎหมายขึ้นมาจำกัดการใช้เสรีภาพในลักษณะดังกล่าว ด้วยการกำหนดให้การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังเป็นความผิดในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 5 ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน อันเป็นความผิดต่ออาญาแผ่นดิน อีกทั้งควรกำหนดให้การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังที่กระทำด้วยเจตนาเผยแพร่ ส่งต่อ หรือแสดงต่อสาธารณชนโดยอาศัยเทคโนโลยีหรือระบบคอมพิวเตอร์ เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 ด้วย ทั้งนี้ การกำหนดฐานความผิดของการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังขึ้นมาโดยเฉพาะ ก็เพื่อเป็นการควบคุมมิให้การกระทำนั้นพัฒนาไปสู่อาชญากรรมที่เกิดจากความเกลียดชัง ซึ่งจะสร้างความเสียหายให้แก่ชุมชนและสังคมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บุคคลรับรู้ถึงขอบเขตการใช้เสรีภาพของตนเอง เพื่อคุ้มครองความเสมอภาคของบุคคลทุกคนในสังคมอย่างแท้จริง และประการสำคัญเพื่อให้บุคคลตระหนักถึงหน้าที่ของตนในการลดความเกลียดชัง ความแตกแยก เพื่อนำไปสู่สังคมแห่งความสมัครสมานสามัคคี ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้ในมาตรา 50 (6) ว่า บุคคลมีหน้าที่เคารพและไม่ละเมิดสิทธิและ

เสรีภาพของบุคคลอื่นและไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

สรุป

เสรีภาพในการแสดงออกเป็นสิ่งที่ดีและได้รับการคุ้มครองจากรัฐอย่างกว้างขวางว่าเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน แต่เสรีภาพในการแสดงออกที่เกินขอบเขตก็อาจนำมาซึ่งความหายนะของสังคม การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดตลอดกาลในสงครามโลกครั้งที่ 2 ไม่ได้เริ่มต้นจากความรุนแรงแต่มีจุดกำเนิดจากความเกลียดชัง อังค์ระหว่างประเทศและประเทศต่าง ๆ จึงสร้างกรอบกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมการกระทำที่แสดงออกถึงความเกลียดชัง ขณะที่ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง โดยเฉพาะเจาะจง มีเพียงความผิดฐานหมิ่นประมาท และดูหมิ่นตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีความใกล้เคียงมากที่สุด แต่ฐานความผิดทั้งสองยังคงมีช่องว่างไม่อาจใช้บังคับและลงโทษการกระทำที่เป็นการแสดงออกถึงความเกลียดชังได้ทุกกรณี จึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยจะต้องพัฒนากฎหมายให้ครอบคลุมถึงการแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชัง เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานว่าบุคคลจะไม่ถูกแบ่งแยกหรือแยกแยะเพราะเหตุคุณสมบัติเฉพาะตัว และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องร่วมมือกันเพื่อขจัดความเกลียดชังดังกล่าว

REFERENCES

- BBC NEWS. (2020). **Shooting in Hanau: Can Germany cope with terror threats from far-right groups?** Retrieved on July 21, 2021 from: <https://www.bbc.com/thai/international-51586400>
- Britannica, E. (2021). **Ku Klux Klan hates organization, United States.** Retrieved on July 22, 2021 from: <https://www.britannica.com/topic/Ku-Klux-Klan>
- Casarosa, F. (2019/2020). **The European regulatory approach toward hate speech online: the balance between efficient and effective protection.** Gonz. L. Rev., 55, 391-400.
- Chankhuang, K. (2003). **National Housing Policy and Singapore Development (1960-2000).** Bangkok: Thammasat University. (In Thai)
- Corlett, J. and Francescotti, R. (2002). **Foundations of a theory of hate speech.** Wayne L. Rev., 48, 1071-1100.
- Fisch, W. (2002). **Hate Speech in the Constitutional Law of the United States.** Am. J. Comp. L., 50, 463-492.
- Glaun, D. (2021). **Germany's Laws on Hate Speech, Nazi Propaganda & Holocaust Denial: An Explainer.** Retrieved on July 17, 2021 from: <https://www.pbs.org/wgbh/frontline/article/germanys-laws-antisemitic-hate-speech-nazi-propaganda-holocaust-denial/>
- Jin, B. (2021). **Biden signed a new hate crimes law-but there's a big flaw.** Retrieved on July 20, 2021 from: <https://www.politico.com/interactives/2021/state-hate-crime-laws/>
- Kasemsan, K. (2018). **Explanation of the Criminal Code, Sections 288 to 366/4.** (11th ed). Bangkok: Office of Legal Education Training of the Thai bar association. (In Thai)
- Ndahiro, K. (2019). **In Rwanda, we know all about dehumanizing language years of cultivated hatred led to death on a horrifying scale.** Retrieved on July 22, 2021 from: <https://www.theatlantic.com/ideas/archive/2019/04/rwanda-shows-how-hateful-speech-leads-violence/587041/>
- Nithiraphawat, K. (2013). **Criminal Determination: A case study of hatespeech.** Master of Law thesis Criminal Law, Faculty of Law Thammasat University. (In Thai)

- Rananan, P. (2012). **New media and political activism**. Chiang Mai: Supanit Printing. (In Thai)
- Rathamarit, U., Suriya, N. and Singhaneti, B. (2001). **Claiming human dignity or exercising rights and liberties of persons under Section 28 of the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2540**. Bangkok: Conrad Adenauer Foundation Limited Partnership many publications. (In Thai)
- Singhaneti, B. (2012). **Fundamentals of rights, liberties and human dignity**. (4th ed). Bangkok: Winyuchon. (In Thai)
- Stefancic, J. and Delgado R. (1993). **A shifting balance: freedom of expression and hate-speech restriction**. Iowa L., 78, 737-750.
- Stephanie, J. (2019). **Hashtag hate: the need for regulating malignant rhetoric online**. Vt. L. Rev., 44, 129-162.
- Tek Keng, K. (2020). **“Killing is not a sin”: Kittiwutto is not the first**. Retrieved on July 22, 2021 from: https://www.matichonweekly.com/column/article_361135 (In Thai)
- Ungprasert, P. (2021). **Know the draft law against hate crimes. New US Efforts to End Hate Crimes on Asians**. Retrieved on July 20, 2021 from: <https://thestandard.co/usa-draft-law-effort-against-hate-crimes/> (In Thai)
- Uttakham, A. (2015). **The scope of freedom of expression : a study of hate speech or actions in accordance with the rulings of the European Court of Human Rights and the United States Court**. Master of Law thesis Public Law, Faculty of Law Thammasat University. (In Thai)
-

ภาคผนวก

แบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อพิจารณาลงพิมพ์
วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อ-นามสกุล (นาย/นาง/นางสาว)	☐ บทความวิจัย ☐ นักศึกษาระดับปริญญาโท ☐ นักศึกษาระดับปริญญาเอก
หลักสูตร.....สาขา.....	
มหาวิทยาลัย.....	
ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ เลขที่..... หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... E-mail.....	
ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	
ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ (ตัวพิมพ์ใหญ่)	
มีความประสงค์ขอส่ง ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความปริทรรศน์ ☐ บทความหนังสือ	

ในการนี้ข้าพเจ้ายินดีให้กองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร มีสิทธิ์ในการสรรหาผู้กลั่นกรองโดยอิสระ เพื่อพิจารณาต้นฉบับที่ข้าพเจ้า (และผู้แต่งร่วม) ส่งมา และยินดียอมรับผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความวิจัย
 (.....)

* ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ยังไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน ตลอดจน "ไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารฉบับอื่น" และจะไม่นำส่งไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ภายใน 90 วัน นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งบทความฉบับนี้

** ในกรณีที่บทความนั้นมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องหรือพาดพิงกับหน่วยงานหรือองค์กรใด ต้องได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากองค์กรนั้น

- ☐ ยินยอมรับเงื่อนไข
- ☐ ไม่ยินยอมรับเงื่อนไข

ความเห็นของกองบรรณาธิการวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร

- ☐ ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ
- ☐ ไม่ถูกต้องตามรูปแบบของบทความ

.....
(.....)

กองบรรณาธิการวารสารวิจัยฯ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

รายละเอียดการเตรียมบทความเสนอการตีพิมพ์ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เป็นวารสารราย 6 เดือน เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ผลงานในลักษณะบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แก่นักวิจัย นักวิชาการ และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

ขอบเขตของผลงานที่ตีพิมพ์

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ วรรณคดีไทยและวรรณคดีต่างประเทศ ไทยศึกษา ญี่ปุ่นศึกษา จีนศึกษา ภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะการละคร ศาสนาและเทววิทยา การแปลและภาษาล่าม ปรัชญา ทัศนศิลป์ นฤมิตศิลป์ โสตศิลป์ นาฏศิลป์ ประยุกต์ศิลป์ ออกแบบพาณิชย์ศิลป์ ออกแบบตกแต่ง ประวัติศาสตร์ศิลป์ ภูมิภาคศึกษา พื้นที่ศึกษา ขาดิพันธุ์ศึกษา การท่องเที่ยวและการโรงแรม คหกรรมศาสตร์ การบริหารงาน ยุติธรรม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กฎหมาย การบัญชีและบริหารธุรกิจ

การพิจารณาบทความ

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้จะได้รับการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้อง (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน โดยผู้แต่งและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะไม่ทราบชื่อซึ่งกันและกัน (Double-blind Peer Review)

ประเภทของบทความที่รับตีพิมพ์

1. บทความวิชาการ (Academic Article)

งานเขียน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นความรู้ใหม่ กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูล เช่น หนังสือ วารสารวิชาการ อินเทอร์เน็ตประกอบการวิเคราะห์วิจารณ์ เสนอแนวทางแก้ไข

2. บทความวิจัย (Research Article)

เป็นการนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ กล่าวถึงความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ การดำเนินการวิจัย

3. บทความปริทัศน์ (Review Article)

งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the art) เฉพาะทางที่มีการศึกษา

ค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้าง และทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อพิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และ คุณูปการของหนังสือ บทความหรือผลงานศิลปะ อาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดงละครหรือดนตรี โดยใช้หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม

หลักเกณฑ์ในการส่งบทความ

1. บทความที่ผู้แต่งส่งมาเพื่อตีพิมพ์จะต้องเป็นบทความที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่หรืออยู่ระหว่างการเสนอขอตีพิมพ์จากวารสารอื่น ๆ
2. เนื้อหาในบทความต้องไม่คัดลอก ลอกเลียน หรือไม่ตัดทอนจากบทความอื่นโดยเด็ดขาด (การละเมิดลิขสิทธิ์ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้แต่งเท่านั้น)
3. ผู้แต่งต้องเขียนบทความตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบการส่งบทความของ วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
4. การพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จะพิจารณาเฉพาะบทความที่ได้รับการประเมินให้ตีพิมพ์เผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิเท่านั้น
5. กรณีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แต่งต้องปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และชี้แจงการแก้ไขต้นฉบับดังกล่าวมายังกองบรรณาธิการ

คำแนะนำการเตรียมต้นฉบับ

รับการตีพิมพ์บทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดพิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word 2003 ขึ้นไป โดยใช้ตัวหนังสือแบบ THSarabunPSK ขนาด 16 pt. ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ กำหนดตั้งค่าหน้ากระดาษ บน 1.5 นิ้ว ซ้าย 1.5 นิ้ว ล่าง 1.0 นิ้ว ขวา 1.0 นิ้ว โดยความยาวของบทความควรเป็นดังนี้

1. บทความทางวิชาการ (Academic article) ประมาณ	15 หน้า ต่อบทความ
2. บทความวิจัย (Research article) ประมาณ	15 หน้า ต่อบทความ
3. บทความปริทรรศน์ (Review article) ประมาณ	8 หน้า ต่อบทความ
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book review) ประมาณ	5 หน้า ต่อบทวิจารณ์

โดยมีส่วนประกอบดังนี้

บทความวิชาการ	บทความวิจัย	บทความปริทรรศน์	บทวิจารณ์หนังสือ
1. บทนำ 2. กรอบในการวิเคราะห์ 3. เนื้อหา 4. สรุป 5. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย (ถ้ามี) 4. ขอบเขตของการวิจัย 5. ทบทวนแนวคิด 6. สมมติฐาน (ถ้ามี) 7. กรอบแนวคิดของการวิจัย 8. ระเบียบวิธีวิจัย 9. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย 10. ข้อเสนอแนะ 11. เอกสารอ้างอิง	1. บทนำ 2. บทสรุป 3. เอกสารอ้างอิง	บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระ คุณค่า และคุณูปการของหนังสือบทความ หรือผลงาน ศิลปะอาทิ นิทรรศการ ทัศนศิลป์ และการแสดง ละครหรือดนตรี โดยใช้ หลักวิชาและดุลยพินิจอันเหมาะสม
Academic Article	Research Article	Review Article	Book Review
1. Introduction 2. Framework Analysis 3. Content 4. Conclusion 5. References	1. Introduction 2. Research Objectives 3. Expected Benefits (If any) 4. Research Scope 5. Literature Review 6. Hypothesis (If any) 7. Conceptual Framework 8. Methodology 9. Results Conclusion and Discussion 9.1 Results Conclusion 9.2 Discussion 10. Suggestions and Recommendations 11. References	1. Introduction 2. Conclusion 3. References	The critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

ชื่อเรื่อง	ควรมีความกระชับและชัดเจน ไม่ยาวจนเกินไป บทความภาษาไทยต้องมีชื่อเรื่องทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด
ชื่อผู้แต่ง	ระบุชื่อเต็มและนามสกุลเต็มของผู้แต่งทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยไม่ใส่ยศหรือตำแหน่ง สำหรับผู้แต่งหลักต้องใส่ E-mail address ที่ติดต่อได้และลงเครื่องหมายดอกจันกำกับ
บทคัดย่อ	ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษยกเว้นบทความทวิสารณ์หนังสือ โดยควรมีความยาวระหว่าง 200 ถึง 250 คำ
คำสำคัญ	ให้มีคำสำคัญ 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
รูปภาพ	แยกบันทึกเป็นไฟล์ภาพที่มีนามสกุล TIFF, หรือ JPEG ถ้าเป็นภาพถ่ายกรุณาส่งภาพต้นฉบับเพื่อคุณภาพในการพิมพ์ หมายเลขรูปภาพและกราฟ ให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านล่างของรูปภาพ ปรับรูปแบบให้เหมาะสมกับการตีพิมพ์แบบขาว-ดำ หรือ Greyscale
เนื้อหา	ใช้ตัวหนังสือแบบ TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ จัดเนื้อหาตามรูปแบบบทความวิชาการ (Academic Article) บทความวิจัย (Research Article) บทความปริทัศน์ (Review Article) หรือ บทความทวิสารณ์หนังสือ (Book Review) หน่วยที่ใช้ให้เป็นไปตามรูปแบบสากล หากมีสมการให้ใช้ Equation Editor โดยจัดให้อยู่ในตำแหน่งกลางหน้ากระดาษ และระบุหมายเลขสมการ
ตาราง	หมายเลขตารางให้เป็นเลขอารบิก คำบรรยายและรายละเอียดต่าง ๆ อยู่ด้านบนของตาราง
เอกสารอ้างอิง	เป็นรายชื่อเอกสารที่ใช้อ้างถึงในบทความ โดยให้แปลเป็นภาษาอังกฤษทุกรายการ และจัดรูปแบบอ้างอิงตามระบบ APA 6 th edition

รูปแบบการอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อหา (In-text citation)

กรณีอ้างอิงชื่อผู้แต่งก่อนข้อความ	ชื่อผู้แต่ง (ปีที่พิมพ์).....
ตัวอย่าง	Kelly (2004) แสดงให้เห็นว่า..... Saikaew & Kaewsarn (2009) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ..... Lui et al. (2000) พบว่า..... Saikaew & Kaewsarn (2009) และ Lui et al. (2000) พบว่า

- กรณีอ้างอิงชื่อผู้แต่งท้ายข้อความ (ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)
 ตัวอย่าง (Kelly, 2004)
 (Saikaew & Kaewsarn, 2009)
 (Lui et al., 2000)
 (Saikaew & Kaewsarn, 2009; Lui et al., 2000)

2. การอ้างอิงในส่วนท้ายบทความ (References)

2.1 อ้างอิงจากหนังสือ (Books)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อหนังสือ**. (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
 ตัวอย่าง Crawley, R. B., Dockery, L. M., Branson, T. S., Carmichael, L. E., Carson, J. C., Findlay, A. F., & Smith, D. M. (2015). **Manor houses of the early 1900s**. London, England: Taylor & Francis.

2.2 อ้างอิงจากบทความวารสาร (Journal articles)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. **ชื่อวารสาร**, ปีที่(ฉบับที่), หน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
 ตัวอย่าง Yingsanga, P., & Mathurasa, L. (2009). Yellowing development of Chinese Kale (*Brassica oleracea* var. *alboglabra*). **Phranakhon Rajabhat Research Journal: Science and Technology**, 14(1), 76-90. (In Thai)
 Morrisa, G.A., Fosterb, T.J., & Hardinga, S.E. (2000). The effect of the degree of esterification on the hydrodynamic properties of citrus pectin. **Food Hydrocolloids**, 14(3), 227-235.

2.3 อ้างอิงจากวิทยานิพนธ์ (Theses and Dissertations)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อวิทยานิพนธ์**. (ระดับวิทยานิพนธ์). มหาวิทยาลัย, เมืองที่ตั้งมหาวิทยาลัย.
 ตัวอย่าง Caprette, C.L. (2005). **Conquering the cold shudder: The origin and evolution of snake eyes**. (Doctoral dissertation). Ohio State University, Columbus, OH.

2.4 อ้างอิงจากรายงานการวิจัย/รายงานทางวิชาการ (Technical/Research reports)

- รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง** (ประเภทของเอกสาร). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง Tayama, T. (2006). **Velocity influence on detection and prediction of changes in color and motion direction** (Report No. 38). Sapporo, Japan: Psychology Department, Hokkaido University.

2.5 บทความ/บทในหนังสือการประชุม (Proceedings of meeting and symposium)

รูปแบบ ชื่อผู้แต่งในบท. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. ใน ชื่อบรรณาธิการ, (บรรณาธิการ), ชื่อการประชุม (หน้าแรก-หน้าสุดท้าย). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง Deci, E.L., & Ryan, R.M. (1991). **A motivational approach to self: Integration in personality**. In R. Dienstbier (Ed.), Nebraska Symposium on motivation: Vol. 38 Perspectives on motivation (237-288). Lincoln, NM: University of Nebraska Press.

2.6 อ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

รูปแบบ ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). **ชื่อเรื่อง**. Retrieved from <http://.....>[ใส่วันที่สืบค้น].

ตัวอย่าง Centers for Disease Control and Prevention. (2003). **Take charge of your diabetes**. Retrieved from [http://www.cdc.gov/diabetes / pubs/paf/ted.pdf](http://www.cdc.gov/diabetes/pubs/paf/ted.pdf) [2015, 25 Oct.]

2.7 อ้างอิงอื่น ๆ

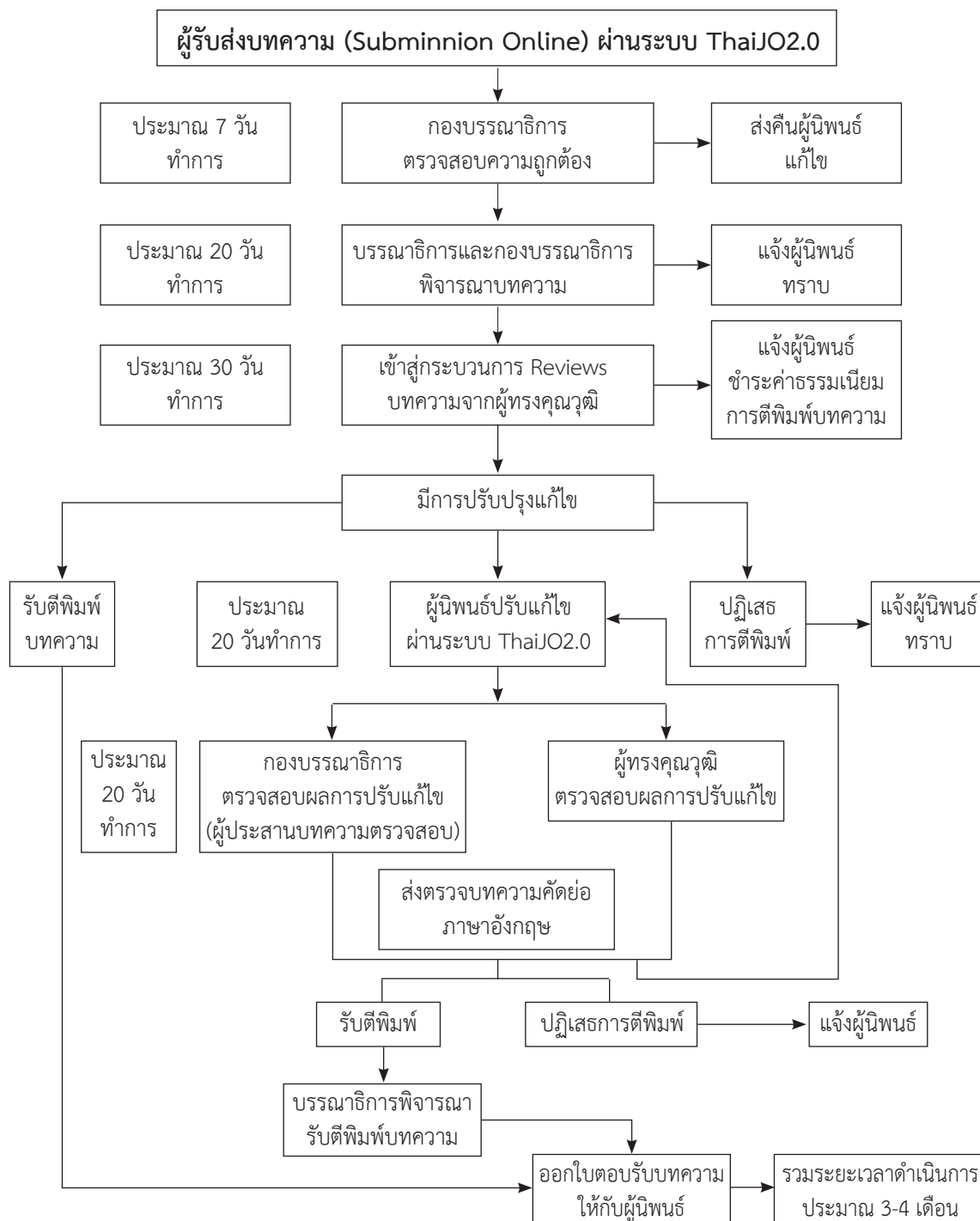
รูปแบบ ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์. (ปีที่ให้สัมภาษณ์, วัน เดือน). **สัมภาษณ์**. ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์. หน่วยงาน.

ตัวอย่าง Phae-ngam, W. (2016, 10 Jan.). **How to write a good research article**. Assistant Professor. Faculty of Science and Technology. Phranakhon Rajabhat University.วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ: ทางวารสารขอสงวนสิทธิ์ที่จะเรียบเรียงและอาจปรับปรุงการนำเสนอบทความตามความเหมาะสม

ขั้นตอนการพิจารณาบทความ

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หมายเหตุ: ทางวารสารขอสงวนสิทธิ์ที่จะเรียบเรียงและอาจปรับปรุงการนำเสนอบทความตามความเหมาะสม

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ภาษาไทย)

ชื่อเรื่องภาษาไทย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ^{1*} ชื่อ-สกุล ผู้แต่งบทความ² (TH SarabunPSK ขนาด 14pt. ตัวปกติ)

¹ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

²ชื่อหน่วยงานที่สังกัด (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

Author ^{1*}, Author ² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

² Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

Published: xx-xx-xx

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหาบทคัดย่อในกรณีเป็นบทความภาษาไทยต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ยกเว้นบทวิจารณ์หนังสือ บทคัดย่อควรมีย่อหน้าเดียว ไม่ควรเกิน 250 คำ บทคัดย่อควรกล่าวถึงวัตถุประสงค์หลักของบทความ ผลลัพธ์หรือ สรุปผลที่ได้จากการทำวิจัย คำสำคัญที่เป็นภาษาไทยต้องมีเครื่องหมายจุลภาค (,) ระหว่างคำ

(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

คำสำคัญ: คำสำคัญ1 คำสำคัญ2 คำสำคัญ3 คำสำคัญ4 คำสำคัญ5 (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ)

ABSTRACT (TH SarabunPSK 16pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 16pt. normal)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

วัตถุประสงค์ (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย (ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ขอบเขตของการวิจัย(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ทบทวนแนวคิด (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

สมมติฐาน(ถ้ามี) (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

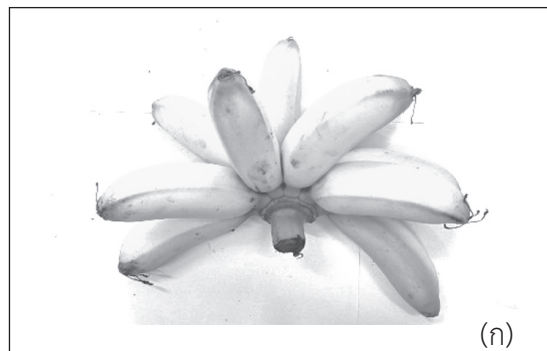
กรอบแนวคิดของการวิจัย

(TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวปกติ).....

.....

.....

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ...(ก).....

ระเบียบวิธีวิจัย (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ(TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

ตารางที่ 1 ชื่อตาราง

ปัจจัยต่าง ๆ	Factor Loading	Commulative Communalities Variance (%)
ปัจจัยที่ 1 : สถาปัตยกรรม และความสำคัญของวัด		25.530
เป็นวัดที่มีความสวยงาม	0.830	0.689
มีสถาปัตยกรรมเป็นเอกลักษณ์	0.799	0.642
มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์	0.675	0.491
มีความโดดเด่นแตกต่างจากวัดอื่น ๆ	0.451	0.346

หมายเหตุ : (TH SarabunPSK ขนาด 12pt. ตัวปกติ)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย(TH
SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.
ตัวปกติ).....

.....

.....

REFERENCES (TH SarabunPSK ขนาด 16pt. ตัวหนา)

เนื้อหา (TH SarabunPSK ขนาด 16pt.).....

.....

.....

รูปแบบบทความเพื่อส่งตีพิมพ์ในวารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขาสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (ภาษาอังกฤษ)

ENGLISH TITLE (TH SarabunPSK 16pt. bold)

Author ^{1*}, Author ² (TH SarabunPSK 14pt. normal)

¹ Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

² Affiliation (TH SarabunPSK 12pt. normal)

*E-mail: address@mailservice.com (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Received: xx-xx-xx

Accepted: xx-xx-xx

Published: xx-xx-xx

ABSTRACT (TH SarabunPSK 16pt. bold)

For a Thai article, an abstract in English must accompany the Thai version. The abstract should contain a single paragraph and its length should not exceed 250 words. It should be prepared in concise statement of objectives and summary of important results.

Keywords: keyword1, keyword2, keyword3, keyword4, keyword5 (TH SarabunPSK 16pt. normal)

Introduction (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Expected Benefits (If any) (ถ้ามี) (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

Research Objectives (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

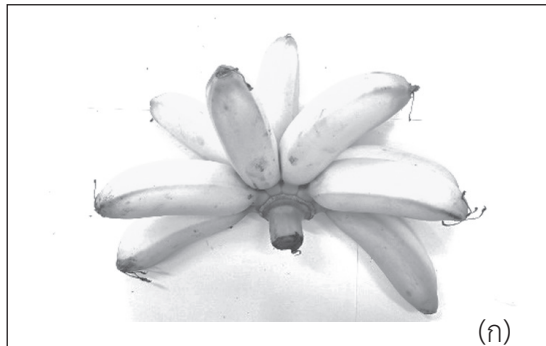
Research Scope (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

(ก)

Literature Review (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Figure 1 name....(a).....**Methodology Material(TH SarabunPSK 16pt. normal)**

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

Hypothesis (If any) (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

Conceptual Framework (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

Results Conclusion and Discussion (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

.....

Table 1

Time (minutes)	Pressure (mbar)				Avg. Pressure (mbar)
	Day 1	Day 2	Day 3	Day 4	
90	0.000061	0.000053	0.000037	0.000048	0.000050
95	0.000055	0.000053	0.000038	0.000044	0.000048
100	0.000055	0.000052	0.000037	0.000048	0.000048

Note: (TH SarabunPSK 12pt. normal)

Suggestions and Recommendations (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

.....

.....

REFERENCES (TH SarabunPSK 16pt. bold)

(TH SarabunPSK 16pt. normal).....

.....

.....

PHRANAKHON RAJABHAT RESEARCH JOURNAL HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Vol.16 No.1 January - June 2021

ISSN : 2672-9024 (Online)

The PNRU Research Journal, Humanities and Social Sciences is the official journal of Phranakhon Rajabhat University published twice yearly, with the first issue covering the months of January to June, and the second July to December. It seeks to publish the research results and academic works in the form of original articles, review articles, and book reviews, in the areas relevant to humanities and social sciences from all the researchers, academics, and interested people.

PUBLISHING'S OBJECTIVES

Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences was published semiannually (twice a year); January – June and July – December by the following objectives:

1. To publicize academic paper, research paper, review article and book review in the related fields of Humanities and Social Sciences such as Political Science, Public Administration, Community Development, Urban Administration and Development, Historical, Thai Language, English Language, Classical Dance and Drama, Music, Law, Fine and Applied Arts, Library and Information Science, General Management/Business Computer, Human Resources, Marketing, Tourism and Hotel Management, Communication Arts,

Economics, Accounting, Educational Administration, Early Childhood Education, Curriculum and Instruction, Educational Technology, Educational Psychology and others fields which belong to editorial department consideration.

2. To be a channel to exchange information, important points, experience on research to researcher's academicians and others who are interested

PUBLISHING'S POLICIES

1. The published article must be academic article, research article, review article or book review which would be either in Thai or English.

2. The published article must be written in the format of Phranakhon Rajabhat University Research Journal, Humanities and Social Sciences. It must be screened by qualified person in related fields. The published article must be an article that has not been published or during the consideration from other journals.

3. Every published article must be approved by at least two expert evaluators (peer reviewed) in relevant filed for an article. The evaluators and the authors must not know each other (Double-blind Peer Review). The published article must be approved from at least two experts or two from three.

SUBMISSION PROCESS

1. The original manuscript is required to submit through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/author

2. Editorial board members are responsible for the initial checks on correctness and quality of original manuscript.

3. At least two potential reviewers with the appropriate expertise are requested to review each original manuscript. To avoid bias, double-blind peer review policy is applied in this journal. the journal requirements, each manuscript is required to pass by unanimous consent of the two reviewers, or, two out of three reviewers. The decisions or comments by reviewers may be as follows:

- Accept Submission
- Revisions Required
- Resubmit for Review

- Resubmit Elsewhere
- Decline Submission
- See Comments

4. The original manuscript and the evaluation form of the reviewers are collected, before sending back to the author for a revision. After that the author is requested to provide the revised details and revised manuscript for the editorial board.

5. The editorial board checks the revised details and original manuscript.

6. If the manuscript is satisfied and approved, the official letter of acceptance for publication will be provided for the author(s) and announced by the editor through the Thaijo online at <https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRUJHSS/>.

7. The editorial board collects all the manuscripts, before publishing the journal draft at the publishing house.

8. The journal draft is checked again, before the journal is published and distributed.

9. The PNRU journal Humanities and Social Sciences distributes the online journal through Thaijo online at https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/.

EDITORIAL CRITERIA

1. Manuscripts submitted to PNRU journal Humanities and Social Sciences should neither been published before nor be under consideration for publication in another journal.

2. Plagiarism, data fabrication, and image manipulation are not tolerated. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions or any infringements of copyright appearing in the manuscript.

3. Authors should follow the author guidelines carefully. All manuscripts intended for publication in this journal should strictly be prepared and formatted as per the author guidelines for manuscript submission.

4. Only manuscripts approved by reviewers are published in this journal.

5. If the manuscript is required to revise, the author should resubmit the revised version to the editorial board within a suitable time frame.

6. To write an academic article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Framework

- (3) Analysis
- (4) Content
- (5) Conclusion
- (6) References

7. To write a research article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Research Objectives
- (3) Research Benefits (If any)
- (4) Research Scope
- (5) Hypothesis (If any)
- (6) Conceptual Framework
- (7) Methodology
- (8) Research Results and Discussion
 - 8.1 Research Results
 - 8.2 Discussion
- (9) Suggestions and Recommendations
- (10) References

8. To write a review article, the article should consist of the following parts:

- (1) Introduction
- (2) Conclusion
- (3) References

9. To write a book review, the critique article should critically evaluate the subject, whether a book, film, work of art, dance, music performance or even another article. This has to be done looking at the content, the main points, and the benefit proceeding from it and how it expresses its discipline.

MANUSCRIPT PREPARATION GUIDELINES

1. The full article should be submitted in the Word File as an electronic file using Microsoft Office Word via the ThaiJo online: https://www.tci-thaijo.org/index.php/PNRU_JHSS/ author
2. The article must be typed in single spacing. It is noted that Cordia New is required.

3. Please submit tables as editable text and not as images. Number tables consecutively in accordance with their appearance in the text and place any table notes below the table body.

4. Citations in the text should follow the referencing style used by the American Psychological Association.

5. Please ensure that every reference cited in the text is also present in the reference list. If these references are included in the reference list, their last names should be written first, followed by the year of publication, for example, Roonkaseam (2015) or (Roonkaseam, 2015). For references with three or more authors, use the first author's name and 'et al.' in the text (e.g. Roonkaseam et al., 2015).

6. To meet the standards of the journal, the editorial board has its rights to revise some passages in the manuscript without asking permission from the author.

7. All authors must have approved the submitted manuscript and agree to be accountable for their own contributions appearing in the manuscript.

จริยธรรมในการตีพิมพ์ Publication Ethics

วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีมาตรฐานทางจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความ ดังนี้

➤ จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่ พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาบทความกับวัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสาร
2. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพและพิจารณาความถูกต้องของบทความร่วมกับกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิก่อนการตีพิมพ์
3. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้แต่ง ผู้ประเมินบทความ และบุคคลอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
4. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนต่าง ๆ ของวารสารอย่างเคร่งครัด
5. บรรณาธิการต้องรักษาความลับของผู้แต่ง
6. บรรณาธิการมีหน้าที่รักษามาตรฐานของวารสาร รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพอยู่เสมอ

➤ จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตระหนักถึงความเชี่ยวชาญตามศาสตร์ของตนเองในการรับประเมินบทความ
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้แต่ง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบทความกับงานตีพิมพ์อื่นๆ
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องประเมินและให้ข้อเสนอแนะตามหลักเกณฑ์ทางวิชาการโดยปราศจากอคติ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิควรตรงต่อเวลาในการส่งผลการประเมินบทความ
6. ผู้ทรงคุณวุฒิควรรักษาความลับของผู้แต่งบทความ

➤ จริยธรรมของผู้แต่งบทความ

1. บทความที่ส่งจะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยมีการตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่คัดลอกผลงานผู้อื่นโดยขาดการอ้างอิง
2. หากบทความมีการทดลองเกี่ยวกับมนุษย์หรือสัตว์ ผู้แต่งต้องปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในการวิจัยและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
3. ผู้แต่งควรระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนการวิจัย

4. ผู้แต่งควรเคารพความคิดเห็นทางวิชาการของผู้อื่น และแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ
5. ผู้แต่งจะต้องไม่นำส่วนใดส่วนหนึ่งของเนื้อหาในบทความไปตีพิมพ์เผยแพร่ยังแหล่งอื่น ๆ
6. ชื่อผู้แต่งที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนี้จริง

